

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

นายรัชยา นวลละออง

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

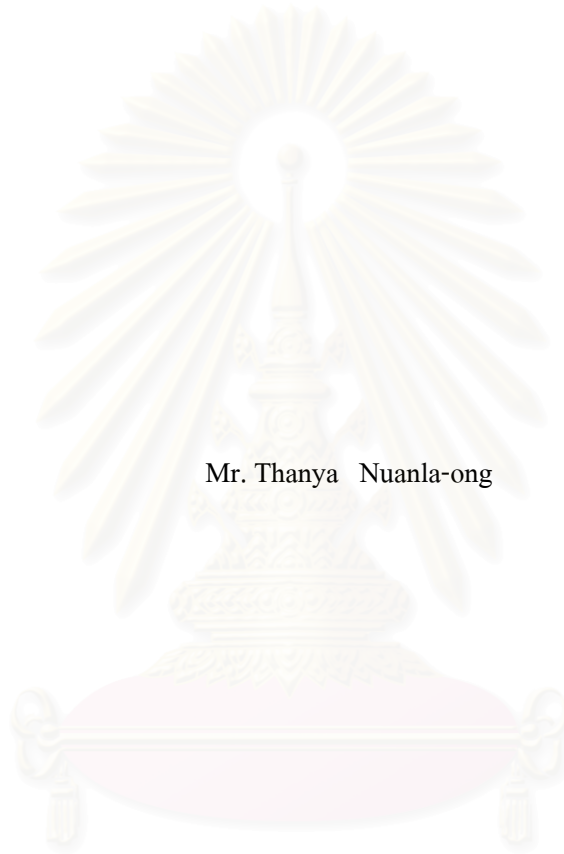
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1830-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT GUIDELINES ON ART AND CULTURAL TOURISM
PATHUMTHANI PROVINCE

Mr. Thanya Nuanla-ong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1830-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี
โดย นายธัญญา นวลละออง
สาขาวิชา การวางผังเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย คิรินทร์ภาณุ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพนนท์ ตาปนานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย คิรินทร์ภาณุ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ชาติานิติ)

.....กรรมการ
(นายพงษ์ธร เกษสำลี)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้นยา นวลละออง : แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัด
 ปทุมธานี (DEVELOPMENT GUIDELINES ON ART AND CULTURAL
 TOURISM PATHUMTHANI PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย
 คิรินทร์ภาณุ, 351 หน้า ISBN 974-53-1830-2

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการ คือ ศึกษาแหล่งศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานี ,ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และจัดกลุ่มค่าความสำคัญของแหล่งศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้น ,ศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรมตามความเหมาะสม

วิธีการศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสอบถามความคิดเห็นและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่มคือกลุ่มประชาชนในพื้นที่ศึกษา 200 ชุด กลุ่มนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 200 ชุด นนทบุรี 100 ชุด และปทุมธานี 100 ชุด กลุ่มบริษัทนำเที่ยว 30 ชุด รวมทั้งหมด 630 ชุด โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบข้อมูลด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว ปัญหา และความคิดเห็นในการพัฒนา

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพบว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายและบริษัทนำเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ในพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มการท่องเที่ยวออกเป็น 4 กลุ่ม จากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีอุปสงค์สูงสุด คือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชื่นชอบการล่องเรือเพื่อชมทัศนียภาพริมน้ำ รองลงมาคือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ,กลุ่มเมืองสามโลก เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวมอญ และกลุ่มเมืองปทุมธานี เนื่องจากนักท่องเที่ยวสนใจในสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ ส่วนความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจากการประเมินกลุ่มการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด คือ กลุ่มเมืองปทุมธานี โดยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับสูง ส่วนปัญหาหลักคือยังไม่มีทัศนียภาพและบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ดี รองลงมาคือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือระบบการคมนาคมขนส่งทางน้ำไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ กลุ่มเมืองสามโลก โดยมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชาวมอญเป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอ และกลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยมีแหล่งประวัติศาสตร์เป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังอยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พบว่าบริเวณพื้นที่ศึกษามีศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบต่างๆสนับสนุน คือ ด้านศักยภาพการเข้าถึง ด้านศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวและด้านจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้นไม่สามารถพัฒนาทุกแหล่งได้พร้อมกันโดยมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและระยะเวลา จึงต้องมีการประเมินลำดับศักยภาพพัฒนาโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง การพัฒนาช่วงแรกคือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนต้น คือกลุ่ม เมืองปทุมธานีโดยเน้นการปรับปรุงทัศนียภาพและพัฒนาเป็นศูนย์บริการการท่องเที่ยวหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนปลาย คือกลุ่มเมืองสามโลก โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวมอญ และการพัฒนาช่วงสุดท้าย คือกลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยเน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 สาขาวิชา การวางผังเมือง
 ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4674131425 MAJOR : URBAN PLANNING

KEY WORD : TOURISM/ PATHUMTHANI/ CULTURAL/SAMKOC/MON LIFE STYLE
 THANYA NUANLA-ONG : DEVELOPMENT GUIDELINES ON ART AND
 CULTURAL TOURISM PATHUMTHANI PROVINCE: ASSOC. PROF.
 SUKCHAI KIRINPANU ,PH.D. 351 PP. ISBN 974-53-1830-2

The objectives of this study are 1.) Studying about cultural sources of Pathumthani province, 2.) Ordering availability as well as studying strengths and limitations of the traveled places, 3.) Studying potentiality of an art and cultural tourist market, and 4.) Suggesting the appropriate ways to develop and improve the cultural sources.

The 630 questionnaires about ideas and attitudes to the tourist were collected as a study method. There were five sample groups such as local people of the study area, tourists in Ayudthaya, Nontaburi, and Pathumthani as well as tourist companies.

Study results illustrated high tourist demand on the companies and tourists. The tourists could be divided into 4 groups, temple and river sided community group, archeological source group, Sam-Koke city group, and Pathumthani city group.

The source that was at the highest level of availability was a Pathumthani city group, basic structures were available but did not have enough beautiful environment. Secondly, temple and river sided community group that has Chaopraya river tourism as strength but water-rout transportation was a major problem. Thirdly, Sam-Koke city group that was popular in the Mon’s culture and life style but, however, basic structures and facilities were not ready. Finally, archeological source group that has strength in being historical remains; nevertheless, basic structures and facilities were also in a low level.

The potentiality of an art and cultural tourist market study revealed many areas of potentials such as could be approach to tourist places, potentiality of the places themselves, tourist demanding, and imagery of the places enough to develop to be the valuable tourist as well.

Limitations in budget and time were the serious obstacles of cultural sources’ development and improvement. Therefore, an order of priority should have been evaluated as 3 major phases, 1.) Stressed mainly at a river tourism in a temple and river sided community group, 2.) Sight-seeing improvement and major tourist centre development in an early period then, in the late period, stressed at cultural and life style tourism of Sam-Koke city group, and 3.) Interested in basic structures and facilities for tourists in archeological source group as well as building a historical park.

Department of Urban and Regional Planning
 Field of study Urban Planning
 Academic Year 2004

Student’s signature.....
 Advisor’s signature.....
 Co-Advisor’s signature

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยว แม้จะมีอุปสรรคมากมาย แต่ก็ประสบความสำเร็จและผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ซึ่งต้องขอพระ ขอบคุณผู้มีอุปการคุณที่ช่วยเหลือ และสนับสนุนผู้ศึกษา รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำการศึกษ ในระดับต่างๆ ที่ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบคุณดังนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย คิรินทร์ภานู ที่สละเวลาเอาใจใส่ดูแล ผู้ศึกษาเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอบคุณหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือในการอนุเคราะห์ข้อมูลแก่ ผู้ศึกษา ดังต่อไปนี้ สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี ที่ว่าการอำเภอ จังหวัดปทุมธานี บริษัทที่ปรึกษา Technology Of Consultant

ขอบคุณประชาชนชาวสามโลกและชาวอำเภอเมืองปทุมธานีทุกท่าน พี่ๆมอร์เตอร์ไซด์ รับจ้าง บริเวณ เตาโอ่งอ่าง หน้าที่ว่าการอำเภอ รวมถึงที่หน้าปากซอย พี่ๆทุกคนจากสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ขอขอบคุณบริษัทนำเที่ยว ที่ช่วยกันร่วมแสดงความคิดเห็นจากแบบ สสำรวจ รวมถึงนักท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยา นนทบุรี และปทุมธานี ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอบคุณเพื่อนทุกคนที่คอยช่วยสนับสนุนผู้ศึกษาให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ไปได้ด้วยดี

สุดท้ายขอขอบคุณบิดา มารดา พี่ ที่ช่วยสนับสนุนทุกอย่าง ทั้งเรื่องกำลังทรัพย์และ กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญเรื่อง.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนที่.....	ค
สารบัญรูปภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของการศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	4
1.4 วิธีการศึกษา.....	4
1.5 ขั้นตอนการศึกษา.....	8
1.6 คำนิยามศัพท์.....	8
1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	11
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม.....	18
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย.....	20
2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว.....	22
2.5 หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งศิลปวัฒนธรรม.....	28
2.6 ตัวชี้วัดในเรื่องศักยภาพด้านการท่องเที่ยว.....	28
บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี.....	30
3.1 ข้อมูลทั่วไป.....	30
3.1.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	30
3.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดปทุมธานี.....	30
3.1.1.2 สภาพภูมิประเทศ.....	32

	หน้า
3.1.1.3 สภาพภูมิอากาศ.....	32
3.1.2 ประชากร.....	32
3.1.2.1 จำนวนและสัดส่วนประชากร.....	32
3.1.2.2 การคาดประมาณประชากร (รวมประชากรแฝง).....	33
3.1.3 สภาพสังคม.....	35
3.1.3.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่.....	35
3.1.3.2 ด้านศาสนา.....	35
3.1.4 สภาพเศรษฐกิจ.....	35
3.1.4.1 ผลกระทบทั้งหมด.....	35
3.1.4.2 รายได้ประชากร.....	37
3.2 โครงสร้างพื้นฐาน.....	39
3.2.1 โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง.....	39
3.2.2 ระบบสาธารณูปโภค.....	47
3.2.3 ระบบสาธารณูปการ.....	53
3.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร.....	61
3.3.1 แนวโน้มในการพัฒนาชุมชนเมือง.....	61
3.3.2 การใช้ประโยชน์อาคาร.....	64
3.4 ปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่.....	65
3.5 การท่องเที่ยว.....	71
3.6 โครงการที่เกี่ยวข้องบริเวณพื้นที่ศึกษา.....	72
บทที่ 4 ตลาดการท่องเที่ยว.....	74
4.1 ตลาดการท่องเที่ยวระดับประเทศ.....	74
4.1.1 ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย.....	74
4.1.2 รัฐบาลไทยกับโครงการนำร่องการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม.....	76
4.2 ตลาดการท่องเที่ยวระดับอนุภาค.....	77
4.2.1 เกริ่นนำ.....	77
4.2.2 ความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวระดับอนุภาค.....	77
4.2.3 ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี.....	80

4.2.3.1	ข้อมูลทั่วไป.....	80
4.2.3.2	แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี.....	80
4.2.3.3	การคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่.....	84
4.2.3.4	สถิติของนักท่องเที่ยวและการคาดประมาณ.....	86
4.2.4	ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	88
4.2.4.1	ข้อมูลทั่วไป.....	88
4.2.4.2	แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอยุธยา.....	89
4.2.4.3	การคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่.....	96
4.2.4.4	สถิติของนักท่องเที่ยวและการคาดประมาณ.....	98
4.2.5	ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี.....	100
4.2.5.1	ข้อมูลทั่วไป.....	100
4.2.5.2	แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี.....	101
	4.2.5.2.1 แหล่งศิลปวัฒนธรรม.....	102
	4.2.5.2.2 การแบ่งกลุ่มด้านกายภาพของ แหล่งศิลปวัฒนธรรม.....	103
	1) กลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	104
	2) กลุ่มเมืองสามโคก.....	110
	3) กลุ่มเมืองปทุมธานี.....	121
	4) กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำตอนบนและตอนล่าง.....	124
	4.2.5.2.3 สภาพปัญหาในแต่ละกลุ่มแหล่ง ศิลปวัฒนธรรม ที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว.....	130
	4.2.5.2.4 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT).....	136
4.2.5.3	สถิติของนักท่องเที่ยวและการคาดประมาณ.....	141
4.2.6	ศักยภาพตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี.....	144
บทที่ 5 การศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	บริษัทนำเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ศึกษา.....	165
5.1	การสำรวจความคิดเห็น.....	165

ก. ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวและพฤติกรรม	
การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน.....	165
5.1.1 ความคิดเห็นของคนในพื้นที่ต่อปัญหาต่างๆ	
ในแต่ละกลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม.....	165
5.1.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่	
ไปเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	186
5.1.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่	
ไปเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	193
5.1.4 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่	
ไปเที่ยวจังหวัดปทุมธานี.....	198
5.1.5 ความคิดเห็นของบริษัทนำเที่ยว.....	204
ข. ทักษะคิดที่มีต่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว.....	206
5.1.6 ทักษะคิดต่อรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ.....	206
5.1.7 ทักษะคิดของนักท่องเที่ยวในปัจจัยต่างๆที่จะได้รับ	
ในการไปท่องเที่ยว.....	207
5.1.8 ทักษะคิดของคนในพื้นที่ในเรื่องผลกระทบต่อ	
การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว.....	208
ค. แนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม.....	212
5.1.9 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และคนในพื้นที่ต่อแนวทางการ	
ปรับปรุงพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	212
5.1.10 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว คนในพื้นที่ และบริษัทนำเที่ยว	
ต่อรูปแบบการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 3 จังหวัด.....	226
บทที่ 6 สรุปและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว.....	232
6.1 การจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว.....	232
6.2 นโยบายและแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม	
เพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี.....	240
6.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา.....	244
6.4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา.....	245
ก. การใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต.....	245

ข. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานโดยภาพรวม.....	247
ค. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว.....	255
-แผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	256
-เกณฑ์ในการพิจารณาการวางแผนโครงการในแต่ละช่วง.....	257
6.4.1 แผนการพัฒนาระยะแรก.....	259
- แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ	260
6.4.2 แผนการพัฒนาระยะที่สอง.....	264
- แนวทางการพัฒนากลุ่มเมืองปทุมธานี.....	264
- แนวทางพัฒนากลุ่มเมืองสามโคก.....	267
6.4.3 แผนการพัฒนาระยะสุดท้าย.....	272
- แนวทางการพัฒนากลุ่มโบราณคดี.....	272
ง. การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์.....	278
6.5 เสนอแนะเส้นทางการท่องเที่ยวแหล่งศิลปวัฒนธรรม.....	279
6.6 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป.....	291
รายการอ้างอิง.....	292
ภาคผนวก.....	296
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	351

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	จำนวนและสัดส่วนประชากรภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรระดับประเทศ.....	33
ตารางที่ 3.2	การคาดการณ์จำนวนประชากร จังหวัดปทุมธานี ปี 2567.....	34
ตารางที่ 3.3	ข้อมูลรายได้การจำหน่ายไฟฟ้าและจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2545.....	47
ตารางที่ 3.4	แสดงกำลังการผลิต น้ำที่ผลิตได้ ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ ผู้ใช้ และจำนวนผู้ใช้น้ำ.....	48
ตารางที่ 3.5	แสดงบริการโทรศัพท์ในจังหวัด ปี 2538 – 2546.....	48
ตารางที่ 3.6	แสดงรายชื่อโรงแรม ที่ตั้ง และจำนวนห้อง ในจังหวัดปทุมธานี.....	60
ตารางที่ 3.7	การใช้ประโยชน์อาคารอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.....	64
ตารางที่ 4.1	แสดงเหตุผลหลักในการมาเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ.....	75
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2545.....	86
ตารางที่ 4.3	แสดงการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี.....	87
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2539 – 2546.....	98
ตารางที่ 4.5	แสดงการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	99
ตารางที่ 4.6	ข้อมูลสถิติผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดปทุมธานีใน ปี พ.ศ. 2544-2545.....	142
ตารางที่ 4.7	การคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี.....	143
ตารางที่ 4.8	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในปัจจัยต่างๆ ที่จะได้รับในการไปท่องเที่ยว.....	144
ตารางที่ 4.9	วิธีการเดินทางทางบกที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวในการไปท่องเที่ยว.....	145
ตารางที่ 4.10	การพักค้างคืนที่ปทุมธานีเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี.....	146
ตารางที่ 4.11	ความสนใจต่อรูปแบบการท่องเที่ยวทางเรือ.....	147
ตารางที่ 4.12	การรู้จักต่อกลุ่มแหล่งโบราณคดีของนักท่องเที่ยว.....	148
ตารางที่ 4.13	ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่มีต่อแหล่ง โบราณคดี.....	149
ตารางที่ 4.14	การรู้จักต่อกลุ่มเมืองสาม โลกของนักท่องเที่ยว.....	150
ตารางที่ 4.15	ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งเมืองสาม โลก.....	151
ตารางที่ 4.16	การรู้จักต่อกลุ่มเมืองปทุมธานีของนักท่องเที่ยว.....	152
ตารางที่ 4.17	ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งเมืองปทุมธานี.....	153
ตารางที่ 4.18	การรู้จักต่อกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาของนักท่องเที่ยว.....	154

ตารางที่ 4.19	ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งวัด และชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	155
ตารางที่ 4.20	ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวม.....	156
ตารางที่ 4.21	ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	157
ตารางที่ 4.22	ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มแหล่งเมืองสามโลก.....	158
ตารางที่ 4.23	ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มแหล่งเมืองปทุมธานี.....	159
ตารางที่ 4.24	ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	160
ตารางที่ 4.25	ภาพรวมของความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมการท่องเที่ยว ของบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี.....	161
ตารางที่ 4.26	สรุปความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ	162
ตารางที่ 4.27	สรุปความสนใจของบริษัทนำเที่ยวต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ	162
ตารางที่ 4.28	การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวหลังจากมีการพัฒนาแล้ว ในปี พ.ศ. 2565	163
ตารางที่ 5.1	แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มโบราณคดี ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่.....	166
ตารางที่ 5.2	ปัญหาการเข้าถึงของกลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	166
ตารางที่ 5.3	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ของกลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	167
ตารางที่ 5.4	ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	168
ตารางที่ 5.5	ปัญหาทั่วไปของกลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	169
ตารางที่ 5.6	ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	170
ตารางที่ 5.7	แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มเมืองสามโลก ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่.....	171
ตารางที่ 5.8	ปัญหาการเข้าถึงของกลุ่มเมืองสามโลก.....	171

ตารางที่ 5.9	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ของกลุ่มเมืองสามโคก.....	172
ตารางที่ 5.10	ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก.....	174
ตารางที่ 5.11	ปัญหาทั่วไปของกลุ่มเมืองสามโคก.....	175
ตารางที่ 5.12	ชุมชนชาวมอญที่ยังคงเอกลักษณ์ทางประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต แบบดั้งเดิมไว้ได้อย่างดีเยี่ยม.....	176
ตารางที่ 5.13	ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มเมืองสามโคก.....	177
ตารางที่ 5.14	แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มเมืองปทุมธานี ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่.....	178
ตารางที่ 5.15	ปัญหาเรื่องการเข้าถึงของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	178
ตารางที่ 5.16	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	179
ตารางที่ 5.17	ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	180
ตารางที่ 5.18	ปัญหาทั่วไปของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	180
ตารางที่ 5.19	ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	181
ตารางที่ 5.20	แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เจ้าพระยา ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่.....	182
ตารางที่ 5.21	ปัญหาเรื่องการเข้าถึงของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	182
ตารางที่ 5.22	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	183
ตารางที่ 5.23	ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มวัดและ ชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	184
ตารางที่ 5.24	ปัญหาทั่วไปของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	184
ตารางที่ 5.25	ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มวัด และชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	185
ตารางที่ 5.26	ที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว.....	186
ตารางที่ 5.27	ความถี่ในการเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	186
ตารางที่ 5.28	จุดประสงค์ในการเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	187
ตารางที่ 5.29	ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	187
ตารางที่ 5.30	วิธีการเดินทางไปเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	187

ตารางที่ 5.31	การพักค้างคืนที่อุทยานเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	188
ตารางที่ 5.32	สถานที่เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	188
ตารางที่ 5.33	มูลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	188
ตารางที่ 5.34	ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	189
ตารางที่ 5.35	ปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยวและ เรื่องทั่วไป ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	190
ตารางที่ 5.36	สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	191
ตารางที่ 5.37	การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ หลังจากเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้ว.....	192
ตารางที่ 5.38	การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อนจะมา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	192
ตารางที่ 5.39	ที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว.....	193
ตารางที่ 5.40	ความถี่ในการเดินทางไปจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	193
ตารางที่ 5.41	จุดประสงค์ในการเดินทางไปจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	194
ตารางที่ 5.42	ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	194
ตารางที่ 5.43	วิธีการเดินทางไปเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	194
ตารางที่ 5.44	การพักค้างคืนที่นนทบุรี (เกาะเกร็ด) เพื่อการท่องเที่ยว	195
ตารางที่ 5.45	มูลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	195
ตารางที่ 5.46	ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ของจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	196
ตารางที่ 5.47	ปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยวและ เรื่องทั่วไป ของจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	196
ตารางที่ 5.48	สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	197
ตารางที่ 5.49	การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ หลังจากเที่ยว จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)แล้ว.....	197

ตารางที่ 5.75	ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มโบราณคดี.....	215
ตารางที่ 5.76	ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก.....	216
ตารางที่ 5.77	การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองสามโคก กับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา.....	217
ตารางที่ 5.78	การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองสามโคก กับแหล่งท่องเที่ยวนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	217
ตารางที่ 5.79	ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ปทุมธานี กลุ่มเมืองสามโคก.....	218
ตารางที่ 5.80	ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	219
ตารางที่ 5.81	การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองปทุมธานี กับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา.....	219
ตารางที่ 5.82	การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองปทุมธานี กับแหล่งท่องเที่ยวนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	220
ตารางที่ 5.83	ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มเมืองปทุมธานี.....	221
ตารางที่ 5.84	ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มวัดและ ชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	222
ตารางที่ 5.85	การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เจ้าพระยา กับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา.....	222
ตารางที่ 5.86	การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เจ้าพระยา กับแหล่งท่องเที่ยวนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	223
ตารางที่ 5.87	ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	224
ตารางที่ 5.88	บริเวณสถานที่ที่เหมาะสมในการสร้างท่าเรือเพื่อเป็นจุดแวะ ของนักท่องเที่ยวในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	225
ตารางที่ 5.89	เหตุผลในการมีท่าเรือในบริเวณที่เหมาะสม จะเอื้ออำนวย และส่งผลอย่างไรในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา.....	226
ตารางที่ 5.90	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว คนในพื้นที่ ในการเชื่อมโยง การท่องเที่ยว 3 จังหวัด.....	227

ตารางที่ 5.91	ความคิดเห็นของบริษัชนำเที่ยวต่อรูปแบบการท่องเที่ยว ที่เหมาะสมแบบไปเช้า-เย็นกลับ.....	229
ตารางที่ 5.92	ความคิดเห็นของบริษัชนำเที่ยวในการเชื่อมโยง การท่องเที่ยว 3 จังหวัด.....	229
ตารางที่ 6.1	การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (คะแนนดิบ)	233
ตารางที่ 6.2	การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (คะแนนดิบ) ต่อ.....	234
ตารางที่ 6.3	การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (ถ่วงน้ำหนักแล้ว)	235
ตารางที่ 6.4	การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (ถ่วงน้ำหนักแล้ว) ต่อ.....	236
ตารางที่ 6.5	การประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มแหล่ง ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี.....	238
ตารางที่ 6.6	ผลการประเมินเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยว และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว.....	239
ตารางที่ 6.7	การคาดประมาณการใช้น้ำประปาของประชากรในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ.2567	248
ตารางที่ 6.8	การคาดประมาณความต้องการกระแสไฟฟ้าในอนาคต ปี 2567	249
ตารางที่ 6.9	ตารางการประเมินการวางแผนโครงการระยะต่างๆ.....	258
ตารางที่ 6.10	ตารางการประเมินการวางแผนโครงการระยะต่างๆ (ต่อ).....	259
ตารางที่ 6.11	ลำดับการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี.....	277

สารบัญแนที่

หน้า

แนที่ 1.1	ขอบเขตด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา.....	5
แนที่ 3.1	ที่ตั้งและอาณาเขต.....	31
แนที่ 3.2	แสดงระบบคมนาคมขนส่งจังหวัดปทุมธานี.....	41
แนที่ 3.3	แสดงเส้นทางรถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทย.....	43
แนที่ 3.4	แสดงท่าเทียบเรือค่นเจ้าพระยา.....	45
แนที่ 3.5	แสดงที่ตั้งสาธารณูปโภค จังหวัดปทุมธานี.....	52
แนที่ 3.6	แสดงปริมาณสถานบริการสาธารณสุข จังหวัดปทุมธานี.....	55
แนที่ 3.7	แสดงปริมาณสถานีตำรวจ จังหวัดปทุมธานี.....	59
แนที่ 3.8	การใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่ศึกษา.....	63
แนที่ 3.9	แสดงพื้นที่ควบคุมความสูงของอาคารจังหวัดปทุมธานี.....	67
แนที่ 3.10	แสดงพื้นที่น้ำท่วม จังหวัดปทุมธานี.....	68
แนที่ 3.11	แสดงพื้นที่วิกฤตน้ำบาดาล จังหวัดปทุมธานี.....	69
แนที่ 3.12	แสดงพื้นที่อนุรักษ์น้ำดิบ จังหวัดปทุมธานี.....	70
แนที่ 4.1	เส้นคมนาคม และความเชื่อมโยงในระดับอนุภาค.....	79
แนที่ 6.1	แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว.....	246
แนที่ 6.2	ที่ตั้งสถานีตำรวจ จังหวัดปทุมธานี.....	252
แนที่ 6.3	พื้นที่เสี่ยงภัย จังหวัดปทุมธานี.....	254
แนที่ 6.4	แสดงตำแหน่งท่าเรือที่รับรองรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	263
แนที่ 6.5	บริเวณการปรับปรุงบริเวณย่านประวัติศาสตร์ กลุ่มเมืองปทุมธานี.....	266
แนที่ 6.6	ถนนที่ควรมีการปรับปรุง ในกลุ่มเมืองสามโคก.....	269
แนที่ 6.7	บริเวณที่ควรมีการปรับปรุง กลุ่มเมืองสามโคก.....	270
แนที่ 6.8	ชุมชนชาวมอญที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	271
แนที่ 6.9	ถนนที่ควรมีการปรับปรุง ในกลุ่มโบราณคดี.....	275
แนที่ 6.10	พื้นที่โครงการอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง.....	276
แนที่ 6.11	เส้นทางท่องเที่ยวระดับอนุภาค เส้นทางที่1.....	280
แนที่ 6.12	เส้นทางท่องเที่ยวระดับอนุภาค เส้นทางที่2.....	282
แนที่ 6.13	เส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานี เส้นทางที่1.....	284
แนที่ 6.14	เส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานี เส้นทางที่2.....	286
แนที่ 6.15	เส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานี เส้นทางที่3.....	288
แนที่ 6.16	เส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานี เส้นทางที่4.....	290

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปที่ 3.1 แสดงสาขาการผลิตของผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดปทุมธานี ปี 2544.....	37
รูปที่ 3.2 แสดงกลุ่มชุมชนบริเวณเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี.....	61
รูปที่ 3.3 แสดงกลุ่มชุมชนบริเวณ เทศบาลตำบลบางเตย.....	62
รูปที่ 4.1 สถานที่และเส้นทางท่อที่ขุดวางน้ำของเกาะเกร็ด.....	81
รูปที่ 4.2 แสดงแบ่งกลุ่มการท่อที่ขุดวางน้ำของจังหวัดอยุธยา.....	90
รูปที่ 4.3 แสดงเส้นทางน้ำและชุมชนสองฝั่งลำน้ำเจ้าพระยา.....	102
รูปที่ 4.4 แสดงการแบ่งกลุ่มด้านกายภาพ.....	103
รูปที่ 4.5 แสดงกลุ่มแหล่งโบราณคดี.....	104
รูปที่ 4.6 แสดงผังเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง.....	106
รูปที่ 4.7 แสดงสภาพปัจจุบันของผังเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง.....	107
รูปที่ 4.8 แสดงวัตถุโบราณ โศกขายมันบ้านเก่า.....	108
รูปที่ 4.9 แสดงกลุ่มเมืองสาม โศก.....	110
รูปที่ 4.10 แสดงที่ตั้งปัจจุบันของเตาโอ่งอ่าง.....	111
รูปที่ 4.11 แสดงกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	121
รูปที่ 4.12 แสดงสภาพปัจจุบันของกลุ่มเมืองปทุมธานี.....	122
รูปที่ 4.13 แสดงกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	124
รูปที่ 4.14 แสดงสภาพปัจจุบันของชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ.....	126
รูปที่ 4.15 แสดงสภาพปัจจุบันของแม่น้ำอ้อม.....	128
รูปที่ 4.16 แสดงสภาพปัจจุบันของการบุกรุกพื้นที่ บริเวณเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง.....	130
รูปที่ 4.17 บริเวณแหล่งโบราณวัตถุ โศกขายมัน บ้านเก่า ซึ่งเป็นที่ดินของเอกชน.....	131
รูปที่ 4.18 สภาพปัญหาบริเวณเตาโอ่งอ่าง หมายเลข 3.....	132
รูปที่ 4.19 สภาพความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของย่านประวัติศาสตร์.....	133
รูปที่ 4.20 บริเวณท่าเรือที่มีปัญหา วัดสิงห์และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง.....	134

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของการศึกษา

ในอดีตนั้นแม่น้ำเจ้าพระยามีความสำคัญอย่างยิ่งแก่คนไทย เนื่องจากเป็นทั้งเส้นทางคมนาคมสายหลัก ใช้อุปโภค บริโภค รวมถึงการประกอบอาชีพต่างๆ เช่น การเกษตร ประมง เป็นต้น ชาวไทยในสมัยก่อนจึงพิจารณาการตั้งถิ่นฐานให้อยู่ไม่ไกลจากบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มทางตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยานั้นมีความอุดมสมบูรณ์มาก จึงได้มีการก่อตั้งเมืองหลวงขึ้น คือ กรุงศรีอยุธยา และในบริเวณริมแม่น้ำต่อเนื่องลงมา ก็มีการตั้งหัวเมืองต่างๆ ขึ้นตามมาเช่นกัน ทั้งนี้เราจึงสังเกตเห็นได้ว่าความเจริญ แหล่งอารยธรรม รวมถึงศิลปวัฒนธรรมต่างๆ จะเกิดขึ้นในบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นส่วนใหญ่

เมื่อกาลเวลาผ่านไป ความเจริญก้าวหน้า วิทยาการต่างๆ จากซีกโลกตะวันตกเริ่มแผ่ขยายเข้ามา อารยธรรมต่างๆ ที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมา คงหลงเหลือไว้เพียงแต่ร่องรอยต่างๆ ในอดีตซึ่งมีคุณค่าทางจิตใจอย่างยิ่งสำหรับชาวไทยทุกคน ปัจจุบันมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็นจังหวัดต่างๆ สามจังหวัดที่น่าสนใจคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี ซึ่งทั้งสามจังหวัดนี้อยู่บริเวณที่ราบลุ่มตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยา เรียงลำดับจากทิศเหนือมายังทิศใต้ และมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านต่อเนื่องกันทั้งสามจังหวัด บริเวณนี้มีอารยธรรมต่างๆ เกิดขึ้นตลอดแนวทั้งสองฝั่งของแม่น้ำ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นก็ได้มีการถนุบำรุงโบราณสถานต่างๆ เป็นอย่างดี และสามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นได้อย่างมาก เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จังหวัดนนทบุรีก็เช่นเดียวกัน มีการพัฒนาเกาะเกร็ด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทุ่มเงินลงทุนถึง 10 ล้านบาท โดยหวังที่จะให้เกาะเกร็ดเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา จึงทำให้นักท่องเที่ยวต่างๆ ให้ความสนใจและมีเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งที่โดดเด่นคือ เครื่องปั้นดินเผา และการร้องเรือชมเกาะเกร็ด สุดท้ายคือจังหวัดปทุมธานี ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการพัฒนาใดๆ บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ทั้งๆ ที่บริเวณนี้มีศักยภาพมากมายที่จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีทั้งในเรื่องศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ของชนชาติมอญ รวมไปถึงประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในบริเวณแห่งนี้ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น เช่น เมืองโบราณ และชุมชนโบราณต่างๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถูกมองข้ามไป และในปัจจุบันกำลังที่จะ

สูญหายไปโดยถาวร เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าว ถูกเอกชนเข้ามาลงทุนแบ่งให้เกษตรกรเช่าเพื่อทำไร่นา

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตปริมณฑล ซึ่งมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ หนึ่งในนั้นที่มีความโดดเด่น คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีประวัติอันยาวนานไม่น้อยกว่า 300 ปี คือ ศิลปวัฒนธรรมของชนชาติมอญ ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้เกิดรูปแบบสถาปัตยกรรม ประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ สังเกตได้จากวัดจำนวนมากมายที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตจังหวัดปทุมธานี เป็นวัดมอญทั้งหมด และวัดมอญจะมีเสาหงส์อยู่หน้าวัด ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ชุมชนมอญที่จังหวัดปทุมธานียังคงรักษาขนบธรรมเนียมเดิมไว้ได้ดี ในช่วงทอดกฐิน จะพบธงตะขาบ และ หงส์ อยู่หน้าวัด แสดงว่าที่วัดนั้นรับกฐินแล้ว และยังมีประเพณีที่เรียกว่า “ตักบาตรพระร้อย” ทุกวัดในเขตปทุมธานีจะจัดเวียนกันไป ส่วนวันสงกรานต์จะมีการแห่ข้าวแช่ซึ่งตลอดทั้งปีจะทำคนเดียว เพราะจะมีกรรมวิธีการทำที่ซับซ้อนมาก และยังรักษาพิธีขนทรายเข้าวัดไว้เป็นอย่างดี บ้านเรือนสองฝั่งแม่น้ำยังพบบ้านมอญ ที่มีลักษณะหันหน้าสู่ตะวันตก เรียกว่า “บ้านมอญขวาง” ซึ่งปกติบ้านไทยจะไม่หันหน้าสู่ตะวันตก หรือหันจั่วลงน้ำ ส่วนชุมชนชาวมอญที่มีความโดดเด่น ได้แก่ ชุมชนสามโคก เป็นชุมชนชาวมอญดั้งเดิม ที่มีลัทธิสงครามาตั้งแตครั้งกรุงศรีอยุธยา แถบนี้ดังในเรื่องของคุ่มไม้สำน้ำที่ เรียกว่า “คุ่มสามโคก” เพราะสมัยก่อนชาวบ้านแถวนี้ มีอาชีพเผาถ่านขาย แม้ปัจจุบันจะไม่ทำแล้วแต่ก็ยังนำเรือกระแซงไปเกาะเกร็ดซื้อเครื่องปั้นดินเผามาขายที่กรุงเทพฯ ดินที่นำไปทำภาชนะดินเผาที่ปากเกร็ดก็นำมาจากสามโคก และชุมชนศาลาแดง ซึ่งเป็นชุมชนชาวมอญที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในสมัยรัชกาลที่ 2 เป็นชุมชนที่มีระบบการจัดการชุมชนที่ดี บ้านเรือนในหมู่บ้านพร้อมใจสร้างเป็นแบบเดียวกันหมด สร้างเป็นบ้านไม้ทรงไทย และเคลือบเงาไม้เท่านั้น หลังคาสีแดงตามชื่อชุมชน

นอกจากศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญแล้ว จังหวัดปทุมธานียังมีปูชนียสถานที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อหลักเมือง สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2520 เป็นศาลาแบบจัตุรมุขด้านหน้าเป็นมณฑปประดิษฐานเสาหลักเมือง ลักษณะคล้ายก้านดอกบัวหลวงทำจากไม้ชัยพฤกษ์ และมีรูปหล่อพระนารายณ์สี่กรทรงเหนื่อหลังนกกฐกและพระวิษณุหล่อด้วยสัมฤทธิ์ ด้านหลังของมณฑปบรรจุพระยอดธงวัดไก่อี๋ย อีกทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมายประกอบด้วยเครื่องรางของขลังที่รวบรวมมาจากวัดต่างๆ ในจังหวัดปทุมธานี และยังมีศาลากลางจังหวัดปทุมธานีหลังเก่าเป็นเรือนไทยโบราณปั้นหยาดขนาดใหญ่ชั้นเดียว สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 มีการตกแต่งลวดลายที่สวยงาม ซึ่งทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานแห่งชาติ

ถึงแม้ว่าจังหวัดปทุมธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ แต่ก็ยังขาดการวางแผนพัฒนาในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่นั้นดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ได้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพบว่าจังหวัดปทุมธานีมีแนวโน้มการเจริญเติบโตด้านที่อยู่อาศัย

สูงมากเพื่อการรองรับในการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร สาเหตุหลักที่ทำให้การพัฒนาขยายตัวของเมืองหลวงมาสู่พื้นที่ชานเมืองพอสรุปได้ 5 ประการ คือ เส้นทางการคมนาคมขนส่ง การเพิ่มของประชากรกรุงเทพมหานคร การพัฒนาและการลงทุนด้านที่อยู่อาศัย การจำกัดการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตเมือง การขยายหรือย้ายสถานที่ราชการออกสู่บริเวณชานเมือง ซึ่งแต่เดิมพื้นที่จังหวัดปทุมธานีนี้ จะเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเลี้ยงเมือง และมีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายในด้านต่างๆ ทั้งการใช้ที่ดิน กลุ่มประชากรและชุมชนที่อยู่อาศัย ตลอดจนสถาบันต่างๆ จนบางพื้นที่กำลังจะกลายหรือถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร และมีสภาพแวดล้อมแบบเมืองเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมายตามถนนสายหลัก ซึ่งปทุมธานีมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมอย่างเด่นชัด โครงสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ได้เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกว่าครึ่งหนึ่งของจังหวัดได้มาจากผลผลิตภาคอุตสาหกรรม ยิ่งกว่านั้น ยังมีการขยายตัวของภาคธุรกิจการค้า อาคารพาณิชย์ เพิ่มมากขึ้น บทบาทของภาคเกษตรกรรมตั้งแต่ก่อนลดลงอย่างรวดเร็ว ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสสามโคก มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอยู่ทั่วไปบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา และขณะเดียวกันก็เป็นที่ตั้งของวัดเก่าแก่อายุมากมายบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาเช่นกัน สิ่งต่างๆ ทั้งหมดที่กล่าวมานั้น อาจเป็นตัวทำลายแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเหล่านี้ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นมรดกของชาติ ถ้ายังไม่มีการจัดการที่ดีพอ นอกจากปัญหาการเจริญเติบโตของเมืองแล้ว แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพหลายๆ แห่งในจังหวัดยังไม่ได้รับการพัฒนา การเข้าถึงพื้นที่ทำได้ค่อนข้างลำบาก ยังไม่มีจุดศูนย์กลางในการรองรับนักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก

ปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆ เหล่านี้ควรริบหาแนวทางในการพัฒนาไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี ดึงดูดนักท่องเที่ยวประเภทเดียวกันซึ่งอยู่ในจังหวัดข้างเคียงให้หลั่งไหลเข้ามามากขึ้น สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น และเพื่อมรดกของชาติจะไม่สูญสลายไปอย่างไม่มีวันกลับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาทรัพยากรแหล่งศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานี ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก
- 2) เพื่อศึกษาในเรื่อง ปัญหา ข้อจำกัด และจัดกลุ่มค่าความสำคัญของแหล่งศิลปวัฒนธรรม เหล่านั้น
- 3) เพื่อศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวตามความเหมาะสม

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

1) จังหวัดปทุมธานี เขตอำเภอเมืองปทุมธานี มีตำบลทั้งหมด 14 ตำบล ประกอบด้วย เทศบาลเมือง 1 แห่ง และเทศบาลตำบล 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง มีพื้นที่ 120.151 ตารางกิโลเมตร จังหวัดปทุมธานี เขตอำเภอสามโคก มีตำบลทั้งหมด 11 ตำบล ประกอบด้วย เทศบาลตำบล 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 11 แห่ง มีพื้นที่ 94.967 ตารางกิโลเมตร รวมขอบเขตพื้นที่ศึกษาทั้งหมด 215.118 ตารางกิโลเมตร

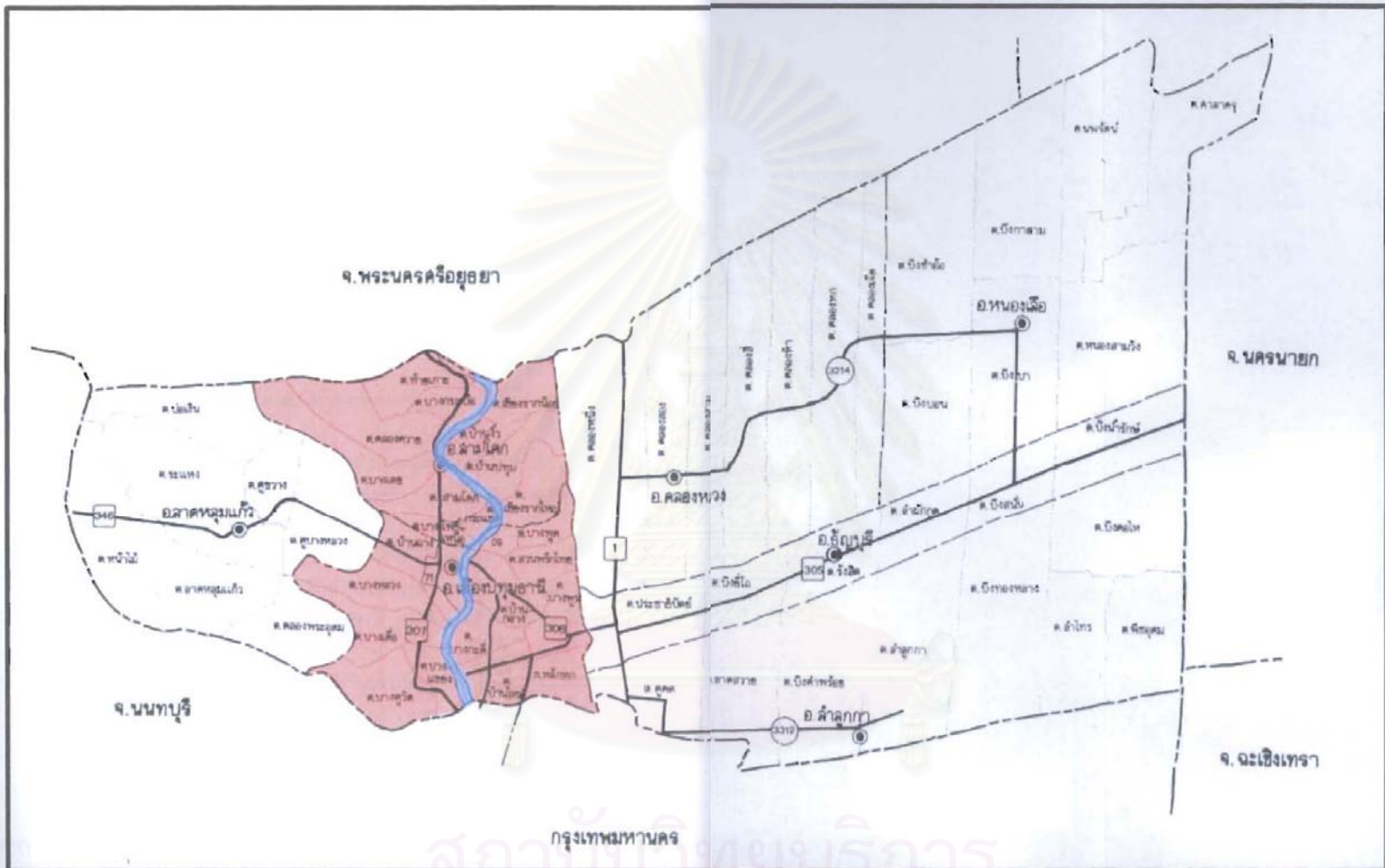
2) โครงข่ายการคมนาคมและความเชื่อมโยงในระดับอนุภาค ครอบคลุม 3 จังหวัด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานีเขตอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคกในเรื่องศักยภาพ ข้อจำกัด การจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพระบบคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงตลาดการท่องเที่ยว ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว และกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดปทุมธานี และในการท่องเที่ยวระดับอนุภาค

4. วิธีการศึกษา

- 1) ศึกษาความคิดเห็นของหน่วยงานในภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการ ทศนคติที่มีต่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และปัญหาต่างๆ ที่เป็นอยู่

แผนที่ 1.1 ขอบเขตด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา

แผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

อำเภอเมืองปทุมธานีและ อำเภอสามโคก

แม่น้ำเจ้าพระยา

- 2) ศึกษาสภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ ในเรื่องความพร้อมด้านต่างๆ และทำการประเมินค่าตามเกณฑ์
- 3) ศึกษาระบบตลาดการท่องเที่ยวในระดับอนุภาคและในพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจกับสถานการณ์และแนวโน้มของตลาด
- 4) สรุปผลการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว

วิธีการสำรวจภาคสนาม

วิธีการศึกษาปัญหา ทักษะคติและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ศึกษา ผู้ศึกษาเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากประชากรตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมาก โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นปลายปิดและปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นและทักษะคติ มีจุดประสงค์หลักในการสอบถามคือ

- ก) ต้องการทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน
 - สอบถามคนในพื้นที่เป็นหลัก ถึงปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อกับการท่องเที่ยว
 - สอบถามนักท่องเที่ยวจังหวัดกลุ่มเป้าหมายคือ อยุธา นนทบุรีและปทุมธานี เป็นหลัก ถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน
- ข) ต้องการทราบทักษะคติที่มีต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
 - สอบถามนักท่องเที่ยวและบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก ว่ามีความสนใจมากน้อยเพียงไร ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างไร รูปแบบการเดินทางที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบเป็นอย่างไร
- ค) ต้องการทราบแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม
 - สอบถามนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่เป็นหลัก ว่ามีความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มอย่างไร

ด้านกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาทักษะคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ศึกษา แบ่งการจัดทำแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) กลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงผู้เยี่ยมชมสามจังหวัด โดยหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือจำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี ดังต่อไปนี้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	มีผู้เยี่ยมชมในปี พ.ศ.2547 จำนวน	2,833,860	คนต่อปี
จังหวัดนนทบุรี	มีผู้เยี่ยมชมในปี พ.ศ.2547 จำนวน	689,606	คนต่อปี

จังหวัดปทุมธานี มีผู้เยี่ยมชมเยือนในปี พ.ศ.2547 จำนวน 739,896 คนต่อปี
 รวมผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งสามจังหวัด มีจำนวน 4,263,362 คนต่อปี
 ใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อคำนวณหาดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = 4,263,362 / (1 + 4,263,362 \times (0.05)^2)$$

$$n = 400 \text{ ชุด}$$

แบ่งเป็น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 200 ชุด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 100 ชุด
 และจังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 ชุด

2) กลุ่มตัวอย่างประเภทประชาชนในพื้นที่ จะประกอบไปด้วยประชากรของทั้งสอง
 อำเภอ ดังต่อไปนี้

อำเภอเมือง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 138,574 คน

อำเภอสามโคก มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 44,903 คน

ใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 เพื่อคำนวณหาดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = 138,574 / (1 + 138,574 \times (0.1)^2)$$

$$n = 100 \text{ ชุด}$$

$$n = 44,903 / (1 + 44,903 \times (0.1)^2)$$

$$n = 100 \text{ ชุด}$$

แบ่งเป็น อำเภอเมือง 100 ชุด และ อำเภอสามโคก 100 ชุด

กลุ่มตัวอย่างประเภทบริษัทนำเที่ยว ในการสำรวจจะทำการคัดเลือกบริษัทนำเที่ยวเฉพาะที่มีการ
 นำเที่ยวจังหวัดใดในสามจังหวัดดังต่อไปนี้เท่านั้น คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนนทบุรี
 และจังหวัดปทุมธานี จะใช้จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 30 ชุด

วิธีการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

กำหนดค่าความสำคัญของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่
 แสดงความคิดเห็นจากแบบสอบถาม เป็นค่าความสำคัญของแต่ละตัวแปร เพื่อให้ค่าความสำคัญของ
 แต่ละตัวแปรเกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรง โดยการสำรวจจะให้นักท่องเที่ยว
 เรียงลำดับ ตัวแปรดังกล่าว 6 ตัว ตามลำดับความต้องการของนักท่องเที่ยว จากสูงไปต่ำ สำหรับ

ตัวแปรที่ได้ลำดับที่ 1 จะได้ 6 คะแนน และลำดับที่ 2 3 4 5 และ 6 จะลดลงมาอย่างละ 1 คะแนน ในแต่ละตัวแปรนำคะแนนมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้ค่าความสำคัญ

- 1) กำหนดค่าคะแนนคุณภาพในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยจำแนกคะแนนคุณภาพออกเป็น 3 ระดับ คือ 1= ต้องปรับปรุง 2= พอใช้ 3=ดี จากนั้นจึงใช้ค่าเฉลี่ยจากผู้สำรวจเป็นคะแนนคุณภาพของแต่ละตัวแปรในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
- 2) คะแนนรวมของศักยภาพในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว จะมีค่าเท่ากับผลรวมของผลคูณระหว่างค่าเฉลี่ยความสำคัญของตัวแปรที่ศึกษา แหล่งท่องเที่ยวใดที่ได้รับคะแนนสูงจัดได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง และลดหลั่นลงมาตามคะแนนที่แตกต่างกัน
- 3) การแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศักยภาพสูงมาก ปานกลาง และศักยภาพต่ำตามลำดับ

อีกส่วนหนึ่งคือการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะใช้เกณฑ์ในการประเมินดังต่อไปนี้

- 1) ทำการสำรวจนักท่องเที่ยวในเรื่องความสนใจที่มีต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่ม โดยใช้แบบสอบถาม แบ่งแยกถามความสนใจทั้ง 4 กลุ่ม
- 2) นำค่าความสนใจที่ได้มาคิดเป็นร้อยละของจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เช่น แหล่งศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มโบราณคดี มีผู้สนใจคิดเป็นร้อยละ..... และผู้ที่ไม่สนใจคิดเป็นร้อยละ
- 3) เรียงลำดับแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้สนใจจากมากไปหาน้อย ทำให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวใดที่เป็นที่ต้องการมากสำหรับนักท่องเที่ยว

5. ขั้นตอนการศึกษา

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิและตติยภูมิจากหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ห้างสมุด และเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา และในระดับอนุภาค
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานศึกษาที่มีผู้วิจัยไว้ก่อนแล้ว
- 3) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม และออกแบบสอบถาม
- 5) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
- 6) สรุปจากข้อมูลที่รวบรวม
- 7) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

6. นิยามศัพท์

การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและ

ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง อยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่น เปี่ยมไมตรีแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน (Mc Intosh and Goeldner, 1984)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กลุ่มกิจกรรมใดๆ ในสังคมที่ให้ผลผลิตและบริการซึ่งอำนวยความสะดวกให้มนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Sessa, 1980)

นักท่องเที่ยว (Travelers) หมายถึง ผู้คนที่เดินทางไปเยี่ยมยังต่างถิ่น ที่มีข้ออยู่อาศัยตามปกติ ด้วยเหตุผลที่มีใช้เพื่อการดำรงชีพในถิ่นที่เดินทางไปเยี่ยมเยือนปลายทาง นักท่องเที่ยว ซึ่งจะรวมทั้งผู้ที่สามารถนำมาจัดเก็บเป็นข้อมูลสถิติได้ และเก็บรวบรวมเป็นสถิติไม่ได้ เช่น ผู้อพยพ ผู้เร่ร่อน ผู้โดยสารที่เดินทางผ่าน ผู้ทำงานตามชายแดน ผู้ปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายในประเทศนั้นๆ เช่น กลุ่มคณะทูตของประเทศต่างๆ ผู้แทนกงสุล และผู้แทนทางการทหาร

ผู้มาเยือน (Visitors) หมายถึง ผู้มาเยือนนักท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ

1) นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (Tourists) หมายถึง เดินทางมาเยือนและพักอยู่ในประเทศ ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวดังนี้

- นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน หมายถึง เดินทางเข้ามาในประเทศและพำนักอยู่ครั้งหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง (หนึ่งคืน) และไม่มากกว่า 60 วัน

- นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน หมายถึง อาจเป็นคนไทยหรือต่างด้าว ที่อยู่ในประเทศไทยเดินทางมาจากจังหวัดที่อยู่อาศัยปกติของตน ไปยังจังหวัดอื่นๆ ระยะเวลาพำนักอยู่ไม่เกิน 60 วัน

2) นักทัศนจร (Excursionists) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ในการประเทศน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่ได้ใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ผู้ที่เดินทางมากับเรือสำราญ โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวได้ในการทำงานเดียวกันคือ

- นักทัศนจรระหว่างประเทศ

- นักทัศนจรภายในประเทศ

นักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนและนักทัศนจร เป็นกลุ่มนักเดินทางที่สามารถติดตามการเดินทางและจัดเก็บข้อมูลสถิติได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ในการวิเคราะห์เพื่อทราบความต้องการ และพฤติกรรมการณ์บริโภคของนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดเป้าหมาย

ศิลปวัฒนธรรม คำว่า ศิลปวัฒนธรรมเกิดจากคำนามสองคำสมาสเข้าด้วยกัน คือคำว่า ศิลปะ และ วัฒนธรรม ซึ่งสามารถแยกอธิบายความหมายได้ดังต่อไปนี้

ศิลปะ หมายถึง ผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปลักษณะต่างๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ ความอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยมและทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีหรือความเชื่อทางศาสนา

ประเภทของงานศิลปะ สามารถแบ่งประเภทตามหลักการทางสุนทรียศาสตร์ได้เป็น 2 ประเภทคือ วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์

1. วิจิตรศิลป์ (Fine Arts) คือศิลปะที่งดงาม หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์ที่สำคัญ ประกอบด้วย 6 สาขา คือ

- 1.1 จิตรกรรม
- 1.2 ประติมากรรม
- 1.3 สถาปัตยกรรม
- 1.4 วรรณกรรม
- 1.5 ดุริยางศิลป์ หรือ ดนตรี
- 1.6 นาฏศิลป์ การละคร การเต้นรำ ภาพยนตร์

2. ประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts) คือศิลปะที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายแสดงความงามร่วมกับประโยชน์ทางการใช้สอยเช่น ออกแบบนิเทศศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ มัณฑนศิลป์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ออกแบบเครื่องประดับ เป็นต้น

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว ลำดับความสำคัญและศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก
- 2) ทราบถึงตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี และระดับอนุภาค
- 3) ทราบถึงอุปสงค์ อุปทานด้านการท่องเที่ยว ความพร้อมและความเป็นไปได้ในการรองรับนักท่องเที่ยวในเรื่อง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็น
- 4) เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะใช้ในการพิจารณาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ในระดับของการจัดทำแผนหลัก และจัดทำแผนในระดับโครงการต่างๆ ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ (รศ.ดร.สมบัติ กาญจนกิจ ,2544:54-150)

- 1) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมาก
- 2) รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลเป็นทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่าสองเท่าตัว
- 3) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียน และการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค
- 4) การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก ตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้นๆ
- 5) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ตลอดเวลา สุดแล้วแต่ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย
- 6) การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตเป็นวงจรหมุนเวียนภายในประเทศ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการลดปัญหาการว่างงาน ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 7) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึก และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่

1.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว

ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ส่งเสริมให้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยว และก่อนที่จะเกิดการเดินทาง มีอยู่สองประการคือ

- 1) สถานภาพเอื้อเพื่อการท่องเที่ยว เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ผู้คนสามารถเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ เวลา (Time) และรายได้ (Income) สำหรับเรื่องปัจจัยเวลานั้น สามารถอธิบายได้โดยง่ายว่า คนเราจะเดินทางท่องเที่ยวได้ จำเป็นต้องมีเวลาว่างพอเสียก่อน สำหรับเรื่องรายได้นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เพราะถ้าขาดรายได้ก็ไม่สามารถจะเดินทางได้ แต่คำว่ารายได้นี้ น่าจะหมายถึง รายได้หลังจากการหักรายจ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า หรือค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพราะความเจ็บไข้ได้ป่วยเสียก่อน เหลือเท่าใดแล้วจึงนำไปใช้จ่ายในการท่องเที่ยวได้ รายได้ตรงนี้จึงเป็นรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว สรุปได้ว่าทั้งเวลาและรายได้จะเป็นมูลเหตุปัจจัยให้เกิดการท่องเที่ยวได้

- 2) แรงจูงใจเพื่อการท่องเที่ยว แรงกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ การขนส่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวแบบแยกกันไม่ออก นักเดินทางต้องการการขนส่งที่รวดเร็ว ปลอดภัย มีความสุขสบาย และราคาพอที่จะทำให้สามารถใช้บริการได้ ถ้าราคาแพงเกินไปแรงกระตุ้นก็จะน้อยลง

1.3 การคมนาคมขนส่งกับการท่องเที่ยว

1.3.1 องค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว

- 1) ความความสะดวกสบายของยานพาหนะเดินทาง
- 2) เวลาที่จะใช้ในการเดินทาง
- 3) ความหรูหราความสะดวกสบาย
- 4) บริเวณหรือสถานที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภาคพื้นดิน
- 5) ความปลอดภัยในการเดินทาง
- 6) การมีจิตสำนึกในการบริการที่ดี
- 7) ความรู้สึกทางด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ

1.3.2 การคมนาคมขนส่งทางบก

เป็นการคมนาคมที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศมากกว่าการคมนาคมด้านอื่นๆ ทั้งยังสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่ตั้งอยู่กระจัดกระจายทั่วไปมักจะอยู่ห่างไกลจากท่าเรือ ท่าอากาศยาน จึงกล่าวได้ว่า การเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวยังสถานที่ดังกล่าวจึงนิยมการคมนาคมขนส่งทางบกมากที่สุด สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

- 1) ทางเดินเท้า ทางเดินเท้ามีหน้าที่หลักเช่นเดียวกับถนน คือ รองรับการสัญจรและมีความสำคัญมากทัดเทียมกับถนนทางเท้า อาจเป็นทางเดินที่ขนานไปกับแนวถนนหรืออาจแยกต่างหากจากแนวถนนก็ได้
- 2) ทางถนน มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สถานที่ท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่บนภาคพื้นดินโดยทั่วไปมีการตัดถนนเข้าไป เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดที่การตัดถนนเข้าไปสะดวกจะมีนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

- 3) ทางรถไฟ อย่างมีความสำคัญต่อกิจกรรมการขนส่งทางบกในประเทศไทยอยู่อีกมาก ทั้งนี้เพราะรถไฟขนส่งสินค้าและผู้โดยสารได้ครั้งละมากๆ และมีข้อได้เปรียบ คือ ปลอดภัย เสียค่าขนส่งและค่าโดยสารถูก สามารถขนส่งสินค้าที่น้ำหนักมากได้ดีกว่ารถยนต์

ชนิดของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวทางบก มีดังต่อไปนี้

- 1) การเดิน เป็นการเดินทางที่ค่อนข้างอิสระ ไม่ต้องมีตารางหรือกำหนดเวลาที่แน่นอน นักท่องเที่ยวสามารถหยุดแวะตามจุดที่สนใจได้ตามใจชอบ และจะหยุดพักนานเท่าไรก็ได้ นอกจากนี้ การเดินยังทำให้นักท่องเที่ยวเคลื่อนที่ไปในระดับความเร็วต่ำ ทำให้สามารถเห็นรายละเอียดได้ใกล้ชิดกับสภาพบ้านเมือง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ไปด้วยในเวลาเดียวกัน และยังไม่ก่อให้เกิดมลภาวะใดๆ แก่แหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย
- 2) การเดินทางโดยสัตว์ เช่น ช้าง ลา เป็นพาหนะที่ทำให้เกิดบรรยากาศพิเศษ แปลกไปกว่าการเดินทางท่องเที่ยวตามปกติ ซึ่งเป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ดี เช่น การขี่ช้างชมเมือง
- 3) การเดินทางโดยล้อเลื่อน สร้างความแปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้ เช่น การขี่จักรยาน นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดมลภาวะแล้ว ยังเป็นการออกกำลังกายอีกด้วย นอกจากนี้การใช้รถม้าที่จังหวัดลำปาง ก็เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ดี จนกลายเป็นเอกลักษณ์พิเศษของเมือง และรถสามารถเป็นพาหนะที่ใช้กันทั่วไปในต่างจังหวัด สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวคล้ายกับการเดิน และการใช้สัตว์เป็นพาหนะ แม้จะเป็นระยะทางสั้นๆ ก็ตาม
- 4) การเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ สามารถสร้างความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวที่ชอบพาหนะประเภทนี้ เพราะสามารถเข้าถึงจุดสนใจได้ดี ทั้งยังมีความเร็วที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มขนาดเล็ก
- 5) การเดินทางโดยรถสามล้อเครื่องตุ๊กตุ๊ก สามารถสร้างบรรยากาศที่แปลกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างชาติ เพราะสามารถชมวิวาททัศน์อย่างใกล้ชิด และเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย
- 6) การเดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทาง นักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่นิยมใช้บริการ ทั้งนี้เพราะสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้จำนวนมาก วั่งระยะทางไกลและรวดเร็ว
- 7) การเดินทางโดยรถยนต์รับจ้างหรือให้เช่า เช่น รถยนต์รับจ้าง (แท็กซี่) รถยนต์บริการให้เช่า กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะมีความคล่องตัวสูง สามารถหยุดแวะพักตามจุดที่สนใจได้ง่าย ประหยัด รวดเร็ว

เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มขนาดกลางที่มีความสนิทสนม หรือเป็นเครือญาติกัน

- 8) การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ได้รับการยอมรับและความนิยมจากบุคคลธรรมดาได้จนถึงบุคคลชั้นสูงในสังคมที่ต้องการเดินทางไกล เหมาะสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวของครอบครัวขนาดเล็ก เพราะมีความคล่องตัว อิสระ ทั้งยังสามารถบรรทุกสัมภาระที่จำเป็นได้จำนวนมาก และสามารถหยุดแวะพักหรือชมตามจุดสนใจได้ตามใจชอบอีกด้วย
- 9) การเดินทางโดยรถยนต์โดยสารไม่ประจำทาง ปัจจุบันบริษัทนำเที่ยวได้ใช้รถยนต์ปรับอากาศขนาดใหญ่ชั้นดี เพื่อนำมาใช้กิจการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น การนำนักท่องเที่ยวกลุ่มขนาดใหญ่จากสนามบิน ท่าเรือ สถานีขนส่ง และที่พักเดินทางไปชมแหล่งท่องเที่ยวทั้งระยะทางสั้นๆ และระยะทางไกลๆ ภายในรถจะมีเครื่องอำนวยความสะดวกสบาย สำหรับบริการนักท่องเที่ยว
- 10) การเดินทางโดยรถยนต์สำราญ หรือบ้านรถยนต์ กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และแคนาดา สำหรับประเทศไทยนั้นอาจยังไม่มี
- 11) การเดินทางโดยยานพาหนะชนิดอื่นๆ เช่น รถราง กระเช้าลอยฟ้า รถที่แล่นไปโดยมีสายลวดดึง และรถลาก สามารถใช้ได้ตามสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ เป็นการเดินทางระยะสั้นๆ ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะแก่สถานที่ท่องเที่ยว ยังเป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวอยู่

ข้อได้เปรียบของการเดินทางทางบก

- 1) ค่าโดยสาร ค่าโดยสารทั้งรถยนต์ และรถไฟราคาต่อคนถูกกว่าเครื่องบิน ถ้ายังมีผู้โดยสารมากขึ้น ค่าโดยสารจะถูกลงมากกว่าเดิม
- 2) การควบคุมเวลาการเดินทาง สามารถควบคุมได้โดยผู้ขับขี่
- 3) ความมีอิสระ สามารถแวะพักได้ตามใจชอบ โดยเฉพาะรถยนต์ส่วนตัว
- 4) การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว ทำได้ง่ายและสะดวก
- 5) การบรรทุกสัมภาระ บรรทุกได้มากและสะดวกกับการนำติดตัวขึ้นลงรถ
- 6) ความสะดวก และความปลอดภัย

ข้อเสียเปรียบของการเดินทางทางบก

- 1) ความเร็วจำกัด
- 2) การเกิดมลภาวะ
- 3) การจราจรติดขัด
- 4) อุบัติเหตุ เกิดจากความประมาทของผู้ขับขี่โดยตรง

- 5) จำนวนผู้โดยสาร ซื้อเสียเปรียบของรถยนต์ คือ บรรทุกได้น้อยคนต่อห้องเที่ยว เมื่อเทียบกับรถไฟและเครื่องบิน

1.3.3 การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

เป็นวิธีการส่งสินค้าและผู้โดยสารที่เสียค่าขนส่งถูกที่สุด แต่จะช้ากว่าการขนส่งชนิดอื่นๆ ด้วยเหตุนี้จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมใช้บริการมากนัก นิคม จารุมณี (2536: 214) กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าการคมนาคมขนส่งทางน้ำระหว่างจังหวัดยังไม่เป็นที่นิยม เสียเวลาในการเดินทางมาก ประกอบกับการคมนาคมขนส่งทางบกสะดวกสบายกว่ามาก ส่วนการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำที่เป็นที่นิยม จะเริ่มต้นจากกรุงเทพมหานคร ไปถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรือของบริษัทนำเที่ยว

ชนิดของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ มีดังต่อไปนี้

- 1) การเดินทางโดยเรือพาย เหมาะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการความเป็นอิสระ มีความเรียบง่าย และเดินทางในระยะสั้น เป็นการสร้างบรรยากาศที่แปลกใหม่ ตื่นเต้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อชมการประกอบกิจกรรมของประชาชนที่ตั้งอาคารบ้านเรือนตามริมฝั่ง
- 2) เรือหางยาว นักท่องเที่ยวให้ความนิยมพอสมควร โดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่มสาวและชาวต่างชาติ เพราะไม่เคยพบเห็นมาก่อน สามารถเล่นได้เร็ว และเดินทางได้ในระยะทางไกลๆ เหมาะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ
- 3) เรือโดยสาร เหมาะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ บรรทุกผู้โดยสารได้จำนวนมาก เล่นได้ระยะทางไกล และบริเวณที่มีน้ำลึกได้ ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเรือ
- 4) ล่องแพ ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย มีอิสระกลมกลืนกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศที่แปลกใหม่ สร้างความตื่นเต้นได้มาก และยังสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เช่น การรับประทานอาหาร ร้องเพลง เหมาะสำหรับหนุ่มสาวชาวต่างประเทศมาก
- 5) เรือสำราญ ปัจจุบันเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่มีอัตราเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะเรือได้ถูกออกแบบขึ้นมาเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเพื่อบริการนักท่องเที่ยวแบบครบวงจร มีความหรูหรา สะดวกสบาย เช่นเดียวกับโรงแรมชั้นหนึ่งตามแหล่งตากอากาศทั่วไป

ข้อได้เปรียบของการเดินทางทางน้ำ

- 1) ค่าโดยสาร ต่อหัวจะถูกกว่ารถยนต์และเครื่องบิน
- 2) การเกิดมลภาวะ เรือพายจะไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ

- 3) ความมีอิสระ ถ้าเป็นเรือพาย เรือหางยาว จะสามารถหยุดพักได้ตามความต้องการ
- 4) อากาศเย็นสบาย การเดินทางโดยทางเรือเพื่อชมเมือง สถานที่สำคัญ และวิถีชีวิตของประชากรตามชายฝั่งทะเล แม่น้ำ ลำคลอง มักเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว เนื่องจาก มีอากาศเย็นสบาย และมีความโล่ง อากาศบริสุทธิ์
- 5) การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจาก ในอดีตการคมนาคมทางน้ำจัดเป็นเส้นทางสำคัญสำหรับการสัญจรไปมาของประชาชน เพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ฉะนั้นการจัดสถานที่สำคัญที่น่าสนใจ เช่น พระราชวัง พิพิธภัณฑ ์ วัด ฯลฯ จึงมักเรียงรายอยู่ตามเส้นทางน้ำ ดังนั้น การเดินทางโดยทางเรือเท่านั้นจึงจะสามารถเข้าถึงได้ในขณะเดียวกัน การที่นักท่องเที่ยวได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรอย่างใกล้ชิด เช่น การนั่งคุยพักผ่อนตามท่าเรือ การซักผ้า การลงเล่นน้ำของเด็ก การเร่ขายของตามลำน้ำ ฯลฯ นับเป็นชีวิตที่แตกต่างไปจากหลายๆ ประเทศ ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจวิถีชีวิตของคนไทยได้ดียิ่งขึ้น
- 6) การทำกิจกรรม ถ้าเป็นการเดินทางโดยเรือโดยสารขนาดใหญ่ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เช่น การรับประทานอาหาร การแสดงดนตรี การเดินรำ เป็นต้น

ข้อเสียเปรียบของการเดินทางทางน้ำ

- 1) การเกิดมลภาวะ เรือโดยสารขนาดใหญ่มักก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษทางเสียง
- 2) ความปลอดภัย มักได้รับความปลอดภัยน้อยมาก
- 3) ความเร็วต่ำ ทำให้เสียเวลาในการเดินทางระยะไกล อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย
- 4) เดินทางได้ระยะสั้น
- 5) มีเส้นทางเดินเรือจำกัด ขึ้นอยู่กับสภาพแม่น้ำลำคลอง ห้วย ทางน้ำนั้นๆ
- 6) บรรทุกสัมภาระได้น้อย ถ้าเป็นเรือขนาดเล็ก เพื่อการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลอง
- 7) เสียเวลาในการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ไกลจากท่าเรือ ต้องมีการเปลี่ยนยานพาหนะ จึงทำให้เสียเวลามาก
- 8) การจัดบริการ โครงสร้างขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐาน การพัฒนาเพื่อรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวทางน้ำยังไม่ดีพอ เช่น ศูนย์กลางการเดินทาง สถานี หรือท่าเรือ ระบบจราจร เครื่องป้องกันภัยทางน้ำ ฯลฯ ยังไม่ได้มาตรฐานสากล จึงเป็นผลให้ความนิยมของนักท่องเที่ยวลดลง เพราะเกรงว่าจะได้รับอันตราย

1.3.4 การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

นับว่าเป็นการขนส่งที่รวดเร็วที่สุด และเสียค่าขนส่งแพงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับชนิดอื่นๆ ที่มีระยะทาง และน้ำหนักของสินค้าที่ทำการบินบรรทุกเท่ากัน

ชนิดของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวทางอากาศ มีดังต่อไปนี้

- 1) เครื่องบินโดยสารปกติ เหมาะกับการเดินทางรายบุคคล กลุ่มขนาดเล็ก และกลุ่มขนาดใหญ่ ที่สามารถเดินทางในระยะทางไกลๆ ภายในระยะเวลาอันสั้น
- 2) เครื่องบินชนิดเหมาลำ ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเฉพาะกลุ่มสมาชิกทางสังคม องค์กร หรือสมาคม ซึ่งสมาชิกมีความประสงค์จะเดินทางไปด้วยกันเป็นคณะในเครื่องบินเที่ยวเดียวกัน
- 3) เครื่องบินส่วนตัว เหมาะสำหรับครอบครัว และเครือญาติ เพราะมีความเป็นอิสระเป็นกันเอง สร้างความตื่นเต้น

ข้อได้เปรียบของการเดินทางทางอากาศ

- 1) อัตราการบินเร็วมาก
- 2) บินได้ในระยะไกล
- 3) ประหยัดเวลา
- 4) บรรทุกผู้โดยสาร และสินค้าได้มาก
- 5) ความปลอดภัยสูง

ข้อเสียเปรียบของการเดินทางทางอากาศ

- 1) อัตราค่าโดยสารแพง
- 2) ไม่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว
- 3) ทำกิจกรรมกลุ่มบนเครื่องบินได้น้อยมาก เนื่องจากในเรื่องความปลอดภัยจึงมีกฎข้อบังคับต่างๆ
- 4) มีความเป็นอิสระในการเดินทางน้อย
- 5) เกิดมลภาวะเป็นพิษของเสียง

1.4 ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2546) ได้จัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2546 พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีจุดแข็งในการพัฒนาท่องเที่ยวระดับจังหวัด กล่าวคือ มีการคมนาคมที่สะดวก เนื่องจากระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถใช้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวได้ ซึ่งเป็นที่สนใจของชาวไทยและชาวต่างชาติ และใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปยังจังหวัดต่างๆ ได้ ส่วนจุดอ่อน ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ในสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยว อาทิ สวนสนุกดรีมเวิลด์ เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศสนใจมากและมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ มากมาย เป็นสถานที่ที่นิสิต

นักเรียน นักศึกษาให้ความนิยม พบว่าควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในด้านการเดินทางเยี่ยมชมให้มากกว่านี้ วัดไร่ล่อม ควรมีการปรับปรุงบริเวณสถานที่น่าสนใจ โดยมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือ นกปากห่างที่อพยพมาทำรังฟักไข่ และเลี้ยงลูกนก ช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง มิถุนายน ปัจจุบันเป็นจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยวทางเรือจากบริษัทเรือ โรงแรมริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางน้ำได้เป็นอย่างดี (ศูนย์บริการวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546)

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

วิวัฒน์ชัย บุญภักดี (ม.ป.ป.: 23) กล่าวไว้ว่า แนวคิดการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมได้เริ่มต้นจากวัด เนื่องจากวัดเป็นศูนย์กลางของสังคม เมื่อมีงานทำบุญในรอบ 12 เดือน พุทธศาสนิกชนจะมาร่วมกันทำบุญที่วัด กิจกรรมต่างๆ ที่ดึงดูดใจประชาชนในเดินทางมาเที่ยวงานคือ มหรสพ และการเล่นพื้นบ้านที่สนุกสนาน เพราะศิลปวัฒนธรรมประเพณีแต่ละแห่งแตกต่างกัน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้คนในต่างถิ่นปรารถนาที่จะเดินทางไปศึกษาหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจเมื่อเสร็จจากฤดูเก็บเกี่ยว

จรรยา คำทิพย์ (2534: 34) ได้อ้างถึงแนวคิดทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์ของมิต มาสโนบิสุน แนวคิดทฤษฎีของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่า การปะทะสังสรรค์จะต้องเกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่ายที่สามารถเข้าใจสัญลักษณ์เหล่านั้น และที่สำคัญที่สุดคือ บุคคลจะนำความหมายทางสังคมใช้ตอบสนองสัญลักษณ์นั้นด้วย เช่น พระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธ เมื่อชาวพุทธเห็นต้องกราบไหว้ และธงชาติไทยเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นไทย เราจึงร่วมใจยืนตรงเคารพธงชาติเพื่อความภาคภูมิใจในเอกราช และความเสียสละของบรรพบุรุษไทย ทุกครั้งเมื่อเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสาเป็นต้น อย่างไรก็ตาม บุคคลชอบที่จะเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์ต่างๆ เข้ากับชีวิตประจำวันที่ตนเองเป็นผู้กระทำ หรือเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งอธิบายได้ว่า โบราณวัตถุ โบราณสถานของไทยถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษสร้างขึ้น เมื่อเราพบเห็นจะเกิดความรู้สึกซาบซึ้งประทับใจ และภาคภูมิใจในสัญลักษณ์ในฐานะเป็นมรดกของชาวไทยทุกคน

เสกสรรค์ ยงวิชัย (2536: 12) ยังได้อธิบายถึงแนวคิดทฤษฎีไว้อย่างน่าสนใจว่า เมื่อมนุษย์มีโอกาสท่องเที่ยวไปมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้รักบ้านรักเมืองของตนเองมากยิ่งขึ้น หมายความว่า เมื่อมนุษย์ยังได้เห็นอะไรด้วยตนเองก็ยิ่งประจักษ์ในคุณค่าของเผ่าพันธุ์ตนเอง และยิ่งพยายามรักษาวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ตนเองหรือรักวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากทุกวันนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะภาคเอกชนได้มีบริษัทนำเที่ยวเกิดขึ้นอย่างมากมาย เพื่อให้บริการนำเที่ยวทุกรูปแบบทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปศึกษาถึงวิถีชีวิตซึ่งกันและกัน

รศ.ดร.สมบัติ กาญจนกิจ (2541: 31) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการที่บุคคล และชุมชนให้ความสนใจ และนิยมเลือกในช่วงเวลาว่างหรือเวลาอิสระมากที่สุดประเภทหนึ่ง เพราะเป็นกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีรูปแบบที่น่าสนใจหรือเรียกว่า สิ่งดึงดูดความสนใจ ที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม มีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดการแสดงออกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมทางมวลมนุษยชนกลุ่มต่างๆ พอจะแบ่งออกได้เป็น งานเทศกาล ศิลปะ ทัศนกรรม ดนตรี ประเพณี และชีวิตพื้นบ้าน

- เทศกาล นักท่องเที่ยวสนใจเทศกาลต่างๆ เพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น เล่นเกมส์ เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง แห่บั้งไฟ ปีใหม่ งานฉลองมาร์ดิกราส์ ในกรุงนิวยอร์ก เทศกาลออกโตเบอร์เฟส ในมิวนิค เทศกาลคริสต์มาสของชาวคริสต์ เทศกาลไหว้พระจันทร์ของชาวจีน เป็นต้น

- ศิลปะ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมศิลปะ เช่น ภาพวาด รูปปั้น แกะสลัก ภาพเขียน สถาปัตยกรรม หรือแหล่งผลิตทางศิลปทัศนกรรม โดยจัดเป็นเทศกาลเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น ในยุโรป สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย เช่น เทศกาลศิลปะเอดินเบอระอะ ในสกอตแลนด์ เทศกาลดนตรี ในนครเวียนนา สัปดาห์แห่งศิลปทัศนกรรมศิลปะ เป็นต้น

- งานทัศนกรรม เช่น งานทัศนกรรมของชาวเขา ชาวเกาะ เป็นป็นดินเผาของชาวมอญ งานแกะสลัก เครื่องเฟอร์นิเจอร์ เครื่องเงิน เครื่องประดับ อัญมณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก เพราะมีช่างทัศนกรรมที่มีความละเอียดอ่อน วิจิตรพิสดาร ดังนั้นงานด้านทัศนกรรมจึงเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่สำคัญประเภทหนึ่ง

- ดนตรีและการเต้นรำ เช่น การฟ้อนรำ และรำวงแบบของไทย การเต้นแบบโปลิเนเซียนของฮาวาย การเต้นบัลเลต์ โอเปร่า เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวนานาชาติ เป็นต้น

- ประเพณีและชีวิตพื้นบ้าน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและในประเทศ มีความสนใจเป็นพิเศษ เกี่ยวกับวิถีชีวิตและการแต่งกายของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น หรืออาจเรียกว่าประเพณีและชีวิตพื้นบ้าน ตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานครในอดีตเคยมีकुคลองมากมาย การคมนาคมก็ต้องสัญจรโดยทางน้ำ นักท่องเที่ยวจึงสนใจชีวิตชาวบ้านริมคลอง หรือสนใจวิถีชีวิต การแต่งกายของชาวเขา ชาวเล ชาวเกาะ ในต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน

- ภาษา นักท่องเที่ยวมีความสนใจจุดหมายปลายทางว่า ประเทศนั้นสามารถสื่อสารความเข้าใจกันได้ดีหรือไม่ ดังนั้น ภาษากลาง เช่น ภาษาอังกฤษ จีน สเปน และญี่ปุ่น จึงมีบทบาทสำคัญ และเป็นตัวแปรในการเลือกจุดหมายปลายทางด้วย นอกเหนือจากเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัย

2. สิ่งดึงดูดใจทางศาสนา ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจำนวนมาก นับเป็น 10 – 100 ล้านคน เดินทางไปยังสถานที่สำคัญทางศาสนาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะต้องการมีโอกาสชม

สัมพันธ์ กับสถานที่ที่สำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นเผยแพร่ทางศาสนา หรือเป็นต้นกำเนิดของศาสนาต่างๆ เช่น เมืองเมกกะ เป็นศูนย์กลางของศาสนาอิสลาม เมืองเยรูซาเลมของศาสนาฮิว และศาสนาคริสต์ที่กรุงวาติกัน เช่นเดียวกับประเทศไทย เพราะเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา มากกว่าที่อื่นใดในโลกในปัจจุบัน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังได้เลือกที่จะใช้เวลาว่างขณะท่องเที่ยว ณ ประเทศจุดหมายปลายทาง เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ อาราม หรือ มอสก์ (สุเหร่า) เพื่อการศึกษาเรียนรู้ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองชอบและศรัทธาด้วย

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย

ประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนา และเมือง รวมกันแล้วประมาณ 370 แห่ง (เสรี วังส์ไพจิตร, 2534: 172) ซึ่งถือได้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างหนึ่ง และเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต้องอนุรักษ์ เพราะสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งจะเสื่อมไปตามกาลเวลา เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น ถ้าหากไม่มีการบำรุงรักษาเอาไว้ก็จะได้รับความเสียหาย และไม่มีคุณค่าแต่ประการใด

นอกจากนี้ยังพบว่า สถานที่สำคัญบางแห่งมีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ สถานที่ราชการ และที่อยู่อาศัย ปิดบังและรุกรานบริเวณสถานที่สำคัญเหล่านั้น จนทำให้คุณค่าของความงามแห่งทิวทัศน์ สูญเสียไป ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่บางแห่ง เช่น ตามโบสถ์วัด และปราสาทในสมัยโบราณที่ปรากฏอยู่ตามจังหวัดต่างๆ จะมีผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปขุดค้น หรือลักขโมยทรัพย์สินอันมีค่าที่อยู่ภายในสถานที่เหล่านั้น อันเป็นเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวต้องถูกทำลายไป ยิ่งกว่านั้นจะเห็นว่า ปัจจุบันศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรืองานเทศกาลประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตอันดีงามของความเป็นชาติไทย ในแต่ละท้องถิ่นได้ถูกนำมาดัดแปลงในเชิงพาณิชย์มากขึ้น จนทำให้ศิลปวัฒนธรรมประเพณี อันดีงามหมดคุณค่าลงไป หรือไม่ก็ถูกกลืนโดยวัฒนธรรมชาติอื่น จนไม่เหลือไว้ให้ชนรุ่นหลังได้เห็นก็มีมากขึ้นตามลำดับ

3.1 ความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

3.1.1 ความจำเป็นในการใช้สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน

3.1.2 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่น

3.1.3 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นแหล่งทำรายได้ให้แก่ประเทศ

3.1.4 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นเครื่องหมายแสดงออกถึงความเจริญงอกงามทางด้าน

ศิลปวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สถานที่ทางด้านประวัติศาสตร์ และทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงาม

3.1.5 ช่วยในการประชาสัมพันธ์ประเทศ

3.2 หลักการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจดำเนินการมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ สิ่งที่น่าทึ่งที่คาดหวังจะได้สัมผัส เช่น สถาปัตยกรรมแบบชาติไทย ชาติมอญ วิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของประชากรในท้องถิ่น ฯลฯ สิ่งที่ประชากรในชุมชนนั้นๆ คาดหวังจะให้เกิดขึ้น เช่น ได้มีที่พักผ่อนหย่อนใจ เกิดความรู้สึกลึกซึ้งภาคภูมิใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมในชุมชนของตน ฯลฯ และสิ่งที่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการจัดสถานที่ท่องเที่ยวคาดหวัง เช่น ใช้งบประมาณน้อย เป็นโครงการที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของประเทศหรือท้องถิ่น ฯลฯ

- 3.2.1 การออกกฎหมายเวนคืนที่ดิน
- 3.2.2 ควรสร้างสถานที่ท่องเที่ยวไว้ในย่านชุมชน
- 3.2.3 ควรจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้พอเพียง
- 3.2.4 การรักษาความสะอาด
- 3.2.5 การจัดร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- 3.2.6 การจัดสร้างร้านจำหน่ายของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง
- 3.2.7 การจัดสร้างสถานที่พักผ่อน
- 3.2.8 การทำป้ายโฆษณา
- 3.2.9 การเก็บค่าบริการ
- 3.2.10 การรักษาความปลอดภัย

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม

ในปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยได้ถูกทำลายจากธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ลงไปเป็นจำนวนมาก จนสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นลดความสำคัญลง แม้แต่องค์กรของทางราชการที่รับผิดชอบโดยตรง ก็ยังให้ความสำคัญน้อยมาก ซึ่งจัดเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ให้คงสภาพเดิมและใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวให้ยาวนานขึ้นได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และเทศกาลประเพณีถูกทำลายไป เพื่อนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์ทางด้านอื่น หรือมีการดัดแปลงเทศกาลประเพณีในเชิงพาณิชย์มากขึ้นจนทำให้เอกลักษณ์ผิดเพี้ยนไปจากเดิม จนเป็นผลให้คุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรม และหัวใจของงานเทศกาลประเพณีนั้นๆ เสื่อมไป ปัญหาต่างๆ เหล่านี้มีดังต่อไปนี้

- 3.3.1 ปัญหาด้านกายภาพ
 - 1) ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน
 - 2) ปัญหาอาคารและสิ่งปลูกสร้าง
 - 3) ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

- 4) ปัญหาความเสื่อมโทรมของสถานที่ท่องเที่ยวและการขาดการดูแล
- 5) ปัญหามลพิษ

3.3.2 ปัญหาด้านสังคม

- 1) ปัญหาโสเภณีหรือปัญหาการขายบริการทางเพศ
- 2) ปัญหาอาชญากรรม
- 3) ปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างชุมชน
- 4) ปัญหาการแออัดแอ่งหลอกลวง และเอารัศเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- 5) ปัญหาชุมชนแออัดในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว
- 6) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และแบบแผนชีวิตของกลุ่มชนในสังคม
- 7) ขบวนการคนต่างชาติเข้ามาแย่งอาชีพของคนไทยและฝ่าฝืนกฎหมาย

3.3.3 ปัญหาทางด้านศิลปวัฒนธรรมหรืองานประเพณี

- 1) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณี
- 2) ปัญหาอยู่ที่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้นำท้องถิ่น
- 3) รูปแบบการนำเสนออย่างขาดความลึกซึ้งทางวิชาการ
- 4) รูปแบบการนำเสนองานขาดการควบคุมให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมอันดีงาม
- 5) ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในพื้นที่ที่จัดงานฉวยโอกาส
- 6) ปัญหาการประชาสัมพันธ์

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

4.1 การวางแผนคืออะไร

(มานพ พงศทัต, 2545:21) การวางแผนเป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันจากหลากหลายสาขาซึ่งเรียกว่าเป็น สหสาขาวิชา (Multidisciplinaries) ทั้งนี้การวางแผนเป็นเรื่องที่มนุษย์ต้องการรู้ “อนาคต” จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างสถานะแวดล้อมให้มีความเหมาะสมสามารถรับมือกับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเป็นส่วนที่เป็นคุณประโยชน์ หรืออาจเป็นการลดการเสียประโยชน์ก็ได้โดยการวางแผนนั้น มักปรากฏอยู่เสมอแม้กระทั่งในชีวิตปกติประจำวันของมนุษย์ที่อาจมีการวางแผนสำหรับชั่วโมงข้างหน้า ในวันนี้ พรุ่งนี้ เดือนหน้า ปีหน้า เป็นต้น สำหรับการวางแผน ที่เกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับผลได้ผลเสียขององค์กรขนาดใหญ่ การวางแผนก็จะมีกระบวนการและระยะเวลายาวนานขึ้น เพื่อที่จะมองอนาคตให้ยาวขึ้น ชัดเจนขึ้น เช่น การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติระยะต่าง ๆ ซึ่งกำหนดไว้ครั้งละ 5 ปี เป็นต้น

เนื่องจากการวางแผนนั้นปรากฏอยู่ในทุกศาสตร์ ทุกสาขา จุดประสงค์ต่าง ๆ ของการวางแผนจึงสามารถจำแนกได้เป็น

1. การวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ (Problem Solving)
2. การวางแผนเพื่อกำหนดอนาคต (Future Setting)
3. การวางแผนที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัวของสังคมให้เท่าทันกับสภาพสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว (Dynamic)

กล่าวได้ว่าการวางแผนนั้นเป็นการเตรียมการเดินทางสู่อนาคตบนเส้นทางที่เห็นพ้องต้องกันว่าดีที่สุด มีความเหมาะสมที่สุดกับทรัพยากร เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม งบประมาณที่มีอยู่ โดยวิธีการที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษา “อดีต” เรียนรู้ “ปัจจุบัน” เพื่อสร้าง “อนาคต”

4.2 การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยถูกจัดว่าเป็นสาขาทางเศรษฐกิจหลักสำคัญที่สร้างรายได้เข้าประเทศ (Source of Foreign Exchange) ได้เป็นจำนวนมากก่อให้เกิดการหมุนเวียนและกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวางแผนการพัฒนาอย่างรอบคอบชัดเจน เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนสัมพันธ์กับทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี จนถึงวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวย่อมส่งผลต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จึงเป็นกระบวนการสำคัญและจำเป็นในการกำหนดกรอบทิศทางขั้นตอน และเป้าหมายการพัฒนา การท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปตามยถากรรมและส่งผลเสียต่อสังคมในที่สุด

4.3 กระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ตลอดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จะมีกระบวนการไม่แตกต่างจากทฤษฎีการวางแผนทั่วไปนั้นในที่นี้จะแบ่งกระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสำรวจภาคสนาม
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. การกำหนดประเด็นปัญหา
4. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย
5. การกำหนดแผนงาน/โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว

1. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสำรวจภาคสนาม

ข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1.1 สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะการใช้ที่ดิน ข้อมูลด้านประชากร การจ้างงาน เป็นต้น

1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประกอบด้วย ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น น้ำตก ถ้ำ ชายหาด ทะเล ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถานและศาสนา ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมและเทศกาล งานหัตถกรรม สินค้าที่ระลึก

1.3 ตลาดการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วย

- ปริมาณผู้เยี่ยมชมเยือน ได้แก่ผลรวมของจำนวนนักท่องเที่ยว(ผู้ที่เดินทางมาพักผ่อนในพื้นที่) และจำนวนนักท่องเที่ยว (ผู้ที่มาแวะเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ได้พักค้าง)
- ที่มาของผู้เยี่ยมชม พาหนะที่ใช้เดินทาง (ขับรถมาเอง/รถประจำทางสาธารณะ) ลักษณะการเดินทาง (เป็นกลุ่ม/คนเดียว/เดินทางเอง/บริษัทนำเที่ยว)
- แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชอบแรงจูงใจ ที่ทำให้เดินทางมา ค่าใช้จ่ายที่ใช้ จำนวนคืนพัก เป็นต้น
- โครงสร้างผู้เยี่ยมชม เช่น ชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ อายุ เพศ การศึกษา รายได้ เป็นต้น
- การกระจายตัวของผู้เยี่ยมชมในแต่ละช่วงเวลา แต่ละสถานที่ ช่วงเวลาที่มีปริมาณผู้เยี่ยมชมสูงสุด – ต่ำที่สุด

1.4 ความพร้อมทางการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วย

- ระบบโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง ระบบการขนส่งประเภทต่างๆ การขนส่งสาธารณะ
- โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ระบบกำจัดขยะ บำบัดน้ำเสีย เป็นต้น
- ความพร้อมของเมืองด้านต่าง ๆ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ระบบรักษาความปลอดภัย ที่พักประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อมูลทั้ง 4 ประเด็นข้างต้นอาจมีวิธีการรวบรวมที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ระบบสาธรรณูปโภค สาธารณูปการและความพร้อมด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีวิธีรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การสังเกตการณ์ และการออกแบบสอบถาม เช่นการสำรวจ แหล่งท่องเที่ยว

การใช้แบบสอบถามด้านตลาดการท่องเที่ยวการสัมภาษณ์/การสังเกตการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนการนำเอาข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้จากขั้นตอนแรกมาจัดทำเป็นคำบรรยาย แผนภูมิ แผนที่ยุทธศาสตร์ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นที่ในแง่มุมต่าง ๆ และเนื่องจากการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านกายภาพ ดังนั้น การวิเคราะห์โดยใช้แผนที่ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำเป็น เนื่องจากข้อมูลดิบที่ถ่ายทอดลงแผนที่นั้น นอกจากจะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์กับในแง่ของขนาด และจำนวนแล้ว ยังบอกถึงความสัมพันธ์ในแง่ของทิศทาง ที่ตั้ง การกระจายตัว อีกด้วย ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์อื่น ๆ ไม่สามารถทำได้

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะนำไปสู่คำตอบหรือภาพรวมของพื้นที่ในแต่ละหมวดว่า เป็นอย่างไร ได้แก่

หมวดสภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ควรได้คำตอบว่า มีสภาพพื้นที่ทั้งด้านกายภาพ และสังคมอย่างไรปัจจัยใดบ้างที่จะเอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว รวมถึงผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว ควรได้คำตอบว่าในพื้นที่วางแผนมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทใด จำนวนเท่าไร กระจายตัวหรือกระจุกตัวอย่างไร และประเด็นสำคัญที่ต้องวิเคราะห์ในหมวดนี้คือการประเมิน ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีหลักเกณฑ์กว้างๆ ในการพิจารณาใน 2 ด้านคือ

- คุณค่า ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสวยงามน่าประทับใจของแหล่ง ความเก่าแก่ ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา เทคนิคภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่น่าสนใจ ฯลฯ ซึ่งคุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้จะทำให้เห็นถึงความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาในพื้นที่
- ความพร้อมในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งนั้น ๆ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่ง สิ่งบริการทางการท่องเที่ยวในแหล่ง เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ร้านค้า ระบบสื่อความหมายผู้นำทาง ประเด็น ที่สำคัญที่สุดได้แก่ ความพร้อมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวทุกแหล่งในพื้นที่วางแผนควรมีการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ปานกลาง หรือต่ำ และแปรผลลงในแผนที่ เพื่อที่ผู้วางแผนจะทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีศักยภาพอย่างไร กระจายตัวอย่างไร ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในขั้นตอนต่อไป

หมวดตลาดการท่องเที่ยว ควรจะได้คำตอบว่าแหล่งท่องเที่ยวใดที่ผู้เยี่ยมชมให้ความนิยมสูงสุด ปริมาณนักท่องเที่ยว นักทัศนจรเป็นเท่าไร เป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ นิยมเดินทางมาในช่วงเวลาใดมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไรในการเข้ามาท่องเที่ยวซึ่งข้อมูลด้านตลาดจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะใช้ในการวางแผนด้านการลงทุนธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

หมวดความพร้อมทางการท่องเที่ยว ควรได้รับคำตอบว่า ในพื้นที่วางแผนมีระบบสาธารณสุขปก
สาธารณสุขการ ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยว พร้อม และเพียงพอ
หรือไม่ มีมาตรฐานในระดับใด ละหากจะมีการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว
จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการด้านต่าง ๆ อีกมากน้อยเพียงใด

3. การกำหนดประเด็นปัญหา ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของพื้นที่

เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะให้ผู้วางแผนมองเห็น
ภาพรวมในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ หรืออาจจะ
เกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น ปัญหาความพร้อมของพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว
ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการขาดระบบกำจัดขยะหรือน้ำเสีย
สภาพความไม่ปลอดภัยของพื้นที่ที่ให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าเดินทางมาท่องเที่ยว เหล่านี้เป็นต้น
โดยในการกำหนดประเด็นปัญหาอาจมีเกณฑ์การพิจารณาอย่างกว้าง ๆ 5 ประการ คือ ขนาดของ
ปัญหา ความร้ายแรงของปัญหา ความเร่งด่วนของปัญหา ขนาดของกลุ่มพื้นที่/กลุ่มคนที่มีปัญหา
รวมถึงการยอมรับประเด็นนั้น ๆ ว่าเป็นปัญหา

ทั้งนี้ในการวางแผนในเรื่องใด ๆ ก็ตามย่อมมีปัญหามากมายสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือการมอง
หาความเชื่อมโยงของปัญหาแต่ละประเด็นว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ปัญหาที่ 1 ก่อให้เกิดปัญหา
ที่ 2 หรือส่งผลถึงปัญหาที่ 3 อย่างไร เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วางแผน
สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ได้

เมื่อทราบถึงประเด็นปัญหาแล้วสิ่งที่ควรวิเคราะห์ต่อไปคือการพิจารณาความได้เปรียบ
เสียเปรียบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นการนำเอาจุดเด่น จุดด้อยของตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น
โดยพิจารณาในภาพรวมว่าจะมีความสามารถในการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอื่น ๆ
อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนทาง กลยุทธ์ในการส่งเสริมด้านการตลาดต่อไป

4. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย

นโยบาย คือแนวทางในการพัฒนาอย่างกว้างๆ เป็นกรอบการดำเนินการที่จะไม่ระบุใน
รายละเอียด การกำหนดนโยบาย คือการตอบคำถามว่า “จะทำอะไรในการพัฒนาการท่องเที่ยว”
เช่น กำหนดนโยบายว่า “มุ่งเน้นการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและรักษา
เอกลักษณ์ชุมชน”

วัตถุประสงค์ คือความมุ่งหมายที่ต้องการหรือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากนโยบายที่
กำหนดไว้ การกำหนดวัตถุประสงค์คือการตอบคำถามว่าตั้งนโยบายนั้นไว้ “เพื่ออะไร” เช่น
กำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวว่า “มุ่งเน้นการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและ
รักษาเอกลักษณ์ชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “ดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวใน
พื้นที่”

เป้าหมาย เป็นการถอดวัตถุประสงค์ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมที่วัดได้

ซึ่งสามารถกำหนดได้ในหลายลักษณะ ได้แก่

- การกำหนดเป้าหมายในเชิงปริมาณ เป็นการตอบคำถามว่า “เท่าไร”
- การกำหนดเป้าหมายที่เป็นพื้นที่หรือบริเวณ เป็นการตอบคำถามว่า “ทำที่ไหน”
- การกำหนดเป้าหมายที่เป็นกลุ่มคน เป็นการตอบคำถามว่า “ทำให้ใคร”
- การกำหนดเป้าหมายเป็นเวลา เป็นการตอบคำถามว่า “ทำเมื่อไหร่”

ตัวอย่างการกำหนดเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่าเพื่อ “ดึงจุดใจให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่” คือ “ให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 2 แสนคน เมื่อสิ้นปี 2550”

5. การกำหนดแผนงาน/โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว

การกำหนดแผนงาน/โครงการเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผน เป็นขั้นตอนที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาตามกรอบนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยใช้ข้อมูลต่างๆที่ได้รวบรวมไว้ให้เป็นประโยชน์ซึ่งจะเป็นการพิจารณาในรายละเอียดของโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ กล่าวโดยสรุปคือ

- มีการกำหนดโครงการระยะสั้น ระยะยาว โครงการระยะสั้นเป็นโครงการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง การลงทุนต่ำ และในผลเร็ว หรือเป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับโครงการระยะยาวจะเป็นโครงการที่มีการลงทุนสูง ให้ผลระยะยาว

- การกำหนดแผนงาน/โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งด้านตัวแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ระบบการสื่อความหมายในแหล่ง และการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงแผนงาน/โครงการด้านการพัฒนาการตลาด

- การกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของพื้นที่ ได้มาตรฐานและมีความเพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบันและอนาคต

- การกำหนดแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ต้องเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านอนุรักษ์และปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งได้รับการยอมรับ เห็นชอบจากประชาชนทุกระดับ

5. หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งศิลปวัฒนธรรม

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการประเมินศักยภาพแหล่งศิลปวัฒนธรรม ไว้ดังนี้ (เศกสรรค์ ยงวนิชย์, 2536 : 2)

1) กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรที่ใช้วัดจะใช้ 6 ตัวแปรในการพิจารณา ได้แก่

- *สภาพการเข้าถึง* หมายถึง สภาพการเดินทางเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ ซึ่งพิจารณาในแง่ของความสะดวกว่ามีมากน้อยเพียงไร มีอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการเดินทางหรือไม่ ลักษณะการเดินทางเป็นอย่างไร โดยรถยนต์ จักรยานยนต์ เรือ หรือเดินเท้า ในกรณีที่เป็นรถยนต์จะพิจารณาต่อไปว่ามีการบริการสาธารณะ เช่น รถโดยสารประจำทางบริการหรือไม่ สภาพถนนดี ไม่ใช้อย่างไร

- *ความสะอาดและความเป็นระเบียบ* หมายถึง บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ มีขยะมากน้อยเพียงไร มีร้านค้าแผงลอยตั้งขายอยู่เกาะเกาะหรือไม่ มีการรักษาความสะอาดดีแค่ไหน แหล่งท่องเที่ยวใดที่มีการรักษาความสะอาดได้ดี จะได้คะแนนประเมินสูง

- *ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน* หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ มีการรักษาความปลอดภัยบริเวณท่องเที่ยวแห่งนั้นเป็นอย่างไร เพียงพอหรือไม่ มีไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอหรือไม่ในเวลากลางคืน ป้อมตำรวจหรือจุดตรวจอยู่ห่างออกไปมากน้อยเพียงไร

- *สิ่งอำนวยความสะดวก* หมายถึง สาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สภาพการใช้ไฟฟ้า น้ำประปา การติดต่อสื่อสาร

- *ทัศนียภาพโดยรอบสวยงาม* หมายถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ บริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเมื่อมาเยือน แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งมีทัศนียภาพแตกต่างกันไป แหล่งท่องเที่ยวใดที่มีบรรยากาศอันเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว จะได้คะแนนประเมินสูง

- *ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ คุณค่า* หมายถึง คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม ความประณีตบรรจง ความสวยงามของโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวใดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และเคยเกิดเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในอดีต มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมถึงมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เก่าแก่ทรงคุณค่า จะได้คะแนนประเมินสูง

6. องค์ประกอบในเรื่องศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว มี 4 ประการ (middleton,1994:86) ดังต่อไปนี้

1) ความน่าประทับใจและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและวัฒนธรรม (Destination Attraction and Environment)

2) อุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism Demand) คือความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการ หรือบริโภคภัณฑ์การท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว หรือจุดมุ่งหมายปลายทางของการท่องเที่ยวของตน

3) การเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility of the Destination) ความสะดวกสบายและความรวดเร็วในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ดังนั้นการเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการจัดสร้าง ปัจจัยพื้นฐานการผลิต เช่น ถนน สนามบิน ทางรถไฟ ท่าเรือ ขนยานพาหนะ ที่มีความรวดเร็วและปลอดภัยและการส่งเสริมดูแลจากรัฐบาลในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในสิ่งดังกล่าวแล้ว

4) จินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว (Images of the Destination) ความประทับใจหรือจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้บุคคลเกิดความใฝ่ฝันต้องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เพราะมนุษย์มีประสาท แห่งการรับรู้ด้วยตา หู และสมอง ที่สามารถได้เห็น ได้ฟังและบันทึกความทรงจำแห่งความประทับใจ เกิดความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว หรือไปแล้ว มีความต้องการจะกลับไปเยี่ยมเยือนอีก หรือบอกต่อไปยังบุคคลอื่นๆ

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

3.1 ข้อมูลทั่วไป

3.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

3.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และประมาณเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,520.86 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 950,537.5 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือประมาณ 28 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

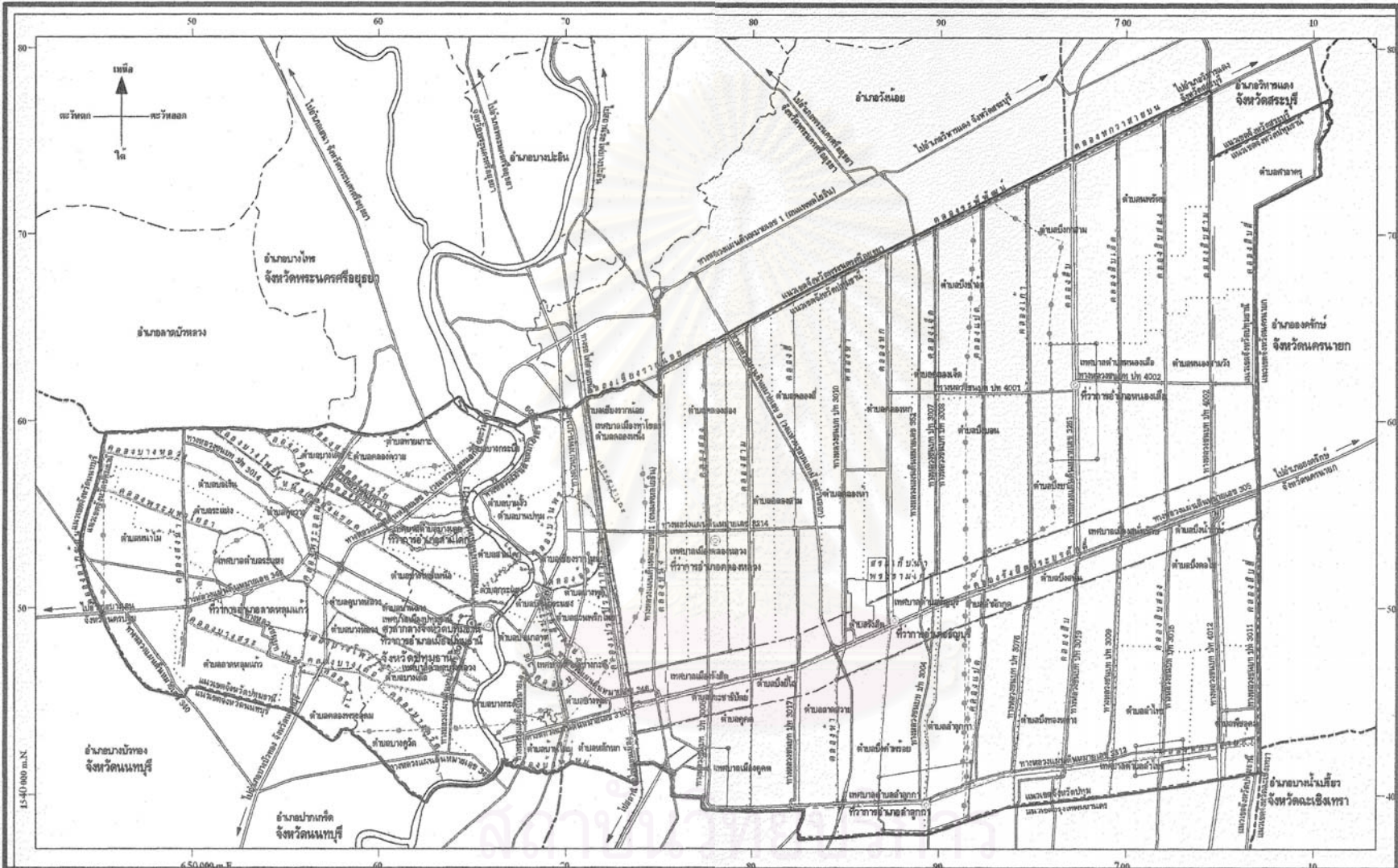
ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเขตหนองจอก เขตดอนเมือง เขตสายไหม และเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

จังหวัดปทุมธานีแบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 7 อำเภอ 60 ตำบล การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 5 แห่ง เทศบาลตำบล 9 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 51 แห่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดทุมธานี

- สัญลักษณ์**
- แนวต่อฝั่งมีทาม
 - เขตจังหวัด
 - เขตอำเภอ
 - เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- ทางหลวง ถนน ๗๗๗
- ทางรถไฟ
- สระพูน
- แม่น้ำ คลอง หนอง

- ┌┐ เขตเทศบาล
- แนวเขตทหาร
- แนวชายฝั่งกั้นตื้น

- คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ
- หนอง บึง ลำรางเก่า
- ที่วางถ้ำน้ำ
- ศาลากลางจังหวัด

3.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัด หรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว กับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัดหรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอคลองหลวง หนองเสือ ลำลูกกา ัญบุรี และบางส่วนของอำเภอสามโคก โดยปกติในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝนจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้าง และก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยานั้น เนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมาก สามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาอุทกภัยมีน้อยกว่าฝั่งตะวันตก

3.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดปทุมธานีมีสภาพภูมิอากาศเหมือนกับจังหวัดทั่วไปในภาคกลาง สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม โดยในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดปทุมธานีมีอุณหภูมิสูงสุด 34.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 24.3 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 29.2 องศาเซลเซียส มีจำนวนวันที่ฝนตกรวม 73 วัน และปริมาณน้ำฝนวัดได้ประมาณ 1,205.5 มิลลิเมตร

3.1.2 ประชากร

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งใน 25 จังหวัดทางภาคกลางของประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,525.9 ตารางกิโลเมตร และในปี 2545 จังหวัดปทุมธานีแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ 60 ตำบล และ 529 หมู่บ้าน

3.1.2.1 จำนวนและสัดส่วนประชากร

จากข้อมูลสำมะโนประชากรและการเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2543 จังหวัดปทุมธานีมีประชากรทั้งสิ้น 677,649 คน เป็นชาย 329,508 คน และหญิง 348,141 คน คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 94.6 หรือกล่าวได้ว่ามีประชากรเพศชาย 95 คนต่อเพศหญิง 100 คน ในจังหวัดนี้มีประชากรหญิงมากกว่าชายในทุกอำเภอ จากตารางที่ 2 พบว่า ประชากรจังหวัดปทุมธานีมีขนาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2523 จากจำนวน 319,674 คน เพิ่มขึ้นเป็น 677,649 คนในปี 2543 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรภาคกรุงเทพฯและปริมณฑลแล้ว พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีประชากรมากเป็นอันดับ 5 ของภาค สำหรับสัดส่วนประชากรของจังหวัด

ปทุมธานีเท่ากับร้อยละ 1.11 ของประเทศ และจากสำนักทะเบียนราษฎร พบว่า ในปี 2545 จังหวัดปทุมธานีมีประชากรทั้งสิ้น 689,627 คน เป็นชาย 333,905 คน และหญิง 355,722 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนและสัดส่วนประชากรภาคกรุงเทพฯและปริมณฑลเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรระดับประเทศ

จังหวัด	ประชากร			สัดส่วนของประเทศ		
	ปี 2523	ปี 2533	ปี 2543	ปี 2523	ปี 2533	ปี 2543
ประเทศไทย	44,824,540	54,548,530	60,916,441	100.00	100.00	100.00
กรุงเทพมหานคร	4,697,071	5,882,411	6,355,144	10.48	10.78	10.43
นครปฐม	525,906	629,573	815,122	1.17	1.15	1.34
นนทบุรี	369,777	574,702	816,614	0.82	1.05	1.34
ปทุมธานี	319,674	412,407	677,649	0.71	0.76	1.11
สมุทรปราการ	484,829	769,822	1,028,401	1.08	1.41	1.69
สมุทรสาคร	247,168	320,959	466,281	0.55	1.59	0.77

ที่มา : สำมะโนประชากรและการเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.1.2.2 การคาดประมาณประชากร (รวมประชากรแฝง)

เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีแหล่งงานประเภทอุตสาหกรรมและมีสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีประชากรจำนวนหนึ่งหลั่งไหลเข้ามาอยู่ในพื้นที่เพื่อทำงาน และ/หรือเข้ามาศึกษาเล่าเรียน โดยไม่ได้จดทะเบียนราษฎรหรือแจ้งการย้ายเข้าต่อหน่วยราชการการปกครองหรือที่เรียกว่า ประชากรแฝง ในช่วงระยะเวลา 10 ที่ผ่านมา จำนวนนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานีมีอัตราเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 10 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีเขตพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานครประกอบกับมีการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมต่อถึงกันสะดวกกอปรกับจังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ หลายสถาบัน

นอกจากนี้ จังหวัดปทุมธานีมีห้างสรรพสินค้าที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชนรังสิตที่เป็นศูนย์กลางย่านธุรกิจและบริการที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานีซึ่งส่งผลให้มีประชากรเข้ามาใช้บริการสูงถึง 150,000 คน / วัน ในช่วงวันธรรมดาและในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์หรือช่วงเทศกาลพิเศษจะมีประชากรเข้ามาใช้บริการสูงถึง 170,000 – 180,000 คน/วัน และจังหวัดปทุมธานียังเป็นที่ตั้งของตลาดไทซึ่งเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญในระดับภูมิภาคมีประชากรที่ผ่านไป-มาและใช้บริการบริเวณตลาดไทมีถึง 20,000 – 30,000 คน/วัน

จากการคาดประมาณประชากร พบว่า ในปี พ.ศ.2567 จังหวัดปทุมธานีจะมีประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 2,677,000 คน แบ่งเป็น ประชากรตามทะเบียนราษฎรประมาณ 1,600,000 คน และ

ประชากรแฝงประมาณ 1,077,000 คน นอกจากนี้ จังหวัดปทุมธานียังมีประชากรจรที่เข้ามาใช้พื้นที่
อีกประมาณ 452,000 คน/วัน

ตารางที่ 3.2 การคาดการณ์จำนวนประชากร จังหวัดปทุมธานี ปี 2567

ประเภท	(ปัจจุบัน) พ.ศ.2545	(อนาคต) พ.ศ.2567
ประชากรทะเบียนราษฎร	708,909	1,589,000
- ประชากรวัยเด็ก	152,151	309,000
- ประชากรวัยทำงาน	478,913	1,168,000
- ประชากรวัยสูงอายุ	58,563	112,000
- ไม่ทราบอายุ	17,750	-
- ผู้ไม่มีสัญชาติไทย	1,532	-
ประชากรแฝง¹	535,626	1,077,000
- นักศึกษา	96,548	126,000
- แรงงานภาคอุตสาหกรรมและบริการ	404,078	906,000
- แรงงานต่างด้าว	35,000	45,000
รวม (ประชากรทะเบียน+ประชากรแฝง)	1,244,535	2,666,000
ประชากรจร²		
- ประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่ย่าน ห้างสรรพสินค้า	180,000 คน/วัน	387,000 คน/วัน
- ประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่ย่านตลาดไท	30,000 คน/วัน	65,000 คน/วัน
รวม (ประชากรจร)	210,000 คน/วัน	452,000 คน/วัน

ที่มา: สำนักผังเมือง จังหวัดปทุมธานี

¹ ประชากรแฝง หมายถึง ผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่โดยไม่ได้จดทะเบียนราษฎรหรือแจ้งการย้ายเข้าต่อหน่วยราชการ
การปกครอง

² ประชากรจร หมายถึง ผู้ที่เข้ามาใช้บริการหรือเข้ามาทำงานในพื้นที่แบบเข้ามา – เย็นกลับ (ประชากรกลางวัน)

3.1.3 สภาพสังคม

3.1.3.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่

จังหวัดปทุมธานีมีวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายมอญที่น่าสนใจ ปทุมธานี เดิมชื่อ “เมืองสามโคก” เป็นเมืองที่ตั้งมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาในแผ่นดินของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง เมื่อปี พ.ศ. 2358 ใน รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น พระองค์ได้เสด็จประพาสเมืองสามโคก ได้มี พสกนิกรจำนวนมากสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ นำดอกบัวหลวงขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเมืองใหม่เพื่อให้เป็นสิริมงคลว่า “ประทุมธานี” และต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนการสะกดนามจังหวัดเป็น “ปทุมธานี”

จังหวัดปทุมธานีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ 46 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 1,565.856 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปทุมธานี สามโคก ลาดหลุมแก้ว ธัญบุรี หนองเสือ คลองหลวง และ ลำลูกกา

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มอันอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก มีลำคลองธรรมชาติและคลองชลประทานหลายสาย เช่น คลองควาย คลองเชียงรากน้อย คลองบางเตย คลองบางโพธิ์ คลองแม่น้ำอ้อม คลองบางหลวง คลองรังสิต ประยูรศักดิ์ คลองรพีพัฒน์ คลองหกวา ฯลฯ วิถีชีวิตโดยทั่วไปจึงเกี่ยวโยงกับน้ำเป็นส่วนใหญ่ และมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การเดินทางก็สะดวกทั้งทางน้ำและทางบก

3.1.3.2 ด้านศาสนา

ประชากรในจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ กล่าวคือ นับถือศาสนาพุทธ 523,523 คน (ร้อยละ 90.76) นับถือศาสนาอิสลาม 50,684 คน (ร้อยละ 8.79) และนับถือศาสนาคริสต์ 2,587 คน (ร้อยละ 0.45) ในปี 2541 จังหวัดปทุมธานีมีสถานที่ซึ่งเป็นสถาบันของศาสนา จำนวน 205 แห่ง มีจำนวนพระภิกษุ 3,695 รูป และสามเณร 1,160 รูป พื้นที่ที่มีสถานที่ซึ่งเป็นสถาบันทางศาสนามากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก และอำเภอลำลูกกา ตามลำดับ (ที่มา : ศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี กรกฎาคม 2541)

สถาบันทางศาสนาทั้งหมด มี 205 แห่ง แยกเป็น วัดพุทธ 176 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 85.85 มัสยิด 25 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.20 โบสถ์คริสต์ 4 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 1.95

3.1.4 สภาพเศรษฐกิจ

3.1.4.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวม

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทย ได้เพิ่มขึ้นจาก 3,629,341 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 เป็น 4,732,610 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2540 จากนั้นลดลงเล็กน้อยเมื่อเกิดปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในช่วง

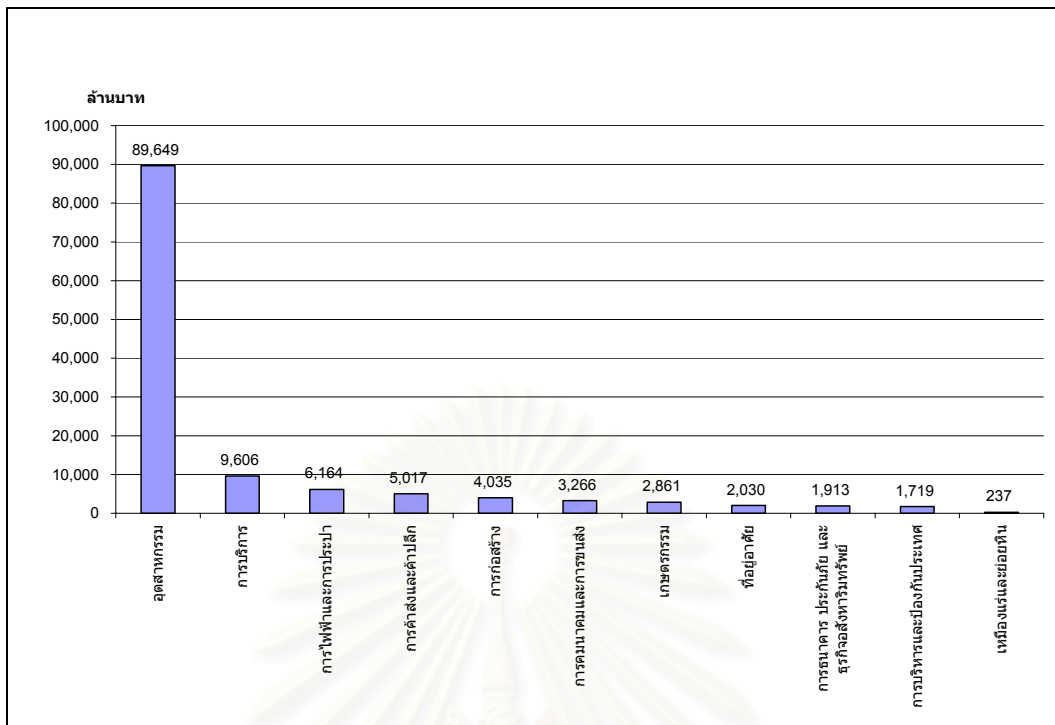
ปี พ.ศ. 2541 – 2542 และค่อยๆเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2542 จนถึงปี พ.ศ. 2544 พบว่าประเทศไทยมีมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวม 5,123,418 ล้านบาท

โดยในปี พ.ศ. 2544 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด 2,472,661 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 48.26 รองลงมา คือ ภาคตะวันออก 706,251 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 13.78 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 580,593 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 11.33 ภาคใต้ 456,432 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 8.91 ภาคเหนือ 454,401 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 8.87 ภาคกลาง 229,554 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 4.48 และภาคตะวันตก 223,525 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 4.36

ในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่ากรุงเทพมหานครมีมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด 1,859,838 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 75.22 รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรปราการ 224,315 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 9.07 จังหวัดปทุมธานี 126,497 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 5.12 จังหวัดสมุทรสาคร 106,147 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 4.29 จังหวัดนนทบุรี 83,301 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 3.37 จังหวัดนครปฐม 72,564 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 2.93

จังหวัดปทุมธานีเป็นหนึ่งในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปี พ.ศ. 2544 มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวม 126,497 ล้านบาท โดยสาขาการผลิตที่มีมูลค่าสูงสุด คือ สาขาอุตสาหกรรม 89,649 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 70.87 รองลงมา คือ สาขาการบริการ 9,606 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 7.59 การไฟฟ้าและการประปา 6,164 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 4.87 สาขาการค้าส่งและค้าปลีก 5,017 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 3.97 สาขาการก่อสร้าง 4,035 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 3.19 สาขาการคมนาคมและการขนส่ง 3,266 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 2.58 สาขาเกษตรกรรม 2,861 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 2.26 สาขาที่อยู่อาศัย 2,030 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 1.60 สาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 1,913 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 1.51 สาขาการบริหารและป้องกันประเทศ 1,719 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 1.36 และสาขาเหมืองแร่และย่อยหิน 237 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 0.19

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3.1 แสดงสาขาการผลิตของผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดปทุมธานี ปี 2544

จะเห็นได้ว่าภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศ แสดงให้เห็นว่าภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อพิจารณาในระดับจังหวัดพบว่ากรุงเทพมหานครมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดเกินกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจมีการกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงของประเทศ ส่วนจังหวัดปทุมธานีนั้นมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมมากเป็นอันดับที่ 3 ของภาค โดยสาขาการผลิตหลักที่มีมูลค่าสูงสุดเกินกว่าครึ่งของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด คือ สาขาอุตสาหกรรม แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนั้นขึ้นอยู่กับการประกอบกิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรมรองลงมาเป็นภาคบริการ

3.1.4.2 รายได้ของประชากร

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อคนของประเทศไทย ได้เพิ่มขึ้นจาก 61,815 บาท ในปี พ.ศ. 2537 เป็น 78,093 บาท ในปี พ.ศ. 2540 และลดลงเป็น 75,594 บาท ในปี พ.ศ. 2541 และค่อยๆเพิ่มขึ้นจนเป็น 81,435 บาท ในปี พ.ศ. 2544

โดยในปี พ.ศ. 2544 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูงสุด 213,565 บาท รองลงมา คือ ภาคตะวันออก 175,292 บาท ภาคกลาง 78,588 บาท ภาคตะวันตก 63,937 บาท ภาคใต้ 54,176 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 27,381 บาท

เมื่อพิจารณาในระดับจังหวัดของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กรุงเทพมหานครมีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูงสุด 239,207 บาท รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสาคร 234,319 บาท จังหวัดปทุมธานี 215,130 บาท จังหวัดสมุทรปราการ 211,817 บาท จังหวัดนนทบุรี 101,960 บาท และจังหวัดนครปฐม 81,900 บาท

จะเห็นได้ว่าภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายได้เฉลี่ยต่อคนมากกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศเกือบ 3 เท่า ในขณะที่จังหวัดปทุมธานีมีรายได้เฉลี่ยพอกๆกับในระดับภาค แสดงว่าประชาชนในจังหวัดปทุมธานีมีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆในประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 โครงสร้างพื้นฐาน

3.2.1 โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง

3.2.1.1 โครงข่ายระบบถนน

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ทุกภาคของประเทศ เป็นศูนย์กลางคมนาคมหลักของประเทศ มีโครงข่ายระบบถนนที่สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งในระดับภาค ระดับจังหวัด และภายในจังหวัด ซึ่งตรงจุดนี้ทำให้เอื้ออำนวยด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่จังหวัดได้อย่างสะดวก

โครงข่ายระบบถนนระดับภาคและระดับจังหวัด ได้แก่

ถนนสายประธาน (Express or Free Way)

- ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นทางหลวงสายประธานสายหลักที่เชื่อมโยงกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านอำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรีและอำเภอคลองหลวง

- ทางหลวงหมายเลข 9 (ทางหลวงวงแหวนรอบนอก) ผ่านอำเภอต่างๆ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสสามโคก อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี และอำเภอลำลูกกา เป็นทางหลวงสายหลักที่เป็นวงแหวนรอบนอก ของกรุงเทพฯและปริมณฑลที่สำคัญ ซึ่งมีวงแหวนทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ช่วยแบ่งเบาการจราจรบนทางหลวงหมายเลขหนึ่งอย่างมาก

ถนนสายหลัก (Arterial Road)

- ทางหลวงหมายเลข 305 (รังสิต-นครนายก)เส้นทางหลักเชื่อมโยงจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ผ่านอำเภอธัญบุรี

- ทางหลวงหมายเลข 346 (ปทุมธานี-ลาดหลุมแก้ว) เป็นทางหลวงสายหลักที่เชื่อมโยงจังหวัดปทุมธานีกับจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้ว

- ทางหลวงหมายเลข 347 (บางพูน-ศูนย์ศิลปาชีพ-บางไทร) เป็นทางหลวงสายหลักทางด้านทิศเหนือที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอยุธยาและภาคเหนือ ผ่านอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสสามโคก

- ทางหลวงหมายเลข 345 เป็นทางหลวงสายหลักด้านทิศใต้ เป็นโครงข่ายทางหลวงในแนวรัศมีที่สำคัญของทางหลวงวงแหวนรอบนอกทำให้สามารถติดต่อกับภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคเหนือได้

- ทางหลวงหมายเลข 307 เป็นทางหลวงสายหลักในเขตฝั่งเมืองรวม แนวเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงโครงข่ายรอบนอกที่สำคัญๆ กับทางหลวงหมายเลข 3111 , 345 , 346 และ306 ผ่านย่าน

พาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม และสถานที่ราชการของจังหวัด มีการพัฒนาพื้นที่ 2 ข้างทางอย่างมาก และในปัจจุบันประสบปัญหาการจราจร

- ทางหลวงหมายเลข 306 เป็นทางหลวงสายหลักในแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงกับจังหวัดนนทบุรีผ่านย่านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี มีปริมาณการจราจรที่สูง และประสบปัญหาการจราจร

- ทางหลวงหมายเลข 352 เป็นทางหลวงสายหลักในแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงจากอำเภอลำลูกกา สู่อำเภอวังน้อย

- ทางด่วนแจ้งวัฒนะ-บางพูน เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดปทุมธานีกับกรุงเทพฯและจังหวัดนนทบุรี ประหยัดเวลาในการสัญจรและการเข้าถึงในแต่ละจุดของจังหวัดทั้ง 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถนนสายรอง (Local Road)

- ทางหลวงหมายเลข 3111 (ปทุมธานี-สามโคก) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก และอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นทางหลวงสายหลักด้านทิศเหนือที่สำคัญ เนื่องจากเป็นทางหลวงในแนวรัศมีที่เชื่อมต่อกับทางหลวงวงแหวนรอบนอก

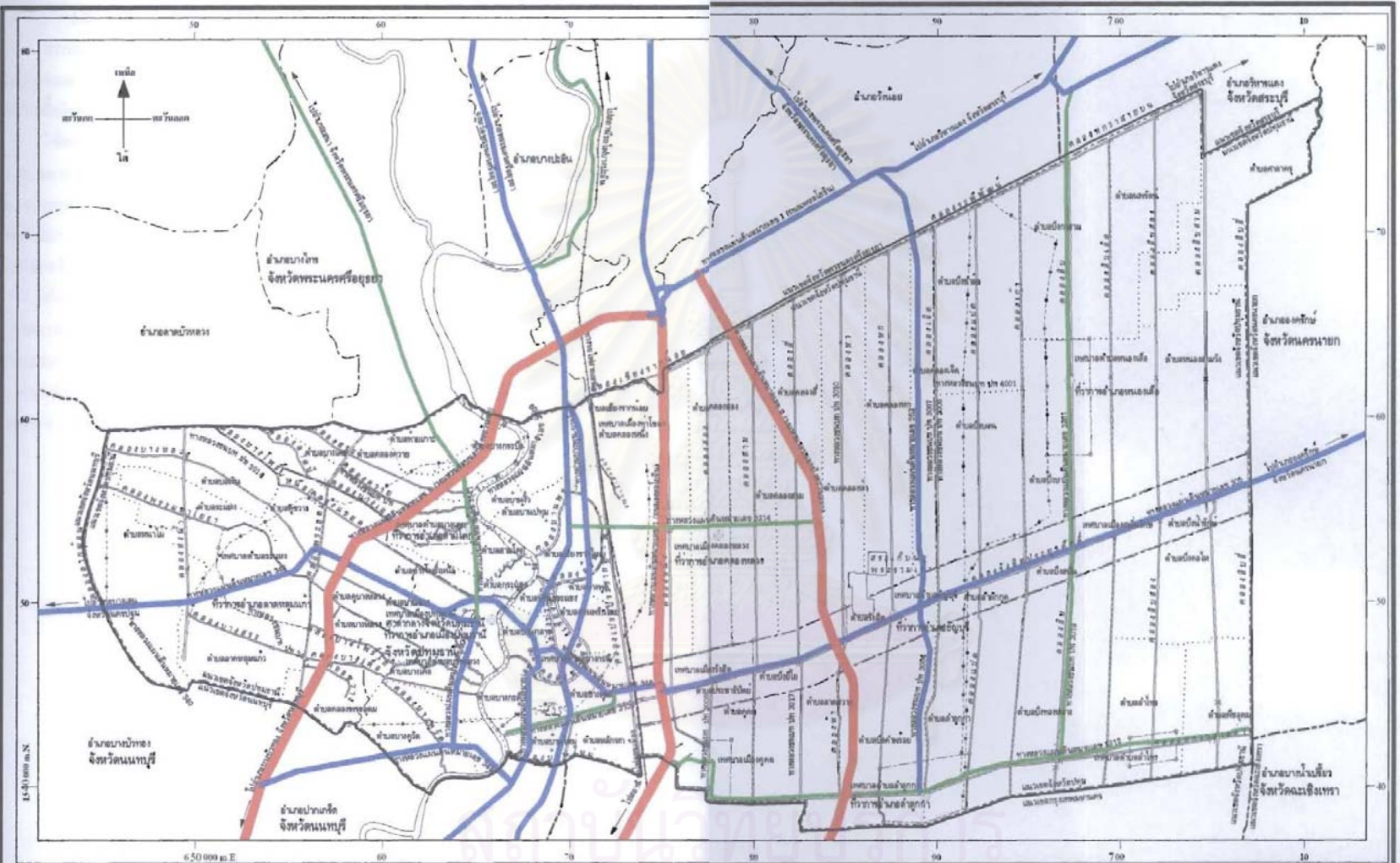
- ทางหลวงหมายเลข 3312 (พหลโยธิน-ลำลูกกา)เป็นเส้นทางที่สำคัญของอำเภอลำลูกกาที่ใช้ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร มีการปรับปรุงขยายช่องจราจรจากเดิมเพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

- ทางหลวงหมายเลข 3214 (บางชัน-คลองหลวง) เป็นทางหลวงสายสำคัญของอำเภอคลองหลวงที่เชื่อมโยงกับถนนพหลโยธินและเป็นทางหลวงในแนวรัศมีที่สำคัญของทางหลวงวงแหวนรอบนอก ช่วยให้โครงข่ายทางหลวงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- ทางหลวงหมายเลข 3309 (บางพูน-วัดเสด็จ-บางไทร) เชื่อมอำเภอเมือง ชุมชนวัดเสด็จ อำเภอสามโคก

- ทางหลวงหมายเลข 3216 (สนั่นรักษ์-หนองเสือ) เชื่อมต่อระหว่างอำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ บรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่อำเภอหนองแค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.2 ระบบคมนาคมขนส่ง จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

- สัญลักษณ์
- ถนนสายประธาน ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (Express or Free Way)
 - ถนนสายหลัก (Arterial Road)
 - ถนนสายรอง (Local Road)

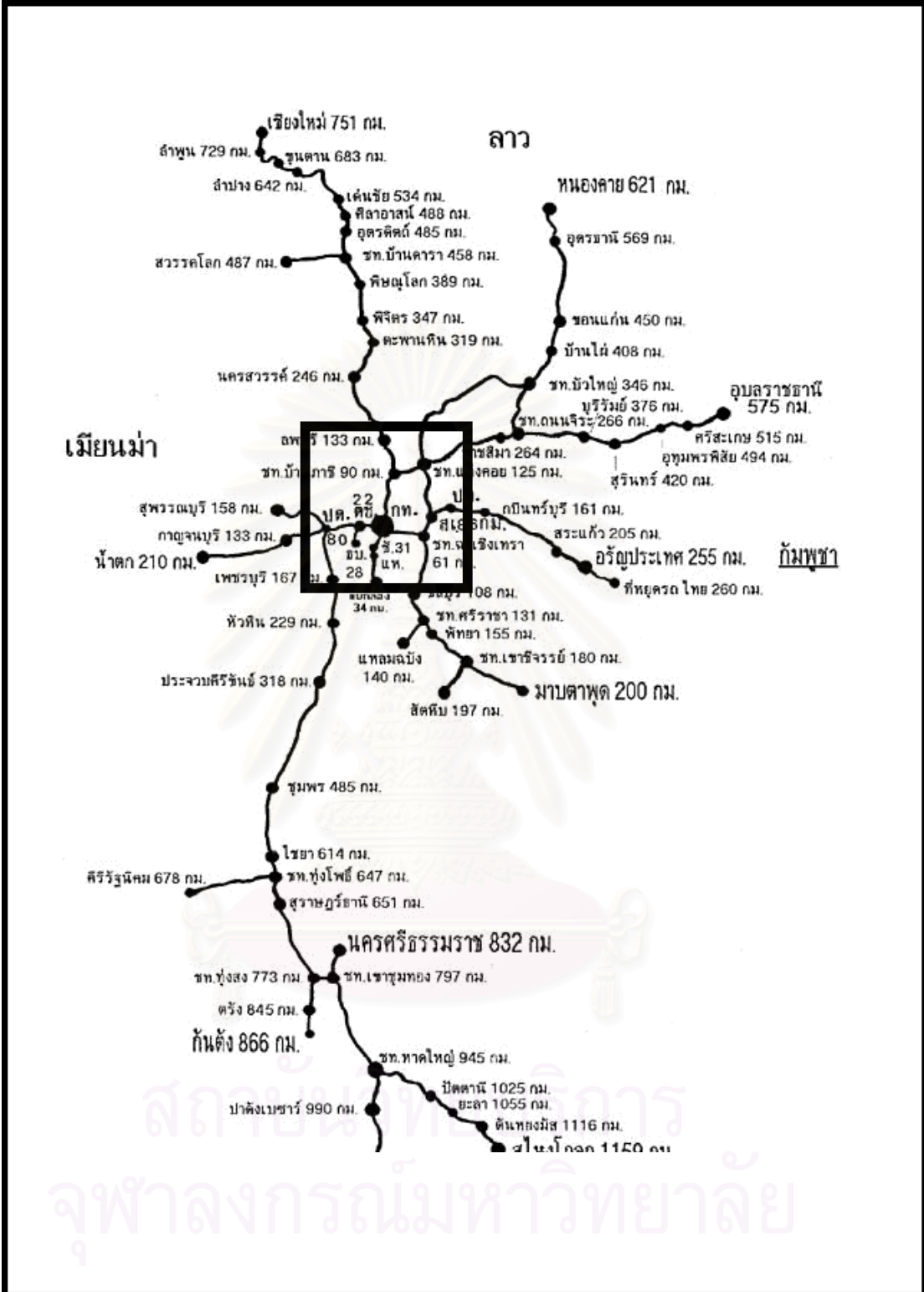
3.2.1.2 โครงข่ายระบบรถไฟ

การคมนาคมทางรถไฟเชื่อมโยงกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางรถไฟเป็นรางคู่มีจุดจอด 2 แห่ง ได้แก่ สถานีรถไฟรังสิต ใน อ.เมืองปทุมธานีและสถานีรถไฟเขียงราก อ.สามโคก อีกทั้งมีจุดจอดรับส่งผู้โดยสารรถไฟระยะสั้น ที่ย่านหมู่บ้านรัตนโกสินทร์

ใช้สถานีรถไฟรังสิตเป็นจุดจอดชั่วคราว มีขบวนรถโดยสารรวมเที่ยวขึ้นและเที่ยวลงวันละ 38 ขบวน (รถชานเมือง 13 ขบวน รถพิเศษชานเมือง 6 ขบวน รถธรรมดา 12 ขบวน รถเร็ว 2 ขบวน และรถท้องถิ่น 5 ขบวน) ทำให้การเดินทาง/ขนส่ง เป็นการเดินทางที่สะดวกอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามการมีเพียงสถานีรถไฟรังสิต ช่วยลดภาระการจราจรบนโครงข่ายถนนไม่มากนัก โดยเฉพาะพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

ทั้งนี้ระบบรถไฟถือเป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในแง่ของการอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมอีกทางหนึ่ง และการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในกรุงเทพมหานครทั้งระบบรางไฟฟ้า และรถไฟใต้ดิน ก็ทำให้เครือข่ายระบบรางต่างๆ ประสานเข้ากันได้ ซึ่งส่งผลดีต่อการอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางจากกรุงเทพฯสู่ปริมณฑล โดยเฉพาะในพื้นที่ศึกษาจังหวัดปทุมธานีมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.3 เส้นทางรถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทย

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

3.2.1.5 โครงข่ายการคมนาคมทางน้ำ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำมีความสำคัญในการเอื้ออำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวในด้านการเดินทางเป็นอย่างมาก เนื่องจากพื้นที่ที่ศึกษาคือจังหวัดปทุมธานีบริเวณอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก เป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ซึ่งการพัฒนาการคมนาคมทางน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำเป็นการคมนาคมขนส่งดั้งเดิม แต่ปัจจุบันลดความสำคัญลงอย่างมาก เนื่องจากการเดินทางทางบกมีความสะดวกและรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ การคมนาคมทางน้ำในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลในปัจจุบัน โดยมากจะเป็นการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร และวัสดุก่อสร้างจากพื้นที่รอบนอกกรุงเทพมหานคร โดยใช้เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีนเป็นสายหลัก ส่วนการขนส่งคนโดยสารมีเป็นส่วนน้อย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีการสนับสนุนให้มีการขนส่งคนโดยสารเพิ่มมากขึ้นตามแม่น้ำลำคลองเพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเดินทาง และช่วยลดปัญหาการจราจร การคมนาคมทางน้ำที่มีบทบาทสำคัญในภาคกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล คือ การเดินทางด้วยเรือด่วนเจ้าพระยา

เรือด่วนเจ้าพระยาเป็นกิจการของเอกชนในรูปของบริษัทมีลักษณะการให้บริการผู้โดยสารไปตามความยาวของแม่น้ำตั้งแต่ทำนายนนทบุรี (จังหวัดนนทบุรี) – ท่าวัดราชสิงขร (กรุงเทพมหานคร) ซึ่งการเดินทางโดยเรือเป็นระบบขนส่งแบบกลุ่มเช่นเดียวกับรถเมล์ ขณะที่รถยนต์ส่วนตัว แท็กซี่ เป็นการขนส่งแบบเดี่ยว

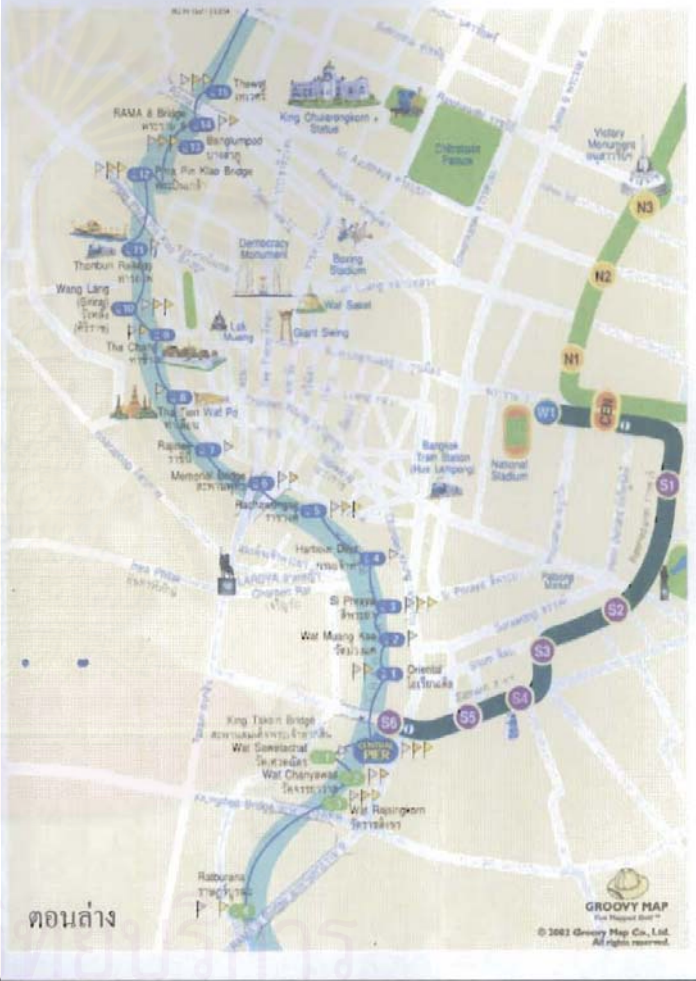
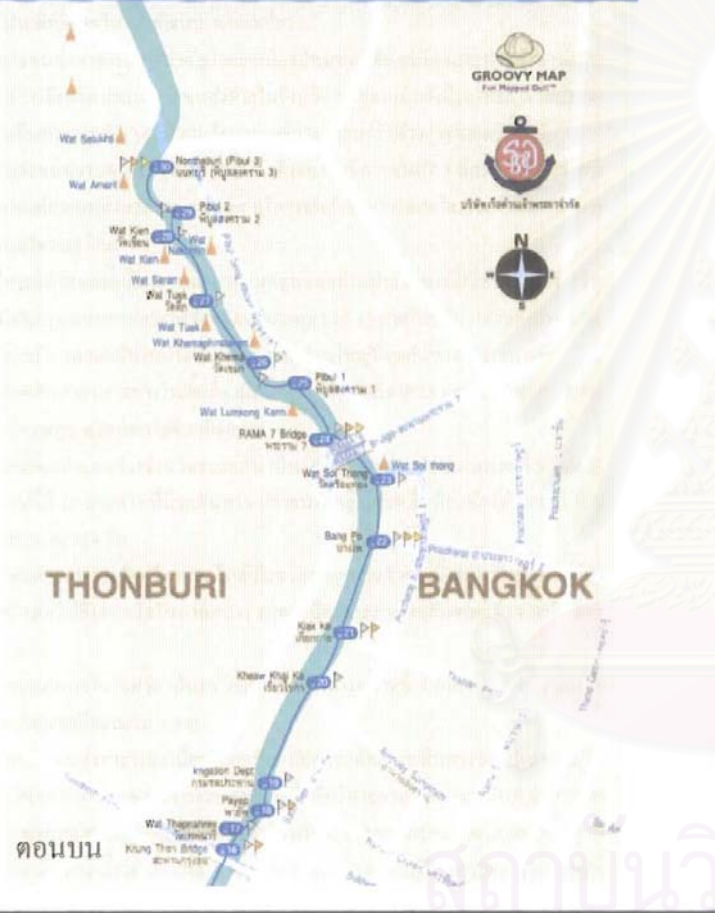
ตลอดแนวแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือในปัจจุบันครอบคลุมพื้นที่ริมฝั่งน้ำ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับชานเมืองทางด้านเหนือ

เรือด่วนเจ้าพระยามีลักษณะเส้นทางเล่นแตกต่างไปจากการขนส่งประเภทเรือข้ามฟาก และเรือหางยาว กล่าวคือ เรือด่วนเจ้าพระยารับส่งผู้โดยสารจากทั้ง 2 ฝั่งของแม่น้ำ โดยมีลักษณะการเล่น 2 ลักษณะ คือ

1. เล่นจากทำนายนนทบุรี ซึ่งเป็นจุดต้นทางอยู่ในจังหวัดนนทบุรี เลียบมาตามท่าเรือต่างๆ ทางตอนใต้ของแม่น้ำ สิ้นสุดที่ท่าวัดสิงขรเขตยานนาวา ลักษณะการเล่นเรือแบบนี้เรียกว่า ชาล่อง
2. เล่นจากท่าวัดราชสิงขร ซึ่งเป็นจุดต้นทางขึ้นไปทางเหนือของแม่น้ำเจ้าพระยา ไปสิ้นสุดที่ทำนายนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ลักษณะการเล่นแบบนี้เรียกว่า ขาขึ้น

ทั้งนี้เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เพื่อรองรับการเติบโตของกรุงเทพมหานคร บทบาทในด้านการคมนาคมขนส่งทางเรื่อนั้น จึงมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยบรรเทาความหนาแน่นของการจราจรทางบก ซึ่งสามารถขยายเส้นทางรับส่งผู้โดยสารเข้าสู่จังหวัดปทุมธานี และกระจายคนสู่การคมนาคมระบบอื่น ตามลำดับ

Chao Phraya Express Boat Route
 เส้นทางเรือด่วนเชื่อมสายน้ำสองฝั่งพระนคร

แผนที่ 3.4 แสดงท่าเทียบเรือคว้นเจ้าพระยา

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

3.2.1.6 ระบบขนส่งสาธารณะ

การมีระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ถ้าระบบขนส่งไม่มีความสะดวก จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง และขาดประสิทธิภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ระบบการขนส่งสาธารณะที่สำคัญในเขตเมืองปทุมธานี คือ รถโดยสารประจำทางมีการบริการขนส่งระหว่างจังหวัด และบริการขนส่งภายในจังหวัด นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารไม่ประจำทางรวมทั้งรถรับจ้างประเภทต่างๆ เช่น สามล้อและรถจักรยานยนต์รับจ้างกระจายอยู่ทั่วไป

การบริการขนส่งระหว่างจังหวัดประกอบด้วยการบริการขนส่ง 3 ลักษณะ ได้แก่ การบริการขนส่งขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ บริการขนส่งระหว่างจังหวัดระยะสั้นและบริการขนส่งระหว่างจังหวัดระยะไกล

การบริการขนส่งขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯมีรถประจำทางวิ่งให้บริการระหว่างจังหวัดปทุมธานีกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล รวม 15 สายให้บริการตั้งแต่เวลา 4.00-22.00 น. และมีรถบริการตลอดคืนในบางสายอีก 4 สาย ส่วนใหญ่มีจุดต้นทาง/ปลายทางที่รังสิตมีเพียงสองสายที่มีจุดต้นทาง/ปลายทางในพื้นที่.เมืองปทุมธานี ได้แก่สาย 33 ปทุมธานี-สนามหลวง และสาย 90 ทำน้าบางพูน-ย่านพหลโยธิน-เกียกกาย

การบริการขนส่งระหว่างจังหวัดระยะสั้น เป็นรถโดยสารประจำทาง หมวดที่ 3 รวม 17 สายทาง ในจำนวนนี้มี 10 สายทาง ที่มีจุดต้นทาง-ปลายทาง อยู่ในเขตพื้นที่.เมืองปทุมธานี มีรถโดยสารบริการประมาณ 374 คัน

บริการขนส่งระหว่างจังหวัดระยะไกล มีรถโดยสารประจำทางวิ่งระหว่างจังหวัดผ่านจังหวัดปทุมธานี เพื่อไปยังจังหวัดในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมประมาณ 100 สาย

มีบริการขนส่งภายในจังหวัด เป็นรถโดยสารประจำทางหมวดที่ 4 จำนวน 18 สาย และรถโดยสารประจำทางขนาดเล็กจำนวน 2 สาย

การให้บริการขนส่งสาธารณะเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการเดินทางของประชาชนในพื้นที่พบว่า การให้บริการเพียงพอ มีจำนวนสายทางที่ให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ จำนวนรถโดยสารที่ให้บริการประมาณวันละ 822 คัน และวิ่งให้บริการประชาชนประมาณ 2,400 เที่ยว/วัน พบว่าปริมาณการเดินทางเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถรองรับผู้โดยสารของรถโดยสารประมาณ 60-70 %

3.2.2 ระบบสาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว การมีสาธารณูปโภคที่พร้อมย่อมทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ที่จะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ ใน บทความต่อไป ในเรื่องของการเสนอแนะแนวทางพัฒนาต่างๆ อย่างเหมาะสม

3.2.2.1 การไฟฟ้า

จังหวัดปทุมธานีมีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตั้งอยู่ภายในจังหวัด รวม 3 แห่ง ได้แก่ สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปทุมธานี รับผิดชอบอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้ว และ อำเภอสามโคก สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคชัยบุรีรับผิดชอบอำเภอชัยบุรี อำเภอลำลูกกาและอำเภอหนองเสือและสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาครังสิต รับผิดชอบอำเภอคลองหลวง

ตารางที่ 3.3 ข้อมูลรายได้การจำหน่ายไฟฟ้าและจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2545

อำเภอ	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (หน่วย : ล้านกิโลวัตต์ / ชั่วโมง)					จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)
	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจ และ อุตสาหกรรม	สถานที่ ราชการ และ สาธารณะ	อื่นๆ	รวม	
เมืองปทุมธานี	55.746	462.614	6.554	7.250	532.164	44,714
คลองหลวง	244.800	1,320.000	12.000	5.006	393.806	51,100
ชัยบุรี	131.169	329.062	22.345	-	482.576	42,354
ลาดหลุมแก้ว	9.736	91.486	1.175	1.181	103.578	11,641
ลำลูกกา	55.494	113.026	77.965	-	246.485	27,057
สามโคก	10.266	25.953	0.645	0.509	37.373	6,113
หนองเสือ	23.365	18.315	3.389	-	45.069	7,608
รวม	3,029.051	503.576	124.073	13.946	3670.646	190,487

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปทุมธานี

3.2.2.2 การประปา

จังหวัดปทุมธานีมีสำนักงานการประปาจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สำนักงานการประปา ปทุมธานีรับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว และสำนักงาน การประปารังสิตรับผิดชอบพื้นที่อำเภอชัยบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกาและอำเภอคลอง หลวง มีกำลังการผลิตน้ำประปา รวม 102,200,000 ลบ.ม.ปัจจุบันมีผู้ใช้น้ำรวมทั้งสิ้น 94,758 ราย เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีการเจริญเติบโตในด้านอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยสูง จึงมีการ

คาดการณ์ว่าความต้องการใช้น้ำในอนาคตจะสูงตามไปด้วย จากการศึกษาของการประปาส่วนภูมิภาคพบว่าประชากรในเขตจำหน่ายน้ำประปาและผู้น้ำประปาจะเพิ่มขึ้น ดังนี้ ตารางที่ 3.4 แสดงกำลังการผลิต น้ำที่ผลิตได้ ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ และจำนวนผู้น้ำ

อำเภอ	กำลังการผลิต (ลบ.ม.)	น้ำที่ผลิตได้ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่ จำหน่ายแก่ผู้ใช้ (ลบ.ม.)	จำนวนผู้น้ำ (ราย)
เมืองปทุมธานี	-	-	6,515,903	17,602
คลองหลวง	-	-	14,216,050	12,518
ชัยบุรี	-	-	11,594,133	30,038
ลาดหลุมแก้ว	-	-	415,534	967
ลำลูกกา	-	-	10,580,815	31,060
สามโคก	-	-	742,725	2,227
หนองเสือ	-	-	87,350	346
รวม	102,200,000	76,650,000	44,197,510	94,758

ที่มา: สำนักงานการประปาจังหวัดปทุมธานี

3.2.2.3 โทรศัพท์

จังหวัดปทุมธานี ในปี 2546 มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ทั้งสิ้น 79,357 เลขหมาย เป็นเลขหมายที่มีผู้เช่า 59,040 เลขหมาย ในจำนวนนี้บ้านเป็นประเภทของผู้เช่าที่เช่าเลขหมายมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจ โทรศัพท์สาธารณะ ราชการ และ ท.ศ.ท. ตามลำดับ

ตารางที่ 3.5 แสดงบริการโทรศัพท์ในจังหวัด ปี 2538 – 2546

ปี	จำนวน เลขหมายที่ มี	จำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่าจำแนกตามประเภทผู้เช่า					
		รวม	ธุรกิจ	บ้าน	สาธารณะ	ราชการ	ท.ศ.ท.
2538(1995)	54,264	47,190	8,971	35,837	855	1,118	409
2539(1996)	54,526	41,848	8,927	30,035	1,175	1,287	423
2540(1997)	56,266	46,930	8,743	35,336	989	1,404	458
2541(1998)	71,858	47,289	7,911	35,574	1,765	1,546	493
2542(1999)	76,970	52,241	7,220	35,912	6,830	1,748	531
2543(2000)	75,514	43,583	3,729	34,210	3,294	1,775	575
2544(2001)	72,474	48,111	5,072	36,858	3,450	2,105	626
2545(2002)	-	-	-	-	-	-	-
2546(2003)	79,357	59,040	6,819	44,071	4,600	2,778	772

ที่มา : กองเศรษฐกิจและสถิติ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

3.2.3.4 การรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอย

จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วยชุมชนเทศบาล 13 เทศบาล โดยบางเทศบาลดำเนินการกำจัดเอง แต่บางเทศบาลจ้างเอกชนกำจัด วิธีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวิธีเทกองกลางแจ้งซึ่งไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยในปัจจุบันส่วนใหญ่ประสบปัญหามีภาชนะรองรับไม่เพียงพอ การรวบรวมขยะไม่ทั่วถึงมีขยะตกค้างในบางวัน ขาดงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อการกำจัดขยะ และค่าดำเนินการกำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ

ปัจจุบันปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันในพื้นที่เทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี รวมวันละประมาณ 400 ตัน แยกเป็นขยะมูลฝอยจากที่อยู่อาศัยและขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมขยะทั่วไปที่มีแหล่งกำเนิดในโรงงาน เช่น หีบห่อ บรรจุกัมภ์ เศษอาหาร และขยะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ขยะจากอุตสาหกรรมโดยตรง แต่ประสิทธิภาพในการจัดเก็บของแต่ละเทศบาลอยู่ระหว่างร้อยละ 80-70 ดังนั้น จึงมีปริมาณขยะตกค้างอีกเป็นจำนวนมากที่ก่อให้เกิดปัญหาลังแวดล้อม ส่งกลิ่นเน่าเหม็น เป็นแหล่งแพร่มลพิษ ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ชุมชน

จากการคาดประมาณประชากรของที่ปรึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดปทุมธานีจะมีประชากรประมาณ 2,299,000 คน แบ่งเป็นประชากรในเขตเทศบาล 964,431 คน และนอกเขตเทศบาล 1,334,569 คน สามารถนำมาคำนวณปริมาณการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยจากชุมชน โดยกำหนดให้

- อัตราการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล 1.0 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

- อัตราการปริมาณการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยในเขตชนบท 0.7 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

จากอัตราการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยข้างต้น สามารถคาดการณ์อัตราการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล 964,431 กิโลกรัมต่อวัน และอัตราการปริมาณการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาล 934,198 กิโลกรัมต่อวัน

3.2.3.5 การระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย

ในปัจจุบันระบบระบายน้ำเทศบาลต่างๆยังมีระบบระบายน้ำยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ ปริมาณน้ำเสียชุมชนจากเทศบาลทั้ง 13 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองคูคต เทศบาลเมืองปทุมธานี เทศบาลเมืองท่าโขลง เทศบาลตำบลลำไทร เทศบาลตำบลลำลูกกา เทศบาลตำบลหนองเสือ เทศบาลตำบลธัญบุรี เทศบาลตำบลคลองหลวง เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลสนั่นรักษ์ เทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ เทศบาลตำบลบางเตย รวมประมาณ 92,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ทุกเทศบาลยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ดังนั้นน้ำเสียที่เกิดจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ส่วนใหญ่จะปล่อยลงสู่ที่ระบายน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ว่างเปล่าโดยไม่ผ่านการบำบัด

องค์การจัดการน้ำเสีย กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจัดทำโครงการบำบัดน้ำเสียปริมาตรส่วนเหนือ ชั้นที่ 1 (อุทก - ประชาธิปัตย์) โดยว่าจ้างบริษัทบีบีบี แบล็ค แอนด์ วิซซ์ ลิมิเต็ด และบริษัท ปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูล เพื่อจัดลำดับความวิกฤติของน้ำเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ซึ่งพบว่า พื้นที่บางส่วนของเทศบาลตำบลคลองหลวง เทศบาลเมืองคูคต เทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ องค์การบริหารส่วนตำบลคูคต องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะดี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพูน องค์การบริหารส่วนตำบลหลักหก และบางส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย เป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีการขยายตัวของแหล่งชุมชนพักอาศัยเป็นจำนวนมาก ประกอบกับมีการพัฒนาพื้นที่บางส่วนของพื้นที่อุตสาหกรรม อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาช่วงคลองประปาไหลผ่านก่อนเข้ากรุงเทพมหานคร ฉะนั้นหากไม่มีการบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ดังกล่าว น้ำเสียจะถูกปล่อยลงสู่คลองรังสิต คลองเปรมประชากร คลองหนึ่ง และคลองสอง ก่อนไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งอาจก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำหรือปัญหาน้ำเน่าเสียขึ้นวิกฤติได้

โครงการครอบคลุมพื้นที่ปกครอง 3 เทศบาล กับ 6 ตำบล ดังนี้ เทศบาลเมืองคูคต เทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ บางส่วนของเทศบาลตำบลคลองหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลคูคต องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะดี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพูน องค์การบริหารส่วนตำบลหลักหก และบางส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย รวมพื้นที่โครงการประมาณ 97.3 ตารางกิโลเมตร

สภาพพื้นที่โครงการเป็นที่ราบลุ่มประกอบด้วยคลองสายสำคัญ คือ คลองรังสิตประยูกศักดิ์ คลองเปรมประชากร คลองหนึ่ง และคลองสอง มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นบริเวณตอนกลางของพื้นที่ (เขตเทศบาลเมืองคูคต และเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์) ซึ่งเป็นแหล่งน้ำเสียที่สำคัญ มีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทั่วไป และมีนิคมอุตสาหกรรมบางกะดีตั้งอยู่

การก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียจะต้องใช้พื้นที่ประมาณ 63 ไร่ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์ในการพิจารณาหาตำแหน่งที่ตั้งโรงบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม ดังนี้

- ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งกำเนิดของน้ำเสีย
- ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับบริเวณแหล่งรองรับน้ำทิ้งที่จะปล่อยออกมา และน้ำ

ท่วมไม่ถึง

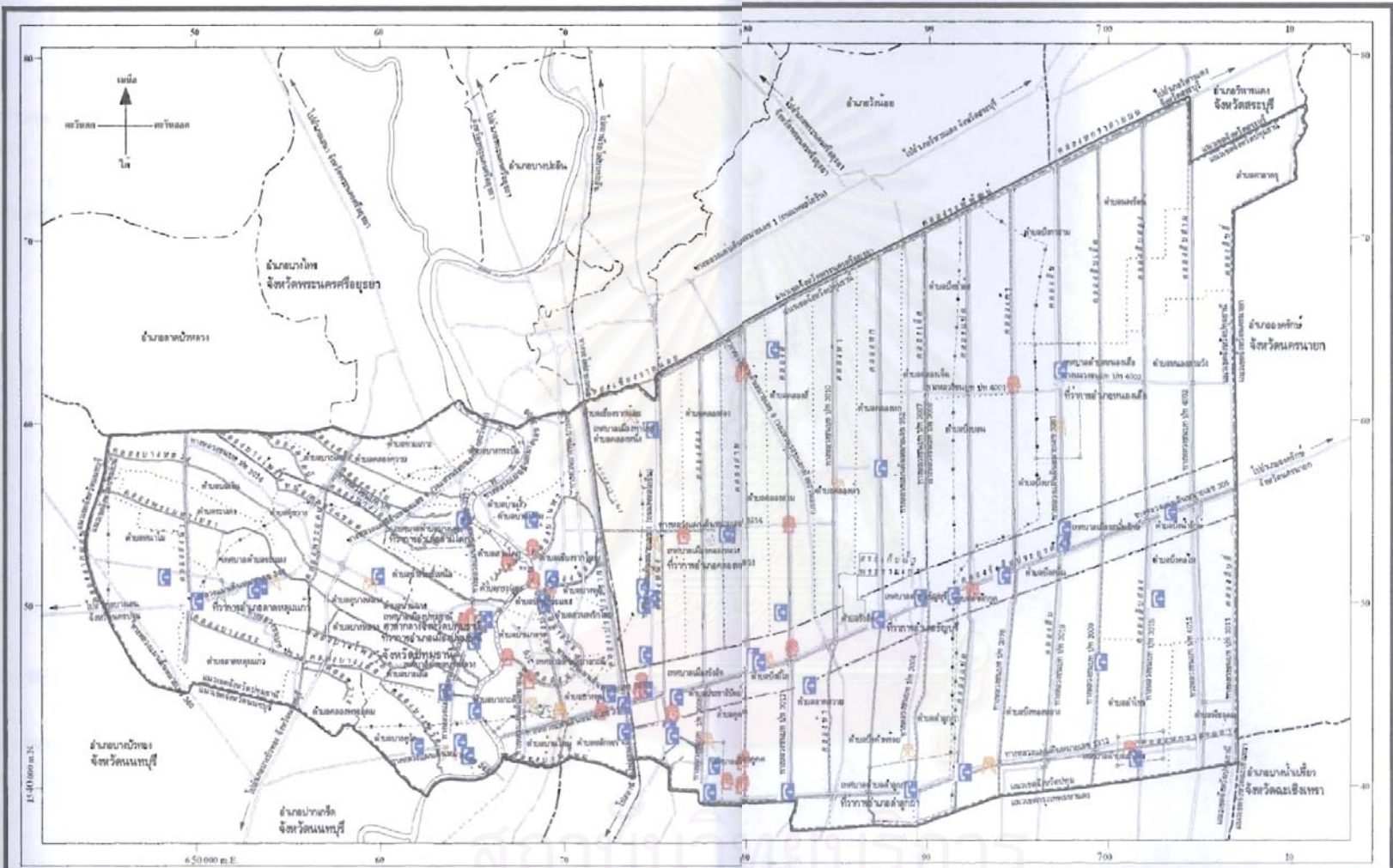
- ต้องเป็นพื้นที่ที่มีราคาที่ดินต่ำและยังไม่มีแผนการพัฒนาที่ดินบริเวณดังกล่าว
- ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความสะดวกในการเข้าถึงระบบบำบัดน้ำเสีย

- ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในระยะรัศมี 1 กิโลเมตร ของพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษาผลกระทบ สิ่งแวดล้อมไว้แล้ว

จากการคาดประมาณประชากรพบว่า ในปี พ.ศ.256 .7 จังหวัดปทุมธานีจะมีประชากรประมาณ 2,299,000 คน คาดว่าปริมาณน้ำเสียจากชุมชนประมาณ 235,390 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยคิดปริมาณน้ำเสียเป็นร้อยละ 80 ของปริมาณน้ำใช้ ดังนั้นจึงมีปริมาณน้ำเสียในเขตเทศบาลประมาณ 139,340 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และเป็นปริมาณน้ำเสียในพื้นที่นอกเขตเทศบาล ประมาณ 96,050 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.5 ที่ตั้งสาธารณูปโภค จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

- สัญลักษณ์
- ไร่ทำ
 - ประปา
 - โทรศัพท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.3 ระบบสาธารณสุขการ

3.2.3.1 สถานบริการสาธารณสุข

ในปี 2546 จังหวัดปทุมธานีมีสถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐและเอกชนรวมทั้งสิ้น 873 แห่ง (โรงพยาบาล สถานีอนามัย สถานผดุงครรภ์ คลินิก ร้านขายยา) แยกตามเขตอำเภอได้ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานของการกำหนดที่ตั้งและขนาดของสถานีอนามัย และโรงพยาบาลเทียบกับจำนวนประชากรและระยะทาง มีดังต่อไปนี้

- สถานีอนามัยชั้น 2 จำนวนประชากรที่รองรับได้ต่อ 1 แห่งนั้นเท่ากับ 4,000 คน ระยะทางที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการ ไม่เกิน 7 กม.
- สถานีอนามัยชั้น 1 จำนวนประชากรที่รองรับได้ต่อ 1 แห่งนั้นเท่ากับ 10,000 คน ระยะทางที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการ ไม่เกิน 15 กม.
- โรงพยาบาลอำเภอ จำนวนประชากรที่รองรับได้ต่อ 1 แห่งนั้นเท่ากับ 15,000 – 30,000 คน ระยะทางที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการ เกินกว่า 15 กม.
- โรงพยาบาลขนาด 60 เตียง จำนวนประชากรที่ให้บริการได้ ไม่ต่ำกว่า 100,000 คน และควรมีเนื้อที่ของโรงพยาบาลไม่ต่ำกว่า 25 ไร่
- โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง จำนวนประชากรที่ให้บริการได้ ไม่ต่ำกว่า 50,000 คน และควรมีเนื้อที่ของโรงพยาบาลไม่ต่ำกว่า 15 ไร่
- โรงพยาบาลขนาด 10 เตียง จำนวนประชากรที่ให้บริการได้ ไม่ต่ำกว่า 5,000 คน และควรมีเนื้อที่ของโรงพยาบาลไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข

อำเภอเมืองปทุมธานี

ปี 2545 อำเภอเมืองปทุมธานีมีประชากร 143,325 คน และในปี 2567 จะมีประชากรจากการคาดการณ์ประมาณ 468,996 คน

- สถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐ
มีโรงพยาบาลทั่วไป 347 แห่ง มีทั้งหมด 1 แห่ง
มีสถานีอนามัยทั้งหมด 19 แห่ง แบ่งเป็น สถานีอนามัยขนาดใหญ่มี 4 แห่ง ,สถานีอนามัยทั่วไปมี 15 แห่ง
- สถานบริการสาธารณสุขของภาคเอกชน
มีโรงพยาบาลทั้งหมด 2 แห่ง
มีสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย 1 แห่ง
มีคลินิกแพทย์ทั้งหมด 29 แห่ง

มีคลินิกทันตกรรมทั้งหมด 8 แห่ง

มีการแพทย์แผนไทยทั้งหมด 2 แห่ง

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในปี 2567 นั้น สถานบริการสาธารณสุขในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีสามารถรองรับกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้

อำเภอสามโคก

ปี 2545 อำเภอสามโคกมีประชากร 45,770 คน และในปี 2567 จะมีประชากรจากการคาดการณ์ประมาณ 151,964 คน

- สถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐ

มีโรงพยาบาลชุมชนทั้งหมด 1 แห่งซึ่งเป็นโรงพยาบาลชุมชน 10 เตียง

มีมีสถานอนามัยทั้งหมด 11 แห่ง แบ่งเป็น สถานอนามัยขนาดใหญ่ 3 แห่ง ,สถานอนามัยทั่วไป 8 แห่ง

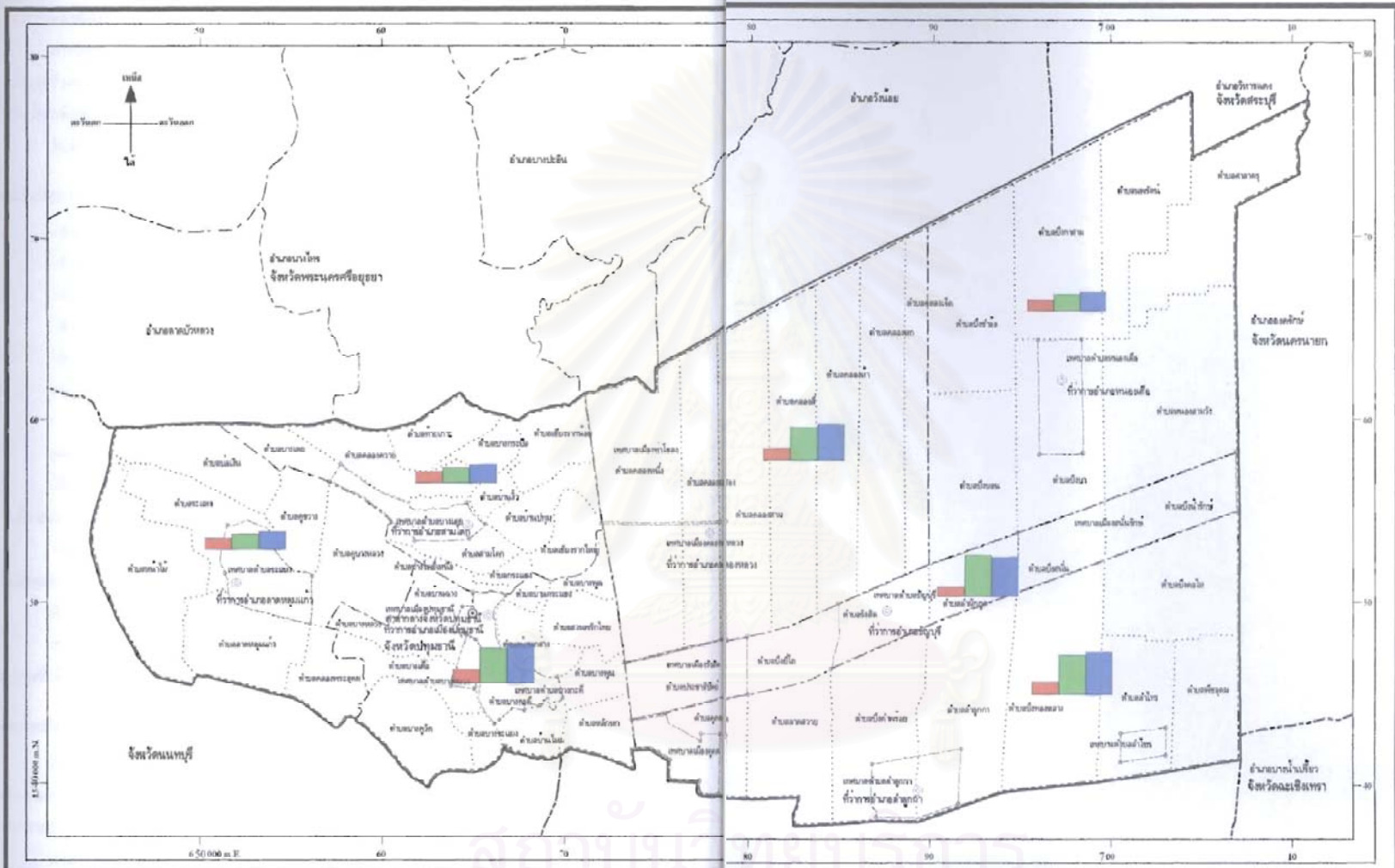
- สถานบริการสาธารณสุขของภาคเอกชน

มีคลินิกแพทย์ทั้งหมด 1 แห่ง

มีการพยาบาลและผดุงครรภ์ทั้งหมด 1 แห่ง

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในปี 2567 นั้น ควรเพิ่มโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง 1 แห่ง ในเขตอำเภอสามโคกเป็น เพื่อให้สามารถรองรับกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.6 ปริมาณสถานบริการสาธารณสุข จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาร่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

- ปริมาณสถานบริการที่เพิ่มขึ้นในปีปัจจุบัน
- ปริมาณสถานบริการที่คงสภาพเหมือนปัจจุบัน
- ปริมาณสถานบริการที่ขาดหายไปในปีปัจจุบัน

3.2.3.2 สถานีตำรวจ

การมีสถานีตำรวจเพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรง คือ จะช่วยสร้างความปลอดภัยในแก่พื้นที่ได้ เมื่อมีความปลอดภัยนักท่องเที่ยวก็จะมั่นใจ และมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ในจังหวัดปทุมธานี มีทั้งหมด 14 แห่ง แยกตามอำเภอ ดังนี้

-อำเภอเมืองปทุมธานี ส.ภ.อ / .สภ.ต .เมืองปทุมธานี ปากคลองรังสิตและสวนพริกไทย

-อำเภอสามโคก ส.ภ.อ / .สภ.ต. สามโคก

-อำเภอลาดหลุมแก้ว ส.ภ.อ / .สภ.ต. ลาดหลุมแก้วและคูบางหลวง

-อำเภอชัยบุรี ส.ภ.อ / .สภ.ต .ชัยบุรีและประตุน้ำจุกพาฯ

-อำเภอลำลูกกา ส.ภ.อ / .สภ.ต. ลำลูกกา คูคตและคลองสิบสอง

-อำเภอคลองหลวง ส.ภ.อ / .สภ.ต .คลองหลวงและคลองห้า

-อำเภอหนองเสือ ส.ภ.อ / .สภ.ต .หนองเสือ

เกณฑ์มาตรฐานของการกำหนดที่ตั้งของสถานีตำรวจมีดังนี้

-ในพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรไม่เกิน 10 คนต่อไร่ สถานีตำรวจ 1 แห่งควรมีเขตรับผิดชอบ 10,000 – 25,000 ไร่

-ในพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเกินกว่า 10 คนต่อไร่ สถานีตำรวจ 1 แห่งควรมีเขตรับผิดชอบ 5,000 – 10,000 ไร่

ที่มา : เกณฑ์การวางผังเมืองรวม

สามารถคาดการณ์เทียบเกณฑ์ประชากรกับความต้องการทางด้านจุดให้บริการด้านสถานีตำรวจที่เพิ่มขึ้นได้ ดังดังต่อไปนี้

อำเภอเมืองปทุมธานี

ปี 2545 อำเภอเมืองปทุมธานีมีประชากร 143,325 คน และในปี 2567 จะมีประชากรจากการคาดการณ์ประมาณ 468,996 คนแยกเป็นประชากรในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี 6,3682 คน และประชากรในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี 20,001 คนและประชากรนอกเขตเทศบาล 385,313 คน

สามารถเทียบเกณฑ์ความต้องการของสถานีตำรวจในอนาคตได้ดังนี้

- เทศบาลเมืองปทุมธานี 1 แห่ง
- เทศบาลตำบลบางกระดี 1 แห่ง
- นอกเขตเทศบาล 3 แห่ง

อำเภอสามโคก

ปี 2545 อำเภอสามโคกมีประชากร 45,770 คน และในปี 2567 จะมีประชากรจากการคาดการณ์ประมาณ 151,964 คนแยกเป็นประชากรในเขตเทศบาลตำบลบางเตย 30,577คน นอกเขตเทศบาล 121,387 คน

สามารถเทียบเกณฑ์ความต้องการของสถานีตำรวจในอนาคตได้ดังนี้

- เทศบาลตำบลบางเตย 1 แห่ง
- นอกเขตเทศบาล 2 แห่ง

3.2.3.3 สถานีดับเพลิง

การมีสถานีดับเพลิงอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรง ก็จะช่วยสร้างความปลอดภัยในแก่พื้นที่ได้ เมื่อมีความปลอดภัยนักท่องเที่ยวก็จะมั่นใจและมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ในจังหวัดปทุมธานีไม่มีสถานีดับเพลิง แต่จะมีรถดับเพลิงอยู่ทุกเทศบาลเมือง 14 แห่ง ไว้บริการ ในการป้องกันสาธารณภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองนั้นๆ

เกณฑ์มาตรฐานของการกำหนดที่ตั้งและการดูแลของสถานีดับเพลิง ชุมชนที่มีขนาดเล็กที่สุดที่ควรมีสถานีดับเพลิง 1 แห่งที่สามารถดับเพลิงได้ 2 จุด พร้อมกัน เทียบตามจำนวนประชากรดังนี้

- จำนวนประชากร 10,000 คน ควรมีจำนวนรถดับเพลิง 2 คัน และจำนวนรถบันได 1 คัน
- จำนวนประชากร 30,000 คน ควรมีจำนวนรถดับเพลิง 4 คัน และจำนวนรถบันได 1 คัน
- จำนวนประชากร 70,000 คน ควรมีจำนวนรถดับเพลิง 8 คัน และจำนวนรถบันได 4 คัน
- จำนวนประชากร 200,000 คน ควรมีจำนวนรถดับเพลิง 10 คัน และจำนวนรถบันได 8

คัน

ที่มา : Principles and Practice of Urban Planing , 1968

อำเภอเมืองปทุมธานี

ปี 2545 อำเภอเมืองปทุมธานีมีประชากร 143,325 คน และในปี 2567 จะมีประชากรจากการคาดการณ์ประมาณ 468,996 คนแยกเป็นประชากรในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี 6,3682 คน และประชากรในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี 20,001 คนและประชากรนอกเขตเทศบาล 385,313 คน

สามารถเทียบเกณฑ์ความต้องการของสถานีดับเพลิงในอนาคตได้ดังนี้

- เทศบาลเมืองปทุมธานีควรมีจำนวนรถดับเพลิง 8 คัน และจำนวนรถบันได 4 คัน
- เทศบาลตำบลบางกระดีควรมีจำนวนรถดับเพลิง 4 คัน และจำนวนรถบันได 1 คัน

- นอกเขตเทศบาลจำนวนประชากร 200,000 คน ควรมีจำนวนรถดับเพลิง 10 คัน และจำนวนรถบันได 8 คัน

อำเภอสามโคก

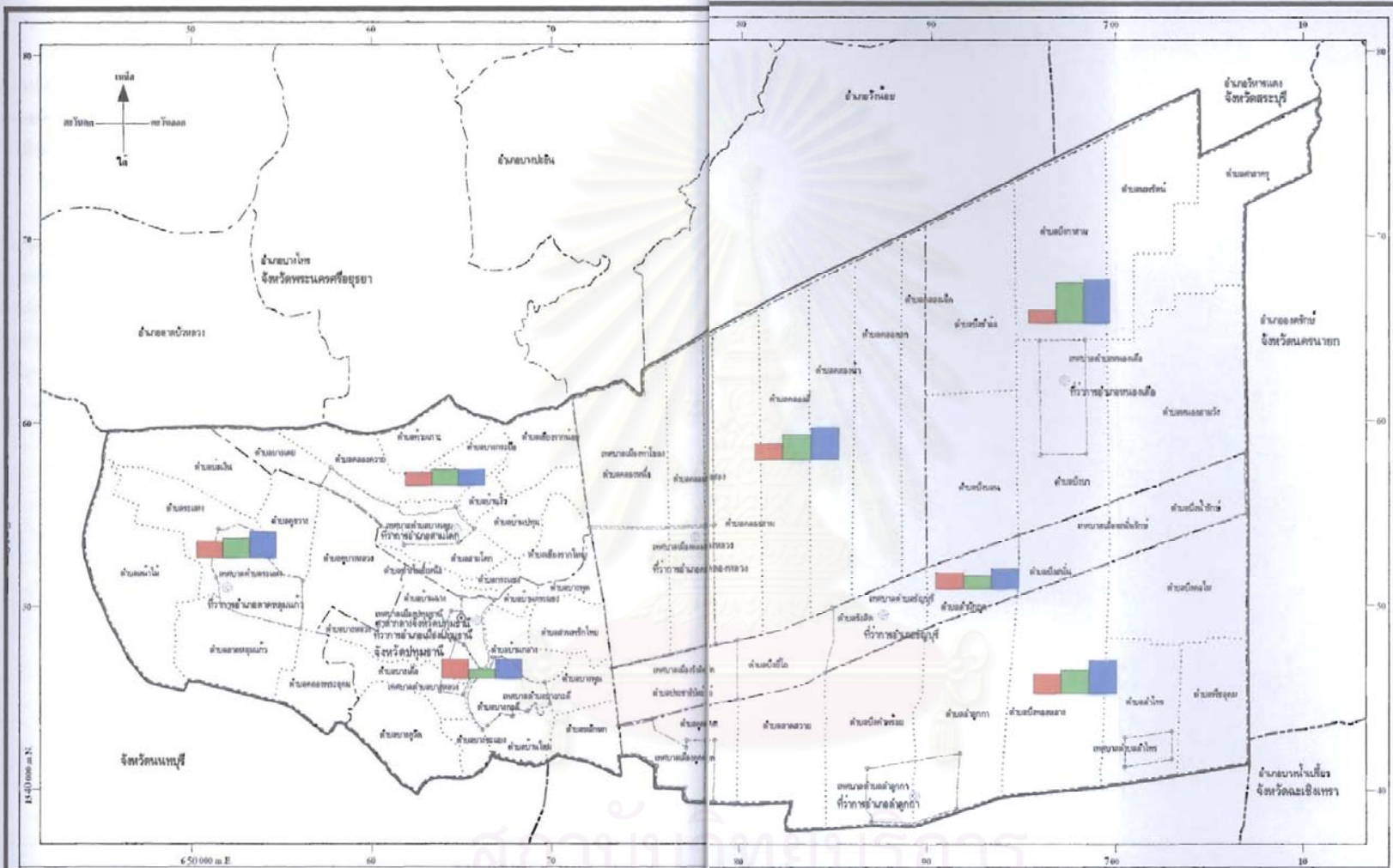
ปี 2545 อำเภอสามโคกมีประชากร 45,770 คน และในปี 2567 จะมีประชากรจากการคาดการณ์ประมาณ 151,964 คนแยกเป็นประชากรในเขตเทศบาลตำบลบางเตย 30,577คน นอกเขตเทศบาล 121,387 คน

สามารถเทียบเกณฑ์ความต้องการของสถานีดับเพลิงในอนาคตได้ดังนี้

- เทศบาลตำบลบางเตยควรมีจำนวนรถดับเพลิง 4 คัน และจำนวนรถบันได 1 คัน
- นอกเขตเทศบาล ควรมีจำนวนรถดับเพลิง 8 คัน และจำนวนรถบันได 4 คัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.7 ปริมาณสถานีตำรวจ จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

- สัญลักษณ์
- ปริมาณสถานีตำรวจที่ขึ้นบังคับใช้แล้ว
 - ปริมาณสถานีตำรวจที่รอการพิจารณาบังคับใช้
 - ปริมาณสถานีตำรวจที่นายทะเบียนยังไม่มอบ

3.2.3.4 ไปรษณีย์โทรเลข

จังหวัดปทุมธานีมีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 12 แห่ง แยกตามอำเภอ กระจายตัวอยู่ในเขตอำเภอชัยบุรี มากที่สุด มี 3 แห่ง รองลงมาคือ อำเภอเมือง อำเภอคลองหลวง และอำเภอลำลูกกา อำเภอละ 2 แห่ง ส่วนอำเภอลาดหลุมแก้วอำเภอสามโคกและอำเภอหนองเสือมีอำเภอละ 1 แห่ง ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการในอนาคต

3.2.3.5 โรงแรมและที่พัก

จังหวัดปทุมธานีมีโรงแรมและที่พัก จำนวน 17 แห่ง กระจายตัวอยู่ทั่วไป มีจำนวนห้องทั้งหมด 1,517 ห้อง ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีมักจะเดินทางแบบไปเช้า เย็นกลับ เพราะจังหวัดปทุมธานีกับกรุงเทพมหานครนั้นมีระยะทางใกล้กัน และมีความสะดวกในการเดินทางติดต่อถึงกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงไม่มีความจำเป็นต้องพักค้างแรมในจังหวัดปทุมธานี (สังเกตได้จาก ตารางที่ 5.56 แสดงการพักค้างคืนที่ปทุมธานีเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีในบทที่ 5)

ตารางที่ 3.6 แสดงรายชื่อโรงแรม ที่ตั้ง และจำนวนห้อง ในจังหวัดปทุมธานี

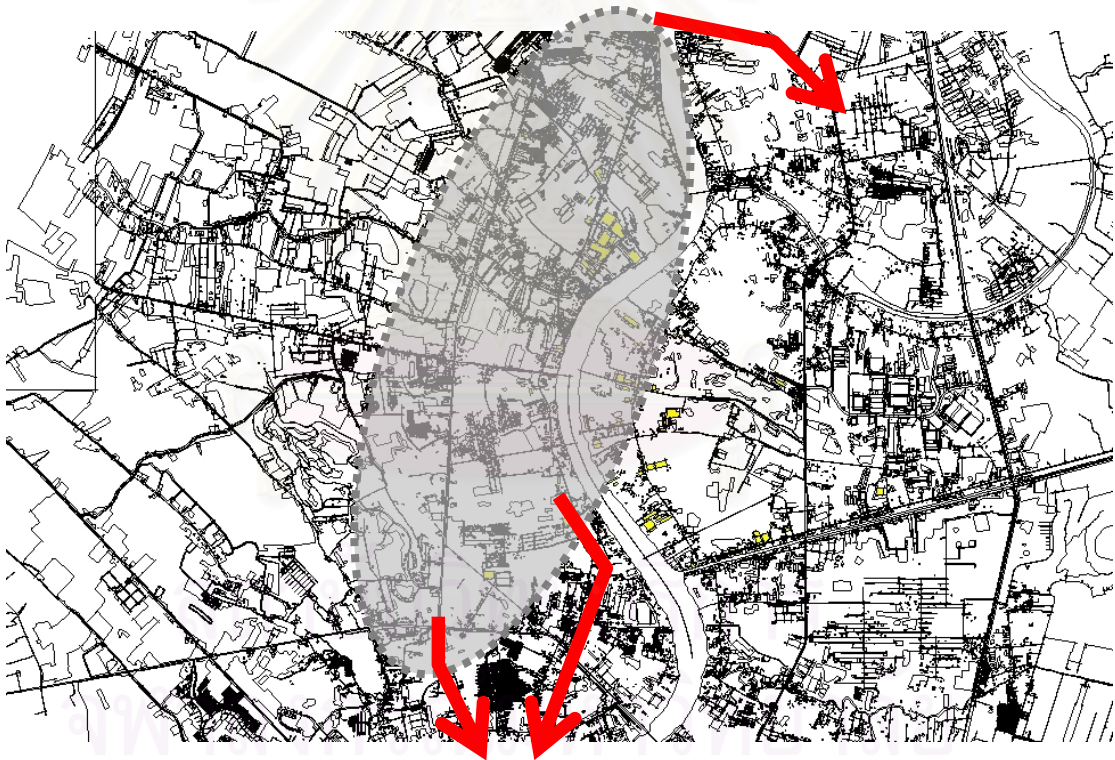
ลำดับที่	รายชื่อโรงแรม	ที่ตั้ง	จำนวนห้อง
1	คาร์ลิ่งอินน์	ต.บางเคื่อ	111
2	ไนท์อินน์	ต.บางพูน	82
3	ปาล์มอินน์	ต.ประชาธิปไตย	180
4	รังสิตพาเลซ	ถ.พหลโยธิน	60
5	สยาม	ต.ประชาธิปไตย	75
6	คอนอินน์	ต.คูคต	120
7	รังสิตบริการ	ต.ประชาธิปไตย	12
8	มิตรไพศาล	ต.ประชาธิปไตย	20
9	บีกอินน์	ต.ประชาธิปไตย	40
10	รอยแวลอินน์	ต.คลองหนึ่ง	95
11	ไพนธ์เฮิร์สทลอดจ์	ถ.พหลโยธิน	75
12	เอเชียแอร์พอร์ต	ต.คูคต	234
13	แมนฮัตตัน	ถ.พหลโยธิน	127
14	สองสเคย์ รีสอร์ท & เฮลท์	ถ.พหลโยธิน	50
15	ปทุมธานีเพลส	ต.บางกะดี	110
16	ศรีปทุม ลองสเคย์	ต.ท้ายเกาะ	66
17	สยามรังสิต	ต.ประชาธิปไตย	60
	รวม		1517

3.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษานั้น ควรที่จะศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ศึกษาด้วย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ในการดูการเติบโตของเมือง และสามารถที่จะวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

3.3.1 แนวโน้มในการพัฒนาชุมชนเมือง

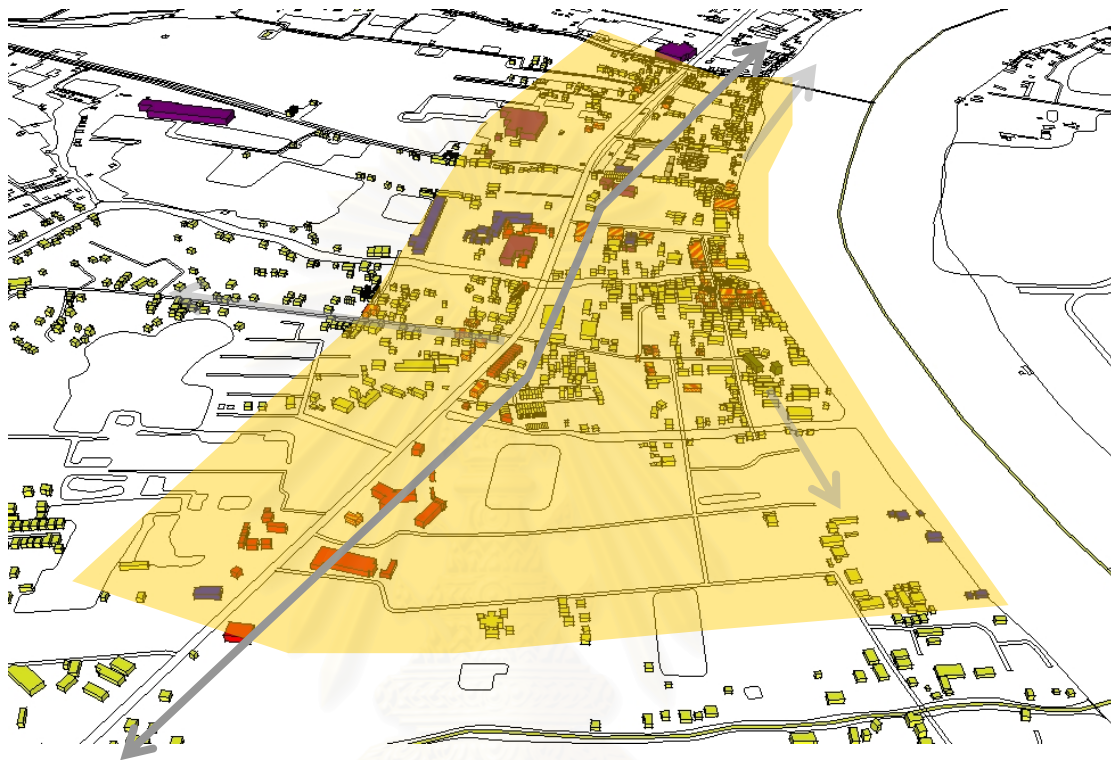
1. บริเวณพื้นที่เมืองปทุมธานี จากการวิเคราะห์พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีพบว่า มีการกระจายตัวแบบศูนย์กลางเดี่ยวยังมีความหนาแน่นมากบริเวณพื้นที่ตลาดสดในบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ขยายตัวเชื่อมต่อไปทางเทศบาลเมืองรังสิตตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 306 และขยายตัวเชื่อมต่อลงมาทางด้านล่างทางฝั่งทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307 ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อไปยังจังหวัดนนทบุรีซึ่งมีแนวโน้มในการขยายตัวขึ้นมาทางด้านบนของจังหวัด

รูปที่ 3.2 แสดงกลุ่มชุมชนบริเวณเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี

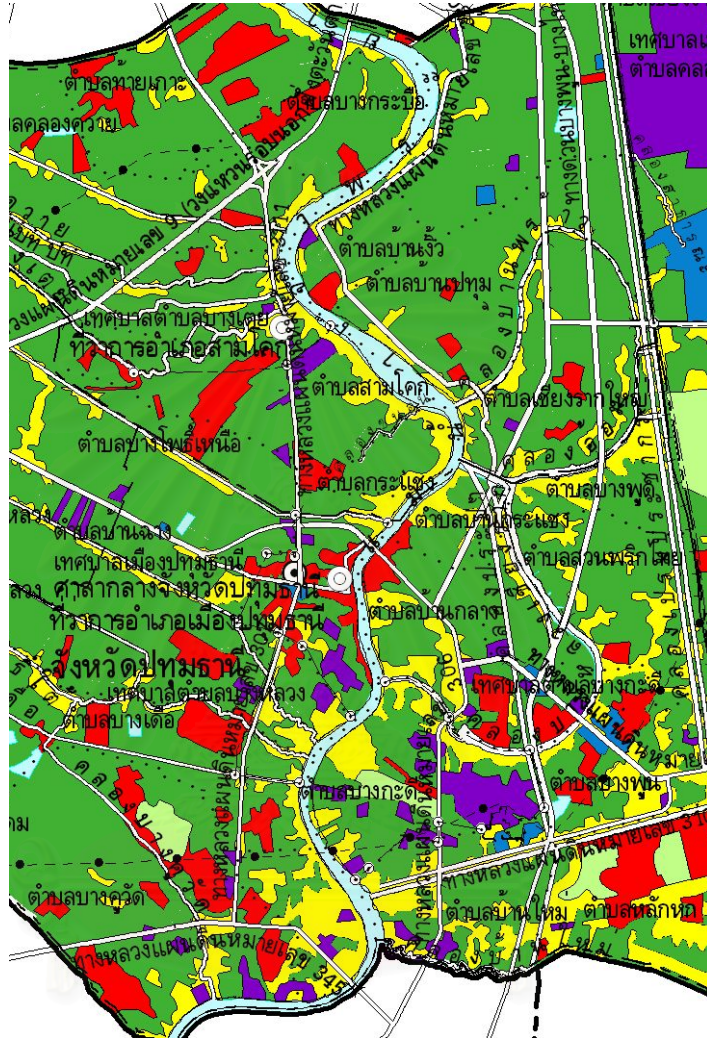
2. บริเวณพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางเตย ในอำเภอสามโคกมีความหนาแน่นของชุมชนอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งนับเป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่ มีลักษณะเมืองขยายตัวไปตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา และตามเส้นทางถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3111 แนวโน้มการขยายตัวของเมืองและชุมชน อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางเตยซึ่งมีพื้นที่เพียงพอต่อการขยายตัวอย่างมาก

โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนเดิมริมแม่น้ำเจ้าพระยา ควรมีการอนุรักษ์ในเอกลักษณ์ของชุมชนเดิมไว้ให้คงอยู่

รูปที่ 3.3 แสดงกลุ่มชุมชนบริเวณ เทศบาลตำบลบาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.8 การใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่ศึกษา

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

3.3.2 การใช้ประโยชน์อาคาร

จังหวัดปทุมธานีพื้นที่ศึกษา มีการใช้ประโยชน์อาคารประเภทต่างๆในแต่ละพื้นที่ดังนี้
ตารางที่ 3.7 การใช้ประโยชน์อาคารอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ประเภทการใช้ประโยชน์อาคาร	อำเภอเมืองปทุมธานี		อำเภอสสามโคก	
	พื้นที่ (ตร.ม.)	คิดเป็นร้อยละ	พื้นที่ (ตร.ม.)	คิดเป็นร้อยละ
ที่อยู่อาศัย	3,873,075.23	14.22	933,275.17	3.42
พาณิชยกรรม	152,719.46	11.58	39,699.06	3.01
อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ และคลังสินค้า	2,280,215.26	21.34	218,194.32	2.04
แบบผสม (ที่พักอาศัยกึ่งอาคารสำนักงาน)	288,781.01	9.78	56,443.39	1.91
สาธารณูปโภค	2,500.08	17.16	13,161.42	6.2
สถาบันการศึกษา	180,167.82	12.07	31,838.42	2.13
สถาบันศาสนา	144,477.63	13.65	86,481.54	8.17
สถาบันราชการ และการสาธารณสุข	151,424.53	19.32	12,953.97	1.65
อนุรักษ์ศิลปะ และวัฒนธรรม	0	0	0	0
นันทนาการ	4,285.84	4.88	0	0
เกษตรกรรม	42,504.72	5.18	74,019.06	9.02
อาคารปกคลุมดินประเภทอื่นๆ	76,490.15	4.58	21,892.90	1.31

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 ปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่

การที่จะพัฒนาพื้นที่นั้นมีความจำเป็นต้องสำรวจปัญหาต่างๆและข้อจำกัดของพื้นที่ เพื่อให้สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา หรือทำการวางแผนการป้องกันไว้เพื่อมิให้เกิดผลกระทบตามมาในภายหลัง

ปัญหาด้านการใช้พื้นที่

1.ปัญหาน้ำท่วม พื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านระหว่างบริเวณ อำเภอเมือง อำเภอสามโคก และอำเภอลองหลวง ประกอบกับพื้นที่บริเวณทิศตะวันตกของจังหวัดพื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก เป็นบริเวณกว้างครอบคลุมพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก และอำเภอเมืองปทุมธานี

2. ปัญหาวิกฤตการณ์น้ำบาดาล เนื่องจากการขยายตัวของเมืองปทุมธานีเป็นไปอย่างรวดเร็วประกอบกับพื้นที่บางส่วนขาดการวางแผนโครงสร้างพื้นฐานไว้รองรับทำให้ระบบสาธารณูปโภคไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะระบบน้ำประปา ทำให้เกิดการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้อุปโภคบริโภค ปัญหาที่ตามมาคือการทรุดตัวของพื้นดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความรุนแรงของปัญหาได้ดังนี้

เขตวิกฤตน้ำบาดาล อันดับที่ 1 ครอบคลุมบริเวณพื้นที่เขตเทศบาลตำบลลำลูกกา เขตเทศบาลเมืองคูคต เขตเทศบาลตำบลบางยี่โย เทศบาลเมืองรังสิต

เขตวิกฤตน้ำบาดาล อันดับที่ 2 เทศบาลตำบลคลองหลวง เทศบาลเมืองโข่ง ตำบลบึงบอน ตำบลลำผักกูด ตำบลบึงสนั่น ตำบลบึงทองหลาง

เขตวิกฤตน้ำบาดาล อันดับที่ 3 ครอบคลุมบริเวณฝั่งตะวันตก ประกอบไปด้วย อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก อำเภอเมืองปทุมธานี และพื้นที่บริเวณทิศตะวันออกครอบคลุมพื้นที่อำเภอหนองเสือ บริเวณเทศบาลตำบลหนองเสือ เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ และเทศบาลตำบลลำไทร

.3ปัญหาการพัฒนาเมืองตามแนวนอน จากสภาพปัจจุบันการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานีมีการขยายตัวไปตามแนวนอน ในลักษณะ RIBBON DEVELOPMENT ทำให้เกิดปัญหาในการใช้พื้นที่ส่วนถัดจากถนนอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากยากแก่การเข้าถึง และสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ข้อจำกัดของพื้นที่

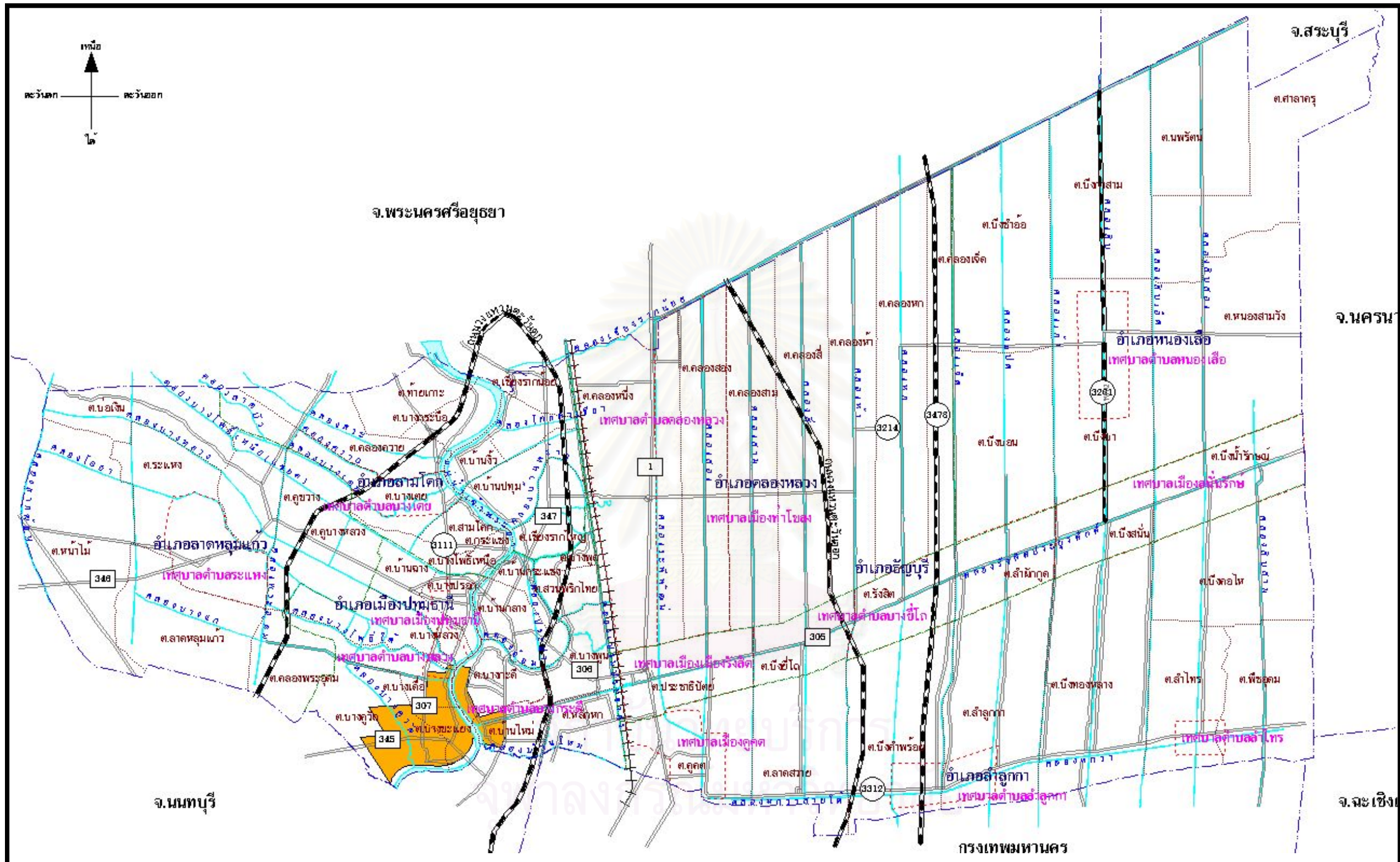
1. พื้นที่อนุรักษ์น้ำคิบบของจังหวัดปทุมธานีตามมติ ครม .ปี พ.ศ 2524.และ ปี พ.ศ 2531. พื้นที่ครอบคลุม ตำบลคลองควาย ตำบลท้ายเกาะ ตำบลบางกระบือ เทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบ้านกลาง เขตเทศบาลบางเตย ตำบลสามโคก ตำบลกระแซง ตำบลบ้านฉาง ตำบลบางโพธิ์เหนือ ตำบลสวนพริกไทย ตำบลบางพุท ตำบลเชียงรากใหญ่ ตำบลบ้านปทุม ตำบลบ้านจิว ตำบลเชียง

รากน้อย ตำบลคลองหนึ่ง ตำบลคลองสอง เทศบาลตำบลคลองหลวง เทศบาลเมืองท่าโขลง และ เทศบาลเมืองรังสิต ซึ่งเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำใต้ดินเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของสภาพดิน เหมาะสมสำหรับพื้นที่ชุมชนและการเพาะปลูกเป็น

2. เขตควบคุมความสูงอาคารอยู่บริเวณพื้นที่ ต.บางคูวัดและ ต.บางแขวงเนื่องจากเป็น พื้นที่ ริมน้ำถูกกักเซาะและพังทลายได้ง่ายรวมทั้งมีโบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ วัดชินวรารามเดิมชื่อ “วัดมะขามใต้” บริเวณพระอารามกว้างขวาง ในพระอุโบสถมีจิตรกรรม ฝาผนังที่สวยงาม พร้อม คำบรรยายเป็นโคลงสี่สุภาพเกี่ยวกับเรื่องพระเจ้าสิบชาติ วัดนี้ได้รับการ ปฏิสังขรณ์ โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสิริวัฒนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า อธิบดีเจ้าอาวาส วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามจึงเป็นพื้นที่ควบคุมความสูงอาคารบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเหมาะกับการ พัฒนาเป็นพื้นที่ทางด้านนันทนาการที่สำคัญของจังหวัดได้เพราะการพัฒนาเป็นศูนย์กลางชุมชน เมืองนั้นไม่เหมาะสมทั้งลักษณะดินและลักษณะการควบคุมความสูงในพื้นที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

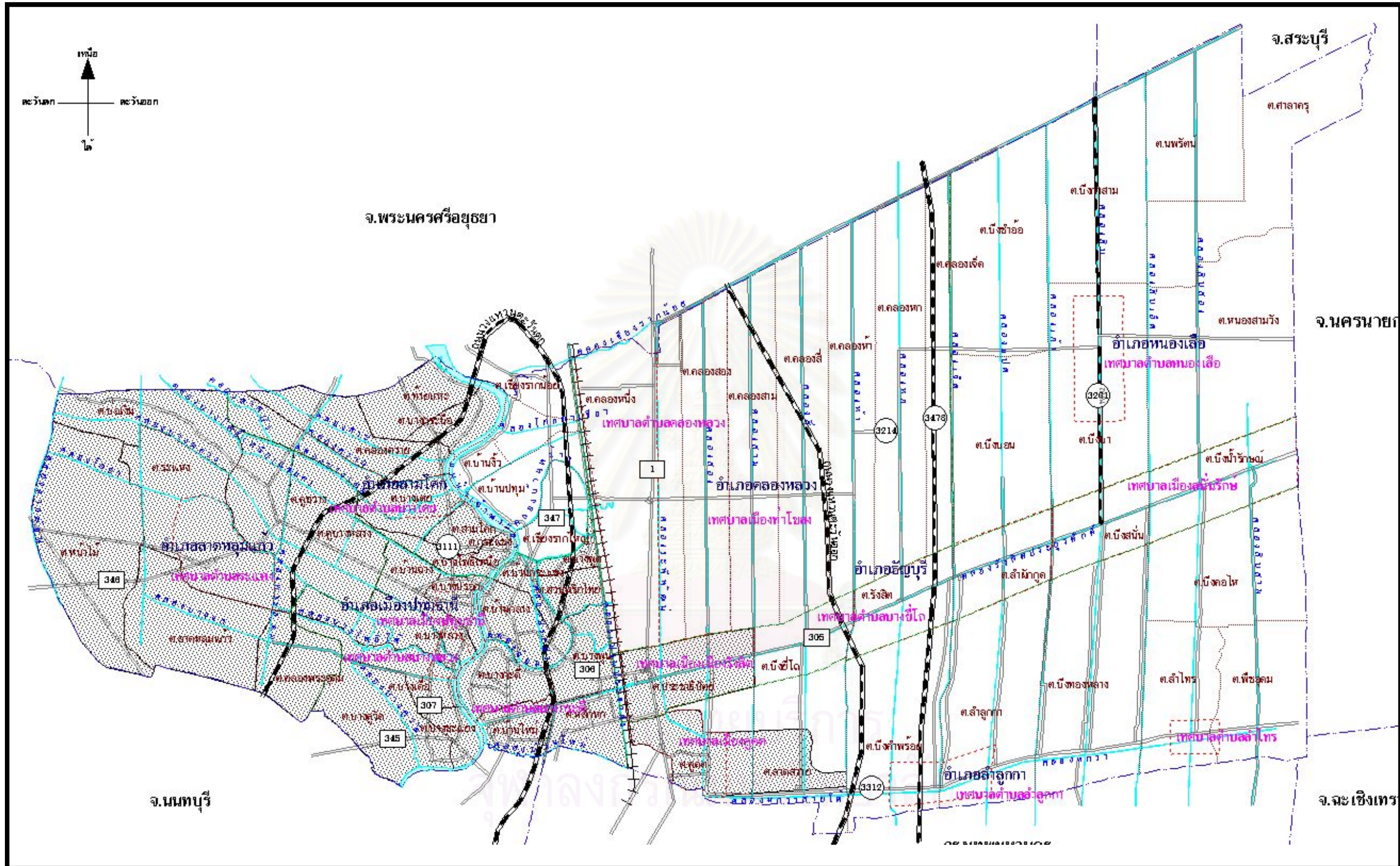
แผนที่ 3.9 พื้นที่ควบคุมความสูงของอาคาร จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

เขตควบคุมอาคารสูง

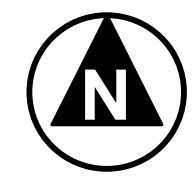

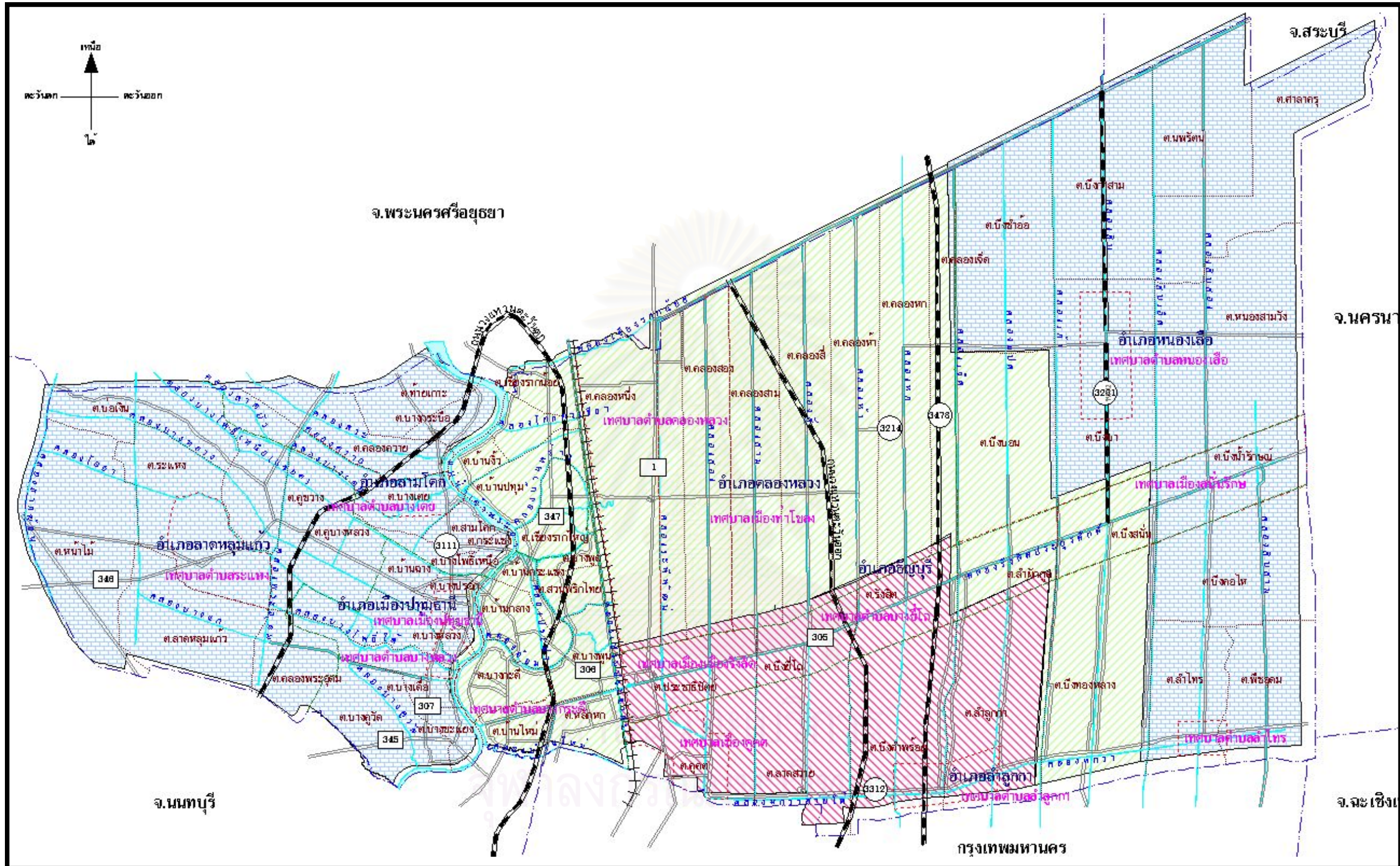
แผนที่ 3.10 พื้นที่น้ำท่วม จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

ทางน้ำ
 พื้นที่น้ำท่วม

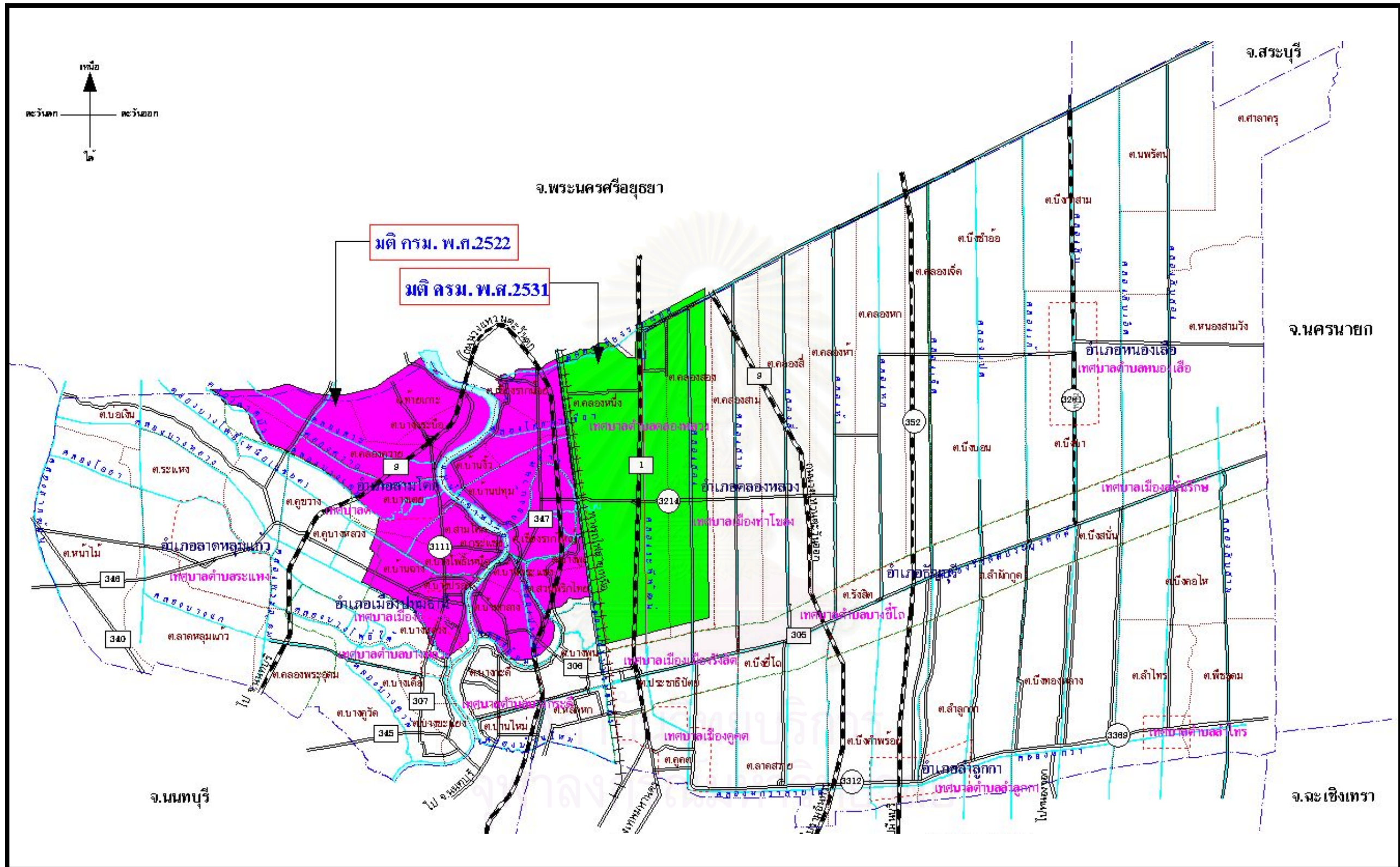

แผนที่ 3.11 พื้นที่วิกฤตน้ำบาดาล จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

- สัญลักษณ์
- เขตรักษาคุณภาพระดับ 1
 - เขตรักษาคุณภาพระดับ 2
 - เขตรักษาคุณภาพระดับ 3

แผนที่ 3.12 พื้นที่อนุรักษ์น้ำดิบ จังหวัดปทุมธานี

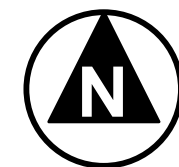
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์น้ำดิบมติ กรม. พ.ศ.2522

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์น้ำดิบมติ กรม. พ.ศ.2531

3.5 การท่องเที่ยว

3.5. 1 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม (รายละเอียดของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาจะอยู่ในบทถัดไป)

อำเภอเมือง

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในตัวอำเภอเมือง ส่วนใหญ่เป็นโบราณสถาน ที่เก่าแก่ เช่น วัดวาอาราม ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจตั้งแต่สมัย อยุธา มีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมชาวมอญ สมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป เช่น วัดชินวราราม วัดโบสถ์ ศาลหลักเมือง ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี (หลังเก่า) วัดหงส์ปทุมवास

อำเภอสามโคก

ศักยภาพของอำเภอสามโคก เป็นอำเภอเดียวในจังหวัดปทุมธานีที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ ที่วัดไผ่ล้อม ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นที่อาศัยของนกปากห่าง ถือเป็นสถานที่ที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพราะสามารถเดินทางโดยเรือซึ่งสามารถชมทัศนียภาพ วิว บ้านเรือนริมแม่น้ำเจ้าพระยาได้ นอกจากนี้ยังมีโบราณสถานที่น่าสนใจ เช่น วัดศาลาแดง มีการปลูกบ้านเรือนไทยผสมผสานแบบมอญที่หาชมได้ยากยิ่ง อำเภอสามโคกจึงมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ เช่น วัดสิงห์ วัดจันทน์กะพ้อ วัดเจดีย์ทอง วัดบางนา วัดศาลาแดงเหนือ วัดไผ่ล้อม

อำเภอลำลูกกา

ศักยภาพของอำเภอลำลูกกา มีตลาดน้ำคูคตที่ผู้คนนิยมไปจับจ่ายซื้อของช่วยให้ประชาชนมีรายได้จากการขายของ ลักษณะคล้ายตลาดน้ำดำเนินสะดวก ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาดูวิถีชีวิตและนั่งเรือมาเที่ยวชมกันมาก การเดินทางสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ

อำเภอลาดหลุมแก้ว

ศักยภาพของอำเภอลาดหลุมแก้ว มีศาสนสถานที่น่าสนใจ เป็นแหล่งวัฒนธรรมประเพณี เช่น วัดเจดีย์หอยที่เป็นแหล่งเก่าแก่ของหอยนางรมยักษ์ มีอายุกว่า 1,000 ปี แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก เนื่องจากยังไม่มี การประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ และมีโรงเรียนสอนแม่ไม้มวยไทยให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม และผู้ที่สนใจยังสามารถมาฝึกฝนได้ เช่น โรงเรียนมวยไทย วัดบัวขวัญ วัดลำหาเมฆ

อำเภอธัญบุรี

ศักยภาพของอำเภอธัญบุรี มีสวนสนุกดิสมิเวิลด์เป็นสวนสนุกและสถานที่พักผ่อนที่รวบรวมความบันเทิงนานาชนิดเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาเที่ยวมากมายทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การเดินทางสะดวกนอกจากนี้ยังมีศาสนสถานที่เป็นที่ศรัทธาของประชาชน เช่น วัดมูลจินดาราม

อำเภอคลองหลวง

ศักยภาพของ อำเภอคลองหลวง มีแหล่งความรู้มากมายทั้ง พิพิธภัณฑ์การเกษตร พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และหอจดหมายเหตุ ซึ่งให้ความรู้ที่มีประโยชน์ทั้งทางวิชาการ และ นันทนาการ นอกจากนี้ยังมี ศูนย์รวมความรู้ด้านโภชนาการอาหารและนมเนสท์เล่ ที่เปิดให้ได้ ศึกษาหาความรู้

3.6 โครงการที่เกี่ยวข้องบริเวณพื้นที่ศึกษา

3.6.1 โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร

โครงการนี้จะช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ด้าน การเข้าถึงพื้นที่ศึกษาจังหวัดปทุมธานีให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้จังหวัดปทุมธานีมีความได้เปรียบ ด้านการคมนาคมมากยิ่งขึ้น

1) ความเป็นมาของโครงการ

ทางหลวงสายกาญจนภิเษกหรือวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร เป็นทางหลวงพิเศษที่สามารถช่วยแบ่งเบา และแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่มีปริมาณการจราจร และการขนส่งเพิ่มมากขึ้นตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต้องการ ระบบการจราจร และการขนส่งในลักษณะต่างๆ ทางหลวงสายนี้จะเป็นเส้นทางเปรียบเสมือนทาง เลี่ยงเมืองที่เชื่อมโยงทุกภาคของประเทศโดยไม่ต้องผ่านเข้าไปในใจกลางกรุงเทพมหานคร ซึ่งกรม ทางหลวงมีโครงการที่จะก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 แต่เนื่องจากเป็นโครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จำนวนสูงมาก จึงได้ดำเนินการก่อสร้างเป็นตอน ๆ ตามฐานะการเงินและงบประมาณของประเทศ ที่เอื้ออำนวย

2) การดำเนินโครงการ

โครงการทางหลวงพิเศษสายนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ก. ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานครด้านตะวันออก (บางปะอิน-บางพลี) เป็นทางแนวใหม่ ระยะทาง 63 กิโลเมตร แบ่งการก่อสร้างเป็นทางขนาด 4-8 ช่องจราจร ค่าก่อสร้าง 11,892 ล้านบาท ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2541

ข. ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานครด้านตะวันตก (บางปะอิน-บางบัวทอง-บางขุนเทียน) ระยะทาง 68 กิโลเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จโดยช่วงบางปะอิน-บางบัวทอง เป็นทางแนวใหม่ ระยะทาง 44 กิโลเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2538 และช่วงบางบัวทอง-บางขุนเทียน ระยะทาง 24 กิโลเมตร โดยขยายทางเดิม 2-4 ช่องจราจร เป็น 10-12 ช่องจราจร ค่าก่อสร้าง 6,175 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2543

ค. ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานครด้านใต้(บางขุนเทียน-บางพลี) ระยะทาง 34 กิโลเมตร แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ช่วง คือ

ค.1 ช่วงบางขุนเทียน-พระประแดง ระยะทาง 12 กิโลเมตร เป็นการก่อสร้างทางแนวใหม่ในพื้นที่ ที่ดินอ่อนมาก จึงออกแบบเป็นทางยกระดับ 6-8 ช่องจราจร รวมปรับปรุงทางแยกต่างระดับที่บางขุนเทียน ค่าก่อสร้าง 5,264 ล้านบาท เดิมกำหนดจะแล้วเสร็จปี 2545 แต่เนื่องจากผู้รับจ้างขาดเงินทุนหมุนเวียน และติดปัญหาการจตุกรรมสิทธิ์ที่ดินจึงต้องปรับแผนงานใหม่ ขณะนี้ได้เปิดให้ประชาชนใช้งานบางช่วงแล้ว และจะเร่งดำเนินการให้ก่อสร้างแล้วเสร็จสมบูรณ์ในปี 2546

ค.2 ช่วงพระประแดง-บางพลี ระยะทางประมาณ 22 กิโลเมตร เป็นการก่อสร้างทางแนวใหม่ในพื้นที่ ที่ดินอ่อนมาก จำเป็นที่จะก่อสร้างเป็นทางยกระดับ พร้อมสะพานจึงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และทางแยกต่างระดับจุดตัดถนนสุขสวัสดิ์ ถนนสุขุมวิท ถนนศรีนครินทร์ ถนนเทพารักษ์ ทางสายบางนา-บางปะกง โดยจะรวมด่านค่าธรรมเนียมผ่านทางด้วย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการหาผู้รับจ้าง ด้วยวิธีจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ตลาดการท่องเที่ยว

4.1 ตลาดการท่องเที่ยวระดับประเทศ

4.1.1 ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย

เมื่อเปรียบเทียบความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ระหว่างประเทศไทย กับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกนั้น โดยการประเมินของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า โดยภาพรวมในด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวประเทศไทยยังมีความได้เปรียบประเทศอื่นๆ ในกลุ่มนี้อยู่มาก โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับจากนักท่องเที่ยวให้อยู่ในอันดับ 1 ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- สถานที่ทางประวัติศาสตร์
- วัฒนธรรม
- อรรถาศัยของคนในประเทศ
- อาหาร

ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2545 เหตุผลหลักในการมาประเทศไทยพบว่า เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายไม่สูง ความคุ้มค่าเงิน ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม แหล่งซื้อของ ชายหาด/ทะเล/เกาะ และรับประทานอาหารไทย ร้อยละ 41.3 40.6 38.6 33.1 และ 22.5 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามถิ่นที่อยู่ของนักท่องเที่ยว พบว่า นอกจากมาเนื่องจากค่าใช้จ่ายไม่สูงและคุ้มค่าแล้ว นักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกา และโอเชียเนีย ส่วนใหญ่มาเนื่องจากต้องการดูประเพณีและศิลปวัฒนธรรม เป็นอันดับหนึ่ง และเที่ยวชายหาด รับประทานอาหารไทย เป็นอันดับรองลงมา ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียมาเพราะเป็นแหล่งซื้อของ เป็นอันดับหนึ่ง และต้องการดูประเพณีและศิลปวัฒนธรรม เป็นอันดับสอง ส่วนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและแอฟริการมาเพราะต้องการเที่ยวชายหาด ทะเล เกาะ ซื้อของ และต้องการดูประเพณีและศิลปวัฒนธรรม ตามลำดับ

จากการสำรวจเห็นได้อย่างชัดเจนว่า แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม เป็นที่สนใจสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากฝั่งยุโรป ฉะนั้นการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวจึงสมควรให้การสนับสนุนเป็นอย่างมาก เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเจริญเติบโตขึ้น ตอบรับกับตลาดการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.1 แสดงเหตุผลหลักในการมาเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

รายการ	เหตุผลหลักในการมาเที่ยวประเทศไทย						
	ความคุ้ม ค่าเงิน	ค่าใช้จ่าย ไม่สูง	ประเพณีและ ศิลปวัฒนธรรม	สถานที่พัก และสิ่ง อำนวยความสะดวก	มีความ ปลอดภัยใน ชีวิตและ ทรัพย์สิน	ทะเล เกาะ	ธรรมชาติ ภูเขา
นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งสิ้น	43.28	42.46	41.32	13.72	8.69	32.87	10.22
เอเชีย	42.00	47.30	36.73	13.92	10.21	27.64	7.24
อาเซียน	42.86	42.24	28.69	19.31	14.09	22.75	5.55
เอเชียอื่น ๆ	41.51	50.21	41.35	10.81	7.98	30.45	8.22
ยุโรป	42.29	28.72	55.44	13.20	5.14	52.17	21.05
อเมริกา	52.31	28.46	54.61	11.54	5.00	38.46	15.00
โอเชียเนีย	58.36	34.39	51.15	16.71	1.81	32.15	12.67
ตะวันออกกลางและแอฟริกา	39.77	42.58	29.88	11.93	9.03	42.39	7.86

ที่มา: จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2545

จากตารางแสดงให้เห็นถึงเหตุผลในการมาเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งโดยภาพรวมนั้นเหตุผลเรื่องประเพณีและศิลปวัฒนธรรมอยู่ในร้อยละที่ค่อนข้างสูง ถึง ร้อยละ 41.32 ซึ่งสูงกว่าเหตุผลเรื่องธรรมชาติและทะเล เกาะ ส่วนชาติต่างชาติที่สนใจด้านศิลปวัฒนธรรมมากที่สุดจะเป็นนักท่องเที่ยวจากทางยุโรปเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.44 รองลงมาจะเป็น นักท่องเที่ยวจากอเมริกา ร้อยละ 54.61

สรุปว่าสถานการณ์ของประเทศไทยของการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมกำลังเป็นที่สนใจอย่างมากจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมขึ้นเพื่อรองรับตลาดที่มีอยู่

4.1.2 รัฐบาลไทยกับโครงการนำร่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม

ในปี 2547 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ และพยายามหากลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อดึงนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าในตัวเอง จึงมีการร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจเบื้องต้นกับทางรัฐบาลไทย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องความร่วมมือกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างทั้งสองประเทศ คือ ฝรั่งเศส กับประเทศไทย ซึ่งประเทศฝรั่งเศสมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเยือนกว่า 77 ล้านคนต่อปี มากกว่าประชากรในประเทศที่มี 60 ล้านคน เพราะฝรั่งเศสตระหนักถึงรายได้มหาศาลที่จะเข้าสู่ประเทศ รัฐบาลและเอกชนมีความตั้งใจจริงในการปรับปรุงคุณภาพของทัศนียภาพและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ อาทิ กรุงปารีส หอไอเฟล ถนนชองเอลิเซ่ ประตูชัย ฯลฯ

นายลีอง เบร์ตรองด์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว ประเทศฝรั่งเศส กล่าวไว้ว่า คนฝรั่งเศสรับรู้เรื่องราวของประเทศไทยและทวีปเอเชียมานาน ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีวัฒนธรรมที่มีจุดเด่นและสวยงาม เป็นภูมิภาคที่ชาวยุโรปได้รับรู้เรื่องราวกันมาตั้งแต่เด็กๆ จึงมีความคาดหวังและอยากที่จะสัมผัสอยู่แต่เดิมแล้วในจิตใจลึกๆ ดังนั้นไทยน่าจะใช้เรื่องพวกนี้มาเป็นจุดขาย ไปพร้อมกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายและสวยงามอยู่แล้ว

จุดขายที่สะท้อนความเป็นไทยที่ชาวยุโรปสนใจ ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในขณะที่ล่องเรือชมสถาปัตยกรรมโบราณหรือศาสนสถานเก่าแก่ ที่สะท้อนถึงศิลปะและวัฒนธรรมไทยที่มีการอธิบายประวัติความเป็นมาของสถานที่ต่างๆ ไปพร้อมกันด้วย อาทิ พระบรมมหาราชวัง วัด สถานที่ราชการ ฯลฯ เรื่องเหล่านี้ชาวฝรั่งเศสจะสนใจมากเป็นพิเศษ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เก็บข้อมูลทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์อย่างละเอียด นักโบราณคดีจากทั้งสองประเทศจะทำงานร่วมกันเก็บข้อมูลไปตามสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ นำรายละเอียดทั้งหมดบรรจุในรูปของซีดี-รอม และสร้างเวบไซต์ภาษาฝรั่งเศส โดยเริ่มจากเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงรายเป็นที่แรก ซึ่งการตลาดและการประชาสัมพันธ์ขณะนี้ ประเทศฝรั่งเศสเคยนำมาใช้แล้วและได้ผลดีกับเมืองปารีส ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสมาเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 2.5 แสนคนต่อปี เป็น 5 แสนคนต่อปี ภายใน 3 ปี ได้

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยและวิถีชีวิตนั้น เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เป็นอย่างดี ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมใดๆที่เกิดขึ้น น่าจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากทางภาครัฐ

4.2 ตลาดการท่องเที่ยวระดับอนุภาค

4.2.1 เกริ่นนำ

ในปี 2547 การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานียังไม่มีการพัฒนา จึงยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ ในการที่จะพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีให้เป็นที่รู้จัก และเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดข้างเคียง ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนนทบุรี เพื่อที่จะศึกษาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ และความเป็นไปได้ในการดึงส่วนแบ่งของนักท่องเที่ยวจากจังหวัดดังกล่าว

4.2.2 ความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวระดับอนุภาค

ความเชื่อมโยงด้านกายภาพระหว่างจังหวัด

ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ในปัจจุบันจังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด และเป็นตลาดการท่องเที่ยวหลักในอนุภาคนี้ ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

การเดินทางเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากกรุงเทพมหานครและใช้การเดินทางทางบกและทางน้ำเป็นหลัก ซึ่งการเดินทางทางน้ำโดยเรือนำเที่ยวปัจจุบันกำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพราะฉะนั้นการเดินทางโดยเรือในแม่น้ำเจ้าพระยาจึงผ่านพื้นที่ 2 จังหวัดก่อนเข้าถึงอยุธยา คือจังหวัดนนทบุรีและปทุมธานี

บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่จะจัดโปรแกรมการแวะชมตลอดเส้นทางตามความเหมาะสม ซึ่งสถานที่หลักที่บริษัทนำเที่ยวนิยมพาท่องเที่ยวในปัจจุบัน เรียงตามลำดับ คือ เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี วัดไผ่ล้อม จ.ปทุมธานี พระราชวังบางปะอิน และเกาะเมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

สำหรับการเดินทางทางบกนั้นมีความสะดวกมาก เพราะโครงข่ายการคมนาคมในระดับอนุภาคมีทั้งถนนวงแหวนรอบนอก และทางด่วน สามารถเข้าถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือจังหวัดปทุมธานีได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีทางรถไฟผ่านทั้งในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นจุดเด่นที่สำคัญ ทำให้การท่องเที่ยวในอนุภาคนี้เป็นแบบ ไปเช้า-เย็นกลับ (One-Day Trip) เพราะระยะทางที่ใกล้และการคมนาคมที่สะดวก

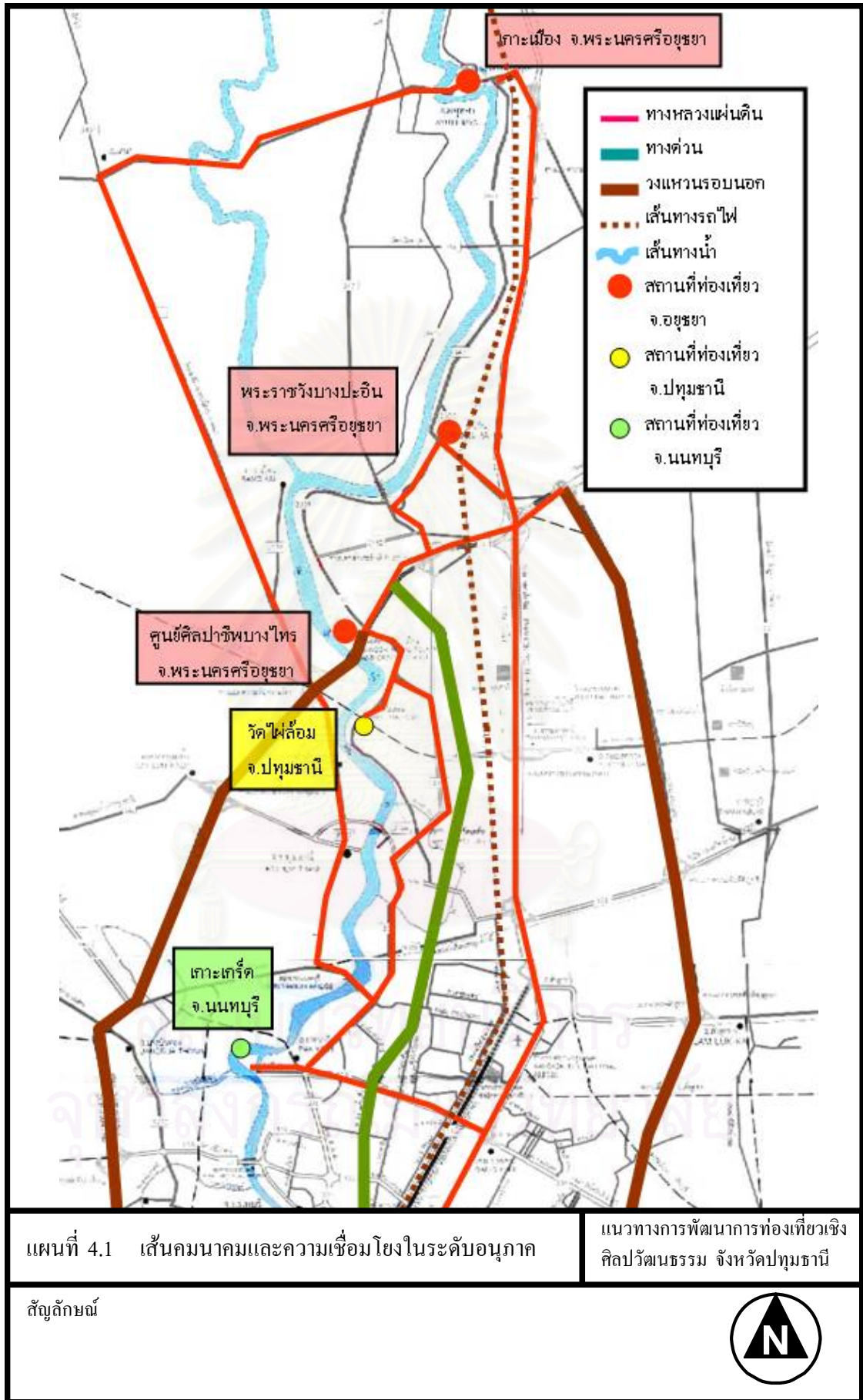
สำหรับในจังหวัดนนทบุรี เกาะเกร็ดยังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอยู่เสมอเพราะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมานานแล้ว การประชาสัมพันธ์ตลอดจนความมีชื่อเสียงของเกาะเกร็ดจึงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป ตรงกันข้ามกับจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบัน ซึ่งไม่มีแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวใดๆ ที่เป็นรูปธรรม ทั้งๆที่ใน

พื้นที่นั้นมีแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่ามากมาย แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเพียงแห่งเดียว คือ วัดไผ่ล้อม ซึ่งเป็นที่อยู่ของนกปากห่าง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาจยังไม่ทราบว่าชุมชนชาวมอญนั้นมีอยู่ในจังหวัดปทุมธานีเช่นเดียวกัน แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะรับรู้ถึงชุมชนชาวมอญบนเกาะเกร็ด ที่มีการทำเครื่องปั้นดินเผา

ทั้งนี้เมื่อไม่มีแผนในการท่องเที่ยวเชิงขาดการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้นๆ และหลายแห่งอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม จังหวัดปทุมธานีในปัจจุบันจึงเป็นเพียงแค่ทางผ่านไปสู่อำเภอพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.3 ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดข้างเคียง เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะทางกายภาพ ว่าคุณภาพสอดคล้องกับจังหวัดปทุมธานีมากน้อยเพียงไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเชื่อมโยงในระดับอนุภาคได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังต้องสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงการคาดการณ์นักท่องเที่ยว เพื่อชิงส่วนแบ่งของนักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีในอนาคต

4.2.3.1 ข้อมูลทั่วไป

แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี 28 แห่ง ปรากฏว่าเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ จำนวนถึง 26 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นศาสนสถาน 18 แห่ง โดยอีก 2 แห่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ฉะนั้นภาพรวมของการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีจึงเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันเกิดเป็นภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี

4.2.3.2 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี

เกาะเกร็ด เป็นเกาะใหญ่ในลำน้ำเจ้าพระยา มีฐานะเป็นตำบล แบ่งออกเป็น ๗ หมู่บ้าน เป็นที่อาศัยของคนไทยและคนมอญ เกาะเกร็ดมีความน่าสนใจหลายอย่าง

1. สภาพความเป็นธรรมชาติของเกาะบนแม่น้ำเจ้าพระยา ภายในเกาะมีทางเดินเท้ารอบเกาะ ไม่มีถนนรถยนต์ สองข้างทางเดินจะเป็นแม่น้ำ สวนผลไม้และทุ่งนา
2. วัฒนธรรมประเพณี ชาวมอญเกาะเกร็ดเป็นกลุ่มชนที่รักษาประเพณีของชาวมอญไว้ได้ อย่างเหนียวแน่น เป็นศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวมอญ ประเพณีสำคัญคือประเพณีสงกรานต์ จะมีพิธีทำบุญเฉลิมฉลองอย่างมโหฬาร ใช้เวลาหลายวัน
3. สถาปัตยกรรม มีทั้งศิลปะของไทยและรามัญ วัดสำคัญวัดหนึ่งของเกาะเกร็ด คือ วัดปรมย์ยิกาวาส ตั้งอยู่ริมฝั่งน้ำ ภายในอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม มีพิพิธภัณฑ์ของวัดเก็บรักษาสมบัติอันมีค่าทางด้านพระศาสนาไว้ได้อย่างมาก มีเจดีย์ทรงมอญที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๑ ตั้งอยู่หลังพระอุโบสถ ริมน้ำมีพระมูรตาเป็นสัญลักษณ์ถึงเมืองหงสาวดีที่เป็นถิ่นดั้งเดิม

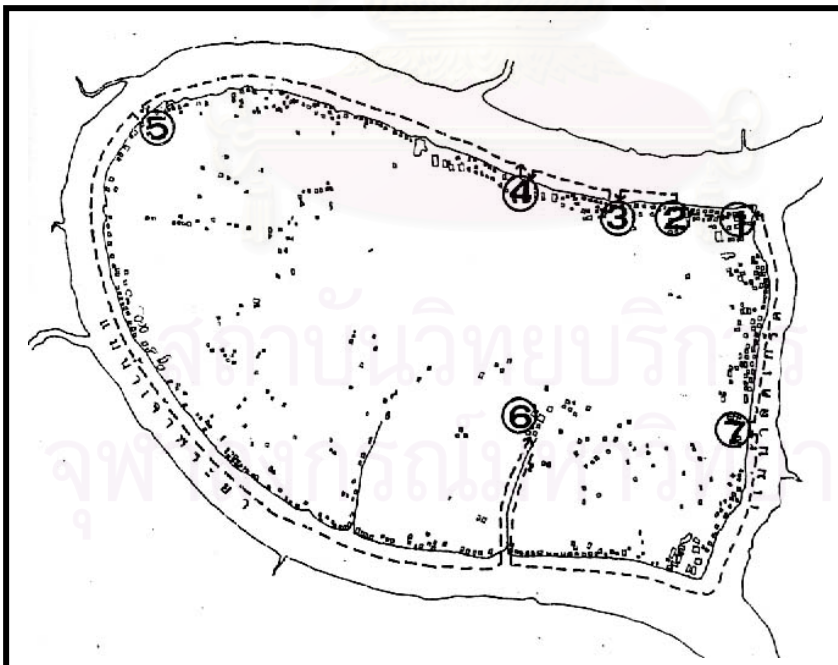

สิ่งอำนวยความสะดวก

- มีบริเวณสวนให้พักผ่อนริมหน้าวัดปรมัยยิกาวาส
- มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด ตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือหน้าวัดปรมัยยิกาวาส

เส้นทางเข้าสู่เกาะเกร็ด

มีรถโดยสารประจำทางถึงอำเภอปากเกร็ด นั่งเรือข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยาจากวัดสนามเหนือขึ้นที่ท่าเรือวัดปรมัยยิกาวาส การมาเกาะเกร็ด ถ้ามาจากอนุเสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ให้นั่งรถสาย 166 หรือรถตู้มาที่ ถ้ามาจากสนามหลวง มีรถสาย 32 จากสนามหลวงผ่านเทเวศ แยกซังฮี และผ่านวัดสร้อยทอง มาทางทำนายนนท์ แยกแคราย วิ่งตรงมาปากเกร็ด หรือสาย 506 จากวงเวียนใหญ่ ผ่านปากคลองตลาด สนามหลวง (วิ่งเส้นเดียวกับ32) หรือ505 จาก สวนลุมพินี ผ่านเวิร์ดเทรด แยกราชประสงค์ ประตูน้ำ แยกยมราช ผ่านร.พ.มิชชั่น เทเวศ เลี้ยวขวามาเข้าทางบางโพ เตาปูน วงศ์สว่าง ถึงแยกนนท์ ตรงมาแยกแคราย ตรงมาปากเกร็ด จากบางกะปิ สาย150 ผ่านตลาดบางกะปิ เส้นรามอินทรา หลักสี่ วิ่งตรงมาถนนแจ้งวัฒนะตรงมาถึงปากเกร็ด จากรังสิต สาย367 วิ่งเส้นปทุม สายใน ถนนติวานนท์ และสาย 356 วิ่งเส้นพหลโยธิน(กับเส้นดอนเมือง ผ่านสนามบิน) ผ่านสะพานใหม่ บางเขน หลักสี่ ถนนแจ้งวัฒนะ สาย52 จากจตุจักร วิ่งเส้นวิภาวดีรังสิต มาแยกหลักสี่ วิ่งตรงมาถนนแจ้งวัฒนะ

รูปที่ 4.1 สถานที่และเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำของเกาะเกร็ด

หมายเลข 1 วัดปรมย์ยิกาวาส ชมความงามของเจดีย์ ภาพจิตรกรรมในโบสถ์ โบราณวัตถุมากมาย

หมายเลข 2 ชุมชนริมน้ำ เป็นชุมชนริมน้ำดั้งเดิม ราษฎรที่อาศัยเป็นชาวมอญ ซึ่งมีวิถีชีวิตผูกพันกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีการทำเครื่องปั้นดินเผาอยู่ ซึ่งบริเวณชุมชนนี้มีระยะทาง 400 เมตร เป็นบริเวณชุมชนหนาแน่นที่สุดของเกาะเกร็ด สัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมอญ การประกอบอาชีพที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ คือ การผลิตเครื่องปั้นดินเผา นอกจากนี้ ชมการสาธิตการผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบต่างๆ ในโรงงานอุตสาหกรรม

หมายเลข 3 วัดไผ่ล้อม ชมความงดงามของวัด และศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำเกาะเกร็ด ด้านประวัติศาสตร์ รายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับเกาะเกร็ด แสดงแผนที่เส้นทางรอบเกาะเกร็ด

หมายเลข 4 วัดเสาธงทอง ชมความงามของโบสถ์ วิหาร นั่งพักผ่อนหย่อนใจบริเวณสวนสาธารณะท่าน้ำบริเวณวัด

หมายเลข 5 เขตส่งเสริมการปลูกไม้ดอก

หมายเลข 6 วัดศาลากุล

หมายเลข 7 วัดจิมพลี

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดนนทบุรี

จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ก่อตั้งมานานถึง 445 ปี ประจักษ์พยานแห่งความเก่าแก่ของดินแดนอันควรภาคภูมิใจมาก มีแหล่งศิลปกรรมที่อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย และอำเภอบางใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัด รวม 16 แห่ง พิพิธภัณฑสถาน 1 แห่ง ศูนย์วัฒนธรรม 1 แห่ง ปุชนียวัตถุสถานที่สำคัญ 3 แห่ง ส่วนการหัตถกรรมที่เป็นของพื้นเมืองมีการทำเครื่องปั้นดินเผา การจักสานที่ปากคลองอ้อม อำเภอเมืองนนทบุรี และที่เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีวัฒนธรรมประเพณีโดยทั่ว ๆ ไปคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ จะมีแตกต่างกันบ้างก็เป็นวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของชาวมอญ ซึ่งยังคงรักษาสืบมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

- 1) ประเพณีการจุดลูกหนู จะใช้ในงานศพพระ เป็นการจุดรวมไปกับการจุดดอกไม้เพลิง เป็นประเพณีท้องถิ่นของประชาชนในอำเภอปากเกร็ด โดยเฉพาะวัดที่มีพระรามัญเท่านั้น คือที่วัดสนามเหนือ ใกล้ท่าเรืออำเภอปากเกร็ด โดยไม่มีการจำกัดชั้น วรรณะของพระแต่ประการใด ประเพณีนี้ยังคงรักษาสืบมาจนถึงปัจจุบัน และยังคงรักษาอุปกรณ์การจุดลูกหนูไว้ครบทุกอย่าง
- 2) ประเพณีทำบุญตักบาตรพระ 108 เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านานในอำเภอบางกรวย โดยจัดขึ้นหลายวัดด้วยกันตามลำน้ำในคลองบางกอกน้อย คือ วัดไทยเจริญ วัดบางไทรนอก วัดอุทยาน วัดโบสถ์ และวัดบางไทรใน ในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 12 เป็นประจำทุกปี โดยประเพณีจะเริ่มก่อนตั้งแต่ตอนบ่ายของวันแรม 7 ค่ำ เดือน 12 ทุกวัดที่กล่าวจะมีการ

แห่พระพุทธรูปที่มีชื่อเสียงของแต่ละวัดไปตามลำน้ำ โดยจัดขบวนแห่อย่างสวยงาม มีการรำประกอบด้วย จุดประสงค์ของการแห่ขบวนนี้ก็เพื่อประกาศให้ประชาชนทราบว่าจะมีการทำบุญตักบาตรพระ 108 ในวันรุ่งขึ้น การแห่ขบวนนี้ทุกวัดจะทำพร้อมกันหมด รุ่งขึ้นพิธีจะเริ่มตั้งแต่เวลา 15.00 น. ประชาชนจะมาร่วมทำบุญตามลำน้ำอย่างแน่นขนัด โดยเรือพายและเรือเครื่อง มีการเตรียมอาหารหวานคาวมาอย่างพร้อมมูล

- 3) ประเพณีสงกรานต์ (ปีอะห๊ะห๊ะ) เป็นเทศกาลที่สำคัญประจำปีของคนมอญ จะมีการทำบุญเฉลิมฉลองกันอย่างมโหฬารในทุกหมู่บ้านของชุมชนคนมอญ เทศกาลนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ 13 เมษายน ไปจนถึงต้นเดือนพฤษภาคมของทุกปี พิธีเริ่มจากการทำบุญฉลองสงกรานต์ ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ คือ การแห่ข้าวแช่ แห่น้ำหวาน ปล่อยปลา แห่สงกรานต์ และจบลงด้วยการทำบุญกลางบ้านและรำเจ้าประจำปีของแต่ละหมู่บ้านเทศกาลสงกรานต์ คนมอญถือว่าเป็นการขึ้นต้นศักราชใหม่จึงจัดให้มีการเฉลิมฉลองกันอย่างยิ่งใหญ่ ด้วยการทำบุญรักษาศิลเพื่อเป็นการต้อนรับศกใหม่ และเพื่อบูชาพระรัตนตรัยและนางสงกรานต์
- 4) ประเพณีการออกพรรษาของคนมอญ คนมอญจะทำบุญออกพรรษาตั้งแต่วันที่ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 เป็นต้นไปจนถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จากนั้นจะมีการทำบุญเป็นพิเศษเป็นวัด ๆ ไปตามวัดที่สำคัญในท้องที่ ในวันนั้นจะมีการทำบุญปิดทองไหว้พระเวียนกันไปวัดละ 1 วัน แล้วแต่ว่าในแต่ละท้องที่นั้นจะมีวัดสำคัญมากน้อยเพียงใด ธรรมเนียมมอญจะทำบุญใหญ่ในวันขึ้น 15 ค่ำ แต่ธรรมเนียมไทยจะทำบุญพิเศษในวันแรม 1 ค่ำ
- 5) เพลงเจ้าขาว เป็นเพลงพื้นบ้านเก่าแก่ของบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นเพลงที่ใช้สำหรับบอกบุญชักชวนให้คนมาทำบุญร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเทศกาลทอดกฐินซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองเอ่อล้นตลิ่ง ชาวบ้านจะออกบอกบุญทางเรือด้วยการพายเรือไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ พร้อมกับร้องเพลงบอกบุญเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญด้วยกัน
- 6) การรำเจ้า เป็นงานประจำปีที่บ้านมอญถือปฏิบัติตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบัน การรำเจ้าถือเป็นส่วนหนึ่งของงานสงกรานต์ของมอญด้วย กล่าวคือ คนมอญจะถือว่างานสงกรานต์เป็นเทศกาลสำคัญประจำปีการทำบุญจึงยิ่งใหญ่
- 7) รำมอญ เป็นนาฏศิลป์ที่เก่าแก่อย่างหนึ่งของมอญและคงเหลืออยู่สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ โดยเฉพาะที่ปากเกร็ด พระประแดง และที่ปทุมธานี ยังมีผู้รำมอญได้จำนวนมาก ซึ่งรวมทั้งวงปี่พาทย์มอญที่บรรเลงประกอบการรำก็ยังมีอยู่หลายวงด้วยกัน
- 8) ประเพณีวันลอยกระทง เป็นประเพณีที่ถือสืบทอดกันมาของจังหวัดนนทบุรี โดยในวันเพ็ญเดือน 12 ของทุกปี จังหวัดจะร่วมกับเทศบาลนครนนทบุรีจัดให้มีประเพณีลอยกระทงขึ้น ณ บริเวณริมเขื่อนหน้าศาลากลางจังหวัดนนทบุรี (หลังเก่า) โดยในวันดังกล่าวจะมีการ

จัดกิจกรรมเริ่มตั้งแต่เวลา 09.00 น. จะมีการแข่งขันรถสามล้อ รถซาเล้ง รถซาเล้งยกล้อชิงแชมป์แห่งประเทศไทย มีการประกวดการประดิษฐ์กระทงดอกไม้สด การประกวดรถเฟียต การประกวดกระทง ในภาคค่ำมีการประกวดนางนพมาศ ช่างงาม การแข่งขันชมมวย ตะกร้อลอดบ่วง และมีมหรศพลอดคีน เมื่อเวลา 24.00 น. ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน รวมทั้งนางนพมาศจะร่วมกันลอยกระทงบริเวณริมเขื่อนหน้าศาลากลางจังหวัด (หลังเก่า) ด้วยและเป็นการรักษาประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย

เทศกาล งานประเพณีทั้งหมดนี้จะทำให้นักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามาในอนุภาคแห่งนี้เพิ่มมากขึ้น เป็นผลดีในการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวในอนุภาคนี้อย่างต่อเนื่อง ทำให้จังหวัดข้างเคียงคือ ปทุมธานีที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาได้รับผลประโยชน์ร่วมด้วยเนื่องจากกระยะทางที่ใกล้กัน

4.2.3.3 การคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่

การศึกษาข้อมูลการคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จะทำให้ทราบถึงเส้นทางที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ เพื่อที่จะนำมาศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางที่เหมาะสมที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี ให้สอดคล้องกับเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดข้างเคียง เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1) ทางรถยนต์ มีถนนสำคัญ 11 สาย คือ

- ถนนพินุลสงครามระหว่างเชิงสะพานพระรามหก-สี่แยกโรงพยาบาลนครศรีพรสวรรค์
- ถนนประชากรราษฎร์สาย 1 ระหว่างศาลากลางจังหวัด- สี่แยกโรงพยาบาลนครศรีพรสวรรค์
- ถนนติวานนท์ ระหว่างสามแยกวัดลานนาบุญ - ทำน้ำปทุมธานี
- ถนนงามวงศ์วาน ระหว่างสี่แยกแคราย - สี่แยกเกษตร
- ถนนนนทบุรี 1 ระหว่างศาลากลาง - ถนนติวานนท์
- ถนนแจ้งวัฒนะ ระหว่างสี่แยกปากเกร็ด - สี่แยกหลักสี่
- ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ระหว่างพระรามหก - อำเภไทรน้อย
- ถนนบางบัวทอง-คลังชั้นระหว่างแยกบางบัวทอง - คลังชั้น
- ถนนบางบัวทอง-สุพรรณบุรีระหว่างแยกบางบัวทอง- สุพรรณบุรี
- ถนนกรุงเทพฯ-นนทบุรี ระหว่างสามแยกเตาปูน - สามแยกวัดลานนาบุญ
- ถนนรัตนาธิเบศร์ ระหว่างสี่แยกแคราย - ถนนบางบัวทอง - คลังชั้น

2) ทางรถโดยสารประจำทาง

รถโดยสารปรับอากาศ ขส.มก. ปอ.5 (ปากเกร็ด-วงเวียนใหญ่)ปอ.6(ปากเกร็ด-พระประแดง) ปอ.9 (นนทบุรี-หมู่บ้านเศรษฐกิจ) ปอ.126 (นนทบุรี-สำโรง)

รถโดยสารธรรมดา ขส.มก. สาย 69 (อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ-สนามบินน้ำ) สาย 104 (อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ-ปากเกร็ด) สาย 24 (อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ-ประชานิเวศน์ 3) สาย 63 (อนุสาวรีย์ชัยสมร- ภูมิ-

นนทบุรี) สาย 66(สายใต้ใหม่-ประชานิเวศน์) สาย 30(สายใต้ใหม่-นนทบุรี) สาย 70(สนามหลวง-ประชานิเวศน์ 3) สาย 203 (สนามหลวง-นนทบุรี) สาย 33 (สนามหลวง-ปทุมธานี) สาย 64 (สนามหลวง-ถนนสามเสน-นนทบุรี) สาย 90 (ย่านสินค้าพหลโยธิน-ท่าน้ำบางปูน) สาย 134 (ย่านสินค้าพหลโยธิน-อำเภอบางบัวทอง) สาย 114 (แยกลำลูกกา-นนทบุรี) สาย 117 (ห้วยขวาง -วัดเจมา) สาย 127 (เชิงสะพานกรุงธน-อำเภอบางบัวทอง) สาย 128 (เชิงสะพานกรุงธน-อำเภอบางใหญ่) สาย 32(วัดโพธิ์-ปากเกร็ด) สาย 5(ท่าน้ำบางโพ-ปากเกร็ด) สาย 52(สถานีรถไฟบางซื่อ -ปากเกร็ด) สาย 65 (ท่าเตียน-วัดปากน้ำ) สาย 97 (โรงพยาบาลสงฆ์-นนทบุรี)

3) ทางน้ำ

มีเรือด่วนเจ้าพระยาบริการระหว่างเส้นทางจากท่าหน้าวัดราชสิงขร เขตยานนาวาถึงท่าหน้าวัดเตย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทุกวัน ระหว่างเวลา 6.00-18.00 น. เรือออกทุก ๆ 20 นาที ค่าโดยสารระหว่าง 4 บาท ถึง 16 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง ใช้เวลานั่งเรือประมาณ 45 นาที ค่าโดยสาร 7 บาท

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกและปัญหาต่างๆ ในจังหวัดนนทบุรี จะทำการสำรวจจากแบบสอบถามต่อไป เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่แท้จริงในปัจจุบัน และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.3.4 สถิติของนักท่องเที่ยวและการคาดประมาณ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2544 – 2545

ข้อมูล	ปี 2544	ปี 2545	(% การเปลี่ยนแปลง)
ผู้มาเยี่ยมชม	583,963	689,606	18.09
ชาวไทย	482,642	570,035	18.11
ชาวต่างประเทศ	101,321	119,571	18.01
นักท่องเที่ยว	117,253	204,566	15.41
ชาวไทย	159,835	185,213	15.87
ชาวต่างประเทศ	17,421	19,353	11.09
นักทัศนจร	406,710	485,040	19.26
ชาวไทย	311,385	384,822	23.58
ชาวต่างประเทศ	95,325	100,216	5.13
จำนวนเวลาที่พัก (วัน)	1.37	1.37	-
ชาวไทย	1.25	1.25	-
ชาวต่างประเทศ	1.35	1.35	-
ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)			
ผู้มาเยี่ยมชม	758.8	767.84	1.19
ชาวไทย	710.23	720.15	1.39
ชาวต่างประเทศ	990.15	995.18	0.51
นักท่องเที่ยว	1,029.42	1,032.90	0.34
ชาวไทย	980.28	985.12	0.49
ชาวต่างประเทศ	1,480.30	1,490.15	0.66
นักทัศนจร	601.55	603.47	0.32
ชาวไทย	525.38	535.25	1.88
ชาวต่างประเทศ	850.35	865.42	1.77
รายได้ (ล้านบาท)			
ผู้มาเยี่ยมชม	475.32	559.71	17.75
ชาวไทย	359.45	434.05	20.75
ชาวต่างประเทศ	115.87	125.66	8.45

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 6

การคาดประมาณนักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี

จากการคาดประมาณผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดนนทบุรี พบว่า จะมีผู้เยี่ยมชมเยือนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2565 จะมีผู้เยี่ยมชมเยือน 1,507,368 คน จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 4,130 คนต่อวัน

ตารางที่ 4.3 แสดงการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน	จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน (คน/วัน)
2546	730,859	2,002
2547	773,032	2,118
2548	816,005	2,236
2549	859,646	2,355
2550	903,811	2,476
2551	948,347	2,598
2552	993,089	2,721
2553	1,037,864	2,843
2554	1,082,491	2,966
2555	1,126,781	3,087
2556	1,170,540	3,207
2557	1,213,568	3,325
2558	1,255,665	3,440
2559	1,296,626	3,552
2560	1,336,247	3,661
2561	1,374,328	3,765
2562	1,410,671	3,865
2563	1,445,081	3,959
2564	1,477,372	4,048
2565	1,507,368	4,130

ที่มา: จากการคาดการณ์ของผู้ศึกษา

จากการคาดการณ์นักท่องเที่ยวนนทบุรีแสดงให้เห็นแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้เยี่ยมชมเยือนในทุกๆปี ซึ่งอัตราการเติบโตเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตลาดการท่องเที่ยวในอนุภาคนี้นี้มีการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ที่อยู่ในอนุภาคเดียวกัน จึงได้รับผลประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวตามไปด้วย เนื่องจากอยู่ในวงจรการท่องเที่ยวเดียวกันและมีความเชื่อมโยงกันทางด้านกายภาพ

จังหวัดนนทบุรี บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดนั้น มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ศึกษาดังต่อไปนี้

- 1) มีลักษณะทางกายภาพที่คล้ายคลึงกับบริเวณพื้นที่ศึกษาจังหวัดปทุมธานี และมีความต่อเนื่องกัน โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นตัวเชื่อมต่อถึงกัน ตรงจุดนี้จึงสามารถสร้างการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่องกันได้ในระดับอนุภาค
- 2) ลักษณะประเพณีวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตของเกาะเกร็ด มีความคล้ายคลึงกับบริเวณพื้นที่ศึกษามาก เนื่องจากชาวเกาะเกร็ดเป็นแหล่งที่มีชาวมอญอาศัยอยู่ เช่นเดียวกับอำเภอสามโคกในพื้นที่ศึกษา ก็เป็นแหล่งของชาวมอญเช่นกัน ตรงจุดนี้จึงสามารถที่จะดึงส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวจากเกาะเกร็ดให้เข้ามาในพื้นที่ศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง เพราะว่ารูปแบบการท่องเที่ยวโดยรวมมีความคล้ายคลึงกัน และระยะทางใกล้กัน

4.2.4 ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดอยุธยาเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในอนุภาคนี เป็นตลาดการท่องเที่ยวที่เน้นทางด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของอยุธยาในเรื่องต่างๆ จะทำให้สามารถสร้างการท่องเที่ยวแบบต่อเนื่องกับพื้นที่ศึกษาได้ เพราะจังหวัดอยุธยามีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ศึกษาในแง่กายภาพ ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยเป็นพื้นที่ที่อยู่ต่อเนื่องกับพื้นที่ศึกษา เช่นเดียวกับเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี รวมถึงเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมเหมือนกับพื้นที่ศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของอยุธยาเพื่อที่จะสร้างความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว และดึงส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวจากอยุธยามาได้อย่างเหมาะสม การสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวอยุธยาซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่จึงมีความสำคัญมากในการพัฒนาการท่องเที่ยวปทุมธานี เพื่อที่ดึงจะดึงคุณนักท่องเที่ยวเหล่านี้ให้เข้ามาในพื้นที่ศึกษา

4.2.4.1 ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่อยู่ด้านทิศเหนือติดกับจังหวัดปทุมธานี เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลักของอนุภาคแห่งนี้ ซึ่งรัฐมีการท่องเที่ยวครอบคลุมจังหวัดข้างเคียง คือ สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี ปทุมธานี นนทบุรี เนื่องจากพระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญของประเทศไทย และเป็นที่อยู่พักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งในแต่ละปีมีผู้มาเยี่ยมชมเยือนนับล้านคน อีกทั้งยังได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ดังมีร่องรอยหลักฐานของซากโบราณสถานและโบราณวัตถุปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้ในอดีต

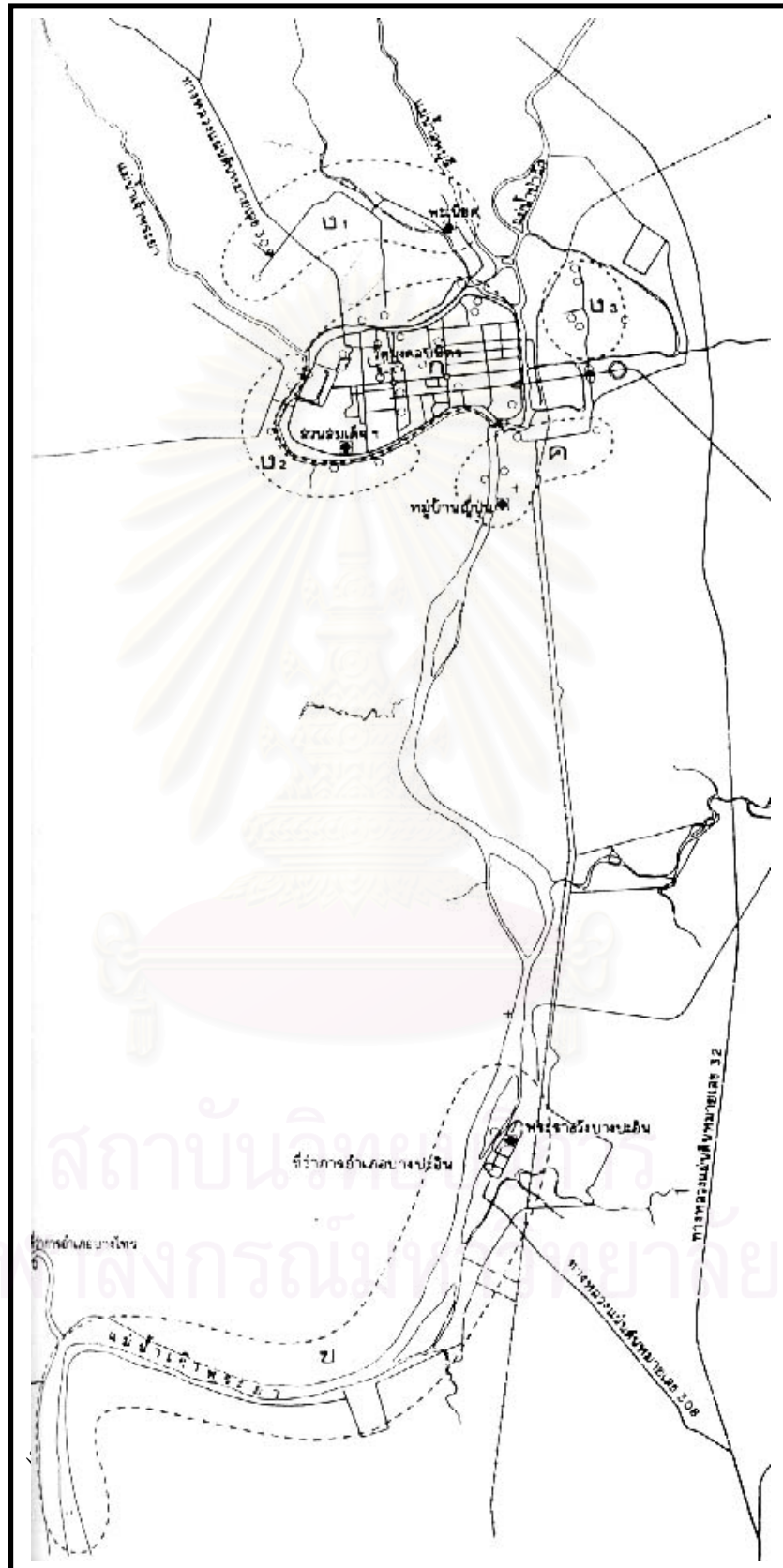
4.2.4.2 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถแบ่งกลุ่มการท่องเที่ยวออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. กลุ่มเกาะเมือง
 2. กลุ่มบางปะอิน- บางไทร
 3. กลุ่มหมู่บ้านต่างประเทศ
- และ 4 กลุ่มย่อยได้แก่
- กลุ่มพระเนียด
 - กลุ่มริมน้ำที่สตะวันและทิศใต้ของเกาะเมือง
 - กลุ่มอโยธยา
 - กลุ่มหมู่บ้านตีมีดอรัญญิกและปราสาทนครหลวง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 4.2 แสดงแบ่งกลุ่มการท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยา

วิหารพระมงคลบพิตร

พระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปอิฐบุทองสัมฤทธิ์สีดำตลอดองค์เพราะเคลือบรักไว้ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยสมเด็จพระไชยราชา ราว พ.ศ.2081 สำหรับเป็นพระพุทธรูปประจำวัดชีเชียง ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง ต่อมาในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชลอพระมงคลบพิตรมาไว้ ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของวัดพระศรีสรรเพชญ์ และสร้างมณฑปครอบไว้ ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเสือเกิดฟ้าผ่าเครื่องมณฑปพังลงมาต้องพระศอกหักก็โปรดเกล้าฯ ให้รัชชากมณฑปสร้างใหม่ และซ่อมพระศอกให้เหมือนเดิม จนเมื่อ พ.ศ.2310 เสียดวงศรีอยุธยา วิหารพระมงคลบพิตรถูกไฟไหม้ทรุดโทรม พระเม้าพี และพระกรขวา หัก ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระยาโบราณราชธานินทร์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง สมุหเทศาภิบาลมณฑลอยุธยาได้ซ่อมองค์พระด้วยปูนปั้น และในปี พ.ศ.2535 วิหารพระมงคลบพิตรทั้งองค์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่มีขนาดใหญ่มากที่สุดองค์หนึ่งของประเทศไทย

พระราชวังหลวงหรือพระราชวังโบราณ

พระราชวังหลวงที่ปรากฏในพระนครศรีอยุธยาปัจจุบันคงเหลือแต่ฐาน อาคารให้เห็น เท่านั้น สันนิษฐานว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างพระราชวังตั้งแต่เมื่อครั้งประทับอยู่ที่เวียงเล็ก เมื่อ พ.ศ.1890 และเมื่อสร้างกรุงเสร็จใน พ.ศ.1893 จึงย้ายมาประทับที่พระราชวังใหม่ริม หนอง โสน พระที่นั่งต่างๆ ในครั้งแรกนี้สร้างด้วยไม้อยู่ในบริเวณซึ่งปัจจุบันเป็น วัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาเมื่อ พ.ศ.1991 สมเด็จพระ

พระบรมไตรโลกนาถ ทรงถวายที่บริเวณ พระราชวังเดิมสร้างเป็นวัด ในเขต พระราชวัง เรียกว่า "วัดพระศรีสรรเพชญ์" แล้วทรงสร้าง พระราชวังหลวงใหม่เลื่อนไปทางทิศเหนือ ชิดริมแม่น้ำลพบุรี พระที่นั่งต่างๆ ในเขตพระราชวังหลวงหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า พระราชวังโบราณ เดิมเป็นที่ประทับของ พระมหากษัตริย์อยุธยาทุกรัชกาล ตั้งอยู่ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยาทางด้านเหนือ มีถนนสายรอบ กรุงผ่านจากวังจันทร์เกษมไปเพียง 2 กิโลเมตร เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่ เวลา 08.30 น. - 16.30 น.

บริเวณพระราชวังมีพระที่นั่งที่สำคัญดังนี้

พระที่นั่งวิหารสมเด็จ ตั้งอยู่ตอนใต้สุดเป็นปราสาทขอมปราสาท มีมุขหน้าหลังยาวแต่มุขข้างสั้น มีกำแพงแก้วล้อม 2 ด้าน ตามพงศาวดารกล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงโปรดฯ ให้สร้างเมื่อ พ.ศ.2186 เพื่อแทนพระที่นั่งมิ่งเกล้าภิเษกที่ถูกฟ้าผ่าไฟไหม้ ชาวบ้านเรียกกว่า "ปราสาททอง" เนื่องจากเป็นปราสาทปิดทององค์แรกที่สร้างขึ้นสำหรับประกอบพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ

พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท เป็นปราสาทขอมปราสาทตั้งอยู่ตรงกลาง สร้างแบบเดียวกับพระที่นั่งวิหารสมเด็จ มีมุขยื่นออกมาเพื่อเสด็จออกรับแขกเมือง มีโรงช้างเผือกกระหนาบอยู่สองข้าง

พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ เป็นปราสาทจตุรมุขก่อด้วยศิลาแลง อยู่ติดกำแพงริมแม่น้ำเดิมชื่อ "พระที่นั่งสุริยามรินทร์" ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อนี้เพื่อให้คล้องกับชื่อ "พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท" ก่อสร้างเป็นปราสาทจตุรมุขยกพื้นสูงกว่าพระที่นั่งองค์อื่น ๆ ใช้เป็นที่สำหรับประทับทอดพระเนตร ขบวนแห่ทางน้ำ

พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงสร้างเมื่อ พ.ศ.2175 พระราชทานนามว่า "พระที่นั่งศิริยโสธรรมหาพิमानบรรยงค์" คล้ายปราสาทที่นครธม ต่อมาเปลี่ยนเป็น "พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์" ลักษณะเป็นปราสาทตรีมุข ตั้งอยู่บนกำแพงชั้นในหน้าพระราชวัง เป็นที่สำหรับทอดพระเนตรกระบวนแห่และฝึกซ้อมทหารเหมือนพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ที่พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

พระที่นั่งตรีมุข อยู่ข้างหลังพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท ไม่ปรากฏปีที่สร้าง เข้าใจว่าเดิมเป็นพระที่นั่งฝ่ายใน และเป็นที่พักผ่อนในอุทยานฯ

พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ (พระที่นั่งท้ายสระ) เป็นปราสาทจตุรมุข ตั้งอยู่บนเกาะกลางสระน้ำ สมเด็จพระเพทราชาโปรดฯ ให้สร้างขึ้นเป็นที่ประทับสำราญพระราชหฤทัย เมื่อ พ.ศ.2233 และได้เสด็จประทับตลอดรัชกาล มีพระแท่นสำหรับทอดพระเนตรปลาที่ทรงเลี้ยงไว้สระนั้นด้วย

พระที่นั่งทรงปืน อยู่ริมสระด้านตะวันตก ใกล้พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ น่าจะใช้เป็นที่ฝึกซ้อมเพลงอาวุธและในสมัยพระเพทราชาทรงใช้เป็น

วัดไชยวัฒนาราม

อยู่ริมแม่น้ำฝั่งเดียวกับวัดพุทธไสสวรรคค์ แต่อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเกาะเมือง พระเจ้าปราสาททอง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดไชยวัฒนารามขึ้นในปี พ.ศ.2173 เพื่ออุทิศถวายให้เป็นอนุสรณ์สถาน ณ บ้านเดิมของพระราชมารดาและเพื่อเฉลิม พระเกียรติในการเสด็จขึ้นครองราชย์ด้วยทรงมีพระราชนิยมศิลปะแบบขอม วัดนี้จึงมีสถาปัตยกรรมรูปร่างค้ ประกอบด้วย พระปราสาทศรีรัตนมหาธาตุเป็นองค์ประธานสูงเด่นอยู่ท่ามกลาง ปราสาททิศและปราสาทรายทั้ง 8 ทิศ สันนิษฐานว่า แต่เดิมในคูหาปราสาทประธาน เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุหรือ สิ่งอันควรบูชาอื่น ๆ พระอุโบสถวัด อยู่ทางด้านตะวันออกของพระปราสาท มีซากพระประธานเป็น พระพุทธรูปปราสาทमारวิชัย สร้างด้วยหินทราย และที่ฐานประทักษิณด้านทิศเหนือมีฐานรากของเจดีย์ 3 องค์ ตั้งเรียงกัน สันนิษฐานว่าเป็นที่บรรจุพระอัฐิเจ้าฟ้าธรรมมาธิเบศร (เจ้าฟ้ากุ้ง รัตนกวีแห่งกรุงศรีอยุธยา) เจ้าสังวาลย์ และเจ้าฟ้านิมพระสนมเอก ในพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ปัจจุบันเป็นวัดร้าง แต่ยังมีพระปราสาท ใหญ่และเจดีย์รายตามมุมคงเหลืออยู่และรูปทรงยังสมบูรณ์ดีเป็นส่วนมาก

วัดหน้าพระเมรุ

พระองค์อินทร์ ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงสร้างวัดหน้าพระเมรุเมื่อ พ.ศ.2046 เดิมชื่อ วัดเมรุราชิการาม อยู่ริมสระบัว ตรงข้ามพระราชวังหลวง ครั้งแผ่นดินพระมหา จักพรรดิได้ทรง ตั้งพลับพลาระหว่างวัดหน้าพระเมรุและวัดหัดดาวาสเป็นที่ทำสัญญาสงบศึกกับ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง สถาปัตยกรรมของวัดอยู่ในสมัยอยุธยาตอนต้นคือ พระอุโบสถไม่มี หน้าต่างแต่

เจาะช่องไว้เป็นลูกกรง พระประธานเป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ทรง เครื่องปราง มารวิชัย งดงามเป็นที่ ยิ่ง หน้าบันไม้สักลงรักปิด ทองสลักรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ หยุดเศียรนาคหน้าราหูล้อมรอบด้วย หมูเทพพนม 26 องค์ ตรงอาสนสงฆ์มีจารึก เป็นกาพย์ สุภาพและกาพย์ยานี วัดหน้าพระเมรุได้รับการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วิหารน้อยหรือ วิหารเขียน มีบานประตูไม้แกะสลักฝีมือช่างสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ภายในเคยมีจิตรกรรมฝาผนังโดยรอบปัจจุบันลบเลือนมาก และมีพระพุทธรูปประทับห้อย พระบาทสมัยทวารวดีประดิษฐานอยู่

วัดพระเจ้าพนัญเชิง

อยู่ริมแม่น้ำทางด้านทิศใต้ของพระนครศรีอยุธยา เป็นวัดที่มีมาก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา เดิมใครเป็นผู้สร้างไม่ปรากฏหลักฐาน พระพุทธรูปซึ่งเป็น พระประธานในพระวิหาร นั้นชื่อ "พระเจ้าพนัญเชิง" สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ 1867 ในปี พ.ศ 2397 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบูรณะใหม่ทั้งองค์ และถวายพระนามว่า "พระพุทธไตรรัตนนายก" นับเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยที่มีอายุมากที่สุด และใหญ่ที่สุดในประเทศไทยหน้าตักกว้าง 20.17 เมตร และสูงจากชายพระชงฆ์ถึง พระรัศมี 19 เมตร

คุ้มขุนแผน

เป็นเรือนไทยทรงโบราณมีอยู่ 5 หลัง อยู่ทางทิศใต้ของพระวิหารพระมงคลบพิตร หันหน้าสู่ถนนศรีสรรเพชญ์และถนนป่าตอง ตำบลประตูชัย ชื่อ คุ้มขุนแผน มีได้มุ่งหมายสร้างให้เป็นอนุสรณ์แก่ขุนแผน ในวรรณคดีแต่อย่างใด ความประสงค์ที่แท้จริงสร้างไว้เพื่อคนรุ่นหลังได้เห็นและได้ศึกษารูปบ้านไทยในชนบท สมัยโบราณมีรูปทรงอย่างไร เช่น เรือนเอก เรือนโท หอพระครวไฟ

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- 1) งานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จัดขึ้นปลายเดือนมกราคม หรือต้นเดือนกุมภาพันธ์ ภายในงานมีการแสดง ทางวัฒนธรรม สาธิตการผลิตสินค้าหัตถกรรม จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ และการละเล่นพื้นบ้าน
- 2) งานเทศกาลสงกรานต์ จัดในวันที่ 13 เมษายน หน้าวิหารพระมงคลบพิตร มีขบวนแห่ตามประเพณีของชาวอยุธยาและขบวนแห่เถลิง สรวงน้ำพระมงคลบพิตร จำลอง และประกวดนางสงกรานต์
- 3) พิธีไหว้ครูบูชาเตา เป็น "พิธีไหว้ครู" ของช่างตีมีดตีดาบที่รู้จักทั่วไปว่า "มีดอรัญญิก" ที่บ้านต้นโพธิ์ บ้านไผ่หนองและบ้านสาไล ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวงบรรพชนของชาวบ้านเหล่านั้น เป็นชาวเวียงจันทน์เข้ามาตั้งรกรากอยู่ ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีอาชีพในการตีทองและตีเหล็ก แต่ต่อมาเลิก ทำทองจึงเหลือแต่การตีเหล็กอย่างเดียว เหล็กที่ดีนี้ส่วนใหญ่ทำเป็นมีดดาบ และอาวุธ ตลอดจนเครื่องมือใช้อื่น ๆ ซึ่งมีคุณภาพดีมากเมื่อทำเสร็จแล้วก็นำ มาขายที่หมู่บ้านอรัญญิก ตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ จึงเรียกว่ามีด "อรัญญิก" สิ่งนี้ชาวตำบลท่าช้างทุกคนยังคงถือสืบต่อมา ตามขนบประเพณีเดิมคือการ "ไหว้ครูบูชาเตา" ซึ่งทุกบ้านจะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดี ช่วงเช้าตรู่ของวันขึ้น 7 ค่ำ 9 ค่ำ ฯลฯ เดือน 5 (ประมาณเมษายน-พฤษภาคม) ตามแต่ความสะดวก เพื่อระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์และเพื่อความ เป็นสิริมงคลของตน ทั้งยังเป็นการปิดป่าเหตุร้ายต่าง ๆ ในการตีเหล็กอีกด้วย
- 4) งานลอยกระทงตามประทีปและ แข่งเรือยาวประเพณี จัดขึ้นปลายเดือนพฤศจิกายน ณ ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร มีการประกวดนางนพมาศ ประกวดขบวนแห่ ประกวดกระทง-โคมแขวน การแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน การแข่งเรือยาวประเพณี และ เรือยาวนานาชาติ จำหน่ายอาหาร และสินค้ามากมาย
- 5) งานแสดงแสงเสียงอยุธยาจรดไกล เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการประกาศโดยองค์การยูเนสโก ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ทางจังหวัดจึงได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองทุกปี ระหว่างวันที่ 13-19 ธันวาคม เป็นระยะเวลา 7 วัน ในงานจะมีการแสดงชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรมและประเพณีของไทย รวมทั้งการแสดงแสงเสียงเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา

4.2.4.3 การคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่

การศึกษาข้อมูลการคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะทำให้ทราบถึงเส้นทางที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ เพื่อที่จะนำมาศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางที่เหมาะสมที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี ให้สอดคล้องกับเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดข้างเคียง เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1) ทางรถยนต์

เส้นทางที่ 1 ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ผ่านประตูน้ำพระอินทร์ แล้วแยกเข้าทางหลวง หมายเลข 32 ไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เส้นทางที่ 2 ใช้ทางหลวงหมายเลข 304 (ถนนแจ้งวัฒนะ) หรือทางหลวงหมายเลข 302 (ถนนงามวงศ์วาน) เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 306 (ถนนติวานนท์) ข้ามสะพานนนทบุรี หรือ สะพานนวพลวิ ไปยังจังหวัดปทุมธานีต่อด้วยเส้นทาง ปทุมธานี-สามโคก-เสนา (ทางหลวง หมายเลข 3111) แล้วแยกขวาที่อำเภอเสนา เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 3263 ไปยังตัวเมือง พระนครศรีอยุธยา

เส้นทางที่ 3 ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-นนทบุรี-ปทุมธานี ทางหลวงหมายเลข 306 ถึงทางแยกสะพานปทุมธานี เลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 347 ผ่านศูนย์ศิลป์บางปะอิน อำเภอบางปะอิน เข้าสู่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

2) ทางรถโดยสารประจำทาง

กรุงเทพฯ-พระนครศรีอยุธยา มีรถโดยสารทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ รถออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออก เชียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวันๆ ละหลายเที่ยว รถธรรมดาและรถปรับอากาศ สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร.02- 936-2852-66

3) ทางรถไฟ

สามารถใช้ขบวนรถโดยสารที่มีปลายทางสู่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะผ่านจังหวัดพระ นครศรีอยุธยาในเขตอำเภอบางปะอิน อำเภอพระนคร ศรีอยุธยา อำเภอลำลูกกา ทางรถไฟจะแยกไปสายเหนือและภาค ตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีชุมทางบ้านภาชี เส้นทางสายเหนือจะผ่านอำเภอท่าเรือด้วย ในแต่ละวันจะมีรถไฟ บริการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารขึ้นลงวันละหลายเที่ยว นอกจากนี้ การรถไฟฯ ยังจัดขบวนรถจักรไอน้ำเดิน ระหว่างกรุงเทพฯ-สถานีอยุธยา-กรุงเทพฯ ในโอกาสพิเศษ ปีละ 4 ขบวน คือวันที่ 26 มีนาคม (วันสถาปนาการ รถไฟและวันที่ระลึกถึงการเปิดทางรถไฟสายแรกที่เดินรถระหว่างกรุงเทพฯ-นครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2433) วันที่ 12 สิงหาคม (วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ) วันที่ 23 ตุลาคม (วันปิยมหาราช เพื่อรำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงให้กำเนิดกิจการรถไฟ) และวันที่ 5 ธันวาคม (วัน เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

4) ทางเรือ

ปัจจุบันเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศมาก เพราะนอกจากจะได้ชมทัศนียภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาแล้ว ยังเป็นการย้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ สมัยกรุงศรีอยุธยา ที่ประเทศไทย มีการค้าขายกับชาวต่างชาติ โดยเรือสำเภากลางประเทศ ที่สัญจรในลำน้ำเจ้าพระยาในอดีต

ตัวอย่างบริการนำเที่ยวทางเรือ ไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีดังนี้

บริษัท เรือด่วนเจ้าพระยา จำกัด จัดรายการนำเที่ยวสู่พระราชวังบางปะอินผ่านวัดไผ่ล้อม และแวะเที่ยว ชมศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ทุกวันอาทิตย์ เริ่มออกเดินทางเวลา 08.00 น. และกลับถึงกรุงเทพฯ เวลา 17.30 น. ของวันเดียวกัน อัตราค่าบริการคนละ 280 บาท (เฉพาะค่าเรือไป-กลับเท่านั้น ส่วนค่าเข้าชมสถานที่และอื่น ๆ นักท่องเที่ยวต้องซื้อบัตรต่างหาก) ติดต่อสำรองที่นั่งล่วงหน้า โทร. 02-222-5330, 02-225-3002-3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.4.4 สถิติของนักท่องเที่ยวและการคาดประมาณ

จากตารางแสดงให้เห็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมีที่พักรับรองสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 23 แห่ง คิดเป็นห้องพักทั้งหมด 1421 ห้อง ในปี 2546

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2539 – 2546

Type of Data	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
จำนวนผู้เยี่ยมชม	1,802,808	1,952,836	2,025,937	2,283,955	2,451,335	2,801,828	2,833,860	2,711,607
ไทย	1,205,541	1,316,726	1,342,201	1,383,882	1,452,561			1,726,132
ต่างประเทศ	597,267	636,110	683,736	900,073	998,774			985,475
นักท่องเที่ยว	411,694	448,460	459,354	494,694	530,382	611,334	688,906	447,412
ไทย	315,520	343,291	338,207	358,979	373,001			326,383
ต่างประเทศ	96,174	105,169	121,147	135,715	157,381			121,029
นักท่องเที่ยว	1,391,114	1,504,376	1,566,583	1,789,261	1,920,953	2,190,494	2,144,954	2,264,195
ไทย	890,021	973,435	1,003,994	1,024,903	1,079,560			1,399,749
ต่างประเทศ	501,093	530,941	562,589	764,358	841,393			864,446
ระยะเวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว(วัน)	2.22	2.11	2.14	2.08	2.08	2.02	2.03	1.80
ไทย	2.48	2.16	1.97	2.12	2.12			1.73
ต่างประเทศ	1.40	1.96	2.10	1.97	1.97			1.98
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคน/วัน (บาท)								
ผู้เยี่ยมชม	638.87	721.41	807.94	843.00	868.56	877.45	872.18	1,127.88
ไทย	561.20	642.22	714.15	754.36	778.35			1,051.95
ต่างประเทศ	795.62	885.31	992.04	979.31	999.79			1,260.89
นักท่องเที่ยว	871.65	986.04	1,110.15	1,161.45	1,188.61			1,624.71
ไทย	813.68	935.38	1,046.65	1,108.27	1,125.09			1,395.99
ต่างประเทศ	1,061.84	1,151.40	1,287.42	1,302.04	1,339.09			2,241.51
นักท่องเที่ยว	569.97	642.52	719.32	754.98	780.22			1,029.74
ไทย	471.70	538.84	602.15	630.40	658.55			971.76
ต่างประเทศ	744.53	832.60	928.43	922.02	936.32			1,123.60
รายได้ (ล้านบาท)								
ผู้เยี่ยมชม	1,572.56	1,897.52	2,191.66	2,542.39	2,803.60	3,192.00	3,181.63	
ไทย	1,056.52	1,218.12	1,362.08	1,489.53	1,600.62			
ต่างประเทศ	516.04	679.40	829.58	1,052.86	1,202.98			

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 6

สถิติจำนวนผู้เยี่ยมชมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ปี 2539-2546 มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี และสร้างรายได้ถึง 3,181 ล้านบาท ในปี 2545 แสดงให้เห็นการขยายตัวของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แสดงแนวโน้มที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานีในพื้นที่ศึกษา

การคาดประมาณนักท่องเที่ยว

จากการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2567 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 4,668,984 คน เฉลี่ยจะมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนเฉลี่ย 12,792 คนต่อวัน

ตารางที่ 4.5 แสดงการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/วัน)
2546	2,711,607	7,429
2547	2,873,818	7,873
2548	3,036,609	8,319
2549	3,199,010	8,764
2550	3,360,002	9,205
2551	3,518,524	9,640
2552	3,673,487	10,064
2553	3,823,788	10,476
2554	3,968,315	10,872
2555	4,105,968	11,249
2556	4,235,670	11,605
2557	4,356,380	11,935
2558	4,467,109	12,239
2559	4,566,931	12,512
2560	4,654,998	12,753
2561	4,695,203	12,864
2562	4,716,851	12,923
2563	4,719,682	12,931
2564	4,703,662	12,887
2565	4,668,984	12,792

ที่มา: จากการคาดการณ์ของผู้ศึกษา

จากการคาดการณ์นักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงให้เห็นแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้เยี่ยมชมเยือนในทุกๆปี อัตราการเติบโตเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 และในปี 2565 จะมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนสูงถึง 4,668,984 คน ซึ่งแสดงให้เห็นอยุธยาเป็นตลาดการท่องเที่ยวแหล่งใหญ่ที่สุดในอนุภาคและมีความสำคัญด้านตลาดต่อจังหวัดข้างเคียงด้วย จังหวัดปทุมธานีซึ่งอยู่ติดต่อกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงน่าจะมีความได้เปรียบในการดึงนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้เข้ามาท่องเที่ยวได้ ถ้าจังหวัดปทุมธานีมีแนวทางการพัฒนาที่เชื่อมโยงและเอื้ออำนวยอย่างชัดเจน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสอดคล้องกับพื้นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) จังหวัดอยุธยา มีความเชื่อมโยงทางกายภาพ ทั้งทางบกและทางน้ำ เนื่องจากอยู่ต่อเนื่องจากบริเวณพื้นที่ศึกษา จึงเป็นความได้เปรียบในแง่ของการเดินทางและความสะดวกของนักท่องเที่ยว
- 2) ถึงแม้จังหวัดอยุธยาจะเด่นในเรื่องของโบราณสถาน มีเรื่องของชาวมอญน้อยไม่เหมือนเช่นที่เกาะเกร็ดและพื้นที่ศึกษา แต่ก็ยังอยู่ในลักษณะการท่องเที่ยวในเชิงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา ดังนั้นจึงสามารถสร้างวงจรการท่องเที่ยวในอนุภาคนี้ได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน และจะสามารถดึงส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวจากอยุธยาให้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาได้

4.2.5 ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี

4.2.5.1 ข้อมูลทั่วไป

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี

จากวิสัยทัศน์ของจังหวัด “ปทุมธานีเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษา วิจัย การพัฒนา เทคโนโลยี เสริมสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด (Strategic Issues) คือ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่วนยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ของจังหวัด (Strategies) คือ สร้างภาคีการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการ

เครือข่ายการท่องเที่ยว แบ่งตามฤดูกาลของจังหวัดปทุมธานี

- ฤดูหนาว (ตุลาคม ถึงกุมภาพันธ์)

ในเดือนตุลาคมมีประเพณีทำบุญวันสารท จัดขึ้นที่วัดต่างๆ ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีการกวนกระยาสารถวายพระสงฆ์ ทำพิธีกวนข้าวทิพย์โดยใช้หญิงสาวพรหมจารีเป็นผู้กวน มีพระสงฆ์สวดมนต์ในระหว่างทำพิธี นอกจากนี้ในเดือนนี้ยังมีประเพณีตักบาตรพระร้อย 108 ที่วัดจันทน์กะพ้อ ซึ่งเป็นการตักบาตรพระทางเรือ ทั้งพระสงฆ์และผู้ที่เดินทางมาทำบุญจะมาทางเรือจอดเรือจับกันเป็นพวงยาวๆ แอวริมตลิ่ง

เทศกาลออกพรรษา แรม 1 ค่ำ เดือน 11 มีเทศกาล0ประเพณีตักบาตรพระร้อย จังหวัดปทุมธานี ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก ซึ่งการตักบาตรพระร้อยเป็นหน้าที่ของทางวัดที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และลำคลอง แต่ถ้าวัดใดไม่จัดก็ได้ ส่วนมากจะจัดที่วัดใหญ่ๆ การตักบาตรพระร้อยมาจากการต้องใช้พระ เป็นจำนวนมาก จึงเรียกว่าพระร้อย

ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายนของทุกปีที่วัดไผ่ล้อมจะมี “นกกปากห่าง” อพยพมาหาพื้นที่เหมาะสมในไทยเพื่อผสมพันธุ์ สร้างรังและวางไข่ ซึ่งในช่วงฤดูผสมพันธุ์นี้จะเห็นถึง

สายสัมพันธ์ของครอบครัววนในการสร้างรังด้วยกิ่งไม้ ผัดกันหาอาหารและดูแลลูกน้อย นอกจากนี้ที่วัดยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและหอดูนก

- ฤดูร้อน (มีนาคม ถึง พฤษภาคม)

วันที่ 13 เมษายน มีงานประเพณีการเลี้ยงข้าวแช่ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นประเพณีที่ดีคือทำให้ คนไม่ลืมบ้านเกิดเมืองนอน รู้จักทำบุญมีเมตตา กรุณา และทั้ง ได้พบปะญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ทำให้เกิดความรัก สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นอกจากนี้ในวันสงกรานต์ยังมีประเพณีการแห่หางหงส์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งประเพณีแห่หางหงส์ หรือที่ชาวรามัญเรียกว่า "แห่ฮะต๊ะ โน" เป็นประเพณีสำคัญอีกอย่างหนึ่งของชาวปทุมธานีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ส่วนในวันสุดท้ายของวันสงกรานต์ ยังมีประเพณีถวายธงตะขาบ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งการถวายธงตะขาบนั้นเป็นประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล นิยมใช้กันในพุทธศาสนา ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าที่ตรงนั้นเป็นวัดหรือปูชนียสถานที่สำคัญ

ในเดือน 4 และเดือน 5 มีงาน4ประเพณีแข่งลูกหนูของชาวรามัญ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งลูกหนู เป็นประเพณีการเล่นเก่าแก่ของชาวรามัญ ในงานฉาปนกิจศพของพระสงฆ์ชาวรามัญ

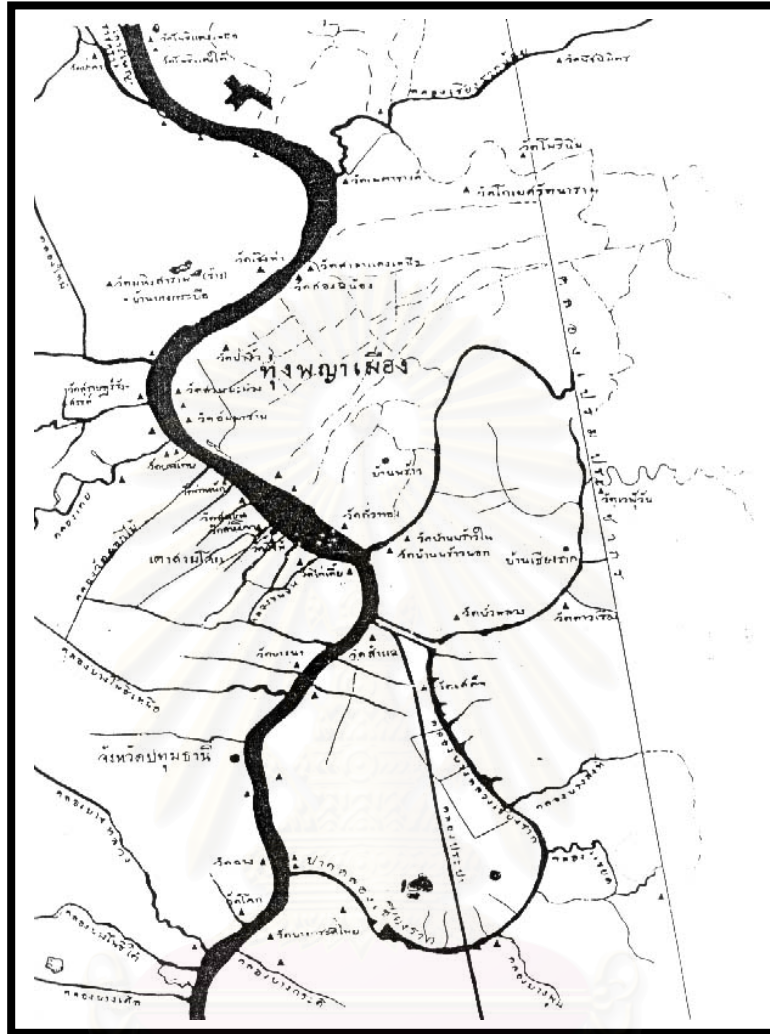
- ฤดูฝน (มิถุนายน ถึง กันยายน)

ที่อำเภอคลองหลวงมีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ภายในจัดแสดงนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ด้วยเทคโนโลยีทันสมัย ที่สามารถสร้างความเพลิดเพลินไปพร้อมกับการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นการสร้างจินตนาการทางวิทยาศาสตร์ให้เยาวชน นอกจากนี้ยังมี พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา ซึ่งแสดงนิทรรศการเรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย ต้นกำเนิดและวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียวที่มีขนาดเล็ก พวกแบคทีเรีย เชื้อรา ไปจนถึงพืช และสัตว์ชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้ภายในนิคมอุตสาหกรรมนวนครมีศูนย์รวมความรู้ด้านโภชนาการอาหารและนม เนสท์เล่ เป็นอุโมงค์แห่งการเรียนรู้กระบวนการผลิตนมจากฟาร์มจนสำเร็จเป็นผลิตภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับนม การวิจัยค้นคว้าและความเป็นมาของบริษัท รวมทั้งชมเทคโนโลยีการผลิตนมชนิดน้ำบรรจุกระป๋องจากโรงงานจริง

4.2.5.2 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวิชาการที่ครอบคลุมในหลายๆด้าน เช่น พิพิธภัณฑ์การเกษตร พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์รวมความรู้ด้านโภชนาการอาหารและนมเนสท์เล่ นอกจากนี้ทางจังหวัดยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอีกหลายแห่ง หนึ่งในนั้นที่มีความโดดเด่นคือ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีประวัติที่ยาวนาน และสืบทอดต่อกันมา เช่น ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมอญ โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

4.2.5.2.1 แหล่งศิลปวัฒนธรรม

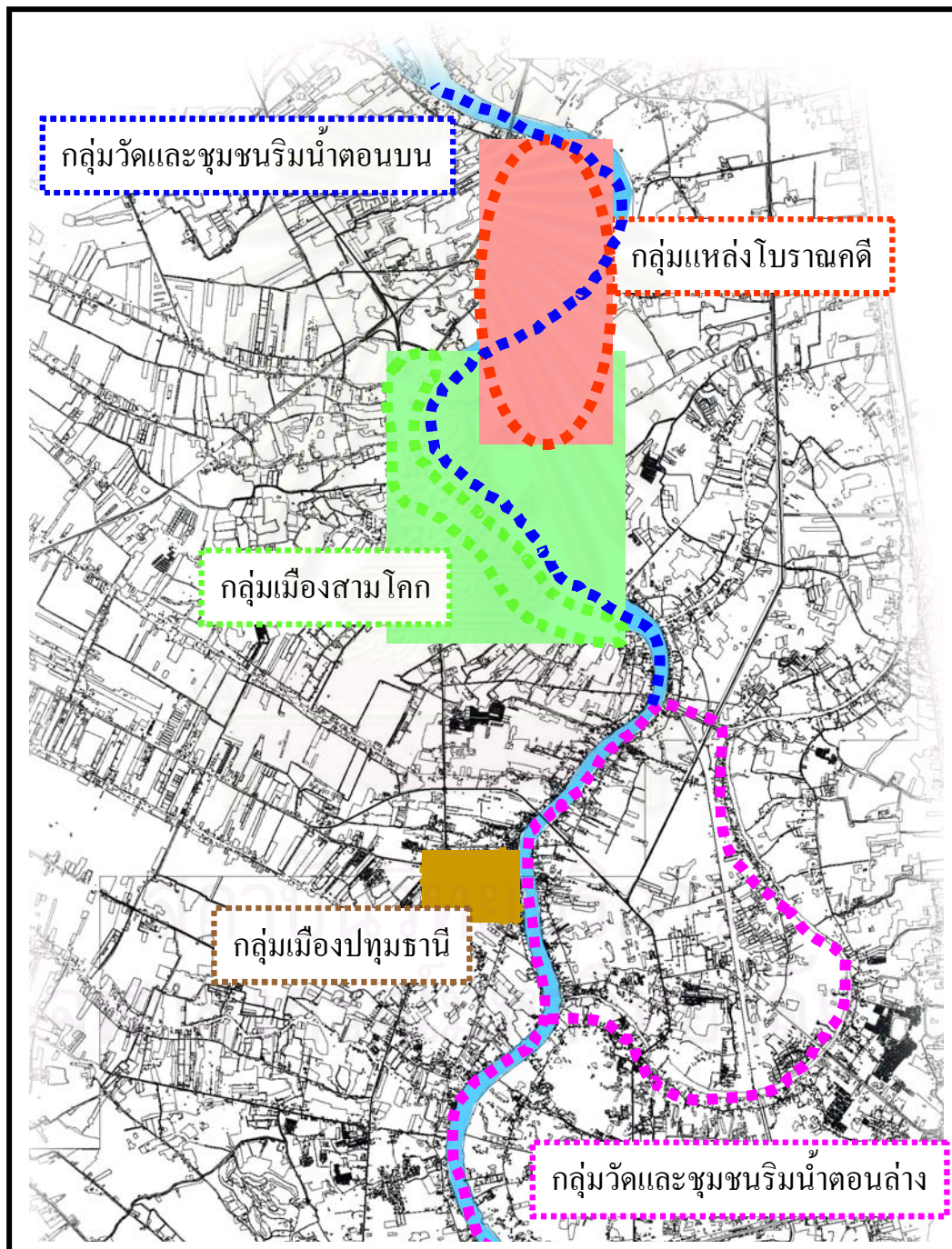

รูปที่ 4.3 แสดงเส้นทางน้ำและชุมชนสองฝั่งลำน้ำเจ้าพระยา

แผนที่แสดงเส้นทางน้ำและชุมชนสองฝั่งลำน้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่เกาะใหญ่ราชครามจนถึงปลายคลองบางหลวงเชิงรากอันเป็นลำน้ำอ้อม (เกร็ดใหญ่) ซึ่งขุดลัดสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมริมคลองไถ่ลัดเสด็จมีคูน้ำคันดินรูปสี่เหลี่ยมชัดเจน ส่วนบริเวณทุ่งพญาเมืองจนจรดวัดศาลาแดงเหนือฝั่งตะวันตกมีขอบเขตคูน้ำคันดินชัดเจนเช่นกัน รวมถึงโคกบ้านเก่าไถ่ลัดมิ่งสารามทางฝั่งตะวันออก มีตำนานพระเจ้าอุทองเป็นพ่อค้าเกวียนมาพักเกวียน พื้นที่บริเวณนี้พบใบเสมาหินทรายแดง พระพุทธรูปหินทราย ตลอดจนเศษภาชนะจำนวนมากที่มีอายุแรกเริ่มราวพุทธศตวรรษที่ 19-20 อันเป็นช่วงก่อนหรือแรกเริ่มสถาปนารุงศรีอยุธยา ส่วนบริเวณสามโคกอันเป็นชุมชนมอญซึ่งเริ่มอพยพมาตั้งแต่สมเด็จพระนารายณ์ พบหลักฐานทางศิลปกรรมที่เป็นสมัยอยุธยาตอนปลายมากมาย รวมถึงเตาโอ่งอ่างไถ่ลัดสิงห์ด้วย

4.2.5.2.2 การแบ่งกลุ่มด้านกายภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม

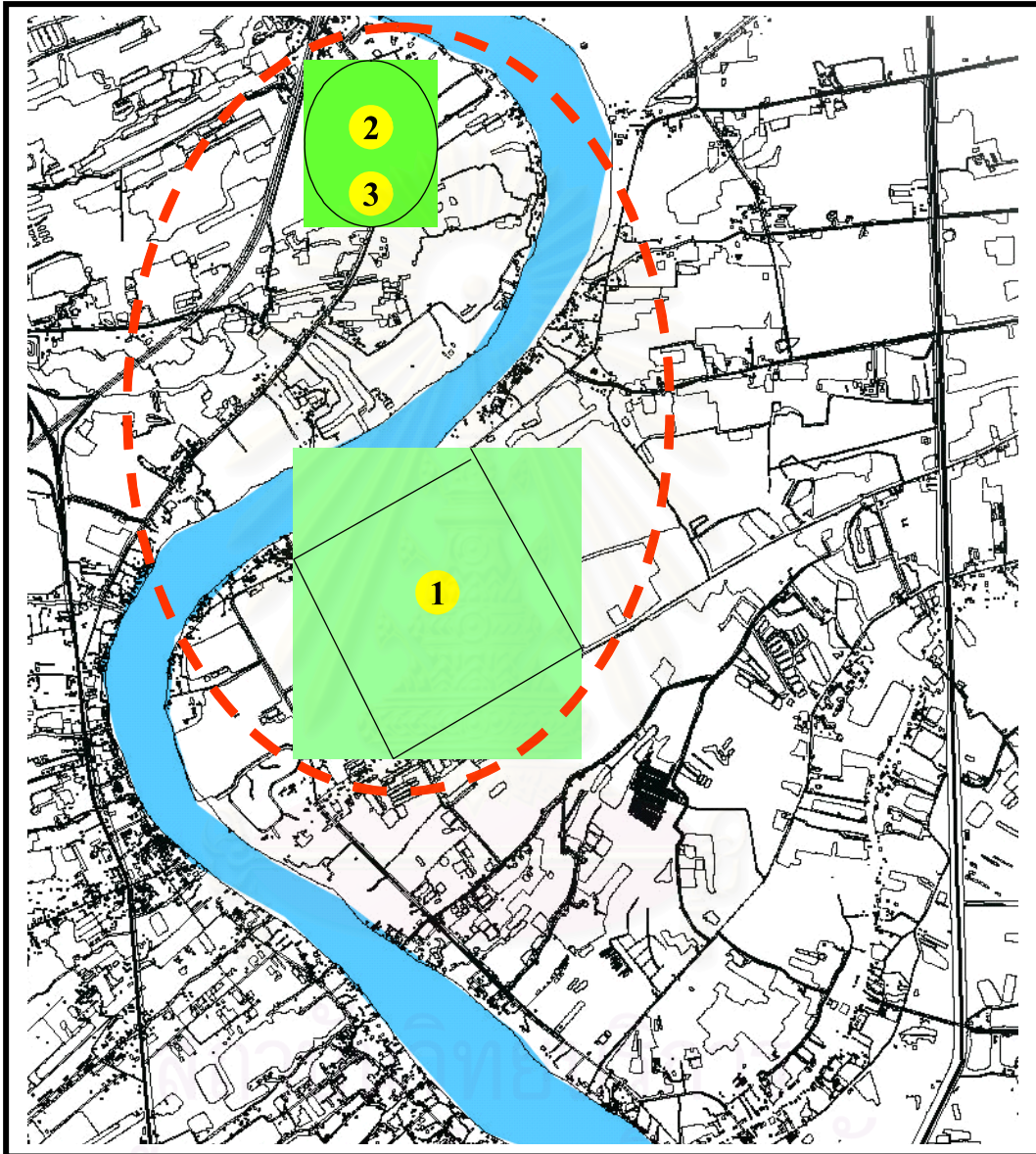
การแบ่งกลุ่มด้านกายภาพจะแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไป โดยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

รูปที่ 4.4 แสดงการแบ่งกลุ่มด้านกายภาพ

1. กลุ่มแหล่งโบราณคดี

กลุ่มนี้จะมีรูปแบบที่เน้นไปทางด้านประวัติศาสตร์ เมืองโบราณในอดีต แหล่งโบราณวัตถุ โบราณสถานที่สำคัญ ซึ่งอยู่ในสมัยอยุธยาตอนต้น และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

รูปที่ 4.5 แสดงกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ประกอบไปด้วยสถานที่ดังต่อไปนี้

- 1) เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง
- 2) แหล่งโบราณวัตถุ โคกขายมัน บ้านเก่า
- 3) แหล่งโบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (วัดร้าง)

1) เมืองโบราณ ณ หุ่นพญาเมือง

หุ่นพญาเมืองตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตตำบลบ้านจิว ติดต่อบ้านจิว เชียงรายใหญ่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในหุ่นนี้มีเมืองโบราณ และมีวัดสำคัญอยู่ในเมือง เรียกว่า วัดพญาเมือง เป็นวัดร้าง ปัจจุบันน้ำเซาะตลิ่งพัง ตัววัดโค่นลงไปแม่น้ำเจ้าพระยาหักพังลง เศียรพระพุทธรูปขนาดใหญ่ซึ่งเป็นศิลาสกุลช่างสมัยอู่ทองสร้างด้วยหินทรายทางวัดสองพี่น้อง ได้เก็บเอาไปรักษาไว้ รอบๆ เมืองโบราณแห่งนี้ มีกำแพงกว้าง 10 วาล้อมรอบ และนอกกำแพงเมืองยังมีคูน้ำกว้าง 10 วาล้อมรอบอีกชั้นหนึ่งด้วย ภายในกำแพงเมืองยังแบ่งออกเป็นเขตส่วนใจกลางเมืองซึ่งมีกำแพงด้านในกว้าง 10 วา และมีคูน้ำกว้าง 10 วาภายในล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง กำแพงทั้งชั้นนอกชั้นในเป็นกำแพงดิน ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจากทิศใต้ไปทิศเหนือตามลำน้ำเจ้าพระยา คูเมืองเริ่มจากทิศใต้เหนือบ้านปทุมธานีขึ้นไปซึ่งเรียกว่า คลองคู (คูเมือง) จรดกับคลองคูเมืองด้านวังมาเชื่อมต่อ ห่างจากวัดศาลาแดงไปทางทิศเหนือไม่มากนัก กำแพงเมืองแต่ก่อนผู้ใหญ่ว่า เมื่อเข้าไปใกล้ๆ สูงคอดั่งบ่า เวลานั้นทลายลงมามากแล้ว บางส่วนก็ถูกรถแทรกเตอร์เข้าไปเกรทจนเสียหาย คูไม่ออกว่าเป็นกำแพงเมือง

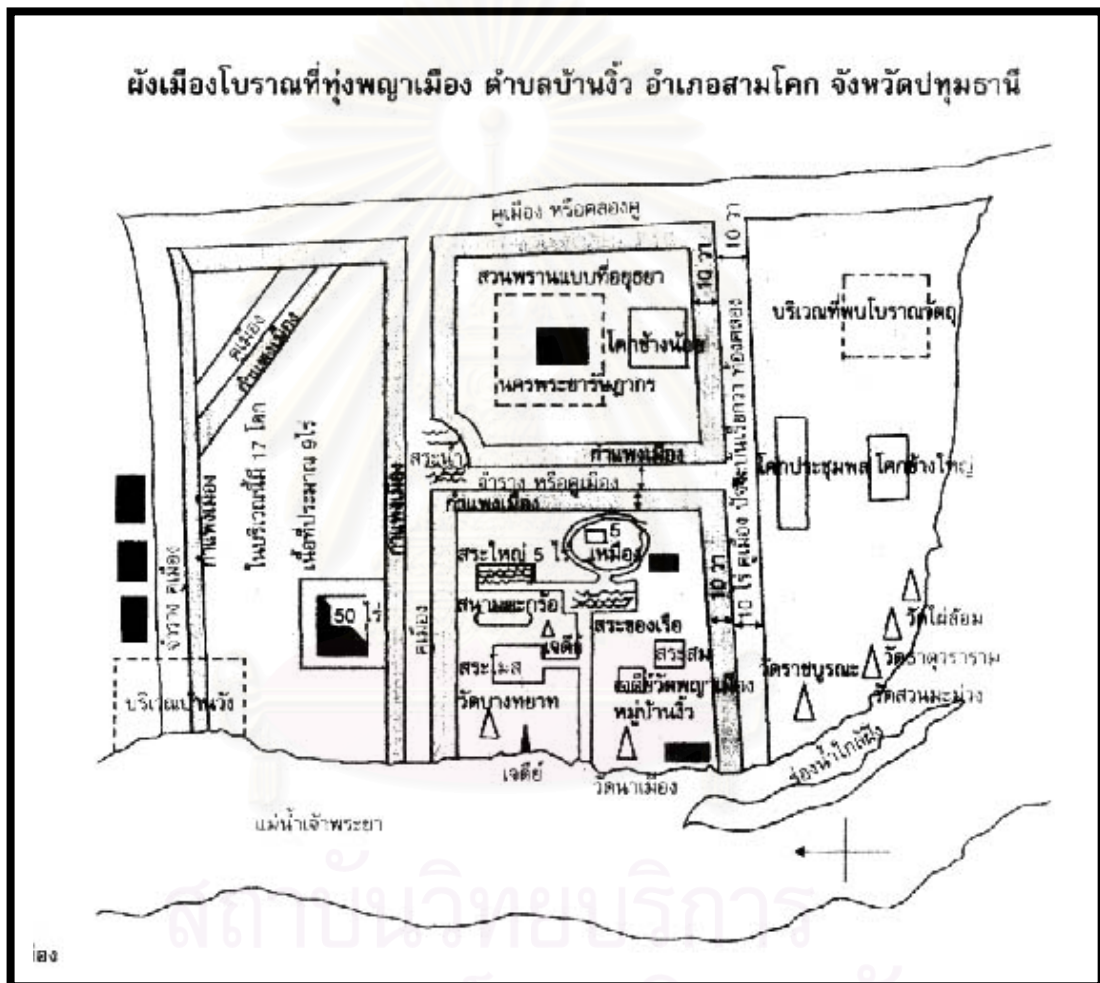
ภายในบริเวณเมืองโบราณ มีวัดที่เห็นอยู่เวลานี้ 10 วัด มีโคกช้างใหญ่ โกกช้างน้อย โกกประชุมพล สวนพุทราแบบพระราชวังโบราณพระนครศรีอยุธยา มีหอพระยารัชฎากร กระไดหกอยู่ใกล้เหมือง ซึ่งเป็นสถานที่ส่งส่วย มีคลองแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาขุดลึกเข้าไปเชื่อมต่อกับสระโมส เชื่อมกับสระลงเรือ เชื่อมกับสระใหญ่ในพื้นที่ 5 ไร่ แล้วไปเชื่อมกับเหมืองซึ่งเป็นที่กว้างถึง 5 ไร่เช่นเดียวกัน ทิศตะวันตกของสระใหญ่มีโคกเรียกว่า สนามตะกร้อ มาแต่โบราณ ด้านทิศเหนือมีโคก 17 โกก ในเนื้อที่ประมาณ 8 ไร่ เข้าใจว่าคงจะเป็นบ้านพักขุนนางหรือเจ้านายชั้นสูง แต่โคกเหล่านี้ถูกรถแทรกเตอร์ไถดินปรับพื้นที่เรียบไปหมดแล้ว ภายในเมืองโบราณเมืองนี้ยังไม่ได้สำรวจตรวจให้ละเอียดอย่างจริงจัง จึงยังไม่ทราบหลักฐานรายละเอียดอะไรมากนัก และยังไม่ทราบว่าเมืองโบราณสมัยใด มีอายุนานเท่าไร อย่างไรก็ตาม เท่าที่นายทองคำ พันนัทธีย์ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาวรรณศิลป์ ได้ไปสำรวจเบื้องต้นเพียงคร่าวๆ ได้สันนิษฐานว่าคงจะเป็นเมืองโบราณสมัยกรุงสุโขทัยหรือไม่ก็ในราวต้นกรุงศรีอยุธยา เพราะลักษณะการวางผังเมืองรูปสี่เหลี่ยมคล้ายกัน

พื้นที่เมืองโบราณกว้างใหญ่เป็นร้อยๆ ไร่ เข้าใจว่าเป็นพื้นที่สาธารณะป่าสงวนเพราะคูสภาพแวดล้อมยังมีป่าไม้ขึ้นปกคลุมอยู่มาก แต่เวลานี้มีผู้บุกรุกเข้าไปจับจองทำมาหากิน มีการออกโฉนดการมากแล้ว ถ้าทางราชการไม่สนใจและสงวนไว้ เมืองโบราณแห่งนี้คงจะต้องสูญหายไปในไม่ช้าแน่นอน

เมืองโบราณที่พบนี้ คงจะเป็นเมืองสามโคกเดิมที่ร้างไปก็ได้ พระบริหารเทพธานี ซึ่งเป็นเจ้าเมืองปทุมธานีราว พ.ศ. 2469-2471 ได้กล่าวไว้ว่า เมืองสามโคก เดิมอยู่ปากคลองบ้านพร้าว ตำบลบ้านจิว ที่วัดพญาเมือง (ร้าง) คำกล่าวนี้ ใกล้เคียงกันกับโคลงกำสรวลของศรีปราชญ์ ตอนที่

ศรีปราชญ์ถูกเนรเทศไปเมืองนครศรีธรรมราช โดยไปกับกองทัพเรือพระยาสุรสงครามกับพระยาบังสัน เมื่อปี พ.ศ. 2235 ครั้นศรีปราชญ์นั่งเรือมาถึงวัดพญาเมือง ซึ่งขณะนั้นเป็นเมืองร้างไปแล้ว ศรีปราชญ์จึงได้เขียนโคลงกล่าวถึงบทหนึ่งไว้ว่า

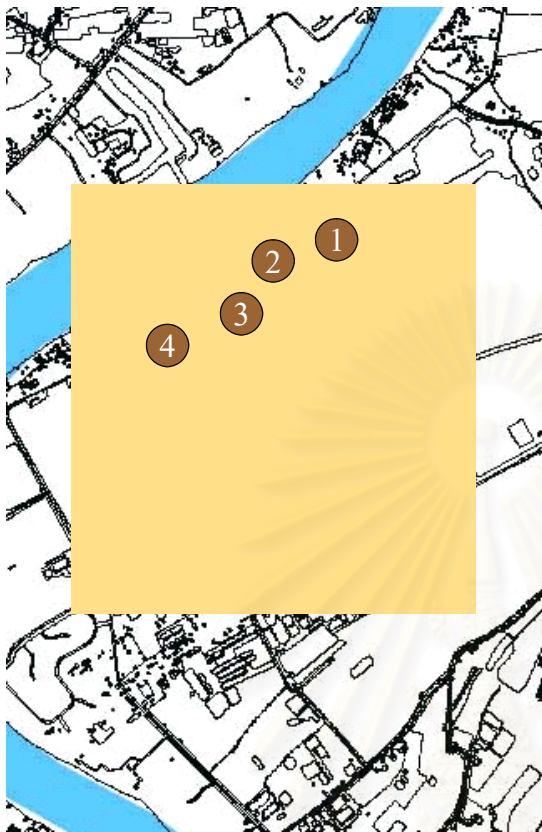
จากมาเรื่อร่อนทั้ง	พญาเมือง
เมืองเปล่าปลิวใจหาย	น่าน้อง
จากมาเยยมาเปลื้อง	อกเปล่า
อกเปล่าว่ายฟ้าร้อง	รำทรนทา ฯ

รูปที่ 4.6 แสดงผังเมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง

เมื่อดูแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจะเห็นเมืองโบราณได้ชัดเจน และเอามาเปรียบเทียบกับแผนผังเมืองโบราณที่นายสมบุรณ์ มะลิตอง เขียนไว้ก็ตรงกัน และได้สอบถามคนรุ่นเก่า ก็ว่าเป็นเมืองร้างมานานแล้วตั้งแต่เกิดก็เห็นอยู่อย่างนี้ เมืองโบราณเมืองนี้ถ้าสามารถจัดปรับปรุงเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ได้ก็จะดีมากเพราะเป็นสิ่งเตือนใจให้คนไทยรักษาบ้านเมืองยิ่งขึ้น และจะเป็นการสร้างสรรสร้างการท่องเที่ยวอีกด้วย

สภาพปัจจุบันของพื้นที่

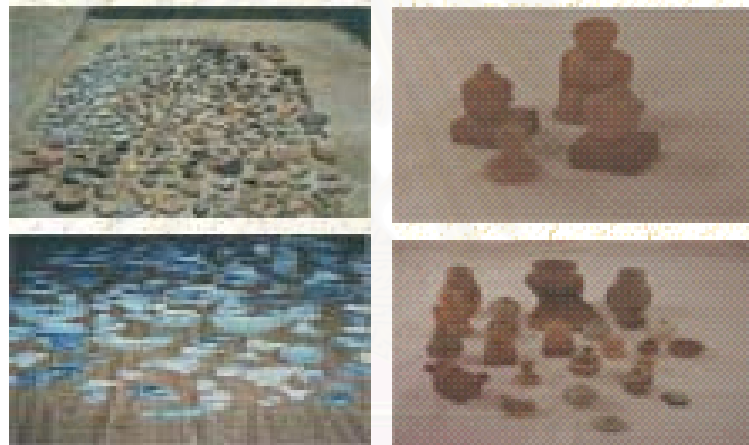

จากภาพถ่ายจะสังเกตเห็นแนวคูน้ำคันดิน
ได้อย่างชัดเจน

รูปที่ 4.7 แสดงสภาพปัจจุบันของฝั่งเมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง

2) แหล่งโบราณวัตถุ โศกขายมัน บ้านเก่า

เป็นชุมชนโบราณอยู่ในเขตตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคก ลักษณะเป็นเนินดินสลับกับป่าลําเมาะ มีลำคลองไหลผ่าน คือ คลองใหญ่และคลองเกลือ เป็นลำน้ำสายสำคัญในบริเวณนี้ มีวัดมิ่งสาราม (ร้าง) และวัดคงคาราม (วัดโบสถ์) วัดเชิงท่า เป็นวัดสำคัญ จากการปรับพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกของชาวบ้านทำให้ค้นพบเครื่องปั้นดินเผาเป็นจำนวนมาก โดยอาจเทียบเคียงกับภาชนะที่พบบริเวณเตาแม่ น้ำน้อย จังหวัดสิงห์บุรี และถ้วยชามสังคโลกที่พบในจังหวัดสุโขทัย รวมทั้งยังพบเครื่องถ้วยลายครามสมัยราชวงศ์หมิงปะปนอยู่ด้วย โศกขายมันนับเป็นชุมชนโบราณแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยอยุธยา นอกจากนี้ ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยโลหะ ลูกกระพรวนสำริด ปลายโลหะสำริดและเสาคู่แก้ว เงินพดด้วงสมัยสุโขทัยทำด้วยเงินมีตราช้าง สังกะสีเงินชุน ทำด้วยโลหะเนื้อชินมีขนาดใหญ่ จากหลักฐานทางโบราณวัตถุที่กระจายอยู่บริเวณ โศกขายมันนี้ ยังมีส่วนสัมพันธ์กันกับโบราณวัตถุสถาน ที่พบในวัดมิ่งสาราม

รูปที่ 4.8 แสดงวัตถุโบราณ โศกขายมันบ้านเก่า

3) โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (วัดร้าง)

วัดมิ่งสารามตั้งอยู่กลางทุ่งนาห่างจากลำน้ำเจ้าพระยาเป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร พระอุโบสถตั้งอยู่บนเนินดินสูง หันหน้าไปทางทิศตะวันออกซึ่งเป็นวัดร้างวัดเดียว ซึ่งตั้งอยู่ห่างริมฝั่งน้ำในเขตอำเภอสามโคก ปัจจุบันคงเหลือแต่ผนังพระอุโบสถ 4 ด้าน มีช่องประตู 1 ช่อง หน้าต่างด้านละช่อง ผนังอุโบสถก่อด้วยอิฐแต่ละแผ่นมีขนาดหน้า 4 เซนติเมตร ยาว 27 เซนติเมตร กว้าง 14 เซนติเมตร หลังคามุงด้วยกระเบื้องกระจังรูปเทพพนมและดอกบัวหน้าบันเป็นลายปูนปั้น เถาที่ค้นพบพังทลายลงสู่ภายในพระอุโบสถ ส่วนพระพุทธรูปคงเหลือแต่ส่วนฐานองค์พระเป็นหินทรายเป็นส่วนใหญ่ ใบเสมาเป็นหินทรายแดง เถาที่ค้นพบถูกรุดเกรดทับแตก มีขนาดกว้าง 28 เซนติเมตร สูง 50 เซนติเมตร ฐานเป็นรูปดอกจันทร์ 8 แฉก ลักษณะลายแกะสลักเป็นรูปคล้ายกลีบบัวตรงกลางเป็นรูปดอกจันทร์ 8 แฉก ส่วนสังฆาวาสไม่อาจบอกได้ว่าอยู่ที่ทิศใด เนื่องจากไม่มีหลักฐานทางโครงสร้างเหลืออยู่เลย

จากคำบอกเล่าของท่านผู้เฒ่าในตำบลบางกระบือ กล่าวว่าวัดนี้ร้างมานานนับร้อยปี ไม่มีผู้ใดเคยพบเห็นเจดีย์ และสังฆาวาสที่เหลืออยู่ เนื่องจากวัดนี้ร้างและตั้งอยู่โดดเดี่ยวห่างจากหมู่บ้านไกลจากลำน้ำ จึงได้สร้างวัดขึ้นมาใหม่ซึ่งอยู่ตรงกันกับวัดมิ่งสารามริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยาชื่อว่า วัดดินท่า ต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นวัดเชิงท่า

โบราณวัตถุที่พบในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นภาชนะเครื่องปั้นดินเผาชนิดเคลือบและไม่เคลือบ แตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยอยู่มากมายรวมทั้งเหรียญกระษาปณ์ต่างยุคต่างสมัยกันซึ่งแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

- เครื่องเคลือบแบบจีนเคลือบพื้นสีขาวเขียนลวดลายสีน้ำเงินรูปทิวทัศน์ในประเทศจีน รูปนก รูปดาเบ้า รูปดอกไม้ไม้นานาชนิด ผิวบางเนื้อแกร่งรูปทรงสวยงามแตกต่างกันไป

- กระปุกรูปทรงแตกต่างกันไป บางใบเคลือบน้ำยาเขียวใส บางใบทำเป็นรูปน้ำเต้าอย่างจีน เคลือบน้ำยาสีน้ำตาล บางใบใช้น้ำยาเต็มเป็นจุดๆ โดยทั่ว บางชนิดไม่เคลือบ กาน้ำรูปทรงน้ำเต้าดินสีดำ และดินเผาธรรมดาบ้าง บางชนิดเคลือบน้ำยาสีเขียว ส่วนกาน้ำทำเป็นรูปหัวหงษ์

- เศษหม้อน้ำรูปทรงแจกันปากบานกลางป่องฐานเล็ก สูง 29 เซนติเมตร ฐานกว้าง 11 เซนติเมตร ปากกว้าง 19 เซนติเมตร ลวดลายยกกลับบัว ลายภาพลิงไล่จับช้างโดยรอบ เนื้อหนา มีขนาดแตกต่างกันไป ไม่เคลือบน้ำยา พบเศษแตกอยู่โดยทั่วไป

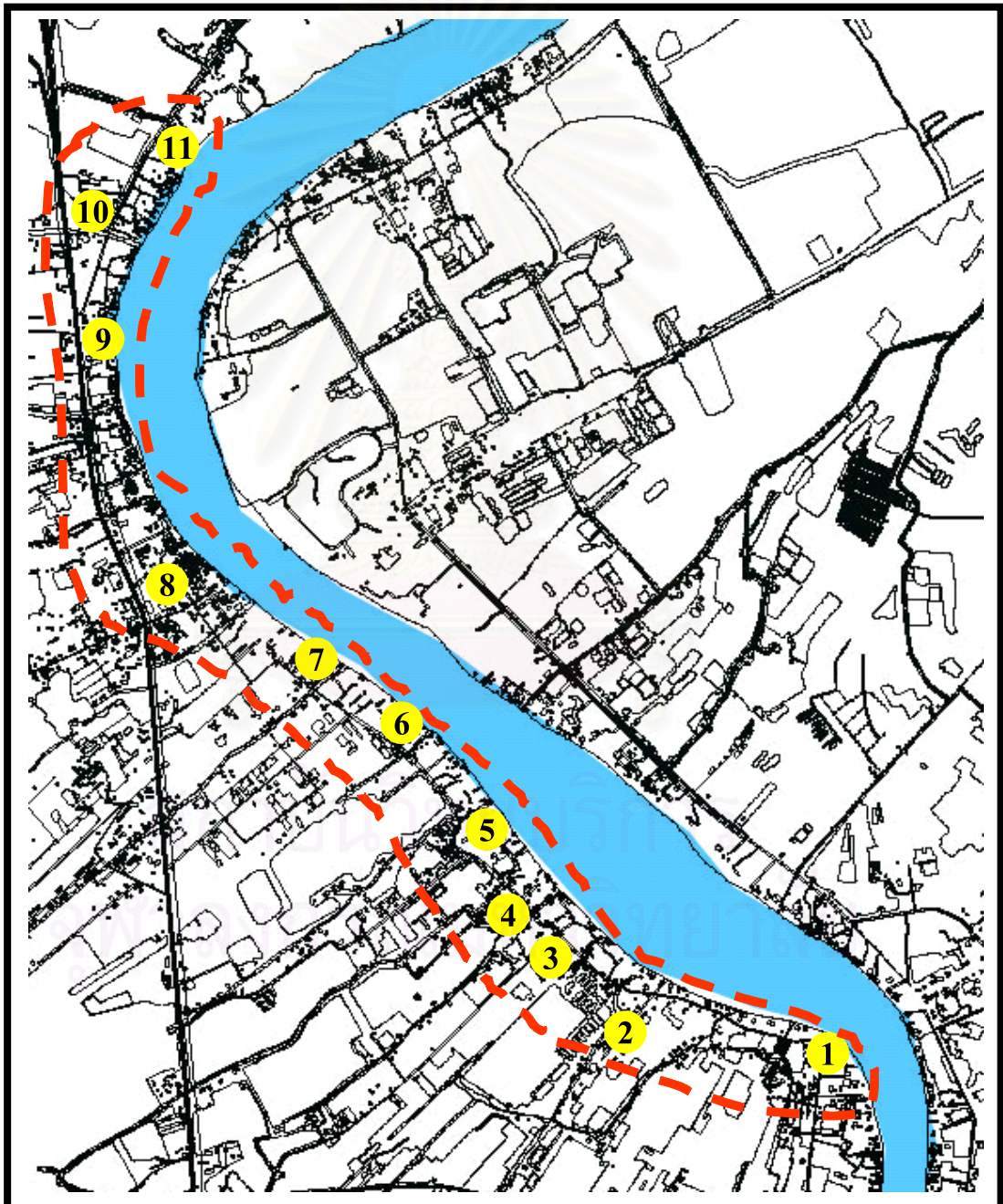
- ไหและโองรูปทรงแปลกๆ ส่วนใหญ่ปากบานฐานเล็กกลางป่องเคลือบน้ำยาสีน้ำตาล ออกสีฟ้า เนื้อหนา บางใบไม่เคลือบแต่มีรูปทรงคล้ายกัน

- หม้อคนนมมีทั้งขนาดใหญ่และเล็กลายเชือกทาบ บางใบปากกว้าง 20 เซนติเมตร เศษหม้อแตกอยู่โดยรอบ บริเวณหมู่บ้านเก่าปะปนกับเชิงกราน

จากหลักฐานตำนานพระเจ้าอู่ทองอพยพผ่านเมืองสามโคกจากนิราศเจ้าฟ้าของสุนทรภู่ที่กล่าวถึง การสร้างบ้านแปลงเมืองของพระเจ้าอู่ทอง เอกสารแสดงว่ามาจากเพชรบุรี ซึ่งกล่าวถึงไปแล้วข้างต้นจากประวัติจากตั้งเมืองปฐมธานี ตำนานดังกล่าวเป็นหลักฐานสำคัญของประวัติศาสตร์การตั้งเมืองกรุงศรีอยุธยาของพระเจ้าอู่ทอง ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาว่ามีแนวโน้มว่าจะมาจากเพชรบุรีผ่านเมืองสามโคก บริเวณวัดมิ่งสารามดังตำนาน และขึ้นเหนือต่อไปเพื่อตั้งเมืองกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เพราะฉะนั้นวัดมิ่งสารามแห่งนี้จึงมีความสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์

2. กลุ่มเมืองสามโคก

กลุ่มนี้จะมีรูปแบบที่เน้นไปทางด้านศิลปวัฒนธรรมในด้านต่างๆของชาวมอญเมืองสามโคก ซึ่งมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ และเป็นชุมชนเก่าแก่ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม งานเทศกาล สถาปัตยกรรม ของชาวมอญ ซึ่งบริเวณนี้เป็นสถานที่แรกที่ชาวมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และยังมีเตาโองอ่างหรือเตาสามโคกซึ่งในอดีตเคยเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญ

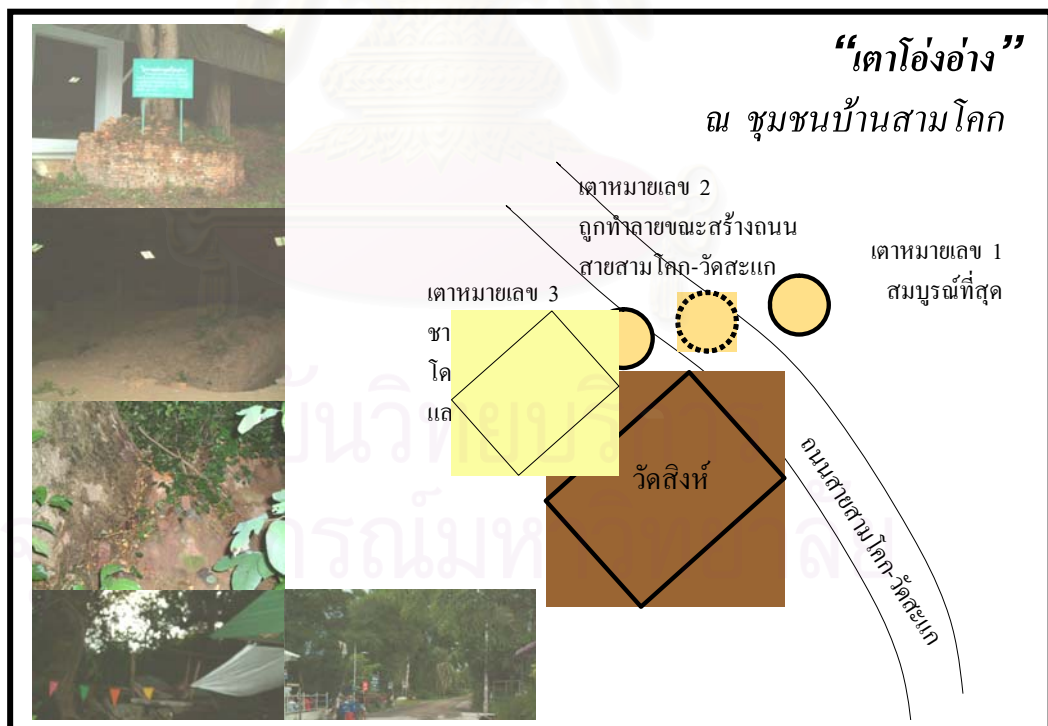

รูปที่ 4.9 แสดงกลุ่มเมืองสามโคก

ประกอบไปด้วยสถานที่ดังต่อไปนี้
- ชุมชนชาวมอญ ตลอดแนวริมแม่น้ำ

- 1) วัดไก่เตี้ย
- 2) วัดแจ้ง
- 3) วัดสิงห์ และเตาสามโลก
- 4) วัดสามโลก
- 5) วัดสะแก
- 6) วัดตำหนัก
- 7) วัดคอกไม้
- 8) วัดบางเตยนอก
- 9) วัดจันทร์กระพ้อ
- 10) วัดสามัคคิยาราม
- 11) วัดเจดีย์ทอง

- เตาสามโลกหรือเตาโอง่าง

รูปที่ 4.10 แสดงที่ตั้งปัจจุบันของเตาโอง่าง

เตาโอง่างหรือที่บางคนรู้จักกันในชื่อเตาสามโลก เป็นเตาเผาเครื่องถ้วยชามสมัยโบราณที่พบหลักฐานซากเตาเผาและร่องรอยกิจการอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา อยู่บริเวณวัดสิงห์ หมู่ที่ 2

สามโคกจึงได้ย้ายแหล่งผลิตลงมาทางใต้ มาตั้งที่เกาะเกร็ด ซึ่งมีความเหมาะสมในการประกอบกิจกรรมเครื่องปั้นดินเผาแทน

- 2) การเข้ามาของภาชนะจากแหล่งอื่นๆ เช่น ภาชนะจากราชบุรี (โอ่งมังกร) ซึ่งสันนิษฐานว่าเริ่มมีการผลิตในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แลภาชนะที่จากแหล่งอื่นๆ รวมทั้งที่มาจากต่างประเทศในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ และภาชนะที่มาจากแหล่งอื่นๆ รวมทั้งที่มาจากต่างประเทศในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ทำให้บทบาทและความสำคัญของภาชนะจากเตาโอ่งอ่างที่เคยเป็นที่นิยมลดลงไป เนื่องจากคุณภาพภาชนะที่อื่นมีความสวยงามคงทน แข็งแรงมากกว่า การผลิตภาชนะที่เตาโอ่งอ่างจึงไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้ช่างทำภาชนะที่เตาโอ่งอ่างต้องเลิกการผลิตและเปลี่ยนอาชีพไป

อย่างไรก็ตามการศึกษาต่างๆ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ข้อมูลดังกล่าวอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง หากพบหลักฐานหรือข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ศิลปะ ประเพณี สถาปัตยกรรม เทศกาล วิถีชีวิต ของชาวมอญ

วัดโบราณซึ่งเป็นวัดมอญ

วัดสิงห์

ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอสามโคก สันนิษฐานว่าสร้างเมื่อครั้งที่ชาวมอญอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองนี้ ในบริเวณวัดมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ควรค่าแก่การศึกษาในด้านประวัติศาสตร์และศิลปะ มีหลวงพ่อโตเป็นพระพุทธรูปปางรำลึกทองปางสะดุ้งมารสมัยกรุงศรีอยุธยา พระพุทธไสยาสน์ (หลวงพ่อเพชร) โกศบรรจจุฬีหลวงพ่อญาณกราย ซึ่งเป็นพระมอญชุดองค์มาจำพรรษาที่วัดสิงห์นี้บนกุฏิจัดเป็นพิพิธภัณฑ์มีโบราณวัตถุที่เป็นศิลปะมอญ เช่น หม้อข้าวแช่ มีรอยพระพุทธรูปจำลองทำด้วยไม้สัก พร้อมทั้งแท่นบรรทมของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อครั้งเสด็จประพาสเมืองสามโคกและมีอิฐมอญแบบเก่าที่มี 4, 6, 8 รู ในแถบวัดนี้ยังมีการทำอิฐมอญซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นบ้าน การเดินทางไปได้ทั้งทางเรือ และทางรถยนต์ โดยถนนสายปทุมธานี-สามโคก เพียง 3 กิโลเมตร และมีทางแยกซ้ายเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร

วัดจันทน์กะพ้อ

ตั้งอยู่ตำบลบางเตย ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 6 กิโลเมตร สร้างโดยชาวมอญ ในสมัยรัชกาลที่ 2 โดยให้ชื่อว่า “วัดไก่อ๊ะ” ซึ่งแปลว่า “จันทน์กะพ้อ” ซึ่งชาวมอญ ถือว่าเป็นไม้มงคลเหมือนต้นราชพฤกษ์ ต่อมาปี พ.ศ. 2495 พระราชสุทริโสภณ ขอเปลี่ยนนามวัดใหม่ เป็นวัดจันทน์กะพ้อ ภายในวัดมีหอวัฒนธรรม ซึ่งเก็บรวบรวม

ศิลปวัฒนธรรม และยังมีโครงการอนุรักษ์พันธุ์ปลาหน้าวัด จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นวัดพัฒนาดีเด่น โครงการผู้สูงอายุอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นวัดที่ประกอบพิธีสำคัญของชาวปทุมธานีเช่น พิธี “ออกส้อยปะจู้” แข่งธงตะขาบ เป็นต้น

วัดเจดีย์ทอง

ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลคลองควาย ในวัดนี้มีเจดีย์ทรงรามัญ สร้างมาประมาณ 160 ปี เป็นสถาปัตยกรรมมอญที่เลียนแบบมาจากเจดีย์จัตตะกองของพม่า และมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย สร้างขึ้นด้วยหยกขาว เป็นที่เคารพสักการะของชาวไทยรามัญ การเดินทางนั้นใช้เส้นทางสายปทุมธานี-สามโคก ประมาณ 8 กิโลเมตรและแยกขวาเข้าวัดอีกประมาณ 500 เมตร

เทศกาลงานประเพณีต่างๆ ของชาวมอญ

เป็งสงกรานต์

เป็นประเพณีสงกรานต์ ข้าวแช่ของชาวไทยรามัญ (มอญ) มีการนำข้าวสุกแช่ลงในน้ำเย็นลอยดอกมะลิ พร้อมกับจัดอาหารคาว หวาน จัดเป็นสำรับแล้วนำออกขบวนแห่ไปถวายพระ และญาติผู้ใหญ่ที่เคารพ นับถือในวันสงกรานต์ พอดตอนบ่ายก็จะมีการก่อพระทรายและร่วมปล่อยนกปล่อยปลา นำน้ำหอมไป สรงน้ำพระ ขอพรจากพระและยกขบวนไปรดน้ำอวยพรผู้ใหญ่ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้ยึดถือ กระทำกันมา

การก่อกองทรายวันสงกรานต์

การเล่นสะบ้า

ในโอกาสวันสงกรานต์ตอนบ่ายๆ จะมีหนุ่มสาวพบปะสมาคมกันอย่างใกล้ชิด พวกผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย จะเปิดโอกาสให้ลูกหลานของตนแต่งกายให้สวยงามเป็นพิเศษ มาชุมนุมเล่นทอยลูกสะบ้ากันสำหรับลูกสะบ้าที่ทำจากแก่นไม้ประคู้หรือไม้มะค่า มีลักษณะรูปทรงกลม เป็นรูป

งานขนาดเส้นผ่า ศูนย์กลาง 4-5 นิ้ว การทอยลูกสะบ้า ผู้เล่นจะทอยไปยังหลักซึ่งอยู่ห่างจากที่ทอย ประมาณ 13 วา ให้ล้มลง

มอญรำ

เป็นประเพณีของชาวมอญโบราณตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการใช้ปีพาทย์มอญเล่น ประกอบการรำและการร้อง ใช้หญิงสาวจำนวน 8-12 คนขึ้นไปรำในงานพิธีมงคล จะแต่งกายชุดสดสวยของชาวมอญห่มสไบเฉียงเสื้อแขนยาวทรงกระบอกกลม กล้าผมมวยรัดด้วยดอกมะลิสดทัดดอกไม้สดข้างหูและสวมกำไลที่ข้อเท้า เว้นแต่พิธีมงคลศพจึงจะแต่งชุดจีนสีดำเชิงห่มสไบสีขาวยังมีการแสดงมอญรำยังนิยมใช้แสดงในงานต้อนรับแขกและงานศพของผู้มีเกียรติ

ทะเลมอญ

เป็นการละเล่นพื้นเมืองของหนุ่มสาวชาวมอญ มีลักษณะคล้ายหมอรำของภาคอีสาน หรือลำตัดของ คนไทยภาคกลาง มีการร้องเพลงเกี่ยวพาราตีต่อปากต่อคำกัน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการเล่น ก็มีไวโอลินและซอ ทะเลมอญใช้เล่นได้ทั่วไปในทุกโอกาสที่ต้องการความสนุกสนานครึกครื้น ไม่จำเป็นต้องเป็นงานพิธี เช่น มอญรำ

การรำพาข้าวสาร

เป็นประเพณีของชาวมอญ นิยมทำกันหลังจากการออกพรรษา เป็นช่วงการทอดกฐินและทอดผ้าป่า โดยคณะผู้รำพาข้าวสารจะพายเรือไปขอรับบริจาคข้าวสาร เงินทองและสิ่งของแล้วนำไปร่วมในการทอดกฐิน

การตักบาตรพระร้อย

เป็นประเพณีของชาวมอญที่ทำในเทศกาลออกพรรษา ด้วยการนำอาหารคาว-หวาน ลงเรือมาจอดเรียงรายริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อรอตักบาตร

ช่วงเทศกาลออกพรรษา เป็นประเพณีของชาวมอญที่ทำในเทศกาลออกพรรษา ด้วยการนำอาหารคาว-หวาน ลงเรือมาจอดเรียงรายริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อรอตักบาตร ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้ ปัจจุบันยังมีการสืบทอดและปฏิบัติกันอยู่ ซึ่งการละเล่นต่างๆสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับศาสนาและชีวิตที่สงบร่มเย็นน้ำเจ้าพระยาได้ดี

การจุดลูกหนู

เป็นประเพณีเผาศพพระภิกษุ-สามเณร ใช้ดอกไม้เพลิงเป็นชนวน ลำตัวเจาะร้อยเชือกชนวน เมื่อจุดชนวนไฟจะวิ่งตามชนวนไปยังดอกไม้เพลิง ดอกไม้เพลิงจะวิ่งไปจุดไฟที่เมรุ

การแห่งสี่ ชงตะขาบ

ความสำคัญ

เพื่อบูชาและเฉลิมฉลองเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากดาวดึงส์เทวโลกใน งานฉลองงานบุญการกุศล ชาวรามัญจะใช้เสาหงส์และชงตะขาบคู่กัน “หงส์” เป็นสัญลักษณ์ของรามัญประเทศ มีตำนานที่เล่าขานกันมาดังนี้ หลังจากที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ได้ ๘ ปี ได้เสด็จไปโปรดเวไนยสัตว์ในแคว้นต่างๆ จนกระทั่งวันหนึ่งได้เสด็จมาถึงภูเขาสุ ทศนมรังสิต ซึ่งอยู่ทางเหนือของเมืองสะเทิม ทรงฝันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกทอดพระเนตรเห็นเนินดินกลางทะเล เมื่อน้ำงวดสูงได้ประมาณ ๒๓ วา ครึ่งน้ำเปี่ยมฝั่ง พอน้ำกระเพื่อม บนเนินดินนั้นมีหงส์ทอง ๒ ตัวเล่นน้ำอยู่ ตัวเมียเกาะอยู่บนหลังตัวผู้ เนื่องจากเนินดินที่ยืนอยู่มีขนาดเล็กเพียงนิดเดียว พอที่หงส์ยืนได้ตัวเดียว ว่ากาลสืบไป ภายหน้า เนินดินที่หงส์ทองทั้งสองเล่นน้ำนี้จะกลายเป็นแผ่นดินอันกว้างใหญ่ไพศาล เป็นมหานครมีพระเจ้าแผ่นดินปกครอง และศาสนาของพระองค์จะเจริญรุ่งเรืองขึ้น ณ ที่นี้

ครั้นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานล่วงไปแล้ว ๑๐๐ ปี เนินดินกลางทะเลใหญ่นั้นก็ตื้นเขินขึ้นจนกลายเป็นแผ่นดินอันกว้างใหญ่ มีพระ ราชบุตรของพระเจ้าเสนะคงคา ทรงพระนามว่า สมล कुमार และวิมล कुमार เป็นผู้รวบรวมไพร่พลตั้งเป็นเมืองขึ้น เป็นอันว่าเมืองหงสาวดี ซึ่งมอญเรียกว่า อองสาเวะตอย ได้เกิดขึ้น ณ ดินแดนที่มีหงส์ทองลงเล่นน้ำอยู่นั่นเอง ดังนั้นชาวมอญในหงสาวดีจึงใช้หงส์ เป็นสัญลักษณ์ของประเทศแต่นั้นมา ดังได้กล่าวแล้วว่า คนมอญนั้นมีชีวิต จิตใจ และความเป็นอยู่ผูกพันอยู่ กับพุทธศาสนา จึงสร้างเสาหงส์ตั้งตระหง่านอยู่หน้าวัดเป็นการแสดงว่าวัดนั้นเป็นวัดมอญ

ที่มาของชงตะขาบ

เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ แล้ว ทรงรำลึกถึงพระมารดาซึ่งดับขันธขึ้นไปสู่ดาวดึงส์เทวโลก พระองค์ปรารถนาที่จะ โปรดพุทธมารดาด้วยพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ ซึ่งเป็นธรรมชั้นสูง จึงเสด็จขึ้นไปจำพรรษา อยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และแสดงธรรมดังกล่าว จนพระมารดาได้สำเร็จพระโศคาปัตติ ผลเบื้องต้น เมื่อการแสดงพระธรรมเทศนาครบ ๓ เดือน (หนึ่งไตรมาส) พระมารดา บรรลุธรรมชั้นพรหมวิหารสุขากาโม ส่วนเทพทั้งหลายที่ได้มีโอกาสฟังธรรมในครั้งนี้ก็พา บรรลุโศคาปัตติผล เช่นกัน

เมื่อครบไตรมาสแล้วพระพุทธองค์ก็เสด็จกลับมายังมนุษยโลก เมื่อวัน แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี ในครั้งนั้น ได้มีมวลเทพพระอินทร์ พระพรหม ได้เนรมิตให้เกิดเป็นบันไดเงิน บันไดทองรองรับ บ้างก็ถือเครื่องสูงอันประกอบด้วยราช วัตร ฉัตร ชง และเครื่องดนตรี ดิด สี ตี เป่า มาประโคม ส่วนมวลมนุษย์ในโลกลที่เลื่อมใส ในพระองค์ต่างพากันดีใจ นำอาหารมาใส่บาตร แต่เนื่องด้วยจำนวนคนที่ไปใส่บาตรนั้น มีจำนวนมากไม่สามารถนำอาหารเข้าไปถึงพระองค์ได้จึง

ทำเป็นข้าวต้มมัดเล็กๆ แล้ว โยนใส่บาตร จึงเกิดเป็นประเพณีใส่บาตรข้าวต้มลูกโยนตั้งแต่ครั้งนั้น มาสาระ

นอกจากประชาชนจะนำอาหารไปใส่บาตรแล้ว ยังได้ทำการต้อนรับ เถลิมฉลองด้วยการ ปักธงรูปต่างๆ เป็นทิวแถว กล่าวโดยเฉพาะชนชาติมอญที่ใกล้กับ ประเทศอินเดียมากที่สุดนั้น ได้ทำ ธงเป็นรูปตะขาบหรือเรียกว่า ธงตะขาบ (ภาษามอญ เรียกว่า อะลายเทียะกิ) เล็กบ้าง ใหญ่บ้าง เป็น การต้อนรับสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า และสาเหตุที่ทำให้เป็นธงตะขาบ เนื่องจาก

๑. *ทางโลก* ตะขาบเป็นสัตว์ที่มีลำตัวยาวมาก มีเท้ามาก มีเขี้ยวเล็บที่มี พิษ สามารถต่อสู้กับศัตรูที่มาร ะราน และรักษาตัวเองได้ เปรียบเสมือนคนมอญที่มีเคย หวาดหวั่นต่อข้าศึกศัตรู สามารถปกป้อง คุ่มครองประเทศของตนเองได้ เช่นกัน

อีกนัยหนึ่งตะขาบเป็นสัตว์ที่มีลูกมากคือ ๒๐-๓๐ ตัว แม่ตะขาบจะคอย ดูแลปกป้องลูกเอาไว้ใน อ้อมอก เปรียบเสมือนกับว่า หากประเทศรามัญสามารถปก ครองดูแลประชากรราษฎรได้เหมือน ตะขาบแล้ว รามัญประเทศจะเจริญรุ่งเรืองและอยู่ต่อ ไปอีกยาวนานด้วยความร่มเย็นเป็นสุข

๒. *ทางธรรม* ทุกส่วนของตะขาบนั้นคนมอญจะตีความออกเป็นปริศนา ทั้งสิ้นนับตั้งแต่ลำตัวจาก หัวถึงหางมี ๒๒ ปล้อง ขาทั้งสองข้างนับได้ ๒๐ คู่ คือ ๔๐ ขา มีหนวด ๒ เส้น มีหาง ๒ หาง มีเขี้ยว ๒ เขี้ยว มีตา ๒ ข้าง กล่าวโดยละเอียดได้ดังนี้

๒.๑ หนวด ๒ เส้น ได้แก่ ธรรมที่มีอุปการะมาก ๒ อย่าง คือ

- สติ คือ ความระลึกได้
- สัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว

๒.๒ หาง ๒ หาง ได้แก่

- ขันติ คือ ความอดกลั้น
- โสรัจจะ คือ ความเสถียร เจริญตัว

๒.๓ เขี้ยว ๒ เขี้ยว ได้แก่

- หริ คือ ความละเอียดแก้ไขเมื่อทำชั่ว
- โอตัปะปะ คือ ความเกรงกลัวเมื่อทำบาป

๒.๔ ตา ๒ ข้าง หมายถึง บุคคลที่หาได้ยาก ๒ ประเภท คือ

- บุพการี บุคคลผู้ทำอุปการะมาก่อน
- กตัญญูกตเวที บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และเราทำตอบแทนท่าน

๒.๕ ลำตัวมี ๒๒ ปล้อง ได้แก่

- สติปัญญา ๔
- สัมมัตถิยาน ๔
- อิทธิบาท ๔

- อินทรี ๕

- พละ ๕

๒.๖ ขาที่เป็นคู่ๆ รวมแล้ว ๔๐ ขา ได้แก่

- กุศลกรรมบท ๑๐

- บุญกิริยาวัตถุ ๑๐

- นาถกรรมธรรม ๑๐

- อนุสติ ๑๐

จากการที่ชาวมอญเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด สิ่งใดที่เป็น การกระทำเพื่อ พุทธศาสนาแล้ว ชาวมอญจะต้อนรับเสมอเหมือนธงตะขาบที่มีตำนาน เล่าขานกันมาและเมื่อทำธง ตะขาบแล้วก็จะนำขึ้นแขวนบนเสาหงส์ จึงถือว่าเป็นการ บูชาองค์สัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเอง

ภาษา

ภาษามอญเป็นภาษาที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ลักษณะของประโยคเรียงลำดับในแบบ ประธาน กิริยา กรรม คำกิริยาไม่มีการผันรูปเพื่อแสดงกาลมาลา หรือวาทใดๆ ภาษามอญ นั้น มีตัวอักษรเป็นของตัวเอง ตัวอักษรมอญเป็นตัวอักษรที่มาจากตัวอักษรของทางอินเดีย ตอนใต้ ชาวมอญมีบันทึกตัวเขียนและวรรณคดีมากมาย บันทึกภาษามอญนั้น มอญมีมาตั้ง แต่พุทธศตวรรษที่ 12 ชาวมอญบางกระดี่ยังคงรักษาความสามารถในการใช้ภาษามอญ อย่างเหนียวแน่น ภาษาพูดยังคงเอกลักษณ์ของชาวมอญ ถึง 80 %

ความเชื่อค่านิยมศาสนา

ชาวมอญส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท นอกจากนับถือศาสนาแล้ว ชาวมอญยังนับ ถือผีอีกด้วย โดยเชื่อว่าผีที่ดีจะช่วยเหลือในเรื่องเดือดร้อนผีของชาวมอญจะปรากฏในรูปลักษณะเป็น พิษสัตว์สิ่งของเป็นต้นว่า ผีงู, ผีมะพร้าว, ผีไก่, ผีเต่า และ ผีฟ้า

ความเชื่อในชุมชนมอญที่พบ ได้แก่

- เด็กเล็กทั้งชายและหญิงจะต้องไว้ผมจุก ตั้งแต่ 2-3 ขวบ จนกระทั่งเข้าโรงเรียนจึงจะ จัดพิธีโกนจุก

- การทรงเจ้าและเจ้าแม่ โดยชาวบ้านจะนับถือผีบ้านผีเรือนและเจ้าแม่หัวละหาน ซึ่งเป็น เจ้าที่บริเวณชุมชนชาวบ้านจะทำการทรงเจ้าโดยคนทางเจ้าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ การเป็นคน ทรงไม่มีการสืบทอดกันทางสายเลือดจะมีเกณฑ์คัดเลือกคือผู้นั้นต้องอยู่ในศีลธรรมหรือชาวบ้าน เรียกกันว่าเป็นคนสะอาด(ถ้าไม่มีครอบครัวก็จะดี)

-ความเชื่อที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัย การปลูกเรือนแบบปลูกขวางแม่น้ำ ("มอญขวาง")หันหน้าบ้านไปทางทิศเหนือ มีบันไดลงทางทิศเหนือเพื่อสะดวกในการเคลื่อนศพออกจากเรือนเพราะถือว่าถ้ามี คนตายเกิดขึ้นในบ้าน เวลาจะนำศพออกจากบ้านต้องนำศพออกจากเรือนทางทิศเหนือเสมอ ซึ่งเป็นทิศที่อยู่ตรงข้ามกับหัวนอน

- ความเชื่อเรื่องการอยู่แบบเครือญาติ ทำให้วางตำแหน่งของบ้านที่สุดเขตพื้นที่ไปทางทิศเหนือและสุดเขตทางทิศใต้เพื่อเว้นพื้นที่ตรงกลางไว้ให้ลูกหลานซึ่งเป็นการกีดกันไม่ให้ ผู้อื่นรุกล้ำพื้นที่

- ความเชื่อของระดับพื้นในบ้านทำให้ กิจกรรมต่างประเภทกันในพื้นที่โถงเดียวกัน แบ่งแยกด้วยความต่างระดับของพื้นเรือนจากความเชื่อที่ว่าห้องผีบรรพบุรุษต้องอยู่สูงกว่า ห้องอื่นก็คือห้องนอนเจ้าของบ้านและโถงหน้าบ้านจะเป็นระดับที่สองห้องแต่งตัวที่มี เสื้อผ้าผู้หญิงจะอยู่ระดับต่ำกว่าและห้องครัวอยู่ต่ำสุดนอกจากนั้นก็จะพิจารณาถึงสภาพ อากาศภูมิอากาศและอื่น ๆ

บ้านเรือน

บ้านเรือนมีลักษณะแปลกไปจากบ้านเรือนคนไทย กล่าวคือมอญชอบปลูกบ้านขวางแม่น้ำคือหันเอาด้านซีกลงน้ำ นิยมหันหน้าบ้านไปทางทิศเหนือ คนไทยเห็นว่าแปลกจึงเรียกบ้านเรือนคนมอญว่า"มอญขวาง"ซึ่งปัจจุบันคำนี้มีความหมายไม่สุภาพ

ลักษณะบ้านจะยกพื้นสูงสร้างด้วยไม้ หลังคาทรงจั่ว ตัวบ้านประกอบด้วยตัวเรือนซึ่งจะมีเสาเอกผูกผ้าแดงเอาไว้เป็นที่อยู่ของผีเรือน มีระเบียบและนอกชาน ครัวจะอยู่ด้านข้าง ใต้ถุนบ้านโถงเอาไว้เก็บเครื่องมือจับปลา เครื่องมือทำนา เก็บเรือ และนั่งพักผ่อน ชาวมอญจะให้ความสำคัญกับตัวเรือนใหญ่ ซึ่งเป็นที่อยู่ของผีเรือนมาก เช่นคนนอกหรือแม้แต่ลูกเขยก็จะมานอนในเรือนใหญ่ไม่ได้ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องบอกเล่าผีเรือนก่อน ซึ่งส่วนมากเจ้าของบ้านจะจัดให้นอนที่ระเบียบมากกว่า

ที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมมีทั้งเรือนเครื่องผูกและเรือนเครื่องสับ เป็นเรือนแบบเรือนไทย เรือนเครื่องผูก ใช้โครงไม้ไผ่และไม้ที่หาได้ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแบบเรือนไทยในชนบท และส่วนใหญ่จะเป็นเรือน 3 ช่วงเสา (เรือน 3ห้อง) ไม่กั้นห้องภายในตายตัว จะใช้คูในการแบ่งพื้นที่ ยกเว้นห้องลูกสาว ด้านหน้าเรือน นอนมีระเบียบที่มีหลังคาคลุม เรียกว่า "เปราะะ" ซึ่งใช้เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ เรือน เครื่องสับ เป็นเรือนไทยจั่วทรงสูง คล้ายเรือนไทยภาคกลางทั่วไป จะมีความแตกต่าง ด้านการใช้สอย การวางทิศ และความโล่งโปร่ง ภายในห้องโถงกลางบ้านมีพื้นที่ มากกว่าส่วนที่เป็นห้องปิดหลายเท่าตัวเพราะว่าเป็นบริเวณที่ดำเนินกิจกรรม ต่างๆ เช่น ทานข้าว และใช้เป็นพื้นที่ดำเนินประเพณีตั้งแต่เกิดจนตาย สำหรับห้องน้ำจะอยู่ ชั้นล่างที่ได้ถุนเรือนหรือแยกต่างหาก ส่วนใต้ถุนเรือนเดิมใช้เป็นพักผ่อน ทำงานบ้าน แต่ปัจจุบันไม่ค่อยได้ใช้เพราะมีน้ำขังและอยู่

เสมอ และมีการทำของจอดเรือไว้ข้างบ้าน หรือจุดเป็นช่องต่อจากคลองเข้ามาในที่ดินบริเวณริมคลองหน้าบ้าน

ลักษณะบ้านเรือนในชุมชนมอญเมื่อแยกเป็นกลุ่มจะแยกออกได้ดังนี้

1.กลุ่มเรือนมอญทรงไทยเครื่องสับ

ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 8 ลักษณะเป็นทรงไทย แบบมอญ สร้างด้วยไม้ มีพื้นที่ค่อนข้างมาก ได้สัดส่วนสวยงาม มีความประณีตในการจัดสร้าง ส่วนใหญ่เป็น บ้านของผู้มีฐานะ น่าจะเป็นพวกที่เข้ามาอาศัยก่อนเนื่องจากทั้งหมดตั้งอยู่ล้อมรอบ วัดบางกระดี ในส่วนนี้พบว่าบางหลังก็ได้มีการปรับเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อมีความคงทนและรับกับกระแสสมัยใหม่มากขึ้น แต่สำหรับทิศทางหัวนอนและการแบ่งพื้นที่ในตัวบ้านยังคงเหมือนเดิมเป็นส่วนใหญ่

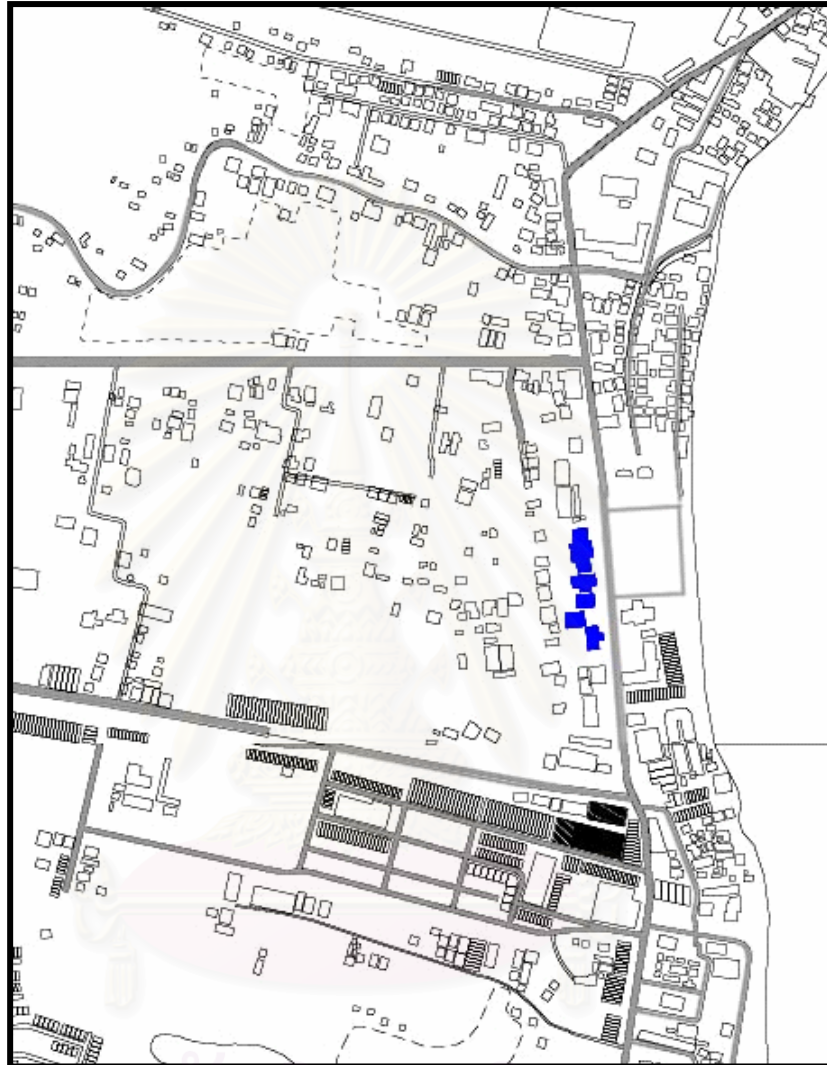
2.กลุ่มเรือนมอญทรงไทยเครื่องผูก

ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 9 ลักษณะเป็นบ้านไทย สร้างด้วยวัสดุในท้องถิ่น เช่น ดินจาก ที่นำมาทำผนังหลังคา และทำฝาผนัง มีพื้นที่น้อย ส่วนใหญ่เป็นบ้านของผู้มีรายได้น้อย น่าจะเป็นพวกอพยพมาทีหลังเนื่องจากอยู่ห่างออกไปจากวัดมาก หรือ อาจเป็นเพราะที่ดินแถบนี้มีราคาสูงกว่าก็เป็นได้ ในส่วนนี้พบว่าตัวเรือนน่าจะมีรูป ลักษณะและวัสดุที่ใช้เหมือนดั้งเดิมที่สุด ทั้งนี้อาจด้วยเพราะการที่เลือกใช้แต่วัสดุ ที่หาง่ายในท้องถิ่นและรูปทรงที่ไม่สลับซับซ้อนในการปลูกสร้าง หรือ อาจด้วยฐานะ ของเจ้าของที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงก็เป็นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. กลุ่มเมืองปทุมธานี

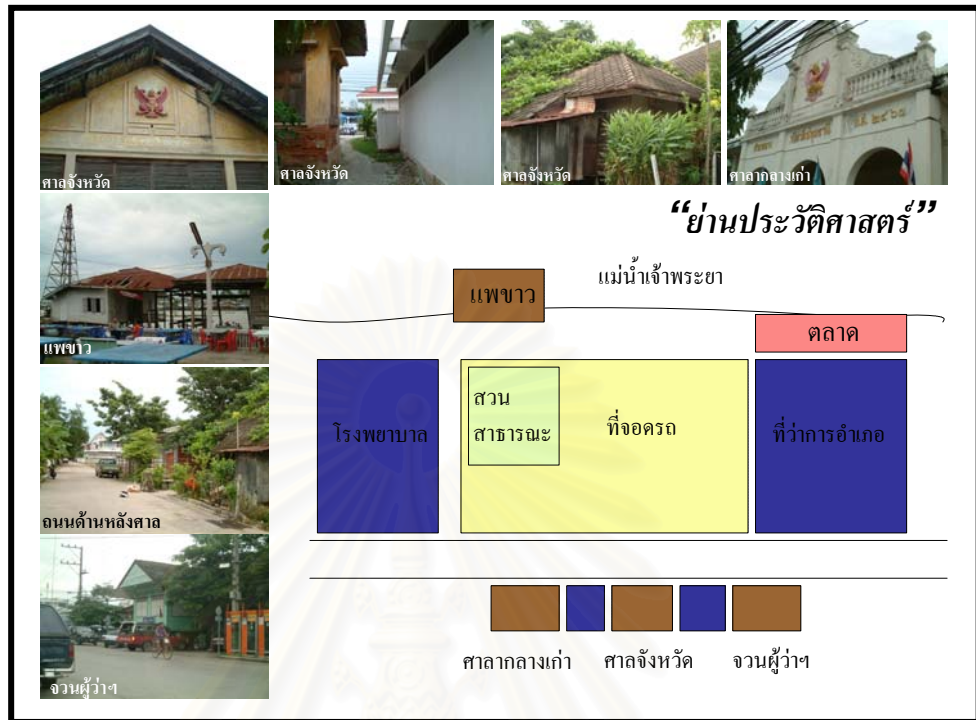
กลุ่มนี้จะมีรูปแบบที่เน้นไปทางด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดปทุมธานี อยู่ในช่วงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งจะมีสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง และมีสถาปัตยกรรมที่งดงาม

รูปที่ 4.11 แสดงกลุ่มเมืองปทุมธานี

ประกอบไปด้วยสถานที่ดังต่อไปนี้
สถานที่หลักของกลุ่ม คือ ย่านประวัติศาสตร์

ย่านประวัติศาสตร์

รูปที่ 4.12 แสดงสภาพปัจจุบันของกลุ่มเมืองปทุมธานี

ย่านประวัติศาสตร์ของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่พื้นที่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี บริเวณนี้แต่เดิมเป็นสระบัว ไม่มีถนนตัดผ่าน มีอาคารที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ตั้งอยู่ ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด (หลังเดิม) ที่ว่าการอำเภอเมือง (หลังเดิม) ศาลจังหวัด (หลังเดิม) จวนผู้ว่าราชการจังหวัดและแพขาว

ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี (หลังเดิม) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครอง เป็นอาคารขนาดใหญ่ชั้นเดียวก่ออิฐถือปูน เสร็จเหล็ก หลังคาทรงปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องสามเหลี่ยม (กระเบื้องว่าว) เชิงชายทำเป็นลายฉลุโปร่ง มีมุขหน้ายื่นออก อันเป็นสถาปัตยกรรมที่พบทั่วไปในรัชกาลที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าจั่วประดิษฐานรูปครุฑ ลักษณณะนูนสูง พื้นไม้สัก ยกพื้นสูง ประมาณ 1.75 เมตร กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2533 และได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ ครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2538

จวนผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี สร้างในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นอาคารชั้นเดียว ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมตะวันตก เน้นความสง่า และเข้ากันกับอาคารศาลากลางจังหวัดที่อยู่แนวเดียวกัน เดิมใช้เป็นที่ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง เสนาบดี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ส่วนหน้าของจวนผู้ว่าออกแบบให้เป็นห้องโถงใหญ่ ในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพาได้ใช้เป็นที่รับรองบุคคลสำคัญ ขณะนี้ได้มีการปรับปรุงบางส่วนเพื่อความเหมาะสมกับการใช้สอย

แพขาว เป็นโบราณสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในย่านประวัติศาสตร์ และเป็นสถาปัตยกรรมริมน้ำที่เหลือให้เห็นอยู่ไม่มากนัก แพขาวมีประวัติความเป็นมาที่ชาวปทุมธานีมีความภาคภูมิใจ เนื่องจากสถานที่แห่งนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 8 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งพระเจ้าน้องยาเธอ เสด็จพระราชดำเนินประทับพักผ่อนอิริยาบถคราวเสด็จพระราชดำเนินยังจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2489

ศาลจังหวัดปทุมธานี เป็นสถาปัตยกรรมที่ออกแบบได้อย่างกลมกลืนกับตัวศาลากลางจังหวัด และเป็นอาคารร่วมสมัยกัน

ศาลหลักเมือง

เป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าศาลากลางจังหวัด สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2520 เป็นศาลาแบบจตุรมุขด้านหน้าเป็นมณฑปประดิษฐานเสาหลักเมือง ลักษณะคล้ายก้านดอกบัวหลวงทำจากไม้ชัยพฤกษ์ และมีรูปหล่อพระนารายณ์สี่กรทรงเหนือหลังนกกุศและพระวิษณุหล่อด้วยสัมฤทธิ์ ด้านหลังของมณฑปบรรจุพระยอดธงวัดไก่อีเดียว อีกทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมายประกอบด้วยเครื่องรางของขลังที่รวบรวมมาจากวัดต่างๆ ในจังหวัดปทุมธานี

- คลองพระยาโบราณราชานุรินทร์

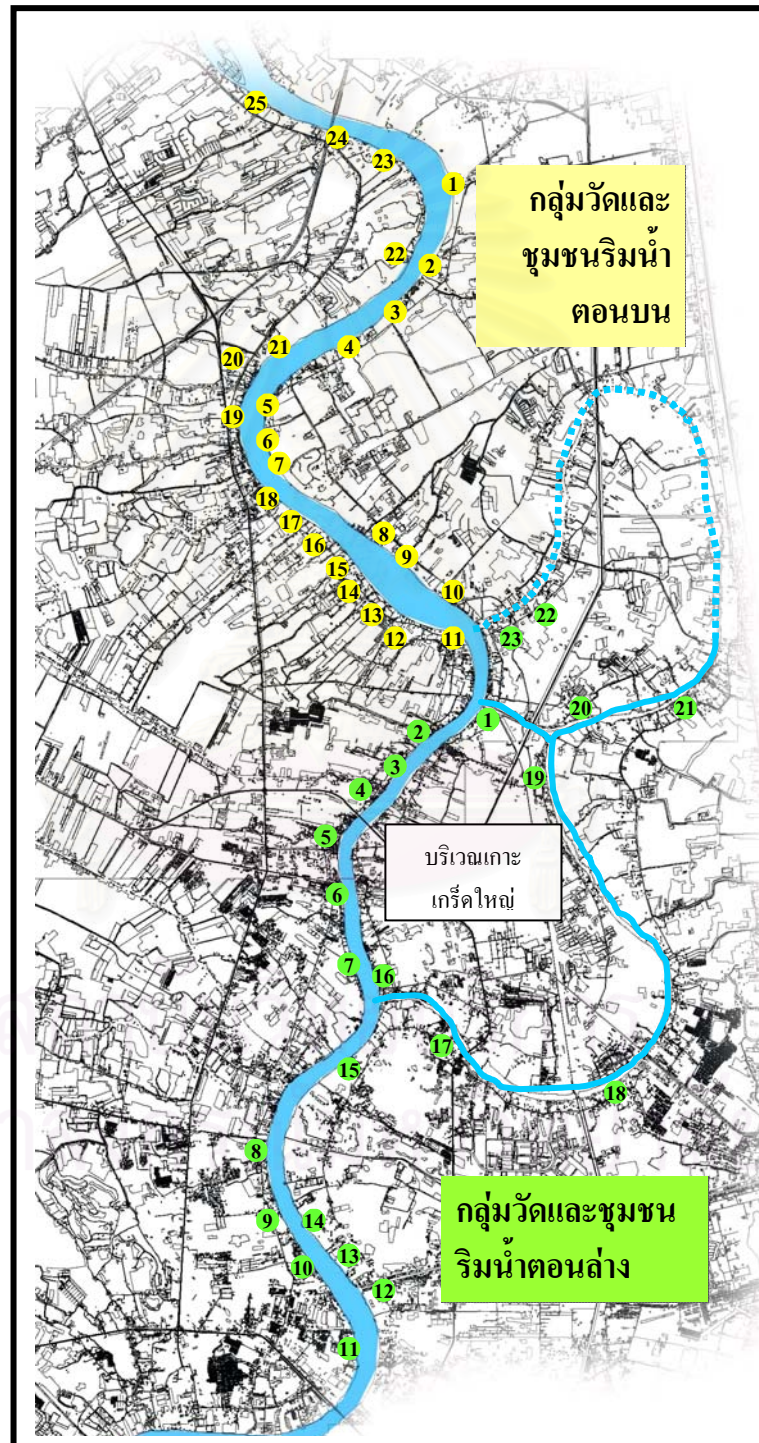
เป็นคลองที่ขุดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ราวปี พ.ศ. 2460 เมื่อครั้งมีการย้ายที่ทำการเมืองปทุมธานีจาก โศกชะพลู มายังบริเวณ ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี โดยพระยาโบราณราชานุรินทร์ (พร เดชะคุปต์) อุปราชภาคอุษายาขณะนั้น เป็นผู้บังคับบัญชาการก่อสร้างที่ทำการและเรือนจำแห่งใหม่ และยังโปรดให้ขุดคลองเพื่อใช้เป็นเส้นทางติดต่อสัญจรและใช้อุปโภค บริโภค

คลองมีความกว้างประมาณ 10 เมตร เริ่มขุดแยกแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดโสภารามด้านใต้ แล้วอ้อมขึ้นไปทางทิศเหนือผ่านที่ว่าการอำเภอ จนผู้ว่าราชการจังหวัด ศาลจังหวัด และไปบรรจบกับคลองบางปรอกแล้วไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดหงษ์ ลักษณะของคลองเป็นรูปโค้งเหมือนพระจันทร์เสี้ยวตัว C คลองสายนี้ได้รับการตั้งชื่อว่า คลองพระยาโบราณราชานุรินทร์ เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้อำนวยการขุด แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่มักเรียกว่า คลองวัดโส

ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมทางน้ำลดความสำคัญลง เมื่อปี พ.ศ. 2535 เทศบาลจังหวัดปทุมธานีถมคลองพระยาโบราณราชานุรินทร์เพื่อปรับปรุงเป็นถนน โดยวางท่อระบายน้ำไว้ข้างใต้ และขณะนี้ทางจังหวัดปทุมธานีมีแนวคิดที่จะเปลี่ยนชื่อถนนคลองวัดโส เป็นชื่อถนนคลองพระยาโบราณราชานุรินทร์

4. กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำตอนบนและตอนล่าง

กลุ่มนี้จะโดดเด่นในเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ริมแม่น้ำ ลำคลองของชาวพื้นถิ่น ซึ่งมีความผูกพันกับแม่น้ำมาตั้งแต่ในอดีต และการปลูกเรือนของชาวมอญ ซึ่งเรียกว่าเรือนมอญขวาง ทัศนียภาพที่สวยงามบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ประกอบกับวัดที่เก่าแก่ต่างๆ ของชาวมอญ ซึ่งมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนกับวัดของชาวไทย รายเรียงอยู่มากมายริมแม่น้ำเจ้าพระยา

รูปที่ 4.13 แสดงกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา

สถานที่ที่น่าสนใจ มีดังต่อไปนี้

1) กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำตอนบน (เขตอำเภอสามโคก)

ลี้ดเลาะริมแม่น้ำเจ้าพระยา ความงามของตำนานเมืองสามโคก ถิ่นชาวมอญ ดินแดนนก

ปากห่าง

จุดเด่นของพื้นที่ คือ

- 1) เป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน แบ่งพื้นที่อำเภอสามโคกเป็น 2 ส่วน เกิดจุดเด่นทางกายภาพ ความสวยงามของพื้นที่ทางธรรมชาติ
- 2) เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์การสร้างเมืองสามโคก ทำให้เป็นแหล่งวัฒนธรรมของชาวมอญมากมาย
- 3) มีวัดสำคัญทางประวัติศาสตร์เรียงรายอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาทั้ง 2 ด้าน เหมาะกับการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ

- วัดไผ่ล้อม

เป็นวัดโบราณที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัย ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอสามโคก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากบริเวณวัดนั้นเป็นที่อาศัยของ “นกปากห่าง” จำนวนมาก “นกปากห่าง” เป็นนกที่อยู่ในตระกูลนกกระสา มีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดีย ลังกา ออสเตรเลีย พม่า ไทย ลาว เขมร และเวียดนาม “นกปากห่าง” เป็นนกประจำถิ่นแต่มีบางพวกที่อพยพเปลี่ยนที่หากินไปตามฤดูกาล จะเริ่มอพยพมาอาศัยอยู่ที่วัดไผ่ล้อมในระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี โดยจะเริ่มจับคู่ทำรังและผสมพันธุ์จนกระทั่งวางไข่ และเลี้ยงลูกอ่อน เมื่อลูกนกโตขึ้นจนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว พอเข้าฤดูฝนประมาณเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม นกส่วนมากจะอพยพ จากวัดไผ่ล้อมทยอยบินขึ้นไปทางเหนือยังประเทศอินเดีย หลังจากนั้นในเดือนพฤศจิกายน นกก็จะเริ่มบินกลับมาทำรังที่วัดไผ่ล้อมอีก อาหารที่นกปากห่างชอบคือหอยโข่ง นอกจากนี้ยังมีกุ้งและปลา ปัจจุบัน “นกปากห่าง” เป็นสัตว์ป่าสงวนในความดูแลของกองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้

การเดินทางไปชมนกปากห่างนั้นไปได้ทางเรือโดยใช้เส้นทางถนนสายปทุมธานี-สามโคก เลี้ยวที่ว่าการอำเภอสามโคกถึงวัดสามัคคีาราม แล้วลงเรือข้ามฟากไปวัดไผ่ล้อม หรือนั่งรถสองแถวสายไปวัดไผ่ล้อม จากหัวถนนติวานนท์ (ทางหลวงหมายเลข 306) ถึงสามแยกเลี้ยวขวาเข้าถนนหมายเลข 346 ประมาณ 1 กิโลเมตร ทางซ้ายมือมีทางราดยางเข้าสู่วัดเสด็จ (ระยะทาง 3.5 กิโลเมตร) และวัดไผ่ล้อมระยะทาง 15 กิโลเมตร ไปลงที่หน้าวัดไผ่ล้อม หรือโดยสารรถประจำทาง ขสมก. สาย 32 และ ปอ.6 จากสนามหลวง หรือสาย 104 จากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิไปท่าเรือเทศบาลเมืองปทุมธานี

แล้วข้ามเรือในราคา 5 บาท ไปยังวัดไผ่ล้อมอีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้ บริษัทสุภัทรา ยังมีบริการเรือนำเที่ยว กรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ ไป-กลับ ทุกวันอาทิตย์ อัตราค่าโดยสาร 280 บาท ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ท่ามหาราช โทร. 222-5330, 225-3002-3 ในบริเวณวัดไผ่ล้อมมีร้านจำหน่ายอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวในวันเสาร์และอาทิตย์

- วัดโบสถ์

ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านกลาง ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2164 โดยชาวมอญที่อพยพมาจากเมืองหงสาวดี มีเสนาหังสร้างขึ้นไปเป็นสัญลักษณ์แห่งเมืองหงสาวดีสิ่งสำคัญใน วัดโบสถ์ คือ พระแสงอาญาสิทธิ์ ของเก่าแก่จากรามัญ ช้างสี่เศียรใช้ติดตั้งประดับหัวเสาอายุเก่าแก่อถึง 150 ปีสร้างด้วยทองคำสัมฤทธิ์ พระทรงเครื่องอยู่ในโบสถ์เก่าของวัด และรูปปั้นสุนัขย่าเหลหล่อด้วยตะกั่วที่เจ้าอาวาสได้รับพระราชทานมาจากรัชกาลที่ 6 การเดินทางจากศาลากลางจังหวัดไปที่อำเภอสามโคก เมื่อถึงสี่แยกเลี้ยวขวาขึ้นสะพานปทุมธานีพอลงจากสะพานจะมีป้ายทางเข้าวัดโบสถ์อยู่ทางขวามือ

- วัดศาลาแดงเหนือ

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเชิงรายน้อย อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก มีสิ่งที่น่าสนใจคือธรรมาสถ์ลายจำหลักไม้ ศาลาการเปรียญ หมู่กุฏิ หอไตร และเครื่องกรองน้ำสมัยโบราณที่หาชมได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีเจดีย์มอญขนาดเล็กที่น่าสนใจ ที่วัดนี้มีการสวดมนต์ด้วยภาษามอญทุกวัน เวลาประมาณ 15.00 น. บริเวณวัดนี้มีการรักษาความสะอาดของหมู่บ้าน ได้อย่างดีเยี่ยมจนเป็นหมู่บ้านที่ชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านอนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยาดีเด่นของกระทรวงสาธารณสุขปี พ.ศ. 2541 และยังมีการปลูกบ้านเรือนไทยผสมผสานแบบมอญที่หาชมได้ยากยิ่ง

- ชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ

รูปที่ 4.14 แสดงสภาพปัจจุบันของชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ

เอกลักษณ์ที่น่าสนใจของชุมชน คือ บ้านเรือนส่วนใหญ่ใช้ไม้เป็นวัสดุ ทาสีน้ำมันโอ๊ค (สีแดง) ส่วนที่เป็นรั้วไม้จะทาสีเขียวเหมือนกันอย่างเป็นระเบียบ การหันหน้าจั่วของเรือนส่วนมากปลูกโดยหันหน้าเข้าหาแม่น้ำ เรียกว่า เรือนมอญขวาง รวมถึงคติความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติของชาวบ้านศาลาแดง นั้นมีความน่าสนใจและยังคงรักษามาได้จนถึงทุกวันนี้

- วัดบางนา

สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดมี พระป่าเลไลย์ เจดีย์ย่อมุมสิบสอง 2 องค์ เสาหงษ์ รูปหงส์กู่ฎิ ตึกโบราณ 3 หลัง หลังคาโบสถ์อายุกว่า 100 ปี หินศักดิ์สิทธิ์ สรีระของหลวงปู่เส่งที่ไม่เน่าเปื่อยในโรงแก้ว

- วัดบ้านพร้าวใน

ภายในวัดพระประธานหลวงพ่อดโต อายุ 80 ปี ก่ออิฐฉาบปูนขาวผสมน้ำอ้อย อุโบสถอายุ 115 ปี มีลักษณะเป็นทรงไทยโบราณ และเจดีย์ อายุกว่า 130 ปี แบบรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีกนกหลายสิ่ง ฐานลายเท้าสิงห์

- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เมืองสามโคก

อยู่ในวัดชัยสิทธิवास ตำบลกระแซง มีนิทรรศการมรดกไทยและศิลปวัตถุโบราณหลายสมัย

2) กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำตอนล่าง (เขตอำเภอเมืองปทุมธานี)

ตามรอยเส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิม ลัดเลาะเกาะเกร็ดใหญ่ วิถีชีวิตริมน้ำ
จุดเด่นของพื้นที่ คือ

ลักษณะเป็นพื้นที่เกาะขนาดใหญ่ เรียกว่า เกาะเกร็ดใหญ่ มีความสำคัญกับการย้ายถิ่นของชุมชนในอดีต จึงมีชุมชนเก่าแก่มากมาย และหลายชุมชนยังคงวิถีชีวิตริมน้ำไว้ มีแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองบางหลวงเชียงรากล้อมรอบ

- คลองลัดเกร็ดใหญ่

เป็นคลองที่ขุดเพื่ออำนวยความสะดวกทางการเดินเรือ ในแม่น้ำเจ้าพระยา จากพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา กล่าวว่า คลองลัดเกร็ดใหญ่ ขุดขึ้นในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ตั้งแต่ท้ายบ้านสามโคกหน้าวัดไก่อเตี้ย มาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาเดิมที่หน้าวัดศาลเจ้า ตำบลบ้านกลาง อำเภอมือง เป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร เมื่อคลองขุดเสร็จได้มีผู้คนอพยพโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ สองฟากฝั่งคลอง เพราะคลองลัดเกร็ดใหญ่กลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากกระแสน้ำเปลี่ยนทิศ

ทางการเดินใหม่ ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิมตื้นเขินขึ้นจนเรียกว่า แม่น้ำอ้อม ในปัจจุบัน การขุดคลองลัดเกร็ดในสมัยอยุธยาได้ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เพราะศูนย์กลางของชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เพราะศูนย์กลางของชุมชนย้ายมาตั้งตามเส้นทางคมนาคมที่สะดวกกว่า เมื่อมีผู้คนอยู่หนาแน่น การพัฒนาบ้านเมืองจึงอยู่ฝั่งตะวันตกของลำน้ำมากกว่า ตะวันออกในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีการสร้างศาลากลางจังหวัดริมแม่น้ำขึ้น โดยก่อสร้างตามแบบอย่างศาลากลางทั่วไปในสมัยนั้นคือ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน หลังคาทรงปั้นหยาอย่างยุโรป

รูปที่ 4.15 แสดงสภาพปัจจุบันของแม่น้ำอ้อม

- บ้านกระแซง

เป็นชื่อตำบลหนึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง เรียกว่าตำบลบ้านกระแซง เดิมเรียกว่า บ้านกระแซงไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับตำบลบ้านกระแซงมอญ (ภายหลังเปลี่ยนเป็นตำบลกระแซง) ในอำเภอสามโคกซึ่งมีพื้นที่ตรงกันแต่อยู่คนละฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา กล่าวคือ ฝั่งตะวันออกที่อยู่บริเวณวัดสำแล คือบ้านกระแซงไทย ส่วนฝั่งตะวันตกบริเวณวัดไก่อี๋ยเรียกว่า บ้านกระแซงมอญ ในอดีตบริเวณนี้มีตลาดน้ำที่ใหญ่ที่สุดของปทุมธานี เรียกว่า ตลาดน้ำบ้านกระแซง ปรากฏภาพวาดจิตรกรรมซึ่งเป็นฝีมือนักโทษ นำเสียดายที่ปัจจุบันถูกรื้อทิ้งไปแล้ว

- วัดชินวรารามวรวิหาร

ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นวัดเก่าแก่และเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชินวรวิหาร เดิมชื่อ “วัดมะขามใต้” บริเวณพระอารามกว้างขวาง ในพระอุโบสถมีจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม พร้อม ถ้ำบรรยายเป็นโคลงสี่สุภาพเกี่ยวกับเรื่องพระเจ้าลิขชาติ วัดนี้ได้รับการปฏิสังขรณ์ โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสิริวัฒนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า อดีตเจ้าอาวาส วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม การเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปถนนแจ้งวัฒนะถึงห้าแยกปากเกร็ดเลี้ยวขวาเข้าถนนสาย 306 จนถึงสามแยกเลี้ยวซ้ายขึ้นสะพานนวลฉวีหรือสะพานนนทบุรี เมื่อลงจากสะพานทางขวามือจะมีป้ายทางเข้าวัดซึ่งอยู่ตรงข้ามกับวัดบางนางบุญ

- วัดหงส์ปฐมาวาส

ตั้งอยู่ที่ตำบลบางปรอก เป็นวัดที่สร้างโดยชาวมอญที่อพยพมาตั้งแตครั้งกรุงศรีอยุธยา โดยขนานนามว่า “วัดหงสา” ตามชื่อเมืองหงสาวดี และสร้างเสาหงส์ไว้เป็นสัญลักษณ์ ปุชนิยมวัตถุสำคัญของวัด คือ พระพุทธรชินราชจำลองปางมารวิชัย เจดีย์มอญ รูปหล่อหลวงปู่เฒ่าที่ชาวบ้านนับถือ วัดแห่งนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการอนุรักษ์พันธุปลาน้ำวัดมีพันธุ์ปลาต่างๆ มากมายที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยาเช่น ปลาสรวย ปลาเทโพ ว่ายมาชุมนุมกันอยู่เนื่องแน่นเพื่อรอรับอาหารจาก ผู้มาทำบุญไหว้พระที่วัด

- วัดเสด็จ

เดิมชื่อวัดสร้อยทองคลองกระแชง ต่อมาสมัยร. 3 ได้ส่งกองทัพไปปราบกบฏเวียงจันทร์ ได้อพยพผู้คนมาตั้งหลักแหล่งทำสวนพริกไทย จึงได้ขนานนามใหม่ว่า วัดเสด็จ

- วัดบางหลวง

ภายในมีอุโบสถทรงไทยโบราณ ภายในมีพระประธานปางมารวิชัย และภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพพุทธประวัติ นอกจากนี้ยังมีเจดีย์มอญ 2 องค์ คือทรงชเวดากอง และมูเตา ซึ่งวัดนี้ใช้ประกอบศาสนพิธีของชาวบ้านมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

- วัดฉวาง

ภายในมีพระวิหารเก่า มีงานจิตรกรรมปรากฏอยู่ที่หน้าบันของวิหาร และพระพุทธรูปปางสมาธิที่สร้างจากสตาบักแดงทั้งองค์ ซึ่งประชาชนเลื่อมใส พากันมานมัสการอยู่มิขาด นอกจากนี้ยังมีศาลาท่าน้ำที่มีความงดงามอยู่ที่ปลายเกาะสลักที่ชายคา วัดนี้ชาวบ้านใช้ประกอบศาสนพิธีตั้งแต่ ร. 2 จนถึงปัจจุบัน แต่สภาพวิหารเก่าชำรุดทรุดโทรมมาก

- วัดน้ำวน

ในวัดมีเจดีย์ทรงรามัญ (ร่างกุ้ง) อุโบสถมีภู่งหงส์และหน้าบันที่สวยงามรวมทั้งเสาหงส์หน้าอุโบสถ เป็นวัดที่มีประชาชนจากที่ต่างๆ มาเที่ยวชมเป็นจำนวนมากทุกวันทำให้เกิดการทิ้งขยะไม่เลือกที่ ไม่รักษาความสะอาดที่ดีพอ

- วัดโคก

ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลบ้านฉาง ภายในมีวัดมีพระประธานปางสมาธิ เจดีย์มอญก่อสร้างแบบก่ออิฐถือปูนสีขาว ธรรมมาสน์เก่าทำด้วยไม้มะเกลือฝังมุขลายถนนอายุกว่าร้อยปี และศาลาการเปรียญก่อสร้างด้วยไม้สัก เสาเป็นสีแดง มีอายุร้อยปีเศษ

- วัดบางคูโน

ตั้งอยู่ตำบลบางคูวัด ในวัดมีอุโบสถที่ตกแต่งซุ้มประตูด้วยลายไทยเทพพนม ยักษ์และครุฑ

แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วนเป็นเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของคนไทยเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้แสดงออกถึงอารยธรรม และความเจริญรุ่งเรืองในอดีตที่สืบทอดต่อกันมา ถือเป็นความภาคภูมิใจของคนไทย แต่ในปัจจุบันสิ่งต่างๆ เหล่านี้นับวันจะยิ่งเลือนหายไปอย่างไม่มีวันกลับ เพราะความเจริญด้านวัตถุต่างๆ รวมถึง วัฒนธรรมของประเทศทางตะวันตก เข้ามารอบงำ จนทำให้ผู้คนในท้องถิ่นมองไม่เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมต่างๆ ที่สั่งสมมาตั้งแต่ในอดีต การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการที่จะรักษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไว้เพื่อให้คนรุ่นต่อไป ได้มีโอกาสศึกษา และรับรู้เรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอารยธรรมของบรรพบุรุษของตน

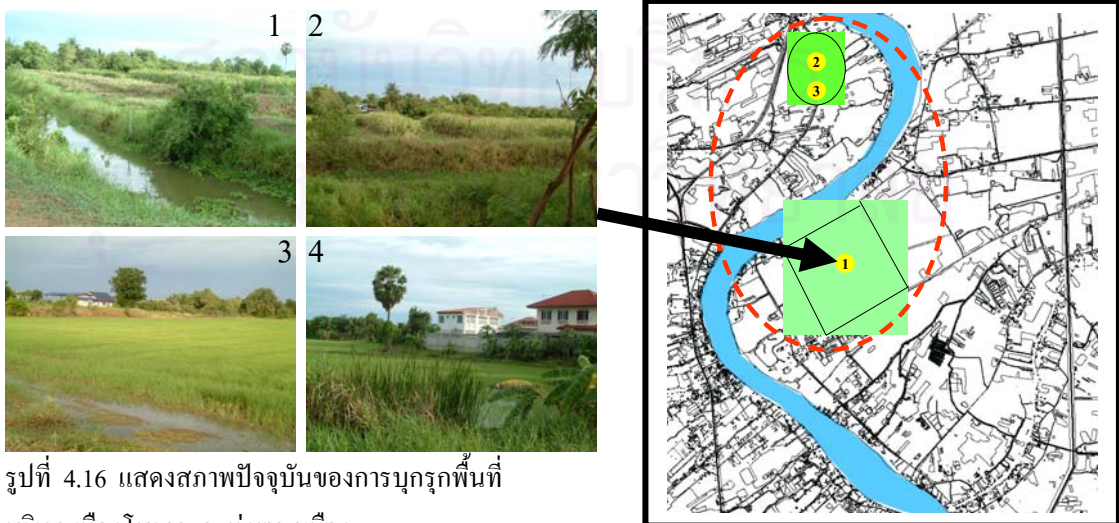
4.2.5.2.3 สภาพปัญหาในแต่ละกลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวจากการสำรวจเบื้องต้น

1) ปัญหาในกลุ่มแหล่งโบราณคดี

1.1) เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง (อยู่ริมถนนหลักสาย 3309 ใกล้กับวัดศาลาแดง)

ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- การปลูกสร้างอาคาร บ้านจัดสรรรุกล้ำแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน
- การให้นักลงทุนเข้ามาจับจองพื้นที่ และแบ่งให้เกษตรกรเช่าที่เพื่อทำการเกษตร

รูปที่ 4.16 แสดงสภาพปัจจุบันของการบุกรุกพื้นที่บริเวณเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง

ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- การปรับพื้นที่ ตัดถนนเข้าไปในแหล่งโบราณคดี ทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่และแก้ทัศนียภาพ

ปัญหาความเสื่อมโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- แหล่งศิลปวัฒนธรรมอันมีคุณค่า กำลังจะสูญหายไปไม่ช้า เพราะทางท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจ

1.2) แหล่งโบราณวัตถุโลกขายมัน บ้านเก่า และโบราณสถานวัดมหิงสาราม

ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

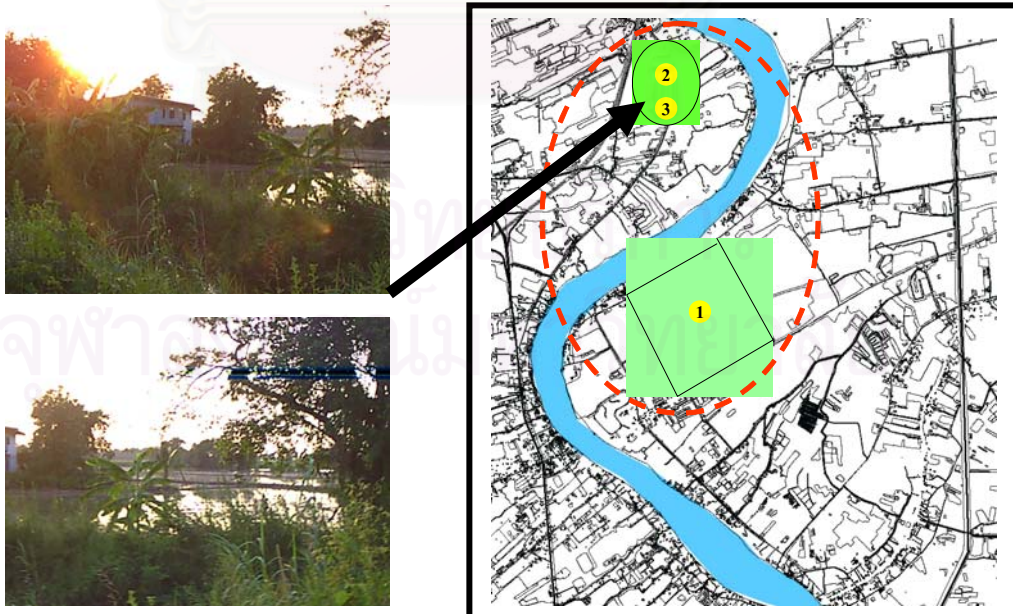
- การปลูกสร้างอาคารรुकล้าแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน
- เป็นที่ดินของเอกชนเสียส่วนใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไร่นา

ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- สภาพถนนเข้าสู่พื้นที่ที่มีความชำรุด ทรุคโทรม และแคบบริเวณสะพาน
- ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ในพื้นที่

ปัญหาความเสื่อมโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- โบราณสถานมีการบูรณะตามยถากรรม จากทางวัดซึ่งได้รับบริจาคจากคนในพื้นที่ ทำให้การบูรณะไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อาจเป็นการทำลายทางอ้อม

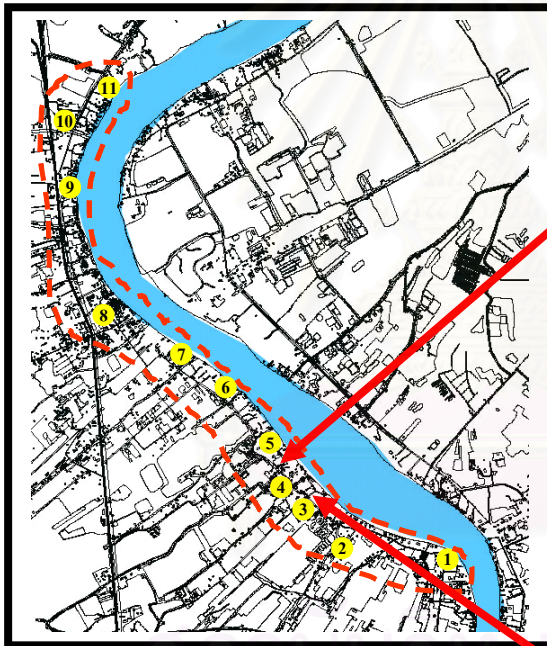
รูปที่ 4.17 บริเวณแหล่งโบราณวัตถุโลกขายมัน บ้านเก่า ซึ่งเป็นที่ดินของเอกชน

2) ปัญหาในกลุ่มเมืองสามโคก

2.1) วัดและชุมชนมอญ โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง

ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- การปลูกสร้างอาคารรุกล้ำแหล่งศิลปวัฒนธรรม

รูปที่ 4.18 สภาพปัญหาบริเวณเตาโอ่งอ่าง หมายเลข 3 ซึ่งถูกรุกกรุกโดยที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ และมีสภาพกลายเป็นที่ทิ้งขยะของหมู่บ้าน ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญใดๆ

ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ถนน สะพาน อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม และแคบ

รูปที่ 4.19 สภาพถนนที่ทรุดโทรม เป็นหลุมบ่อ มีขนาดแคบ โดยเฉพาะบริเวณสะพาน ข้ามคลอง

ปัญหาความเสื่อมโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

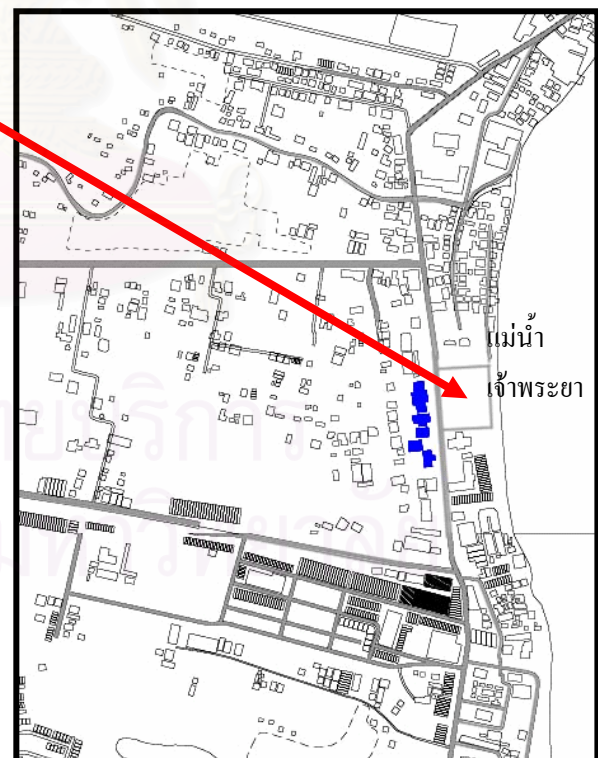
- แหล่งศิลปวัฒนธรรมอันมีคุณค่า กำลังจะสูญหายไปไม่ช้า เพราะทางท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจ

3) ปัญหาในกลุ่มเมืองปทุมธานี

3.1) บริเวณย่านประวัติศาสตร์ (ศาลากลางหลังเก่า)

ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- การปลูกสร้างอาคารรุกล้ำแหล่งศิลปวัฒนธรรม
- ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ของร้านค้าต่างๆ

รูปที่ 4.19 สภาพความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของย่านประวัติศาสตร์ มีร้านค้าเกะกะ รวมถึงที่จอดรถไม่มีความชัดเจน

ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- เสไฟฟ้า ทำลายทัศนียภาพโดยรวมของย่าน
- ท่าเรือเทศบาลไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ บางท่าเรือไม่ได้เปิดใช้

ปัญหาความเสื่อมโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ไม่มีการพัฒนาใดๆ ในย่านนี้ ให้มีสภาพเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

4) ปัญหาในกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา

สถานที่หลายแห่ง เรือไม่สามารถเทียบท่าได้ เนื่องจากการคูทราย และด้านสภาพพื้นที่ทำเรือบางแห่ง มีการก่อสร้างศาลาเทียบเรือ แต่ไม่สามารถให้เรือเทียบท่าได้

สถานที่ที่เรือสามารถเทียบท่าได้ คือ

- วัดไผ่ล้อม
- วัดสุราษฎร์ศรัทธา
- วัดชินวราราม
- บริเวณศาลากลาง(มีศักยภาพมากที่สุด)
- วัดเจดีย์ทอง

สถานที่ที่เรือเทียบท่าไม่ได้ และเป็นสถานที่สำคัญ คือ

- บริเวณวัดสิงห์และเตาโอ่งอ่าง มีศาลาให้เทียบแต่ไม่สามารถเทียบท่าได้
- วัดเทียนถวาย มีศาลาแต่เทียบท่าไม่ได้

อีกประการหนึ่ง ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวและนักลงทุน มีความสนใจในพื้นที่ แต่ไม่สามารถแวะพักได้ เนื่องจากสถานที่นั้นๆมิได้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเลย

รูปที่ 4.20 บริเวณท่าเรือที่มีปัญหา วัดสิงห์และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง

มีการสร้างศาลาเทียบเรือแต่เรือไม่สามารถเข้าเทียบท่าได้ เนื่องจากการคูทรายบริเวณริมตลิ่ง ทำให้บริเวณริมฝั่งมีลักษณะไม่ลึกเพียงพอให้เรือเทียบท่าได้

สรุปปัญหาโดยรวมในแต่ละด้าน

ด้านกายภาพ

1. ความไม่พร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว เช่น เรือไม่สามารถเทียบท่าได้ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่สะดวก และจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง
2. ความเสื่อมโทรมของแหล่งศิลปวัฒนธรรมเนื่องจากขาดการดูแลและเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดความประทับใจ และอาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่ย้อนกลับมาเที่ยวอีก
3. การก่อสร้างอาคารรุกล้ำแหล่งโบราณสถาน เช่น บริเวณโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง เป็นการทำลายโบราณสถานโดยตรงทำให้โบราณสถานเกิดความเสียหาย และเสียทัศนียภาพ จนทำให้ไม่เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว
4. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของเมืองโดยขาดจิตสำนึกหรือรู้เท่าไม่ถึงการ ทำลายแหล่งศิลปวัฒนธรรม ทำให้แหล่งวัฒนธรรมที่มีคุณค่าถูกทำลาย ซึ่งจะมีผลให้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวลดลง ทำให้นักท่องเที่ยวลดจำนวนลงไปด้วย

ด้านเศรษฐกิจ

งบประมาณที่จัดสรรเพื่อพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ มีจำนวนน้อย เช่น กรมศิลปฯ ได้งบประมาณเพื่อบูรณะซ่อมแซมโบราณสถานต่างๆ จำนวนหนึ่ง แหล่งศิลปวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานีก็จะไม่ได้ถูกเลือกเนื่องจากมีโบราณสถานแห่งอื่นๆ มีความต้องการบูรณะอย่างเร่งด่วนมากกว่า หรือ ทางจังหวัดมีการจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมไม่มาก จนโครงการบางโครงการต้องล่าช้าออกไป

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจนั้นส่งผลกระทบต่อตรงกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากการพัฒนาต้องอาศัยงบประมาณเป็นจำนวนมาก การที่มีงบประมาณไม่เพียงพอหรืองบประมาณที่จัดสรรล่าช้าออกไป ส่งผลให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ในหลายๆเรื่อง เช่น โบราณสถานอยู่ในสภาพทรุดโทรมและไม่สามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากขาดงบประมาณในการโปรโมตแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ทำให้ตลาดการท่องเที่ยวซบเซาลงไปตามลำดับ

ด้านสังคม

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทางท้องถิ่น ยังให้ความสำคัญไม่มากเท่าที่ควร
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนในการทำลายวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ของชาวมอญที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เช่น ที่ชุมชนศาลาแดง เคยมีการจัดโฮมสเตย์ ปรากฏว่า

นักท่องเที่ยวประพาศดินไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวมอญ เช่นการดื่มสุรา สูบบุหรี่ไม่ถูกกาลเทศะ ฯลฯ

4.2.5.2.4 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)

1) วิเคราะห์ในภาพรวมของแหล่งศิลปวัฒนธรรม

จุดแข็ง

1. การเข้าถึงพื้นที่สะดวก รวดเร็ว มีทั้งทางด่วนและวงแหวนรอบนอก ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางน้อย
2. มีแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถใช้เป็นเส้นทางเข้าถึง และเส้นทางท่องเที่ยวได้ ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
3. ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอสามโคก ที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลาง ทำให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติ เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว
4. พื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่งอารยธรรมของชาวมอญมาช้านาน ทำให้เกิดศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์มากมาย เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป เมืองสามโคกซึ่งถือเป็นเมืองที่เก่าแก่กับชาวมอญ สามารถสร้างแบรนด์ให้กับจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวจดจำได้
5. การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานคร ยังแผ่ขยายมาไม่ถึงพื้นที่บริเวณนี้ จึงทำให้สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ และเป็นสังคมชนบท เหมาะอย่างยิ่งแก่การพักผ่อนและท่องเที่ยว

ความได้เปรียบทางด้านที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศที่สวยงามตามธรรมชาติของแม่น้ำเจ้าพระยา เอื้ออำนวยต่อการตลาดการท่องเที่ยวในอนาคตนี้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานครที่จะมาท่องเที่ยว ซึ่งมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดความความสะดวก และประหยัดเวลาได้อย่างมาก ประกอบกับมีแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความสนใจในการล่องเรือเป็นอย่างมาก รวมถึงอารยธรรมที่เก่าแก่ต่างๆ ในพื้นที่ก็เป็นที่สนใจเช่นกัน ทั้งหมดนี้จึงเป็นจุดแข็งที่จะส่งเสริมให้ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีมีมั่นคงและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

จุดอ่อน

1. ทางจังหวัดปทุมธานียังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเท่าที่ควร
2. ผู้คนในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญของแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ
3. ลักษณะภูมิประเทศที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนา
4. บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยามีการคุศตราชัยกันมาก ทำให้เรือไม่สามารถเทียบท่าได้บางจุด

จุดอ่อนของจังหวัดโดยส่วนใหญ่จะส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกในด้านการเดินทาง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นสาเหตุให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง เช่น การไม่สามารถสร้างท่าเทียบเรือได้บางจุด ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่สะดวกในการเดินทาง อาจจะต้องเดินทางลำบากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงทำให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดความประทับใจ และอาจไม่ย้อนกลับมาเที่ยวอีก รวมถึงปัญหาที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร จะทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดโดยตรง เนื่องจากนักท่องเที่ยวเมื่อมาเที่ยวก็ต้องการความประทับใจและอยากที่จะเห็นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อยู่ในสภาพที่พร้อมในการท่องเที่ยว รวมถึงอรรถประโยชน์ของคนในพื้นที่ที่มีส่วนด้วยเช่นกัน หากไม่มีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่คนในพื้นที่และหน่วยงานแล้ว คงจะสร้างตลาดการท่องเที่ยวที่ดีไม่ได้

โอกาส

1. พื้นที่อยู่ระหว่างจังหวัดอยุธยาและเกาะเกร็ด นนทบุรี ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาจากอยุธยาและเกาะเกร็ดสามารถแวะเที่ยวที่ปทุมธานีแบบต่อเนื่องได้ เพราะพื้นที่นั้นอยู่ต่อเนื่องกัน
2. บริษัทนำเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะนำเที่ยวทางน้ำต้องการหาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อนำเสนอลูกค้า
3. การมีสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษามากมายจะเป็นตัวดึงดูดทั้งนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมาจากที่ต่างๆกัน เข้าสู่พื้นที่ และเกิดการหมุนเวียนประชากรอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดโอกาสในการที่ประชากรเหล่านั้นจะซึมซับศิลปวัฒนธรรมต่างๆของจังหวัด และโอกาสในการประชาสัมพันธ์ด้วย ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการท่องเที่ยว

โอกาสทั้งหมดนี้ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวโดยตรง ทำให้ตลาดการท่องเที่ยวของปทุมธานีได้รับประโยชน์ร่วมด้วย เช่น ความได้เปรียบด้านที่ตั้งซึ่งอยู่ระหว่างตลาดท่องเที่ยวแหล่งใหญ่สองจังหวัด คืออยุธยาและนนทบุรี ทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบต่อเนื่องกันได้ และบริษัทนำเที่ยวที่ต้องการโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบใหม่ๆ เสนอแก่ลูกค้า นั้น ก็จะเป็นการช่วยกระตุ้นให้เกิดการรู้จักแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานีมากยิ่งขึ้น รวมถึงสถาบันการศึกษามากมายในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งทำให้เกิดประชากรหมุนเวียนเป็นจำนวนมากอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น เมื่อมีผู้คนรู้จักมากขึ้น โอกาสที่ตลาดการท่องเที่ยวจะเติบโตก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

อุปสรรค

1. จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไปของ ททท. เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆแล้วจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับต่ำกว่า เพราะฉะนั้นในการพิจารณาเพื่อของบประมาณนั้นจะอยู่ในอันดับท้ายๆ

2. แหล่งโบราณสถานที่สำคัญของปทุมธานีบางแห่งยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนและยังไม่ได้รับความสนใจจากกรมศิลปฯ เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัดของกรมศิลปฯ จะนำไปพัฒนาแหล่งที่มีความต้องการเร่งด่วนมากกว่า

อุปสรรคส่วนใหญ่ยังคงเป็นเรื่องของงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะทำให้การพัฒนาดำเนินไปได้ ตลาดการท่องเที่ยวจึงชะงักงัน

2) วิเคราะห์ในแต่ละแหล่งศิลปวัฒนธรรม 4 กลุ่ม

2.1) กลุ่มแหล่งโบราณคดี

จุดแข็ง

1. บริเวณแหล่งโบราณคดีอยู่ต่อเนื่องกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกัน
2. มีการค้นพบโบราณวัตถุมากมายหลายยุคสมัย ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
3. บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่แหล่งโบราณคดี มีความเจริญและสภาพถนนดีมาก

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการชมประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ส่วนนี้จึงเป็นจุดแข็งที่จะเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะประวัติศาสตร์มีความต่อเนื่องกันอยู่

จุดอ่อน

1. โบราณสถาน และบริเวณเขตเมืองโบราณ มีหลักฐานเหลือให้เห็นอยู่ไม่มากเมื่อเทียบกับอยุธยา
2. พื้นที่บริเวณแหล่งโบราณคดีอยู่ในความครอบครองของเอกชน
3. บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่แหล่งโบราณคดี ไม่ค่อยมีการพัฒนาสภาพถนนทรุดโทรม
4. คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จักแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ แม้แต่คนในพื้นที่เอง
5. รถประจำทางผ่านน้อย ทำให้ต้องรอคอยเป็นเวลานาน
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจ

สิ่งเป็นปัญหาคือ โบราณสถานที่มีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับอยุธยา และความสะดวกด้านการเดินทางมีน้อย เป็นปัญหาสำคัญต่อตลาดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้

โอกาส

เนื่องจากมีประวัติศาสตร์ที่ต่อเนื่องและคล้ายกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาจดึงดูดนักท่องเที่ยวจากอยุธยาให้เข้ามาเยี่ยมชมต่อเนื่องจากอยุธยาได้ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ส่วนแบ่งจากอยุธยา

อุปสรรค

อุทยานมีแหล่งโบราณสถานที่ที่สมบูรณ์กว่า อาจทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนไม่สนใจต่อแหล่งประวัติศาสตร์ในพื้นที่นี้ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงไปบ้าง

2.2) กลุ่มเมืองสาม โศก

จุดแข็ง

1. เป็นแหล่งที่ชาวมอญอพยพมาตั้งถิ่นฐาน ทำให้มีวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์
2. มีวัดมอญที่เก่าแก่มากมาย
3. วัดมอญส่วนมากอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำอีกทางหนึ่ง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นที่สนใจจากนักท่องเที่ยว โดยทั่วไปอยู่แล้ว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ เมื่อผสมผสานรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเข้าไปด้วยทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้มีศักยภาพที่สูง และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ส่งผลดีต่อตลาดการท่องเที่ยวโดยรวม

จุดอ่อน

1. ถนนสายเรียบแม่น้ำเจ้าพระยา และสะพานข้ามคลองค่อนข้างแคบ รถสวนกันไม่สะดวก
2. ถนนสายเรียบแม่น้ำเจ้าพระยา ยังขาดบริการพื้นฐานที่ดีพอ เช่น แสงสว่างในตอนกลางคืน การรักษาความปลอดภัย
3. รถประจำทางผ่านน้อย ต้องรอคอยเป็นเวลานาน
4. โบราณสถานที่ไม่มีป้ายบอกประวัติความเป็นมาที่ชัดเจน
5. พื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตที่เสี่ยงกับปัญหาน้ำท่วม
6. ท่าเรือบางจุด เรือไม่สามารถเทียบได้

ปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน การขนส่ง ยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลโดยตรงต่อการอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว ถ้าไม่รีบแก้ไขจะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงไป

โอกาส

มีความคล้ายคลึงกับเกาะเกร็ดของนนทบุรี ซึ่งคนส่วนใหญ่รู้จัก อาจเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเกาะเกร็ดเข้ามาเยี่ยมชม

2.3) กลุ่มเมืองปทุมธานี

จุดแข็ง

1. อยู่ใจกลางเมืองซึ่งได้รับความสะดวกในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การเข้าถึง รถประจำทาง ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
2. อยู่บริเวณหน่วยงานราชการ ซึ่งโบราณสถานได้รับการดูแลเป็นอย่างดีมากกว่าที่อื่นๆ
3. พื้นที่บริเวณนี้มากพอในการจัดกิจกรรมต่างๆ

4. มีท่าเรือใหญ่ สะดวกในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ

การที่โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมของพื้นที่นี้เป็นจุดแข็งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และความสะดวกรวดสบาย ประกอบการโบราณสถานที่เป็นสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก

จุดอ่อน

อยู่บริเวณตลาดสด ทำให้วุ่นวาย เกะกะไม่เป็นระเบียบ ขาดความสงบเงียบ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการความสงบเงียบและบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ดี ปัญหานี้อาจทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเนื่องจากขาดความประทับใจ

โอกาส

กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนศาลากลางเก่าเป็นโบราณสถาน และจะขึ้นทะเบียนอาคารหลังอื่นๆตามมา ทำให้นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปรู้จัก และดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

2.4) กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา

จุดแข็ง

1. วัดมอญส่วนใหญ่อยู่ริมแม่น้ำ ทำให้มีศักยภาพในการท่องเที่ยวทางน้ำสูง
2. มีวัดมอญที่เก่าแก่มากมาย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์
3. เอกลักษณ์ของพื้นที่ คือคลองแม่ น้ำ อ้อม ทำให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามริมฝั่งแม่น้ำ และชุมชนที่เก่าแก่

การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นจุดแข็งที่สุด และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ โดยเฉพาะชาวต่างชาติ ชื่นชอบการล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา สังเกตได้จากบริษัทนำเที่ยวในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีโปรแกรมล่องแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้น จุดนี้จะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อน

1. ไม่มีเรือโดยสารเข้ามาถึง (เมื่อก่อนเคยมีเรือด่วนเจ้าพระยามาถึงบริเวณศาลากลางเก่า แต่ปัจจุบันถูกยกเลิกไป เรือมาถึงแค่ท่าบ้านนนท์)
2. การขุดทรายบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นสาเหตุให้แม่น้ำตื้นเขิน เรือจึงไม่สามารถเทียบท่าได้บางจุด

ปัญหาที่สำคัญที่กระทบต่อตลาดการท่องเที่ยวคือ การขนส่ง และการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวยังมีปัญหา เช่น ท่าเรือและเรือโดยสาร มีน้อยมาก อาจทำให้นักท่องเที่ยวลดจำนวนลง เนื่องจากไม่ได้รับความสะดวกรวดสบาย

โอกาส

1. นักท่องเที่ยวโดยทั่วไป โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวทางน้ำ
2. เส้นทางน้ำต่อเนื่องกับเกาะเกร็ด และจังหวัดอยุธยา ทำให้เกิดการท่องเที่ยวทางน้ำที่ต่อเนื่องกันได้

เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยาที่ต่อเนื่องกับสามจังหวัด ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี และอยุธยา สามารถเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำที่ต่อเนื่อง ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

4.2.5.3 สถิติของนักท่องเที่ยวและการคาดประมาณ

จากข้อมูลสถิติผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดปทุมธานีในปี พ.ศ.2544 และปี พ.ศ. 2545สรุปได้ว่าผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดปทุมธานีในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 613,073 คน เป็น 739,896 คน ซึ่งเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น 20.69 % จากจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนทั้งหมดมีผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยเป็นจำนวนมากว่าผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ จากผู้มาเยี่ยมเยือนทั้งสองประเภทมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว โดยรวมแล้วนักศึกษามีจำนวนที่มากกว่านักท่องเที่ยว โดยเฉพาะแล้วทั้งผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยและชาวต่างประเทศมาพักอยู่ประมาณ 1-2 วัน ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของผู้มาเยี่ยมเยือนมีอัตราที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 829.68 บาทต่อคนต่อวัน ในปี 2544 เป็น 849.11 บาทต่อคนต่อวันในปี 2545 โดยที่ผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศใช้ค่าใช้จ่ายมากกว่าผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย โดยที่ผู้เยี่ยมเยือนทั้งสองประเภทมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่ได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 568.92 ล้านบาทในปี 2544 เป็น 687.33 ล้านบาทในปี 2545 คิดเป็นอัตราเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น 20.81 % โดยที่ได้รายได้จากผู้มา

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลสถิติผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดปทุมธานีใน ปี พ.ศ. 2544-2545

ข้อมูล	ปี 2544	ปี 2545	(% การเปลี่ยนแปลง)
ผู้มาเยี่ยมเยือน	613,073	739,896	20.69
ชาวไทย	500,125	598,621	19.69
ชาวต่างประเทศ	112,948	141,275	25.08
นักท่องเที่ยว	254,361	314,279	23.56
ชาวไทย	223,261	282,154	26.38
ชาวต่างประเทศ	31,100	32,125	3.29
นักท่องเที่ยว	358,712	425,617	18.65
ชาวไทย	250,325	316,467	26.42
ชาวต่างประเทศ	108,387	109,150	0.7
จำนวนเวลาที่พัก (วัน)	1.37	1.37	-
ชาวไทย	1.2	1.2	-
ชาวต่างประเทศ	1.4	1.45	-
ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)			
ผู้มาเยี่ยมเยือน	829.68	849.11	2.34
ชาวไทย	765.14	785.12	2.61
ชาวต่างประเทศ	1,115.46	1,120.24	0.43
นักท่องเที่ยว	996.53	1,035.95	3.96
ชาวไทย	975.12	977.15	0.21
ชาวต่างประเทศ	1,550.24	1,552.41	0.14
นักท่องเที่ยว	669.55	667.66	0.29
ชาวไทย	550.12	570.18	3.65
ชาวต่างประเทศ	945.38	950.31	0.52
รายได้ (ล้านบาท)			
ผู้มาเยี่ยมเยือน	568.92	687.33	20.81
ชาวไทย	398.96	511.29	28.16
ชาวต่างประเทศ	169.96	176.04	3.58

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 6

การคาดประมาณนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

จากการคาดประมาณผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดปทุมธานี พบว่า จังหวัดปทุมธานีจะมีผู้เยี่ยมชมเยือนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2565 จะมีผู้เยี่ยมชมเยือน 1,120,259 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยว 502,845 คน และนักท่องเที่ยว 617,414 คน

ตารางที่ 4.7 การคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

ปี พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว	จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน
2545	314,279	425,617	739,896
2546	321,752	433,608	755,360
2547	329,403	441,748	771,151
2548	337,235	450,042	787,277
2549	345,254	458,491	803,745
2550	353,464	467,098	820,562
2551	361,869	475,868	837,737
2552	370,473	484,802	855,275
2553	379,282	493,903	873,185
2554	388,301	503,176	891,477
2555	397,534	512,623	910,157
2556	406,987	522,247	929,234
2557	416,664	532,051	948,715
2558	426,572	542,040	968,612
2559	436,715	552,216	988,931
2560	447,099	562,584	1,009,683
2561	457,731	573,146	1,030,877
2562	468,615	583,906	1,052,521
2563	479,758	594,868	1,074,626
2564	491,165	606,036	1,097,201
2565	502,845	617,414	1,120,259

ที่มา: จากการคาดการณ์ของผู้ศึกษา

จากการคาดการณ์นักท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี อัตราการเติบโตเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 ซึ่งการเติบโตค่อนข้างคงที่ในแต่ละปี เป็นการเติบโตตามปกติ ในปัจจุบันทางจังหวัดยังไม่มีการพัฒนาใดๆ การเติบโตจึงไม่สูงมากนัก อย่างไรก็ตามเมื่อมีการพัฒนาเกิดขึ้น ปทุมธานีอยู่ระหว่างตลาดแหล่งใหญ่สองแหล่งคือ อุทยาและนนทบุรี ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงกว่า ปทุมธานีจะต้อง

พยายามดึงส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวจากตลาดเหล่านี้ให้เข้ามาในจังหวัดให้ได้ตามเป้าหมาย จากความได้เปรียบเรื่องที่ตั้งและศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่

4.3 ศักยภาพตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี

สถานการณ์ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบัน อยู่ในระดับไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับจังหวัดข้างเคียงในอนุภาคนี เนื่องจากปัจจุบันทางจังหวัดมิได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามจังหวัดปทุมธานินั้นยังมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ในองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) *ความน่าประทับใจและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว* ซึ่งเกิดจากธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและวัฒนธรรม (Destination Attraction and Environment)

ตารางที่ 4.8 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในปัจจัยต่างๆ ที่จะได้รับในการไปท่องเที่ยว

ปัจจัยต่างๆ	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สะดวกสบาย	3.833	4.650	4.111	(4)4.198
ทัศนียภาพโดยรอบสวยงาม	4.667	4.150	4.333	(2)4.383
ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว	3.167	2.975	3.667	(5)3.270
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.333	3.050	5.222	(3)4.202
สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ที่จอดรถ ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	2.778	2.525	2.333	(6)2.545
ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ คุณค่า ของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิถีชีวิตของชาวท้องถิ่น และวัดต่างๆ	5.389	4.175	3.667	(1)4.410

ในการสำรวจปัจจัยต่างๆ นี้ จะให้นักท่องเที่ยวเรียงลำดับปัจจัยต่างๆ โดยที่ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวคาดหวังมากที่สุด จะให้เป็นอันดับ 1 เรื่อยมาจนถึงที่น้อยสุด เป็นอันดับ 6 ในการคำนวณ อันดับที่ 1 จะได้ 6 คะแนน ลดลงมาถึง อันดับที่ 6 จะได้ 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อมาเฉลี่ยกับจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จะได้ค่าเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้าหัวข้อใดมีค่าใกล้เคียงกับ 6 มากที่สุด แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยในแต่ละปัจจัยนั้นจะนำไปถ่วงน้ำหนัก เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานีอีกด้วย

ผลการสำรวจพบว่า ความคาดหวังในปัจจัยต่างๆ ของนักท่องเที่ยวชนบท อันดับแรกคือ ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 5.389 รองลงมาคือ ทัศนียภาพโดยสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.667 นักท่องเที่ยวอยุธยา อันดับแรกคือ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.650 รองลงมาคือ ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 4.175 นักท่องเที่ยวปทุมธานี อันดับแรกคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 5.222 รองลงมาคือ ทัศนียภาพโดยรอบสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.333

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คาดหวังที่จะได้พบกับความเก่าแก่ และมีเอกลักษณ์ คุณค่า ของแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นอันดับแรก ค่าเฉลี่ย 4.410 และรองลงมาคือ ทัศนียภาพโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.383 และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.202 ซึ่งค่าเฉลี่ยทั้งสามปัจจัยนี้มีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายทำทราบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ นั้น ต้องการที่จะเห็นความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ คุณค่า ของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิถีชีวิตของชาวท้องถิ่น และวัดต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแหล่งศิลปวัฒนธรรมแต่ละกลุ่มในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความมีคุณค่า ความเก่าแก่ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ของพื้นที่ศึกษา สามารถสร้างจุดขายที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้

2) ศักยภาพด้านการเข้าถึง

ตารางที่ 4.9 วิธีการเดินทางทางบกที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวในการไปท่องเที่ยว

วิธีการเดินทางที่นักท่องเที่ยวเลือกและเหตุผล		นักท่องเที่ยวชนบทบุรี		นักท่องเที่ยวอยุธยา		นักท่องเที่ยวปทุมธานี		โดยรวม	
รถยนต์ส่วนตัว	เพราะ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย	64.7	28.5	84.4	40.0	79.5	42.0	76.2	36.8
	เพราะ สะดวกในการบรรทุกสัมภาระ		14.2		22.2		19.4		18.6
	เพราะ มีอิสระในการแวะ		57.0		37.8		37.1		43.9
รถโดยสารประจำทาง	เพราะ ไม่ต้องขับรถด้วยตนเอง	21.6	35.7	6.7	49.6	12.6	34.4	13.6	39.9
	เพราะ ประหยัด		35.7		16.3		30.3		27.5
	เพราะ ไม่ต้องหาที่จอดรถ		26.7		32.6		32.4		30.5
มากับทัวร์ของบริษัทนำเที่ยว	เพราะ ไม่ต้องขับรถเอง	10.8	32.3	2.2	48.8	0.0	0.0	4.3	40.6
	เพราะ มีคนดูแลอำนวยความสะดวก		65.45		48.8		0.0		57.1
	เพราะ สามารถท่องเที่ยวได้ครบตามโปรแกรมในเวลาที่ต้องการ		0.0		0.0		0.0		0.0

การสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวชนบทบุรี อุษยา และปทุมธานี นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 64.7 84.4 79.5 ตามลำดับ ซึ่งเหตุผล ของนักท่องเที่ยวชนบทบุรีคือ มีอิสระในการแวะ ร้อยละ 57.0 รองลงมาคือ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ร้อยละ 28.5 ของนักท่องเที่ยว อุษยาและปทุมธานี คือ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ร้อยละ 40.0 42.0 ตามลำดับ รองลงมาคือ มีอิสระในการแวะ ร้อยละ 37.8 37.1 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวชนบทบุรี อุษยา และปทุมธานี นิยมเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 21.6 6.7 12.6 ตามลำดับ โดยเหตุผลหลักของทุกกลุ่มคือ ไม่ต้องการขับรถด้วยตนเอง ร้อยละ 35.7 49.6 34.4 ส่วนนักท่องเที่ยวชนบทบุรี อุษยา และปทุมธานี ที่นิยมเดินทางโดยมากับทัวร์ของบริษัทนำเที่ยวคือ ร้อยละ 10.8 2.2 0.0 ตามลำดับ

โดยภาพรวมนั้นแสดงให้เห็นว่า วิธีการเดินทางที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมากที่สุดคือ รถยนต์ส่วนตัว ถึงร้อยละ 76.2 เนื่องจากมีอิสระในการแวะ และสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ร้อยละ 43.9 36.8 ตามลำดับ ส่วนรถประจำทางและมากับทัวร์นั้นมีเป็นส่วนน้อย คือ ร้อยละ 13.6 4.3 ตามลำดับ จึงควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ตอบรับกับการใช้รถยนต์ส่วนตัวอย่างเหมาะสม เช่น อำนวยความสะดวกในเรื่องที่จอดรถ หรือปรับปรุงสภาพถนนให้ดีขึ้นพร้อม รวมถึงกระจายสถานีบริการน้ำมันให้มืออย่างเพียงพอ เป็นต้น

จากการสำรวจสังเกตเห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดปทุมธานีมีความได้เปรียบด้านการเข้าถึงอย่างมาก เนื่องจากสามารถเดินทางไปกลับได้สะดวกจากกรุงเทพมหานคร สามารถใช้ทางหลวง ทางด่วน และวงแหวนรอบนอกในการเข้าถึงพื้นที่ได้ในระยะเวลาไม่นาน นักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากกรุงเทพฯ จึงได้รับความสะดวกในแง่การเดินทางเข้าถึง

ตารางที่ 4.10 การพักค้างคืนที่ปทุมธานีเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

การพักค้างคืน	ร้อยละ
ค้าง เพราะ เที่ยวไม่หมดภายในหนึ่งวัน	0.0
ค้าง เพราะ ระยะทางไกลจากที่พักอาศัย	1.2
ค้าง เพราะ ต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ	9.5
ไม่ค้าง เพราะ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัยกลับสะดวก	81.2
รวม	91.9
ไม่ตอบ	8.1

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่ค้างคืน เพราะอยู่ใกล้กับที่พักอาศัย ร้อยละ 81.2 รองลงมาคือ ค้างคืน เพราะต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ ร้อยละ 9.5 สุดท้ายคือ ค้างคืน เพราะ ระยะทางไกลจากที่พัก ร้อยละ 1.2

จากการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวปทุมธานีจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ร้อยละ 81.2 จะไม่อยู่ค้างคืน (จากการสำรวจนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯ) ด้วยเหตุผลที่ว่า สามารถที่กลับที่พักอาศัยได้อย่างสะดวก ผลการสำรวจนี้จึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งในความมีศักยภาพด้านการเข้าถึง และด้านการเดินทาง

ตารางที่ 4.11 ความสนใจต่อรูปแบบการท่องเที่ยวทางเรือ

ความต้องการและเหตุผล		นักท่องเที่ยว นนทบุรี		นักท่องเที่ยว อยุธยา		นักท่องเที่ยว ปทุมธานี		โดยรวม	
สนใจ	เพราะ สามารถชมทัศนียภาพที่สวยงามริมฝั่งได้	95.4	69.2	92.7	84.4	93.4	79.3	93.8	77.6
	เพราะ ทำกิจกรรมบนเรือได้หลายอย่าง		23.1		13.3		10.2		15.5
ไม่สนใจ	เพราะ ความปลอดภัยต่ำเกรงว่าจะได้รับอันตราย	0.0	0.0	4.4	0.0	2.1	0.0	2.2	0.0
	เพราะ ความเร็วต่ำ ทำให้เสียเวลามาก		0.0		94.4		92.1		93.3
	เพราะ เข้าถึงได้เฉพาะที่ที่มีลำน้ำเท่านั้น		0.0		0.0		0.0		0.0

การสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี อยุธยา และปทุมธานี มีความสนใจรูปแบบการท่องเที่ยวทางเรือ ร้อยละ 95.4 92.7 93.4 ตามลำดับ ด้วยเหตุผลเหมือนกับทุกกลุ่ม คือ สามารถชมทัศนียภาพที่สวยงามริมฝั่งได้ ร้อยละ 69.2 84.4 79.3 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่สนใจได้แก่ นักท่องเที่ยวอยุธยาและปทุมธานี ร้อยละ 4.4 2.1 ตามลำดับ เหตุผลคือ ความเร็วต่ำ ทำให้เสียเวลามาก ร้อยละ 94.4 92.1 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความสนใจต่อรูปแบบการท่องเที่ยวทางเรือมากเป็นพิเศษ ถึงร้อยละ 93.8 เนื่องจากสามารถชมทัศนียภาพที่สวยงามริมฝั่งได้ ร้อยละ 77.6 มีเพียงส่วนน้อยมากที่ไม่สนใจ ร้อยละ 2.2 ในการพัฒนาจึงควรพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางเรืออย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ

จากการสำรวจทำให้ทราบอีกว่าจังหวัดปทุมธานียังมีศักยภาพการเข้าถึงทางน้ำ ซึ่งสามารถจัดให้เป็นการท่องเที่ยวทางน้ำได้ และยังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การเดินทางทางน้ำยังสามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

จังหวัดปทุมธานียังตั้งอยู่ระหว่างจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) และจังหวัดอยุธยา ซึ่งเป็นตลาดการท่องเที่ยวแหล่งใหญ่ จึงมีความได้เปรียบในการที่จะเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน เนื่องจากระยะทางที่ใกล้กัน และสามารถเดินทางถึงกันได้ทั้งทางบกและทางน้ำ

ด้าน

3) *อุปสงค์ของการท่องเที่ยว* จำเป็นต้องมีการสำรวจ ซึ่งจากการสำรวจโดยแบบสอบถามจะทำให้ทราบถึงข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ว่ามีความต้องการเข้ามาท่องเที่ยวมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปประเมินศักยภาพตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี โดยรวม ผลที่ได้จากการสำรวจในหัวข้อทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้

ก) ทัศนคติของนักท่องเที่ยวเรื่องความสนใจต่อการแหล่งศิลปวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่ม

ในการสำรวจนั้นจะสอบถามนักท่องเที่ยวทั้งสามจังหวัดคือ ปทุมธานี อุทธยา นนทบุรี เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมาย ว่ามีความสนใจต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรม ในแต่ละกลุ่มหรือไม่ และด้วยเหตุผลอะไร เพื่อในทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ และเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างถูกต้อง

ตารางที่ 4.12 การรู้จักต่อกลุ่มแหล่งโบราณคดีของนักท่องเที่ยว

การรู้จัก	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อุทธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
เคยไปและรู้จัก	27.7	10.7	3.1	13.8
ไม่เคยไปแต่รู้จัก	23.0	29.3	37.8	30.0
ไม่เคยไปและไม่รู้จัก	46.2	53.3	51.1	50.2
รวม	96.9	93.3	92.0	94.0
ไม่ตอบ	3.1	6.7	8.0	6.0

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี อันดับแรก ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 27.7 สุดท้ายคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก 23.0 นักท่องเที่ยวอุทธยา อันดับแรก ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 29.3 สุดท้ายคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 10.7 นักท่องเที่ยวปทุมธานี อันดับแรก ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 51.1 ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 37.8 สุดท้ายคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 3.1

โดยภาพรวมจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่เคยไปและไม่รู้จัก ถึง ร้อยละ 50.2 เนื่องจากยังไม่มีกิจกรรมประชาสัมพันธ์หรือพัฒนาใดๆ เกิดขึ้น รองลงมาคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 30.0 ส่วนนักท่องเที่ยวที่เคยไปและรู้จัก มีเพียงร้อยละ 13.8

ถ้าสังเกตนักท่องเที่ยวปทุมธานีที่เคยไปและรู้จัก มีเพียง ร้อยละ 3.1 เท่านั้น และไม่เคยไปและไม่รู้จัก ถึง ร้อยละ 51.1 อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวปทุมธานีในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่เน้นด้านการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก เมื่อเทียบกับอุทธยาและ

นนทบุรี สังกัดได้จาก ตารางที่ 5.59 แหล่งท่องเที่ยวอันดับต้นๆที่นักท่องเที่ยวนิยมไปไม่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์

ตารางที่ 4.13 ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่มีต่อแหล่งโบราณคดี

ความต้องการเยี่ยมชมและเหตุผล		นักท่องเที่ยว นนทบุรี		นักท่องเที่ยว อยุธยา		นักท่องเที่ยว ปทุมธานี		โดยรวม	
สนใจ	เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่	76.1	30.8	80.4	35.6	70.1	12.5	75.5	26.3
	เพราะ ส่วนตัวชอบศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์		65.4		37.8		45.2		49.5
	เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว		7.7		20.0		25.4		17.7
	เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวที่เคยไป		3.8		22.2		4.2		10.1
	เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว		7.7		4.4		5.6		5.9
ไม่สนใจ	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	23.5	24.3	19.2	42.7	29.3	19.9	24.0	29.0
	เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์		49.3		21.1		31.5		34.0
	เพราะ คิดว่าเทียบที่แหล่งท่องเที่ยวที่เคยไปไม่ได้		24.3		32.2		48.1		34.9

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี มีความสนใจร้อยละ 76.1 ด้วยเหตุผล คือ โดยส่วนตัวชอบศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ร้อยละ 65.4 รองลงมาคือ เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ไม่สนใจ ร้อยละ 23.5 ด้วยเหตุผลคือ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 49.3 รองลงมาคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง และคิดว่าเทียบที่เคยไปไม่ได้ ร้อยละ 24.3 นักท่องเที่ยวอยุธยา มีความสนใจร้อยละ 80.4 ด้วยเหตุผลคือ ชอบศึกษาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ไม่สนใจ ร้อยละ 19.2 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 42.7 รองลงมาคือ คิดว่าเทียบที่เคยไปไม่ได้ ร้อยละ 32.2 นักท่องเที่ยวปทุมธานี มีความสนใจร้อยละ 70.1 ด้วยเหตุผลคือ ชอบศึกษาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 45.2 รองลงมาคือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ร้อยละ 12.5 ไม่สนใจ ร้อยละ 29.3 ด้วยเหตุผลคือ คิดว่าเทียบที่เคยไปไม่ได้ ร้อยละ 48.1 รองลงมาคือ ไม่ชอบศึกษาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 31.5

โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการเยี่ยมชมกลุ่มโบราณคดี ถึง ร้อยละ 75.5 ด้วยเหตุผลหลักคือ ชอบที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่สนใจเยี่ยมชม ร้อยละ 24.0

ตารางที่ 4.14 การรู้จักต่อกลุ่มเมืองสามโคกของนักท่องเที่ยว

การรู้จัก	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
เคยไปและรู้จัก	14.5	14.7	13.1	14.1
ไม่เคยไปแต่รู้จัก	29.1	52.7	46.5	42.8
ไม่เคยไปและไม่รู้จัก	49.6	31.4	34.4	38.5
รวม	93.2	98.8	94.0	95.4
ไม่ตอบ	6.8	1.2	6.0	4.6

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 49.6 รองลงมาคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 29.1 เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 14.5 นักท่องเที่ยวอยุธยา ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 52.7 รองลงมาคือ ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 31.4 เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 14.7 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 46.5 รองลงมาคือ ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 34.4 เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 13.1

โดยภาพรวมจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 42.8 อาจเนื่องจาก ชื่อของเมืองสามโคก ซึ่งเป็นเมืองเก่า เป็นที่รู้จักของหลายๆคน ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยไปและไม่รู้จัก อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 38.5 ส่วนที่ไม่เคยไปและไม่รู้จักนั้นมีเพียงส่วนน้อยคือ 14.1

ตารางที่ 4.15 ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งเมืองสามโลก

ความต้องการเยี่ยมชมและเหตุผล		นักท่องเที่ยว นนทบุรี		นักท่องเที่ยว อยุธยา		นักท่องเที่ยว ปทุมธานี		โดยรวม	
สนใจ	เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่	69.5	19.2	72.7	20.0	64.3	12.6	68.8	17.3
	เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่ง ท่องเที่ยวที่เคยไป		3.8		2.2		4.8		3.6
	เพราะ ต้องการชมวัฒนธรรม วิถีชีวิต ของชาวมอญ		34.6		44.4		50.1		43.0
	เพราะ ชอบงานเทศกาล ประเพณี ของ ชาวมอญ		26.9		20.0		34.7		27.2
	เพราะ ต้องการชมเอกลักษณ์ของวัด มอญ		26.9		37.8		35.9		33.5
	เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว		11.5		24.4		12.4		16.1
	เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว		11.5		8.9		7.9		9.4
ไม่ สนใจ	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	28.6	65.5	24.7	62.5	34.6	74.4	29.3	67.4
	เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษาเกี่ยวกับ ชาวมอญ		32.3		0.0		7.8		13.4
	เพราะ คิดว่าเทียบแหล่งท่องเที่ยวที่ เคยไปไม่ได้		0.0		31.5		14.0		15.2

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี มีความสนใจ ร้อยละ 69.5 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ ร้อยละ 34.6 รองลงมาคือ ชอบงานประเพณี ชาวมอญ และต้องการชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ ร้อยละ 26.9 ไม่สนใจ มีร้อยละ 28.6 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ ส่วนตัวไม่ชอบประวัติศาสตร์ ร้อยละ 32.3 นักท่องเที่ยวอยุธยา มีความสนใจ ร้อยละ 72.7 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ ร้อยละ 44.4 รองลงมาคือ ต้องการชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ ร้อยละ 37.8 ไม่สนใจ ร้อยละ 24.7 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ คิดว่าเทียบที่เคยไปไม่ได้ ร้อยละ 31.5 นักท่องเที่ยวปทุมธานี มีความสนใจ ร้อยละ 64.3 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ ร้อยละ 50.1 รองลงมาคือ ต้องการชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ ร้อยละ 35.9 ไม่สนใจ ร้อยละ 34.6 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 74.4 รองลงมาคือ คิดว่าเทียบที่เคยไปไม่ได้ ร้อยละ 14.0

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความสนใจเยี่ยมชมกลุ่มเมืองสามโลก ถึง ร้อยละ 68.8 ด้วยเหตุผลหลักคือ ต้องการชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ ร้อยละ 43.0 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่สนใจเยี่ยมชมมีเพียงส่วนน้อย คือ ร้อยละ 29.3 เนื่องจากไม่เคยได้ยินชื่อเสียง

ตารางที่ 4.16 การรู้จักต่อกลุ่มเมืองปทุมธานีของนักท่องเที่ยว

การรู้จัก	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
เคยไปและรู้จัก	10.0	28.9	26.5	21.8
ไม่เคยไปแต่รู้จัก	20.3	23.1	24.3	20.8
ไม่เคยไปและไม่รู้จัก	63.2	45.2	45.6	52.5
รวม	93.5	97.2	96.4	95.1
ไม่ตอบ	6.5	2.8	3.6	4.9

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 63.2 รองลงมาคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 20.3 สุดท้ายคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 10.0 นักท่องเที่ยวอยุธยา ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 45.2 รองลงมาคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 28.9 สุดท้ายคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 23.1 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 45.6 รองลงมาคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 26.5 สุดท้ายคือ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 24.3

โดยภาพรวมจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ถึงร้อยละ 52.5 ส่วนนักท่องเที่ยวที่เคยไปและรู้จัก กับนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยไปแต่รู้จัก มีเป็นส่วนน้อยในระดับใกล้เคียงกัน ร้อยละ 21.8 20.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งเมืองปทุมธานี

ความต้องการเยี่ยมชมและเหตุผล		นักท่องเที่ยว นนทบุรี		นักท่องเที่ยว อยุธยา		นักท่องเที่ยว ปทุมธานี		โดยรวม	
สนใจ	เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่	65.4	19.2	70.8	20.0	63.5	6.4	66.6	15.2
	เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่ง ท่องเที่ยวที่เคยไป		3.8		6.7		5.9		5.5
	เพราะ ต้องการชมสถาปัตยกรรมที่มี ความเก่าแก่		30.8		40.0		38.4		36.4
	เพราะ มีทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม		34.6		37.8		32.6		35.0
	เพราะ ต้องการทราบประวัติความเป็นมา		26.9		31.1		21.8		26.6
	เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว		11.5		15.6		10.6		12.6
	เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว		3.8		8.9		2.8		5.2
ไม่ สนใจ	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	34.2	48.3	24.4	65.9	35.1	64.8	31.2	59.6
	เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษา ประวัติศาสตร์		16.0		8.1		13.9		12.7
	เพราะ ไม่ชอบการชมสถาปัตยกรรม เก่าแก่		16.0		8.1		12.7		12.3
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่ เคยไปไม่ได้		16.0		16.3		7.4		13.2

ผลการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวนนทบุรี มีความสนใจร้อยละ 65.4 ด้วยเหตุผลคือ มีทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม รองลงมาคือ ต้องการชมสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่ ร้อยละ 30.8 ไม่สนใจ ร้อยละ 34.2 ด้วยเหตุผล คือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 48.3 นักท่องเที่ยวอยุธยา มีความสนใจ ร้อยละ 70.8 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ มีทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม ไม่สนใจ ร้อยละ 24.4 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 65.9 รองลงมาคือ คิดว่าเทียบที่ที่เคยไปไม่ได้ ร้อยละ 16.3 นักท่องเที่ยวปทุมธานี มีความสนใจร้อยละ 63.5 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่ ร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ ทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม ร้อยละ 32.6 ไม่สนใจ ร้อยละ 35.1 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 64.8 รองลงมาคือ ส่วนตัวไม่ชอบประวัติศาสตร์ ร้อยละ 13.9

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความสนใจเยี่ยมชม กลุ่มเมืองปทุมธานี ร้อยละ 66.6 ด้วยเหตุผลหลักคือ มีความต้องการชมสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่ ร้อยละ 36.4 สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่สนใจมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 31.2 เนื่องจาก ไม่เคยได้ยินชื่อเสียงมาก่อน ร้อยละ 59.6

ตารางที่ 4.18 การรู้จักต่อกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาของนักท่องเที่ยว

การรู้จัก	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
เคยไปและรู้จัก	26.2	17.0	15.7	19.6
ไม่เคยไปแต่รู้จัก	52.4	54.0	48.0	51.4
ไม่เคยไปและไม่รู้จัก	19.6	28.4	35.1	27.7
รวม	98.2	99.4	98.8	98.7
ไม่ตอบ	1.8	0.6	1.2	1.3

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี ไม่เคยไม่แต่รู้จัก ร้อยละ 52.4 รองลงมาคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 26.2 สุดท้ายคือ ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 19.6 นักท่องเที่ยวอยุธยา ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 54.0 รองลงมาคือ ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 28.4 สุดท้ายคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 17.0 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 48.0 รองลงมาคือ ไม่เคยไปและไม่รู้จัก ร้อยละ 35.1 สุดท้ายคือ เคยไปและรู้จัก ร้อยละ 15.7

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่เคยไปแต่รู้จัก ร้อยละ 51.4 อาจเนื่องมาจาก เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยานั้นเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว และมีความต่อเนื่องกับจังหวัดดังกล่าวอีกด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงรู้จักกันมาก

ตารางที่ 4.19 ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ความต้องการเยี่ยมชมและเหตุผล		นักท่องเที่ยว นนทบุรี		นักท่องเที่ยว อยุธยา		นักท่องเที่ยว ปทุมธานี		โดยรวม	
สนใจ	เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่	84.6	30.8	83.5	17.8	79.8	6.5	82.6	18.4
	เพราะ มีความคล้ายกับแหล่งท่องเที่ยว ที่เคยไป		3.8		13.3		2.1		6.4
	เพราะ ต้องการชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำ เจ้าพระยา		61.5		64.4		53.8		59.9
	เพราะ ชอบล่องเรือชมทัศนียภาพสอง ฝั่งแม่น้ำ		42.3		57.8		67.8		56.0
	เพราะ ต้องการชมเอกลักษณ์ของวัด มอญ		30.8		35.6		24.2		30.2
	เพราะ ต้องการแวะสักการะตามวัดที่ สำคัญ		30.8		22.2		11.9		21.6
	เพราะ รูปแบบการท่องเที่ยวคล้ายเกาะ เกร็ด		7.7		15.6		12.4		11.9
	เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว		15.4		17.8		35.1		22.8
	เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว		3.8		17.8		28.6		16.7
ไม่ สนใจ	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	11.5	0.0	15.9	98.4	19.6	92.4	15.7	97.3
	เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบล่องเรือ		97.8		0.0		5.6		1.8
	เพราะ ไม่สนใจวัดมอญ		0.0		0.0		0.0		0.0
	เพราะ การเดินทางโดยเรือสั้น ค่าเช่า เสียเวลามาก		0.0		0.0		0.0		0.0
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่ เคยไปไม่ได้		0.0		0.0		0.0		0.0

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี มีความสนใจ ร้อยละ 84.6 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ร้อยละ 61.5 รองลงมาคือ ชอบล่องเรือชมทัศนียภาพริมแม่น้ำ ร้อยละ 42.3 ไม่สนใจ ร้อยละ 11.5 ด้วยเหตุผลคือ ส่วนตัวไม่ชอบล่องเรือ ร้อยละ 97.8 นักท่องเที่ยวอยุธยา มีความสนใจ ร้อยละ 83.5 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ร้อยละ 64.4 รองลงมาคือ ชอบล่องเรือชมทัศนียภาพริมแม่น้ำ ร้อยละ 57.8 ไม่สนใจ ร้อยละ 15.9 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 98.4 นักท่องเที่ยว ปทุมธานี มีความสนใจ ร้อยละ 79.8 ด้วยเหตุผลคือ ต้องการชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว ร้อยละ 35.1 ไม่สนใจ ร้อยละ 19.6 ด้วยเหตุผลคือ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ร้อยละ 92.4 รองลงมาคือ ส่วนตัวไม่ชอบล่องเรือ ร้อยละ 5.6

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีความสนใจเยี่ยมชมกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา ร้อยละ 82.6 เหตุผลนั้นคล้ายกันคือ ต้องการที่จะชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา

และชอบล่องเรือชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำ ร้อยละ 59.9 56.0 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่ไม่สนใจ นั้นมีเป็นส่วนน้อย คือร้อยละ 15.7 แสดงให้เห็นชัดว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้วนิยมและชื่นชอบการท่องเที่ยวทางเรือเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 4.20 ความสนใจเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม เมื่อทางจังหวัดมีการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ความต้องการเยี่ยมชมและเหตุผล		นักท่องเที่ยว นนทบุรี		นักท่องเที่ยว อยุธยา		นักท่องเที่ยว ปทุมธานี		โดยรวม			
สนใจ	เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่	73.1	34.6	86.7	37.8	83.6	36.7	81.1	36.4		
	เพราะ มีความคล้ายกับแหล่งท่องเที่ยวที่เคยไป		3.8						8.9	5.2	6.0
	เพราะ เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า		50.0						42.2	46.8	46.3
	เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว		26.9						31.1	29.6	29.2
ไม่สนใจ	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่เคยไปไม่ได้		0.0						0.0	0.0	0.0
	เพราะ การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวซ้ำซาก		0.0						0.0	0.0	0.0

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวนนทบุรี มีความสนใจมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี ร้อยละ 73.1 ด้วยเหตุผลคือ เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ร้อยละ 34.6 นักท่องเที่ยวอยุธยา มีความสนใจเยี่ยมชม ร้อยละ 86.7 ด้วยเหตุผลคือ คือ เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ร้อยละ 42.2 รองลงมาคือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ร้อยละ 37.8 นักท่องเที่ยวปทุมธานี มีความสนใจเยี่ยมชม ร้อยละ 83.6 ด้วยเหตุผลคือ คือ เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ร้อยละ 46.8 รองลงมาคือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ร้อยละ 36.7

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการเยี่ยมชมแหล่งศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดปทุมธานี ถึง ร้อยละ 81.1 และนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มส่วนใหญ่ให้ เหตุผลเหมือนกันว่า เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ร้อยละ 46.3 ที่น่าสังเกตคือ ไม่มีนักท่องเที่ยวคนใดในการสำรวจที่ตอบว่าไม่สนใจเยี่ยมชมเลย ซึ่งมีร้อยละ 18.9 ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ไม่ตอบในกลุ่มนี้จะไม่สนใจเยี่ยมชม ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

5.2.7 ทศนคติของบริษัทนำเที่ยวเรื่องความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของแหล่ง ศิลปวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 4.21 ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มแหล่ง
โบราณคดี

ความต้องการเพิ่มโปรแกรมและเหตุผล		ร้อยละ
มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 91	เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ	23
	เพราะ ลูกค้านิยมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	52
	เพราะ อยู่ใกล้กับอยุธยา สามารถเชื่อมโยงกันได้	11
	เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา	5
	เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว	0
ไม่มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 2	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	0
	เพราะ ลูกค้าไม่นิยมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	0
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้	2
	เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว	0
รวม		93
ไม่ตอบ		7

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้เนื่องจากลูกค้านิยมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ร้อยละ 52 รองลงมาคือ เป็นไปได้เพราะลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ ร้อยละ 23 มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตอบว่าไม่มีความเป็นไปได้ เพียงร้อยละ 2

ลูกค้านิยมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ซึ่ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวควรชูประเด็นการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่มูลค่าในกลุ่มนี้เสนอแก่นักท่องเที่ยว เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทนำเที่ยว

ตารางที่ 4.22 ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มแหล่งเมืองสามโลก

ความต้องการเพิ่มโปรแกรมและเหตุผล		ร้อยละ
มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 84	เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ	20
	เพราะ ลูกค้าชอบวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ	0
	เพราะ ลูกค้าชอบงานเทศกาล ประเพณี ของชาวมอญ	0
	เพราะ ลูกค้าชอบเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม	8
	เพราะ ลูกค้าชอบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น	64
	เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว	0
ไม่มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 5	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	5
	เพราะ ลูกค้าไม่นิยมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	0
	เพราะ ชาวมอญไม่อยู่ในความสนใจของลูกค้า	0
	เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว	0
รวม		89
ไม่ตอบ		11

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้ เพราะ ลูกค้าชอบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ร้อยละ 64 รองลงมาคือ มีความเป็นไปได้เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ ร้อยละ 20 มีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่าไม่มีความเป็นไปได้เพียง ร้อยละ 5

ในการพัฒนากลุ่มเมืองสามโลกให้สอดคล้องกับความต้องการของบริษัทนำเที่ยว ควรที่จะมีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นคงเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตไว้ให้มากที่สุด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากบริษัทนำเที่ยว

ตารางที่ 4.23 ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มแหล่งเมืองปทุมธานี

ความต้องการเพิ่มโปรแกรมและเหตุผล		ร้อยละ
มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 93	เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ	5
	เพราะ ลูกค้าชอบชมสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่	47
	เพราะ ลูกค้าชอบชมทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม	41
	เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว	0
ไม่มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 5	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	0
	เพราะ ลูกค้าไม่ชอบท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	0
	เพราะ ลูกค้าไม่ชอบการชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่	0
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้	0
	เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว	5
รวม		98
ไม่ตอบ		2

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้เพราะ ลูกค้าชอบชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ร้อยละ 47 รองลงมาคือ เป็นไปได้เพราะ ลูกค้าชอบชมทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม ร้อยละ 41 มีเพียงส่วนน้อยละที่ตอบว่าไม่มีความเป็นไปได้ เพียงร้อยละ 5

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ควรเน้นการล่องเรือและชูประเด็นสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่เป็นหลัก เสนอแก่นักท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว

ตารางที่ 4.24 ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ความต้องการเพิ่มโปรแกรมและเหตุผล		ร้อยละ
มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 94	เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ	0
	เพราะ ลูกค้าชอบชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา	32
	เพราะ ลูกค้าชอบล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำ	47
	เพราะ ลูกค้าชอบชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ	5
	เพราะ ลูกค้าชอบแวะสักการะตามวัดที่สำคัญ	10
	เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว	0
ไม่มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 5	เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก	5
	เพราะ ลูกค้าส่วนใหญ่ไม่ชอบล่องเรือ	0
	เพราะ ลูกค้าไม่สนใจวัดมอญ	0
	เพราะ การเดินทางโดยเรือสั้น ลำช้า เสียเวลามาก	0
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้	0
	เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว	0
รวม		99
ไม่ตอบ		1

ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้ เพราะ ลูกค้าชอบล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำ ร้อยละ 47 รองลงมาคือ ลูกค้าชอบชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำ ร้อยละ 32 มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตอบว่าไม่มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 5

สำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวนี้ จะเห็นได้ชัดเจนว่านักท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวต้องการล่องเรือชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตเป็นจำนวนมาก จึงควรชูประเด็นเหล่านี้เป็นหลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.25 ภาพรวมของความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำ
เที่ยวในจังหวัดปทุมธานี

ภาพรวมความเป็นไปได้และเหตุผล		ร้อยละ
มีความเป็นไปได้ใน การเพิ่มโปรแกรม นำเที่ยว ร้อยละ 95	เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ	5
	เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา	11
	เพราะ ลูกค้าชอบท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม	42
	เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว	2
	เพราะ ลูกค้าชอบล่องเรือชมวิวในแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่แล้ว	35
ไม่มีความเป็นไปได้ ในการเพิ่ม โปรแกรมนำเที่ยว ร้อยละ 0	เพราะ ลูกค้าไม่เคยได้ยินชื่อเสียงมาก่อน อาจไม่สนใจ	0
	เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้	0
	เพราะ การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวซ้ำซาก น่าเบื่อ	0
	เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว	0
รวม		95
ไม่ตอบ		5

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่ามีความเป็นไปได้ในการเพิ่ม
โปรแกรมนำเที่ยว เพราะ ลูกค้าชอบท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 42 รองลงมา คือมี
ความเป็นไปได้ด้วยเหตุผลคือ ลูกค้าชอบล่องเรือชมวิวในแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่แล้ว ร้อยละ 35

จากการสอบถามทั้งหมดพบว่า บริษัทนำเที่ยวมีความสนใจค่อนข้างมากในการเพิ่มโปรแกรม
การท่องเที่ยว หลังจากที่จังหวัดปทุมธานีมีการพัฒนาแล้ว จึงเป็นการยืนยันอีกทางหนึ่งเรื่องทิศ
ทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี

สรุปอุปสงค์การท่องเที่ยว

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามนั้นทำให้ผลสรุปทราบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของ
จังหวัดปทุมธานีได้รับความสนใจอยู่ในระดับที่ดี จากนักท่องเที่ยวจังหวัดกลุ่มเป้าหมายสาม
จังหวัด คือ นักท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยา นักท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี และนักท่องเที่ยวจังหวัด
ปทุมธานี รวมถึงบริษัทนำเที่ยวที่มีความเป็นไปได้อย่างมากในการสนับสนุนการท่องเที่ยวจังหวัด
ปทุมธานีเมื่อทางจังหวัดมีการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว ความคิดเห็นจากการสำรวจจึงเป็นเครื่อง
ยืนยันต่อความต้องการในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในจังหวัดปทุมธานีให้เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวแห่งใหม่

ตารางที่ 4.26 สรุปความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ

ลำดับที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ความสนใจของนักท่องเที่ยว
1	กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ	82.6
2	กลุ่มแหล่งโบราณคดี	75.5
3	กลุ่มเมืองสามโคก	68.8
4	กลุ่มเมืองปทุมธานี	66.6

ตารางที่ 4.27 สรุปความสนใจของบริษัทนำเที่ยวต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ

ลำดับที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ความสนใจของบริษัทนำเที่ยว
1	กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ	91.0
2	กลุ่มแหล่งโบราณคดี	84.0
3	กลุ่มเมืองสามโคก	93.0
4	กลุ่มเมืองปทุมธานี	94.0

จากตารางดังกล่าวคือบทสรุปจากการสำรวจซึ่งทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายและบริษัทนำเที่ยวนั้นให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ บริเวณพื้นที่ศึกษาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจะสนใจ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เมื่อนำศักยภาพทางด้านอุปสงค์ ไปรวมกับด้านกายภาพและแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอยู่ จึงทำให้จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.28 การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวหลังจากมีการพัฒนาแล้ว ในปี พ.ศ. 2565 มีเป้าหมายคือ ดึงส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวจากอยุธยา ร้อยละ 10 และนักท่องเที่ยวนนทบุรี ร้อยละ 5

ข้อมูล	ปี 2545	ปี 2565 ก่อนพัฒนา	ปี 2565 หลังพัฒนา
จำนวนนักท่องเที่ยวนนทบุรี	689,606	1,507,368	1,507,368
ส่วนแบ่งร้อยละ 5 จากจำนวนนักท่องเที่ยวนนทบุรี			75,368
จำนวนนักท่องเที่ยวอยุธยา	2,855,860	4,668,984	4,668,984
ส่วนแบ่งร้อยละ 10 จากจำนวนนักท่องเที่ยวอยุธยา			466,898
จำนวนนักท่องเที่ยวปทุมธานี	739,896	1,120,259	1,120,259
จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดของปทุมธานี		1,120,259	1,662,526
เฉลี่ยนักท่องเที่ยวปทุมธานีต่อวัน	2,027	3,069	4,555
จำนวนแรงงานจังหวัดปทุมธานีภาคบริการที่จะเกิดขึ้นโดยประมาณ	507	767	1,139
ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยว บาท/คน/วัน	849.11	1237.71	1237.71
รายได้จากนักท่องเที่ยว (ล้านบาท/ปี)	628.25	1,386.56	2,057.72

จากการคาดประมาณนักท่องเที่ยวปทุมธานี ในปี 2565 ภายหลังจากพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้มีนักท่องเที่ยว จำนวน 1,662,526 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการเติบโตตามปกติเมื่อได้มีการพัฒนา 542,267 คน ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวตามเป้าหมาย และภายหลังจากการพัฒนาการท่องเที่ยว จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 2,057.72 ล้านบาทต่อปี เพิ่มจากอัตราการเติบโตปกติ 671.17 ล้านบาทต่อปี

4) **จินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว** เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดจินตภาพที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว จะทำให้เกิดความต้องการการท่องเที่ยวตามมา ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นนักท่องเที่ยวต่อเนื่องจากอุปสงค์การท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่มโบราณคดี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าประทับใจกับประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ยาวนาน

กลุ่มเมืองสามโคก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าประทับใจกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมชาวมอญในพื้นที่

กลุ่มเมืองปทุมธานี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าประทับใจกับสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่

กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าประทับใจกับวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยาและการล่องเรือชมทัศนียภาพริมแม่น้ำ

สรุปว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจินตภาพที่ดีต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นสิ่งทีเื้ออำนวยการให้เกิดแรงผลักดันในด้านความต้องการในการท่องเที่ยวตามมา

จากตัวชี้วัดในแต่ละประเด็นซึ่งจังหวัดปทุมธานีบริเวณพื้นที่ศึกษาสามารถชี้จุดเด่นได้ในแต่ละเรื่อง จึงเป็นเครื่องยืนยันว่าจังหวัดปทุมธานีมีศักยภาพด้านตลาดการท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ได้ในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การสำรวจปัญหาแหล่งท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

เพื่อให้การจัดทำแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานีตรงตามวัตถุประสงค์ ในการศึกษาสภาพตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี ด้านทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนา ความต้องการด้านการท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยว ความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสามจังหวัด รวมถึงความต้องการของบริษัทนำเที่ยว และความเป็นไปได้ในการเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ของบริษัทนำเที่ยว และการศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ศึกษาในการจัดทำแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จึงใช้วิธีการสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

5.1 การสำรวจความคิดเห็น

ก. ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

5.1.1 ความคิดเห็นของคนในพื้นที่ต่อปัญหาต่างๆ ในแต่ละกลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม

สำหรับเรื่องปัญหาในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นของคนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คลอบคลุม 2 อำเภอในเขตพื้นที่ศึกษา คือ อำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสสามโคก ซึ่งใช้แบบสอบถามจำนวน 200 ชุด แบ่งกระจายการสำรวจตามแหล่งศิลปวัฒนธรรม 4 แหล่ง แหล่งละ 50 ชุด ความคิดเห็นต่อปัญหาต่างๆ ในแต่ละกลุ่ม จะแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ ปัญหาการเข้าถึง ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาทั่วไป รวมไปถึงปัญหาด้านบริการพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร สาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งจะสอบถามความคิดเห็นของคนในพื้นที่ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จนครบทั้ง 4 กลุ่ม ผู้ตอบสามารถเลือกปัญหาในแต่ละประเด็นได้มากกว่า 1 ข้อ ซึ่งผลการสำรวจมีดังต่อไปนี้

1) ปัญหาในกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ตารางที่ 5.1 แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มโบราณคดี ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่

ลำดับที่	สถานที่	รู้จัก(%)	ไม่รู้จัก(%)	ไม่ตอบ%	รวม%
1	เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง	58.1	39.3	2.6	100
2	โคกขามมัน บ้านเก่า	41.2	56.1	2.7	100
3	วัดมิ่งสาราม	39.3	59.9	0.8	100

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า สถานที่แหล่งโบราณคดีที่คนในพื้นที่รู้จักมากที่สุดคือ เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง ร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ แหล่งโบราณวัตถุโคกขามมัน บ้านเก่า ร้อยละ 41.2 ซึ่งใกล้เคียงกับลำดับสุดท้ายคือ โบราณสถานวัดมิ่งสาราม ร้อยละ 39.3

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะรู้จักเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมืองกันมาก อาจเนื่องมาจากทางกรมศิลปากรเคยมีการสำรวจมาก่อนหน้านี้ และปัจจุบันอยู่ในบริเวณวัดป่าแก้วที่คนพื้นที่ส่วนใหญ่รู้จัก เนื่องจากเป็นวัดใหญ่ ส่วนโคกขามมัน บ้านเก่า และโบราณสถานวัดมิ่งสารามนั้นอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกัน ประกอบกับอยู่ในพื้นที่ที่ค่อนข้างห่างไกลความเจริญ คนในพื้นที่จึงรู้จักน้อยกว่า

ตารางที่ 5.2 ปัญหาการเข้าถึงของกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ปัญหาต่างๆ	เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง (%ของคนที่รู้จัก)	แหล่งโบราณวัตถุ โคกขามมัน (%ของคนที่รู้จัก)	โบราณสถาน วัด มิ่งสาราม (%ของคนที่รู้จัก)
ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม	93.2	69.5	56.6
ถนนแคบ	93.2	85.0	80.9
สะพานแคบ	82.3	69.5	64.8
รถประจำทางน้อย	76.8	61.9	97.1
ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน	93.2	77.4	80.9

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน โดยปัญหาที่สำคัญคือ ถนนทรุดโทรม ถนนแคบ และป้ายบอกทางไม่ชัดเจน เป็นจำนวนร้อยละ 93.2 รองลงมา เป็นปัญหาสะพานแคบ และรถประจำทางน้อย ร้อยละ 76.8 และร้อยละ 82.3 ตามลำดับ สำหรับโคกขามมันบ้านเก่า ปัญหาส่วนใหญ่คือ ถนนแคบ ร้อยละ 85.0 รองลงมาคือ ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ร้อยละ 77.4 ลำดับต่อมาก็คือ ถนนทรุดโทรมและสะพานแคบ ร้อยละ 69.5 ปัญหาในลำดับสุดท้ายคือ รถประจำทางมีน้อย ร้อยละ 61.9 สำหรับโบราณสถานวัดมิ่งสาราม ปัญหาที่เด่นชัดที่สุดคือ รถประจำทางมีน้อย ร้อยละ 97.1 รองลงมา

คือ ถนนแคบและป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ร้อยละ 80.9 ลำดับต่อมาคือ สะพานแคบและถนนทรุดโทรม ร้อยละ 64.8 และ 56.6 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง มีปัญหาหลัก 3 ปัญหา คือ ถนนทรุดโทรม ถนนแคบ และป้ายบอกทางไม่ชัดเจน อาจเนื่องมาจากบริเวณดังกล่าวยังไม่ได้รับการพัฒนาใดๆ จากหน่วยงานท้องถิ่นทำให้มีปัญหาในหลายๆด้าน ส่วนโคกขามัน ปัญหาหลักคือ ถนนแคบ อาจเนื่องมาจาก การเข้าถึงแหล่งนี้จะต้องใช้ถนนซึ่งตัดออกมาจากถนนใหญ่ เป็นถนนที่ใช้เฉพาะคนในพื้นที่เท่านั้น ทางท้องถิ่นจึงไม่ได้เข้ามาปรับปรุงให้ดีเท่าที่ควร จึงมีลักษณะแคบและค่อนข้างทรุดโทรม สุดท้ายคือ โบราณสถานวัดมิ่งสาราม ปัญหาที่เด่นชัดที่สุด คือ ปัญหาจราจรทางผ่านน้อย อาจเนื่องมาจากบริเวณดังกล่าวอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองมาก และปัจจุบันรถประจำทางที่ให้บริการประชาชนในพื้นที่นี้ก็มีน้อยมาก ผู้คนส่วนใหญ่จึงต้องประสบกับปัญหาการจราจรประจำทางเป็นเวลานาน

เมื่อเปรียบเทียบการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ปัญหาต่างๆ สอดคล้องกัน คือปัญหาเรื่องของสภาพถนนซึ่งปัจจุบันอยู่ในสภาพแย่มาก ทรุดโทรม ถนนค่อนข้างแคบ กว้าง 2 ช่องทาง บางช่วงรถสวนกันได้ลำบาก โดยเฉพาะบนสะพานข้ามคลอง มีช่องทางเพียง 1 ช่องทาง รถไม่สามารถสวนกันได้ ต้องพลัดกันไปที่ละคัน

ตารางที่ 5.3 ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวของกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ปัญหาต่างๆ	เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง (%ของคนที่รู้จัก)	แหล่งโบราณวัตถุโคกขามัน (%ของคนที่รู้จัก)	โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (%ของคนที่รู้จัก)
ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก	65.5	52.8	89.8
ไม่มีเส้นจราจรชัดเจน	70.2	66.0	55.2
ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อย	98.2	52.8	82.8
ไม่มีสุขา หรือน้อยมาก	79.5	39.6	76.0
ไม่มีร้านอาหาร	60.8	46.1	69.0
ไม่มีกรอธิบายให้ท่านเข้าใจถึงความสำคัญ ของสถานที่	79.5	59.3	76.0

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง 3 อันดับแรก คือ ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อย ร้อยละ 98.2 ไม่มีสุขาหรือน้อยมาก และไม่มีกรอธิบายให้เข้าใจถึงความสำคัญ ของสถานที่ ร้อยละ 79.5 เท่ากัน รองลงมาคือ ไม่มีที่จอดรถที่ชัดเจน ร้อยละ 70.2 ตามลำดับ

ส่วนแหล่งโบราณวัตถุโคกยายมัน บ้านเก่า ปัญหา 3 อันดับแรกคือ ไม่มีที่จอดรถชัดเจน ร้อยละ 66.0 ไม่การอธิบายความสำคัญของสถานที่ ร้อยละ 59.3 ไม่มีร้านค้าและไม่มีปั้มน้ำมัน ร้อยละ 52.8 ตามลำดับ

โบราณสถานวัดมิ่งสาราม ปัญหา 3 อันดับแรกคือ ไม่มีร้านค้า ร้อยละ 89.8 ไม่มีปั้มน้ำมัน ร้อยละ 82.8 ไม่มีสุขาและไม่มีการอธิบายให้เข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่ ร้อยละ 76.0

โดยรวมแล้วบริเวณเมืองโบราณ ณ พงษ์พาเมือง ปัญหาที่สำคัญคือ ขาดแคลนสถานีบริการน้ำมัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากบริเวณดังกล่าวนั้นค่อนข้างที่จะอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ปั้มน้ำมันที่อยู่ใกล้ที่สุดก็ห่างจากพื้นที่ ประมาณ 2-3 กิโลเมตร ซึ่งควรมีการแก้ไขโดยพิจารณาเพิ่มปั้มน้ำมันในพื้นที่และตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ส่วนแหล่งโบราณวัตถุโคกยายมันกับวัดมิ่งสารามอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีที่จอดรถชัดเจนและไม่มีร้านค้า ซึ่งเนื่องมาจากบริเวณดังกล่าวอยู่ลึกเข้าไปจากถนนใหญ่ และพื้นที่ค่อนข้างห่างไกล ความเจริญ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จึงมีน้อยมากในทุกๆด้าน

ตารางที่ 5.4 ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ปัญหาต่างๆ	เมืองโบราณ ณ พงษ์พาเมือง (%ของคนที่รู้จัก)	แหล่งโบราณวัตถุโคกยายมัน (%ของคนที่รู้จัก)	โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (%ของคนที่รู้จัก)
โบราณสถานไม่มีคนดูแล รักษา	61.3	36.4	71.4
ชาวบ้านละแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ	45.2	31.8	42.9
ปัญหาสิ่งก่อสร้างรุกล้ำที่ท่องเที่ยว	41.9	13.6	28.6
ปัญหาร้านค้าแผงลอย เกะกะ	38.7	9.1	23.8
ปัญหาความสกปรก มีขยะ	48.4	27.3	42.9

ผลการสำรวจพบว่า เมืองโบราณ ณ พงษ์พาเมือง ปัญหาแรกคือ โบราณสถานไม่มีคนดูแล ร้อยละ 61 ส่วนปัญหาในอันดับต่อมา มีระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ปัญหาขยะ ร้อยละ 48.4 และ ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ ร้อยละ 45.2

แหล่งโบราณวัตถุโคกยายมัน ปัญหา 3 อันดับแรกคือ ปัญหาโบราณสถานไม่มีคนดูแล ร้อยละ 36.4 ปัญหาชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ ร้อยละ 31.8 ลำดับสุดท้ายคือ ปัญหาขยะ ร้อยละ 27.3

โบราณสถานวัดมิ่งสาราม ปัญหา 3 อันดับแรกคือ โบราณสถานไม่มีคนดูแล ร้อยละ 71.4 ปัญหาชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ และปัญหาขยะ ร้อยละ 42.9 ตามลำดับ

โดยภาพรวมของสถานที่ทั้ง 3 แห่ง ปัญหาที่มีความเด่นชัดที่สุดของสถานที่ทั้งหมด คือ ปัญหาโบราณสถานไม่มีคนดูแลรักษา ทำให้สภาพของโบราณสถานนั้นเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา ปัญหานี้อาจเนื่องมาจากการไม่ได้รับความใส่ใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือทางท้องถิ่น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ได้เป็นที่รู้จัก จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งในการแก้ไขควรมีการประชุมร่วมกันทุกฝ่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหามาตรการร่วมกันในการดูแลรักษามรดกของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

จากการสำรวจเบื้องต้นมีความสอดคล้องกัน ปัญหาโบราณสถานไม่มีผู้ดูแลรักษา บริเวณสถานที่เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง มีการปล่อยให้บุกรุกสร้างที่อยู่อาศัย ทำให้บริเวณพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ได้รับความเสียหาย รวมถึงบริเวณวัดมิ่งสารามเช่นกัน ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้เข้าไปดูแลโบราณสถานอย่างทั่วถึง ทางวัดต้องทำการบูรณะปรับปรุงเอง ซึ่งอาจทำไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อาจเป็นการทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ตารางที่ 5.5 ปัญหาทั่วไปของกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ปัญหาต่างๆ	เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง (%ของคนที่รู้จัก)	แหล่งโบราณวัตถุ โคกยายมัน (%ของคนที่รู้จัก)	โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (%ของคนที่รู้จัก)
ขาดงบประมาณในการพัฒนาส่งเสริม	87.2	75.0	71.4
ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ	96.8	93.5	71.4
เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ	72.6	61.4	64.4
ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	77.4	47.7	50.0
ปัญหาการแอบอ้างหลอกลวงและเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	32.3	0.0	0.0

ผลการสำรวจพบว่า เมืองโบราณ ปัญหา 3 อันดับแรก คือ ไม่มีคนให้ความสนใจ ร้อยละ 96.8 ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 87.2 และไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 77.4 ตามลำดับ

แหล่งโบราณวัตถุโคกยายมัน ปัญหา 3 อันดับแรก คือ ไม่มีคนให้ความสนใจ ร้อยละ 93.5 ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 75.0 และ พื้นที่อยู่ไกลความเจริญ ร้อยละ 61.4 ตามลำดับ

วัดมิ่งสาราม ปัญหา 3 อันดับแรก อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและไม่มีคนสนใจ ร้อยละ 71.4 ปัญหาพื้นที่อยู่ไกลความเจริญ ร้อยละ 64.4 และไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 50.0 ตามลำดับ

โดยรวมแล้วปัญหาที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ การขาดงบประมาณในการพัฒนาและความสนใจเอาใจใส่ของทั้งคนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเนื่องมาจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรงบประมาณจึงมีข้อจำกัดหลายอย่าง ในการแก้ไขจึงควรประชุมหารือกันเพื่อการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาพื้นที่

ตารางที่ 5.6 ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มแหล่งโบราณคดี

ลำดับที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ	ลำดับที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ
1	ถนนแคบ	87.3	9	น้ำท่วมบ่อย	43.7
2	การรักษาความสะอาดไม่ดี	81.8	10	ไฟฟ้าติดๆดับๆ	41.0
3	ไม่ค่อยมีความปลอดภัย	73.7	11	สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย	41.0
4	ขาดแคลนตู้โทรศัพท์	65.4	12	ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	38.3
5	ถนนชำรุดทรุดโทรม	65.4	13	ขาดแคลนผู้ส่งจดหมาย	35.4
6	ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี	60.0	14	การจราจรติดขัด	32.7
7	สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย	54.6	15	น้ำใช้ไม่สะอาด	27.3
8	ไม่มีที่จอดรถ	49.1	16	น้ำไม่ไหล	19.1

ผลการสำรวจปัญหาบริการพื้นฐานพบว่า ปัญหา 5 อันดับแรกคือ ถนนแคบ ร้อยละ 87.3 การรักษาความสะอาดไม่ดี ร้อยละ 81.8 ปัญหาไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 73.7 ปัญหาขาดแคลนตู้โทรศัพท์และถนนชำรุดทรุดโทรม ร้อยละ 65.4 ตามลำดับ

ปัญหาสำคัญที่ควรแก้ไขคือเรื่อง ถนน ไม่ว่าจะเป็ถนนแคบ หรือชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่บริเวณดังกล่าวอยู่ห่างไกลจากเมือง ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ในเส้นทางนี้ สภาพถนนจึงค่อนข้างแย่ และรองลงมาคือควรแก้ไขเรื่องความสะอาด และความความปลอดภัย โดยเพิ่มจุดตรวจหรือป้อมตำรวจ ให้มากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) ปัญหาในกลุ่มเมืองสามโคก

ตารางที่ 5.7 แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มเมืองสามโคก ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่

ลำดับ ที่	สถานที่	รู้จัก	ไม่ รู้จัก	ไม่ ตอบ	รวม	ลำดับ ที่	สถานที่	รู้จัก	ไม่ รู้จัก	ไม่ ตอบ	รวม
1	โบราณสถาน เตา โอ่งอ่าง	91.5	7.9	0.6	100	7	วัดบางเตย กลาง	83.7	3.9	12.4	100
2	วัดไก่อี๋ย	87.6	3.9	8.5	100	8	วัดจันทร์กระ พ้อ	79.7	7.9	12.4	100
3	วัดสะแก	87.6	3.9	8.5	100	9	วัดสามโคก	75.6	12.0	12.4	100
4	วัดสิงห์	87.6	7.9	4.5	100	10	วัดตำหนัก	75.6	12.0	12.4	100
5	วัดเจดีย์ ทอง	87.6	7.9	4.5	100	11	วัดสามัคคิยา ราม	67.7	19.9	12.4	100
6	วัดบาง เตยนอก	83.7	3.9	12.4	100						

ผลการสำรวจพบว่าคนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะรู้จักสถานที่ในกลุ่มเมืองสามโคกนี้เป็นอย่างดี เนื่องจากสถานที่ส่วนใหญ่เป็นวัดซึ่งเป็นวัดที่สำคัญของผู้คนในท้องถิ่นอยู่แล้ว สถานที่ที่คนรู้จักมากที่สุด คือ โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ร้อยละ 91.5 วัดไก่อี๋ย วัดสะแก วัดสิงห์ วัดเจดีย์ทอง ร้อยละ 87.6 วัดบางเตยนอก วัดบางเตยกลาง ร้อยละ 83.7 วัดจันทร์กระพ้อ ร้อยละ 79.7 วัดสามโคก วัดตำหนัก ร้อยละ 75.6 วัดสามัคคิยาราม ร้อยละ 67.7

ตารางที่ 5.8 แสดงปัญหาการเข้าถึงของกลุ่มเมืองสามโคก

ปัญหาเรื่องการ เข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว	วัด บาง เตย กลาง	วัด สิงห์	วัด จันทร์ กระ พ้อ	วัด ไก่อี๋ย	วัด เจดีย์ ทอง	วัด สาม โคก	วัด สะแก	วัดตำ หนัก	วัด บาง เตย นอก	วัด สามัค คิยา ราม	โบราณ สถาน เตา โอ่ง อ่าง
ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม	90.5	95.5	30.0	72.7	63.6	78.9	72.7	89.5	52.4	29.4	65.2
ถนนแคบ	52.4	77.3	45.0	54.5	59.1	42.1	59.1	63.2	33.3	35.3	60.9
สะพานแคบ	23.8	27.3	15.0	22.7	50.0	31.6	40.9	42.1	19.0	23.5	21.7
รถประจำทางไม่ ค่อยผ่าน	57.1	68.2	50.0	59.1	59.1	78.9	68.2	78.9	52.4	41.2	65.2
ไม่มีป้ายบอก ทางที่ชัดเจน	71.4	81.8	45.0	59.1	36.4	57.9	45.5	63.2	61.9	52.9	78.3

ผลสำรวจ วัดบางเตยกลาง วัดสิงห์ วัดไก่อี๊ วัดเจดีย์ทอง วัดสามโคก วัดสะแก วัดตำหนัก เตาโอ่งอ่าง มีปัญหาอันดับแรกเหมือนกัน คือ ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม ร้อยละ 90.9 ,95.5,72.7,63.6,78.9,72.7,89.5,65.2 ตามลำดับ ส่วนวัดจันทร์กะพ้อ วัดบางเตยนอก และวัดสามัคคิยาราม จะมีปัญหาเรื่องป้ายบอกทางไม่ชัดเจน เป็นอันดับแรก ร้อยละ 45.0 ,61.1,52.9 ตามลำดับ

ผลการสำรวจโดยรวม ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือเรื่องของ ถนนทรุดโทรม เป็นหลุมเป็นบ่อ ซึ่งวัดส่วนใหญ่ที่อยู่ในเมืองสามโคกจะอยู่บนถนนสายเดียวกัน ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่คล้ายกัน รongลงมาเป็นปัญหาเรื่องรถประจำทาง ซึ่งในปัจจุบันไม่รถประจำทางให้บริการน้อยมาก ผู้โดยสารต้องคอยเป็นเวลานาน และปัญหาไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน ซึ่งป้ายบางป้ายนั้นคิดไว้เป็นเวลานานทำให้เกิดความชำรุดตามกาลเวลา และไม่ได้รับการแก้ไข

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยสภาพถนนมีความชำรุดทรุดโทรม เป็นจุดๆ แต่อยู่ในสภาพที่ดีกว่า กลุ่มโบราณคดี ค่อนข้างมาก ส่วนรถประจำทางจากการสำรวจเบื้องต้นก็มีปัญหาเช่นกัน โดยจากการสังเกตการณ์ เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง จะมีรถประจำทางมาถึง 1 คัน และเวลาที่ไม่แน่นอน

ตารางที่ 5.9 ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก

ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยว	วัดบางเตยกลาง	วัดสิงห์	วัดจันทร์กะพ้อ	วัดไก่อี๊	วัดเจดีย์ทอง	วัดสามโคก	วัดสะแก	วัดตำหนัก	วัดบางเตยนอก	วัดสามัคคิยาราม	โบราณสถาน เตาโอ่งอ่าง
ไม่มีร้านค้า ร้านค้า น้อย	42.9	63.6	40.0	50.0	36.4	68.4	40.9	47.4	19.0	17.6	65.2
ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน	57.1	50.0	35.0	36.4	50.0	31.6	59.1	42.1	28.6	41.2	43.5
ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือ น้อย	52.4	81.8	85.0	81.8	81.8	100	86.4	100	57.1	76.5	73.9
ไม่มีห้องน้ำ สุขา หรือน้อยมาก	28.6	40.9	15.0	22.7	18.2	36.8	27.3	42.1	28.6	29.4	65.2
ไม่มีร้านอาหาร	42.9	63.6	60.0	59.1	40.9	57.9	63.6	63.2	38.1	29.4	47.8
ไม่มีกรอธิบายให้ ท่านเข้าใจถึง ความสำคัญ ของ สถานที่	61.9	77.3	75.0	77.3	68.2	94.7	77.3	84.2	57.1	88.2	69.6

ผลสำรวจที่พบ คือ ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็น ปัญหาไม่มีสถานบริการน้ำมันอย่างเพียงพอ ซึ่งสถานที่ที่มีปัญหาดังกล่าวเป็นอันดับแรก ได้แก่ วัดสิงห์ วัดจันทร์กะพ้อ วัดไก่อี๊วัดเจดีย์

ทอง วัดสามโลก วัดสะแก วัดคำหนัก วัดบางเตยนอก โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ร้อยละ 81.8 ,85.0 ,81.8 ,81.8 ,100.0 ,86.4 ,100.0 ,57.1 ,73.9 ตามลำดับ และปัญหาที่รองลงมาเป็นอันดับ 2 คือปัญหา ไม่มีการอธิบายให้เข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่นั้นๆ ซึ่งสถานที่ที่มีปัญหาดังกล่าว ได้แก่ วัดสิงห์ วัดจันทร์กระพ้อ วัดไก่อ๊ะเตี้ย วัดเจดีย์ทอง วัดสามโลก วัดสะแก วัดคำหนัก วัดบางเตยนอก โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ร้อยละ 77.3 ,75.0, 77.3 ,68.2 ,94.7 ,77.3 ,84.2 ,69.6 ตามลำดับ

โดยภาพรวมของปัญหาของกลุ่มเมืองสามโลกแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องปั้มน้ำมันไม่เพียงพอ เป็นปัญหาอันดับแรก เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว อยู่ห่างออกมาจากถนนสายหลัก และมีถนนในการเข้าถึงพื้นที่นี้ ตัดจากถนนสายหลักเป็นช่วงๆ อีกทั้งปั้มน้ำมันส่วนใหญ่จะให้บริการอยู่บริเวณถนนสายหลัก ซึ่งก็ยังมีจำนวนไม่มากพอ จึงควรพิจารณาจุดที่เหมาะสมในการให้บริการ ปัญหารองลงมาคือ สถานที่ต่างๆ ในกลุ่มนี้เป็นสถานที่ที่เก่าแก่และมีประวัติอันยาวนาน แต่ขาดการอธิบายในรูปแบบต่างๆ อย่างชัดเจน ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวไม่เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ และคุณค่า อย่างครบถ้วน จึงควรมีการปรับปรุงให้คนส่วนใหญ่เข้าใจอย่างชัดเจน

เมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจเบื้องต้นมีความสอดคล้องกัน สถานีบริการน้ำมันที่ใกล้ที่สุดจะต้องออกไปนอกพื้นที่บริเวณถนนหลัก สาย 3111 ซึ่งห่างจากพื้นที่ประมาณ 2-3 กิโลเมตร และจากการสำรวจวัดต่างๆ ที่มีวัดเก่าแก่ บางวัดมีการอธิบาย แต่บางวัดก็ไม่มีป้ายอธิบายใดๆ จึงเป็นปัญหาในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.10 ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก

ปัญหาเรื่องของสภาพแหล่งท่องเที่ยว	วัดบางเตยกลาง	วัดสิงห์	วัดจันทร์กระพ้อ	วัดไก่อ๊ต	วัดเจดีย์ทอง	วัดสามโลก	วัดสะแก	วัดตำหนัก	วัดบางเตยนอก	วัดสามัคกียาราม	โบราณสถานเตาโองอ่าง
โบราณสถานไม่มีคนดูแล	47.6	63.6	50.0	45.5	40.9	84.2	59.1	47.4	33.3	23.5	100
ที่ดินบริเวณนั้นเป็นที่ดินที่มีเจ้าของ ทำให้ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้อย่างสะดวก	23.8	36.4	35.0	22.7	13.6	26.3	22.7	21.1	23.8	29.4	8.7
ชาวบ้านละแวกนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญ	52.4	77.3	40.0	45.5	36.4	68.4	40.9	57.9	47.6	41.2	34.8
ปัญหาสิ่งก่อสร้างรุกล้ำหรือบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน วัดหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	33.3	27.3	25.0	31.8	13.6	21.1	31.8	26.3	38.1	17.6	26.1
ปัญหาร้านค้าแผงลอย บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ	42.9	31.8	30.0	27.3	27.3	31.6	36.4	26.3	33.3	35.3	8.7
ปัญหาความสกปรก มีขยะ	23.8	31.8	35.0	31.8	18.2	31.6	31.8	21.1	28.6	23.5	30.4

ผลการสำรวจพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เป็นปัญหาอันดับแรกคือปัญหา โบราณสถานไม่มีคนดูแล ซึ่งสถานที่นั้นได้แก่ วัดบางเตยกลาง วัดจันทร์กระพ้อ วัดไก่อ๊ต วัดเจดีย์ทอง วัดสามโลก วัดสะแก โบราณสถานเตาโองอ่าง ร้อยละ 47.6 50.0 45.5 40.9 84.2 59.1 100.0 ตามลำดับ โดยเฉพาะโบราณสถานเตาโองอ่างทุกคนที่รู้จักลงความเห็นตรงกันทุกคน ในปัญหานี้ ส่วนวัดสิงห์ วัดตำหนัก วัดบางเตยนอก วัดสามัคกียาราม ปัญหาในอันดับแรกคือ ชาวบ้านในละแวกนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับสถานที่ดังกล่าว ร้อยละ 77.3 57.9 47.6 41.2 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแล้ว ปัญหาในกลุ่มนี้ที่สำคัญที่สุดคือ โบราณสถานไม่มีคนดูแล จากการสำรวจเบื้องต้น ตามวัดต่างๆ โบสถ์เก่า อยู่สภาพที่ค่อนข้างทรุดโทรม เพราะมีอายุมากกว่า 100 ปี

โบราณวัตถุที่สำคัญในบางวัดถูกลักขโมยไป ปัญหาเหล่านี้ควรเร่งแก้ไขโดยด่วน เพราะเป็นปัญหาที่กระทบต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาโดยตรง ส่วนปัญหารองลงมาคือ ชาวบ้านบริเวณโดยรอบสถานที่ดังกล่าวนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ และช่วยกันดูแล มากเท่าที่ควร ปัญหานี้ควรมีการประชุม ประชาชนขึ้น และสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการที่จะรักษาและห่วงแหนสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

ตารางที่ 5.11 ปัญหาทั่วไปของกลุ่มเมืองสามโคก

ปัญหาเรื่องทั่วไป	วัดบางเตยกลาง	วัดสิงห์	วัดจันทร์กระท่อ	วัดไถ่เตี้ย	วัดเจดีย์ทอง	วัดสามโคก	วัดสะแก	วัดตำหนัก	วัดบางเตยนอก	วัดสามัคคีาราม	โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เข้ามาดูแล รักษา	47.6	45.5	35.0	31.8	40.9	68.4	40.9	47.4	38.1	29.4	60.9
ขาดงบประมาณในการพัฒนา	57.1	68.2	55.0	50.0	45.5	47.4	54.5	52.6	38.1	41.2	60.9
ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ	38.1	59.1	40.0	45.5	27.3	63.2	54.5	57.9	38.1	35.3	52.2
เป็นพื้นที่ห่างไกล ความเจริญ	23.8	40.9	25.0	45.5	27.3	42.1	36.4	47.4	23.8	29.4	30.4
ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	38.1	59.1	30.0	50.0	31.8	63.2	45.5	63.2	38.1	47.1	56.5
ปัญหาการแอบอ้าง หลอกหลวงและเอา รัดเอาเปรียบ นักท่องเที่ยว	9.5	9.1	0.0	0.0	9.1	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	0.0

ผลสำรวจพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เป็นปัญหาอันดับแรก คือปัญหาการขาดงบประมาณในการพัฒนา สถานที่ที่เป็นปัญหาคือ วัดบางเตยกลาง วัดสิงห์ วัดจันทร์กระท่อ วัดไถ่เตี้ย วัดเจดีย์ทอง วัดสะแก วัดบางเตยนอก โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ร้อยละ 57.1 68.2 55.0 45.5 54.5 38.1 60.9 ตามลำดับ ส่วนวัดสามโคก ปัญหาแรกคือ หน่วยงานไม่ได้เข้ามาดูแล ร้อยละ 68.4 วัดตำหนัก ปัญหาแรกคือ คนไม่ให้ความสนใจ ร้อยละ 57.9 และวัดสามัคคีาราม ปัญหาแรกคือ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 47.1

โดยภาพรวมปัญหาที่สำคัญของทุกๆสถานที่คือ การขาดงบประมาณในการพัฒนาสถานที่ต่างๆดังกล่าว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องทำให้สถานที่หลายๆที่นั้น อยู่ในสภาพที่ค่อนข้างทรุดโทรม ขาด

การดูแลอย่างถูกต้อง จึงควรพิจารณาร่วมกันในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งอย่างเหมาะสม เพื่อมาบูรณะ ซ่อมแซม โบราณสถานที่มีคุณค่านี้ เพื่อให้คงอยู่และไม่ถูกทำลายไปตามกาลเวลา

ตารางที่ 5.12 ชุมชนชาวมอญที่ยังคงเอกลักษณ์ทางประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต แบบดั้งเดิมไว้ได้อย่างดีเยี่ยม

ลำดับที่	ชุมชนชาวมอญ	ร้อยละ
1	ชุมชนวัดเจดีย์ทอง	60.0
2	ชุมชนวัดศาลาแดงเหนือ	35.4
ชุมชนอื่นๆ ตามการ แนะนำของ คนในพื้นที่	ชุมชนวัดสิงห์	1.2
	ชุมชนวัดไก่อ๊ต	0.3
	ชุมชนบ้านมะขามป้อม	0.6
	ชุมชนวัดสะแก	1.1
	ชุมชนวัดบางเตยนอก	0.3

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ให้ชุมชนวัดเจดีย์ทองเป็นชุมชนที่ยังคงเอกลักษณ์ทางประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต แบบดั้งเดิมไว้ได้อย่างดีเยี่ยม ถึง ร้อยละ 60.0 รองลงมา คือ ชุมชนวัดศาลาแดงเหนือ 35.4 ส่วนชุมชนอื่นๆที่คนในพื้นที่แนะนำเข้ามาคือ ชุมชนวัดสิงห์ ชุมชนวัดไก่อ๊ต ชุมชนบ้านมะขามป้อม ชุมชนวัดสะแกและชุมชนวัดบางเตยนอก

จากการสำรวจเบื้องต้น มีความสอดคล้องกัน สำหรับชุมชนวัดเจดีย์ทองนั้นเป็นชุมชนที่เก่าแก่ และยังพบเห็นการดำเนินชีวิตแบบมอญโดยทั่วไป คนในพื้นที่ส่วนใหญ่รู้จักเป็นอย่างดี ปัจจุบันทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำลังพิจารณาโครงการสร้างหมู่บ้านวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่ส่งเสริมให้วัฒนธรรมของชาวมอญสูญสิ้นไป ส่วนชุมชนวัดศาลาแดงเหนือนั้นมิได้อยู่บริเวณเดียวกับเขตเมืองสามโคก คนส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยรู้จักกันมากนัก เมื่อเทียบกับชุมชนวัดเจดีย์ทอง ส่วนชุมชนอื่นๆที่มีการแนะนำของคนพื้นที่ควรจะต้องมีการสำรวจและพิจารณาต่อไป

ตารางที่ 5.13 ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มเมืองสามโคก

ลำดับที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ	ลำดับที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ
1	ถนนแคบ	65.5	9	ขาดแคลนตู้ส่งจดหมาย	34.5
2	ถนนชำรุดทรุดโทรม	63.6	10	น้ำท่วมบ่อย	30.9
3	การรักษาความสะอาดไม่ดี	52.7	11	ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	29.1
4	ขาดแคลนตู้โทรศัพท์	49.1	12	สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย	29.1
5	ไม่ค่อยมีความปลอดภัย	45.5	13	สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย	23.6
6	ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี	45.5	14	น้ำใช้ไม่สะอาด	21.8
7	ไม่มีที่จอดรถ	38.2	15	การจราจรติดขัด	20.0
8	ไฟฟ้าติดๆดับๆ	34.5	16	น้ำไม่ไหล	20.0

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาใน 5 อันดับแรกของกลุ่มเมืองสามโคกได้แก่ ถนนแคบ ร้อยละ 65.5 ถนนชำรุด ทรุดโทรม ร้อยละ 63.6 การรักษาความสะอาดไม่ดี ร้อยละ 52.7 ขาดแคลนตู้โทรศัพท์ ร้อยละ 49.1 และไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 45.5

ปัญหาโดยรวมที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องของถนนแคบ และชำรุด ทรุดโทรม เป็นหลุมบ่อควรมีการแก้ไขโดยการพิจารณาจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่ง เพื่อปรับปรุงถนนให้อยู่ในสภาพที่ดี ปัญหารองลงมาคือ ความสะอาด และตู้โทรศัพท์สาธารณะขาดแคลน ควรพิจารณาสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี ในการรักษาความสะอาด และพิจารณาเพิ่มตู้โทรศัพท์สาธารณะในจุดที่เหมาะสม ปัญหาสุดท้ายคือ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย โดยเฉพาะในเวลากลางคืนจะมีคนมาก และไฟให้แสงสว่างมีน้อย ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยขึ้น จึงควรพิจารณาติดตั้งไฟให้แสงสว่างตามจุดต่างๆ อย่างเหมาะสมและเพิ่มจุดตรวจหรือ ป้อมตำรวจให้มากขึ้น

จากการสำรวจเบื้องต้นมีความสอดคล้องกัน ถนนค่อนข้างแคบ เป็นถนน 2 ช่องทาง รวดสวนกันได้ แต่บริเวณสะพานนั้นจะแคบมาก รถไม่สามารถที่จะสวนกันได้อย่างปลอดภัย ส่วนเรื่องความสะอาดจากการสำรวจบริเวณโบราณสถานเตาโอง่าง พบกองขยะจำนวนมากอยู่ริมถนนส่งกลิ่นเหม็น ซึ่งเป็นการทำลายบรรยากาศทางการท่องเที่ยวอย่างมาก บริเวณนี้กลายเป็นที่ทิ้งขยะของชาวบ้านแถบนี้ ที่สำคัญบริเวณที่ทิ้งขยะยังเป็นบริเวณที่ตั้งของเตา หมายเลข 3 (มีทั้งหมด 3 เตา จึงเรียกว่าเตาสามโคกหรือเตาโอง่าง) ซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญ จุดนี้จึงต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน

3) ปัญหาในกลุ่มเมืองปทุมธานี

ตารางที่ 5.14 แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มเมืองปทุมธานี ว่าคนในพื้นที่รู้จักหรือไม่

ลำดับที่	สถานที่	รู้จัก(%)	ไม่รู้จัก(%)	ไม่ตอบ	รวม
1	ศาลากลางหลังเก่า	95.2	1.3	3.5	100
2	ศาลจังหวัดหลังเก่า	85.2	3.9	10.9	100
3	จวนผู้ว่าฯ	77.3	17.9	4.8	100
4	แพขาว	49.6	47.5	2.9	100

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการสำรวจพบว่า ศาลากลางหลังเก่า มีผู้ที่รู้จักมากที่สุด ร้อยละ 95.2 รองลงมาคือ ศาลจังหวัดหลังเก่า ร้อยละ 85.2 จวนผู้ว่าราชการจังหวัด ร้อยละ 77.3 และสุดท้ายที่มีผู้รู้จักน้อยที่สุดคือ แพขาว ร้อยละ 49.6

โดยรวมศาลากลางหลังเก่ามีผู้รู้จักมากที่สุด เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวได้ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากรเป็นโบราณสถานของชาติไว้นานแล้ว จึงค่อนข้างมีชื่อเสียง และในปัจจุบันยังเป็นที่ทำงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอีกด้วย ส่วน แพขาวมีผู้รู้จักน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากเมื่อก่อนได้จัดให้เป็นสถานที่เกี่ยวกับบริการดับเพลิง ปัจจุบันได้ถูกรื้อออกไปแล้ว และขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างใหม่

ตารางที่ 5.15 ปัญหาเรื่องการเข้าถึงของกลุ่มเมืองปทุมธานี

ปัญหาต่างๆ	บริเวณย่านประวัติศาสตร์ (ศาลากลางเก่า)
ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม	40.0
ถนนแคบ	21.8
สะพานแคบ	25.5
รถประจำทางน้อย	29.1
ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน	27.3

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการสำรวจพบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ ถนนทรุดโทรม ร้อยละ 40.0 รถประจำทางน้อย ร้อยละ 29.1 ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ร้อยละ 27.3 รองลงมาคือ สะพานแคบ และถนนแคบ ร้อยละ 25.5 21.8 ตามลำดับ

ปัญหาโดยรวมที่สำคัญคือ เรื่องถนนทรุดโทรม อาจเนื่องมาจาก บางจุดขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี ส่วนปัญหาอื่นๆ มีคนแสดงความคิดเห็นค่อนข้างน้อย อาจเนื่องจากไม่พบปัญหาดังกล่าวมากนัก

จากการสำรวจเบื้องต้น มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากปัจจุบันบริเวณศาลากลางเก่า อยู่ในใจกลางเมืองมีบริการพื้นฐานค่อนข้างจะสมบูรณ์ ปัญหาเรื่องถนนจึงมีน้อยมาก มีเพียงบางจุดเท่านั้นที่ทรุดโทรม ส่วนใหญ่จะพบปัญหาการจราจร โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้คนเข้ามาจับจ่ายซื้อของบริเวณตลาดเทศบาล หรือตลาดนัด เท่านั้น

ตารางที่ 5.16 ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองปทุมธานี

ปัญหาต่างๆ	บริเวณย่านประวัติศาสตร์ (ศาลากลางเก่า)
ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก	21.8
ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน	30.9
ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อย	38.2
ไม่มีสุขา หรือน้อยมาก	43.6
ไม่มีร้านอาหาร	9.1

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ ไม่มีสุขา หรือน้อยมาก ร้อยละ 43.6 ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือมีน้อย ร้อยละ 38.2 รองลงมาคือไม่มีที่จอดรถชัดเจน ร้อยละ 30.9 และสุดท้ายคือ ไม่มีร้านค้ากับร้านอาหาร ร้อยละ 21.8 9.1 ตามลำดับ

โดยรวมพบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ สุขาน้อยมาก อาจเนื่องมาจากมีผู้คนมาใช้จ่ายบริเวณตลาดเทศบาลซึ่งอยู่บริเวณนั้นเป็นจำนวนมาก แต่ห้องน้ำที่ให้บริการมีอยู่แห่งเดียว ซึ่งน้อยเกินไปและไม่ครอบคลุมทั้งหมด ส่วนปัญหาปั้มน้ำมันน้อย เนื่องจากสถานีบริการจะอยู่เฉพาะบริเวณถนนสายหลักเท่านั้น ซึ่งห่างไกลจากบริเวณนี้พอสมควร ปัญหาที่จอดรถไม่ชัดเจน จะเห็นได้ชัดในปัจจุบันซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ที่มาตลาดบริเวณนี้จะจอดรถเกะกะไม่เป็นระเบียบ เพราะไม่มีเส้นจอดรถที่แน่นอน และทิศทางการวนรถก็ไม่บอกอย่างชัดเจน ทำให้รถขับย้อนทิศทาง เกิดปัญหาความไม่สะดวกกันเป็นประจำ

ตารางที่ 5.17 ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองปทุมธานี

ปัญหาต่างๆ	บริเวณย่านประวัติศาสตร์ (ศาลากลางเก่า)
โบราณสถานไม่มีคนดูแล รักษา	36.4
ที่ดินบริเวณนั้น เป็นที่ดินที่มีเจ้าของ ทำให้ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้อย่างสะดวก	23.6
ชาวบ้านละแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ	49.1

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาแรกคือ ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญกับโบราณสถาน ร้อยละ 49.1 โบราณสถานไม่มีคนดูแล ร้อยละ 36.4 สุดท้ายคือ ที่ดินมีเจ้าของไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก ร้อยละ 23.6

โดยรวมของปัญหาคือ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้น ไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญมากพอ อาจเนื่องจาก คนส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของโบราณสถานแห่งนี้ ประกอบกับทางท้องถิ่นมิได้ปลูกฝังจิตสำนึกให้คนทั่วไปรู้สึกรักและหวงแหนสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้มากพอ

จากการสำรวจเบื้องต้น ก่อนข้างสอดคล้องกัน จากการสอบถามชาวบ้านในพื้นที่ กว่าครึ่งหนึ่งจะไม่ทราบถึงความสำคัญ หรือคุณค่าของโบราณสถานเหล่านี้เท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีบทบาทที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต จึงควรปลูกฝังให้ประชาชนเห็นคุณค่า และหวงแหน ส่วนโบราณสถานจากการสำรวจเบื้องต้น มีความสอดคล้องกัน พบว่าโบราณสถานทั้งหมดอยู่ในพื้นที่ส่วนราชการ จึงอยู่ในความดูแลได้ค่อนข้างทั่วถึง ประกอบกับศาลากลางหลังเก่าได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานแห่งชาติไว้แล้ว

ตารางที่ 5.18 ปัญหาทั่วไปของกลุ่มเมืองปทุมธานี

ปัญหาต่างๆ	บริเวณย่านประวัติศาสตร์ (ศาลากลางเก่า)
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เข้ามาดูแล รักษา	38.2
ขาดงบประมาณในการพัฒนา ส่งเสริม	50.9
ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ	43.6
เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ	20.0
ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	12.7

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาแรกสุดคือ ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 50.9 รองลงมาเป็นคนไม่ค่อยให้ความสนใจ ร้อยละ 43.6 หน่วยงานไม่เข้ามาดูแล ร้อยละ 38.2 พื้นที่ห่างไกล ความเจริญ ร้อยละ 20.0 และสุดท้ายเรื่องความปลอดภัย ร้อยละ 12.7

ปัญหาโดยภาพรวมคือขาดงบประมาณในการพัฒนา ซึ่งจะคล้ายกันในทุกกลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด และปัญหาคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจ ซึ่งควรแก้ไขโดยการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ที่ตนมีอยู่

ตารางที่ 5.19 ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มเมืองปทุมธานี

ลำดับที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ	ลำดับที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ
1	ถนนแคบ	43.6	9	น้ำใช้ไม่สะอาด	18.2
2	ไม่มีที่จอดรถ	38.2	10	ขาดแคลนตู้โทรศัพท์	14.5
3	การจราจรติดขัด	36.4	11	ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	12.7
4	การรักษาความสะอาดไม่ดี	36.4	12	สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย	12.7
5	ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี	30.9	13	น้ำไม่ไหล	10.9
6	ไม่ค่อยมีความปลอดภัย	27.3	14	สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย	10.9
7	ถนนชำรุดทรุดโทรม	21.8	15	น้ำท่วมบ่อย	7.3
8	ไฟฟ้าติดๆดับๆ	21.8	16	ขาดแคลนตู้ส่งจดหมาย	5.5

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาที่พบมาก 5 อันดับแรก คือ ถนนแคบ ร้อยละ 43.6 ไม่มีที่จอดรถ ร้อยละ 38.2 การจราจรติดขัด ร้อยละ 36.4 การรักษาความสะอาด ร้อยละ 36.4 การกำจัดขยะ ร้อยละ 30.9

ปัญหาโดยรวมของกลุ่มนี้ที่สำคัญคือ เรื่องของ ถนน ซึ่งมีขนาดแคบบริเวณย่านประวัติศาสตร์ ซึ่งตรงจุดนี้ส่งผลต่อเนื่องให้เกิดการจราจรที่ติดขัด เพราะว่าเมื่อสมัยก่อนบริเวณนี้เป็นคลองทั้งหมด แต่เมื่อเวลาผ่านไปคนใช้รถกันมากขึ้นจึงต้องถมคลองทั้งหมดเปลี่ยนเป็นถนนซึ่งมีความกว้างเพียงสองช่องทางรถสวนกัน รองลงมาเป็นที่จอดรถ ซึ่งการมีที่จอดรถไม่ชัดเจน และปัญหาที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างชัดเจนก็คือ เรื่องของการจราจรที่ติดขัด เพราะบริเวณนี้เป็นบริเวณที่ตลาดเทศบาลตั้งอยู่มีผู้คนจำนวนมากมายวมกัน ในเวลาใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังมีตลาดนัดทุกอาทิตย์ และยังรวมถึงการจัดการแสดงต่างๆ ในเทศกาลตามวาระโอกาส ในบริเวณนี้อีกด้วย จึงเป็นเหตุให้การจราจรต้องติดขัดเป็นประจำ ส่วนหนึ่งมาจากถนนซึ่งแคบ

4) ปัญหาในกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ตารางที่ 5.20 แหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ว่าคนในพื้นที่ รู้จักหรือไม่

ลำดับที่	สถานที่	รู้จัก(%)	ไม่รู้จัก(%)	ไม่ตอบ	รวม
1	วัดไผ่ล้อม	93.3	4.9	1.8	100
2	วัดเสด็จ	83.4	2.4	14.2	100
3	วัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป	76.1	7.4	16.5	100
4	วัดชินวรารามวรวิหาร	76.1	14.7	9.2	100
5	วัดเทียนถวาย	68.7	9.9	21.4	100
6	วัดและชุมชนริมแม่น้ำบริเวณแม่น้ำอ้อม หรือ เกาะเกร็ดใหญ่	56.4	24.6	19	100

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่รู้จัก วัดไผ่ล้อม มากที่สุด ร้อยละ 93.3 รองลงมาได้แก่ วัดเสด็จ วัดและชุมชนริมแม่น้ำทั่วไป วัดชินวรารามวรวิหาร วัดเทียนถวาย บริเวณแม่น้ำอ้อม ร้อยละ 83.4 76.1 76.1 68.7 56.4 ตามลำดับ

โดยภาพรวมจะเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีคนในพื้นที่รู้จักมากที่สุด อาจเนื่องมาจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในปัจจุบัน คือมีนกปากห่างอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงให้คนในพื้นที่รู้จักเป็นอย่างดี ส่วนสถานที่อื่นๆนั้น ส่วนใหญ่คนในพื้นที่ก็จะรู้จักเป็นจำนวนมาก มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่รู้จัก

ตารางที่ 5.21 ปัญหาเรื่องการเข้าถึงของกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ปัญหาต่างๆ	บริเวณวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป
เรือโดยสารไม่เพียงพอ	81.7
เรือโดยสารมีราคาแพงเกินไป	21.7
ท่าเรือมีน้อย	62.7
เรือไม่สามารถเทียบท่าได้บางจุด	5.4

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ ปัญหาเรือโดยสารไม่เพียงพอ ร้อยละ 81.7 รองลงมาคือ ทำเรือมีน้อย ร้อยละ 62.7 เรือโดยสารมีราคาแพงเกินไป ร้อยละ 21.7 สุดท้ายคือ ปัญหาเรือไม่สามารถเทียบท่าได้บางจุด ร้อยละ 5.4

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าปัญหาที่โดดเด่นที่สุดคือ ปัญหาเรือโดยสารไม่เพียงพอ จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าสอดคล้องกัน เนื่องจากในจังหวัดปทุมธานียังไม่มีระบบเรือโดยสารใดๆ เมื่อสมัยก่อนเคยมีเรือคว้นเจ้าพระยาจากทำนายนันทน์มาถึงบริเวณท่าเรือเทศบาล ตรงศาลากลางเก่า จังหวัดปทุมธานี แต่ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปโดยไม่ทราบสาเหตุแน่ชัด ส่วนปัญหารองลงมาคือ ทำเรือมีน้อย ซึ่งสืบเนื่องมาจากการไม่มีประสิทธิภาพในระบบขนส่งทางน้ำ จึงทำให้ทำเรือเกิดขึ้นน้อย ส่วนปัญหาเรือโดยสารมีราคาแพงและปัญหาทำเรือเทียบไม่ได้บางจุดนั้น มีผู้เลือกตอบน้อยมาก อาจเนื่องจากการไม่มีระบบขนส่งทางน้ำที่เชื่อมกัน จึงทำให้ปัญหาดังกล่าวไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นน้อย

ตารางที่ 5.22 ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ปัญหาต่างๆ	บริเวณวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป
ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก	41.0
ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน	68.3
ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อย	60.0
ไม่มีสุขา หรือน้อยมาก	76.4
ไม่มีร้านอาหาร	13.7
ไม่มีการอธิบายให้ท่านเข้าใจถึงความสำคัญ ของสถานที่	62.7

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการสำรวจพบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ สุขาน้อยมาก ร้อยละ 76.4 รองลงมาคือ ไม่มีที่จอดรถชัดเจน ไม่มีการอธิบายถึงความสำคัญของสถานที่ ไม่มีปั้มน้ำมัน ไม่มีร้านค้า ไม่มีร้านอาหาร ร้อยละ 68.3 62.7 60.0 41.0 13.7 ตามลำดับ

ในภาพรวมปัญหาที่สำคัญและมีผู้ตอบใกล้เคียงกัน คือ การไม่มีสุขาบริการหรือมีอยู่น้อยมาก ไม่มีที่จอดรถชัดเจน ไม่มีการอธิบายให้เข้าใจสถานที่ จากการสำรวจเบื้องต้นมีความสอดคล้องกัน เนื่องจากปัญหาต่างๆเหล่านี้เป็นปัญหาที่พบมากเป็นส่วนใหญ่ของสถานที่ที่ยังไม่ได้ถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และบริเวณริมน้ำเจ้าพระยาก็ยังมิได้มีพัฒนาอย่างจริงจัง จึงสามารถพบเห็นปัญหาต่างๆเหล่านี้ได้อยู่ทั่วไป

ตารางที่ 5.23 ปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ปัญหาต่างๆ	บริเวณวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป
โบราณสถานไม่มีคนดูแล รักษา	68.3
ชาวบ้านละแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ	73.7
ปัญหาสิ่งก่อสร้างรुकล้ำ ที่ท่องเที่ยว	62.7
ปัญหาร้านค้าแผงลอย	27.3
ปัญหาความสกปรก มีขยะ	71.0

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการสำรวจพบว่าปัญหาอันดับแรก คือ ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ ร้อยละ 73.7 รองลงมา คือ ปัญหาความสกปรก มีขยะ โบราณสถานไม่มีคนดูแล สิ่งก่อสร้างรुकล้ำสถานที่ท่องเที่ยว และปัญหาร้านค้าแผงลอย ร้อยละ 71.0 68.3 62.7 27.3 ตามลำดับ

ในภาพรวมปัญหา 4 อันดับแรกนั้นมีผู้ตอบมากใกล้เคียงกัน คือปัญหา ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ อาจเนื่องจากคนพื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตแบบเดิมเป็นปกติ และมองไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาขยะ ปัญหาโบราณสถานไม่มีคนดูแล ปัญหาสิ่งก่อสร้างรुकล้ำสถานที่สำคัญ เป็นปัญหาต่อเนื่องจากการที่คนในพื้นที่ไม่ได้ให้ความสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจ ปัญหาต่างๆดังกล่าวจึงตามมา

ตารางที่ 5.24 ปัญหาทั่วไปของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ปัญหาต่างๆ	บริเวณวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป
ขาดงบประมาณในการพัฒนา ส่งเสริม	65.4
วิถีชีวิตริมน้ำเปลี่ยนไป ไม่เหมือนเมื่อก่อน	62.7
น้ำเน่าเสีย (บริเวณโรงงานกระดาษกรุงเทพฯ อ.เมือง)	13.7
ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	27.3
ปัญหาการแอบอ้างหลอกหลวงและเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	24.6

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการสำรวจพบว่า ปัญหาอันดับแรก คือ ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 65.4 รองลงมา คือ ปัญหาวิถีชีวิตริมน้ำเปลี่ยนไป ไม่ค่อยมีความปลอดภัย การแอบอ้างหลอกหลวง นักท่องเที่ยว น้ำเน่าเสีย ร้อยละ 62.7 27.3 24.6 13.7 ตามลำดับ

ภาพรวมจะเห็นว่าปัญหาใน 2 อันดับแรกมีผู้ตอบใกล้เคียงกัน คือ ปัญหาขาดงบประมาณการพัฒนาและปัญหาวิถีชีวิตริมน้ำเปลี่ยนไป อาจเนื่องมาจากปัญหาการขาดงบประมาณนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นคล้ายๆกันในทุกๆกลุ่มของจังหวัดปทุมธานี ส่วนปัญหาวิถีชีวิตริมน้ำเปลี่ยนแปลงอาจเนื่องมาจากปัจจุบันความเจริญได้เข้าไปมากขึ้นกว่าแต่ก่อน การดำเนินชีวิตจึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาบ้าง เช่น เมื่อสมัยก่อนใช้เรือเป็นหลัก แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงมาใช้รถยนต์กันมาก วิถีชีวิตที่สมัยก่อนผูกพันกับแม่น้ำลำคลองปัจจุบันก็ลดลงไป ส่วนปัญหาอื่นๆ มีผู้เลือกตอบน้อย อาจเนื่องจากยังไม่มีปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะปัญหาน้ำเน่าเสียซึ่งพบน้อยมาก

ตารางที่ 5.25 ปัญหาเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ลำดับ ที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ	ลำดับ ที่	ปัญหาบริการพื้นฐาน	ร้อยละ
1	การรักษาความสะอาดไม่ดี	76.4	9	การจราจรติดขัด	35.4
2	ถนนชำรุดทรุดโทรม	73.7	10	น้ำท่วมบ่อย	35.4
3	ถนนแคบ	71.0	11	สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย	32.7
4	ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี	68.3	12	สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย	30.0
5	ไม่ค่อยมีความปลอดภัย	60.0	13	ขาดแคลนตู้ส่งจดหมาย	24.6
6	ไม่มีที่จอดรถ	54.6	14	ไฟฟ้าติดๆดับๆ	21.8
7	ขาดแคลนตู้โทรศัพท์	46.4	15	ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	19.1
8	น้ำใช้ไม่สะอาด	41.0	16	น้ำไม่ไหล	19.1

ผลการสำรวจพบว่า ปัญหาบริการพื้นฐานใน 5 อันดับแรกของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา คือ การรักษาความสะอาดไม่ดี ร้อยละ 76.4 ถนนชำรุดทรุดโทรม ร้อยละ 73.7 ถนนแคบ ร้อยละ 71.0 ระบบกำจัดขยะไม่ดี ร้อยละ 68.3 ไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 60.0

ในภาพรวมปัญหาที่สำคัญที่สุดมี 3 ประเด็นหลักคือ เรื่องความสะอาด ทั้งในเรื่องของการรักษาความสะอาดและระบบกำจัดขยะที่ได้มาตรฐาน ควรมีการปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และเรื่องถนน ทั้งในเรื่องถนนชำรุด เป็นหลุมบ่อ ถนนแคบไม่ได้มาตรฐาน ควรเร่งปรับปรุงในจุดที่จะอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้ เช่น ทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และสุดท้ายประเด็นเรื่องความปลอดภัย ควรมีการปรับปรุงโดยเพิ่มจุดตรวจและป้อมตำรวจให้มากขึ้น

5.1.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการสำรวจจะสอบถามข้อมูลทั่วไปในการมาท่องเที่ยว เช่น ความถี่ในการเดินทาง จุดประสงค์ในการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง ลักษณะปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมชม ทั้งนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอยุธยาซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวและดึงส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวมาได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 5.26 ที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว

จังหวัด	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	88.9
อื่นๆ	11.1
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจาก กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 88.9 และจากที่อื่นๆ ร้อยละ 11.1 อาจเนื่องมาจากระยะทางที่ไม่ไกลมาก ทำให้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจาก กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 5.27 ความถี่ในการเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความถี่	ร้อยละ
1 ครั้ง/ปี	40.0
2-5 ครั้ง/ปี	37.8
6-10 ครั้ง/ปี	4.4
มากกว่า 10 ครั้ง/ปี ขึ้นไป	11.1
รวม	93.3
ไม่ตอบ	6.7

ผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ความถี่ในการท่องเที่ยวคือ 1 ครั้ง/ปี ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ 2-5 ครั้ง/ปี มากกว่า 10 ครั้ง/ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.1 สุดท้ายคือ 6-10 ครั้ง/ปี ร้อยละ 4.4

ตารางที่ 5.28 จุดประสงค์ในการเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จุดประสงค์	ร้อยละ
ท่องเที่ยว	57.8
พักผ่อน	22.2
ธุรกิจ	6.7
เยี่ยมญาติ	13.3
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า จุดประสงค์ส่วนอันดับแรกคือ ท่องเที่ยว ร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ พักผ่อน ร้อยละ 22.2 เยี่ยมญาติ ร้อยละ 13.3 สุดท้ายคือ ธุรกิจ ร้อยละ 6.7

ตารางที่ 5.29 ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยว	ร้อยละ
มาคนเดียว	11.1
มากับกลุ่มเพื่อน	46.7
มากับกลุ่มญาติ/ครอบครัว	33.3
มากับบริษัทนำเที่ยว	0.0
รวม	91.1
ไม่ตอบ	8.9

ผลสำรวจพบว่า ลักษณะการเดินทางส่วนใหญ่คือ มากับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 46.7 รองลงมาคือ มากับกลุ่มญาติและครอบครัว ร้อยละ 33.3 มาคนเดียว ร้อยละ 11.1

ตารางที่ 5.30 วิธีการเดินทางไปเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการเดินทาง	ร้อยละ
รถส่วนตัว	80.0
รถประจำทาง	13.3
รถนำเที่ยวของบริษัท	0.0
รถไฟ	2.7
เรือ	0.0
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า วิธีการเดินทางส่วนใหญ่คือ รถส่วนตัว ร้อยละ 80.0 รองลงมาคือ รถประจำทาง ร้อยละ 13.3 และ รถไฟ ร้อยละ 2.2

ตารางที่ 5.31 การพักค้างคืนที่อุทยานเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพักค้างคืน	ร้อยละ
ค้าง เพราะ เทียวไม่หมดภายในหนึ่งวัน	6.7
ค้าง เพราะ ระยะทางไกลจากที่พักอาศัย	6.7
ค้าง เพราะ ต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ	4.9
ไม่ค้าง เพราะ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัยกลับสะดวก	81.7
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่ค้าง เพราะอยู่ใกล้กับที่พักอาศัย จึงกลับสะดวก ถึงร้อยละ 81.7 เป็นส่วนน้อย ค้างเพราะ เทียวไม่หมดภายในหนึ่งวันและระยะทางไกลจากที่พัก ร้อยละ 6.7 และ ลำดับท้ายสุด คือ ค้าง เพราะ ต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆ ต่อ ร้อยละ 4.4

ตารางที่ 5.32 สถานที่เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานที่ค้างคืน	ร้อยละ
โรงแรม	33.3
วัด	13.2
บ้านญาติ	53.4
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวที่ค้างคืนส่วนใหญ่ ค้างที่บ้านญาติ ร้อยละ 53.4 รองลงมาคือ โรงแรม ร้อยละ 33.3 ลำดับสุดท้ายคือ วัด 13.2

ตารางที่ 5.33 มวลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

มวลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยว	ร้อยละ
บริษัทนำเที่ยวแนะนำ	0.0
ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว	2.2
คำบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	17.8
สนใจและต้องการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง	51.1
การเดินทางสะดวก รวดเร็ว	28.9
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า มวลเหตุที่ทำให้มาเที่ยวอันดับแรก คือ สนใจและต้องการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 51.1 รองลงมาคือ การเดินทางสะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 28.9 ฟังคำบอกเล่าของเพื่อนและญาติ ร้อยละ 17.8 ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว ร้อยละ 2.2

ตารางที่ 5.34 ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ปัญหาเรื่อง การเข้าถึง แหล่ง ท่องเที่ยว	อุทยาน ประวัติ ศาสตร์	พระ ราชวัง บางปะ อิน	วัดใหญ่ ชัย มงคล	วัดชัย วัฒน ราม	ปัญหาเรื่องสิ่ง อำนวยความสะดวก สำหรับ นักท่องเที่ยว	อุทยาน ประวัติ ศาสตร์	พระ ราชวัง บางปะ อิน	วัดใหญ่ ชัยมงคล	วัดชัย วัฒน ราม
ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม บ่อ	15.6	6.7	15.6	2.2	ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก	8.9	8.9	13.3	8.9
ถนนแคบ	17.8	24.4	17.8	22.2	ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน	8.9	6.7	4.4	11.1
สะพานแคบ	11.1	2.2	8.9	8.9	ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อยมาก	8.9	22.2	13.3	8.9
รถประจำทางไม่ ค่อยผ่าน	15.6	26.7	13.3	15.6	ไม่มีห้องน้ำ สุขา หรือน้อย มาก	20.0	6.7	17.8	11.1
ไม่มีป้ายบอก ทางที่ชัดเจน	15.6	15.6	8.9	6.7	ไม่มีร้านอาหาร	6.7	2.2	13.3	8.9
					ไม่มีการอธิบาย ให้ท่านเข้าใจถึง ความสำคัญ ของสถานที่	17.8	8.9	20.0	13.3

การสำรวจจะใช้สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันอย่างดี และอยู่ในสถานที่ที่แตกต่างกัน
ออกไป ทั้งนอกและในเมือง 4 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆเหล่านี้มี
นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและนักท่องเที่ยวที่มาอยุธยาส่วนใหญ่จะเคยไปเยี่ยมชมมาแล้ว จึงทำ
การสำรวจสถานที่เหล่านี้เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ตรงตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพใน
การศึกษาต่อไป

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาเรื่องการเข้าถึง อุทยานประวัติศาสตร์ มีปัญหาสามอันดับแรกคือ
ถนนแคบ ร้อยละ 17.8 ถนนทรุดโทรม รถประจำทางไม่ค่อยผ่านและ ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ร้อย
ละ 15.6 ลำดับสุดท้ายคือ สะพานแคบ ร้อยละ 11.1 อุทยานประวัติศาสตร์ มีปัญหาตามลำดับคือ
รถประจำทางไม่ค่อยผ่าน ร้อยละ 26.7 รองลงมาคือ ถนนแคบและไม่มีป้ายบอกทางชัดเจน ร้อย
ละ 24.4 15.6 ตามลำดับ วัดใหญ่ชัยมงคล มีปัญหาคือ ถนนแคบ ถนนทรุดโทรม และรถ
ประจำทางไม่ค่อยผ่าน ร้อยละ 17.8 15.6 13.3 ตามลำดับ วัดชัยวัฒนาราม มีปัญหาคือ ถนนแคบ
รถประจำทางไม่ค่อยผ่าน และสะพานแคบ ร้อยละ 22.2 15.6 8.9 ตามลำดับ

ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก อุทยานประวัติศาสตร์ มีปัญหาคือ ไม่มีห้องน้ำเพียงพอ
ร้อยละ 20.0 รองลงมาคือ ไม่มีการอธิบายให้เข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่ ร้อยละ 17.8

พระราชวังบางปะอิน มีปัญหาคือ ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อยมาก ร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ ร้านค้า น้อยและไม่อธิบายให้เข้าใจถึงสถานที่ ร้อยละ 8.9 วัดใหญ่ชัยมงคล มีปัญหาคือ ไม่มีการอธิบาย ให้เข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่ ร้อยละ 20.0 รองลงมาคือ ไม่มีห้องน้ำเพียงพอ ร้อยละ 17.8 วัดชัยวัฒนาราม มีปัญหาคือ ไม่มีการอธิบายให้เข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่ ร้อยละ 13.3 รองลงมาคือ ไม่มีห้องน้ำเพียงพอ และไม่มีที่จอดรถชัดเจน ร้อยละ 11.1

โดยภาพรวมของปัญหานั้น มีผู้เลือกตอบในปัญหาแต่ละแห่งค่อนข้างน้อย อาจเนื่องจาก สถานที่ในแต่ละแห่งมีปัญหาไม่บ่อยรุนแรงมากนัก จึงมีผู้ตอบเป็นส่วนน้อยซึ่งสอดคล้องกับการ ดำรวจเบื้องต้น

ตารางที่ 5.35 ปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยวและ เรื่องทั่วไป ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัญหาเรื่อง ของสภาพ แหล่ง ท่องเที่ยว	อุทยาน ประวัติ ศาสตร์	พระ ราชวัง บางปะ อิน	วัดใหญ่ ชัย มงคล	วัดชัย วัฒน าราม	ปัญหาเรื่อง ทั่วไป	อุทยาน ประวัติ ศาสตร์	พระ ราชวัง บางปะ อิน	วัดใหญ่ ชัยมงคล	วัดชัย วัฒน าราม
โบราณสถานไม่มีคนดูแลรักษา	28.9	6.7	11.1	6.7	ขาดงบประมาณในการพัฒนาส่งเสริม	33.3	20.0	15.6	17.8
ชาวบ้านละแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ	20.0	8.9	20.0	8.9	ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ	11.1	6.7	6.7	6.7
ปัญหาสิ่งก่อสร้างรुक้าที่ท่องเที่ยว	20.0	6.7	6.7	2.2	เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ	4.4	4.4	4.4	6.7
ปัญหาร้านค้าแผงลอย	15.6	15.6	15.6	11.1	ไม่ค่อยมีความปลอดภัยเนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	15.6	0.0	6.7	8.9
ปัญหาความสกปรก มีขยะ	13.3	11.1	22.2	11.1	ปัญหาการแอบอ้างหลอกหลวงและเอารัศเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	17.8	8.9	17.8	4.4

ผลการสำรวจปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยวพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์ มีปัญหาคือ โบราณสถานไม่มีคนดูแลรักษา ร้อยละ 28.9 รองลงมาคือ ชาวบ้านไม่ให้ความสนใจและปัญหาสิ่งก่อสร้างรุก้า สถานที่ท่องเที่ยว ร้อยละ 20.0 พระราชวังบางปะอิน มีปัญหาคือ ปัญหาร้านค้าแผงลอย ร้อยละ 15.6 รองลงมาคือ ปัญหาความสกปรก ร้อยละ 13.3 วัดใหญ่ชัยมงคล มีปัญหา

คือ ความสกปรก ร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ ชาวบ้านละแวกนั้นไม่ให้ความสำคัญ ร้อยละ 20.0 วัดชัยวัฒนาราม มีปัญหาคือ ปัญหาร้านค้าแผงลอยและ ปัญหาความสกปรก ร้อยละ 11.1 รองลงมาคือ ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ ร้อยละ 8.9

ปัญหาเรื่องทั่วไป พบว่า อุทยานประวัติศาสตร์ มีปัญหาคือ ขาดงบประมาณในการพัฒนาส่งเสริม ร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ ปัญหาแอบอ้าง หลอกหลวงเอาไรด์เอาเปรียบนักท่องเที่ยว ร้อยละ 17.8 พระราชวังบางปะอิน มีปัญหาคือ ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 20.0 รองลงมาคือ ปัญหาแอบอ้างหลอกหลวงนักท่องเที่ยว ร้อยละ 8.9 วัดใหญ่ชัยมงคล มีปัญหาคือ ปัญหาแอบอ้าง หลอกหลวงนักท่องเที่ยว ร้อยละ 17.8 รองลงมาคือ ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 15.6 วัดชัยวัฒนาราม มีปัญหาคือ ขาดงบประมาณในการพัฒนา ร้อยละ 17.8 รองลงมาคือ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย ร้อยละ 8.9

โดยภาพรวมของปัญหานั้น มีผู้เลือกตอบในปัญหาแต่ละแห่งค่อนข้างน้อย อาจเนื่องจากสถานที่ในแต่ละแห่งมีปัญหาไม่ค่อยรุนแรงมากนัก จึงมีผู้ตอบเป็นส่วนน้อย แต่ปัญหาที่นักท่องเที่ยวเลือกตอบค่อนข้างมากในทุกสถานที่ คือ ปัญหาการขาดงบประมาณในการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.36 สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการสำรวจสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจนี้ จะให้นักท่องเที่ยวเรียงลำดับสิ่งที่ประทับใจ โดยที่สิ่งที่ประทับใจมากที่สุด จะให้เป็นอันดับ 1 เรื่อยมาจนถึงที่ประทับใจน้อยสุด เป็นอันดับ 6 ในการคำนวณ อันดับที่ 1 จะได้ 6 คะแนน ลดลงมาจนถึง อันดับที่ 6 จะได้ 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อมาเฉลี่ยกับจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จะได้ค่าเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้าหัวข้อใดมีค่าใกล้เคียงกับ 6 มากที่สุด แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด

สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 6)*
ทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา	4.125
ความสวยงามของวัดต่างๆ	4.325
อรรถาธิบายของคนในท้องถิ่น	2.250
โบราณสถานต่างๆ	4.600
เทศกาล ประเพณี	2.350
ประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่	4.925

ผลการสำรวจพบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ ค่าเฉลี่ย 4.925 รองลงมาคือ โบราณสถานต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.600 ความสวยงามของวัดต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.325 ทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ค่าเฉลี่ย 4.125 เทศกาลประเพณี ค่าเฉลี่ย 2.350 สุดท้ายคือ อรรถาธิบายของคนในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 2.250

ตารางที่ 5.37 การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ หลังจากเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้ว

การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ		ร้อยละ	
แวะ	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับอยุธยา	17.8	17.6
	เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ		26.8
	อยู่ใกล้กับอยุธยา มีความสะดวกในการเดินทาง		8.8
	ยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง		44.4
ไม่แวะ	ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว	73.3	32.0
	หากไปที่อื่นจะต้องเดินทางไกลขึ้นจากที่พักอาศัย		13.3
	มีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ		50.6

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวแวะเที่ยวต่อ ร้อยละ 17.8 ด้วยเหตุผล ตามลำดับต่อไปนี้ มีเวลาเหลือ ไม่รีบเร่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คล้ายกับอยุธยา และ อยู่ใกล้อยุธยา มีความสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 44.4 26.8 17.6 8.8 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่ไม่แวะเที่ยวต่อ มีร้อยละ 73.3 ด้วยเหตุผล ตามลำดับต่อไปนี้ มีเวลาไม่พอ มีเป้าหมายที่นี้ที่เดียว และ ถ้าไปที่อื่นต้องเดินทางไกลจากที่พักมากขึ้น ร้อยละ 50.6 32.0 13.3 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมแวะเที่ยวต่อ เนื่องจากเวลาในการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะท่องเที่ยวให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งวัน

ตารางที่ 5.38 การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อนจะมาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อน		ร้อยละ	
ไปที่อื่นมาก่อน	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับอยุธยา	17.8	19.8
	เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ		30.2
	อยู่ใกล้กับอยุธยา มีความสะดวกในการเดินทาง		9.9
	ยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง		40.1
ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน	ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว	77.8	31.7
	ทำให้เสียเวลาในการท่องเที่ยว		48.2
	มีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ		15.8

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวไปที่อื่นมาก่อน ร้อยละ 17.8 ด้วยเหตุผลตามลำดับต่อไปนี้ คือ มีเวลาเหลือ ไม่รีบเร่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวคล้ายกับอยุธยา และอยู่ใกล้กับอยุธยาทำให้การเดินทางสะดวก ร้อยละ 40.1 30.2 19.8 9.9 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน มีร้อยละ 77.8 ด้วยเหตุผลตามลำดับ ต่อไปนี้คือ ทำให้

เสียเวลาในการท่องเที่ยว เป้าหมายอยู่ที่นั่นทีเดียว และมีเวลาไม่เพียงพอ ร้อยละ 48.2 31.7 15.8 ตามลำดับ

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่ได้แวะเที่ยวที่อื่นมาก่อน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งวัน จึงเป็นห่วงว่าจะมีเวลาไม่เพียงพอกับการท่องเที่ยว และต้องรีบกลับ ซึ่งจุดนี้แสดงให้เห็นถึงนักท่องเที่ยวในอนาคตนี้ต้องการท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ พื้นที่ศึกษาจึงต้องเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการไปเช้าเย็นกลับของนักท่องเที่ยวอยุธยา

5.1.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

ในการสำรวจจะสอบถามข้อมูลทั่วไปในการมาท่องเที่ยว เช่น ความถี่ในการเดินทาง จุดประสงค์ในการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง ลักษณะปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมชม ทั้งนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนนทบุรี (เกาะเกร็ด) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายรองจากอยุธยา เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวนนทบุรี (เกาะเกร็ด) นั้นมีสภาพภูมิประเทศและวัฒนธรรมชาวมอญคล้ายกับจังหวัดปทุมธานี จึงควรให้ความสำคัญเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวและคั้งส่วนแบ่งนักท่องเที่ยวมาได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 5.39 ที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว

จังหวัด	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	84.6
อื่นๆ	15.4
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า มาจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 84.6 และมาจากที่อื่นๆ ร้อยละ 15.4 จึงแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเกาะเกร็ดส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานครเป็นหลัก

ตารางที่ 5.40 ความถี่ในการเดินทางไปจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

ความถี่	ร้อยละ
1 ครั้ง/ปี	76.9
2-5 ครั้ง/ปี	19.2
6-10 ครั้ง/ปี	0.0
มากกว่า 10 ครั้ง/ปี ขึ้นไป	3.8
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า ความถี่ในการมาท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ 1 ครั้ง/ปี ร้อยละ 76.9 รองลงมา คือ 2-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 19.2 มากกว่า 10 ครั้ง/ปี ขึ้นไป ร้อยละ 3.8

ภาพรวมแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไปเที่ยวเกาะเกร็ดเพียงปีละหนึ่งครั้ง
ตารางที่ 5.41 จุดประสงค์ในการเดินทางไปยังหัวถนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

จุดประสงค์	ร้อยละ
ท่องเที่ยว	84.6
พักผ่อน	15.4
ธุรกิจ	0.0
เยี่ยมญาติ	0.0
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า จุดประสงค์หลักในการเดินทางคือ การท่องเที่ยว ร้อยละ 84.6 รองลงมาคือ การพักผ่อน ร้อยละ 15.4

ตารางที่ 5.42 ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยว	ร้อยละ
มาคนเดียว	11.5
มากับกลุ่มเพื่อน	69.2
มากับกลุ่มญาติ/ครอบครัว	15.4
มากับบริษัทนำเที่ยว	3.8
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า ลักษณะการเดินทางมาเที่ยว อันดับแรกคือ มากับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 69.2 รองลงมาคือ มากับกลุ่มญาติและครอบครัว ร้อยละ 15.4 มาคนเดียว ร้อยละ 11.5 สุดท้ายคือ มากับบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 3.8

ตารางที่ 5.43 วิธีการเดินทางไปยังหัวถนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

วิธีการเดินทาง	ร้อยละ
รถส่วนตัว	23.1
รถประจำทาง	46.2
รถนำเที่ยวของบริษัท	3.8
รถไฟ	0.0
เรือ	23.1
รวม	96.2
ไม่ตอบ	3.8

ผลสำรวจพบว่า วิธีการเดินทางอันดับแรกคือ โดยรถประจำทาง ร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ รถส่วนตัว และเรือ ร้อยละ 23.1 และรถของบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 3.8

ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า เกาะแกร์คนี้้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาด้วยรถประจำทาง อาจเนื่องจากอยู่ใกล้กับกรุงเทพฯมากและมีบริการขนส่งมวลชนครอบคลุมทุกพื้นที่ทำให้สะดวก แตกต่างกับนักท่องเที่ยวอายุซึ่งส่วนใหญ่นิยมนำรถส่วนตัวไปท่องเที่ยวเพราะระยะทางที่ไกลจากกรุงเทพฯมากกว่า

ตารางที่ 5.44 การพักค้างคืนที่นนทบุรี (เกาะแกร์ค) เพื่อการท่องเที่ยว

การพักค้างคืน	ร้อยละ
ไม่ค้าง เพราะ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัยกลับสะดวก	92.3
รวม	92.3
ไม่ตอบ	7.7

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ค้างคืน ด้วยเหตุผลคือ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัย ร้อยละ 92.3

ตารางที่ 5.45 มูลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะแกร์ค) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

มูลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยว	ร้อยละ
บริษัทนำเที่ยวแนะนำ	3.8
ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว	6.1
คำบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	24.3
สนใจและต้องการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง	54.3
การเดินทางสะดวก รวดเร็ว	11.5
รวม	100

ผลการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ สนใจและต้องการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 54.3 รองลงมาคือ จากคำบอกเล่าของเพื่อนและญาติ ร้อยละ 24.3 การเดินทางสะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 11.5 ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว ร้อยละ 6.1 สุดท้ายคือ บริษัทนำเที่ยวแนะนำ ร้อยละ 3.8

ตารางที่ 5.46 ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ของจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	บริเวณเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยว	บริเวณเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม บ่อ	34.6	ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก	0.0
ถนนแคบ	50.0	ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน	15.4
สะพานแคบ	15.4	ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อยมาก	19.2
รถประจำทางไม่ค่อยผ่าน	15.4	ไม่มีห้องน้ำ สุขา หรือน้อยมาก	57.7
ไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน	15.4	ไม่มีร้านอาหาร	3.8
		ไม่มีการอธิบายให้ท่านเข้าใจถึง ความสำคัญ ของสถานที่	26.9

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาเรื่องการเข้าถึงเกาะเกร็ด อันดับแรกคือ ถนนแคบ ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ ถนนทรุดโทรมเป็นหลุมเป็นบ่อ ส่วนปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหา อันดับแรกคือ ไม่มีห้องน้ำเพียงพอ ร้อยละ 57.7 รองลงมาคือ ไม่มีการอธิบายให้เข้าใจถึง ความสำคัญของสถานที่ ร้อยละ 26.9

ตารางที่ 5.47 ปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยวและ เรื่องทั่วไป ของจังหวัดนนทบุรี

ปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยว	บริเวณเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	ปัญหาเรื่องทั่วไป	บริเวณเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
โบราณสถานไม่มีคนดูแล รักษา	38.5	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เข้ามาดูแล รักษา	23.1
ที่ดินบริเวณนั้น เป็นที่ดินที่มีเจ้าของ ทำให้พัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวไม่สะดวก	34.6	ขาดงบประมาณในการพัฒนาส่งเสริม	15.4
ชาวบ้านละแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว	23.1	ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ	11.5
ปัญหาสิ่งก่อสร้างรุกล้ำ หรือบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน วัด หรือ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	30.8	เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ	3.8
ปัญหาร้านค้าแฝงลอย บริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้เกิดความไม่ เป็นระเบียบ	26.9	ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	3.8
ปัญหาความสกปรก มีขยะ	38.5	ปัญหาการแอบอ้างหลอกลวงและเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	15.4

ผลสำรวจพบว่า ปัญหาเรื่องสภาพแหล่งท่องเที่ยว อันดับแรกคือ โบราณสถานไม่มีคนดูแล และความสกปรก ร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ ที่ดินมีเจ้าของทำให้การพัฒนาไม่คล่องตัว ร้อยละ 34.6 ส่วนปัญหาทั่วไป อันดับแรกคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เข้ามาดูแล ร้อยละ 23.1 รองลงมาคือ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและปัญหาแอบอ้าง หลอกหลวงนักท่องเที่ยว ร้อยละ 15.4 ตารางที่ 5.48 สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

ในการสำรวจสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ จะให้นักท่องเที่ยวเรียงลำดับสิ่งที่ประทับใจ โดยที่สิ่งที่ประทับใจมากที่สุด จะให้เป็นอันดับ 1 เรื่อยมาจนถึงที่ประทับใจน้อยสุด เป็นอันดับ 6 ในการคำนวณ อันดับที่ 1 จะได้ 6 คะแนน ลดลงมาจนถึง อันดับที่ 6 จะได้ 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อมาเฉลี่ยกับจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จะได้ค่าเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้าหัวข้อใดมีค่าใกล้เคียงกับ 6 มากที่สุด แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด

สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ	ค่าเฉลี่ย*
ทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา	4.500
ความสวยงามของวัดต่างๆ	3.778
อัธยาศัยของคนในท้องถิ่น	2.667
โบราณสถานต่างๆ	3.722
เทศกาล ประเพณี	3.278
วัฒนธรรมชาวมอญ	4.222

ผลสำรวจพบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุดคือ ทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ค่าเฉลี่ย 4.500 รองลงมาคือ วัฒนธรรมชาวมอญ ค่าเฉลี่ย 4.222 ความสวยงามของวัดต่างๆ ค่าเฉลี่ย 3.778 โบราณสถานต่างๆ ค่าเฉลี่ย 3.722 เทศกาล ประเพณี ค่าเฉลี่ย 3.278 และลำดับสุดท้ายคือ อัธยาศัยของคนใจท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 2.667

ตารางที่ 5.49 การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ หลังจากเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)แล้ว

การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ		ร้อยละ	
แวะ	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับนนทบุรี	3.8	32.3
	เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ		0
	อยู่ใกล้กับนนทบุรี มีความสะดวกในการเดินทาง		32.3
	ท่านยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง		32.3
ไม่แวะ	ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว	92.3	48.6
	หากไปที่อื่นจะต้องเดินทางไกลขึ้นจากที่พักอาศัย		13.2
	ท่านมีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ		35.4

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวแวะเที่ยวต่อ ร้อยละ 3.8 ด้วยเหตุผล ตามลำดับคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คล้ายกับเกาะเกร็ด อยู่ใกล้ เดินทางสะดวก และยังมีเวลาเหลือไม่รีบเร่ง ร้อยละ 32.3 นักท่องเที่ยวที่ไม่แวะเที่ยวต่อ มีร้อยละ 92.3 ด้วยเหตุผลตามลำดับดังนี้ คือ มีเป้าหมายที่นี่ที่เดียว ร้อยละ 48.6 รองลงมาคือ มีเวลาไม่เพียงพอ ร้อยละ 35.4 สุดท้ายคือ ถ้าไปที่อื่นต้องเดินทางไกลขึ้นจากที่พัก ร้อยละ 13.2

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวเกาะเกร็ดส่วนใหญ่แล้วจะไม่แวะเที่ยวต่อ เพราะมีเป้าหมายอยู่ที่เกาะเกร็ดที่เดียว และเหตุผลที่ใกล้เคียงกับคือ มีเวลาไม่เพียงพอ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องท่องเที่ยวภายในหนึ่งวัน

ตารางที่ 5.50 การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อนจะมาจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อน		ร้อยละ	
ไปที่อื่นมาก่อน	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับนนทบุรี	7.7	0
	เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ		0
	อยู่ใกล้กับนนทบุรี มีความสะดวกในการเดินทาง		65.4
	ท่านยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง		32.3
ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน	ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว	88.5	64.6
	ทำให้เสียเวลาในการท่องเที่ยว		9.2
	ท่านมีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ		23.0

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวไปที่อื่นมาก่อน ร้อยละ 7.7 ด้วยเหตุผลคือ อยู่ใกล้กับนนทบุรี มีความสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 65.4 รองลงมาคือ มีเวลาเหลือไม่รีบเร่ง ร้อยละ 32.3 นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน มีร้อยละ 88.5 ด้วยเหตุผลคือ มีเป้าหมายที่นี่ที่เดียว ร้อยละ 64.6 รองลงมาคือ มีเวลาไม่พอ ร้อยละ 23.0 และสุดท้ายคือ ทำให้เสียเวลาในการท่องเที่ยว ร้อยละ 9.2

ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน เพราะมีเป้าหมายการท่องเที่ยวอยู่ที่แห่งนี้ที่เดียวเป็นหลัก

5.1.4 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัดปทุมธานี

ในการสำรวจจะสอบถามข้อมูลทั่วไปในการมาท่องเที่ยว เช่น ความถี่ในการเดินทาง จุดประสงค์ในการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง ลักษณะปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมชม ทั้งนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ

พฤติกรรมกรท่งเท่ยวของนักท่งเท่ยวปทุมธานีเนื่องจกค่อนข้งมควมคุ่นเคยกับจ้งหวัดปทุมธานีมกกว่นักท่งเท่ยวจากที่อื่น เพื่อที่จะน้มาวิเคราะห์ได้อย่างเหมะสม

ตารางที่ 5.51 ที่พักอาศัยของนักท่งเท่ยว

จ้งหวัด	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	94.7
อื่นๆ	2.9
รวม	97.6
ไม่ตอบ	2.4

ผลการสำรวจพบว่นักท่งเท่ยวมาจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 94.7 และมาจากที่อื่นๆ ร้อยละ 2.9

ตารางที่ 5.52 ความถี่ในการเดินทางไปจ้งหวัดปทุมธานี

ความถี่	ร้อยละ
1 ครั้ง/ปี	18.2
2-5 ครั้ง/ปี	43.7
6-10 ครั้ง/ปี	29.3
มกกว่น 10 ครั้ง/ปี ขึ้นไป	8.6
รวม	100

ผลการสำรวจพบว่ ความถี่ในการท่งเท่ยว อันดับแรกคือ 2-5 ครั้งต่อปี ร้อยละ 43.7 รองลงมาคือ 6-10 ครั้งต่อปี ร้อยละ 29.3 1ครั้งต่อปี ร้อยละ 18.2 และสุดท้ายคือ มกกว่น 10 ครั้งต่อปี ขึ้นไป ร้อยละ 8.6

ตารางที่ 5.53 จุดประสงค์ในการเดินทางไปจ้งหวัดปทุมธานี

จุดประสงค์	ร้อยละ
ท่งเท่ยว	74.4
พักผ่อน	13.5
ธุรกิจ	3.7
เยี่ยมญาติ	2.6
รวม	94.2
ไม่ตอบ	5.8

ผลสำรวจพบว่า จุดประสงค์ในการเดินทางอันดับแรกคือ มาท่องเที่ยว ร้อยละ 74.4 รองลงมาคือ พักผ่อน ร้อยละ 13.5 มาทำธุรกิจ ร้อยละ 3.7 มาเยี่ยมญาติ ร้อยละ 2.6

ตารางที่ 5.54 ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดปทุมธานี

ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยว	ร้อยละ
มาคนเดียว	11.8
มากับกลุ่มเพื่อน	55.6
มากับกลุ่มญาติ/ครอบครัว	31.4
มากับบริษัทนำเที่ยว	1.2
รวม	100

ผลสำรวจพบว่า ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยว อันดับแรกคือ มากับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 55.6 รองลงมาคือ มากับกลุ่มญาติและครอบครัว ร้อยละ 31.4 มาคนเดียว ร้อยละ 11.8 และลำดับสุดท้ายคือ มากับบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 1.2

ตารางที่ 5.55 วิธีการเดินทางไปที่จังหวัดปทุมธานี

วิธีการเดินทาง	ร้อยละ
รถส่วนตัว	51.0
รถประจำทาง	46.8
รถนำเที่ยวของบริษัท	0.0
รถไฟ	0.0
เรือ	0.4
รวม	98.2
ไม่ตอบ	1.8

ผลสำรวจพบว่า วิธีการเดินทาง อันดับแรกคือ ใช้รถส่วนตัว ร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ รถประจำทาง ร้อยละ 46.8 และ เรือ ร้อยละ 0.4

ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมใช้รถส่วนตัว และรถประจำทาง ซึ่งจังหวัดปทุมธานีอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯมากนัก สามารถใช้บริการขนส่งมวลชนได้ มีความสะดวกพอสมควร ส่วนเรื่อนั้น มีเป็นส่วนน้อยมาก เนื่องจากเรือโดยสารให้บริการถึงแค่ท่าน้ำนนท์ จังหวัดนนทบุรีเท่านั้น

ตารางที่ 5.56 การพักค้างคืนที่ปทุมธานีเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

การพักค้างคืน	ร้อยละ
ค้าง เพราะ เทียวไม่หมดภายในหนึ่งวัน	0.0
ค้าง เพราะ ระยะทางไกลจากที่พักอาศัย	1.2
ค้าง เพราะ ต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ	9.5
ไม่ค้าง เพราะ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัยกลับสะดวก	81.2
รวม	91.9
ไม่ตอบ	8.1

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่ค้างคืน เพราะอยู่ใกล้กับที่พักอาศัย ร้อยละ 81.2 รองลงมาคือ ค้างคืน เพราะต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ ร้อยละ 9.5 สุดท้ายคือ ค้างคืน เพราะ ระยะทางไกลจากที่พัก ร้อยละ 1.2

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯจึงมีความสะดวกในการกลับที่พัก เพราะระยะทางที่ใกล้

ตารางที่ 5.57 สถานที่เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการพักค้างคืน จังหวัดปทุมธานี

สถานที่ค้างคืน	ร้อยละ
โรงแรม	17.9
วัด	4.4
บ้านญาติ	77.5
รวม	100

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวพักค้างคืน ส่วนใหญ่จะพักที่บ้านญาติ ร้อยละ 77.5 ลงมาคือ โรงแรม ร้อยละ 17.9 ละสุดท้ายคือ วัด ร้อยละ 4.4

ตารางที่ 5.58 มวลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยวจังหวัดปทุมธานี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

มวลเหตุในการตัดสินใจที่จะไปเที่ยว	ร้อยละ
บริษัทนำเที่ยวแนะนำ	1.2
ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว	9.8
คำบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	42.0
สนใจและต้องการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง	47.8
การเดินทางสะดวก รวดเร็ว	12.6

ผลการสำรวจพบว่า มวลเหตุในการตัดสินใจมาเที่ยว อันดับแรกคือ สนใจและต้องการมาเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ คำบอกเล่าของเพื่อนและญาติ ร้อยละ 42.0 การ

เดินทางสะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 12.6 ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว ร้อยละ 9.8 และสุดท้าย
บริษัทนำเที่ยวแนะนำ ร้อยละ 1.2

ตารางที่ 5.59 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเยี่ยมชม (ตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

ลำดับที่	แหล่งท่องเที่ยว	ร้อยละ
1	พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ	63.4
2	พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	59.5
3	สวนสนุกดรีมเวิลด์	59.2
4	วัดเจดีย์หอย	55.5
5	หออัครศิลป์	55.5
6	ฟิวเจอร์ปาร์ก รังสิต	49.6
7	วัดพิชอุคม	43.8
8	วัดเจดีย์ทอง	37.6
9	ตลาดไท	37.5
10	ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดพระธรรมกาย	36.7
11	วัดบัวขวัญ	36.1
12	วัดชินวราราม	35.7
13	วัดไผ่ล้อม	33.7
14	วัดมูลจินดาราม	15.0

ผลการสำรวจพบว่า สถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเยี่ยมชม อันดับแรกคือ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ร้อยละ 63.4 รองลงมาคือ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ร้อยละ 59.5 สวนสนุกดรีมเวิลด์ ร้อยละ 59.2 วัดเจดีย์หอย ร้อยละ 55.5 หออัครศิลป์ ร้อยละ 55.5

โดยภาพรวมสังเกตเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในการศึกษาคือ วัดเจดีย์ทอง อยู่ในความนิยมเป็นอันดับ 8 ร้อยละ 37.6 อาจเนื่องมาจากเป็นวัดที่ค่อนข้างมีชื่อเสียง และเป็นวัดที่เก่าแก่ ส่วนวัดชินวราราม และวัดไผ่ล้อม อยู่ในความนิยมอันดับที่ 12 และ 13 ตามลำดับ อาจเนื่องจาก ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี มิได้เน้นไปทางการท่องเที่ยวแบบศิลปวัฒนธรรมมากนัก สังเกตจากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในอันดับต้นๆ เนื่องจากไม่เคยทราบว่าปทุมธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวแบบอื่นๆอีก

ตารางที่ 5.60 สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี

ในการสำรวจสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจนี้ จะให้นักท่องเที่ยวเรียงลำดับสิ่งประทับใจ โดยที่สิ่งประทับใจมากที่สุด จะให้เป็นอันดับ 1 เรื่อยมาจนถึงที่ประทับใจน้อยสุด เป็นอันดับ 5 ในการคำนวณ อันดับที่ 1 จะได้ 5 คะแนน ลดลงมาจนถึง อันดับที่ 5 จะได้ 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อมาเฉลี่ยกับจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จะได้ค่าเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้าหัวข้อใดมีค่าใกล้เคียงกับ 5 มากที่สุด แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด

ลำดับที่	สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ	ค่าเฉลี่ย*
1	ตัวสถานที่ท่องเที่ยวจัดไว้สวยงามเป็นระเบียบ	4.214
2	การต้อนรับมีอัธยาศัยดี	1.800
3	มีร้านอาหารบริการสะอาด ราคายุติธรรม	1.486
4	การเข้าถึงสะดวก	1.271
5	มีความปลอดภัยสูง	1.014

ผลการสำรวจพบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุดคือ ตัวสถานที่ท่องเที่ยวจัดไว้สวยงามเป็นระเบียบ ค่าเฉลี่ย 4.214 รองลงมาคือ การต้อนรับมีอัธยาศัยดี ค่าเฉลี่ย 1.800 มีร้านอาหารบริการสะอาด ค่าเฉลี่ย 1.486 การเข้าถึงสะดวก ค่าเฉลี่ย 1.271 และสุดท้ายคือ มีความปลอดภัยสูง ค่าเฉลี่ย 1.014 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ตัวสถานที่ท่องเที่ยวจัดไว้สวยงามเป็นระเบียบจะเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแตกต่างจากหัวข้ออื่นๆ อย่างมาก ซึ่งคะแนนเฉลี่ยที่ได้ เกิน 4 คะแนน ส่วนหัวข้ออื่นๆ เกาะกลุ่มกันไม่เกิน 2 คะแนน

ตารางที่ 5.61 การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ หลังจากเที่ยวจังหวัดปทุมธานีแล้ว

การแวะท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ		ร้อยละ	
แวะ	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับปทุมธานี	34.0	9.0
	เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ		7.2
	อยู่ใกล้กับปทุมธานี มีความสะดวกในการเดินทาง		31.8
	ท่านยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง		49.2
ไม่แวะ	ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว	66.0	14.7
	หากไปที่อื่นจะต้องเดินทางไกลขึ้นจากที่พักอาศัย		27.9
	ท่านมีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ		52.8

ผลสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวแวะเที่ยวจังหวัดอื่นต่อ ร้อยละ 34.0 ด้วยเหตุผลคือ ยังมีเวลาเหลือและไม่รีบเร่ง อยู่ใกล้ปทุมธานี มีความสะดวกในการเดินทาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวคล้ายกับ

ปทุมธานี และเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ร้อยละ 49.2 31.8 9.0 7.2 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่แวะเที่ยวต่อ มีร้อยละ 66.0 ด้วยเหตุผลคือ มีเวลาไม่เพียงพอ ถ้าไปที่อื่นต้องเดินทางไกลจากที่พัก และมีเป้าหมายที่นี้ที่เดียว ร้อยละ 52.8 27.9 14.7 ตามลำดับ

โดยภาพรวมจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่แวะไปเที่ยวต่อ เนื่องจาก มีเวลาไม่เพียงพอ เพราะส่วนใหญ่ต่อการท่องเที่ยวให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งวัน ตารางที่ 5.62 การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อนจะมาจังหวัดปทุมธานี

การไปแวะเที่ยวจังหวัดอื่นมาก่อน		ร้อยละ	
ไปที่อื่นมาก่อน	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับปทุมธานี	3.2	0.0
	เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ		0.0
	อยู่ใกล้กับปทุมธานี มีความสะดวกในการเดินทาง		68.0
	ท่านยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง		26.5
ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน	ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว	93.8	16.1
	ทำให้เสียเวลาในการท่องเที่ยว		15.0
	ท่านมีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ		66.8

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวไปที่อื่นมาก่อน ร้อยละ 3.2 ด้วยเหตุผลคือ อยู่ใกล้กับปทุมธานี มีความสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 68.8 รองลงมาคือ ยังมีเวลาเหลือและไม่รีบเร่ง ร้อยละ 26.5 ส่วน นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน ร้อยละ 93.8 ด้วยเหตุผลคือ มีเวลาไม่เพียงพอ มีเป้าหมายที่นี้ที่เดียว และทำให้เสียเวลาในการท่องเที่ยว ร้อยละ 66.8 16.1 15.0 ตามลำดับ

โดยภาพรวมจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน เนื่องจากมีเวลาไม่เพียงพอ เพราะส่วนใหญ่ต้องการท่องเที่ยวภายในหนึ่งวัน

5.1.5 ข้อมูลทั่วไปของบริษัทนำเที่ยว

ทำการสำรวจกลุ่มบริษัทนำเที่ยวเน้นบริษัทที่มีโปรแกรมนำเที่ยวจังหวัดอยุธยาเป็นหลัก ซึ่งจะสำรวจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีเข้าไป เมื่อทางจังหวัดมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแล้ว และความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 3 จังหวัด

เหตุผลที่ต้องมีการสำรวจความต้องการของบริษัทนำเที่ยวเนื่องจากมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวปทุมธานีโดยตรง หากจังหวัดปทุมธานีพัฒนาการท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของบริษัทนำเที่ยวแล้ว จะเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวโดยตรงให้แก่ภาคนี้ เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมใช้บริการบริษัทนำเที่ยวกันมากขึ้น

ตารางที่ 5.63 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบริษัทนำเที่ยวต่อปี

จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี		ร้อยละ
ชาวไทย	ต่ำกว่า 200	27
	201 - 500	38
	501 - 1000	22
	1001 - 2000	10
	2000 ขึ้นไป	3
รวม		100
ชาวต่างชาติ	ต่ำกว่า 200	16
	201 - 500	5
	501 - 1000	52
	1001 - 2000	16
	2000 ขึ้นไป	11
รวม		100

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่มีชาวไทยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวจำนวน 201 -500 คนต่อปี ร้อยละ 38 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 200 คนต่อปี ร้อยละ 27 สำหรับชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่จะใช้บริการ จำนวน 501-1000 คนต่อปี ร้อยละ 52 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 200 คนต่อปี และ 1001 – 2000 คนต่อปี ร้อยละ 16

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะใช้บริการบริษัทนำเที่ยวเป็นจำนวนมากกว่าชาวไทยอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวจีนสามารถท่องเที่ยวด้วยตนเองได้ เนื่องจากมีความคุ้นเคยในสถานที่มากกว่าชาวต่างชาติ

ตารางที่ 5.64 ร้อยละของชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการ

ชาวต่างชาติ	ร้อยละ
ยุโรป	71
เอเชีย	29
รวม	100

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว เป็นชาวยุโรป ร้อยละ 71 รองลงมาเป็นชาวเอเชีย ร้อยละ 29

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2547 พบว่ามีความสอดคล้องกัน ในอันดับแรก คือ สัดส่วนนักท่องเที่ยวจากยุโรปมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 31.14 รองลงมาเป็นโอเชียเนีย และอเมริกาตามลำดับ ร้อยละ 29.61 29.34

ข. ทักษะที่มีต่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

5.1.6 ทักษะต่อรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ

ตารางที่ 5.65 รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ

รูปแบบการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว นทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
การล่องเรือชมทัศนียภาพริมสองฝั่งแม่น้ำ	5.389	5.850	3.556	(2)4.932
การเดินชมแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เช่น โบราณสถาน วัด วิถีชีวิต โดยมีมัคคุเทศก์คอยอธิบายและนำทาง	4.722	4.875	4.111	(3)4.569
การแสดง แสง สี เสียง ละครคาบูกิ	2.556	2.950	3.778	(6)3.095
การทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การขี่จักรยาน การพายเรือ ด้วยตนเองเพื่อเที่ยวชม	5.167	4.475	5.556	(1)5.066
การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งรวบรวมทุกอย่างไว้ให้ท่านได้ศึกษา หาความรู้	4.111	3.400	2.556	(5)3.356
การชมเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	4.444	3.725	5.222	(4)4.464
การพักผ่อนตามอัธยาศัย โดยไม่ทำกิจกรรมใดๆ	3.167	2.725	3.222	(7)3.038

ในการสำรวจนี้ จะให้นักท่องเที่ยวเรียงลำดับ โดยรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด จะให้เป็นอันดับ 1 เรื่อยมาจนถึงน้อยสุด เป็นอันดับ 7 ในการคำนวณ อันดับที 1 จะได้ 7 คะแนน ลดลงมาถึง อันดับที 7 จะได้ 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อมาเฉลี่ยกับจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จะได้ค่าเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้าหัวข้อใดมีค่าใกล้เคียงกับ 7 มากที่สุด แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยว นทบุรี ชื่นชอบรูปแบบการท่องเที่ยว การล่องเรือชมทัศนียภาพริมสองฝั่งแม่น้ำ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 5.389 รองลงมาคือ การทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 5.167 นักท่องเที่ยวอยุธยา ชื่นชอบการล่องเรือชมทัศนียภาพแม่น้ำมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 5.850 รองลงมาคือ การเดินชมแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ โดยมีมัคคุเทศก์นำทาง ค่าเฉลี่ย 4.875 นักท่องเที่ยว ปทุมธานี ชื่นชอบการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 5.556 รองลงมาคือ การชมเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 5.222

โดยภาพรวมจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชื่นชอบรูปแบบการท่องเที่ยวแบบการทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยถึง 5.066 รองลงมาคือ การล่องเรือชมทัศนียภาพริม

สองฝั่งแม่น้ำ ค่าเฉลี่ย 4.932 ในการพัฒนาจึงควรคำนึงถึงรูปแบบการท่องเที่ยวสองแบบนี้เป็นหลัก เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสม

5.1.7 ทักษะคตินักท่องเที่ยวในปัจจัยต่างๆที่จะได้รับในการไปท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.66 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในปัจจัยต่างๆที่จะได้รับในการไปท่องเที่ยว

ปัจจัยต่างๆ	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สะดวกสบาย	3.833	4.650	4.111	(4)4.198
ทัศนียภาพโดยรอบสวยงาม	4.667	4.150	4.333	(2)4.383
ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว	3.167	2.975	3.667	(5)3.270
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.333	3.050	5.222	(3)4.202
สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหารของที่ระลึก ห้องสุขา ที่จอดรถ ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	2.778	2.525	2.333	(6)2.545
ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ คุณค่า ของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิถีชีวิตของชาวท้องถิ่น และวัดต่างๆ	5.389	4.175	3.667	(1)4.410

ในการสำรวจปัจจัยต่างๆ นี้ จะให้นักท่องเที่ยวเรียงลำดับปัจจัยต่างๆ โดยที่ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวคาดหวังมากที่สุด จะให้เป็นอันดับ 1 เรื่อยมาจนถึงที่น้อยสุด เป็นอันดับ 6 ในการคำนวณ อันดับที่ 1 จะได้ 6 คะแนน ลดลงมาถึง อันดับที่ 6 จะได้ 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้ในแต่ละหัวข้อมาเฉลี่ยกับจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จะได้ค่าเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้าหัวข้อใดมีค่าใกล้เคียงกับ 6 มากที่สุด แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยในแต่ละปัจจัยนั้นจะนำไปถ่วงน้ำหนัก เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานีอีกด้วย

ผลการสำรวจพบว่า ความคาดหวังในปัจจัยต่างๆ ของนักท่องเที่ยวนนทบุรี อันดับแรกคือความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 5.389 รองลงมาคือ ทัศนียภาพโดยสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.667 นักท่องเที่ยวอยุธยา อันดับแรกคือ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.650 รองลงมาคือ ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 4.175 นักท่องเที่ยวปทุมธานี อันดับแรกคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 5.222 รองลงมาคือ ทัศนียภาพโดยรอบสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.333

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คาดหวังที่จะได้พบกับความเก่าแก่ และมีเอกลักษณ์ คุณค่า ของแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นอันดับแรก ค่าเฉลี่ย 4.410 และรองลงมา

คือ ทัศนียภาพโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.383 และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.202 ซึ่งค่าเฉลี่ยทั้งสามปัจจัยนี้มีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก

5.1.8 ทัศนคติของคนในพื้นที่ในเรื่องผลกระทบต่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นต่อผลกระทบในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสามโคก ซึ่งจะประกอบไปด้วยผลกระทบในด้านต่างๆ เช่น ผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อเมือง ต่อเศรษฐกิจ ต่อโครงสร้างประชากร ต่อสังคม และต่อชีวิตความเป็นอยู่ ผู้ตอบสามารถเลือกผลกระทบในแต่ละประเด็นได้มากกว่า 1 ข้อ ซึ่งผลการสำรวจมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.67 ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อเมือง

ลำดับที่	ผลกระทบ	ร้อยละ
1	ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา	79.1
2	โครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่ยังคงเหมือนเดิม	79.1
3	ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น	51.8
4	ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด	43.7

ผลสำรวจพบว่าผลกระทบอันดับแรกคือ ทำให้เกิดการพัฒนาคโครงสร้างพื้นฐานขึ้น ร้อยละ 79.1 และ โครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่ยังคงเหมือนเดิม ร้อยละ 79.1 รองลงมา คือ ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 51.8 และสุดท้าย คือ ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด ร้อยละ 43.7

ในภาพรวมผลกระทบที่ผู้คนส่วนใหญ่เลือก เป็นผลกระทบในทางบวก คือ ทำให้เกิดการพัฒนาคโครงสร้างพื้นฐาน และส่วนใหญ่ยังคงเหมือนเดิม ส่วนผลกระทบด้านลบนั้น มีคนเลือกตอบค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการจราจรติดขัด มีผู้เลือกตอบน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าคนในพื้นที่ที่มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อเมือง

ตารางที่ 5.68 ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ลำดับที่	ผลกระทบ	ร้อยละ
1	ทำให้เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	92.7
2	ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	84.6
3	ทำให้ประชาชนมีโอกาสเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น	76.4
4	ทำให้คนต่างถิ่นเข้ามาแย่งงานมากขึ้น	43.7

ผลการสำรวจพบว่า ผลกระทบอันดับแรกคือ ทำให้เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ ร้อยละ 92.7 รองลงมาคือ ทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้ประชาชนเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น ทำให้คนต่างถิ่นเข้ามาแย่งงานมากขึ้น ร้อยละ 84.6 76.4 43.7

ในภาพรวมนั้นจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทางบวก คือ ทำให้เกิดการจ้างงาน มีฐานะดีขึ้น และเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น ซึ่งมีผู้เลือกอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ส่วนผลกระทบด้านลบนั้น คือ ทำให้คนต่างถิ่นมาแย่งงาน มีผู้เลือกตอบเป็นส่วนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับผลกระทบด้านบวก แสดงให้เห็นว่าคนในพื้นที่มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.69 ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างประชากร

ลำดับที่	ผลกระทบ	ร้อยละ
1	ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาทำกินในพื้นที่เพิ่มขึ้น	65.5
2	ทำให้ประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งงานจากคนต่างถิ่น	38.2

ผลการสำรวจพบว่า ผลกระทบแรกคือ ทำให้มีการอพยพเข้ามาทำกินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ ประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งงานจากคนต่างถิ่น ร้อยละ 38.2

โดยภาพรวมคนส่วนใหญ่เลือกผลกระทบการอพยพเข้ามาทำกินเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนมาก อาจเนื่องมาจากเมื่อมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแล้ว บริเวณนี้จะเป็นแหล่งงานขนาดใหญ่ จึงเป็นแรงดึงดูดแรงงานจำนวนมากให้เข้ามาทำงาน

ตารางที่ 5.70 แสดงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อสังคม

ลำดับที่	ผลกระทบ	ร้อยละ
1	ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณี แบบดั้งเดิมให้เป็นแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น	76.4
2	ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงเป็นแบบคนเมืองมากขึ้น	71.0
3	ปัญหาการแออัดอย่างหลอกลวงและเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	51.8
4	ทำให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคในการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ	41.0
5	ปัญหาชุมชนแออัดบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว	41.0
6	ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม	38.3
7	ทำให้ความผูกพันกับเพื่อนบ้านลดลง	27.3
8	ทำให้เกิดปัญหาโสเภณี	24.6

ผลสำรวจพบว่าผลกระทบ 5 อันดับแรกคือ ปัญหาการเปลี่ยนรูปแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณี แบบดั้งเดิมเป็นแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น ร้อยละ 76.4 รองลงมาคือ ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงเป็นแบบคนเมืองมากขึ้น ร้อยละ 71.0 ปัญหาการแออัดหลอกลวง นักท่องเที่ยว ร้อยละ 51.8 ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ร้อยละ 41.0 ปัญหาชุมชนแออัดโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 41.0

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบทางสังคมที่คนในพื้นที่เป็นห่วงมากที่สุด คือ เรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณี กลายเป็นแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งเนื่องจาก วัฒนธรรมและประเพณีของชาวมอญในพื้นที่เป็นสิ่งที่สืบทอดต่อกันมานาน และมีคุณค่าเชิงจิตใจต่อคนในพื้นที่ จึงเป็นห่วงว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจจะมีส่วนในการทำลายวัฒนธรรมที่ดีงามนี้ ให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ ซึ่งการที่คนเลือกตอบผลกระทบในเรื่องที่ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงเป็นแบบคนเมืองมากขึ้นเป็นอันดับที่สอง ก็สืบเนื่องจากผลกระทบอันดับแรกเช่นกัน เฉพาะฉะนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ควรที่จะคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างระมัดระวัง โดยให้เกิดผลกระทบทางด้านลบให้น้อยที่สุด

ตารางที่ 5.71 ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่

ลำดับที่	ผลกระทบ	ร้อยละ
1	ทำให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามา	87.3
2	คุณภาพชีวิตดีขึ้นตามไปด้วย เพราะหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาพัฒนาพื้นที่ให้พร้อมกับการท่องเที่ยว	73.7
3	เหมือนเดิม ความเป็นอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง	43.7
4	ทำให้เกิดความวุ่นวาย โดยทั่วไป	41.0
5	ทำให้ค่านิยมด้านวัตถุเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น	41.0
6	ทำให้เกิดการแข่งขัน แข่งแย่งชิงดีกัน	38.3

ผลสำรวจพบว่า ผลกระทบอันดับแรกคือ ทำให้คนในพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้ที่ได้จากนักท่องเที่ยว ร้อยละ 87.3 รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตดีขึ้น เพราะหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาพัฒนาพื้นที่พร้อมกับการท่องเที่ยว ร้อยละ 73.7 เหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 43.7 ทำให้เกิดความวุ่นวายโดยทั่วไป ร้อยละ 41.0 ทำให้ค่านิยมทางด้านวัตถุเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น ร้อยละ 41.0 ทำให้เกิดการแข่งขัน แข่งแย่งชิงดีกัน ร้อยละ 38.3

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ทศนคติส่วนใหญ่ของคนในพื้นที่ที่มีต่อผลกระทบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ เป็นไปในทางบวกมากกว่าทางลบ คนส่วนมากเชื่อว่าการท่องเที่ยวจะมีส่วนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น จากรายได้ที่มาจากนักท่องเที่ยว และหน่วยงานจะเข้ามาพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว มีคนเพียงส่วนน้อยซึ่งคิดว่าจะมีผลกระทบทางด้านลบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ในเรื่องของความวุ่นวาย ค่านิยมด้านวัตถุ และการแข่งแย่งชิงดีกัน

ค. แนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม

5.1.9 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และคนในพื้นที่ต่อแนวทางการปรับปรุงพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ในการสำรวจจะทำการสำรวจคนทุกกลุ่ม คือ คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวทั้งสามจังหวัด ในประเด็นเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี การเปรียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานีกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา และเกาะเกร็ด เพื่อให้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งต่างๆ และความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการสำรวจทั้งหมดนั้นจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และตอบรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

กลุ่มโบราณคดี

ตารางที่ 5.72 ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มโบราณคดี

รูปแบบการท่องเที่ยว	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดง แสงสีเสียง	3.6	3.8	2.2	1.2	2.7
เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำ ทาง และอธิบาย	54.5	34.6	35.6	31.4	39.0
อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มาก ที่สุด	16.4	69.2	48.9	50.2	46.2
ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวม ทุกอย่างเอาไว้	10.9	19.2	11.1	13.4	13.7

จากการสำรวจพบว่า คนพื้นที่ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ เดินชมทัศนียภาพมากที่สุด ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ คงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 16.4 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 69.2 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 34.6 นักท่องเที่ยวอยุธยาต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 35.6 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการคงสภาพเดิมเอาไว้ ร้อยละ 50.2 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 31.4

โดยภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่ทุกกลุ่มต้องการคือ อยากจะให้คงสภาพเดิมเอาไว้ให้มากที่สุด ร้อยละ 46.2 ในรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มโบราณคดี รองลงมาคือ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดินชมทัศนียภาพ โดยมีมัคคุเทศก์คอยอธิบาย ร้อยละ 39.0 ซึ่งมีผู้เลือกในระดับใกล้เคียงกัน ส่วนรูปแบบที่เหลือนั้นมีผู้สนใจเลือกเป็นส่วนน้อยมาก

ตารางที่ 5.73 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มโบราณคดี กับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกัน ย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน	20.0	30.8	28.9	25.4	26.3
	เพราะ มีเมืองโบราณ สมัยกรุงศรีอยุธยาอยู่ ด้วย	23.6	11.5	6.7	3.2	11.3
ต่างกัน	เพราะ ปทุมธานี โบราณสถานน้อยกว่า อยุธยา	36.4	23.1	35.6	32.8	32.0

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวนนทบุรี อยุธยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะพื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ร้อยละ 20.0 30.8 28.9 25.4 ตามลำดับ คิดว่าคล้ายกัน เพราะ มีเมืองโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยาอยู่ด้วยร้อยละ 23.6 11.5 6.7 3.2 ตามลำดับ และคิดว่าต่างกัน เพราะปทุมธานีโบราณสถานน้อยกว่าอยุธยา ร้อยละ 36.4 23.1 35.6 32.8 ตามลำดับ

โดยในภาพรวมนั้น คนส่วนใหญ่คิดว่ามีความแตกต่าง เพราะปทุมธานีโบราณสถานน้อยกว่าอยุธยา ร้อยละ 32.0 รองลงมาคิดว่าคล้ายกัน เพราะพื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ร้อยละ 26.3

ตารางที่ 5.74 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มโบราณคดี กับแหล่งท่องเที่ยววนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว นทบุรี (เกาะเกร็ด)		คนใน พื้นที่	นักท่องเที่ยว นทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมี ประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราว เดียวกัน	29.1	15.4	8.9	5.6	14.8
ต่างกัน	เพราะ จังหวัดนทบุรีไม่เน้น ประวัติศาสตร์อยุธยา	21.8	38.5	20.0	17.5	24.5

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยววนนทบุรี อยุธยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ร้อยละ 29.1 15.4 8.9 5.6 ตามลำดับ และคิดว่าต่างกัน เพราะ จังหวัดนทบุรีไม่เน้นประวัติศาสตร์อยุธยา ร้อยละ 21.8 38.5 20.0 17.5 24.5 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่คิดว่ามีความแตกต่างกัน เพราะจังหวัดนทบุรีไม่เน้นประวัติศาสตร์อยุธยา ร้อยละ 24.5

ตารางที่ 5.75 ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มโบราณคดี

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น	69.1	61.5	77.8	46.2	63.7
ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย้ ชำรุดทรุดโทรม	70.9	50.0	33.3	65.4	54.9
ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ	54.5	30.8	51.1	23.1	39.9
ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม	45.5	19.2	13.3	30.8	27.2
ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด	18.2	11.5	11.1	11.5	13.1
ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบ	30.9	30.8	28.9	34.6	31.3
ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการ ท่องเที่ยว ร้านค้า	30.9	30.8	33.3	38.5	33.4
ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้ มากยิ่งขึ้น	49.1	38.5	48.9	46.2	45.7
ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา	63.6	34.6	46.7	19.2	41.0
ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับ	60.0	34.6	33.3	26.9	38.7
ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มี เพียงพอ	23.6	19.2	15.6	11.5	17.5
ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ ขาดแคลน	27.3	11.5	8.9	15.4	15.8
ควรมีป้อมตำรวจหรือจตุรริยาความปลอดภัยให้ มากกว่านี้	34.5	19.2	33.3	26.9	28.5
ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม	18.2	19.2	11.1	15.4	16.0

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ที่ต้องการให้ปรับปรุง สภาพถนน ร้อยละ 70.9 รองลงมาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ร้อยละ 69.1 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ร้อยละ 61.5 รองลงมาคือ ปรับปรุงสภาพถนนที่แย้ ร้อยละ 50.0 นักท่องเที่ยวอยุธยา ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ร้อยละ 77.8 รองลงมาคือ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ร้อยละ 51.1 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการให้ปรับปรุงสภาพถนนที่แย้ ร้อยละ 65.4 รองลงมาคือ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น และควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ร้อยละ 46.2

โดยภาพรวมของคนทุกกลุ่มส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ร้อยละ 63.7 รองลงมาคือ ปรับปรุงสภาพถนนที่แย้ ร้อยละ 54.9 แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และสภาพถนนที่แย้ ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นอันดับแรก ส่วน

ต่อมาที่ไม่ควรมองข้ามคือ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มาก มีถึง ร้อยละ 45.7 จึงควรปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กลุ่มเมืองสามโคก

ตารางที่ 5.76 ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก

รูปแบบการท่องเที่ยว	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดง แสงสีเสียง	1.8	3.8	15.6	8.2	7.4
เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัลลเทศก์คอยนำ ทาง และอธิบาย	47.3	23.1	31.1	25.4	31.7
อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มาก ที่สุด	32.7	50.0	48.9	45.3	44.2
ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวม ทุกอย่างเอาไว้	10.9	11.5	20.0	16.7	14.8

จากการสำรวจพบว่า คนพื้นที่ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ เดินชมทัศนียภาพมากที่สุด ร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ คงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 32.7 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 23.1 นักท่องเที่ยวอยุธยาต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 31.1 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการคงสภาพเดิมเอาไว้ ร้อยละ 45.3 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 25.4

โดยภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่ทุกกลุ่มต้องการคือ อยากจะให้คงสภาพเดิมเอาไว้ให้มากที่สุด ร้อยละ 44.2 ในรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก รองลงมาคือ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดินชมทัศนียภาพ โดยมีมัลลเทศก์คอยอธิบาย ร้อยละ 31.7 ซึ่งมีผู้เลือกในระดับไม่ต่างกันมากนัก ส่วนรูปแบบที่เหลือนั้นก็มีผู้สนใจเลือกเป็นส่วนน้อย

ตารางที่ 5.77 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองสาม โลก กับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกัน ย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน	32.7	34.6	15.6	29.4	28.1
ต่างกัน	เพราะ ปทุมธานีเน้นไปที่วัฒนธรรมชาวมอญ	45.5	30.8	44.4	26.5	36.8

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวนนทบุรี อยุธยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ร้อยละ 32.7 34.6 15.6 29.4 คิดว่าต่างกัน เพราะ ปทุมธานีเน้นไปที่วัฒนธรรมชาวมอญ ร้อยละ 32.7 34.6 15.6 29.4

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คนจะมีความเห็นว่าแตกต่างกัน เพราะ ปทุมธานีจะเน้นที่วัฒนธรรมชาวมอญเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.8

ตารางที่ 5.78 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองสาม โลก กับแหล่งท่องเที่ยวนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว นนทบุรี (เกาะเกร็ด)		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ มีชาวมอญและมี วัฒนธรรม ประเพณี	41.8	11.5	26.7	12.5	23.1
ต่างกัน	เพราะ จังหวัดนนทบุรี จะมีการทำ เครื่องปั้นดินเผา	18.2	23.1	11.1	15.4	17.0

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวนนทบุรี อยุธยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ มีชาวมอญ และมีวัฒนธรรม ประเพณี ร้อยละ 41.8 11.5 26.7 12.5 คิดว่าต่างกัน เพราะ จังหวัดนนทบุรีจะมีการทำเครื่องปั้นดินเผา ร้อยละ 18.2 23.1 11.1 15.4

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คนจะมีความเห็นว่าคล้ายกันกับเกาะเกร็ด เนื่องจากมีชาวมอญ และมีวัฒนธรรม ประเพณี ร้อยละ 23.1

ตารางที่ 5.79 ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มเมืองสามโคก

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น	58.2	53.8	68.9	65.4	61.6
ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ชำรุดทรุดโทรม	63.6	19.2	28.9	23.1	33.7
ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ	52.7	19.2	24.4	15.4	27.9
ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม	38.2	23.1	33.3	30.8	31.4
ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด	9.1	7.7	8.9	15.4	10.3
ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความเป็นระเบียบ	27.3	15.4	22.2	26.9	23.0
ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า	16.4	30.8	46.7	19.2	28.3
ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น	36.4	30.8	31.1	34.6	33.2
ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา	41.8	26.9	31.1	34.6	33.6
ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับ	47.3	34.6	26.7	30.8	34.9
ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ	43.6	11.5	11.1	7.7	18.5
ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน	32.7	11.5	11.1	7.7	15.8
ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้	29.1	11.5	20.0	15.4	19.0
ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม	18.2	11.5	8.9	19.2	14.5

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ ต้องการให้ปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ รองลงมาควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ร้อยละ 63.6 58.2 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และป้ายบอกประวัติโดยย่อ ร้อยละ 53.8 34.6 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวอยุธยา ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 68.9 46.7 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและรถประจำทางให้เข้าถึงมากยิ่งขึ้น กับ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา ร้อยละ 65.4 34.6 ตามลำดับ

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ถึงร้อยละ 61.6 ซึ่งมีผู้เลือกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากในปัจจุบันยังขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ส่วนการพัฒนาอื่น ๆ นั้นมีผู้เลือกอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกันมากเท่าไร เช่น ปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ปรับปรุงโบราณสถาน เรื่องรถประจำทาง การมีมัคคุเทศก์และป้ายบอกประวัติโดยย่อ ร้อยละ 33.7 31.4 33.2 33.6 34.9 ตามลำดับ ควรมีการปรับปรุงให้พร้อมกับการท่องเที่ยว

กลุ่มเมืองปทุมธานี

ตารางที่ 5.80 ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองปทุมธานี

รูปแบบการท่องเที่ยว	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การ แสดงแสงสีเสียง	5.5	3.8	4.4	5.2	4.7
เดินชมทัศนียภาพ และ ประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดย มีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และ อธิบาย	43.6	26.9	31.1	35.4	34.3
อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้ มากที่สุด	25.5	53.8	55.6	46.2	45.3
ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่ง รวบรวมทุกอย่างเอาไว้	18.2	19.2	13.3	12.1	15.7

จากการสำรวจพบว่า คนพื้นที่ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ เดินชมทัศนียภาพมากที่สุด ร้อยละ 43.6 รองลงมาคือ คงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 25.5 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 26.9 นักท่องเที่ยวอยุธยาต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 55.6 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 31.1 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการคงสภาพเดิมเอาไว้ ร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 35.4

โดยภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่ทุกกลุ่มต้องการคือ อยากจะให้คงสภาพเดิมเอาไว้ให้มากที่สุด ร้อยละ 45.3 ในรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองปทุมธานี รองลงมาคือ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดินชมทัศนียภาพ โดยมีมัคคุเทศก์คอยอธิบาย ร้อยละ 34.3 ซึ่งมีผู้เลือกในระดับไม่ต่างกันมากนัก ส่วนรูปแบบที่เหลือนั้น มีผู้สนใจเลือกเป็นส่วนน้อยมาก

ตารางที่ 5.81 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองปทุมธานี กับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว อยุธยา		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ มีสถานที่ทาง ประวัติศาสตร์คล้ายกัน	60.0	15.4	31.1	18.6	31.3
ต่างกัน	เพราะ ประวัติศาสตร์ต่าง ยุคสมัยกัน	16.4	26.9	37.8	25.6	26.7

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวชนบทบุรี อยุธยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์คล้ายกัน ร้อยละ 60.0 15.4 31.1 18.6 คิดว่าต่างกัน เพราะ ประวัติศาสตร์ต่างยุคสมัยกัน ร้อยละ 16.4 26.9 37.8 25.6

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คนจะมีความเห็นว่าคล้ายกันกับเพราะ มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์คล้ายกัน ร้อยละ 31.3

ตารางที่ 5.82 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มเมืองปทุมธานี กับแหล่งท่องเที่ยวชนบทบุรี (เกาะเกร็ด)

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวชนบทบุรี (เกาะเกร็ด)		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยวชนบทบุรี	นักท่องเที่ยวอยุธยา	นักท่องเที่ยวปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ เกาะเกร็ดมีโบราณสถานที่เป็นประวัติศาสตร์ เก่าแก่เช่นกัน	36.4	30.8	11.1	14.2	23.1
ต่างกัน	เพราะ เกาะเกร็ดเป็นเกาะเล็กๆ ไม่มีย่านประวัติศาสตร์	21.8	19.2	13.3	19.5	18.5

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวชนบทบุรี อยุธยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ เกาะเกร็ดมีโบราณสถานที่เป็นประวัติศาสตร์ เก่าแก่เช่นกัน ร้อยละ 36.4 30.8 11.1 14.2 คิดว่าต่างกัน เพราะ เกาะเกร็ดเป็นเกาะเล็กๆ ไม่มีย่านประวัติศาสตร์ ร้อยละ 21.8 19.2 13.3 19.5

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คนจะมีความเห็นว่าคล้ายกันกับเพราะ เกาะเกร็ดมีโบราณสถานที่เป็นประวัติศาสตร์ เก่าแก่เช่นกัน ร้อยละ 23.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.83 ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มเมือง
ปทุมธานี

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น	60.0	46.2	77.8	57.7	60.4
ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย่ ชำรุดทรุดโทรม	49.1	30.8	40.0	34.6	38.6
ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ	27.3	15.4	24.4	11.5	19.7
ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม	32.7	26.9	35.6	23.1	29.6
ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด	12.7	11.5	8.9	19.2	13.1
ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบ	30.9	7.7	17.8	15.4	18.0
ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการ ท่องเที่ยว ร้านค้า	32.7	15.4	33.3	7.7	22.3
ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น	32.7	30.8	33.3	34.6	32.9
ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา	52.7	30.8	31.1	38.5	38.3
ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับ	41.8	19.2	26.7	15.4	25.8
ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ	27.3	7.7	11.1	11.5	14.4
ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาด แคลน	25.5	15.4	6.7	19.2	16.7
ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้ มากกว่านี้	23.6	15.4	20.0	23.1	20.5
ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม	3.6	11.5	6.7	3.8	6.4

ผลการสำรวจพบว่าคนในพื้นที่ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ควรมีมัคคุเทศก์อธิบาย ร้อยละ 60.0 52.7 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย่ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา ร้อยละ 46.2 30.8 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวอยุธยา ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย่ ชำรุดทรุดโทรม ร้อยละ 77.8 40.0 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา ร้อยละ 38.5

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ต้องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ร้อยละ 60.4 รองลงมาในระดับใกล้เคียงกัน คือ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย่ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา ร้อยละ 38.6 32.9 38.3 ตามลำดับ

กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

ตารางที่ 5.84 ความคิดเห็นต่อลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

รูปแบบการท่องเที่ยว	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดง แสงสีเสียง	3.6	19.2	8.9	7.4	9.8
เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำ ทาง และอธิบาย	47.3	38.5	42.2	35.2	40.8
อยากให้องสภาพแบบเดิมเอาไว้มาก ที่สุด	21.8	38.5	37.8	38.4	34.1
ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวม ทุกอย่างเอาไว้	14.5	46.2	15.6	18.3	23.7

จากการสำรวจพบว่า คนพื้นที่ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ เดินชมทัศนียภาพมากที่สุด ร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ คงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 21.8 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการให้ จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ ต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ และ เดินชม ทัศนียภาพ ร้อยละ 38.5 นักท่องเที่ยวอยุธยาต้องการเดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 42.2 รองลงมาคือ ต้องการคงสภาพแบบเดิมเอาไว้ ร้อยละ 37.8 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการคงสภาพเดิมเอาไว้ ร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ เดินชมทัศนียภาพ ร้อยละ 35.2

โดยภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่ทุกกลุ่มต้องการคือ อยากจะให้ เป็น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดินชมทัศนียภาพ โดยมีมัคคุเทศก์คอยอธิบาย ร้อยละ 40.8 ในรูปแบบ การท่องเที่ยวของกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา รองลงมาคือ คงสภาพเดิมเอาไว้ให้มากที่สุด ร้อยละ 34.1 ซึ่งมีผู้เลือกในระดับไม่ต่างกันมากนัก

ตารางที่ 5.85 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา กับแหล่ง ท่องเที่ยวอยุธยา

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว อยุธยา		คนใน พื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ มีแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านเหมือนกัน	29.1	26.9	35.6	30.1	30.4
	เพราะ มีวัดและชุมชน ริมน้ำที่สวยงามเหมือนกัน	47.3	38.5	46.7	28.6	40.3
ต่างกัน	เพราะ วัดในอยุธยาไม่มี วัดมอญ	1.8	3.8	17.8	2.4	6.5

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยววนนทบุรี อูฐยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านเหมือนกัน ร้อยละ 29.1 26.9 35.6 30.1 คิดว่าคล้ายกัน เพราะ มีวัดและชุมชนริมน้ำที่สวยงามเหมือนกัน ร้อยละ 47.3 38.5 46.7 28.6 คิดว่าต่างกัน เพราะ วัดในอูฐยาไม่มีวัดมอญ ร้อยละ 1.8 3.8 17.8 2.4

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คนจะมีความเห็นว่าคล้ายกันกับเพราะ มีวัดและชุมชนริมน้ำที่สวยงามเหมือนกัน ร้อยละ 40.3 รองลงมาคือ คล้ายกัน เพราะ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านเหมือนกัน ร้อยละ 30.4

ตารางที่ 5.86 การเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี ในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา กับแหล่งท่องเที่ยววนนทบุรี (เกาะเกร็ด)

เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว นทบุรี (เกาะเกร็ด)		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นทบุรี	นักท่องเที่ยว อูฐยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
คล้ายกัน	เพราะ เกาะเกร็ดก็มีชุมชนริมน้ำและวัดที่เก่าแก่เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นของชาวมอญเหมือนกัน	38.2	34.6	22.2	29.4	31.1
ต่างกัน	เพราะ ที่เกาะเกร็ดวัดริมน้ำและชุมชนมอญคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้มากกว่า และยังมีการทำเครื่องปั้นดินเผา	14.5	3.8	6.7	7.2	8.1

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยววนนทบุรี อูฐยา ปทุมธานี คิดว่าคล้ายกัน เพราะ เกาะเกร็ดก็มีชุมชนริมน้ำและวัดที่เก่าแก่เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นของชาวมอญเหมือนกัน ร้อยละ 38.2 34.6 22.2 29.4 คิดว่าต่างกัน เพราะ ที่เกาะเกร็ดวัดริมน้ำและชุมชนมอญคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้มากกว่า และยังมีการทำเครื่องปั้นดินเผา ร้อยละ 14.5 3.8 6.7 7.2

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่คนจะมีความเห็นว่าคล้ายกันกับเพราะ เกาะเกร็ดก็มีชุมชนริมน้ำและวัดที่เก่าแก่เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นของชาวมอญเหมือนกัน ร้อยละ 31.1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.87 ความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปทุมธานี กลุ่มวัดและชุมชน
ริมน้ำเจ้าพระยา

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น	58.2	53.8	53.3	61.5	56.7
ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ชำรุดทรุดโทรม	58.2	15.4	22.2	19.2	28.8
ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ	52.7	15.4	20.0	23.1	27.8
ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม	43.6	19.2	31.1	19.2	28.3
ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด	3.6	3.8	8.9	7.7	6.0
ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบ	27.3	19.2	20.0	23.1	22.4
ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการ ท่องเที่ยว ร้านค้า	20.0	26.9	24.4	30.8	25.5
ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากขึ้น	36.4	11.5	17.8	7.7	18.4
ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมา	40.0	11.5	20.0	15.4	21.7
ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับ	41.8	26.9	15.6	34.6	29.7
ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ	29.1	0.0	4.4	7.7	10.3
ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาด แคลน	21.8	7.7	6.7	3.8	10.0
ควรมีป้ายคำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้ มากกว่านี้	21.8	15.4	13.3	11.5	15.5
ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม	1.8	11.5	2.2	7.7	5.8

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น และควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ชำรุดทรุดโทรม ร้อยละ 58.2 รองลงมาคือ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ร้อยละ 52.7 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ต้องการมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับ ร้อยละ 26.9 นักท่องเที่ยวอยุธยา ต้องการมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า ร้อยละ 24.4 นักท่องเที่ยวปทุมธานี ต้องการมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ร้อยละ 61.5 รองลงมาคือ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับ ร้อยละ 34.6

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ร้อยละ 56.7 รองลงมาในระดับใกล้เคียงกันคือ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ควรปรับปรุง

เรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ควรมี
 มาตรการในการอธิบายความเป็นมา ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ ร้อยละ 28.8 27.8 28.3 22.4
 25.5 21.7 29.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.88 เหตุผลในการมีท่าเรือในบริเวณที่เหมาะสม จะเอื้ออำนวยและส่งผลอย่างไรในกลุ่ม
 วัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

เหตุผลในการมีท่าเรือบริเวณที่ เหมาะสม	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
ช่วยให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวมีความสะดวกยิ่งขึ้น	65.5	50.0	66.7	53.1	58.8
ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตาม ท่าเรือต่างๆได้	69.1	30.8	48.9	34.3	45.8
ทำให้บริเวณท่าเรืออื่นๆ คึกคัก มีร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นมากมาย	40.0	23.1	46.7	26.7	34.1
ทำให้บริเวณท่าเรือปราศจากความสงบ วุ่นวาย	12.7	19.2	8.9	3.4	11.1
ทำให้บริเวณท่าเรืออื่นเกิดปัญหา อาชญากรรม และความไม่ปลอดภัยขึ้น	7.3	7.7	8.9	5.7	7.4
ทำให้สิ่งแวดล้อมบริเวณท่าเรือเสื่อมเสีย เกิดมลพิษและปัญหาขยะ	9.1	11.5	13.3	7.5	10.4

ผลสำรวจพบว่า คนในพื้นที่ให้เหตุผลว่า ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือ
 ต่างๆได้ ร้อยละ 69.1 รองลงมาคือ ช่วยให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมี
 ความสะดวกยิ่งขึ้น ร้อยละ 65.5 นักท่องเที่ยวนนทบุรี ให้เหตุผลว่า ช่วยให้การเดินทางของ
 ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความสะดวกยิ่งขึ้น ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ ช่วยให้
 นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือต่างๆได้ ร้อยละ 30.8 นักท่องเที่ยวอยุธยา ให้เหตุผลว่า
 ช่วยให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความสะดวกยิ่งขึ้น ร้อยละ 66.7
 รองลงมาคือ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือต่างๆได้ ร้อยละ 48.9 นักท่องเที่ยว
 ปทุมธานี ให้เหตุผลคือ ช่วยให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความสะดวก
 ยิ่งขึ้น ร้อยละ 53.1 รองลงมาคือ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือต่างๆได้ ร้อยละ
 34.3

โดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่จะให้เหตุผลคือ ช่วยให้การเดินทางของประชาชน
 ในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความสะดวกยิ่งขึ้น ร้อยละ 58.8 รองลงมาคือ ช่วยให้นักท่องเที่ยว
 สามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือต่างๆได้ ร้อยละ 45.8 เหตุผลที่คนส่วนใหญ่เลือกตอบนี้เป็นไปใน
 ทางบวก แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ดีต่อการที่จะมีท่าเรือในบริเวณที่เหมาะสม จึงควรมีการ
 สนับสนุนในการสร้างท่าเรือเพิ่มเติมบริเวณจุดที่มีความต้องการ

ตารางที่ 5.89 บริเวณสถานที่ที่เหมาะสมในการสร้างท่าเรือเพื่อเป็นจุดแวะของนักท่องเที่ยวในกลุ่ม วัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

สถานที่	คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม
วัดไผ่ล้อม	41.8	19.2	51.1	35.4	36.9
บริเวณศาลากลางหลังเก่า	50.9	7.7	37.8	20.4	29.2
วัดสิงห์	43.6	11.5	6.7	12.7	18.6
วัดชินวราราม	29.1	0	4.4	4.5	9.5
วัดเชิงท่า	18.2	11.5	6.7	1.2	9.4
วัดเสด็จ	10.9	3.8	8.9	2.5	6.5
วัดเทียนถวาย	5.5	7.7	4.4	1.2	4.7

เนื่องจากในปัจจุบันท่าเรือบริเวณพื้นที่ศึกษามีจำนวนน้อย และการเดินทางทางน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพ ตรงจุดนี้เมื่อมีการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งทางน้ำแล้ว จะต้องสร้างท่าเรือตามจุดต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกกับการท่องเที่ยวตามจุดต่าง ๆ

ผลการสำรวจพบว่า คนในพื้นที่เห็นว่า บริเวณศาลากลางหลังเก่าเหมาะสมในการเป็นท่าเรือของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ร้อยละ 50.9 รองลงมาคือ วัดสิงห์ ร้อยละ 43.6 และวัดไผ่ล้อม ร้อยละ 41.8 ส่วนนักท่องเที่ยวนนทบุรี อยุธยา ปทุมธานี เห็นว่า วัดไผ่ล้อมเหมาะสมที่สุด ร้อยละ 51.1 35.4 ตามลำดับ

ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คนในพื้นที่จะเลือกบริเวณศาลากลางหลังเก่า อาจเนื่องมาจากบริเวณดังกล่าวมีความพร้อมมากที่สุดในการเป็นท่าเรือหลักของการท่องเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าวัดไผ่ล้อมเหมาะสม อาจเนื่องจากเป็นสถานที่ที่รู้จักมากที่สุดเมื่อเทียบกับสถานที่อื่นๆ และมีชื่อเสียงเรื่องนกปากห่าง โดยรวมแล้ววัดไผ่ล้อมจึงเป็นที่ที่คนเลือกมากที่สุด ร้อยละ 36.9 เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวรู้จักกันมาก รองลงมาคือ บริเวณศาลากลางหลังเก่า ร้อยละ 29.2 และในอันดับที่สามคือ วัดสิงห์ ร้อยละ 18.6 ซึ่งบริเวณวัดสิงห์ก็เป็นจุดที่มีโบราณสถานเตาโอ่งอ่างและเป็นจุดศูนย์กลางของกลุ่มเมืองสามโคกอีกด้วย

5.1.10 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว คนในพื้นที่ และบริษัทนำเที่ยวต่อรูปแบบการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 3 จังหวัด

ตารางที่ 5.90 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว คนในพื้นที่ ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 3 จังหวัด

การเชื่อมโยง		คนในพื้นที่	นักท่องเที่ยว นนทบุรี	นักท่องเที่ยว อยุธยา	นักท่องเที่ยว ปทุมธานี	โดยรวม	
ช่วงเช้า	นนทบุรี	6.3	9.1	8.3	18.2	10.5	
	ปทุมธานี	6.3	0.0	8.3	18.2	8.2	
	อยุธยา	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
	นนทบุรีและปทุมธานี	31.3	13.6	12.5	0.0	14.3	
	นนทบุรีและอยุธยา	12.5	0.0	8.3	0.0	5.2	
	ปทุมธานีและอยุธยา	0.0	0.0	8.3	36.4	11.2	
	ทั้ง 3 จังหวัด	37.5	77.3	54.2	27.3	49.1	
	เดินทาง โดย	รถยนต์ส่วนตัว	37.5	50.0	87.5	81.8	64.2
		รถประจำทาง	37.5	18.2	0.0	9.1	16.2
เรือ		18.8	31.8	12.5	9.1	18.0	
พักทาน อาหาร กลางวัน	นนทบุรี	12.5	18.2	20.8	27.3	19.7	
	ปทุมธานี	43.8	59.1	25.0	9.1	34.2	
	อยุธยา	31.3	22.7	54.2	63.6	42.9	
	ลักษณะการ ทานอาหาร	ทานตามร้านใน จังหวัด	62.5	63.6	75.0	81.8	70.7
		ทานบนเรือ	25.0	36.4	25.0	18.2	26.1
ช่วงบ่าย	นนทบุรี	0.0	4.5	8.3	36.4	12.3	
	ปทุมธานี	25.0	4.5	4.2	18.2	13.0	
	อยุธยา	6.3	13.6	16.7	18.2	13.7	
	นนทบุรีและปทุมธานี	12.5	22.7	12.5	0.0	11.9	
	นนทบุรีและอยุธยา	12.5	4.5	0.0	0.0	4.3	
	ปทุมธานีและอยุธยา	12.5	18.2	20.8	27.3	19.7	
	ทั้ง 3 จังหวัด	25.0	27.3	29.2	0.0	20.4	
	เดินทาง โดย	รถยนต์ส่วนตัว	50.0	50.0	87.5	54.5	60.5
		รถประจำทาง	25.0	13.6	0.0	9.1	11.9
เรือ		18.8	31.8	0.0	36.4	21.7	

จากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า คนในพื้นที่นั้นต้องการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีและปทุมธานีในช่วงเช้า ร้อยละ 31.3 โดยการเดินทางนั้นเน้นไปที่รถยนต์ส่วนตัวและรถประจำทางเป็นหลัก ร้อยละ 37.5 และจะหยุดพักทานอาหารกลางวันที่จังหวัดปทุมธานีเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.8 และจะนิยมทานตามร้านอาหาร ร้อยละ 62.5 ส่วนช่วงบ่ายนั้นแบ่งกลุ่มใหญ่ออกเป็นสองกลุ่มคือ จะมีกลุ่มที่ท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด ร้อยละ 25.0 และกลุ่มที่เที่ยวจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดเดียว ร้อยละ 25.0 เช่นกัน โดยเน้นการเดินทางไปที่รถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 50.0

สำหรับนักท่องเที่ยวนนทบุรีนั้น ในช่วงเช้าส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวให้ครบทั้ง 3 จังหวัด(ไม่จำเป็นต้องเที่ยวครบทุกแห่งใน 3 จังหวัด) ร้อยละ 77.3 โดยเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่ต้องการหยุดพักทานอาหารกลางวันที่ปทุมธานี ร้อยละ 59.1 จะเป็นการทานอาหารตามร้านในจังหวัด ร้อยละ 63.6 ส่วนช่วงบ่ายนั้นส่วนใหญ่จะท่องเที่ยว 3 จังหวัด ซึ่งจะเป็นการย้อนเส้นทางท่องเที่ยวในช่วงเช้า ร้อยละ 27.3 รองลงมา คือจังหวัดนนทบุรีและปทุมธานี ร้อยละ 22.7 เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 50.0

สำหรับนักท่องเที่ยวอยุธยา ส่วนใหญ่ต้องการท่องเที่ยวในช่วงเช้าทั้ง 3 จังหวัด ร้อยละ 54.2 เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 87.5 ช่วงกลางวันพักทานอาหารที่อยุธยา ร้อยละ 54.2 ซึ่งจะทานอาหารตามร้านอาหารในจังหวัด ร้อยละ 75.0 ช่วงบ่ายจะท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด ร้อยละ 29.2 รองลงมา เป็น ท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีและอยุธยา ร้อยละ 20.8 โดยจะเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 87.5

สำหรับนักท่องเที่ยวปทุมธานี ส่วนใหญ่ต้องการท่องเที่ยวในช่วงเช้าทั้ง 3 จังหวัด ร้อยละ 27.3 เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 81.8 ช่วงกลางวันพักทานอาหารที่อยุธยา ร้อยละ 63.6 ซึ่งจะทานอาหารตามร้านอาหารในจังหวัด ร้อยละ 81.8 ช่วงบ่ายจะท่องเที่ยวทั้งนนทบุรีเป็นหลัก ร้อยละ 36.4 รองลงมาคือ ปทุมธานีและอยุธยา ร้อยละ 27.3 โดยจะเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก ร้อยละ 54.5 รองลงมาเป็นเรือ ร้อยละ 36.4

โดยภาพรวมจะแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยว และคนในพื้นที่ทั้งหมดนี้ส่วนใหญ่แล้วในช่วงเช้ามีความต้องการท่องเที่ยวทั้งสามจังหวัด ร้อยละ 49.1 และจะเดินทางท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 64.2 รองลงมาเป็น เรือและรถประจำทาง ซึ่งมีระดับใกล้เคียงกัน ร้อยละ 18.0 16.2 ตามลำดับ และนิยมที่จะหยุดพักทานอาหารกลางวันที่จังหวัดอยุธยาเป็นหลัก รองลงมาคือปทุมธานีและนนทบุรี ร้อยละ 42.9 34.2 19.7 ตามลำดับ ซึ่งลักษณะการทานอาหารที่นิยมคือทานอาหารตามร้านในจังหวัดนั้นๆ ร้อยละ 70.7 และที่เป็นส่วนน้อยคือ ทานบนเรือ ร้อยละ 26.1 ในช่วงบ่ายนั้นส่วนใหญ่ยังคงต้องการท่องเที่ยวใน 3 จังหวัด ร้อยละ 20.4 ซึ่งมีระดับใกล้เคียงกันมากกับท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีและอยุธยา ร้อยละ 19.7 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวช่วงบ่ายจะเน้นไปทางจังหวัดปทุมธานีและอยุธยาเป็นหลัก โดยการเดินทางท่องเที่ยวานั้นจะนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 60.5 รองลงมาคือ เรือและรถประจำทาง ร้อยละ 21.7 11.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.91 ความคิดเห็นของบริษัทนำเที่ยวต่อรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแบบไปเช้า-เย็นกลับ

รูปแบบการท่องเที่ยว	ร้อยละ
ท่องเที่ยวโดยใช้เรือเป็นหลัก	11
ท่องเที่ยวโดยใช้รถทัวร์เป็นหลัก	5
ท่องเที่ยวโดยใช้รถทัวร์รวมกับการล่องเรือ	82

ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่า บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการใช้รถทัวร์รวมกับการล่องเรือ ร้อยละ 82 รองลงมาเป็นการใช้เรือเป็นหลัก ร้อยละ 11

ตารางที่ 5.92 ความคิดเห็นของบริษัทนำเที่ยวในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 3 จังหวัด

การเชื่อมโยง		ร้อยละ
ช่วงเช้า	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	82
	จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	0
	จังหวัดปทุมธานี	0
	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	11
	จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) และ จังหวัดปทุมธานี	0
	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ จังหวัดปทุมธานี	5
ช่วงบ่าย	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	0
	จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	5
	จังหวัดปทุมธานี	5
	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)	0
	จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) และ จังหวัดปทุมธานี	88
	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ จังหวัดปทุมธานี	0

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า การเชื่อมโยงสามจังหวัดนั้น ในช่วงเช้าส่วนใหญ่ คือ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 82 รองลงมาเป็นจังหวัดอยุธยาและ นนทบุรี ร้อยละ 11 ช่วง บ่าย เป็นจังหวัดนนทบุรี และปทุมธานี ร้อยละ 88

ภาพรวมนั้นแสดงให้เห็นว่า บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการนำนักท่องเที่ยวไปจังหวัด อยุธยา ก่อนในช่วงเช้า และตอนบ่ายจึงย้อนกลับมาเที่ยวทางจังหวัดปทุมธานี และนนทบุรี ตามลำดับ ซึ่งอาจเนื่องมาจากโปรแกรมนำเที่ยวในปัจจุบันส่วนใหญ่ของบริษัทนำเที่ยวนั้นมีลำดับ การท่องเที่ยวที่เป็นดังเช่นดังผลการสำรวจ ซึ่งในช่วงเช้าจะใช้รถทัวร์จากกรุงเทพมหานครมาถึง อยุธยา และช่วงบ่าย จะล่องเรือจากอยุธยาผ่านปทุมธานีและนนทบุรี และกลับเข้าสู่

กรุงเทพมหานครอีกครั้ง ยกตัวอย่างโปรแกรมนำเที่ยวในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างโปรแกรมนำเที่ยวของ River Sun Cruise โปรแกรมการเดินทาง (ไปรถ-กลับเรือ)

- 07.30 ออกเดินทางจาก River City สีพระยา บริเวณ Shopping Complex แวะเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน ชมสถาปัตยกรรมตะวันตก จีน และไทย อันประกอบด้วย พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ พระที่นั่งเวหาศจำรูญ และหอวิฑูรทัศนา แวะนมัสการหลวงพ่อดมมหาธาตุ วัดหน้าพระเมรุ และวัดโลกยสุทธาราม
- 13.00 ล่องเรือกลับจาก ออยุธยา และชมทัศนียภาพสองข้างทาง ชมชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนริมสองฝากฝั่ง ผ่าน จังหวัดปทุมธานี เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พร้อมรับประทานอาหารกลางวันแบบบุฟเฟ่ต์ บนเรือ
- 16.30 เดินทางถึงกรุงเทพมหานคร โดยสวัสดิภาพ

ตัวอย่างโปรแกรมนำเที่ยวของ แกรนด์เฟิร์ล โปรแกรมการเดินทาง (ไปรถ-กลับเรือ)

- 07.45: ออกจากกรุงเทพฯ โดยรถโค้ชปรับอากาศ สู่เมืองโบราณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หนึ่งในมรดกโลก
- 09.15: เยี่ยมชมสถาปัตยกรรมอันวิจิตรงดงามของพระราชวังบางปะอิน แวะสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยให้ความเคารพนับถือ เช่น วัดพระศรีสรรเพชญ์, วัดไชยวัฒนาราม
- 12.45: เข้าสู่ เรือแกรนด์เฟิร์ล
- 13.00: ล่องเรือออกจากพระนครศรีอยุธยา พร้อมกับรับประทานอาหารกลางวันอันเลิศรสบนเรือแกรนด์เฟิร์ล
- 15.00: เสิร์ฟกาแฟ พร้อมชมบรรยากาศวิถีชีวิตของชาวบ้านสองฝากฝั่งริมแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านพระบรมมหาราชวัง และวัดอรุณราชวราราม
- 16.30: เรือเทียบท่าส่งท่านที่ท่าริเวอร์ซิตี้

ตัวอย่างโปรแกรมนำเที่ยวของ ริเวอร์ คิงส์ โปรแกรมการเดินทาง (ไปรถ-กลับเรือ)

- 07.30 รถบัสปรับอากาศชั้นดีจะไปยังที่พักเพื่อรับนักท่องเที่ยว พร้อมกับเยี่ยมชมสถานที่สำคัญในจังหวัด ออยุธยา
- 09.30 นำเยี่ยมชม พระราชวัง บางปะอิน (พระราชวังฤดูร้อน
- 12.30 ลง เรือล่องสำราญ หงระดับ 5 ดาว ณ วัด ไผ่ล้อม พร้อมทั้งเริ่มรับประทานอาหารกลางวันแบบบุฟเฟ่ต์ ซึ่งทางเราได้เลือกสรรอาหารนานาชาติชั้นเยี่ยมไว้เพื่อท่าน เรือก็จะเริ่มออกเดินทางพาล่องแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อชมทัศนียภาพ โดยจะล่องลำน้ำผ่านสถานที่สำคัญต่าง ๆ อาทิ เช่น

- วัดไผ่ล้อม(ซึ่งจะมีนกปากห่างที่อพยพหนีความหนาวเย็นจากไซบีเรียนับแสนตัว)
 - วัดที่ประทับของฟ้าหญิงทั้ง 2 พระองค์ ณ ตำหนักปทุมธานี
 - เกาะเกี๋ยงจังหวัดนนทบุรี มีประวัติความเป็นมาว่า 500 ปี
- 15.00 เป็นเวลาของชา-กาแฟ ระหว่างทานชา-กาแฟ เรือ จะวิ่งผ่านศาลาว่าการจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นอาคารไม้สักที่ใหญ่ที่สุดใน ประเทศไทย, สะพานพระราม ๘ ด้านหลังของวัดพระแก้ว, วัด อรุณราชวราราม ตามลำดับ
- 16.00 เรือเทียบท่า ณ ท่าเทียบเรือริเวอร์ ซิตี้ สีพระยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มเพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวนั้น เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และไม่สามารถที่จะทำพร้อมกันทั้งหมดได้ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและระยะเวลาที่เหมาะสม จึงต้องอาศัยการประเมินแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้น เพื่อหาลำดับการพัฒนาที่เหมาะสม และนำปัญหาจากการสำรวจเบื้องต้นและจากการแจกแบบสอบถามในตอนแรกมาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป

6.1 การจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

ในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จำเป็นที่อย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมทุกแห่ง พร้อมๆกันใน มีคุณภาพทัดเทียมกันนั้น เป็นเรื่องที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากการพัฒนาจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มากมาย เช่น เงินทุน กำลังคน เวลา ความต้องการของตลาด ฯลฯ ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเป็นวิธีการที่สำคัญประการหนึ่งในการคัดเลือกและประเมินความสำคัญของแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงและที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะค้นหาและนำแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ และมีศักยภาพในการพัฒนาที่สูงเป็นอันดับแรก ซึ่งจะเป็นการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และทรัพยากรด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ก้าวไปสู่ทิศทางที่เหมาะสม และเพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดในโอกาสต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.1 การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (คะแนนดิบ)

ลำดับ ที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน						ผลรวม
		การ เข้าถึง	ความ สะอาด เป็น ระเบียบ	ความ ปลอดภัย	สิ่ง อำนวยความสะดวก	ทัศนียภาพ โดยรอบ	ความ เก่าแก่ เอกลักษณ์ คุณค่า	
1. กลุ่มแหล่งโบราณคดี		1.33	2.00	1.33	1.00	1.67	3.00	10.33
1	เมืองโบราณ ณ พงษ์ภูมือง	2	2	2	1	2	3	12
2	โคกขามัน บ้านเก่า	1	2	1	1	2	3	10
3	วัดมิ่งสาราม	1	2	1	1	1	3	9
2. กลุ่มเมืองสามโลก		2.17	1.92	2.00	2.00	2.17	2.92	13.17
1	วัดไก่อี๋ย	2	2	2	2	2	3	13
2	วัดสิงห์	2	2	2	2	3	3	14
3	วัดสามโลก	2	2	2	2	3	3	14
4	วัดสะแก	2	2	2	2	3	3	14
5	วัดตำหนัก	2	2	2	2	2	3	13
6	วัดดอกไม้	2	2	2	2	2	3	13
7	วัดบางเตยนอก	2	2	2	2	2	3	13
8	วัดบางเตยกลาง	2	2	2	2	2	3	13
9	วัดจันทร์กะพ้อ	2	2	2	2	2	3	13
10	วัดสามัคคิยาราม	3	2	2	2	1	2	12
11	วัดเจดีย์ทอง	3	2	2	2	1	3	13
12	โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง	2	1	2	2	3	3	13

*ที่มาจากการสัมภาษณ์คณะสำรวจของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 6.2 การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (คะแนนดิบ) ต่อ

ลำดับ ที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน						ผลรวม
		การ เข้าถึง	ความ สะอาด เป็น ระเบียบ	ความ ปลอดภัย	สิ่ง อำนวยความสะดวก	ทัศนียภาพ โดยรอบ	ความ เก่าแก่ เอกลักษณ์ คุณค่า	
3. กลุ่มเมืองปทุมธานี		3.00	2.60	3.00	3.00	3.00	3.00	17.60
1	ศาลากลางหลังเก่า	3	3	3	3	3	3	18
2	ศาลจังหวัด	3	3	3	3	3	3	18
3	จวนผู้ว่า	3	3	3	3	3	3	18
4	แพขาว	3	2	3	3	3	3	17
5	บริเวณย่านประวัติศาสตร์	3	2	3	3	3	3	17
4. กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ		2.00	2.00	2.27	2.18	2.82	2.82	14.00
1	วัดและชุมชนศาลาแดง	2	2	3	3	2	2	15
2	วัดเทียนถวาย	2	2	2	2	2	3	13
3	วัดชินวราราม	2	2	3	3	3	2	15
4	วัดเสด็จ	2	2	2	2	3	3	14
5	วัดบางหลวง	2	2	3	2	3	2	14
6	วัดฉาง	2	2	3	2	3	3	14
7	วัดน้ำวน	2	2	3	2	3	3	14
8	วัดโคก	2	2	3	2	3	3	14
9	วัดบางคูวัดใน	2	2	3	2	3	3	14
10	ชุมชนริมน้ำเกาะเกร็ดใหญ่	2	2	2	1	3	3	13
11	วัดไผ่ล้อม	2	2	2	3	3	3	15

*ที่มาจากการสัมภาษณ์คณะสำรวจของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 6.3 การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (ถ่วงน้ำหนักแล้ว)

ลำดับ ที่	แหล่ง ศิลปวัฒนธรรม	ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน						ผลรวม (เต็ม 69.024)	ร้อยละ ของ ผลรวม
		การ เข้าถึง	ความ สะอาด เป็น ระเบียบ	ความ ปลอดภัย	สิ่ง อำนวยความสะดวก	ทัศนียภาพ โดยรอบ	ความ เก่าแก่ เอกลักษณ์ คุณค่า		
ค่าน้ำหนัก * -->		4.198	3.27	4.202	2.545	4.383	4.41		
1. กลุ่มแหล่งโบราณคดี		5.60	6.54	5.60	2.55	7.31	13.23	40.82	59.14
1	เมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง	8.396	6.54	8.404	2.545	8.766	13.23	47.881	69.37
2	โคกขามัน บ้านเก่า	4.198	6.54	4.202	2.545	8.766	13.23	39.481	57.20
3	วัดมหิงสาราม	4.198	6.54	4.202	2.545	4.383	13.23	35.098	50.85
2. กลุ่มเมืองสามโคก		9.10	6.27	8.40	5.09	9.50	12.86	51.22	74.20
1	วัดไก่อ่เตี้ย	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
2	วัดสิงห์	8.396	6.54	8.404	5.09	13.149	13.23	54.809	79.41
3	วัดสามโคก	8.396	6.54	8.404	5.09	13.149	13.23	54.809	79.41
4	วัดสะแก	8.396	6.54	8.404	5.09	13.149	13.23	54.809	79.41
5	วัดตำหนัก	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
6	วัดดอกไม้	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
7	วัดบางเตยนอก	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
8	วัดบางเตยกลาง	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
9	วัดจันทร์กะพ้อ	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
10	วัดสามัคคิยาราม	12.594	6.54	8.404	5.09	4.383	8.82	45.831	66.40
11	วัดเจดีย์ทอง	12.594	6.54	8.404	5.09	4.383	13.23	50.241	72.79
12	โบราณสถานเตา โองอ่า	8.396	3.27	8.404	5.09	13.149	13.23	51.539	74.67

*หมายเหตุ: ค่าน้ำหนักมาจากการสำรวจจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย (ตารางที่ 5.80)

ตารางที่ 6.4 การประเมินศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม (ถ่วงน้ำหนักแล้ว) ต่อ

ลำดับ ที่	แหล่ง ศิลปวัฒนธรรม	ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน						ผลรวม (เต็ม 69.024)	ร้อยละ ของ ผลรวม
		การเข้าถึง	ความ สะอาด เป็น ระเบียบ	ความ ปลอดภัย	สิ่ง อำนวยความสะดวก	ทัศนียภาพ โดยรอบ	ความ เก่าแก่ เอกลักษณ์ คุณค่า		
ค่าน้ำหนัก* -->		4.198	3.27	4.202	2.545	4.383	4.41		
3. กลุ่มเมืองปทุมธานี		12.59	8.50	12.61	7.64	13.15	13.23	67.72	98.11
1	ศาลากลางหลังเก่า	12.594	9.81	12.606	7.635	13.149	13.23	69.024	100.00
2	ศาลจังหวัด	12.594	9.81	12.606	7.635	13.149	13.23	69.024	100.00
3	จวนผู้ว่า	12.594	9.81	12.606	7.635	13.149	13.23	69.024	100.00
4	แพขาว	12.594	6.54	12.606	7.635	13.149	13.23	65.754	95.26
5	บริเวณย่าน ประวัติศาสตร์	12.594	6.54	12.606	7.635	13.149	13.23	65.754	95.26
4.กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ		8.40	6.54	9.55	5.55	12.35	12.43	54.82	79.42
1	วัดและชุมชน ศาลาแดง	8.396	6.54	12.606	7.635	8.766	8.82	52.763	82.83
2	วัดเทียนถวาย	8.396	6.54	8.404	5.09	8.766	13.23	50.426	73.06
3	วัดชินวราราม	8.396	6.54	12.606	7.635	13.149	8.82	57.146	82.79
4	วัดเสด็จ	8.396	6.54	8.404	5.09	13.149	13.23	54.809	79.41
5	วัดบางหลวง	8.396	6.54	12.606	5.09	13.149	8.82	54.601	79.10
6	วัดนาง	8.396	6.54	12.606	5.09	13.149	13.23	59.011	79.41
7	วัดน้ำวน	8.396	6.54	12.606	5.09	13.149	13.23	59.011	79.41
8	วัดโลก	8.396	6.54	12.606	5.09	13.149	13.23	59.011	79.41
9	วัดบางคูวัดใน	8.396	6.54	12.606	5.09	13.149	13.23	59.011	79.41
10	ชุมชนริมน้ำเกาะ เกร็ดใหญ่	8.396	6.54	8.404	2.545	13.149	13.23	52.264	75.72
11	วัดไผ่ล้อม	8.396	6.54	8.404	7.635	13.149	13.23	57.354	83.09

*หมายเหตุ: ค่าน้ำหนักมาจากการสำรวจจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย (ตารางที่ 5.80)

ผลการประเมินศักยภาพด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มที่มีความพร้อมมากที่สุดคือ กลุ่มเมืองปทุมธานี ร้อยละ 98.11 อันดับที่สองคือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ ร้อยละ 79.42 อันดับที่สามคือ กลุ่มเมืองสามโคก ร้อยละ 74.20 อันดับสุดท้าย คือกลุ่มโบราณคดี ร้อยละ 59.14

กลุ่มเมืองปทุมธานีนั้นมีความได้เปรียบในหลายๆเรื่อง เช่น ด้านที่ตั้งที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้มีทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติ มีท่าเรือเทศบาลอีกหลายท่า อีกทั้งบริเวณกลุ่มเมืองปทุมธานีนั้นเป็นศูนย์กลางของหน่วยงานราชการหลายแห่ง เช่น ที่ว่าการอำเภอ กรมที่ สำนักงานวัฒนธรรม สถานีตำรวจ ฯลฯ ทำให้มีความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงมาก และบริเวณนี้ยังเป็นที่ตั้งของตลาดเทศบาลอีกด้วย ทำให้มีร้านค้าจำนวนมากและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอและการเข้าถึงในบริเวณนี้มีผิวการจราจรถึง 6 ช่องทาง จึงมีความสะดวกค่อนข้างมากรวมถึงรถประจำทางที่มีท่ารถอยู่บริเวณนี้ทำให้สามารถไปยังสถานที่ต่างๆ เช่น นอกเมือง หรือ เข้ากรุงเทพฯได้ค่อนข้างสะดวก ส่วนเรื่องสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ก็อยู่ในระดับสูงเนื่องจากเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการและอยู่ใจกลางเมือง ส่วนกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา กับกลุ่มเมืองสามโคกนั้นมีศักยภาพใกล้เคียงกัน เนื่องจากแหล่งศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่ประกอบด้วยวัดคล้ายๆกัน ซึ่งสถานที่หลายแห่งยังมีปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเรื่องการเข้าถึง ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของสภาพถนนและรถประจำทางที่ผ่านมีน้อย อย่างไรก็ตาม กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยามีความได้เปรียบ 2 ข้อ ที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องทัศนียภาพที่ได้ความสวยงามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่งตลอดเส้นทาง อีกเรื่องหนึ่งคือคุณค่า ความเก่าแก่และเอกลักษณ์ ซึ่งมีอยู่ในวัดหลายๆแห่ง จึงมีศักยภาพสูงกว่ากลุ่มเมืองสามโคกเพียงเล็กน้อย เนื่องจากกลุ่มเมืองสามโคกนั้น มีจุดเด่น อยู่เพียงอย่างเดียวคือ ความเก่าแก่และเอกลักษณ์ของวัดต่างๆ ในกลุ่มเมืองสามโคก ส่วนกลุ่มโบราณคดี เป็นกลุ่มที่มีความพร้อมน้อยที่สุด เนื่องจากสถานที่แห่งนี้ยังไม่มีการพัฒนาใดๆ เกิดขึ้น สภาพถนนอยู่ในระดับแย่ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวน้อยมาก ในทุกปัจจัยจึงได้คะแนนค่อนข้างต่ำในการประเมิน ยกเว้นเรื่องคุณค่า ความเก่าแก่และเอกลักษณ์อยู่ในระดับที่สูงมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.5 การประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม จังหวัด
ปทุมธานี

ลำดับที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ความสนใจของนักท่องเที่ยว
1	กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำ	82.6
2	กลุ่มแหล่งโบราณคดี	75.5
3	กลุ่มเมืองสามโลก	68.8
4	กลุ่มเมืองปทุมธานี	66.6

ผลการประเมินด้านความสนใจของนักท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจมากที่สุดคือ วัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ร้อยละ 82.6 รองลงมา คือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี ร้อยละ 75.5 อันดับที่สามคือ กลุ่มเมืองสามโลก ร้อยละ 68.8 และกลุ่มที่นักท่องเที่ยวสนใจน้อยที่สุดคือ กลุ่มเมืองปทุมธานี 66.6

กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำกับกลุ่มแหล่งโบราณคดีนั้นนักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับที่ค่อนข้างสูง กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด จากการสำรวจนั้นทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมการล่องเรือชมทัศนียภาพริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และการชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเน้นการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เหตุผลสนับสนุนอีกประการคือ จากการสำรวจรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมากที่สุด การล่องเรือชมทัศนียภาพนั้นมีความนิยมอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากการท่องเที่ยวรูปแบบที่เน้นการทำกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น จักรยาน พายเรือ เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า จากตารางที่ 5.72 กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำนั้นได้คะแนนความไม่สนใจอยู่ในระดับต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับทุกกลุ่มที่ ซึ่งหมายถึง ในกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำนี้มีนักท่องเที่ยวที่ไม่สนใจเป็นจำนวนน้อย ส่วนกลุ่มโบราณคดีนั้นเป็นรองจากอันดับแรก จากการสำรวจพบว่าเหตุผลที่นักท่องเที่ยวสนใจกลุ่มนี้เนื่องจาก นักท่องเที่ยวส่วนมากแล้วชอบและสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ จึงอยากที่จะเห็นแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะนี้เกิดขึ้นอีก ซึ่งเหตุผลสนับสนุนอีกประการคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักซึ่งประกอบด้วย นักท่องเที่ยวของจังหวัด นนทบุรี (เกาะเกร็ด) และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นกลุ่มที่ชื่นชอบและนิยมท่องเที่ยวในลักษณะแบบนี้ เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว อีกสองกลุ่มที่ได้รับคะแนนความสนใจค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสองกลุ่มแรกคือ กลุ่มเมืองสามโลก และกลุ่มเมืองปทุมธานี อยู่ในระดับต่ำที่ใกล้เคียงกัน โดยทั้งสองกลุ่มจากการสำรวจนักท่องเที่ยวที่ไม่สนใจซึ่งมีเป็นจำนวนมากพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง จึงไม่สนใจในการท่องเที่ยว อีกประการหนึ่งอาจเป็นที่รูปแบบการท่องเที่ยวภายในกลุ่ม

อาจไม่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเมื่อเปรียบเทียบกับสองกลุ่มแรก ซึ่งปัญหาตรงจุดนี้ในการแก้ไขอาจจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 6.6 ผลการประเมินเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ลำดับ ที่	ความต้องการในการท่องเที่ยว DEMAND	ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว SUPPLY
1	กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ	กลุ่มเมืองปทุมธานี
2	กลุ่มแหล่งโบราณคดี	กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ
3	กลุ่มเมืองสามโคก	กลุ่มเมืองสามโคก
4	กลุ่มเมืองปทุมธานี	กลุ่มแหล่งโบราณคดี

ลำดับ ที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ค่าคะแนน
1	กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ	7
2	กลุ่มเมืองปทุมธานี	5
3	กลุ่มแหล่งโบราณคดี	4
4	กลุ่มเมืองสามโคก	4

ในการประเมินเพื่อที่จะวางแผนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะคำนึงถึงอุปสงค์การท่องเที่ยวคือ ความต้องการในการท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม และอุปทานการท่องเที่ยว คือ สิ่งที่จะรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ความพร้อมในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นหลัก โดยพิจารณาและให้ความสำคัญเท่ากัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงสุดจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูงที่สุด ในการให้คะแนนนั้น ลำดับที่หนึ่งของทั้งสองหัวข้อ จะได้ 4 คะแนน ลดลงมาถึงอันดับสี่จะได้ 1 คะแนน ผลรวมสูงสุดจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากที่สุด

ผลการประเมินค่าพบว่า กลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูงที่สุด คือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา ซึ่งด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาเป็นอันดับสอง ส่วนความต้องการท่องเที่ยวนั้นมาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่ามีคะแนนทั้งสองส่วนอยู่ในระดับที่สูง และมีความสมดุลกัน จึงทำให้ศักยภาพกลุ่มนี้อยู่ในระดับสูง แหล่งศิลปวัฒนธรรมภายในกลุ่มนี้ค่อนข้างมีศักยภาพสูงทัดเทียมกัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ วัดไผ่ล้อม ซึ่งมีความ

ได้เปรียบอยู่ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชื่อเสียงของนกปากห่างที่มีมากมายในบริเวณวัดไผ่ล้อม รองลงมาคือ วัดและชุมชนศาลาแดง ซึ่งได้รางวัลชุมชนดีเด่นมากมาย และยังรักษาความวิถีชีวิตแบบมอญได้เป็นอย่างดี ส่วนวัดชินวรารามเป็นวัดใหญ่ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักมากมาย ผู้คนส่วนใหญ่นิยมไปสักการบูชาตามเทศกาลต่างๆ ส่วนวัดเทียนถวาย วัดเสด็จ วัดบางหลวง วัดฉาง วัดน้ำวน วัดโคก วัดบางคูวัดใน และชุมชนริมน้ำเกาะเกร็ดใหญ่ มีระดับศักยภาพใกล้เคียงกัน และอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากของกลุ่มนี้ ส่วนกลุ่มถัดมาที่ได้ค่าในลำดับที่สองคือ กลุ่มเมืองปทุมธานี กลุ่มนี้มีศักยภาพในระดับปานกลาง ในกลุ่มเมืองปทุมธานีนั้นแหล่งท่องเที่ยวภายในกลุ่มมีศักยภาพใกล้เคียงกัน ส่วนกลุ่มโบราณคดีและกลุ่มเมืองสามโคกได้เป็นลำดับที่สาม ซึ่งมีศักยภาพอยู่ในระดับต่ำ แหล่งท่องเที่ยวภายในกลุ่มโบราณคดีที่มีศักยภาพสูงโดดเด่นคือ เมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง เนื่องจากมีความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดเมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอีกสองแห่งในกลุ่ม และกลุ่มเมืองสามโคก ความสนใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในอันดับสาม ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในอันดับสาม แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้เป็นวัดซึ่งมีศักยภาพใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งในกลุ่มนี้ เช่น วัดสิงห์ และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ถือเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ควรมีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวให้เหมาะสมและผสมผสานเข้ากับรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก

6.2 นโยบายและแนวทางการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ควรที่จะมีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ในระดับประเทศ เพื่อให้การพัฒนาโดยรวมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับประเทศ และระดับจังหวัด

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2547-2551

เป้าประสงค์ การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ที่สามารถกระจายรายได้ และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

วิสัยทัศน์ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ภายในปี 2551

เป้าหมาย ในปี 2551 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 20 ล้านคน หรือมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 700,000 ล้านบาท

ยุทธศาสตร์ มี 3 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น
- 2) เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตตามเป้าหมาย

- 3) เพื่อดำเนินการตลาดเชิงรุกที่เกิดผลได้ในระยะเวลารวดเร็วและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) ในภูมิภาคเอเชีย มากกว่าร้อยละ 10 ในสิ้นปี 2551 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้
- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น Gateway ในภูมิภาคเอเชีย
- กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบสารสนเทศ
- กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม World Event Marketing

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
- 2) เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาดและเป็น Magnet ดึงดูดนักท่องเที่ยว
- 3) เพื่อให้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีมาตรฐาน สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
- 4) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมาย คือ
 - มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาด และเป็น Magnet เพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น มากกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
 - รายได้ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายที่มาจากสาขาการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี
 - มีแหล่งท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชนดูแล อนุรักษ์ และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้าง พัฒนา ฟื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ยกกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนามาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ

- 2) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- 3) เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ระดับชาตินโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนา 19 กลุ่มจังหวัด โดยมีเป้าหมาย คือ
 - องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนเพิ่มขึ้น
 - เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี
 - มีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีจะต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับประเทศ ทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีสามารถตอบรับกับยุทธศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ในทุกกลยุทธ์ โดยเฉพาะกลยุทธ์แรก ที่เน้นการสร้าง พัฒนา พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

การพัฒนาปทุมธานีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่จึงตอบรับกับกลยุทธ์โดยตรง และควรเน้นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับจังหวัดข้างเคียงอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงมาตรการในการยกระดับ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และความปลอดภัย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่มีความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับประเทศเป็นอย่างมาก นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ได้เคยกล่าวไว้ในการประชุมเพื่อสรุปประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ไว้ว่า เมืองไทยขณะนี้ จำเป็นต้องสร้างสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ เหตุผลที่เราต้องสร้างอะไรใหม่ๆ เพื่อเป็นจุดขายและดึงดูดนักท่องเที่ยวเก่าให้กลับมาเที่ยวใหม่อีกครั้ง ในขณะที่เดียวกันก็ดึงดูดนักท่องเที่ยวใหม่เข้ามาด้วย และยังกล่าวต่อไปถึงการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมว่า ปัจจุบันไทยไม่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงขายวัฒนธรรม ยกตัวอย่าง จากนิตยสารการท่องเที่ยวระดับโลกเปิดเผยสถิติว่า เกาะที่มีนักท่องเที่ยวอยากไปมากที่สุดคือ เกาะบาห์ลี อันดับสองคือ เกาะภูเก็ต เกาะภูเก็ตแพ้เกาะบาห์ลีตรงที่ไม่มีวัฒนธรรมเป็นจุดขาย นั่นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จะต้องให้ความสนใจมากขึ้นเพราะเป็นหนึ่งในปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่จึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวระดับประเทศ รวมไปถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมที่จังหวัดปทุมธานีมีศักยภาพอยู่ จึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสม และตอบรับกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดปทุมธานี เฉพาะด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด กำหนดให้ปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1. สร้างภาคีการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการ

ทางจังหวัดกำหนดให้ปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นด้านการศึกษา วิชาการแขนงต่างๆ เนื่องจากปทุมธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทางด้านความรู้ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านการเกษตร มีพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ด้านกีฬา มีสนามกีฬาเอเชียนเกมส์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสนามกอล์ฟ ชื่นนำ เช่น อัลไพล์ และสนามอื่นๆ อีกมากมาย และด้านศิลปวัฒนธรรม ริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา (พื้นที่ศึกษา) การเชื่อมโยงการเรียนรู้แบบบูรณาการของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด จึงเป็นสิ่งที่ทางจังหวัดกำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งจากการศึกษาเรื่องการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของผู้ศึกษา จึงสามารถตอบรับกับยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดได้โดยตรง และเป็นส่วนหนึ่งในการเชื่อมโยงองค์ความรู้อีกแขนงหนึ่งให้ร่วมกับแขนงต่างๆ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง ซึ่งสามารถเดินทางจากกรุงเทพมหานครภายในระยะเวลาไม่นานนัก ประกอบกับสภาพภูมิประเทศที่มีความสวยงามของแม่น้ำเจ้าพระยาตามธรรมชาติ และยังมีศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่ ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นจุดเด่นทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจจากการสำรวจ ดังนั้นนโยบายหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี คือ การทำให้จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ซึ่งรองรับนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานครที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก รวมถึงการรองรับตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากอยุธยา และนนทบุรี(เกาะเกร็ด) ให้แวะเที่ยวจังหวัดปทุมธานีต่อเนื่อง โดยสนับสนุนรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการสำรวมนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันมาก เมื่อมีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว จะสามารถกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวในอนุภาคนี้ได้ทั้ง 3 จังหวัด คือ นนทบุรี

ปทุมธานี และอยุธยา เนื่องจากทั้ง 3 จังหวัดนี้เชื่อมต่อกันด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีตามไปด้วย

2. *ปรับปรุงและขยายพื้นที่การให้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ* ของทุกกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว จากการสำรวจโดยส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยว จึงควรมีการวางแผนพัฒนาเพื่อนำไปสู่ทิศทางที่เหมาะสม รองรับบริการการท่องเที่ยวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. *ปรับปรุงโบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยว* เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเก่าแก่ และอยู่ในสภาพทรุดโทรมเป็นจำนวนมาก จึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความพร้อมและสามารถรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นได้

6.3 เสนอแนะวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา

การกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาการท่องเที่ยว มีดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาระบบบริการพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการในทุกกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตรวมถึงการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาให้จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่รองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากกรุงเทพมหานครเพื่อมาพักผ่อนหรือผ่อนคลายในช่วงวันสุดสัปดาห์ แบบไปเช้า-เย็นกลับ เนื่องจากความได้เปรียบเรื่องระยะทาง
- 3) เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานีและอยุธยา จะเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในอนุภาคนี้น่ามากขึ้น

จากลักษณะเด่นของจังหวัดปทุมธานีในด้านที่ตั้ง และความสวยงามของภูมิประเทศซึ่งเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา บวกกับความเก่าแก่และมีเอกลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมแล้ว จังหวัดปทุมธานีน่าจะมีศักยภาพให้การดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งเป้าหมายหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมให้มากยิ่งขึ้น โดยใช้รูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นตัวดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก รวมถึงการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่นั้นเป็นนักท่องเที่ยวจากจังหวัดอยุธยาซึ่งมีความสนใจในศิลปวัฒนธรรม

6.4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

ก. การใช้ที่ดินในอนาคต

ในการวางแผนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวปทุมธานี จำเป็นต้องมีการกำหนดการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เพื่อให้การเจริญเติบโตของเมืองสอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม จากการคาดการณ์ประชากรปี พ.ศ. 2567 จะมีประชากรประมาณ 2,229,000 คน และ การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จากจำนวนประชากรและนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี จึงมีข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว คือควรมีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (สีน้ำตาลอ่อน) ในบริเวณแหล่งศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดที่มีคุณค่า ซึ่งประกอบไปด้วยบริเวณศาลากลางหลังเก่า ซึ่งเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า บริเวณอำเภอสามโคกซึ่งมีวัดเก่าแก่ออยู่หลายวัด รวมถึงชุมชนชาวมอญที่เป็นเอกลักษณ์ บริเวณเมืองโบราณ ณ ทูงพญาเมือง ถือเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้จะช่วยให้ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ไม่เกิดผลกระทบในด้านลบ และป้องกันไม่ให้ความเจริญเข้ามาทำลายศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่านี้ได้ เกิดประโยชน์ในแง่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับเขตชุมชนเมืองเสนอแนะให้ควบคุมอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีซึ่งต่อเนื่องมาจากสภาพเมืองในปัจจุบัน ส่วนในอำเภอสามโคกนั้น ไม่ควรให้ความเป็นเมืองเข้าไปรุกรานมาก กำหนดให้เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางการท่องเที่ยว

ปัจจุบันในผังเมืองรวมของจังหวัดปทุมธานีนั้นยังไม่มีควบคุมแหล่งศิลปวัฒนธรรมในบริเวณดังกล่าว การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินลักษณะนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.1 แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินสนับสนุนการท่องเที่ยว

สัญลักษณ์ ที่ดินประเภทชุมชน (สีชมพู) ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม และคลังสินค้า (สีม่วง)	ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (สีน้ำตาลอ่อน)

ข. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานโดยภาพรวม

การพัฒนาด้านการคมนาคม

ระบบคมนาคมขนส่งของจังหวัดต้องมีความสะดวก ปลอดภัย มีที่จอดรถเพียงพอในย่านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีทางเดินเท้าที่กว้างขวาง เน้นการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน พัฒนาระบบคมนาคมให้มีโครงข่ายครอบคลุมและสะดวกแก่การเข้าถึงในจังหวัดปทุมธานี เพื่อเชื่อมโยงกับจุดเปลี่ยนถ่ายระบบขนส่งมวลชนที่สำคัญ เช่น สถานีขนส่ง และสถานีรถไฟต่างๆ

ส่วนระบบคมนาคมทางน้ำ จังหวัดปทุมธานีมีแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองรังสิตที่สามารถพัฒนาเป็นระบบการคมนาคมทางน้ำ เพื่อเป็นทางเลือกในการเดินทางของประชาชน และนักท่องเที่ยว โดยขยายเส้นทางของเรือค่วนเจ้าพระยาจากเส้นทางเดินเรือท่าสิงขร - ทำนายนันทบุรี เข้ามายังพื้นที่ในเขตจังหวัดปทุมธานีตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงบริเวณศาลากลางหลังเก่า

การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างระบบต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดเชื่อมต่อระบบขนส่งมวลชนที่สำคัญ คือ บริเวณเทศบาลเมืองรังสิต ซึ่งเป็นจุดตัดของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305 ซึ่งมีรถประจำทางผ่านหลายสายทั้งการบริการขนส่งระหว่างจังหวัด และบริการขนส่งภายในจังหวัด รวมทั้งรถโดยสารไม่ประจำทางและรถรับจ้างประเภทต่างๆ เช่น สามล้อและรถจักรยานยนต์รับจ้าง กระจายอยู่ทั่วไป นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านซึ่งในอนาคตจะเป็นเส้นทางขยายของเรือค่วนเจ้าพระยา และมีทางรถไฟพาดผ่าน ซึ่งเป็นเส้นทางของรถไฟสายเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเป็นเส้นทางของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนสายสีแดงเข้ม (รังสิต – มหาชัย) โดยในบริเวณนี้ต้องมีการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งคนเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเปลี่ยนถ่ายระบบในการเดินทาง การเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่งอย่างเป็นระบบนั้นจะเป็นผลดีต่อการท่องเที่ยวในอนาคต ในแง่ความสะดวกและการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป

1. ระบบประปา การจัดให้มีระบบประปา มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาน้ำที่สะอาดและปลอดภัยแก่ชุมชน โดยมีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการและให้บริการได้ทั่วทุกพื้นที่ของชุมชน

ตารางที่ 6.7 การคาดประมาณการใช้น้ำประปาของประชากรในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ.2567

ประเภทประชากรจังหวัดปทุมธานี	ประชากรปี 2567	การใช้น้ำเฉลี่ย (ลบ.ม./ปี)*	ความต้องการน้ำใน อนาคต (ลบ.ม./ปี)
ประชากรทะเบียนราษฎร+ประชากรแฝง	2,666,000	65.7	175,156,200
ประชากรจร	452,000	10.95	4,949,400
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนต่อวัน	4,555	10.95	49,876
แรงงานภาคบริการท่องเที่ยว	1,139	65.7	74,814
รวม	3,123,694		180,230,289

*ค่าเฉลี่ยมาตรฐานจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

ปี พ.ศ. 2567 จังหวัดปทุมธานีต้องการปริมาณน้ำที่ใช้ทั้งหมดประมาณ 180,230,289 ลูกบาศก์เมตรต่อปี หรือคิดเป็น 493,782 ลูกบาศก์เมตรต่อวันโดยเฉลี่ย ดังนั้นสำนักงานการประปาปทุมธานีและสำนักงานการประปารังสิต จำเป็นต้องจัดหาแหล่งน้ำสำรองเพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอกับความต้องการ

แนวทางในการแก้ปัญหาการให้บริการประปาในพื้นที่ชุมชนเมืองที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน และป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในอนาคต มีดังนี้

- กำหนดแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณพอเพียงสามารถพัฒนาเป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปาได้ โดยเทศบาลต่าง ๆ อาจเข้าร่วมโครงการจัดหาน้ำสะอาด (พื้นที่ปริมาตรตลอดวันออก) ของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำเจ้าพระยา และโครงการจัดสรรน้ำต่างๆ

- กำหนดมาตรการในการรักษาสภาพของแหล่งน้ำผิวดินที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปาได้ โดยกำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์เพื่อการประปา ให้มีการถอยร่นแนวอาคารออกจากริมฝั่งในระยะที่เหมาะสม และควบคุมคุณภาพน้ำที่ทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ เพื่อให้ได้น้ำที่มีคุณภาพดีเหมาะสมสำหรับการผลิตประปา

- กำหนดให้มีการฟื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่มีปัญหาน้ำเสียให้ดีขึ้น เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองเพื่อการผลิตน้ำประปาในอนาคต

2. ไฟฟ้า เป็นสาธารณูปโภคที่สำคัญมากสำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเตรียมพลังงานไฟฟ้าที่เหมาะสมจะมีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ประชาชน เพื่อให้การบริการด้านการไฟฟ้ามีประสิทธิภาพสามารถรองรับการขยายตัวของเมือง ประชากร และนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้

การคาดการณ์ประมาณค่าความต้องการกระแสไฟฟ้าในอนาคต จากหน่วยการให้บริการมาตรฐาน (Standard Service Rate : SSR) X จำนวนประชากรในพื้นที่ให้บริการ

$$\begin{aligned} \text{SSR ของพื้นที่การไฟฟ้านครหลวง (MEA area)} &= 0.40 - 0.44 \quad \text{Kw / Capita} \\ &= 6.20 - 7.00 \quad \text{Kwh / Capita / Day} \\ \text{SSR ของพื้นที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (PEA area)} &= 0.09 - 0.10 \quad \text{Kw / Capita} \\ &= 1.20 - 1.40 \quad \text{Kwh / Capita / Day} \end{aligned}$$

ในการคาดการณ์การใช้ไฟฟ้าในอนาคตของจังหวัดปทุมธานีนั้นใช้ SSR ของพื้นที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 6.8 แสดงการคาดประมาณความต้องการกระแสไฟฟ้าในอนาคต ปี 2567

ประเภทประชากร จังหวัดปทุมธานี	ประชากร ปี 2567 (คน)	SSR of PEA area (Kw/Capita)	SSR of PEA area (Kwh/Capita /Day)	ความต้องการ กระแสไฟฟ้า ในอนาคต (Kw/Capita)	ความต้องการ กระแสไฟฟ้า ในอนาคต (Kwh/Capita/Day)
ประชากรทะเบียน ราษฎร+ประชากร แฝง	2,666,000	0.09	1.2	239,940	3,199,200
ประชากรจร	452,000	0.09	1.2	40,680	542,400
จำนวนผู้เยี่ยมชม ต่อวัน	4,555	0.09	1.2	410	5,466
แรงงานภาคบริการ ท่องเที่ยว	1,139	0.09	1.2	102	1,366
รวม	3,123,694			281,132	3,748,432

ปี พ.ศ. 2567 จะมีปริมาณการใช้ไฟฟ้า 3,748,432 Kwh/Capita/Day หรือ 281,132 Kwh/Capita ซึ่งเท่ากับ 281.13 Mw/Capita โดยประมาณ ในปัจจุบัน สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปทุมธานี สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคชัยบุรี และสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาครังสิต สามารถรองรับการใช้ไฟฟ้าของประชาชนในพื้นที่ได้สูงสุดถึง 720 Mw/Capita จึง

มีความเพียงพอต่อความต้องการในอนาคต อย่างไรก็ตามก็อาจจะต้องตรวจสอบการเพิ่มสถานีควบคุมแรงดันไฟฟ้า เพื่อมิให้เกิดปัญหาตามมา

3. โทรศัพท ระบบการโทรคมนาคมเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ สำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องจัดเตรียมจำนวนเลขหมาย และโทรศัพทสาธารณะให้เพียงพอ สามารถสนองความต้องการของประชาชนในอนาคตได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านธุรกิจและการติดต่อข่าวสาร และให้การบริการโทรศัพทที่มีความสะดวกและเป็นไปอย่างทั่วถึง

4. การกำจัดขยะมูลฝอย การกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน เนื่องจากการขยายตัวของเมือง การเพิ่มจำนวนประชากร ประกอบกับ พื้นที่ว่างที่เคยทิ้งขยะน้อยลง การทิ้งขยะเคลื่อนกลาดโดยไม่ผ่านวิธีกำจัดที่ถูกต้องจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงต้องมีการวางระบบการรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากขยะ ได้แก่ การป้องกันมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ที่เกิดจากการทิ้งขยะโดยไม่ผ่านวิธีการกำจัดที่ถูกต้อง ป้องกันการเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและพาหะนำโรคโดยสัตว์ต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ป้องกันความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และป้องกันการทำลายสุนทรียภาพ เป็นต้น โดยในพ.ศ. 2567 จังหวัดปทุมธานีจะมีปริมาณมูลฝอยประมาณ 1,497,400 กิโลกรัมต่อวัน จึงควรเตรียมระบบการกำจัดขยะมูลฝอยให้เพียงพอต่อปริมาณมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ควรมีสถานที่คัดแยกขยะมูลฝอยเบื้องต้นก่อนนำไปยังศูนย์กำจัดมูลฝอยรวม เพื่อให้เหลือปริมาณมูลฝอยที่เข้าสู่กระบวนการเผาให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานในการเผาผลาญ และเป็นการประหยัดเชื้อเพลิงในการขนถ่ายมูลฝอยไปยังศูนย์กำจัดมูลฝอยรวมเนื่องจากในแต่ละท้องที่จะมีปริมาณขยะมูลฝอยหลังจากการคัดแยกในปริมาณที่น้อยลงทำให้ประหยัดเที่ยวรถในการขนย้ายมูลฝอย ซึ่งด้วยวิธีการจัดการระบบนี้จะสามารถช่วยในการลดปริมาณขยะได้ค่อนข้างรวดเร็วและหากมีการจัดการที่ดีก็จะช่วยทั้งในส่วนของค่าใช้จ่ายและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

5. ระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเสียเพื่อระบายน้ำที่ได้ผ่านการใช้ประโยชน์แล้วจากแหล่งชุมชน พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม น้ำเหล่านี้จะมีสิ่งเจือปน เช่น ผงซักฟอก น้ำมัน ยาฆ่าแมลง เป็นต้น หากปล่อยซึมลงดินลงไปปนเปื้อนกับน้ำใต้ดิน ทำให้น้ำผิวดินและน้ำใต้ดินสกปรก ปนเปื้อน เมื่อชุมชนหนาแน่นขึ้นปัญหาน้ำเสียยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ดังนั้นการวางผังระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียจะมีประโยชน์ในการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากน้ำเสีย ได้แก่ การป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ป้องกันความเสียหายต่อการเกษตร ป้องกันการทำลายระบบนิเวศในน้ำ เป็นต้น โดยใน พ.ศ. 2567 คาดว่าปริมาณน้ำเสียจากชุมชนประมาณ 215,670 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน การก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์ในการพิจารณาหาตำแหน่งที่ตั้งโรงบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม ดังนี้

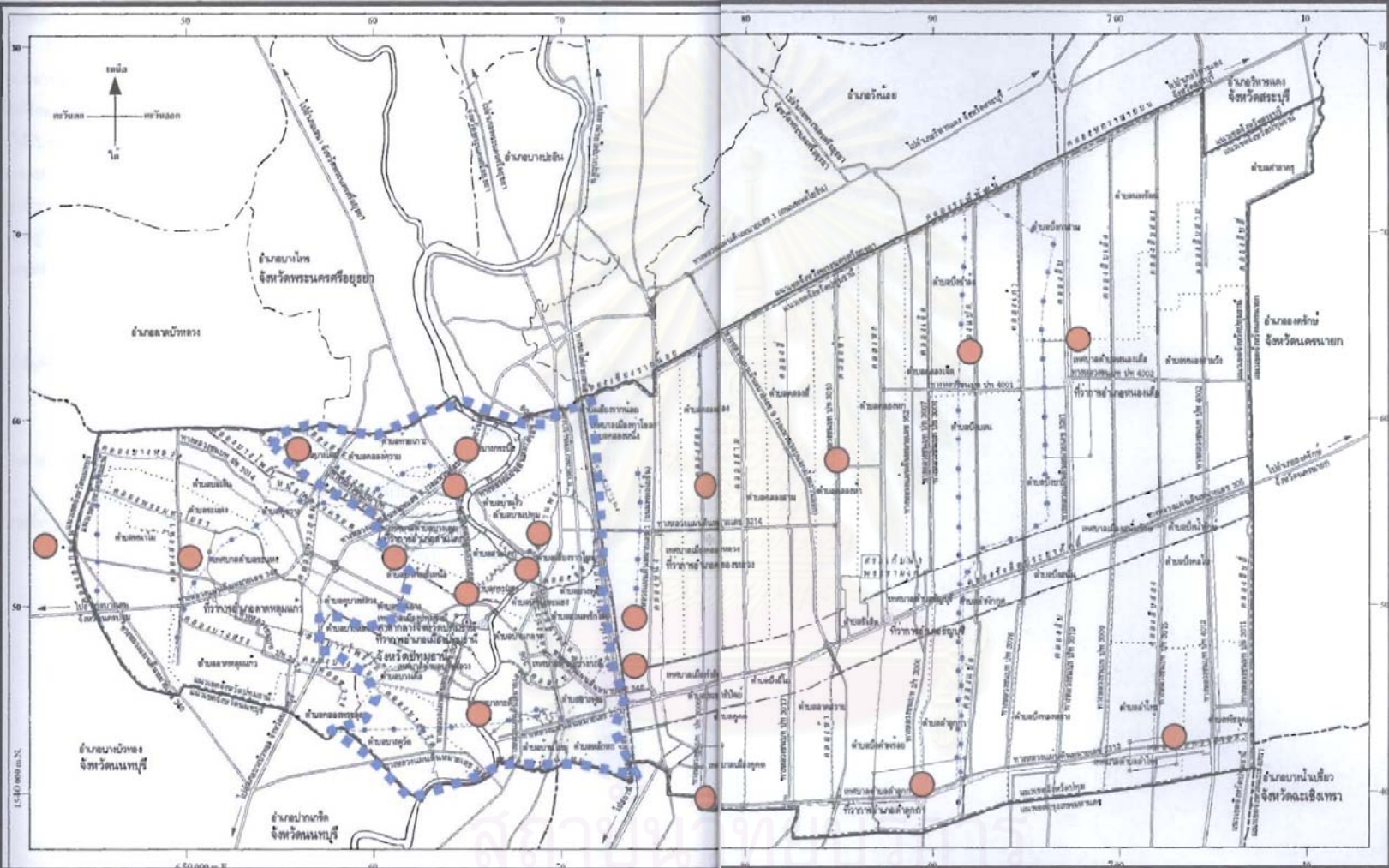
- ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งกำเนิดของน้ำเสีย
 - ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับบริเวณแหล่งรองรับน้ำทิ้งที่จะปล่อยออกมา และน้ำท่วมไม่ถึง
 - ต้องเป็นพื้นที่ที่มีราคาที่ดินต่ำและยังไม่มีแผนการพัฒนาที่ดินบริเวณดังกล่าว
 - ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความสะดวกในการเข้าถึงระบบบำบัดน้ำเสีย
 - ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในระยะรัศมี 1 กิโลเมตร ของพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้แล้ว

การพัฒนาสาธารณูปการ

1. สถานีตำรวจ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชากร และนักท่องเที่ยว ในจังหวัดปทุมธานี ในอำเภอสามโคกและอำเภอเมืองปทุมธานีนั้นมีสถานีตำรวจค่อนข้างครอบคลุมพื้นที่ แต่จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันยังมีปัญหาเรื่องความปลอดภัยอยู่มาก จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยการเพิ่มจุดตรวจ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และเพียงพอต่อการควบคุมดูแล โดยเฉพาะจุดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

2. สถานีดับเพลิง การดับเพลิงเป็นการบริการที่จำเป็นที่รัฐพึงมีให้แก่ประชาชนเพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นตลอดเวลา ในอนาคตควรมีรถดับเพลิงและสถานีดับเพลิงให้เพียงพอกับความ ต้องการ และครอบคลุมทุกพื้นที่ สามารถเดินทางไปเข้าสู่สถานที่เกิดเหตุได้ภายในระยะเวลาอันสั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.2 ที่ตั้งสถานีตำรวจ จังหวัดปทุมธานี

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

- สัญลักษณ์
- ■ ■ บริเวณอำเภอสามโคก และอำเภอเมืองปทุมธานี
 - สถานีตำรวจ

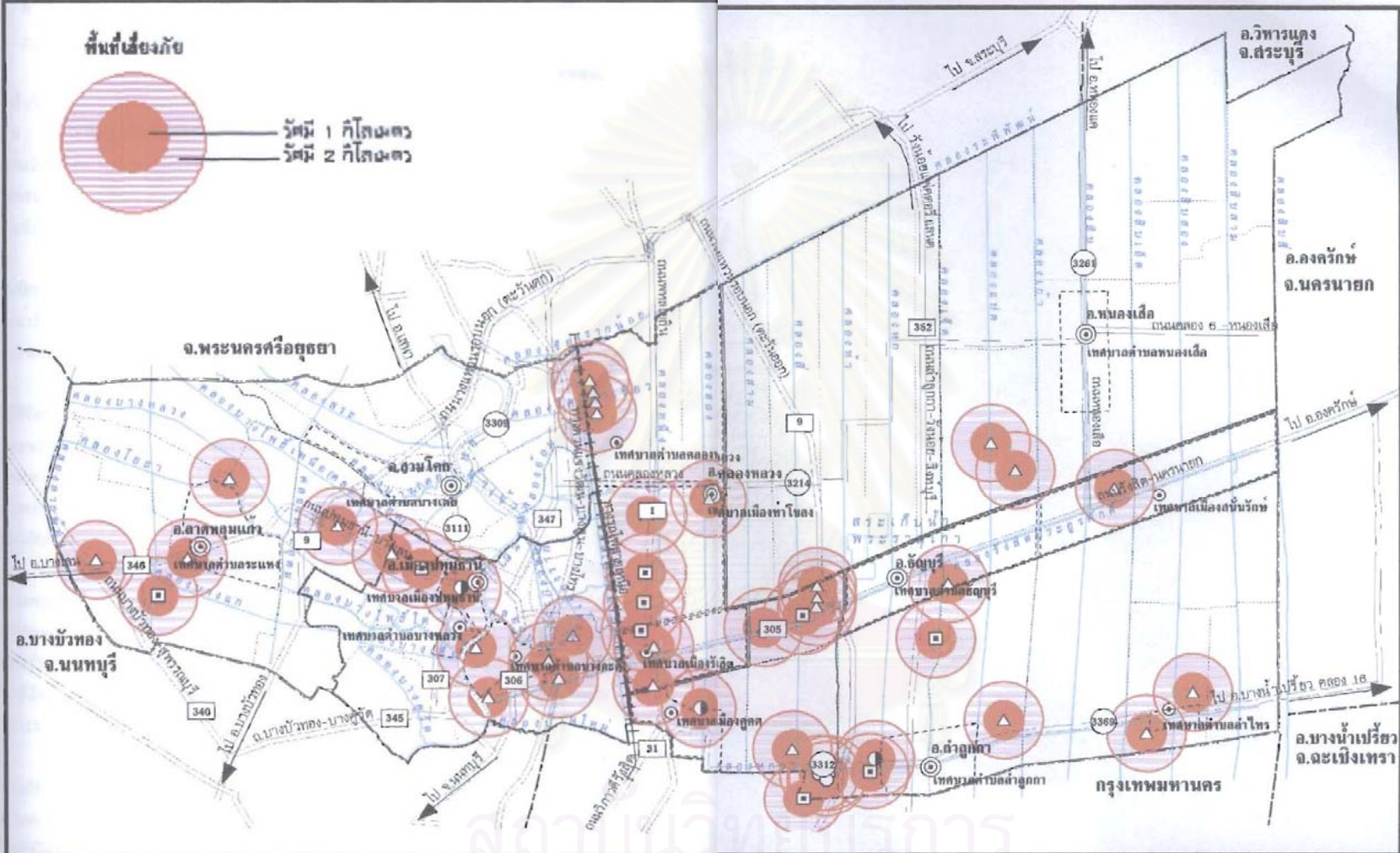

การพัฒนาาระบบป้องกันพื้นที่เสี่ยงภัย

ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่เสี่ยงภัยหลายแห่งที่เกิดจากคลังน้ำมันเชื้อเพลิง สถานีบรรจุก๊าซ สถานีบริการก๊าซ โรงงานอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงจากสารเคมีอันตรายร้ายแรง ส่วนในพื้นที่ศึกษาอำเภอสามโคกและอำเภอเมืองปทุมธานีนั้น อำเภอสามโคกค่อนข้างที่จะอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รับอันตราย และเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างปลอดภัย สำหรับอำเภอเมืองปทุมธานีจะมีพื้นที่เสี่ยงภัยกระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งตรงจุดนี้ควรมีการป้องกันอย่างถูกต้องเพื่อลดการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นได้ พื้นที่เสี่ยงภัยเหล่านี้มีโอกาสมาก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และอสังหาริมทรัพย์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในรัศมี 1-3 กิโลเมตรได้ เช่น การเกิดไฟไหม้ การเกิดระเบิด เป็นต้น ดังนั้นจึงควรมีการควบคุมพื้นที่ดังกล่าวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน

ในพื้นที่เสี่ยงภัยในรัศมี 1-3 กิโลเมตร ควรกำหนดมาตรการในการป้องกัน ดังต่อไปนี้

- ประกาศเตือนประชาชนที่อยู่อาศัยและทำงานในรัศมี 1-3 กิโลเมตร ให้ทราบว่ายู่ในรัศมีพื้นที่เสี่ยงภัย
- ให้ชะลอการพัฒนาในพื้นที่เสี่ยงภัยในรัศมี 1-3 กิโลเมตร
- ควบคุมปริมาณของการขยายตัว เช่น การกำหนดจำนวนสูงสุดของใบอนุญาตการปลูกสร้างอาคารที่จะอนุญาตให้ได้ในแต่ละปี
- ควบคุมความหนาแน่นของการพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ควบคุมขนาดแปลงที่ดินต่ำสุดที่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร เป็นต้น
- ควบคุมความสูงอาคารเพื่อลดอุปสรรคในการให้บริการ เช่น การดับเพลิง เป็นต้น

พื้นที่เสี่ยงภัย

พื้นที่เสี่ยงภัย 1
พื้นที่เสี่ยงภัย 2

แผนที่ 6.3 พื้นที่เสี่ยงภัย

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

- สัญลักษณ์
- บริเวณอำเภอสามโคก และอำเภอเมืองปทุมธานี
 - คลังน้ำมัน
 - ◼ สถานีบรรจูก๊าซ
 - △ สารเคมีอันตราย
 - ◐ สถานีบริการก๊าซ

ก. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว

ภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยว

จังหวัดปทุมธานีมีทุนทางวัฒนธรรมอยู่แล้ว เนื่องจากในอดีตมีวัฒนธรรมชนชาติมอญอยู่ ทั้งในปัจจุบันยังคงมีร่องรอยให้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ให้เห็นอยู่ ซึ่งเหมาะแก่การนำมาเป็นจุดเด่น เช่น จัดให้มีถนนสายวัฒนธรรมทั้งทางบก และทางน้ำโดยการล่องเรือชมทัศนียภาพในเวลากลางวันผสมผสานกับการเดินทางทางบกชมวัด และแหล่งโบราณสถานริมน้ำ ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลาย เนื่องจากความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร จึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ

แม้แหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ใกล้กัน ไม่เหมือนอยุธยาหรือสุโขทัยที่แหล่งโบราณสถานที่สำคัญจะเป็นกลุ่มก้อนที่สามารถปั่นจักรยานไปได้สะดวก แต่จังหวัดปทุมธานีน่าจะใช้พื้นที่ริมคลองและแม่น้ำให้เป็นประโยชน์ โดยการปรับปรุงให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำมีเรือรับส่ง หรือนำชมโบราณสถาน วัดต่างๆ แทน เพื่อเพิ่มการท่องเที่ยวที่หลากหลายอีกทาง

ควรมีการสร้างการท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตควบคู่ไปด้วย เนื่องจากมีวัฒนธรรมมอญที่น่าศึกษา วิถีชีวิตที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธา เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม ที่แสดงออกในรูปแบบของพิธีกรรมและพิธีการ รวมไปถึงการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การรับประทานอาหาร ภาษาพูด และการประกอบอาชีพที่ส่วนหนึ่งแสดงถึงความสามารถในเชิง ช่างสร้างงานฝีมือที่งดงาม คือหนึ่งในทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของประเทศ

ในอดีตการเดินทางท่องเที่ยวในบ้านเรา เป็นเพียงการเดินทางไปในที่ต่างๆ เพื่อชมธรรมชาติที่บริสุทธิ์สวยงาม เป็นการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น แต่ปัจจุบันทิศทางการท่องเที่ยวเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในเส้นทางของการศึกษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รูปแบบหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยม คือ การท่องเที่ยวในรูปแบบ “โฮมสเตย์” ที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าไปใช้ ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกับคนในท้องถิ่น อยู่บ้านเดียวกัน ทำกิจกรรมต่างๆ

การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ปฏิบัติตนเหมือนกับชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เช่น เข้าขึ้นทำอาหาร เตรียมใส่บาตร สายหน่อยออกไปทำไร่นา ปลูกผัก ผู้หญิงอาจอยู่บ้านทำงานฝีมือ ทอผ้า จักสาน ได้รับประทานอาหาร ท้องถิ่น ซึ่งอาจเก็บผัก ตกปลาตนเอง ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนที่ต่างไปจากที่เราเป็นอยู่ ซึ่งในจังหวัดปทุมธานีน่าจะมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางนี้เพิ่มขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกทาง

วิสัยทัศน์ในการพัฒนา จังหวัดปทุมธานีจะเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายเช่นเดียวกับ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนนทบุรี ภายในปี 2568

เป้าหมาย คือ ส่วนแบ่งของนักท่องเที่ยวจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 10 และ จังหวัดนนทบุรี ร้อยละ 5 ของจำนวนนักท่องเที่ยวจังหว้ดดังกล่าวที่คาดการณ์ไว้ในปี 2568

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา แบ่งเป็น 3 หัวข้อต่างๆ ดังนี้ สอดคล้องกับแผนของประเทศและ จังหวัดปทุมธานี

1) เพิ่มขีดความสามารถด้านการตลาด ให้มีส่วนแบ่งด้านการตลาดเพิ่มมากขึ้นในอนุภาค วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งของนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์ที่ 1 ประสานการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระดับอนุภาค

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาเรื่องการประชาสัมพันธ์และระบบสารสนเทศ

2) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับมาตรฐาน ที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเน้นเชิงศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนามาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

3) การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

แผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

แผนในการพัฒนานั้นเสนอแนะให้แบ่งออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ แผนระยะแรกเป็น แผนการพัฒนาแบบเร่งด่วน ซึ่งจะอยู่ในช่วง 5 ปีแรกของการพัฒนา แผนการพัฒนาแบบ เร่งด่วนนี้จะต้องเลือกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในทุกๆด้านอยู่พอสมควรแล้ว พิจารณา ควบคู่ไปกับคนสนใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เพื่อให้รีบดำเนินการเปิดเป็น แหล่งท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รู้จัก แผนระยะที่สอง ซึ่งจะ อยู่ในช่วง 10 ปี ในการพัฒนานี้จะต้องเลือกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ ค่อนข้างน้อย แต่ยังอยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการพัฒนาอาจต้องใช้ระยะเวลาและ งบประมาณในการลงทุนมากขึ้น แผนระยะที่สาม แผนการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งจะอยู่ในช่วง 20 ปี สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการปรับปรุงความ พร้อมด้านต่างๆ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ อาจยังไม่มีการพัฒนาใดๆเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้ ระยะเวลาและงบประมาณที่ค่อนข้างสูงมาก พิจารณาประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจค่อนข้างน้อยกว่าในระยะแรกและระยะสอง

เกณฑ์ในการพิจารณาการวางแผนโครงการในแต่ละช่วง

การเสนอแนะแผนในระยะต่างๆ จะใช้ตัวชี้วัดเพื่อประเมินโครงการต่างๆที่จะเกิดขึ้น ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดจะมีความสำคัญต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษาจะให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดที่สามารถทำเกิดแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างรายได้ ตัวชี้วัดมีดังต่อไปนี้

งบประมาณการดำเนินการ งบประมาณของโครงการในระยะ 5 ปีแรกนั้นควรที่จะมีงบลงทุนไม่สูงมากนักถึงปานกลาง เนื่องจากจะต้องจัดสรรงบประมาณต่างๆ ที่ได้มาอย่างจำกัดในโครงการต่างๆ ถ้าโครงการมีงบลงทุนสูงมาก อาจเกิดความเสี่ยงด้านทางการเงินขึ้น โครงการใดที่ใช้งบประมาณไม่สูงมากจะได้รับคะแนนการประเมินสูง

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ระยะเวลาของโครงการในระยะแรกควรที่จะเร่งดำเนินการใช้ช่วงเวลาอันสั้น ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาโดยตรง โครงการใดมีระยะเวลาในการดำเนินโครงการสั้น จะได้รับคะแนนการประเมินสูง

ศักยภาพในการรองรับการพัฒนาเบื้องต้น โครงการที่จะเกิดขึ้นในระยะแรกนั้นควรที่จะเป็นโครงการที่ศักยภาพในปัจจุบันนั้นเอื้ออำนวยให้เกิดโครงการต่อเนื่องไปได้ในเบื้องต้น เช่น มีถนนที่มีสภาพดีอยู่แล้ว มีสิ่งก่อสร้างบางอย่างที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นจากเดิมได้โดยไม่ต้องสร้างขึ้นมาใหม่ หรือมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการอยู่เดิมแล้วเพียงแค่จัดหาเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการ สถานที่ใดที่มีศักยภาพรองรับอยู่แล้วจะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดนี้จึงให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 2

ความต้องการของนักท่องเที่ยว มีความสำคัญมากในการประเมิน เนื่องจากสถานที่ใดที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากที่สุด ควรที่จะได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการโดยเร่งด่วน เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว เมื่อเทียบกับสถานที่ที่ได้รับความสนใจน้อย การพัฒนาในสถานที่นั้นจึงอาจไม่คุ้มกับงบประมาณที่ลงทุนไป ตัวชี้วัดนี้จึงให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.9 ตารางการประเมินการวางแผนโครงการระยะต่างๆ

ลำดับ ที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	เกณฑ์การพิจารณาการวางแผนโครงการ				รวม
		งบประมาณ	ระยะเวลา ในการ ดำเนิน โครงการ	ศักยภาพ รองรับ การ พัฒนา เบื้องต้น (2)	ความ ต้องการ นักท่องเที่ยว (3)	
1. กลุ่มแหล่งโบราณคดี		1.4	1.4	1.8	6	10.6
1	จัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์	1	1	2	6	10
2	จัดสร้างท่าเรือ	2	2	2	6	12
3	จัดสร้างพิพิธภัณฑสถานขนาดเล็ก	2	2	1	6	11
4	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	1	1	2	6	10
5	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	1	1	2	6	10
2. กลุ่มเมืองสามโคก		1.4	2	4.4	6	13.8
1	พัฒนาและจัดสร้างพิพิธภัณฑสถานวัดสิงห์	1	2	4	6	13
2	พัฒนาหมู่บ้านวัฒนธรรมวัดเจติยทัตถ์	1	2	6	6	15
3	ปรับปรุงโบราณสถาน	1	2	4	6	13
4	จัดสร้างท่าเรือเพิ่มตามวัดในกลุ่ม	2	2	4	6	14
5	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	2	2	4	6	14
6	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	2	2	4	6	14
3. กลุ่มเมืองปทุมธานี		2.6	3	5.6	3.6	14.8
1	ปรับปรุงทัศนียภาพ	2	3	4	6	15
2	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	3	3	6	3	15
3	ปรับปรุงโบราณสถาน	3	3	6	3	15
4	จัดสร้างพิพิธภัณฑสถานขนาดเล็ก	3	3	6	3	15
5	จัดระบบการสัญจรใหม่	2	3	6	3	14
6	เดินสายไฟฟ้าใต้ดิน	1	1	2	3	7
7	จัดสร้างที่หมายตา (Landmark)	2	2	4	3	11

ตารางที่ 6.10 ตารางการประเมินการวางแผนโครงการระยะต่างๆ (ต่อ)

ลำดับ ที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	เกณฑ์การพิจารณาการวางแผนโครงการ				รวม
		งบประมาณ	ระยะเวลา ในการ ดำเนิน โครงการ	ศักยภาพ รองรับ การ พัฒนา เบื้องต้น (2)	ความ ต้องการ นักท่องเที่ยว (3)	
4.กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ		2.5	2.5	5	9	19
1	จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวครบ วงจร	2	2	4	9	17
2	สร้างและปรับปรุงท่าเรือ					
	ท่าวัดสิงห์	3	3	6	9	21
	ท่าวัดเจดีย์ทอง	2	2	4	9	17
	ท่าวัดไผ่ล้อม	3	3	6	9	21
	ท่าชุมชนศาลาแดง	2	2	4	9	17
	ท่าวัดชินวราราม	2	2	6	9	19
3	พัฒนาเส้นทางรอบแม่น้ำอ้อม	1	2	4	9	16
4	ปรับปรุงถนนทางเข้าสู่ท่าเรือ	2	2	4	9	17
5	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	2	2	4	9	17
6	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	2	2	4	9	17
7	พัฒนาระบบขนส่งทางน้ำและทางบก	2	2	4	9	17
8	งานประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	2	2	4	9	17

* หมายเหตุ : ค่ายิ่งมากคือเหมาะสมที่จะเป็นโครงการระยะสั้น ค่ายิ่งน้อยคือเหมาะสมที่จะเป็นโครงการระยะยาว การประเมินอ้างอิงจากการสำรวจภาคสนาม

แผนพัฒนาระยะแรก ช่วง 5 ปีแรก

พัฒนากลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มการท่องเที่ยวนี้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง จึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในระยะแรก โดยใช้การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก

แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ (กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา)

การพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีประสิทธิภาพควรที่จะมีสถานที่ที่เป็นศูนย์กลาง ที่เป็นท่าเรือหลักสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นศูนย์รวมทุกอย่างสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะฉะนั้นสถานที่แห่งนี้จะต้องมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในทุกๆ ด้าน ซึ่งสถานที่ที่มีความเหมาะสมที่สุด คือ บริเวณศาลากลางหลังเก่า ซึ่งบริเวณนี้เป็นท่าเรือเทศบาล มีอยู่หลายท่า และมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวมากที่สุด ประกอบกับเป็นศูนย์รวมหน่วยงานราชการ จึงมีความเหมาะสมอย่างมากที่จะจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในบริเวณนี้ ซึ่งจะใช้สถานที่นี้เป็นท่าเรือหลักในการกระจายนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ โดยทางเรือ และพิจารณาสร้างท่าเรือบริเวณจุดที่มีความน่าสนใจต่างๆ สถานที่ที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้

-วัดสิงห์และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง เป็นจุดที่มีท่าเรืออยู่แล้วและมีความน่าสนใจของแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า แต่ปัจจุบันยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว และยังมีปัญหาความสกปรก ประกอบกับโบราณสถานค่อนข้างอยู่ในสภาพชำรุด ทางจังหวัดต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว

-วัดไผ่ล้อม เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันเป็นอย่างดี ในชื่อเสียงของนกปากห่าง และมีท่าเรือที่พร้อมอยู่แล้ว ประกอบกับปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวและบริษัทนำเที่ยวมาเยี่ยมชมเยื้องย่นอยู่บ่อยครั้ง จึงเป็นจุดที่มีความพร้อมมากที่สุด และสามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ทันที และจากการสำรวจจุดนี้มีนักท่องเที่ยวลงความเห็นว่า เป็นจุดที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว

-บริเวณชุมชนศาลาแดง ชุมชนนี้มีชื่อเสียงมากในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบชาวมอญที่คงไว้ได้เป็นอย่างดี เคยได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นมากมาย และยังมีเรือนมอญที่มีอายุกว่า 150 ปี หากชมได้ยากมาก ชาวชุมชนแห่งนี้มีอาชีพค้าไม้ครีที่ติดมากต่อนักท่องเที่ยว จึงเป็นจุดหนึ่งที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก และอาจพิจารณาให้มีการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์

-วัดชินวรารามวรวิหาร เป็นวัดใหญ่ที่เหมาะสมสำหรับให้นักท่องเที่ยวแวะเพื่อสักการบูชา เป็นสิริมงคล จุดนี้มีความพร้อมในหลายๆด้าน เช่น ท่าเรือ และยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกมาก เนื่องจากเป็นวัดใหญ่และอยู่บริเวณชุมชน

-เส้นทางรอบแม่น้ำอ้อมหรือเกาะเกร็ดใหญ่ เป็นเกาะที่เกิดจากการขุดคลองลัดในสมัยก่อน ทำให้บริเวณเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำที่น่าสนใจอย่างมาก เนื่องจากบ้านเรือนริมน้ำส่วนใหญ่ยังคงวิถีชีวิตริมน้ำได้เป็นอย่างดี มีความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นการย้อนรอยประวัติศาสตร์ซึ่งหลายจุดเป็นชุมชนโบราณ

จากสำรวจ ทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยากให้อารมณ์แบบการท่องเที่ยวที่กลุ่มนี้มีการท่องเที่ยวโดยมีมัคคุเทศก์คอยอธิบาย และคงสภาพเดิมตามธรรมชาติไว้ให้มากที่สุด จึงควรที่จะมีการฝึกมัคคุเทศก์ประจำเรือให้อธิบายถึงความสำคัญของสถานที่ต่างๆ อย่างละเอียด ครบถ้วน และตามสถานที่ต่างๆ จะต้องพยายามคงไว้ตามธรรมชาติให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการก่อสร้างต่อเติมที่จะเป็นการทำลายทัศนียภาพโดยใช่เหตุ แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรมีการกระทำที่กระทบกระเทือนน้อยที่สุด

เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุม นักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการอธิบายรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน และความน่าสนใจต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น จากแจกแผ่นพับ การสร้างเว็บไซต์เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัด เป็นต้น และพยายามผลักดันให้ปทุมธานีมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวในเรื่องของการท่องเที่ยวทางน้ำ ซึ่งควรมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีรูปแบบหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น การจัดเส้นทางสักการะไหว้พระ 9 วัด การจัดเส้นทางวัฒนธรรมชาวมอญ การจัดเส้นทางย้อนอดีตแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาในด้านบริการพื้นฐาน

จากการสำรวจพบว่าปัญหาที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ ปัญหาขยะ และการรักษาความสะอาดไม่ดี จึงควรมีมาตรการในการจัดเก็บขยะที่ดีโดยการเพิ่มรถเก็บขยะให้มากขึ้นและครอบคลุมพื้นที่ รวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชนหันมาใส่ใจในการรักษาความสะอาดมากขึ้น การทิ้งขยะให้ถูกที่ถูกทาง และทิ้งในที่ที่จัดเตรียมไว้ให้ ควรมีการเพิ่มถังขยะตามจุดต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น และระบบการกำจัดทำลายขยะควรต้องให้ได้มาตรฐาน

ปัญหาเรื่องถนนเป็นปัญหาที่สำคัญรองลงมา ถนนหลายสายยังมีสภาพที่ทรุดโทรม ในการพัฒนานั้นควรพัฒนาให้สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ กล่าวคือ ควรพัฒนาถนนที่เป็นเส้นทางเข้าสู่บริเวณท่าเรือก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงบริเวณท่าเรือ เส้นทางที่ควรพิจารณาแก้ไขเป็นอันดับแรกคือ ถนนสายสามโลก-วัดสะแก หรือเส้นทางเข้าถึงแหล่งโบราณคดีเตาโอ่งอ่างและวัดสิงห์ ซึ่งเป็นจุดที่จะมีท่าเรือบริการ ปัจจุบันถนนอยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก

ปัญหาที่สำคัญรองลงมาคือ เรื่องความปลอดภัย เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเมื่อนักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัย จะทำให้มีทัศนคติที่ดีและมีโอกาสกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ดังนั้นจึงควรเพิ่มป้อมตำรวจหรือจุดตรวจให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวในทุกจุด ที่มีการกำหนดเป็นท่าเรือย่อย เพื่อการสอดส่องดูแลอย่างทั่วถึง ส่วนเรือที่ใช้ในการท่องเที่ยวก็ควรมีมาตรฐานความปลอดภัยที่ดี เช่น มีเสื้อชูชีพอย่างเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่อยู่บนเรือ มีการซ่อมบำรุงเรือทุกครั้งก่อนให้บริการ เป็นต้น และการสร้างท่าเรือก็ต้องได้มาตรฐาน

ควรมีการพิจารณาเรื่องระบบขนส่งมวลชนทางน้ำ และขยายเส้นทางเรือโดยสารของเรือ
ด่วนเจ้าพระยา ซึ่งปัจจุบันสิ้นสุดแค่ท่าบ้านนนท์ให้มาถึงบริเวณศาลากลางเก่า เพื่ออำนวยความสะดวก
สะดวกให้นักท่องเที่ยวที่อีกทางหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนพัฒนาระยะที่สอง ช่วง 5 - 10 ปี

พัฒนากลุ่มเมืองปทุมธานีควบคู่ไปกับกลุ่มเมืองสามโคก ทั้งสองกลุ่มนี้มีความพร้อมค่อนข้างสูง จึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาทั้งในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ ในการพัฒนาช่วงแรกของระยะที่สอง จะเน้นไปที่การพัฒนากลุ่มเมืองปทุมธานีเป็นหลักเนื่องจากปัจจุบันมีความพร้อมที่ค่อนข้างมาก จึงใช้งบประมาณและระยะเวลาพัฒนาไม่มากนัก ประกอบกับเมื่อพัฒนากลุ่มเมืองปทุมธานีแล้ว ยังจะช่วยเป็นการส่งเสริมและสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพราะตรงจุดนี้ได้มีการพัฒนาเป็นบริเวณศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางน้ำไปในการพัฒนาระยะแรก ส่วนในช่วงหลังของระยะที่สองจึงทำการพัฒนากลุ่มเมืองสามโคก

แนวทางการพัฒนากลุ่มเมืองปทุมธานี

แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ประกอบไปด้วยสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ คือ ศาลากลางหลังเก่า ศาลจังหวัด จวนผู้ว่าราชการจังหวัด แพขาว ซึ่งปัจจุบันได้อนุรักษ์ไว้และขึ้นทะเบียนของกรมศิลปากรเป็นโบราณสถานของชาติ อาคารทั้งหมดรวมกลุ่มกันอยู่ในบริเวณซึ่งเรียกว่าย่านประวัติศาสตร์ ซึ่งอยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีทัศนียภาพที่สวยงามมาก แต่ในปัจจุบันทัศนียภาพภายในบริเวณนี้ยังไม่มีได้รับการพัฒนาใดๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีสภาพที่สกปรกไม่น่าดู รดจอดเกาะกะไม่เป็นที่เรียบร้อย มีร้านค้าแผงลอยเคลื่อนริมถนนและริมแม่น้ำ จึงต้องทำการปรับปรุงทัศนียภาพภายในบริเวณนี้เป็นการเร่งด่วน ดังต่อไปนี้

ควรมีการจัดที่จอดรถให้เป็นระเบียบและมีเส้นแบ่งแนวชัดเจน ซึ่งอาจใช้ส่วนหนึ่งของลานอเนกประสงค์กันเป็นที่จอดรถ

เพิ่มมาตรการในการควบคุมร้านค้าแผงลอยต่างๆ ให้ตั้งอยู่ในที่ที่จัดให้ ซึ่งบริเวณตั้งแต่ตัวอาคารที่เก่าแก่ไปจนถึงริมแม่น้ำเจ้าพระยากำหนดให้ห้ามมีร้านค้าใดๆ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ตัวร้านค้ามาบดบังและทำลายทัศนียภาพแม่น้ำเจ้าพระยาที่สวยงาม และควบคุมเรื่องขยะที่เกิดจากร้านค้า ให้ทิ้งขยะตามที่จัดเตรียมไว้ให้เท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสกปรกไม่น่าดู

สร้างบรรยากาศการเป็นย่านประวัติศาสตร์เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาที่บริเวณนี้เกิดความประทับใจ อาจสร้างที่หมายตา (landmark) โดยดึงเอกลักษณ์ความเป็นมอญออกมาเป็นสัญลักษณ์ของปทุมธานี เพื่อให้นักท่องเที่ยวจดจำได้บริเวณใจกลางลานอเนกประสงค์ เช่น สร้างอนุสาวรีย์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาวมอญหรืออาจเป็นสิ่งอื่นๆ ที่จะสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองปทุมธานีที่มีชาวมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และอาจมีการแสดงสินค้า เช่น สินค้า OTOP บริเวณนี้เพื่อสร้างความคึกคักและเป็นการสร้างรายได้ให้ท้องถิ่น

ควรมีการปรับปรุงโบราณสถานต่างๆ ให้สามารถเข้าไปเยี่ยมชมได้ และภายในอาจจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก ที่จัดแสดงนิทรรศการต่างๆ อธิบายให้เข้าใจถึงความสำคัญและประวัติความเป็นมา บริเวณศาลจังหวัดนั้นปัจจุบันอยู่ในสภาพชำร่วยมาก จนไม่สามารถเข้าไปเยี่ยมชมภายในได้ ควรมีการบูรณะอย่างถูกวิธีเพื่อให้สามารถเข้าไปชมภายในได้ และจัดแสดงนิทรรศการประวัติความเป็นมาของย่านนี้ ส่วนแพขาวซึ่งกำลังมีการปรับปรุงใหม่ ควรมีคำอธิบายที่บอกถึงความสำคัญของสถานที่ด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ

จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นครบวงจร เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดกลางการท่องเที่ยวทางน้ำด้วย จึงมีความเหมาะสม ภายในศูนย์นี้จะมีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด และให้บริการความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

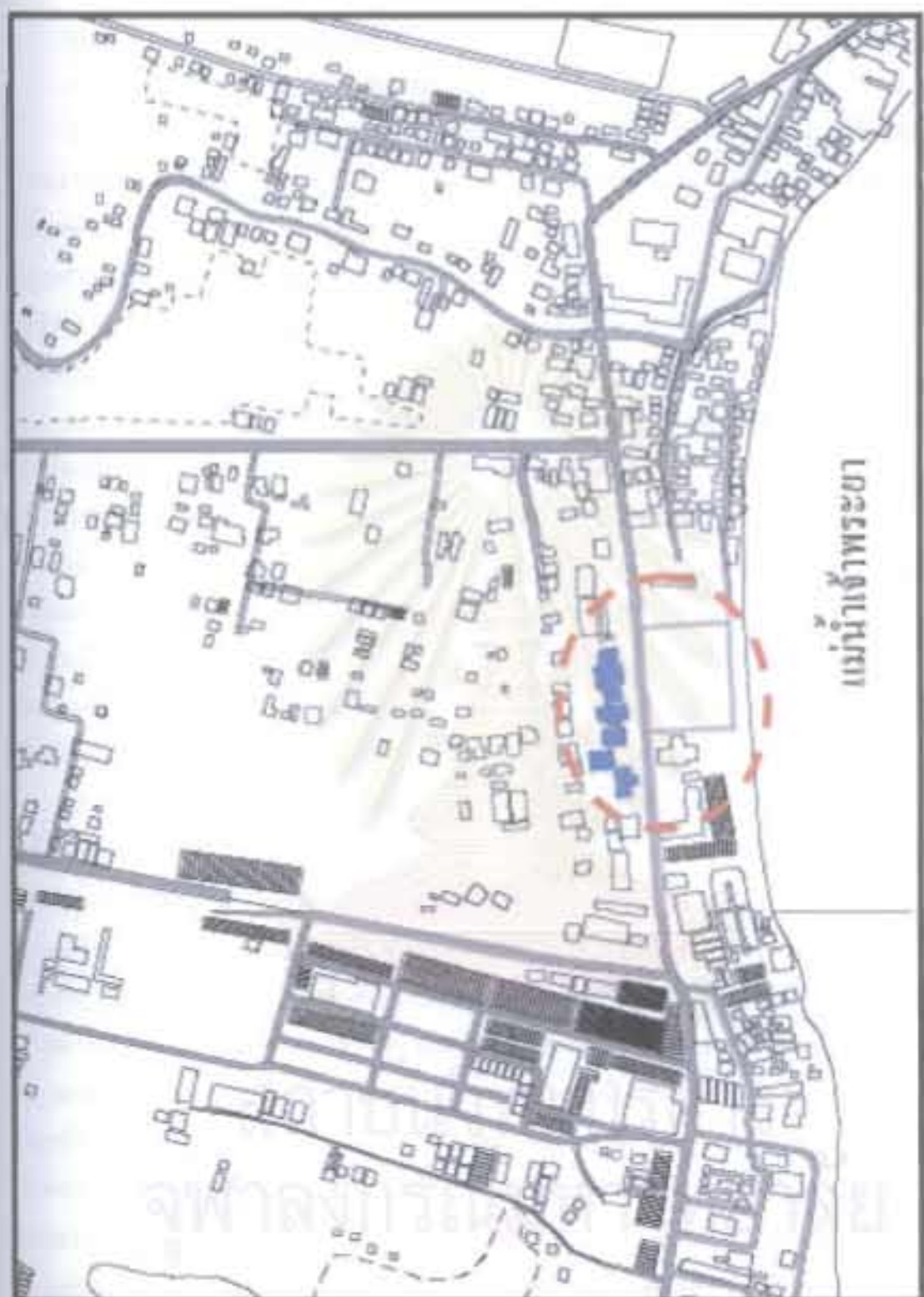
จากการสำรวจทำให้ทราบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในกลุ่มนี้คือ ต้องการเดินชมโดยมีมัคคุเทศก์นำทางและอธิบาย รวมทั้งคงสภาพเดิมของสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ไว้ให้มากที่สุด เพราะฉะนั้นควรมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ซึ่งควรให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามาฝึกอบรมเพื่อเป็นการสร้างรายได้ ให้คนในท้องถิ่น และในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารนั้นเป็นให้เป็นหน้าที่ของกรมศิลปากรที่มีความรู้ความชำนาญ เพื่อให้คงความสวยงามตามสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด

แนวทางการพัฒนาในด้านบริการพื้นฐาน

บริการขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้ มีความพร้อมอยู่แล้วในระดับสูงซึ่งในการแก้ไขปรับปรุงนั้นมีเพียงบางจุดเท่านั้น ดังต่อไปนี้

ควรมีการปรับปรุงถนนบริเวณย่านประวัติศาสตร์ และทำการจัดระบบการสัญจรของรถใหม่ เพื่อลดความแออัดของยานพาหนะ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของตลาดเทศบาลทำให้บางช่วงเวลาเกิดปัญหาการจราจรติดขัดในบริเวณนี้ โดยเฉพาะในช่วงเย็น หรือช่วงที่มีการจัดงานเทศกาล สำหรับถนนที่ตัดจากถนนสายหลักนั้นมีความสะดวกอยู่แล้ว เพราะเป็นถนนถึง 6 ช่องทาง ประกอบกับปัจจุบันมีการขยายช่องทางของสะพานปทุมธานีทำให้การเข้าถึงจากฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาสะดวกมากยิ่งขึ้น และมีการสร้างสะพานข้ามแยกเพื่อลดปัญหาการจราจรบริเวณสี่แยกที่ต่อเนื่องกับสะพานปทุมธานี ซึ่งทั้งหมดนี้จะสร้างความสะดวกเป็นอย่างมากในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้

ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเดินสายไฟฟ้าให้เป็นแบบฝังในดินเฉพาะบริเวณย่านนี้ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นย่านประวัติศาสตร์ เพราะในสภาพปัจจุบันมีสายไฟฟ้าพาดอย่างเกะกะ ทำลายทัศนียภาพริมแม่น้ำและตัวอาคารที่เก่าแก่

แม่น้ำเจ้าพระยา

แผนที่ 6.5 บริเวณการปรับปรุงบริเวณชานประวัติศาสตร์

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

บริเวณชานประวัติศาสตร์

กลุ่มอาคารโบราณสถาน

แนวทางพัฒนากลุ่มเมืองสามโคก

แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

สำหรับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายมอญ ประเพณีต่างๆ รวมไปถึงการเยี่ยมชมและสักการบูชาตามวัดมอญ ซึ่งมีมากมายหลายสถานที่ที่มีความน่าสนใจ หลายวัดเป็นวัดที่เก่าแก่อยู่บ้านคูเมืองสามโคกมานานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมือง เช่น วัดสิงห์ วัดสะแก เป็นต้น และยังมีโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ซึ่งเป็นเตาเผาที่มีความเก่าแก่และเป็นเอกลักษณ์ของเมืองสามโคกอีกด้วย

กำหนดสถานที่ที่มีศักยภาพสูงให้เป็นศูนย์กลางของแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองสามโคก เพื่อที่จะทำการพัฒนาเป็นลำดับแรก เนื่องจากสถานที่เหล่านี้มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวมากจากการประเมิน ซึ่งทำให้มีความเหมาะสมในการพัฒนาทั้งเรื่องเวลาและงบประมาณ สถานที่ดังกล่าวคือ วัดสิงห์ วัดสะแก วัดสามโคก และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง ตามลำดับ ซึ่งสถานที่ที่มีความเหมาะสมที่สุดในการพัฒนาก่อนคือ บริเวณวัดสิงห์และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง เนื่องจากบริเวณนี้ถูกกำหนดให้เป็นบริเวณท่าเทียบเรือของนักท่องเที่ยว จึงต้องมีการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในเบื้องต้น วัดสิงห์และเตาโอ่งอ่างนั้นอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน จึงควรมีการพัฒนาไปพร้อมๆกัน ซึ่งแนวทางการพัฒนามีดังนี้

ปรับปรุงโบราณสถานเตาโอ่งให้อยู่ในสภาพที่ดี โดยเฉพาะบริเวณเตาที่สามนั้นปัจจุบันเป็นที่ทิ้งขยะของชาวบ้าน และยังถูกบุกรุกจากบ้านเรือนประชาชนในพื้นที่ ตรงจุดนี้ต้องรีบเร่งแก้ไขโดยด่วนเพื่อฟื้นฟูสภาพเตาหมายเลขสามที่กำลังจะถูกทำลาย ควรจะมีการประสานความร่วมมือกับกรมศิลปากรให้เข้ามาช่วยในการฟื้นฟู และวางมาตรการไม่ให้มีการทิ้งขยะบริเวณนี้ได้เด็ดขาด และบ้านที่บุกรุกก็ต้องมีการเจรจาด้วยวิธีประนีประนอมและหาที่อยู่แห่งใหม่ให้เพื่อให้ย้ายออกจากบริเวณโบราณโดยเร็ว รวมถึงการปรับปรุงทัศนียภาพให้เหมาะสมกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน นอกจากนั้นควรมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ซึ่งควรเป็นคนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และที่สำคัญต้องมีป้ายบอกประวัติความเป็นมาอย่างละเอียดเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจ ซึ่งตรงบริเวณสถานที่แห่งนี้จะพิจารณาจัดสร้างพิพิธภัณฑสถานเด็กเพื่อรวบรวมวัฒนธรรมของชาวมอญเมืองสามโคก เช่น คุ่มสามโคก อัฐมอญโบราณ รวมถึงอาจมีการสาธิตและจำลองการใช้เตาเผาที่บริเวณสามโคกในการทำเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งอาจสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้มาก ซึ่งอาคารนี้อาจอยู่ในบริเวณวัดสิงห์เนื่องจากปัจจุบันทางวัดที่พื้นที่ค่อนข้างมากและ ภายในวัดมีการเก็บ โบราณวัตถุอย่างไม่เป็นระบบเรียบร้อยเท่าที่ควร

จัดรูปแบบการท่องเที่ยวลักษณะหมู่บ้านวัฒนธรรมชาวมอญบริเวณชุมชนวัดเจดีย์ทอง ซึ่งชุมชนยังคงเอกลักษณ์ไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งปัจจุบันทางสำนักงานวัฒนธรรมกำลังผลักดันโครงการนี้อยู่เช่นกัน ทางจังหวัดควรเข้าไปปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ต่างๆ และส่งเสริมให้ชาวมอญในพื้นที่ขายสินค้าต่างๆ เช่นของที่ระลึก ร้านค้า ร้านอาหาร ให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ที่สำคัญควรมีการกวดขันเรื่องความปลอดภัยให้มาก เมื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วจะต้องเพิ่มป้อมตำรวจและการตรวจตราให้มากขึ้น เพื่อป้องกันมิฉ้อฉลและการเอาเปรียบเปรียบนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาในด้านบริการพื้นฐาน

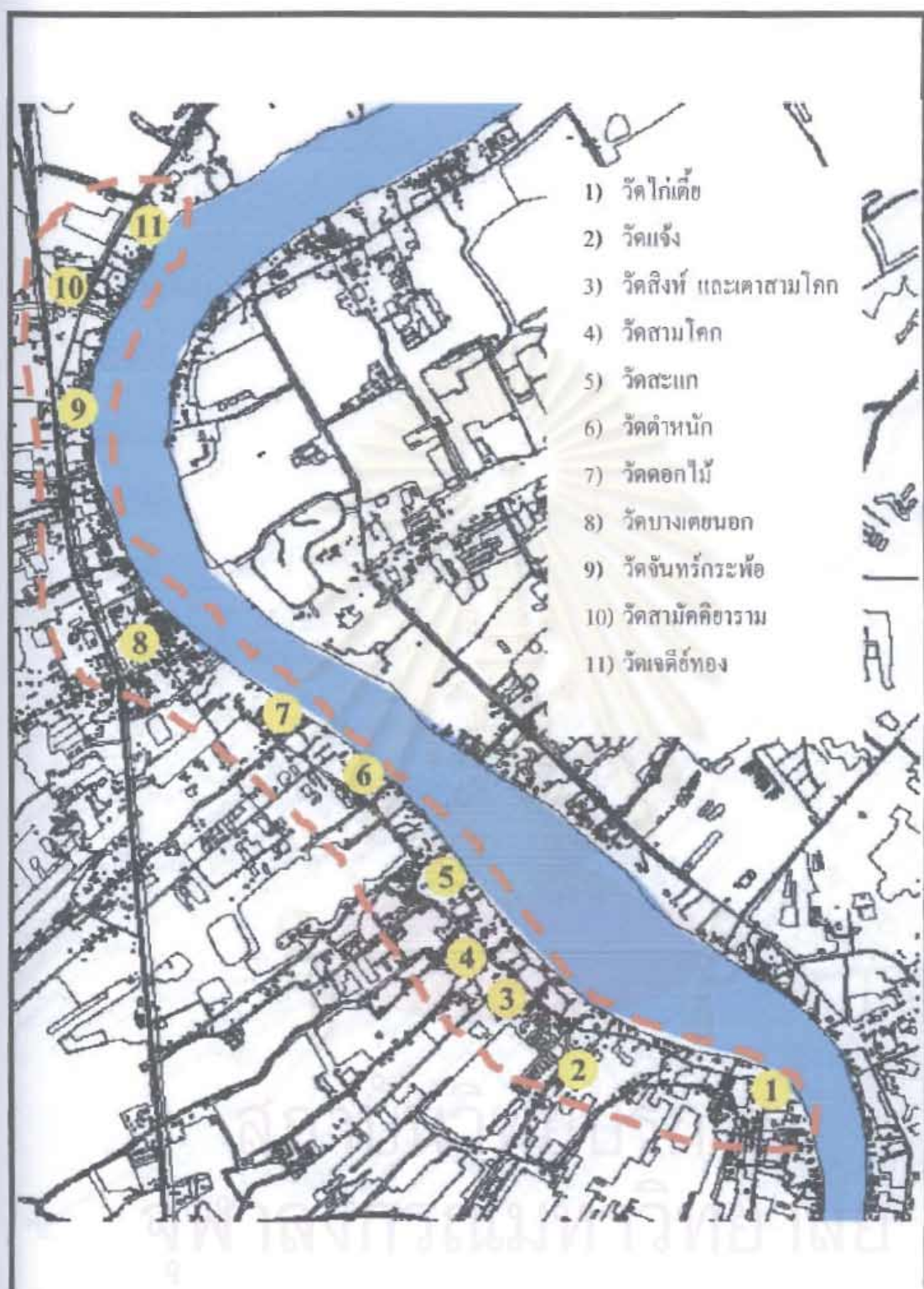
การพัฒนาอันดับแรกมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงสภาพถนนสายสามโลก-วัดสะแก ซึ่งเป็นสายทางที่เชื่อมต่อกับบริเวณศาลากลางเก่าโดยตรงและมีระยะไม่ไกลกันมากนัก สภาพถนนเป็นถนนลาดยางซึ่งมีการเสียหายหลายจุด ทำให้เกิดความไม่สะดวก และสะพานซึ่งค่อนข้างแคบมาก จึงควรมีการปรับปรุงให้เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีความแข็งแรงทนทาน รวมถึงการปรับปรุงสะพานข้ามคลองซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากให้มีขนาดที่กว้างขึ้น

เพิ่มจำนวนรถประจำทางให้มากยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันมีประจำทางผ่านบริเวณนี้น้อยมาก จนต้องรอเป็นเวลานานมาก ถนนเส้นนี้ในหลายๆจุดจึงมีมอเตอร์ไซด์รับจ้างกระจายอยู่หลายแห่ง

ส่วนปัญหาน้ำท่วมนั้นเมื่อสมัยก่อนเป็นปัญหาอย่างหนักแต่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขโดยการสร้างประตูน้ำ ปัญหาเรื่องน้ำท่วมในปัจจุบันจึงหมดไป

ควรเพิ่มจำนวนตู้โทรศัพท์สาธารณะให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้นบริเวณวัดสิงห์เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้านในละแวกนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.6 ถนนที่ควรมีการปรับปรุง ในกลุ่มเมืองสามโลก

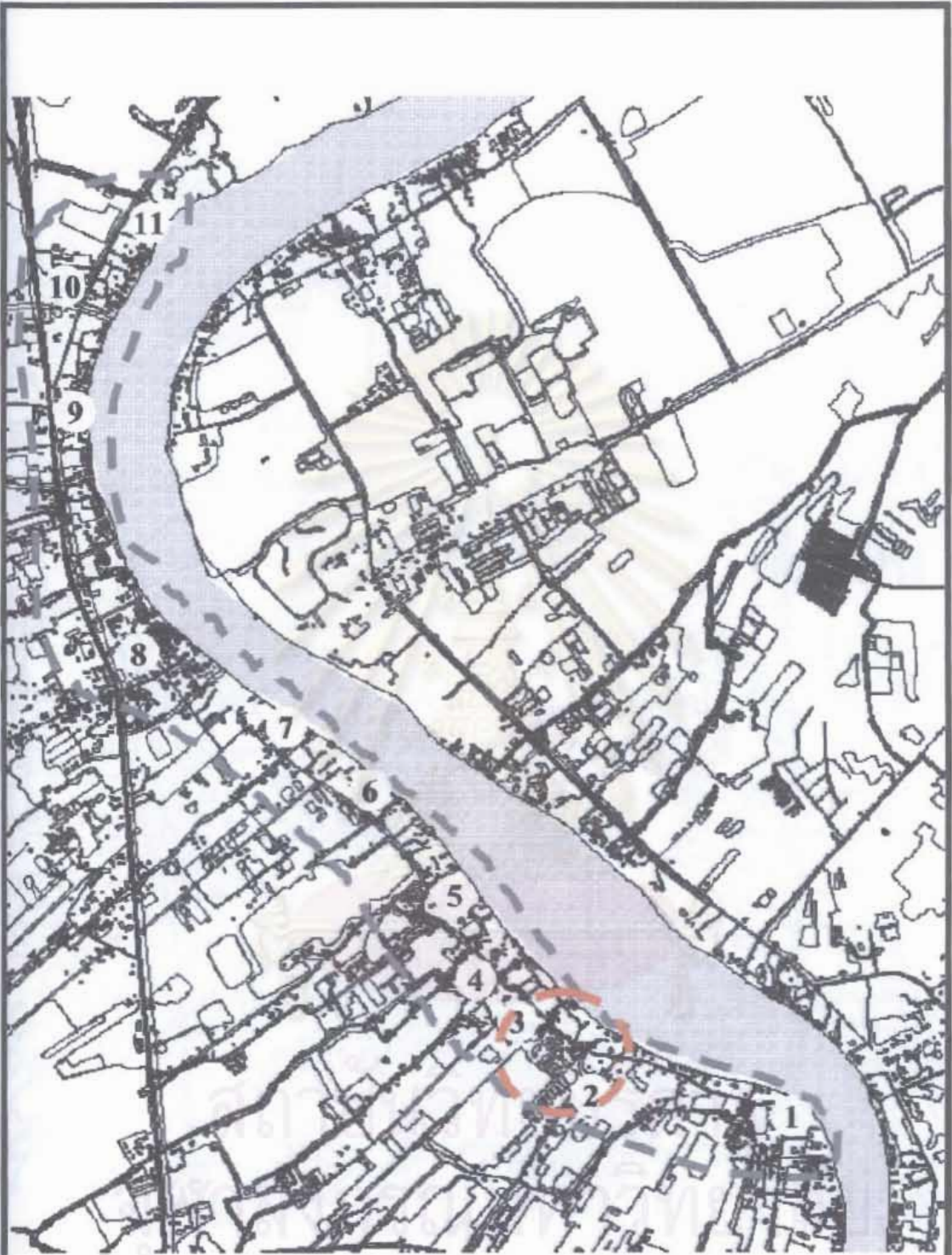
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
 ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

ถนนเส้นที่มีปัญหา

แม่น้ำเจ้าพระยา

แผนที่ 6.7 บริเวณที่ควรมีการปรับปรุง กลุ่มเมืองสามโคก

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

บริเวณวัดสิงห์และ
โบราณสถานเตาไอ้ช้าง

แผนที่ 6.8 ชุมชนชาวมอญที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสุโขทัย
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดสุโขทัย

สัญลักษณ์

1. ชุมชนวัดเจติยธาราม
2. ชุมชนวัดสักดง

แผนพัฒนาระยะสุดท้าย ช่วง 10-20 ปี

แผนในระยะสุดท้ายนี้ จะทำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมน้อยที่สุด และใช้ระยะเวลาพัฒนายาวนาน ใช้งบประมาณสูงในการลงทุน ซึ่งไม่สามารถทำได้ในช่วงแรก เนื่องจากระยะเวลาที่ยาวนาน ประกอบไปด้วยกลุ่มโบราณคดี สถานที่คือ เมืองโบราณ ณ ทูง พญาเมือง โลกขยมนันและวัดมหินงสาราม

แนวทางการพัฒนาแหล่งโบราณคดี

แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

สำหรับกลุ่มนี้จะเน้นไปที่เมืองโบราณ ณ ทูงพญาเมือง ซึ่งในปัจจุบันสภาพพื้นที่นั้นยังไม่ได้รับการพัฒนาใดๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่จุดแข็งอยู่ที่ตำแหน่งสถานที่ที่อยู่ในบริเวณที่ค่อนข้างมีการพัฒนาแล้วระดับหนึ่ง สถานที่นี้อยู่ติดริมถนนซึ่งเป็นถนนเลียบริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก ซึ่งมีการก่อสร้างเป็นอย่างดี เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางและมีไหล่ทาง และบริเวณนี้ยังมีชุมชนซึ่งทำให้มีความปลอดภัยพอสมควร มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอีกสองแห่งในกลุ่มนี้ซึ่งอยู่ห่างไกลจากชุมชน

ปัจจุบันมีการบุกรุกของประชาชนเข้ามาจับจองพื้นที่บริเวณนี้เพื่อทำการเกษตร ซึ่งควรมีการตรวจสอบการครอบครองให้แน่ชัด และควรหามาตรการควบคุมไม่ให้มีการบุกรุก เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้วัตถุโบราณต่างๆ และหลักฐานทางโบราณคดี เช่น กุญแจดินซึ่งเป็นกำแพงเมืองโบราณ ถูกทำลายไป เพราะปัจจุบันยังมีการสำรวจอย่างไม่ละเอียด

จากการสำรวจทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยากให้สถานที่แห่งนี้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด จึงควรพิจารณาจัดสร้างเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ และอาจสร้างอาคารซึ่งรวบรวมโบราณวัตถุต่างๆที่พบ มาจัดแสดงไว้ใน พิพิธภัณฑ์และจัดเผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาและความสำคัญของเมืองโบราณนี้

ควรจัดสร้างท่าเรือบริเวณสถานที่นี้เพื่อรองรับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาจากทางเรือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้เป็นที่จดจำของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป โดยการแจกแผ่นพับ รวมถึงการสร้างเว็บไซต์เผยแพร่

แนวทางการพัฒนาในด้านบริการพื้นฐาน

บริการพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ดี ไม่มีปัญหาในเรื่องไฟฟ้า ประปา แต่ควรที่จะเพิ่มจุดตรวจรักษาความปลอดภัยบริเวณพื้นที่แห่งนี้หลังจากมีการพัฒนาแล้ว และปัญหาขยะ เป็น

ปัญหาพอสมควรแต่ไม่มาก ควรเพิ่มถังขยะหรือจุดทิ้งขยะให้มากขึ้น และรถขยะต้องครอบคลุมพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น และความเพิ่มตู้โทรศัพท์สาธารณะเนื่องจากในปัจจุบันมีน้อย

ควรมีการเพิ่มรถประจำทางให้ผ่านบริเวณนี้ให้มากยิ่งขึ้นเพราะปัจจุบันมีรถประจำทางผ่านน้อยมาก ทำให้ต้องเสียเวลาคอยนาน และควรมีรถที่บริการนักท่องเที่ยวจากบริเวณศาลากลางเก่าโดยตรง เพราะเป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลักอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

สำหรับอีกสองแห่งคือ โศกขายมันและวัดมิ่งสาราม สถานที่สองแห่งนี้อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของอยุธยา เพราะสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น และยังเกี่ยวข้องกับหลักฐานการก่อตั้งเมืองของท้าวอู่ทอง ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาอีกด้วย ซึ่งตรงจุดนี้มีการขุดค้นพบวัตถุโบราณมากมายหลายยุคสมัย ในปัจจุบันมิได้มีการพัฒนาใดๆ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน และบริการด้านพื้นฐานต่างๆ อยู่ในระดับต่ำเนื่องจากอยู่ห่างไกลความเจริญ

แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

การพัฒนาควรเน้นไปที่ตัววัดมิ่งสารามซึ่งมีโบสถ์ที่เก่าแก่มาก และควรจัดสร้างอาคารรวบรวมโบราณวัตถุ พร้อมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ ส่วนบริเวณโศกขายมันนั้นเป็นที่ดินของเอกชนอาจไม่สะดวกในการเข้าไปพัฒนา

จากการสำรวจนั้นนักท่องเที่ยวต้องการให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด จึงไม่ควรก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆ เพิ่มเติมที่จะเป็นการทำลายโบราณสถานเก่าแก่

ควรมีการบูรณะโบสถ์หลังเก่าของวัดมิ่งสารามตามหลักวิชาการที่ดี เพราะปัจจุบันอยู่ในความดูแลของทางวัด และทางวัดจ้างผู้รับเหมาเข้ามาซ่อมแซมจึงเกรงว่าการบูรณะนั้นจะกระทำอย่างไม่ถูกหลักเป็นเหตุให้มีการทำลายโบราณสถานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

สำหรับทัศนียภาพโดยรวมมีความสวยงามตามธรรมชาติอยู่แล้วเนื่องจากเป็นที่ที่ห่างไกลชุมชนความเจริญและตึกรามบ้านช่องมิให้เห็นน้อย ซึ่งบรรยากาศโดยทั่วไปเข้ากับตัวโบราณสถานได้เป็นอย่างดี โดยมีต้องมีการปรับปรุง

ควรมีการพิจารณาในการจัดสร้างท่าเรือที่ได้มาตรฐานบริเวณวัดเชิงท่าซึ่งเป็นวัดที่อยู่ใกล้สถานที่นี้มากที่สุดและมีความเหมาะสมมากที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่มาโดยทางเรือ

แนวทางการพัฒนาในด้านบริการพื้นฐาน

บริการพื้นฐานในสถานที่แห่งนี้มีปัญหาในเกือบทุกๆ เรื่อง ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณและระยะเวลาในการดำเนินงานมากพอสมควร ปัญหาที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ เรื่องถนน ซึ่งถนนที่ตัดเข้า

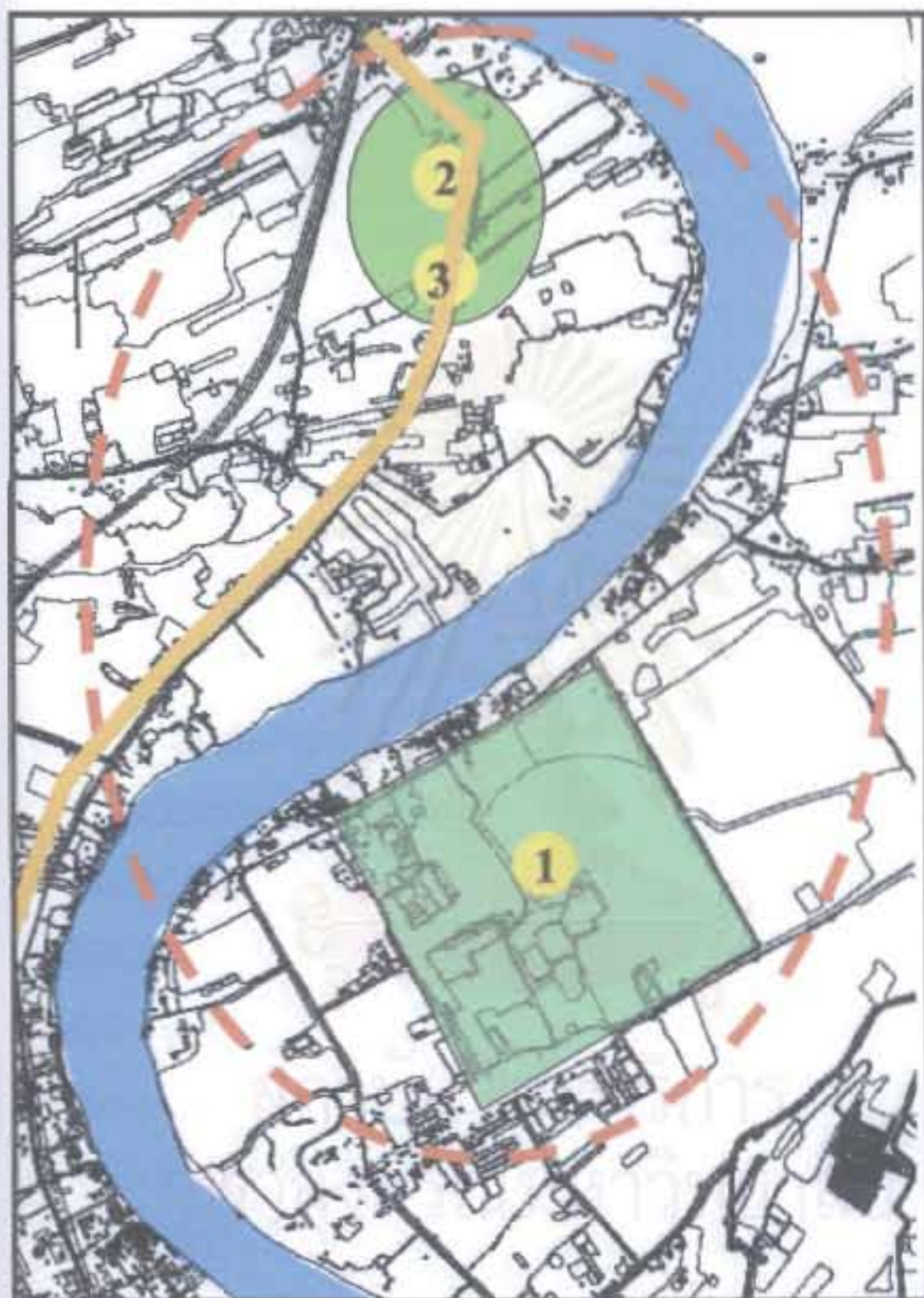
มาบริเวณสถานที่นี้ค่อนข้างแคบมาก สภาพถนนมีความทรุดโทรม เป็นหลุมบ่อ สะพานแคบมาก จึงต้องมีการปรับปรุงถนนสายนี้ทั้งเส้นในเรื่องของความกว้างและสภาพถนน

รถประจำทางมีน้อยมาก ควรมีการเพิ่มรถประจำทางให้ผ่านบริเวณนี้ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีรถที่บริการนักท่องเที่ยวจากบริเวณศาลากลางเก่าโดยตรง เพราะเป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลักอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับบริเวณเมืองโบราณ ณ ท่งพญาเมือง

ควรมีป้อมตำรวจเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากพื้นที่อยู่ห่างไกล อาจเพิ่มจุดตรวจให้ครอบคลุมพื้นที่แห่งนี้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการเพิ่มตู้โทรศัพท์สาธารณะและจุดบริการนักท่องเที่ยวที่ให้บริการข้อมูลต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

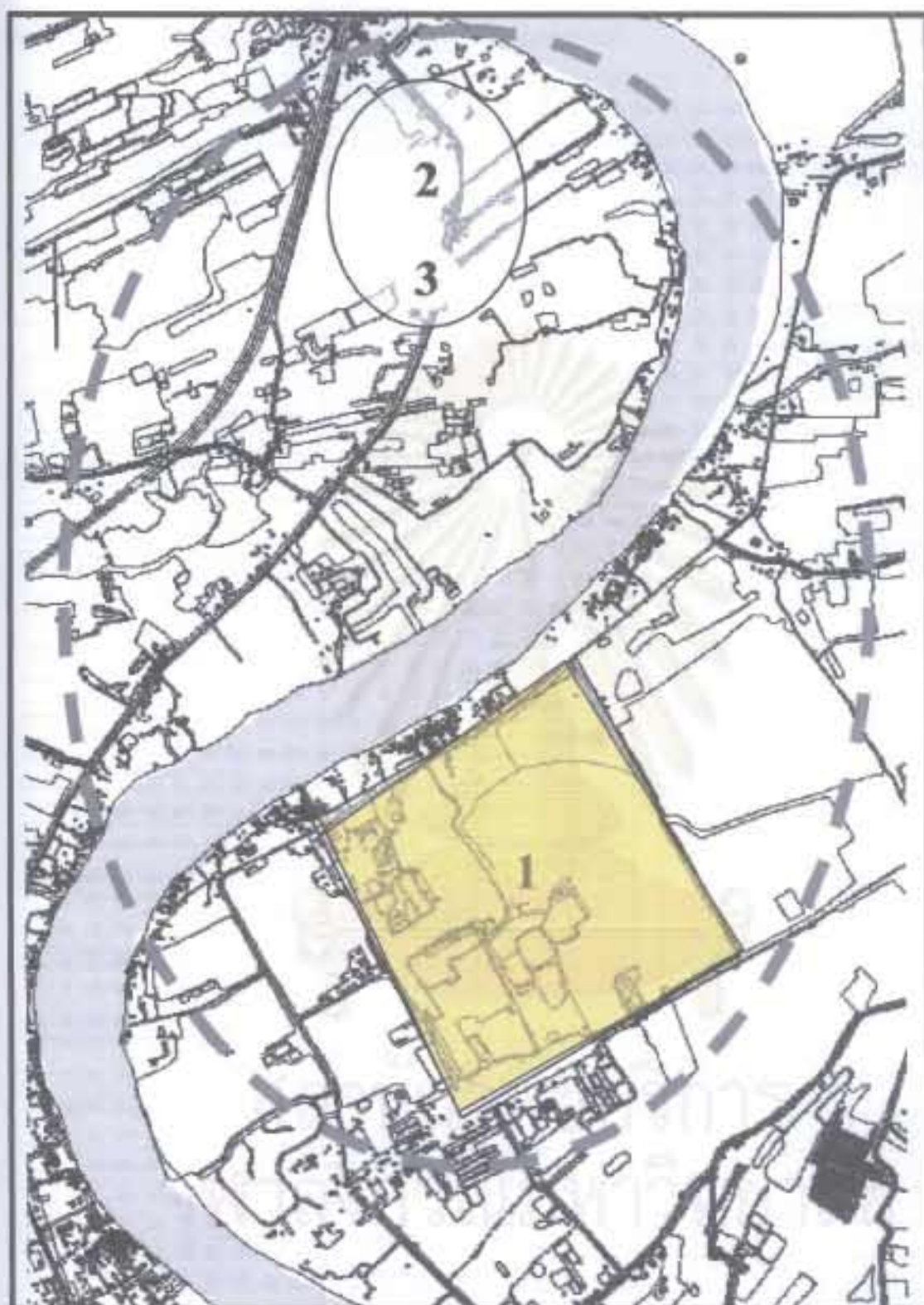

แผนที่ 6.9 ถนนที่ควรมีการปรับปรุง ในกลุ่มโบราณคดี

แนวทางการพัฒนาการวัดเขมรเข็
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดอุบลราชธานี

- สัญลักษณ์
1. เมืองโบราณ ณ ชุมพูชาเมือง
 2. โศกอาถรรพ์ บ้านเก่า
 3. โบราณสถานวัดมหิงหาราม

แผนที่ 6.10 พื้นที่โครงการอุทยานประวัติศาสตร์

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

เมืองโบราณ ณ หุ่นอุทยานเมือง

ตารางที่ 6.11 แสดงลำดับการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

ลำดับที่	แหล่งศิลปวัฒนธรรม	ระยะแรก					ระยะที่สอง					ระยะสุดท้าย										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1. กลุ่มแหล่งโบราณคดี																						
1	จัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์																					
2	จัดสร้างท่าเรือ																					
3	จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก																					
4	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก																					
5	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน																					
2. กลุ่มเมืองสามโคก																						
1	พัฒนาและจัดสร้างพิพิธภัณฑ์วัดสิงห์																					
2	พัฒนาหมู่บ้านวัฒนธรรมวัดเจ็ดยอดทอง																					
3	ปรับปรุงโบราณสถาน																					
4	จัดสร้างท่าเรือเพิ่มตามวัดในกลุ่ม																					
5	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก																					
6	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน																					
3. กลุ่มเมืองปทุมธานี																						
1	ปรับปรุงทัศนียภาพ																					
2	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก																					
3	ปรับปรุงโบราณสถาน																					
4	จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก																					
5	จัดระบบการสัญจรใหม่																					
6	เดินสายไฟฟ้าใต้ดิน																					
7	จัดสร้างที่หมายตา (Landmark)																					
4. กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ																						
1	จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวครบวงจร																					
2	สร้างและปรับปรุงท่าเรือ																					
	ทำวัดสิงห์																					
	ทำวัดเจ็ดยอดทอง																					
	ทำวัดไผ่ล้อม																					
	ทำชุมชนศาลาแดง																					
	ทำวัดอินทาราม																					
3	พัฒนาเส้นทางรอบแม่น้ำอ้อม																					
4	ปรับปรุงถนนทางเข้าสู่ท่าเรือ																					
5	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก																					
6	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน																					
7	พัฒนาระบบขนส่งทางน้ำและทางบก																					
8	งานประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว																					

ก. การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากการพัฒนาในด้านอื่นๆ แล้วนั้น การพัฒนาที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา ยกตัวอย่างเช่นเมืองใดมีการพัฒนาด้านกายภาพที่ดีพร้อมทุกอย่างแต่ขาดบุคลากรและหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ คนในพื้นที่ขาดจริยธรรมในด้านการบริการการท่องเที่ยว เมื่อนั้นๆ ก็จะไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่ดีได้ ฉะนั้นในการวางแผนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และหน่วยงานในท้องถิ่นด้วย โดยให้แนวทางไว้ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริการการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เพิ่มความสามารถในการจัดการและมาตรฐานการให้บริการ เช่น การจัดฝึกอบรมภาคพิเศษประจำแหล่งท่องเที่ยวโดยให้ออกาสประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชน การสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้ประกอบการบริการการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การส่งเสริมความรู้ด้านภาษาเพื่อให้บริการกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และการสร้างความประทับใจ เป็นต้น

2) ส่งเสริมสินค้าพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน หรือ สินค้า OTOP ให้เป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว และเป็นการส่งเสริมให้มีการฝึกอาชีพ สร้างรายได้ให้ประชาชน สินค้าควรเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นจังหวัดปทุมธานีเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี และนักท่องเที่ยวสามารถที่จะจดจำได้

3) ควรมีการเข้มงวดพนักงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ให้มีการบริการและจิตสำนึกที่ดี และแสวงหาผลประโยชน์ใดๆ กับนักท่องเที่ยว

4) ควรมีการจัดสัมมนาหรือการประชุมประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เพื่อให้การพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความราบรื่น เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) ควรให้สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นที่มีอยู่ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ ส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมทั้งการศึกษาวิจัย รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานีเป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป

6.5 เสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งศิลปวัฒนธรรม

การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระดับอนุภาค

จากสำรวจทำให้ทราบถึงเส้นทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมและสามารถแยกได้เป็น 2 เส้นทาง คือ

เส้นทางที่ 1 เน้นไปที่นักท่องเที่ยวที่มาจากกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก การท่องเที่ยวในเส้นทางนี้จึงเน้นไปทางบกมากกว่าทางน้ำ เนื่องจากทางน้ำมีข้อจำกัดเรื่องการใช้เวลาเดินทางค่อนข้างนาน จุดเด่นของเส้นทางที่นี้คือสามารถท่องเที่ยวได้ครบทั้ง 3 จังหวัดที่ต่อเนื่องกัน โดยใช้เวลา 1 วัน เส้นทางมีดังต่อไปนี้

ช่วงเช้า จะเป็นการท่องเที่ยวที่จังหวัดนนทบุรี(เกาะเกร็ด) และปทุมธานีเป็นหลัก

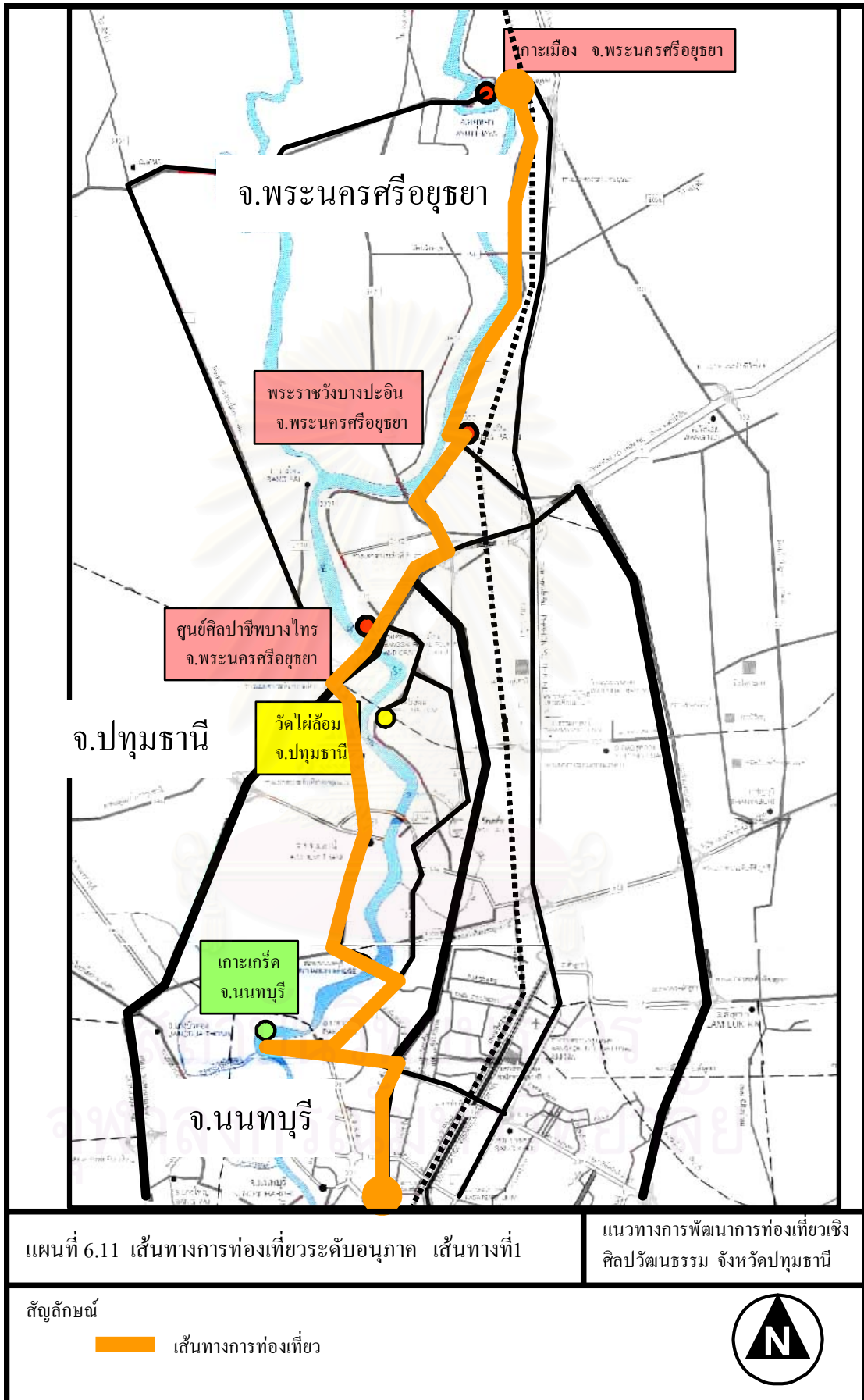
- ออกจากกรุงเทพมหานคร ถึงบริเวณเกาะเกร็ด นนทบุรี นั่งเรือข้ามฝากไปบริเวณเกาะเกร็ดเพื่อท่องเที่ยว ใช้เวลาท่องเที่ยวไม่เกิน 2 ชั่วโมง
- ขับรถต่อมายังจังหวัดปทุมธานีบริเวณศาลากลางเก่าซึ่งเป็นศูนย์การท่องเที่ยวหลัก โดยใช้ถนนติวานนท์ ข้ามสะพานนนทบุรี เข้าสู่ถนนหมายเลข 307 (ถนนกรุงเทพฯ-ปทุมธานี) แวะท่องเที่ยวกลุ่มเมืองปทุมธานี กลุ่มเมืองสามโคก กลุ่มโบราณคดีตามลำดับ โดยใช้รถยนต์เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ ใช้เวลาท่องเที่ยวไม่เกิน 3 ชั่วโมง

ช่วงพักทานอาหารกลางวัน

- จากปทุมธานีขับรถต่อไปจังหวัดอยุธยาเพื่อแวะพักทานอาหารกลางวันโดยแนะนำร้านอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม ซึ่งจากกลุ่มโบราณคดี จังหวัดปทุมธานี เข้าสู่ถนนวงแหวนรอบนอก (ตะวันตก) และเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข 3309 หรือ ถนนปทุมธานี-ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรก็ได้ ซึ่งความแตกต่างคือ ถนนสาย 3309 จะเรียบไปตามแม่น้ำเจ้าพระยาและจะมีร้านอาหารตามรายทางมากกว่า ถนนปทุมธานี-ศูนย์ศิลปาชีพ

ช่วงบ่าย

- ท่องเที่ยวที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเวลาครึ่งวัน ทั้งช่วงบ่าย เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่มากมาย
- ขับรถกลับกรุงเทพมหานครโดยใช้ ถนนหมายเลข 347 (ถนนปทุมธานี-ศูนย์ศิลปาชีพ) หรือ ถนนพหลโยธิน หรือเลี้ยวเข้าวงแหวนรอบนอก (ตะวันตก) แล้วขึ้นทางด่วนแจ้งวัฒนะ-บางพูน-บางไทร เพื่อเข้าสู่ใจกลางเมืองกรุงเทพมหานครอย่างสะดวก

เส้นทางที่ 2 เน้นไปที่นักท่องเที่ยวที่มาจากกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ และเน้นไปที่การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีและอยุธยาเป็นหลัก เส้นทางนี้สามารถใช้การเดินทางได้อย่างอิสระทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งจุดเด่นของเส้นทางนี้คือ ตอนขากลับจะอยู่ที่จังหวัดปทุมธานีซึ่งมีระยะทางใกล้กรุงเทพมหานครมาก จึงมีความสะดวกในการเดินทาง และการเดินทางที่หลากหลายกว่าเป็นการเพิ่มสีสันให้การท่องเที่ยว

ช่วงเช้า จะเป็นการท่องเที่ยวที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก

- เดินทางจากกรุงเทพมหานครเข้าสู่จังหวัดอยุธยาโดยทางบกใช้ ถนนวงแหวนรอบนอก หรือ ถนนพหลโยธิน หรือ ทางด่วนแจ้งวัฒนะ-บางพูน-บางไทร หรือ ถนนหมายเลข 347 (ถนนปทุมธานี-ศูนย์ศิลปาชีพ) ตามแต่สะดวก
- ท่องเที่ยวในจังหวัดอยุธยาครึ่งวันเช้า

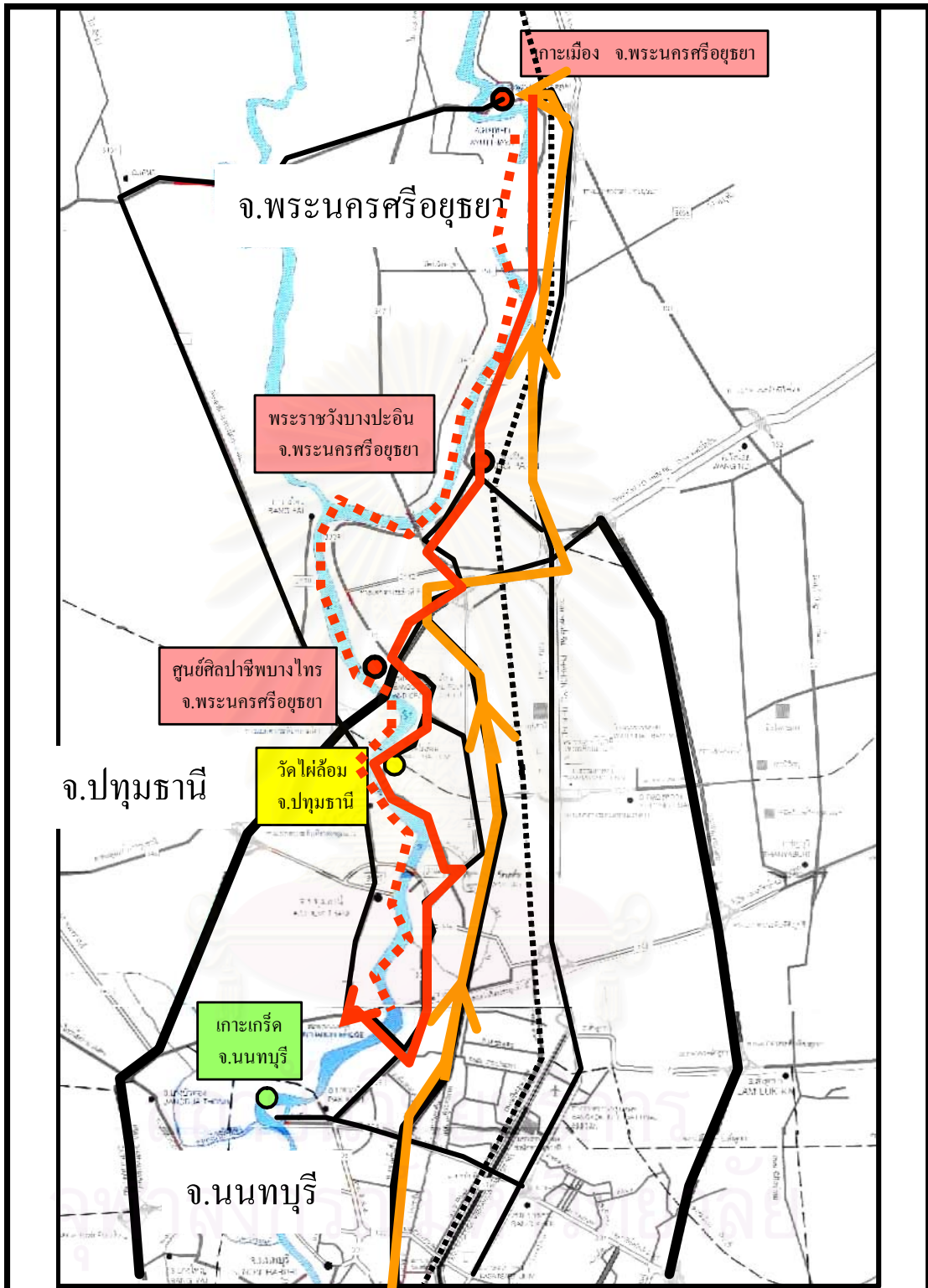
ช่วงพักทานอาหารกลางวัน

- พักทานอาหารกลางวันที่จังหวัดอยุธยาโดยแนะนำร้านอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม

ช่วงบ่าย

- เดินทางเข้าสู่จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ถนนสาย 3309 ซึ่งการเดินทางในแต่ละกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวนี้ สามารถเดินทางทางเรือหรือทางบกก็ได้ สำหรับการเดินทางทางบกแนะนำ แวะกลุ่มโบราณคดี วัดไผ่ล้อม ชำระสะพานปทุมธานีและเข้าสู่กลุ่มเมืองปทุมธานี และกลุ่มเมืองสามโคก ตามลำดับ สำหรับการเดินทางทางน้ำแนะนำกลุ่มโบราณคดี วัดไผ่ล้อม เมืองสามโคก เมืองปทุมธานี ตามลำดับ ซึ่งจะเป็นการล่องแม่น้ำเจ้าพระยาจากด้านเหนือสู่ใต้ได้อย่างเป็นลำดับ
- ขากลับขับรถกลับกรุงเทพมหานครโดยใช้ วงแหวนรอบนอก ทางด่วนแจ้งวัฒนะ-บางพูน-บางไทร เพื่อเข้าสู่ใจกลางเมืองกรุงเทพมหานครอย่างสะดวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.12 เส้นทางท่อประปาที่ขุดระดับอนุภาค เส้นทางที่ 2

แนวทางการพัฒนาการท่อประปาเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

เส้นทางท่อประปาที่ขุดกลับ

เส้นทางท่อประปาที่ขุดกลับทางน้ำ

เส้นทางท่อประปาที่ขุดไป

เส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานี

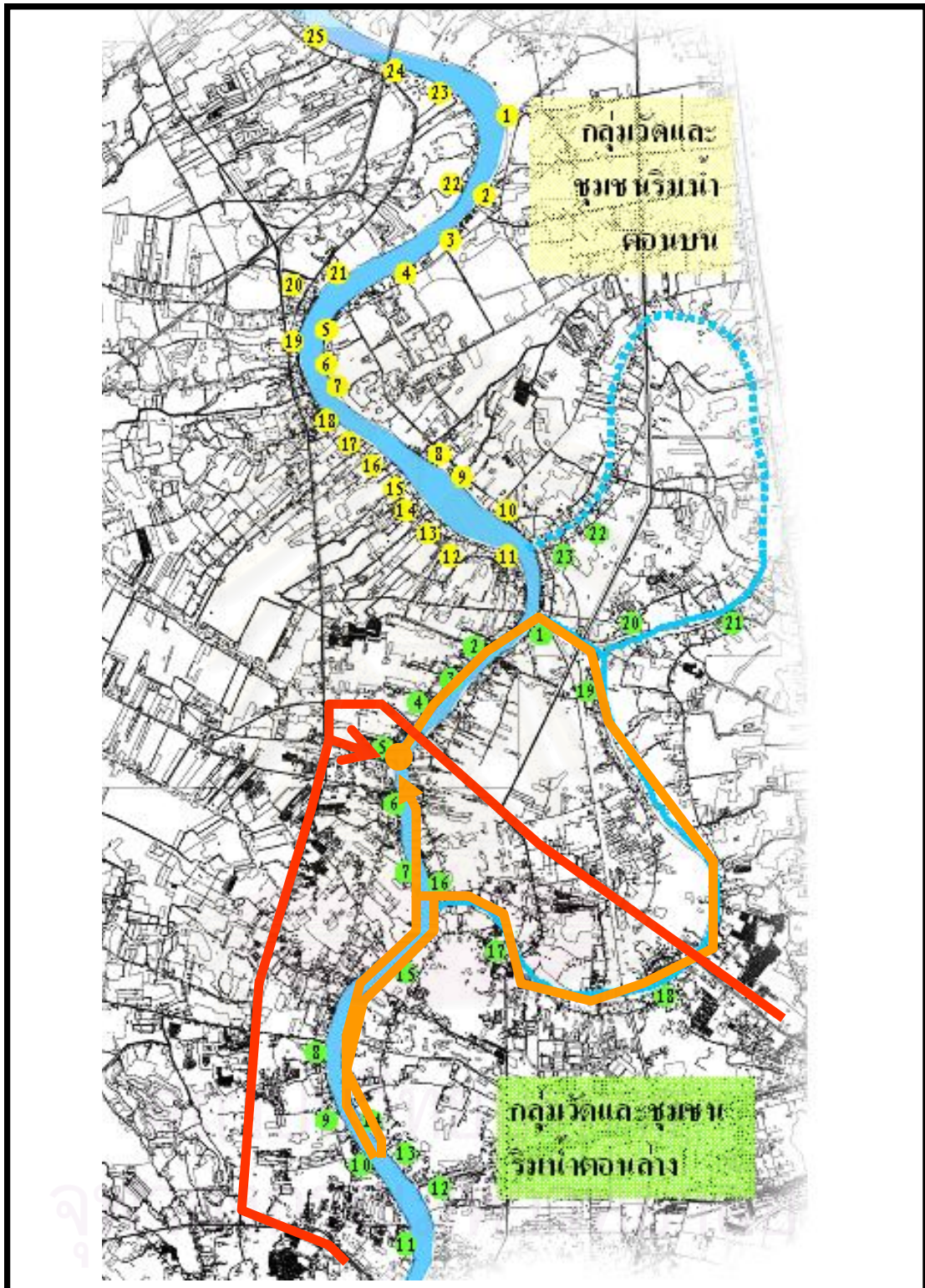
เส้นทางที่ 1 ย้อนรอยประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตลำนํ้าเจ้าพระยา รอบเกาะเกร็ดใหญ่

โปรแกรมของเส้นทางนี้จะเป็นการล่องเรือเพื่อชมทัศนียภาพริมลำนํ้าเจ้าพระยาสายเดิม ก่อนที่จะมีการขุดคลองลัดซึ่งทำให้เกิดเป็นเกาะขนาดใหญ่ เรียกเกร็ดใหญ่ ตลอดเส้นทางจะได้พบกับวิถีชีวิตของชาวบ้านริมลำนํ้าที่เรียบง่าย โดยจะมีเส้นทางมีดังต่อไปนี้

- เริ่มต้นที่บริเวณศาลากลางหลังเก่าที่เป็นท่าเรือหลัก
- ล่องเรือไปทางทิศเหนือตามลำนํ้าเจ้าพระยา ชมความงามสองฝั่งแม่นํ้า
- ล่องเรือมาจนถึงบริเวณวัดสำแล เลี้ยวเข้าแม่นํ้าอ้อมที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นแม่นํ้าเจ้าพระยาเส้นเดิม ชมวิถีชีวิตริมลำนํ้าของชาวบ้าน
- ล่องเรือออกจากแม่นํ้าอ้อมบริเวณวัดมะขาม เข้าสู่แม่นํ้าเจ้าพระยาลงมาทางใต้
- ถึงบริเวณวัดชินวราราม แวะสักการบูชาเพื่อเป็นสิริมงคล เนื่องจากเป็นวัดใหญ่ที่มีชื่อเสียง
- กลับถึงบริเวณศาลากลางหลังเก่า ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึก

โปรแกรมทั้งหมดใช้เวลาประมาณครึ่งวัน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกหมายกำหนดการณ์เองได้ว่าต้องการท่องเที่ยวช่วงเช้าหรือบ่าย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.13 เส้นทางท่อประปาทั่วจังหวัด เส้นทางที่ 1

แนวทางการพัฒนาการประปาเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

- เส้นทางท่อประปาทางน้ำ
- การเดินทางเข้าถึงทางบก

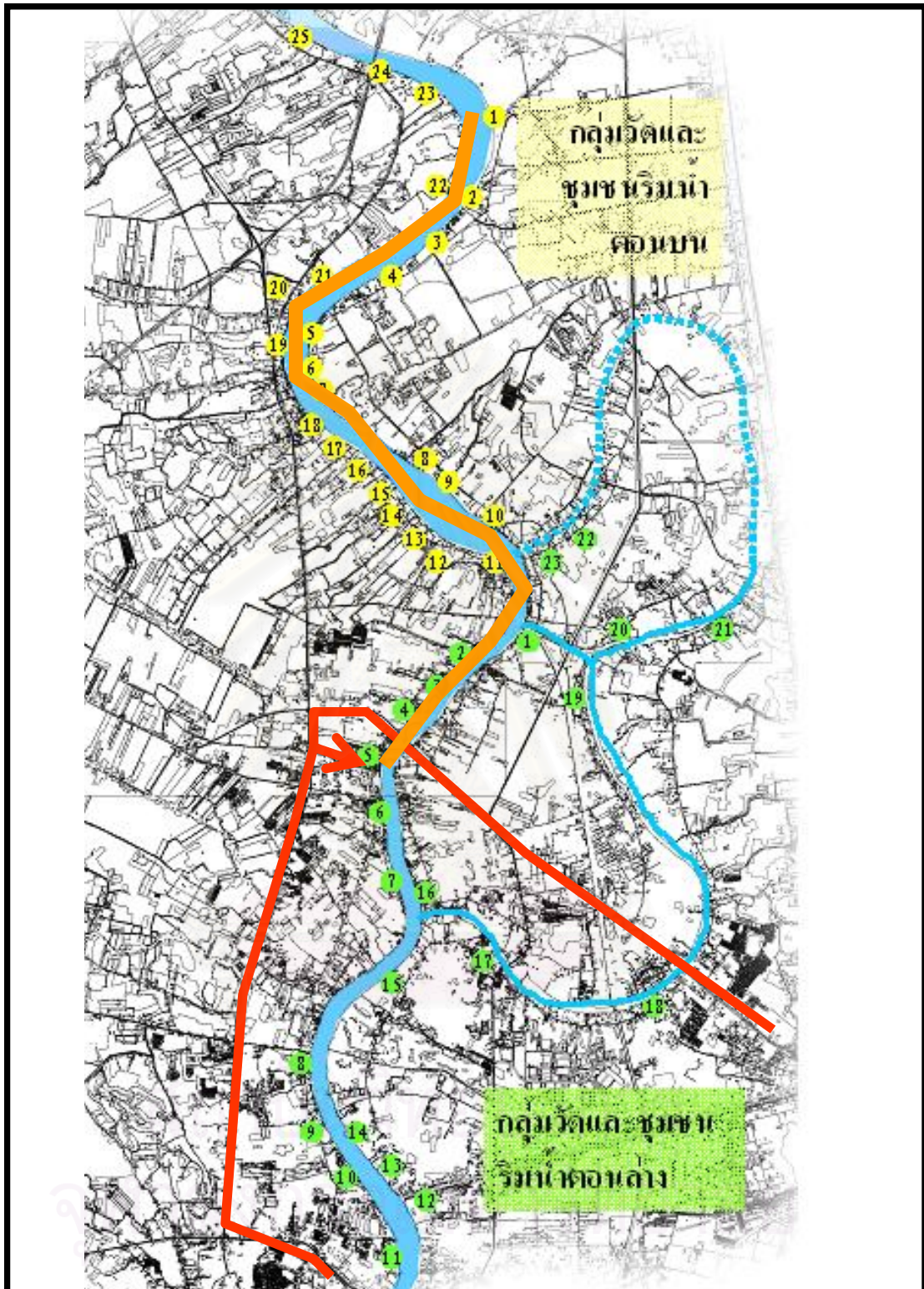
เส้นทางที่ 2 ย้อนอดีตแม่น้ำเจ้าพระยา อารยธรรมรามัญ ดินแดนนกปากห่าง ด้านเหนือ

โปรแกรมเส้นทางนี้จะเน้นการล่องเรือชมทัศนียภาพเป็นหลัก แวะตามแหล่งอารยธรรมที่สำคัญๆ ดังต่อไปนี้

- เริ่มต้นที่บริเวณศาลากลางหลังเก่าที่เป็นท่าเรือหลัก
- ล่องเรือไปตามทิศเหนือ และแวะบริเวณวัดสิงห์เพื่อชมโบราณสถานเตาโอ่งอ่างและโบราณวัตถุต่างๆ
- ล่องเรือต่อมาถึงชุมชนวัดเจติยทัตถ์ของสัมพันธมูบ้านวัฒนธรรมชาวมอญ พร้อมเลือกซื้อสินค้า
- จากนั้นล่องเรือขึ้นเหนือต่อไป แวะบริเวณวัดเชิงท่าเพื่อชมโบราณสถานของวัดมิ่งสาราม
- ล่องเรือเลียบมาทางฝั่งตะวันออกแวะชมชุมชนศาลาแดงชุมชนมอญที่น่าสนใจ ชมเรือนมอญอายุกว่า 150 ปี หลังสุดท้ายของจังหวัดปทุมธานี และวิถีชีวิตชาวมอญดั้งเดิม
- ล่องเรือต่อมาทางใต้บริเวณเมืองโบราณ ณ ทูงพญาเมือง ชมอุทยานประวัติศาสตร์เมืองโบราณ และหลักฐานทางโบราณคดีต่างๆ
- ล่องเรือต่อมา แวะวัดไผ่ล้อมเป็นสถานที่สุดท้าย ชมนกปากห่างที่มีชื่อเสียง
- กลับถึงบริเวณศาลากลางหลังเก่า ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้า ของที่ระลึก

โปรแกรมทั้งหมดใช้เวลาประมาณครึ่งวัน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกหมายกำหนดการณ์เองได้ว่าต้องการท่องเที่ยวช่วงเช้าหรือบ่าย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.14 เส้นทางท่อประปาทั่วภายในจังหวัด เส้นทางที่ 2

แนวทางการพัฒนาการท่อประปาเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

- เส้นทางท่อประปาทางน้ำ
- การเดินทางเข้าถึงทางบก

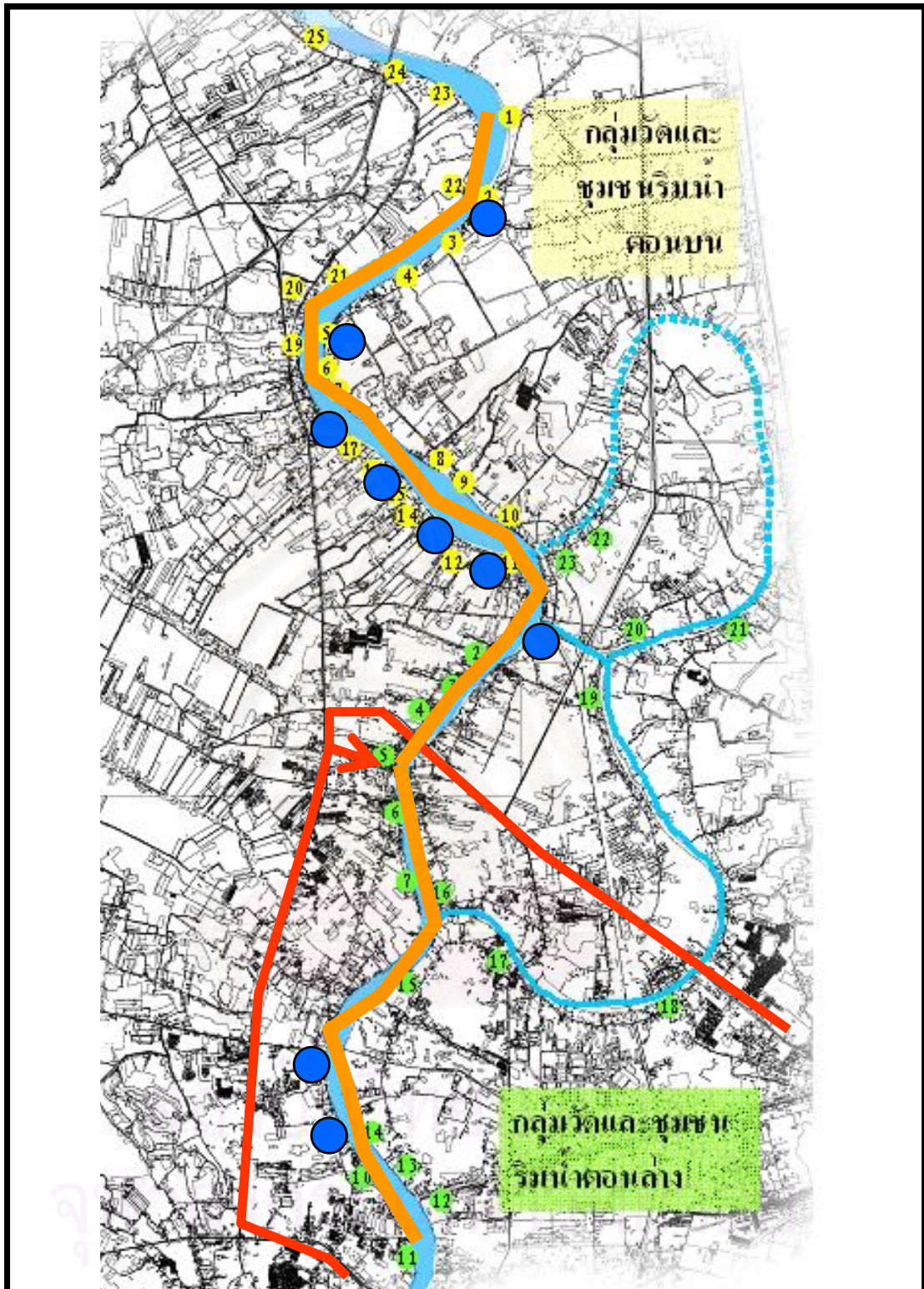
เส้นทางที่ 3 ธรรมเนียมที่ศนาจร ล่องเจ้าพระยาสักการะพระ 9 วัด

โปรแกรมเส้นทางนี้จะเน้นการล่องเรือเพื่อสักการบูชาตามวัดต่างๆ ที่มีชื่อเสียงทั้งสิ้น 9 วัด เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต โดยจะจัดตามเทศกาลสำคัญต่างๆ ของชาวพุทธ เช่น เข้าพรรษา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้ทำบุญแล้วยังจะได้ชมประเพณี เทศกาลต่างๆ ของชาวมอญ เช่น การแห่ธงตะขาบ ซึ่งจะหาชมได้เฉพาะวัดมอญเท่านั้น จึงช่วยสร้างความแปลกใหม่และความประทับใจได้มากควบคู่ไปกับการล่องเรือชมทัศนียภาพแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เป็นที่นิยมมาก สังเกตได้จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีการจัดเส้นทางล่องเรือไหว้พระขอพร ตามวัดต่างๆ ในจังหวัดในช่วงเทศกาลปีใหม่ และมีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก

- เริ่มต้นที่บริเวณศาลากลางหลังเก่าที่เป็นท่าเรือหลัก
- ล่องขึ้นเหนือแคว่ไหว้พระวัดชัยสินธवास
- ล่องขึ้นเหนือแคว่ไหว้พระวัดสิงห์
- ล่องขึ้นเหนือแคว่ไหว้พระวัดจันทร์กะพ้อ
- ล่องขึ้นเหนือแคว่ไหว้พระวัดเจดีย์ทอง
- ล่องเรือมาทางฝั่งตะวันออกแคว่ไหว้พระวัดศาลาแดงเหนือ
- ล่องลงมาทางใต้แคว่ไหว้พระวัดไผ่ล้อม
- ล่องลงมาทางใต้แคว่ไหว้พระวัดท่าแฉลบ
- ล่องลงมาทางใต้แคว่ไหว้พระวัดชินวรารามวรวิหาร
- ล่องขึ้นไปทางเหนือแคว่ไหว้พระวัดน้ำวน
- ล่องขึ้นเหนือกลับสู่บริเวณศาลากลางหลังเก่า

โปรแกรมทั้งหมดใช้เวลาประมาณหนึ่งวัน และอาจเพิ่มการแคว่วัดให้มากขึ้นได้อีก ทางมีความต้องการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.15 เส้นทางท่อประปาทั่วจังหวัด เส้นทางที่ 3

แนวทางการพัฒนาการท่อประปาเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

การเดินทางเข้าถึงทางบก

จุดวางสถานีการประปา

เส้นทางท่อประปาที่วางน้ำ

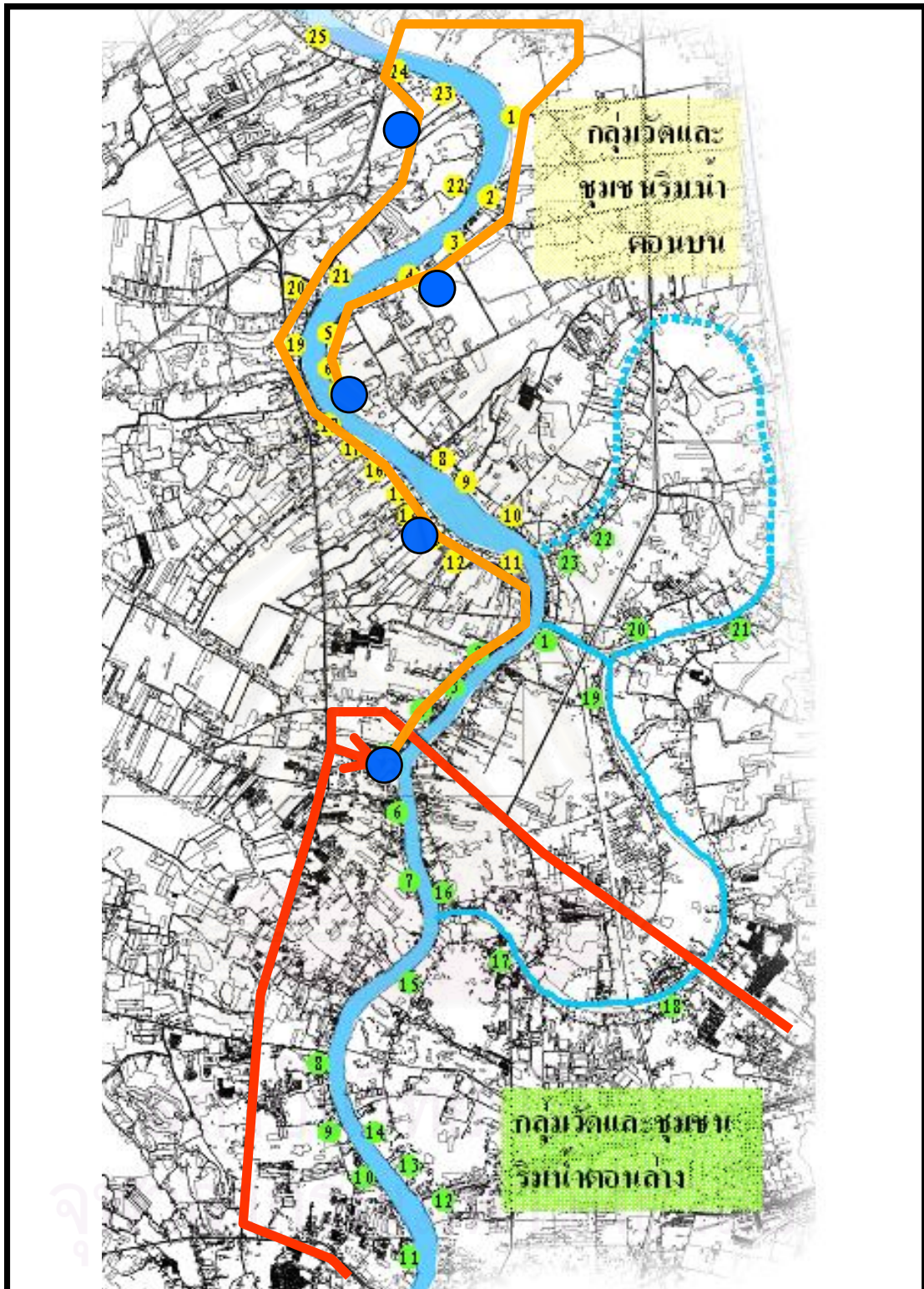

เส้นทางที่ 4 เส้นทางศึกษาแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ ดำเนินเมืองสามโคกและเมืองโบราณ

โปรแกรมเส้นทางนี้จะเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาประวัติศาสตร์และแหล่งโบราณคดีต่างๆ รวมถึงโบราณสถานและโบราณวัตถุที่เก่าแก่ สำหรับผู้ที่ชื่นชอบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนมากจากการสำรวจ การท่องเที่ยวในโปรแกรมนี้อาจมีส่วนใหญ่สถานที่จะเป็นวัด เนื่องจากโบราณสถานและโบราณวัตถุที่เก่าแก่จะมีให้เห็นอยู่ตามวัดมอญต่างๆ และเนื่องจากสถานที่นั้นค่อนข้างมาก จึงต้องอาศัยการเดินทางโดยรถโดยสารหรือรถยนต์ส่วนตัวเป็นหลัก จะช่วยประหยัดเวลาได้มาก ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้

- เริ่มต้นที่บริเวณศาลากลางหลังเก่าซึ่งเป็นศูนย์กลางให้บริการนักท่องเที่ยวหลัก ชมและศึกษาความเป็นมาของย่านประวัติศาสตร์ ศาลากลางหลังเก่า ศาลจังหวัด จวนผู้ว่า และแพขาว
- เดินทางไปตามถนนสายสามโคก-วัดสะแก เข้าสู่เมืองสามโคก เที่ยวชมและศึกษาวัดต่างๆ ซึ่งมีความน่าสนใจแตกต่างกัน ตามลำดับต่อไปนี้ วัดไก่เตี้ย วัดแจ้ง วัดสิงห์ วัดสามโคก วัดสะแก วัดตำหนัก วัดบางเตยนอก วัดบางเตยกลาง วัดจันทร์ระพ้อ วัดสามัคคิยาราม วัดเจดีย์ทองชมและศึกษาวัฒนธรรมมอญบริเวณชุมชน
- เดินทางโดยใช้ถนนเลียมแม่น้ำเจ้าพระยาต่อไปยัง กลุ่มโบราณคดี ชมและศึกษาแหล่งโบราณวัตถุโลกขยมนัน และโบราณสถานวัดมิ่งสาราม
- ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยามาทางฝั่งตะวันออก โดยใช้เส้นทางวงแหวนรอบนอก (ตะวันตก) กลับรถเพื่อเข้าสู่ถนนหลัก หมายเลข 3309 แวะวัดตามลำดับต่อไปนี้ วัดเมตตารังค์ วัดปลับสุทธาวาส วัดศาลาแดงเหนือพร้อมชมเรือนมอญเก่าแก่ อายุกว่า 150 ปี และศึกษาวัฒนธรรมมอญ วัดสองพี่น้อง
- เดินทางต่อมาถึงบริเวณเมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ชมและศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมือง
- เดินทางด้วยถนนสายเดิมมาแวะวัดไผ่ล้อมเพื่อผ่อนคลายจากการเดินทาง โดยการชมธรรมชาติริมน้ำและนกปากห่างที่มีชื่อเสียง เป็นอันสิ้นสุดการชมและศึกษาประวัติศาสตร์เมืองปทุมธานี

โปรแกรมนี้เนื่องจากมีสถานที่ที่หลากหลาย จึงใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณหนึ่งวัน

แผนที่ 6.16 เส้นทางทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด เส้นทางที่ 4

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี

สัญลักษณ์

- การเดินทางเข้าถึงทางบก
- เส้นทางทางท่องเที่ยวทางน้ำ

 จุดแวะสักการบูชา

6.6 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

สำหรับการศึกษารั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในระดับอนุภาคให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาจศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำในอนุภาคนี้นี้ เนื่องจากแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านหลายจังหวัด จึงอาจสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำได้หลากหลาย ทำให้เกิดผลดีคือ เกิดแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในอนุภาคนี้นี้มากขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งคือ ควรมีการศึกษาและควบคุมการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร เพื่อไม่ให้ความเป็นเมืองเข้ามารบกวนการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี จึงควรศึกษามาตรการควบคุมป้องกัน และหาแนวทางการแก้ไขอย่างเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันความเป็นเมืองได้เริ่มเข้ามาในบริเวณเขตอำเภอเมือง อำเภอลำลูกกา ซึ่งถ้าไม่มีการศึกษาป้องกันอย่างจริงจังเนื้อของเมืองจะมีพื้นที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอาจทำให้จังหวัดปทุมธานีทั้งจังหวัดขาดบรรยากาศของการท่องเที่ยวไป และส่งผลให้เกิดปัญหาของเมืองตามมา

ประเด็นสุดท้ายที่น่าสนใจคือ ควรมีการศึกษาและวางแผนการท่องเที่ยวภายในจังหวัดแบบครบวงจร เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีได้มีแต่แหล่งศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่มีแหล่งความรู้ต่างๆ มากมาย อาทิเช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หออัครศิลป์ ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีสนามกอล์ฟชั้นนำต่างๆ มากมาย ภายในจังหวัด หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางการท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีมีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กวี วรรกวิณ. ภูมิศาสตร์กับการท่องเที่ยว. วารสารภูมิศาสตร์ 27 (กรกฎาคม 2545) : 4-19
- กาญจนา สีลากุล. บทบาทการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กรณีศึกษา จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2545.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยว กรุงเทพฯและปริมณฑล . กรุงเทพมหานคร:การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและบริเวณ ใกล้เคียง . กรุงเทพมหานคร:การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2531.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. วิธีการจัดทำสถิติทางการท่องเที่ยว . กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2525.
- จุฑามาศย์ นิลเช่น. การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรี และจังหวัด ใกล้เคียง(ลพบุรี). วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาคและเมือง คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ณัฐวุฒิ คำหาวัน. แนวทางการพัฒนาเมืองสุโขทัย-ลพบุรีเพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- แดงด้อย มาลี. คนมอญเมืองสามโคก วิถีชนบทติดเมืองหลวง. วารสารวัฒนธรรมไทย 39 (ตุลาคม- พฤศจิกายน 2544) : 53-56
- ทองคำ พันนัทธี. ปฏิทินชีวิตไทย-รามัญ จังหวัดปทุมธานี. มติชนฉบับสุดสัปดาห์ 4 (ธันวาคม 2524) : 15-17
- ทองคำ พันนัทธี. พระยาโบราณธานินทร์ นักโบราณคดีที่ยิ่งใหญ่ และเป็นผู้อาวุโสสร้างเมือง ปทุมธานี. วารสารวัฒนธรรมไทย 33 (มกราคม 2539) : 34-39
- พรพจน์ สุขเกษม. การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ จังหวัดใกล้เคียง (สุพรรณบุรี นครปฐม). วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผน ภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- พรพจน์ สุขเกษม. คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัด. กรุงเทพมหานคร: การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2528.

- พิชิต แรกชำนาญ. การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ
จังหวัดใกล้เคียง (สระบุรี ลพบุรี). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาค
และเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- พิมลพร อ่อนจำรัส. การศึกษาเพื่อวางแผนการท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.
- ยุพดี เสตพรรณ. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. ปทุมธานี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตฯ ,
2539.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. ล่องเรือเที่ยวท่องแม่น้ำ ลำคลอง. Ecotourism network newsletter 33
(เมษายน 2542) : 9
- โรบินสัน ไมค์. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่บนเส้นทางที่ถูกต้องแล้วหรือ. ยูเนสโก คูเรีย 52
(กรกฎาคม-สิงหาคม 2542) : 22-23
- วนิดา อธินันท์. ลูกหนู กีฬา การแข่งขันของชาวปทุมธานี. ความรู้คือประทีป (มกราคม-มีนาคม
2530) : 28-31
- วรรณมา วงษ์วานิช. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2539.
- วิชัย เทียนน้อย. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2528.
- วิวัฒน์ชัย บุญภักดี. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง-ลำพูน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.
- วีรวัฒน์ วงศ์สุปไทย. ธรรมชาติเมืองปทุม. ความรู้คือประทีป 1 (กันยายน 2539) : 26-31
- วีรวัฒน์ วงศ์สุปไทย. ประเพณีตักบาตรพระร้อย. ความรู้คือประทีป 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2546) :
20-25
- วีรวัฒน์ วงศ์สุปไทย. สามโลก = Samkoc-Potte-Bakkers Dorp. วารสารวัฒนธรรมไทย 38
(สิงหาคม-กันยายน 2544): 28-30
- ศรีศักร วัลลิโภดม. สามโลกฝั่งตะวันออก โบราณวัตถุและการตั้งถิ่นฐาน. เมืองโบราณ 24
(มกราคม-มีนาคม 2541) : 32-34
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. สามโลกกับความรู้เรื่องพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2543.
- สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมหมาย วงศ์วิทยากุล. เจดีย์ทอง เมืองสามโลก. วิทยากร 89 (พฤศจิกายน 2534) : 62-65

สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย. บทบาทของภูมิศาสตร์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว.
กรุงเทพมหานคร : สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2530.

สิรินทรเทพ เต๋าศระยูร. ศักยภาพในการคัดแยกมูลฝอยมีมูลค่า จากมูลฝอยชุมชน : กรณีศึกษาจาก
หมู่บ้านในจังหวัดปทุมธานี . วารสารวิจัยสภาวะแวดล้อม 22 (มกราคม- มิถุนายน 2543):
20-31

เสถียร รุจิรวนิช. การศึกษาสภาวะแวดล้อมของการอยู่อาศัยแบบคอนโดมิเนียมในจังหวัด
ปทุมธานี. วารสารวิจัยสภาวะแวดล้อม 21 (มกราคม- มิถุนายน 2542):25-36

อภิรักษ์ จันตะณี. การศึกษาสภาพของปัญหาและการจ้างงานในเขตอุตสาหกรรม : กรณีจังหวัด
พระนครศรีอยุธยากับปทุมธานี พ.ศ. 2542 . วิทยาการจัดการปริทรรศน์. (ตุลาคม 2543) :
137-142

ภาษาอังกฤษ

Aitchison, Cara. Leisure And Tourism Landscapes : Social And Cultural Geographies. London :
Routledge, 2000.

Boniface, Brian G. The Geography Of Travel And Tourism. Oxford : Butterworth Heinemann,
1994.

C. Michael Hall & Alan A. Lew. Sustainable Tourism : A Geographical Perspective. Harlow :
Addison Wesley Longman, 1998.

Davidoff, Philip G. Tourism Geography Workbook. New York : National Publishers of the Black
Hills, 1992.

Davidoff, Philip G. Tourism Geography. Elmsford, N.Y. : National Publishers of the Black Hills,
1988.

Douglas G. Pearce and Richard W. Butler. Contemporary Issues In Tourism Development.
London : Routledge, 1999.

Gillard, Quentin. Travel Geography Handbook. New York, N.Y. : Van Nostrand Reinhold, 1991.

H. Robinson. A Geography of tourism. London: Macdonald & Evans, 1976.

Hudman, Lloyd E. Geography Of Travel And Tourism. Albany, N.Y. :Delmar Publishers, 1990.

Page, Stephen J. Managing Urban Tourism. New York : Prentice-Hall, 2003.

Picard, Michel. Bali : Cultural Tourism And Touristic Culture. Singapore : Archipelago Press,
1996.

Pigram, John J. Outdoor Recreation Management. London : Routledge, 1999.

- Reisinger, Yvette. Cross-Cultural Behaviour In Tourism : Concepts And Analysis. Oxford : Butterworth/Heinemann, 2003.
- Shaw, Gareth. Critical Issues In Tourism : A Geographical Perspective. Oxford : Blackwell, 2002.
- Smith, Melanie K. Issues In Cultural Tourism Studies. London : Routledge, 2003.
- Son Soubert. Case Study On The Effects Of Tourism On Culture And The Environment : Cambodia. Bangkok : UNESCO PROAP, 1999.
- Starr, Nona. Viewpoint : An Introduction To Travel, Tourism, And Hospitality. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 1997.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติศาสตร์จังหวัดปทุมธานี

สมัยกรุงศรีอยุธยา

สมัยศรีกรุงศรีอยุธยาตอนต้น

อาศัยหลักฐานทางโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ภายในจังหวัดปทุมธานี เป็นที่น่าเชื่อว่า จังหวัดปทุมธานีในอดีตเป็นเมืองที่เกิดขึ้นในยุคต้นของอาณาจักรศรีอยุธยาประกอบด้วย "ตำนานท้าวอู่ทอง" ทำให้เรื่องท้าวอู่ทองอพยพผู้คนหนีโรคห่า (อหิวาตกโรค) ผ่านมายังเมืองปทุมธานีมีความจริงอยู่มาก

"ตำนานท้าวอู่ทอง" ที่จังหวัดปทุมธานี มีปรากฏอยู่ ๒ เรื่อง คือ ตำนานเรื่องท้าวอู่ทอง เสด็จหนีโรคห่าผ่านมายังวัดมิ่งหารามตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคกเรื่องหนึ่งและตำนานเรื่องท้าวอู่ทอง อันเป็นประวัติวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองอีกเรื่องหนึ่ง

ตำนานท้าวอู่ทอง ที่วัดมิ่งหาราม ผู้เฒ่าผู้แก่ในตำบลบางกระบือ เล่าต่อกันมาว่าครั้งหนึ่งในอดีต ท้าวอู่ทองได้อพยพไพร่พล หนีโรคห่า ขณะผ่านเขตสามโคกเป็นเวลาใกล้ค่ำแล้วประกอบกับเกรียนชำระ จึงหยุดพักไพร่พล ที่บริเวณวัดมิ่งหาราม กับทั้งได้ออกปากขอยืมเครื่องมือจากชาวบ้านละแวกนั้น เพื่อนำมาซ่อมแซมเกรียนแต่ได้รับการปฏิเสธ ท้าวอู่ทองทรงพิโรธนัก และในคืนนั้นเองทรงแอบฝังทรัพย์สมบัติส่วนที่ไม่สามารถนำไปได้เพราะเกรียนชำระ ไว้ในบริเวณวัด และสาปแช่งมิให้ผู้ใดนำทรัพย์สมบัติที่ฝังไว้ไปได้เลย สภาพปัจจุบันวัดมิ่งหารามเป็นวัดร้างชำระทรุดโทรม เหลือเพียงผนังพระอุโบสถเพียง ๔ ด้านเท่านั้นอยู่ห่างจากลำน้ำเจ้าพระยาประมาณสองกิโลเมตร สาเหตุที่ร้างมีผู้สันนิษฐานต่างกันไป บ้างก็ว่าเป็นเพราะลำน้ำเปลี่ยนทางเดิน บ้างก็คิดว่าเพราะกรุงแตกเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๐

ตำนานท้าวอู่ทองจากคำบอกเล่าทางวัดเทียนถวาย ความว่า พระเจ้าอู่ทองได้อพยพผู้คนหนีโรคห่า พร้อมด้วยไพร่พล สัมภาระบรรทุกเกรียนมาประมาณแปดสิบเล่ม ได้หยุดพักไพร่พลอยู่ที่หนองแห่งหนึ่ง (ปัจจุบันเรียกชื่อว่า หนองปลาสิบ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของวัดเทียนถวาย ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง) ตอนกลางคืนได้จุดไฟสว่างไสวตลอดทั้งคืนนานเป็นแรมเดือน เมื่อโรคห่าสงบแล้ว ก่อนที่พระองค์จะเสด็จกลับได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดในบริเวณที่เคยประทับขึ้น ๑ วัด สมัยนั้นชาวบ้านเรียกว่า "วัดเกรียนไสว" ต่อมาแผลงเป็น "วัดเทียนถวาย"

ตำนานเรื่องท้าวอู่ทองเสด็จหนีโรคห่าเล่าต่อกันมาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ดังปรากฏในนิราศวัดเจ้าฟ้า กล่าวอ้างถึงเรื่องพระเจ้าอู่ทอง ได้เสด็จหนีโรคห่าผ่านเมืองสามโคก ก่อนไปตั้งกรุงศรีอยุธยาไว้ว่า

"พอเลขนาคนากข้ามถึงสามโคก

เป็นคำโลกสมมุติสุดสงสัย

ถามบิดาว่าท่านผู้เฒ่าท่านกล่าวไว้

ว่าท้าวไทพระอู่ทองเชือกงศพรพัย
 หวังจะไว้ให้ประชาเป็นค่าจ้าง
 ด้วยจะสร้างบ้านเมืองเครื่องประดับ
 พอหากินสิ้นบุญไปสูญดับ
 ทองก็กลับกลายเป็นดินแดง
 จึงที่นี้มีนามชื่อสาม โลก
 เป็นคำโลกสมมุติสุดแถลง
 ครั้งพระ โทศโปรดปรานประทวนแปลง
 ที่ตำแหน่งมอญมาสาวมีภักดี
 ชื่อประทุมธานีที่เสด็จ
 เดือนสิบเบ็ดบัวออกทั้งดอกฝัก
 มารับส่งตรงนี้ที่สำนัก
 พระยาพิทักษ์ทวยหาญผ่านพารา"

จากตำนานจึงพอประมาณการได้ว่า ในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ลงมา บริเวณสองริมฝั่งลำน้ำ เจ้าพระยาตอนล่างเป็นอาณาบริเวณที่ตั้งของจังหวัดปทุมธานี ในอดีตเต็มไปด้วยป่าไม้หนาแน่น อุดมด้วยสัตว์ป่านานาชนิด บ้านเรือนราษฎร ตั้งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำ และบ้านเรือนเริ่มจะมี มากขึ้นในภายหลังที่พระเจ้าอู่ทอง ได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีปทุมธานีคงเป็นเพียง ชุมชนเล็กๆ เป็นต้นตออันกักนานาก่อนที่จะเดินทางผ่านเข้ามาสู่ตัวเมืองกรุงศรีอยุธยา

สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๑๙๕๑-๒๐๓๑)

ในรัชสมัยของกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพระองค์นี้ ชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี เริ่ม ขยายตัวเป็นชุมชนเมืองริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออก ตั้งแต่บริเวณวัดสองพี่น้องถึงวัดป่าจิวใน ปัจจุบัน (แต่เดิมเป็นที่ตั้งของวัด "พญาเมือง" และ "วัดนางหยาด") โดยมีคันคูเมืองโดยรอบปัจจุบัน เหลือเพียงร่องรอยต่าง ๆ ในอดีตให้เห็นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น รู้จักกันในนามว่า "เมืองสามโลก"

ครั้นในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ แผ่นดินพระมหินทราธิราชกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งแรก พระเจ้า หงสาวดีได้กวาดต้อนประชาชนพลเมืองไปประเทศพม่า คงเหลือไว้เพียงหมื่นเศษเป็นผลให้สาม โลกกลายเป็นเมืองร้างไป

มีหลักฐานในกฎหมายเก่าลักษณะพระธรรมนูญ ว่าด้วยการใช้ตราราชการ พ.ศ. ๒๑๑๕ แผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง แห่งกรุงศรีอยุธยา ระบุว่า สามโลกเป็นหัวเมืองขึ้นกับกรมพระ กลาโหม จึงแสดงให้เห็นว่า เมืองสาม โลกมีฐานะเป็นเมืองมาก่อนแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

เมื่อพม่ารบกับจีน ในปี พ.ศ. ๒๒๐๒ ชาวมอญที่ถูกเกณฑ์เข้าร่วมในกองทัพพม่า ได้พากันหลบหนีจากกองทัพพม่า โดยพาครอบครัวออกจากเมืองเมาะตะมะ เข้ามากรุงศรีอยุธยาประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน สมเด็จพระนารายณ์ฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญที่อพยพเข้ามาในครั้งนี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโลก ปรากฏตามพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาว่า

"ขณะนั้น (พ.ศ. ๒๒๐๒ ปีชวด โทศก) มังนันทมิตร ผู้เป็นอาพระเจ้ายังวะอยู่ปกครองเมาะตะมะ ส่วนชาวเมืองฮ่อไชร์ยกทัพมาล้อมเมืองอังวะ จะเอาฮ่ออุทิงผาซึ่งพาณกรรจ้อพยพประมาณพันหนึ่งหนีไปพึ่งอยู่ ณ เมืองอังวะนั้น จึงมังนันทมิตรเกณฑ์เอาพล ๓๒ เมือง ซึ่งขึ้นแก่เมืองเมาะตะมะนั้น ๑,๐๐๐ ให้ไปช่วยป้องกันเมืองอังวะ และมอญอันไปช่วยป้องกันก็หลีกหนีคืนมาเป็นอันมาก จึง มัง นันทมิตรก็ให้คุมเอามอญอันหนีมานั้นใส่ตระรางไว้ว่าจะเผาเสีย และสมิงนายอำเภอทั้ง ๑๑ คนนั้น ควบคุมมอญประมาณห้าพันยกเข้าเผาเมืองเมาะตะมะและได้ตัวมังนันทมิตรจำไว้แล้ว จึงปรึกษากันว่าเรากระทำความผิดถึงเพียงนี้ ถ้าทราบถึงพระเจ้ายังวะก็จะมีภัยอันตรายแก่พวกเราเป็นแน่ และเราทั้งปวงหาที่พึ่งมิได้ จำจะพากันกวาดอพยพหนีเข้าไปพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา อาพระเดชานุกภาพเกล้าฯ ร่มเย็น เป็นที่พำนักจึงจะพ้นภัย ครั้นปรึกษาเห็นพร้อมกันแล้ว สมิงนายอำเภอทั้ง ๑๑ นายก็กวาดล้อมนครอัครรามัญในแคว้นเมืองเมาะตะมะทั้ง ๓๒ หัวเมืองกับสมัครพรรคพวกของตัวเองและพรรคพวกมังนันทมิตรเป็นคนประมาณหมื่นเศษ แล้วให้ถอดมังนันทมิตรออกจากพันธนาการพากันอพยพออกจากเมืองเมาะตะมะ มาทางเมืองสมิถึงด่านพระเจดีย์ ๓ องค์ ในปีระกา นพศกนั้น จึงสมิงนายอำเภอทั้ง ๑๑ นาย ก็แต่งหนังสือบอกให้รามัญ ถือเข้ามาแจ้งกิจการแก่พระยากาญจนบุรีว่าจะเข้ามาสวามิภักดิ์เป็นข้าทูลละอองธุลีพระบาทพระยากาญจนบุรีก็ส่งหนังสือบอกเข้ามาถึงอัครมหาเสนาธิบดี ให้นำขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาให้ทราบ พระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าข้างเผือกให้ทรงทราบเหตุ ก็ทรงพระโสมนัสดำรัสให้สมิงรามัญเก่าในกรุงถือนำพลพันหนึ่ง ออกไปรับครัวเมืองเมาะตะมะเข้ามายังพระมหานครแล้วทรงพระกรุณาโปรดให้พวกครัวมอญใหม่ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตำบลสามโลก บ้าง ที่คลองคูจามบ้าง ที่ใกล้วัดตองปุบ้างแล้วดำรัสโปรดให้สมิงนายกองทั้ง ๑๑ คน เข้าเฝ้ากราบถวายบังคม ทรงแสดงอาการทุกข์ทรมานเครื่องยศ เครื่องเรือน และเสื้อผ้าเงินตราครบทั้งเถลฐานให้อยู่เป็นสุข แต่มังนันทมิตรนั้นป่วยลงถึงอนิจกรรม"

ฉะนั้น สมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มอญที่อพยพมาในครั้งนั้นตั้งบ้านเรือนอาศัยทำมาหากินที่ตำบลสามโลก และต่อมาทำให้ตำบลสามโลกเจริญรุ่งเรืองขึ้นจนมีฐานะเป็นเมืองสามโลกและเป็นจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบัน นับว่าพระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ได้ทรงทำนุบำรุงเมืองปทุมให้เจริญรุ่งเรืองเป็นหลักฐาน ชาวปทุมธานีจึงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์มาจนตราบเท่าทุกวันนี้

สมัยกรุงธนบุรี

ภายหลังจากที่พระยาวชิรปราการ กอบกู้เอกราชของชาวไทยไว้ได้ เมื่อครั้งเสียกรุงแก่พม่าครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐ ได้ประกาศตั้งเมืองหลวงขึ้นใหม่ เรียกว่า "กรุงธนบุรี" และปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ในปี พ.ศ. ๒๓๑๗ พม่าเกณฑ์ทหารมอญมาตีไทยที่ตำบลสามสบ ทำดินแดน มีพญามอญหัวหน้า ๔ คน คือ พระยาแจ้ง เจ้าเมืองอัครัน เป็นหัวหน้าใหญ่ พระยาอยู่ตละเลียงและตละเกลือบ ทหารมอญเหล่านี้ต่างมีความแค้นเคืองพม่าที่ได้กระทำทารุณกรรมต่อชาวมอญ ดังนั้น แทนที่จะมารบกับไทยตามที่พม่าเกณฑ์มา กลับยกทัพเข้าตีพม่าเสียเองที่เกาะตะมะ จนพม่าต้องทิ้งเมืองหนีไปร้างกึ่งเพราะเข้าใจว่าทัพไทยบุกเข้าโจมตีโดยไม่ทันรู้ตัวทัพมอญบุกตีพม่ารุกเข้าไปจนได้เมืองสะโตงหงสาวดี ครั้นพอถึงร้างกึ่ง อะแซ-หฺนุกี่แม่ทัพ พม่ายกกำลังขึ้นปราบปราม มอญสู้ไม่ได้จึงหนีเข้าพึ่งพระบรมโพธิสมภารทางเมืองตาก และด่านเจดีย์สามองค์ ประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน พระเจ้ากรุงธนบุรี จึงโปรดเกล้าฯ ให้เตรียมพลไปรับครอบครัวมอญเหล่านั้นให้ไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่ปากเกร็ด แขวงเมืองนนทบุรี และ "สามโคก" ให้พระยารามัญวงศ์ มียศเสมอ จตุสดมภ์ หรือเรียกว่า "จักรีมอญ" เป็นหัวหน้าดูแลครอบครัวมอญทั่วไป

สมัยกรุงสมัยรัตน โกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในรัชสมัยของพระองค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๘ พระเจ้าปดุงกษัตริย์พม่าได้ทรงเกณฑ์แรงงานชาวมอญให้สร้างพระธาตุที่เมืองเมงกุนให้เป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างความลำบากยากเข็ญแก่ชาวมอญเหล่านั้นเป็นอย่างยิ่ง จึงพากันอพยพหลบหนีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยทางเมืองตาก เมืองอุทัยธานี และทางด่านเจดีย์สามองค์ เมืองกาญจนบุรี จำนวน ๔๐,๐๐๐ คน ดังกล่าวไว้ในพระราชพงสาวดารกรุงรัตน โกสินทร์ตอนหนึ่งว่า

"เมื่อทรงทราบข่าวว่า ครอบครัวอพยพเข้ามา จึงโปรดให้กรมพระราชวังบวรสถานมงคลเสด็จขึ้นไปคอยรับครอบครัวมอญ ที่เมืองนนทบุรี จัดจากและไม่สำหรับปลูกสร้างบ้านเรือนและเสปียงอาหารของพระราชทานขึ้นไปพร้อมเสร็จทางเมืองกาญจนบุรี โปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามงกุฎฯ (รัชกาลที่ ๔) คุมไพร่พลสำหรับป้องกันครอบครัวมอญ และเสปียงอาหารของพระราชทานออกไปรับครอบครัวมอญทางหนึ่ง โปรดให้เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรีเป็นผู้ใหญ่เสด็จกำกับ

ทางเมืองตากนั้นโปรดให้เจ้าพระยาอภัยภูธร ที่สมุหนายกเป็นผู้ขึ้นไปรับครอบครัวมอญมาถึงเมืองนนทบุรี เมื่อ ณ วันพุธ เดือน ๕ แรม ๓ ค่ำ ปีกุน สัปตศก จุลศักราช ๑๑๗๗ พ.ศ. ๒๓๕๘ เป็นจำนวน ๔๐,๐๐๐ เศษ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในแขวงเมืองปทุมธานีบ้าง เมืองนนทบุรีบ้าง"

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเอาพระทัยใส่ ดูแลทุกข์ สุข ครอบครัวมอญเหล่านั้นมิได้ขาด ครั้นถึงเดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๓๕๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และกรมพระราชวังบวรมหาเสนาณรงค์ ได้เสด็จประพาสเมืองสามโคกโดยทางชลมารค เพื่อทรงเยี่ยมเยียนชาวมอญที่

อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ พระองค์ทรงประทับ ณ พลับพลาริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงกับเมืองสามโลก (ตรงหน้าวัดปทุมทองปัจจุบันนี้) ทรงรับดอกบัวจากพสกนิกร ซึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอยู่เป็นเนืองนิตย์ จึงพระราชทานนามเมืองสามโลกให้เป็นสิริมงคลใหม่ว่า "ประทุมธานี" เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๓๕๘ ยกฐานะเป็นหัวเมืองชั้นตรี ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในวรรณคดีสำคัญของสุนทรภู่ ๒ เรื่อง คือ

นิราศภูเขาทอง (แต่งราว พ.ศ. ๒๓๗๑) ว่า

"ถึงสามโลกโศกถวิลถึงปิ่นเกล้า

พระพุทธรเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี

ประทานนามสามโลกเป็นเมืองตรี

ชื่อประทุมธานีเพราะมีบัว"

(นิราศวัดเจ้าฟ้า แต่งราว พ.ศ. ๒๓๗๕)

"จึงที่นี้มีนามชื่อสามโลก

เป็นคำโลกสมมุติสุดแถลง

ครั้งพระโกศโปรดปรานประทานแปลง

ที่ตำแหน่งมอญมาสามภักดิ์

ชื่อประทุมธานีที่เสด็จ

เดือนสิบเบ็ดบัวออกทั้งดอกฝัก

มารับส่งตรงนี้ที่สำนัก

พระยาพิทักษ์ทวยหาญผ่านพารา"

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงมีพระราชหัตถเลขาถึงสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นเสนาบดีกรมมหาดไทย พ.ศ. ๒๔๓๗ (ร.ศ. ๑๑๓) ให้เมืองประทุมธานี นครเขื่อนขันธ์ เมืองสมุทรปราการ เป็นหัวเมืองแขวงมณฑลกรุงเทพฯ ทรงมีพระราชธิบายว่า เป็นหัวเมืองที่อยู่ไกลกรุงเทพฯ เพียงพันเส้นเท่านั้น ประกอบกับมีโจรผู้ร้ายชุกชุม ให้มาขึ้นสังกัดกระทรวงนครบาล เพื่อที่ลาดตระเวนจะจับโจรผู้ร้ายไม่ต้องไปขอตรา เจ้ากระทรวงมหาดไทยอีกต่อไป

ปี พ.ศ. ๒๔๔๑-๒๔๔๒ (ร.ศ. ๑๑๗-๑๑๘) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ทำบัญชีสำมะโนประชากรของเมืองประทุมธานี ปรากฏว่ามีประชากรในเมืองประทุมธานีทั้งสิ้น ๒๑,๓๖๐ คน

พ.ศ. ๒๔๕๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงให้ใช้คำว่า "จังหวัด" แทนคำว่าเมือง ดังนั้นเมืองประทุมธานี จึงเป็นจังหวัดประทุมธานีเป็นต้นมา โดยเปลี่ยนการเขียนใหม่ด้วยคือ "ประทุมธานี" เป็น "ปทุมธานี" ขึ้นอยู่กับมณฑลกรุงเทพฯ มีเขตการปกครอง ๓ อำเภอ คือ อำเภอ บางกะดี อำเภอสามโลก และอำเภอเชียงราก

ทั้งสามอำเภอตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้ ๆ กัน และมีอาณาเขตการปกครองของแต่ละอำเภอเป็นแนวลึกไปทางทิศตะวันตก ซึ่งไม่เหมาะแก่การปกครองเป็นอย่างยิ่ง ทางราชการจึงได้ประกาศให้แบ่งเขตการปกครองเสียใหม่ และให้ย้ายอำเภอเชิงรอกไปตั้งที่ตำบลระแหงทางทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เรียกว่า "อำเภอระแหง" ไปก่อน ตามหนังสือศาลากลางเมืองประทุมธานีที่ ๘๒๔/๓๒๒๘ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วให้เปลี่ยนชื่ออำเภอ ระแหง เป็นอำเภอลาดหลุมแก้ว แต่นั่นเป็นต้นมา

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่๗ ทางราชการให้ยุบจังหวัดชัยภูมิ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ทำให้จังหวัดปทุมธานีมีเขตพื้นที่อีก ๔ อำเภอเพิ่มเข้ามารวมเป็น ๗ อำเภอ คือ

อำเภอบางกะดี
อำเภอสามโคก
อำเภอลาดหลุมแก้ว
อำเภอชัยบุรี
อำเภอลำลูกกา
อำเภอบางหวาย
อำเภอหนองเสือ

(สำหรับอำเภอบางหวาย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอกลองหลวง" เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๘ เมื่อทางราชการโดยบริษัททูลนาสยาม ได้ขุดคลองที่สองเชื่อมคลองรังสิตทางทิศใต้กับคลองระพีพัฒน์ทางทิศเหนือแล้วเสร็จ เนื่องจากตัวอาคารที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ริมคลองที่หลวง (ราชการ) ได้ขุดขึ้น)

ดังนั้น เมืองสามโคก จึงเป็นที่ตั้งของจังหวัดปทุมธานีมาก่อน แต่เนื่องจากสภาพของเมืองมีลักษณะเป็นแหล่งอพยพ เจ้าเมืองผู้ใดมีบ้านเรือนตั้งอยู่ ณ ที่ใด ที่ว่าการเมืองก็อยู่ที่นั่นจึงทำให้ที่ว่าการเมืองต้องย้ายอยู่ถึง ๘ ครั้ง ดังนี้ คือ

ครั้งที่ ๑ ย้ายจากตำบลบ้านจิว ปากคลองบ้านพร้าว บริเวณวัดพญาเมือง (วัดร้าง) ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ไปตั้งที่บ้านสามโคก ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่างวัดตำหนักกับวัดสะแก

ครั้งที่ ๒ ย้ายมาจากบ้านสามโคก ไปตั้งที่บ้านต่อไม้ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงกับวัดปทุมทองในปัจจุบัน

ครั้งที่ ๓ ย้ายจากบ้านต่อไม้ไปตั้งที่บ้านสามโคก ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาตามเดิม

ครั้งที่ ๔ ย้ายจากบ้านสามโคกไปตั้งที่ปากคลองบางหลวงไหว้พระ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี ปัจจุบัน

ครั้งที่ ๕ ย้ายจากปากคลองบางหลวงให้ไว้พระไปตั้งระหว่างปากคลองบางโพธิ์ ฝั่งเหนือกับคลองบางหลวงฝั่งใต้ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

ครั้งที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๕) ย้ายจากปากคลองบางโพธิ์เหนือไปตั้งที่บ้านโคกชะพลูใต้คลองบางทรายฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

ครั้งที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๐) ย้ายจากบ้านโคกชะพลู ไปตั้งที่ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี ปัจจุบัน ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

ครั้งที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ย้ายจากตำบลบางปรอก ไปตั้งที่ตำบลบ้านฉางนอกเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ตรงสี่แยกถนนปทุมธานี-ลาดหลุมแก้ว ติดกับโรงพยาบาลปทุมธานีและด้านหน้าติดกับถนนแยกไปอำเภอสามโคก ย้ายไปปฏิบัติการณ์เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕

การก่อสร้างอาคารศาลากลางจังหวัดปทุมธานี ที่ย้ายครั้งที่ ๘ ใหม่ นี้ ได้เริ่มลงมือก่อสร้างอาคารสมัย พลตรีวิทย์ นิ่มนวล เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ได้เสด็จมาทรงเป็นองค์ประธานประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังคำกราบทูลของพลตรีวิทย์ นิ่มนวล ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ถวายรายงานแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชตอนหนึ่งว่า

".....เกล้ากระหม่อมและบรรดาข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ชาวจังหวัดปทุมธานีรู้สึกซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณ เป็นล้นพ้น ที่ฝ่าพระบาทได้ทรงพระกรุณาเสด็จมาเป็นองค์ประธาน ในพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารศาลากลางจังหวัดปทุมธานีหลังใหม่ในวันนี้ นับเป็นพระเดชพระคุณหาที่สุด มิได้..."

ที่คืนในการปลูกสร้างอาคารศาลากลางหลังใหม่นี้ คุณนายกฐิน กุยกานนท์ ได้ยกให้กับทางราชการ จำนวน ๑๖ ไร่ การก่อสร้างใช้เงินงบประมาณ ในการถมดินและก่อสร้าง รวมทั้งสิ้น ๘,๕๒๖,๐๐๐ บาท (แปดล้านเก้าแสนสองหมื่นหกพันบาท)

เมื่อสร้างอาคารหลังใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ขนย้ายพัสดุครุภัณฑ์ เอกสารต่าง ๆ จากศาลากลางเก่า ไปศาลากลางใหม่ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕

เมื่อนายสุริ โอบอ้อม มาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้สนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองปทุมธานีเป็นอย่างมาก ได้สำรวจค้นหาศาลหลักเมืองปทุมธานีและสอบถามชาวเมืองปทุมธานี แล้วปรากฏว่า เมืองนี้ได้โยกย้ายตัวเมืองอยู่หลายครั้งและไม่เคยมีศาลหลักเมืองมาก่อนเหมือนเมืองอื่น ๆ จึงดำริเห็นเป็นสำคัญว่า ควรจะสร้างศาลหลักเมืองไว้ให้มั่นคง เพื่อเป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวปทุมธานี พร้อมทั้งให้เกิดความรักสามัคคีกันให้มากยิ่งขึ้น ทั้งยังจะนำความสงบสุขร่มเย็นมาสู่เมืองด้วย ความดำรินี้จึงเห็นพ้องต้องกันระหว่างข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า และประชาชน ได้ร่วมกันสละทรัพย์คนละเล็กคนละน้อย ดำเนินการสร้างศาลหลักเมืองขึ้น โดยเริ่มลงมือทำพิธีเสาะหาพื้นที่ที่จะสร้างศาลหลักเมือง เพื่อความสวัสดิมงคล เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ต่อมาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (วาสน์ วาสโน) ได้เสด็จมาทรงเป็นประธานวางศิลาฤกษ์หลักเมือง เมื่อวันที่จันทร์ วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ตรงกับเวลา ๑๕.๐๐ น. เดือนยี่ ขึ้น ๑๔ ค่ำ ปีมะโรง ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด ปทุมธานี

ทางกรมศิลปากร ได้เป็นผู้ออกแบบประดิษฐ์ตัวเสาหลักเมือง ซึ่งทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์ ที่ทางกรมป่าไม้ได้นำมาจากสวนป่าลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์มอบให้ ครั้นเมื่อประดิษฐ์เสร็จเรียบร้อยแล้วได้นำเข้าพระตำหนักสวนจิตรลดาเพื่อทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) ทรงเจิมเมื่อวันศุกร์ วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ เวลาฤกษ์ ๘.๒๕ น. และในคืนนี้ เวลาประมาณ ๕ ทุ่ม ได้เกิดจันทรคราสจับครึ่งดวงเป็นที่น่าอัศจรรย์

เมื่อสร้างตัวศาลหลักเมืองแบบจตุรมุขยอดปราสาทเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้กำหนดการ ประกอบพิธียกเสาหลักเมืองจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย เป็นประธานในพิธี มีขบวนแห่ยาวเหยียด มีการสมโภชเฉลิมฉลองเป็นงานใหญ่อย่าง เอิกเกริก

ศาลหลักเมืองจึงตั้งเด่นเป็นสง่า อยู่หน้าศาลากลางจังหวัดปทุมธานี มีผู้คนมากราบไหว้บูชา กันอยู่มิได้ขาด นับว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวปทุมธานี ให้มีความรักสมัคร สโมสรสามัคคีกันให้แข็งแรง เพื่อปกป้องคุ้มครองสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นที่เคารพยกย่องชีวิตของชาวไทย ไว้ให้มั่นคงถาวรสืบไปชั่วกาลนาน

แม่น้ำเจ้าพระยากับความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน (อำเภอสามโคกและอำเภอเมืองปทุมธานี)

ความเก่าแก่และความเป็นมาของพื้นที่แห่งนี้ไม่ได้ยุติเพียงแค่มอญเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเท่านั้น หากมีมาก่อนช้านานเพราะบริเวณสามโคกตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยาที่เป็นเส้นทางคมนาคมไปออกทะเลที่ปากน้ำ ย่อมมีคนสัญจรผ่านไปมาก่อนหน้านั้นนาน แล้ว ทั้งเป็นที่ดอนเหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย ในขณะที่บริเวณอื่นริมฝั่งน้ำเจ้าพระยาอยู่ใน สภาพท้องทุ่งที่ลุ่มตื้นน้ำท่วมถึง

เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะบริเวณสามโคกแต่เดิมมีการทับถมของโคลนตะกอนที่แม่น้ำพัดพา มาสูง จนทำให้ลำน้ำไหลคดเคี้ยวไปมาในลักษณะที่เรียกว่า แม่น้ำอ้อม จนอาจกล่าวได้ว่า เมื่อลำ น้ำเจ้าพระยาไหลตรงจากบริเวณอำเภอบางไทรอันเป็นบริเวณที่มีลำแม่น้ำน้อยไหลมาบรรจบนั้น ได้ทำให้เกิดเป็นท้องน้ำกว้างใหญ่ที่เรียกว่า ลานเท ไหลผ่านศูนย์ศิลปาชีพ ผ่านเกาะใหญ่หรือ เกาะราชคาม ลงมาจนถึงบ้านท้ายเกาะ และ บ้านกร่าง ทางฝั่งตะวันตก บ้านโพธิ์แดงทางฝั่ง ตะวันออก เริ่มไหลคดเคี้ยวและเกิดเป็นบริเวณที่เรียกว่า แม่น้ำอ้อม หลายแห่ง มีไปจนกระทั่งถึง ปากแม่น้ำเจ้าพระยา

ริมสองฝั่งลำน้ำเจ้าพระยาที่ไหลคดเคี้ยวจาก บ้านท้ายเกาะ และบ้านโพธิ์แดง เข้ามาในเขต อำเภอสามโคก จนถึง อำเภอเมืองปทุมธานีในปัจจุบันนั้น เป็นบริเวณที่ชุมชนอยู่อย่างต่อเนื่องและหนาแน่นกว่าบริเวณใกล้เคียง สังกัดได้จากกรณีที่มีวัดจำนวนมาก

ทางฝั่งตะวันออกมีร่องรอยการตั้งถิ่นฐาน เห็นได้ชัดจากปากคลองเชียงรากน้อยมายังปากคลองเชียงราก คลองเชียงรากน้อยนั้นเป็นทางน้ำธรรมชาติที่แยกออกจากลำน้ำเจ้าพระยาไปลงสู่ที่ราบลุ่มทางตะวันออก แล้วสมทบกับ คลองเปรมประชากรและคลองหนึ่ง ส่วนคลองเชียงรากนั้นคือ ลำแม่น้ำอ้อมของแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อลำน้ำเจ้าพระยาไหลลงมาถึง บริเวณวัดถั่วทองและวัดไก่อ๊ตี้ ก็คดอ้อมออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และมาที่บ้านปากคลองเชียงราก ผ่านบ้านคลองบางหลวง บ้านฉาง บ้านบางกระดี ลงมายังวัดเที้ยววาย

เมื่อถึงรัชกาลของ สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม โปรดให้ขุดคลองลัดแม่น้ำอ้อม จากริมวัดไก่อ๊ตี้ทำบ้านสามโคกมายังบ้านมะขามหน้าเมืองปทุมธานีปัจจุบัน ตรงที่สบกันระหว่างลำน้ำอ้อมกับคลองลัดที่ขุดก็คือ บริเวณบ้านปากคลองเชียงราก เมื่อกระแสน้ำได้ไหลตัดตรงจากบ้านสามโคกมายังบ้านปากคลองเชียงราก ก็ทำให้คลองลัดสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมกลายเป็นลำน้ำเจ้าพระยาไป ส่วนลำน้ำเดิมที่อ้อมนั้น เล็กกลงกลายเป็นคลองเชียงราก

ลำคลองเชียงรากหรือแม่น้ำอ้อมนี้ ปัจจุบันตื่นเงินอันเนื่องมาจากการที่กระแสน้ำเปลี่ยนทางเดินมาลงที่คลองขุดลัด แต่ยิ่งกว่านั้นความตื่นเงินก็ทวีคูณขึ้นเมื่อทางรัฐบาลได้ขุดคลองประปาแยกจากลำน้ำเจ้าพระยาบริเวณที่เป็นคลองลัดเดิม ณ บริเวณที่ต่ำจากคลองบ้านพร้าว ประมาณ 1 กิโลเมตร บริเวณที่เรียกว่า ลำแล แล้วเชื่อมกับส่วนหนึ่งของคลองเชียงรากที่บริเวณ บ้านกระแซง ปรับปรุงให้เป็น คลองบางหลวงเชียงราก เพื่อนำน้ำมาใช้เป็นน้ำประปาใช้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชื่อเชียงรากนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นชัดว่าเป็นย่านที่มีการสร้างบ้านแปลงเมืองและชื่อเมืองเดิมในเขตตำบลป้างัว ก็อาจจะมิชื่อว่า เมืองเชียงรากก็เป็นได้

ชุมชนเดิมในบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ปากคลองเชียงรากที่บ้านพร้าวผ่านบริเวณตำบลสามโคกขึ้นไปถึงปากคลองเชียงรากน้อย ความแตกต่างระหว่างบริเวณสองฝั่งแม่น้ำก็คือ ย่านที่เป็นชุมชนเมืองแก่นั้นอยู่ทางฝั่งตะวันออก เพราะพบร่องรอยวัดเก่าและโบราณวัตถุที่มีการตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น ทั้งยังพบร่องรอยทางน้ำและลำคลองที่ขุดขึ้นเพื่อตั้งถิ่นฐานเป็นบ้านเมืองอย่างชัดเจน

โดยเฉพาะบริเวณบ้านศาลาแดงเหนือมายังคลองส่งน้ำที่วัดอัมพาราม มีร่องรอยแนวคูที่ตัดขนานกับลำแม่น้ำทำให้เกิดพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าอันเป็นลักษณะของเมืองอย่างชัดเจน หลักฐานของการเป็นบ้านเป็นเมืองในบริเวณนี้มีกล่าวถึงใน โคลงกำสรวลสมุทร ความว่า

จากมาเรือร้อนทั้ง พญาเมือง
เมืองเปล่าปลิวใจหาย นำน้อง

จากมาเยีมาเปลื้อง	อกเปล้า
อกเปล้าว่า่ยฟ้าร้อง	ร่ำหารนทา ฯ
จากมาเมืองเก่าเก่า	ลเท ทานรา
เททำบึงบางบา	บ่าใส่
จากมาอ่อนอาม	บุญบาป ไคนา
เมืองมิ่งหลายเจ้าไว้	รยกโรย ฯ

ทุ่งพญาเมือง คือเมืองเก่า อยู่ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดป่าจิว บริเวณนี้มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ พบซากวัดร้างที่มีชื่อว่า วัดพญาเมือง พบพระพุทธรูปศิลาแบบอุ่ทอง มีโคกเนินซากโบราณสถานอยู่หลายแห่ง เศษภาชนะดินเผาเคลือบแบบสังคโลกสุโขทัย รวมทั้งเครื่องลายครามในสมัยราชวงศ์หยวนและเหมิงปะปนอยู่

อาจารย์มานิต วัลลิโภคม ผู้เชี่ยวชาญโบราณคดีกรมศิลปากร ซึ่งเคยทำการสำรวจโบราณคดีสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาจากกรุงอยุธยาถึงกรุงเทพฯ ตั้งข้อสังเกตว่า บรรดาของเก่าตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นขึ้นไป มักพบทางฝั่งตะวันออกมากกว่าฝั่งตะวันตก ที่เด่นชัดก็คือ พระพุทธรูปหินทรายที่เรียกว่า หลวงพ่อเพชรและหลวงพ่อลอย ในวัดสองพี่น้อง เป็นของอยู่ติดวัดมาแต่เดิม อีกทั้งภายในบริเวณวัดนี้ก็ยังมีพบเสมาหินทรายแดงที่มีลวดลายสลักแบบอยุธยาตอนต้นขึ้นไปด้วย

กล่าวกันว่าวัดพญาเมืองเป็นวัดร้างในสมัยกรุงแตก พระยาตากได้ยกกองทัพจากจันทบุรีไปตีพม่าที่ค่ายโพธิ์สามต้น กู้กรุงศรีอยุธยาได้ แล้วยกกองทัพเรือร่องลงมาพักไพร่พลหุงหาอาหารที่วัดนางหยาดและวัดพญาเมืองก่อนที่จะเดินทางต่อไปถึงกรุงธนบุรี

เพราะฉะนั้น ถ้าพิจารณาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในสมัยก่อนรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระนารายณ์แล้ว อาจกล่าวได้ว่า มีอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามากกว่าทางฝั่งตะวันตก

นับตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ลงมา เมืองเซียงราภที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาลดความสำคัญลง ความหนาแน่นของชุมชนย้ายมาอยู่ทางฝั่งตะวันตกที่ตำบลสามโลก แทน อันเนื่องมาจากทางราชการกำหนดให้เป็นที่อยู่อาศัยของพวกมอญอพยพ คนมอญที่เข้ามาได้ถูกกำหนดให้เป็นช่างปั้นหม้อ ทำไห จึงทำให้ย่านนี้กลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรม ดังเห็นได้จากโคกเนินที่เป็นแหล่งเตาเผาเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ถึง 3 แห่ง ทำให้บริเวณนี้กลายเป็นเมืองสามโลก และสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาก็กลายเป็นถิ่นฐานของคนมอญ มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากสามโลกมายังปทุมธานี ปากเกร็ด และนนทบุรีตามลำดับ

เห็นได้จากลักษณะของคูคลองต่างๆ ที่ขุดแยกออกจากฝั่งน้ำเจ้าพระยาไปทางตะวันตกเป็นระยะๆ คูคล้ายกับเป็นช่องๆ แต่ละช่องเป็นที่ตั้งของชุมชนหมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางอย่างชัดเจน และวัดเหล่านี้แต่ละแห่งอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลายแทบทั้งสิ้น มีหลายวัดที่ปัจจุบันเป็นวัด

ร้าง เช่นวัดมิ่งหาราม แต่รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่เห็น ล้วนแต่เป็นของในสมัยอยุธยาตอนปลาย และที่วัดเชิงท่า พบสถูปย่อไม้สิบสอง ซึ่งเมื่อประมาณ 30 ปี ที่ผ่านมามีขุดพบพระพุทธรูป และพระพิมพ์ที่เป็นแบบอยุธยาตอนปลาย โดยเฉพาะพระพิมพ์ที่เรียกว่าพระโคนสมอนั้น พบเป็นจำนวนมากในกรุเจดีย์

อย่างไรก็ตาม บริเวณใกล้วัดมิ่งหารามพบว่ามีชุมชนสมัยก่อนและตอนต้นอยุธยา วิวัฒน์ วงศ์คุปไทย นักวิชาการของจังหวัดปทุมธานีรายงานถึงโคกเนินที่เรียกว่า โคกยายมันบ้านเก่า ซึ่งอยู่ห่างจากลำน้ำเจ้าพระยาในปัจจุบันเข้ามาราว 1 กิโลเมตร พบโบราณวัตถุที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยระบุว่า

ชุมชนโคกยายมันบ้านและบ้านเก่า เป็นลักษณะของชุมชนโบราณที่ก่อตั้งหมู่บ้านที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่ต้นกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และภายหลังร้างว่างเปล่าต้องทิ้งบ้านทิ้งเมืองไป เพราะภัยจากสงคราม หลักฐานโบราณวัตถุที่ปรากฏในชั้นดินลึกลงไปประมาณ 1 เมตร จะพบเศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งต่างๆ มากมายกระจายอยู่ทั่วไป เครื่องมือเครื่องใช้โลหะ เช่น กำไลสำริดมีลักษณะเป็นวงกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว ด้านบนมีลายเครือเถา มีสำริดขนาดเล็ก และตราสังข์ เงินขุนทำด้วยโลหะเนื้อชินมีขนาดใหญ่ ใช้เป็นลูกข่างเนื้อเงินซื้อขายกัน พบเงินตราแบบที่พบในภาคใต้ และเงินพดด้วงสมัยอยุธยาปะปนกับปีและเบี้ยจัน พบตุ๊กตาและเครื่องใช้ที่เป็นศิลา เช่นตุ๊กตาดินเผาเคลือบแบบสุโขทัย พบแท่นบดยาทำด้วยหินทรายเป็นวงกลมมีสามขา และตุ๊กตารูปช้างทรง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบขวานสำริดแบบมีบ้องในลำน้ำเจ้าพระยาด้วย

บริเวณที่พบโบราณวัตถุดังกล่าว อยู่ในระนาบเดียวกันกับทุ่งพญาเมืองทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ หากแต่ห่างริมฝั่งมาราว 1 กิโลเมตร กล่าวได้ว่าทั้งสองฝั่งของลำน้ำเป็นที่ตั้งของชุมชนเก่าก่อนกรุงศรีอยุธยาหรือสมัยอยุธยาตอนต้นด้วยกัน

ในเรื่องพัฒนาชุมชนทางฝั่งตะวันตกของลำน้ำเจ้าพระยานี้ อาจแบ่งได้ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนบน เริ่มตั้งแต่บริเวณบ้านต้นสะตือ มายังบ้านท้ายวัด บ้านบางกระบือ มาจนถึงบ้านเจดีย์ทอง การตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้เรียงรายอยู่ตามริมฝั่งน้ำเป็นสำคัญ ไม่มีการขยายตัวห่างจากริมฝั่งน้ำออกไปทางตะวันตก ผิดกับบริเวณ ตอนล่าง ที่ต่ำจากบ้านเจดีย์ทองลงไป จะมีการขุดคลองแยกออกจากแม่น้ำเป็นช่องๆ ไป นับแต่คลองสระ คลองบางถวาย คลองบางเตย คลองวัดดอกไม้ ไปจนถึงคลองขนอนที่อยู่ใกล้กับวัดไก่อี๊ ๓ บริเวณนี้การตั้งบ้านเรือนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงริมฝั่งแม่น้ำเท่านั้น หากยังกระจายไปตามสองฝั่งคลองแต่ละคลองด้วย เช่น ตามลำคลองสระ ก็มีบ้านคลองสระ คลองบางถวายมีบ้านคลองบางถวาย และคลองบางเตย มีบ้านบางเตย เป็นต้น

สิ่งที่น่าสังเกตคือ บรรดาวัดที่เกิดระหว่างช่องคลองเหล่านี้เกือบทั้งหมดเป็นวัดมอญ เห็นได้จากการสร้างพระเจดีย์มอญข้างหน้าวัด คลองเหล่านี้ขุดขึ้นไม่พร้อมกัน คลองบางเตยน่าเป็นคลองที่เก่าที่สุด เพราะปรากฏกล่าวถึงในพงศาวดารเหนือที่มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่า ในสมัยโบราณนั้นน้ำเค็มขึ้นมาถึงคลองบางเตย

แต่ทว่าแหล่งโบราณสถานที่สำคัญนั้นอยู่ที่บ้านสามโคก ที่อยู่ต่ำจากคลองบางเตยลงมา เป็นที่พบวัดเก่าอยู่หลายวัด และมีโคกเนินสูงที่เคยเป็นแหล่งเตาที่เผาเครื่องปั้นดินเผา มีทั้งหมดด้วยกันสามโคก

โคกแรก อยู่ใกล้กับลำคลอง แต่เมื่อมีการสร้างถนนที่ผ่านหมู่บ้าน ได้ถูกทำลายไปแล้ว โคกที่สอง ยังเหลือให้เห็นฐานที่มีอิฐอยู่เต็ม แต่มีบ้านเรือนคนและร้านขายของเล็ก ๆ ตั้งอยู่บนฐานนี้ โคกที่สาม อยู่ต่ำลงมาในเขตวัดสิงห์ ยังเป็นโคกสูง ราว 4-5 เมตร มีก้อนอิฐแผ่นโต พบเศษภาชนะดินเผาแบบเผาแกร่งมากมาย บริเวณโคกนี้ยังสูงอยู่ อีกทั้งมีต้นไม้สูงปกคลุม บานฐานโคกมีศาลเจ้าตั้งอยู่ ทำให้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีใครกล้ามารื้อทำลาย เหตุที่บริเวณนี้มีสามโคกเนินที่เป็นแหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาตัวเอง ที่เป็นเหตุให้มีการเรียกชื่อชุมชนในบริเวณนี้ว่า บ้านสามโคก

การพบโคกเนินที่แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่เช่นนี้ แสดงว่าบ้านนี้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมอย่างไม่ต้องสงสัย แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านสามโคก มีลักษณะเดียวกับแหล่งเครื่องปั้นดินเผาที่ตำบลบางปูน จังหวัดสุพรรณบุรี และตำบลชันสูตร ริมแม่น้ำน้อย ที่จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นแหล่งเครื่องปั้นดินเผาของบ้านเมืองที่ผลิตออกไปจำหน่ายให้ผู้คนในลุ่มน้ำสุพรรณและลุ่มแม่น้ำน้อยใช้กัน และแหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาที่สามโคก ก็คือแหล่งอุตสาหกรรมของบ้านเมืองในสมัยอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั่นเอง น่าจะเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายและคงเกี่ยวโยงกับการเข้ามาตั้งหลักแหล่งของพวกมอญตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์ลงมา

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า บ้านสามโคกน่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีพวกมอญอพยพจากเมืองมอญในสมัยสมเด็จพระนารายณ์เข้ามาตั้งถิ่นฐาน และทางราชการคงกำหนดให้มีอาชีพเป็นคนทำเครื่องปั้นดินเผาให้แก่ผู้คนที่อยู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะจากอยุธยาถึงกรุงเทพฯ และปากแม่น้ำเจ้าพระยา

การมีผู้คน โดยเฉพาะคนมอญมาอยู่อย่างหนาแน่นและมีอาชีพหรือหน้าที่ในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้แก่ผู้คนที่อยู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ทำให้บริเวณตำบลบ้านสามโคกกลายเป็นเมืองไป เมืองสามโคก อันเป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตเครื่องปั้นดินเผาทั้งแบบเผาแกร่งและแบบเป็นดินเผาธรรมดา นั้น ทำให้ผู้คนที่เป็นมอญกระจายกันอยู่ทั่วทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา วัดหลายวัดทางฝั่งตะวันออกเป็นวัดของพวกมอญที่ตั้งหลักแหล่งมาแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการเคลื่อนย้ายพระพุทธรูปและศาสนวัตถุจากวัดเดิมๆ ที่มีมาก่อนคนมอญเข้ามาตั้งถิ่นฐานมาไว้ในวัดที่พวกมอญสร้างขึ้น ดังปัจจุบันเห็นได้จากพระพุทธรูปสำคัญของวัดต่างๆ ที่เป็นพระพุทธรูปศิลาแลงและมีศิลปะเป็นแบบอู่ทอง อย่างเช่น พระพุทธรูปหลวงพ่อนรสิงห์วัดกร่าง ตำบลบางกระบือ พระพุทธรูปหลวงพ่อกว ในพระอุโบสถวัดเกาะเกรียง ตำบลบางคู วัดอำเภอมืองปทุมธานี เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แหล่งที่มีชุมชนหนาแน่นและมีความสำคัญนั้นจะอยู่ทางฝั่งตะวันตกเป็นสำคัญ ดังเห็นได้จากบรรดาวัดวาอารามเก่าแก่ ที่อยู่ต่อเนื่องกัน รวมทั้งการขุดคลองแยกจากลำแม่น้ำไปทางตะวันตกด้วย เท่าที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นหลักฐานพอสมควรว่า ชุมชนเมืองพัฒนาขึ้นก่อนในเขตตำบลป้าจิว ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนทางตะวันตกซึ่งเป็นตำบลสามโคกนั้น อาจมีผู้มาตั้งถิ่นฐานบ้านช่องได้เหมือนกัน แต่ทว่าความหนาแน่นมาเป็นเมืองแน่นอยู่ฝั่งตะวันออกเป็นสำคัญ ทางฝั่งตะวันตกน่าจะมีการพัฒนาขึ้นทีหลังและอยู่สืบเนื่องเรื่อยมาจนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ประวัติศาสตร์ในบริเวณนี้ เริ่มจากการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของพวกมอญเป็นสำคัญ จากที่กล่าวไปแล้วในประวัติศาสตร์ของจังหวัดปทุมธานี สภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนมอญในถิ่นสามโคกก็ยังรักษาลักษณะความเป็นมอญไว้ได้อย่างมากมาย เช่น ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง มีผ้าคลุมไหล่ ปลายผ้ามีตะโกงตะกี้ และเกล้าผมมวย และพวกผู้ชายนิยมสักร่างกายไม่ใส่เสื้อ ต่างไปจากคนไทยที่นุ่งผ้าหาง (จุงกระเบน) และไว้ผมทรงทัดผมปีก

หลังจากนั้นมาชาวมอญก็สร้างบ้านแปลงเมือง เจริญรุ่งเรืองจนในปัจจุบันกลายเป็นจังหวัดปทุมธานี เพราะฉะนั้นจังหวัดปทุมธานีจึงมีรากฐานมาจากชาวมอญเป็นสำคัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม : สำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร

1. ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี 60 ปีขึ้นไป
- 1.3 จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช. อนุปริญญา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
- 1.4 สถานภาพ โสด แต่งงาน หม้าย/หย่า
- 1.5 รายได้/เดือน ต่ำกว่า 10,000 10,001-20,000
 20,001-30,000 30,001-50,000
 50,001-75,000 75,000 ขึ้นไป
- 1.6 อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 แม่บ้าน/ไม่ประกอบอาชีพ พนักงาน/ลูกจ้าง
 เกษตรกร อื่นๆ(ระบุ).....
- 1.7 ท่านเดินทางมาจากจังหวัดอำเภอ/เขต.....

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยว

- 2.1 ท่านเดินทางไปเที่ยวที่จังหวัด.....บ่อยเพียงไร
 1 ครั้ง/ปี 2-5 ครั้ง/ปี 6-10 ครั้ง/ปี มากกว่า 10 ครั้ง/ปี ขึ้นไป
- 2.2 จุดประสงค์ในการเดินทางของท่าน
 ท่องเที่ยว พักผ่อน ธุรกิจ เยี่ยมญาติ
 อื่นๆ(ระบุ).....
- 2.3 ท่านเดินทางมาเที่ยวในลักษณะใด
 มากคนเดียว มากับกลุ่มเพื่อน มากับกลุ่มญาติ/ครอบครัว
 มากับบริษัทนำเที่ยว อื่นๆ(ระบุ).....
- 2.4 ท่านเดินทางไปเที่ยวจังหวัด.....ด้วยวิธีใด
 รถส่วนตัว รถประจำทาง รถนำเที่ยวของบริษัท รถไฟ
 เรือ อื่นๆ (ระบุ).....

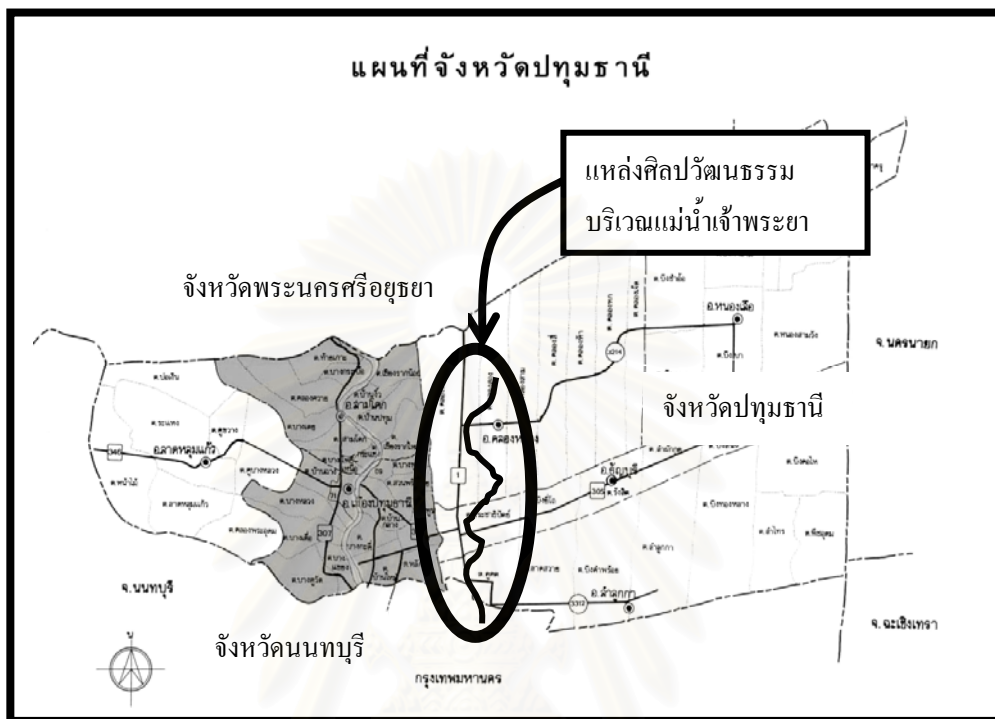
- 2.5 ท่านเคยค้างคืนที่.....เพื่อการท่องเที่ยวหรือไม่ เพราะอะไร (เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่ง)
- ค้าง เพราะ เที่ยวไม่หมดภายในหนึ่งวัน ค้าง เพราะ (ระบุ).....
- ค้าง เพราะ ระยะทางไกลจากที่พักอาศัย ไม่ค้าง เพราะ อยู่ใกล้กับที่พักอาศัยกลับสะดวก
- ค้าง เพราะ ต้องการเที่ยวจังหวัดอื่นๆต่อ ไม่ค้าง เพราะ (ระบุ).....
- 2.6 ที่พักของท่าน
- โรงแรม(ระบุชื่อ)..... วัด บ้านญาติ อื่นๆ(ระบุ).....
- 2.7 มูลเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจไปเที่ยวจังหวัด.....
- บริษัทแนะนำเที่ยวแนะนำ ได้รับเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว
- คำบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ สนใจและต้องการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง
- การเดินทางสะดวก รวดเร็ว อื่นๆ (ระบุ).....

2.8 ท่านไปเที่ยวจังหวัด.....และแวะเที่ยวจังหวัดอื่นต่อด้วยหรือไม่ (เลือกตอบทางใดทางหนึ่ง)	
☐ แวะ จังหวัดที่แวะเที่ยวคือ..... สถานที่ท่องเที่ยวคือ.....	☐ ไม่แวะ
เหตุผลของท่านคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับ..... ☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ☐ อยู่ใกล้กับปทุมธานี มีความสะดวกในการเดินทาง ☐ ท่านยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง ☐ อื่นๆ.....	เหตุผลของท่านคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว ☐ หากไปที่อื่นจะต้องเดินทางไกลขึ้นจากที่พักอาศัย ☐ ท่านมีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ ☐ อื่นๆ.....

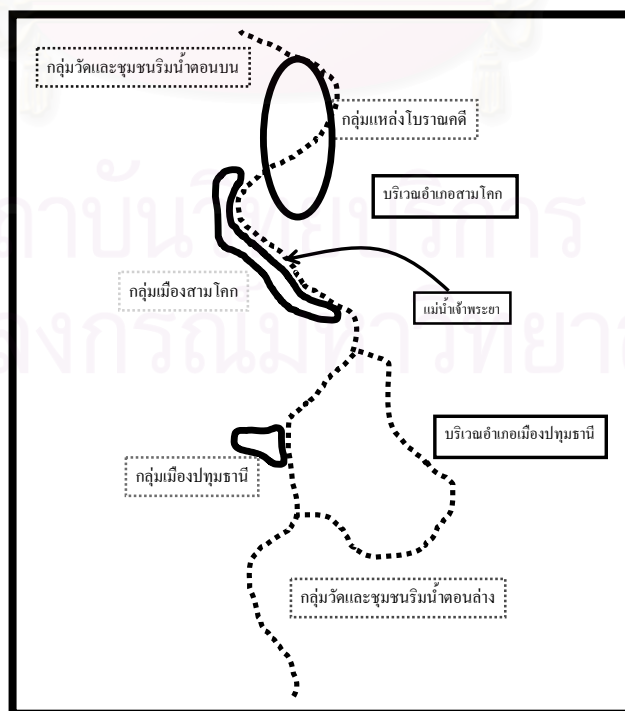
2.9 ท่านไปเที่ยวที่อื่นก่อนมาที่จังหวัด.....หรือไม่ (เลือกตอบทางใดทางหนึ่ง)	
☐ ไปที่อื่นมาก่อน จังหวัดที่ไปมาก่อนคือ..... สถานที่ท่องเที่ยวคือ.....	☐ ไม่ได้ไปที่อื่นมาก่อน
เหตุผลของท่านคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับ..... ☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ☐ อยู่ใกล้กับปทุมธานี มีความสะดวกในการเดินทาง ☐ ท่านยังมีเวลาเหลือ และไม่รีบเร่ง ☐ อื่นๆ.....	เหตุผลของท่านคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ที่เป้าหมายอยู่ที่นี้ที่เดียว ☐ ทำให้เสียเวลาในการท่องเที่ยว ☐ ท่านมีเวลาไม่พอ และต้องรีบกลับ ☐ อื่นๆ.....

3. ทิศนคติต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

- 3.1 จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆที่หลากหลาย และมีลักษณะคล้ายคลึงกับ เกาะเกร็ด ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวชมของจังหวัดปทุมธานีในแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ 4 กลุ่ม

กลุ่มแหล่งโบราณคดี	
<p>เที่ยวชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่นำเสนอความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา บริเวณเขตเมืองโบราณพิจารณาจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์ คล้ายกับอยุธยา เช่น แหล่งโบราณวัตถุที่ตำบลบางกระบือ มีการค้นพบภาชนะ เครื่องเคลือบมากมาย หลายยุคสมัย และ เมืองโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ณ บริเวณทุ่งพญาเมือง ซึ่งร้างไปเพราะเสียกรุงครั้งแรก มีการค้นพบแนวกำแพงเมือง ซึ่งเป็นคูน้ำคันดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะผังเมืองคล้ายกรุงศรีอยุธยา ในสมัยก่อนมีฐานะเป็นด่านกักนาวา</p> <p style="text-align: center;"> ☐ ท่านเคยไปและรู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก </p>	
1) ท่านมีความสนใจหรือไม่ ต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมแหล่งนี้ เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนใจ	☐ ไม่สนใจ
<p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่</p> <p>☐ เพราะ ส่วนตัวชอบศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์</p> <p>☐ เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว</p> <p>☐ เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด</p> <p>☐ เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว</p> <p>☐ เพราะ.....</p>	<p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก</p> <p>☐ เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์</p> <p>☐ เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ไม่ได้</p> <p>☐ เพราะ.....</p>
2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมแห่งนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
<p>☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา</p> <p>☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย</p> <p>☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่</p> <p>☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว</p> <p>☐ อื่น(ระบุ).....</p>	
3) ท่านเคยไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มแหล่งโบราณคดี จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มแหล่งโบราณคดี จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง)	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง)
<p>☐ คล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน</p> <p>☐ คล้ายกัน เพราะ มีเมืองโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยา</p>	<p>☐ คล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน</p> <p>☐ คล้ายกัน</p>

<p>อยู่ด้วย</p> <p>☐ คล้ายกัน</p> <p>เพราะ</p> <p>☐ ต่างกัน เพราะ มีปทุมธานีโบราณสถานน้อยกว่า</p> <p>อยุธยา</p> <p>☐ ต่างกัน</p> <p>เพราะ</p>	<p>เพราะ</p> <p>☐ ต่างกัน เพราะ จังหวัดนนทบุรีไม่เน้นประวัติศาสตร์</p> <p>อยุธยา</p> <p>☐ ต่างกัน</p> <p>เพราะ</p>
<p>4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มแหล่งโบราณคดีนี้ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p>	
<p>☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น</p> <p>☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ชำรุดทรุดโทรม</p> <p>☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ</p> <p>☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม</p> <p>☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ).....</p> <p>☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของ สถานที่</p> <p>☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า</p>	<p>☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น</p> <p>☐ ควรมีมีคฤหาสน์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม</p> <p>☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่อบอก รายละเอียด</p> <p>☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ</p> <p>☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน</p> <p>☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจตุรพักตรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้</p> <p>☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม</p> <p>☐ อื่น(ระบุ).....</p>

กลุ่มเมืองสามโลก

ชมชนบทรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมของชาวมอญ ที่เป็นเอกลักษณ์ สัมผัสวิถีชีวิต สถาปัตยกรรม เรือนมอญวาง เทศกาลต่างๆ เช่น ประเพณีกินข้าวเช้าในวันสงกรานต์ของชาวมอญ หรือ เรียกว่า เป็งสงกรานต์ ประเพณีแข่งลูกหนู เป็นต้น เครื่องปั้นดินเผาสามโลก ชมโบราณสถานเตาโอ่งอ่างหรือเตาสามโลก อำเภอสามโลก ซึ่งเป็นต้นกำเนิดการทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญ เนื่องจากอำเภอสามโลกเป็นสถานที่ที่ชาวมอญอพยพเข้ามาอยู่ สมัยพระนารายณ์มหาราช เช่น ตุ่มสามโลก หม้อน้ำ หม้อข้าวแช่ เตาโอ่ง อัฐมอญ เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ รวมถึงตามรอยตำนานชาวมอญเมืองสามโลกในอดีต และพิจารณาจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ของเมืองสามโลก

ท่านเคยไปและรู้จัก

ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก

ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก

1) ท่านมีความสนใจหรือไม่ ต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมแห่งนี้ เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนใจ	☐ ไม่สนใจ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ☐ เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ☐ เพราะ ต้องการชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ ☐ เพราะ ชอบงานเทศกาล ประเพณี ของชาวมอญ ☐ เพราะ ต้องการชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ ☐ เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว ☐ เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว ☐ เพราะ.....	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษาเกี่ยวกับชาวมอญ ☐ เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดไม่ได้ ☐ เพราะ.....
2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมแห่งนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา ☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย ☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่ ☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว ☐ อื่น(ระบุ).....	
3) ท่านเคยไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองสามโลก จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองสามโลก จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ ปทุมธานีเน้นไปที่วัฒนธรรมชาวมอญ ☐ ต่างกัน เพราะ	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ มีชาวมอญ และมีวัฒนธรรมประเพณีคล้ายกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ จังหวัดนนทบุรีจะมีการทำเครื่องปั้นดินเผา ☐ ต่างกัน เพราะ เพราะ
4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มเมืองสามโลกนี้ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	

<ul style="list-style-type: none"> ☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่เข้า ชำรุดทรุดโทรม ☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ)..... ☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของสถานที่ ☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่ออธิบายรายละเอียด ☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ ☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน ☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจู้รักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้ ☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ☐ อื่น(ระบุ).....
---	--

กลุ่มเมืองปทุมธานี

สัมผัสสถาปัตยกรรม สมัย ร. 6 และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ในการก่อตั้งเมืองปทุมธานี ย่านประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมือง เช่น ศาลากลางหลังเก่า ศาลจังหวัดเก่า จวนผู้ว่าฯเก่า แพขาว เป็นต้น ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมในช่วงสมัย ร.6 ศาลากลางหลังเก่านี้ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ รวมถึงทัศนียภาพโดยรอบที่จะตกแต่งและปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับย่านประวัติศาสตร์ของเมือง มีการจัดแสดงนิทรรศการ เผยแพร่ความรู้

ท่านเคยไปและรู้จัก

ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก

ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก

1) ท่านมีความสนใจหรือไม่ ต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมแห่งนี้ เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)

สนใจ

ไม่สนใจ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่
- เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
- เพราะ ต้องการชมสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่
- เพราะ มีทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม
- เพราะ ต้องการทราบประวัติความเป็นมา
- เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว
- เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว
- เพราะ.....

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก
- เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบศึกษาประวัติศาสตร์
- เพราะ ไม่ชอบการชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่
- เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดไม่ได้
- เพราะ.....

2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมแห่งนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา ☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย ☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่ ☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว ☐ อื่น(ระบุ).....	
3) ท่านเคยไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์คล้ายกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ ประวัติศาสตร์ต่างยุคสมัยกัน ☐ ต่างกัน เพราะ	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ เกาะเกร็ดมีโบราณสถานที่ เป็นประวัติศาสตร์ เก่าแก่เช่นกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ เกาะเกร็ดเป็นเกาะเล็กๆ ไม่มี ย่านประวัติศาสตร์ ☐ ต่างกัน เพราะ
4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มเมืองปทุมธานี อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย่ ชำรุดทรุดโทรม ☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ)..... ☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของสถานที่ ☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า	☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่อบอกรายละเอียด ☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ ☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน

	☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้ ☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ☐ อื่น(ระบุ).....
--	---

กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา	
<p>ล่องแม่น้ำเจ้าพระยา และเกาะเกร็ดใหญ่ของจังหวัดปทุมธานี ย้อนรอยแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิม ก่อนที่จะมีการขุดคลองลัด ซึ่งมีลักษณะคล้ายเกาะเกร็ดของนนทบุรี มีชุมชนเก่าแก่มากมาย ลัดเลาะริมฝั่ง สักการบูชาตามวัดที่สำคัญ ชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำที่สวยงาม และชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมแม่น้ำ ชมวัดของชาวมอญ ซึ่งมีเอกลักษณ์ต่างจากวัดไทย เช่น เจดีย์แบบชะเวดากอง และแบบมูเตา เสาหงส์ตะขาบ หอสวดมนต์แบบมอญ</p> <p> ☐ ท่านเคยไปและรู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก </p>	
1) ท่านมีความสนใจหรือไม่ ต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมแหล่งนี้ เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนใจ	☐ ไม่สนใจ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ☐ เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ☐ เพราะ ต้องการชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ☐ เพราะ ชอบล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำ ☐ เพราะ ต้องการชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ ☐ เพราะ ต้องการแวะสักการะตามวัดที่สำคัญ ☐ เพราะ รูปแบบการท่องเที่ยวคล้ายเกาะเกร็ด ☐ เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว ☐ เพราะ รู้จักสถานที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว ☐ เพราะ.....	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ ส่วนตัวไม่ชอบล่องเรือ ☐ เพราะ ไม่สนใจวัดมอญ ☐ เพราะ การเดินทางโดยเรือช้า ลำช้า เสียเวลามาก ☐ เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดไม่ได้ ☐ เพราะ.....
2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมแหล่งนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา ☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย ☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่ ☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว ☐ อื่น(ระบุ).....	

3) ท่านเคยไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านเหมือนกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ มีวัดและชุมชนริมน้ำที่สวยงามเหมือนกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ วัดในอยุธยาไม่มีวัดมอญ ☐ ต่างกัน เพราะ	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ เกาะเกร็ดก็มีชุมชนริมน้ำและวัดที่เก่าแก่เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นของชาวมอญเหมือนกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ ที่เกาะเกร็ดวัดริมน้ำและชุมชนมอญคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้มากกว่า และยังมีการทำเครื่องปั้นดินเผา ☐ ต่างกัน เพราะ
4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา นี้ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ขรุขระทรุดโทรม ☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ)..... ☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของสถานที่ ☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า	☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่อบอกรายละเอียด ☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ ☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน ☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้ ☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ☐ อื่น(ระบุ).....
5) บริเวณสถานที่ใด หรือวัดใด ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมในการสร้างท่าเรือเพื่อเป็นจุดแวะของนักท่องเที่ยวมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	

☐ บริเวณศาลากลางหลังเก่า ☐ วัดไผ่ล้อม ☐ วัดเทิยนถวาย ☐ วัดเชิงท่า ☐ วัดสิงห์ ☐ วัดเสด็จ ☐ วัดชินวราราม	กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่าน ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ).....
--	--

6) ท่านคิดว่ากรมีท่าเรือในบริเวณที่เหมาะสมต่างๆ จะเอื้ออำนวยและส่งผลอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ช่วยให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความสะดวกยิ่งขึ้น ☐ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือต่างๆ ได้ ☐ ทำให้บริเวณท่าเรือนั้นๆ คึกคัก มีร้านค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นมากมาย ☐ ทำให้บริเวณท่าเรือปราศจากความสงบ วุ่นวาย ☐ ทำให้บริเวณท่าเรือนั้นเกิดปัญหาอาชญากรรม และความไม่ปลอดภัยขึ้น ☐ ทำให้สิ่งแวดล้อมบริเวณท่าเรือเสื่อมเสีย เกิดมลพิษและปัญหาขยะ ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ).....

3.2 หลังจากที่ท่านทราบแหล่งศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดปทุมธานีไปพอสังเขป ถ้าทางจังหวัดมีการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยว ท่านมีความสนใจหรือไม่ (เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่ง)

☐ สนใจ เชื่อมชม	☐ ไม่สนใจเชื่อมชม
(เลือกตอบเพียงข้อเดียว) ☐ เพราะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ☐ เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยว นนทบุรี ☐ เพราะ เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ☐ เพราะ การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว ☐ เพราะ.....	(เลือกตอบเพียงข้อเดียว) ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยว นนทบุรี ไม่ได้ ☐ เพราะ การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวซ้ำซาก น่าเบื่อ ☐ เพราะ.....

- 3.3 ถ้ามีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี เข้ากับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) ท่านคิดว่าการเชื่อมโยงแบบใดเหมาะสมที่สุด กรุณาออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวของท่าน (ตอบตามลำดับการท่องเที่ยว และเลือกตอบเพียงข้อเดียว)

การท่องเที่ยวช่วงเช้า			
เวลาประมาณ	☐ 8.00-12.00 น. (ระบุ).....	☐ 9.00-12.00 น.	☐ อื่นๆ
เริ่มออกจากภูมิลำเนาไปที่จังหวัดใดก่อน	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อยุธยา
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	☐ 1-2 ชั่วโมง
เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้ว ท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยวในช่วงเช้าแล้ว ให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่พักผ่อนอาหารกลางวัน)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อยุธยา
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	☐ 1-2 ชั่วโมง
เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้ว ท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยวในช่วงเช้าแล้ว ให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่พักผ่อนอาหารกลางวัน)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อยุธยา
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	☐ 1-2 ชั่วโมง

พักทานอาหารกลางวัน			
เวลาประมาณ	☐ 12.00 น. (ระบุ).....	☐ 12.30 น.	☐ อื่นๆ
ท่านพักทานอาหารที่จังหวัด	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ ออยุธยา
ท่านเดินทางไปทานอาหารที่จังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านใช้เวลาทานอาหารในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ไป	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1 ชั่วโมงขึ้นไป
ลักษณะการทานอาหาร ที่ท่านชื่นชอบ	☐ ทานตามร้านอาหารในจังหวัดนั้น ☐ อื่นๆ (ระบุ).....	☐ ทานอาหารบนเรือ	

การท่องเที่ยวช่วงบ่าย			
เวลาประมาณ	☐ 13.00-17.00 น. (ระบุ).....	☐ 13.00-18.00 น.	☐ อื่นๆ
ออกเดินทางจากที่พักทานอาหารไปท่องเที่ยวต่อที่จังหวัด	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ ออยุธยา
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ☐ 1-2 ชั่วโมง ☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	
เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้วท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยวในช่วงบ่ายแล้ว ให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่ขากลับภูมิลำเนา)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ ออยุธยา
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ☐ 1-2 ชั่วโมง ☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	

เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้ว ท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัด ใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยว ในช่วงบ่ายแล้ว ให้ข้ามไปช่วง ต่อไปที่จากลัมภูมิลำเนา)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อโยธยา
ท่านจะเดินทางไปยังจังหวัดในข้อที่ แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัด ดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
	☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	

จากลัมภูมิลำเนา			
ท่านจะถึงภูมิลำเนา เวลาประมาณ	☐ 17.00 น.	☐ 18.00 น.	☐ อื่นๆ
	(ระบุ).....		
ท่านเดินทางกลับโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ

3.4 ความคิดเห็นอื่นๆของท่านเรื่องการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือจากในข้อที่แล้ว
(ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

3.5 ท่านมีความคาดหวังในสิ่งต่างๆต่อไปนี้มากน้อยเพียงไรต่อสถานที่ท่องเที่ยว ที่ท่านไปเยี่ยมชม
โปรดเรียงลำดับจากสิ่งที่ท่านคาดหวังมากไปหาสิ่งที่ท่านคาดหวังน้อย

ปัจจัยต่างๆ	เรียงลำดับ
การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สะดวกสบาย	
ทัศนียภาพโดยรอบสวยงาม	
ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว	
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	
สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหารที่ระลึก ห้องสุขา ที่จอดรถ ศูนย์บริการข้อมูล ท่องเที่ยว	
ความเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ คุณค่า ของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิถีชีวิตของชาว ท้องถิ่น และวัดต่างๆ	

4. ทักษะคติต่อการคมนาคมขนส่งกับการท่องเที่ยว

4.1 การเดินทางทางบก ท่านชอบเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวโดยทางใดมากที่สุด (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)

○ รถยนต์ส่วนตัว	☐ เพราะ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ☐ เพราะ สะดวกในการบรรทุกสัมภาระ ☐ เพราะ มีอิสระในการแวะ ☐ เพราะ (ระบุ).....
○ รถโดยสารประจำทาง	☐ เพราะ ไม่ต้องขับรถด้วยตนเอง ☐ เพราะ ประหยัด ☐ เพราะ ไม่ต้องหาที่จอดรถ ☐ เพราะ (ระบุ).....
○ รถยนต์รับจ้าง	☐ เพราะ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ☐ เพราะ ไม่ต้องขับรถด้วยตนเอง ☐ เพราะ สามารถสังสรรค์เป็นหมู่คณะขณะเดินทางได้ ☐ เพราะ (ระบุ).....
○ รถไฟ	☐ เพราะ ปลอดภัยสูง ☐ เพราะ ค่อนข้างตรงเวลา ☐ เพราะ มีเส้นทางที่แน่นอน ตายตัว ☐ เพราะ (ระบุ).....
○ มากับทัวร์ของบริษัทนำเที่ยว	☐ เพราะ ไม่ต้องขับรถเอง ☐ เพราะ มีคนดูแลอำนวยความสะดวก ☐ เพราะ สามารถท่องเที่ยวได้ครบตามโปรแกรม ในเวลาที่ ต้องการ ☐ เพราะ (ระบุ).....

4.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อรูปแบบการท่องเที่ยวทางเรือ (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)

○ สนใจ	○ ไม่สนใจ
☐ เพราะ สามารถชมทัศนียภาพที่สวยงามริมฝั่งได้ ☐ เพราะ ทำกิจกรรมบนเรือได้หลายอย่าง ☐ เพราะ.....	☐ เพราะ ความปลอดภัยต่ำ เกรงว่าจะได้รับอันตราย ☐ เพราะ ความเร็วต่ำ ทำให้เสียเวลามาก ☐ เพราะ เข้าถึงได้เฉพาะที่ที่มีลำน้ำเท่านั้น ☐ เพราะ.....

4.3 รูปแบบการท่องเที่ยวที่ท่านสนใจมากที่สุด ดังต่อไปนี้ โปรดเรียงลำดับจากสนใจมากไปน้อย

รูปแบบการท่องเที่ยว	เรียงลำดับ
การท่องเที่ยวชมทัศนียภาพริมสองฝั่งแม่น้ำ	
การเดินทางชมแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เช่น โบราณสถาน วัด วิถีชีวิต โดยมีมัคคุเทศก์ คอยอธิบายและนำทาง	
การแสดง แสง สี เสียง ละครการตา	
การทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การขี่จักรยาน การพายเรือ ด้วยตนเอง เพื่อเที่ยวชม	
การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งรวบรวมทุกอย่าง ให้ท่านได้ศึกษา หาความรู้	
การชมเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	
การพักผ่อนตามอัธยาศัย โดยไม่ทำกิจกรรมใดๆ	

แบบสอบถาม : สำหรับประชาชนในพื้นที่

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร

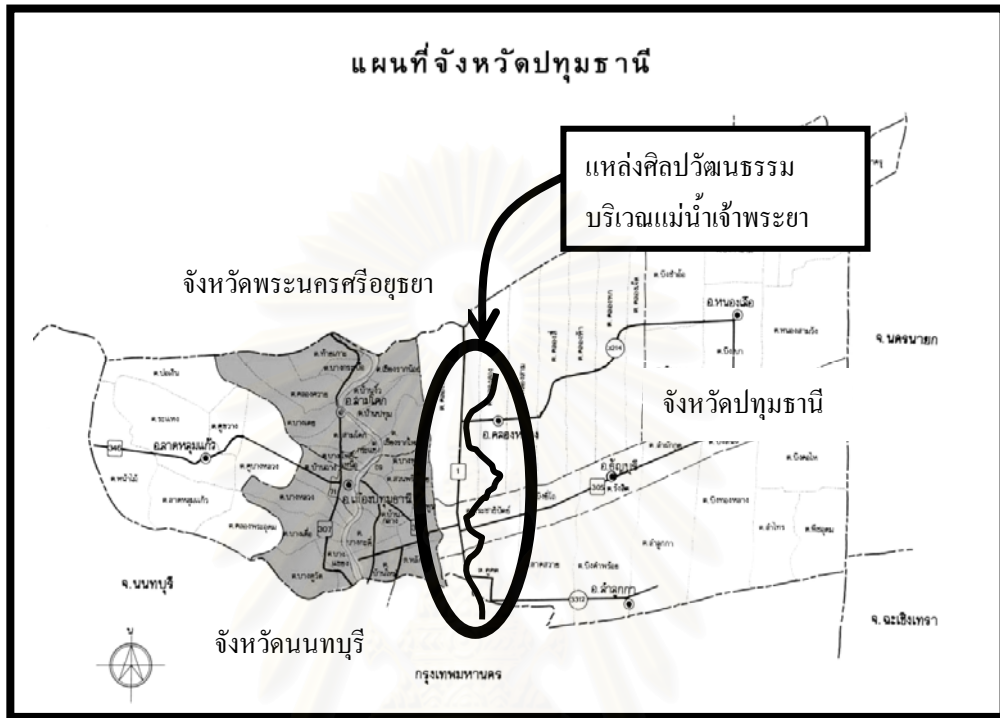
1. ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	
1.2 อายุ	☐ ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 21 - 30 ปี	☐ 31 - 40 ปี
	☐ 41 - 50 ปี	☐ 51 - 60 ปี	☐ 60 ปีขึ้นไป
1.3 จบการศึกษาระดับ	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษา/ปวช.	☐ อนุปริญญา
	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
1.4 สถานภาพ	☐ โสด	☐ แต่งงาน	☐ หม้าย/หย่า
1.5 รายได้/เดือน	☐ ต่ำกว่า 10,000	☐ 10,001-20,000	
	☐ 20,001-30,000	☐ 30,001-50,000	
	☐ 50,001-75,000	☐ 75,000 ขึ้นไป	
1.6 อาชีพ	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ ข้าราชการ	
	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	
	☐ แม่บ้าน/ไม่ประกอบอาชีพ	☐ พนักงาน/ลูกจ้าง	
	☐ เกษตรกร	☐ อื่นๆ(ระบุ).....	
1.7 ท่านอาศัยอยู่ที่อำเภอ	☐ เมืองปทุมธานี	☐ สามโคก	
1.8 อยู่ในตำบล.....			

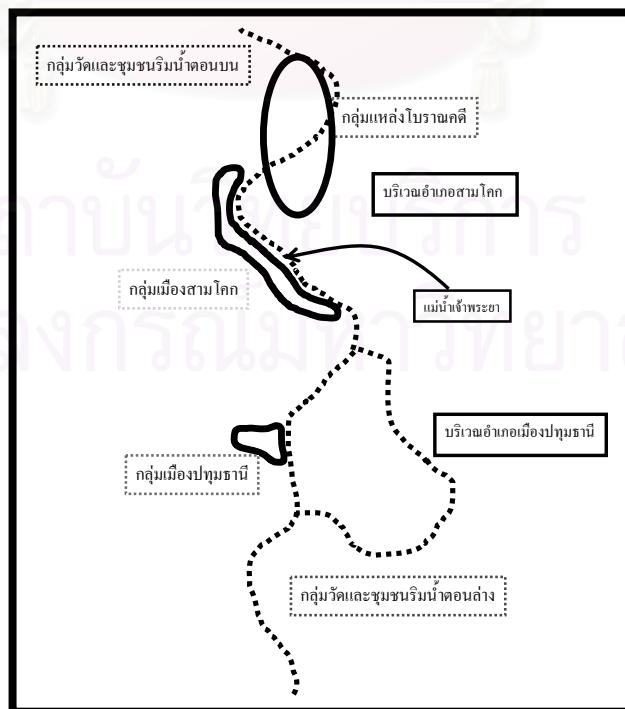
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ทิศนคติต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

2.1 จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งศิลปวัฒนธรรมต่างๆที่หลากหลาย และมีลักษณะคล้ายคลึงกับ เกาะเกร็ด ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวชมของจังหวัด ปทุมธานีในแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ 4 กลุ่ม

กลุ่มแหล่งโบราณคดี

เที่ยวชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่นำเสนอความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา บริเวณเขตเมืองโบราณพิจารณาจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์ คล้ายกับอยุธยา เช่น แหล่งโบราณวัตถุที่ตำบลบางกระบือ มีการค้นพบภาชนะ เครื่องเคลือบมากมาย หลายยุคสมัย และ เมืองโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ณ บริเวณทุ่งพญาเมือง ซึ่งร้างไปเพราะเสียกรุงครั้งแรก มีการค้นพบแนวกำแพงเมือง ซึ่งเป็นคูน้ำคันดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะผังเมืองคล้ายกรุงศรีอยุธยา ในสมัยก่อนมีฐานะเป็นด่านกักนาวา

1) แหล่งศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มแหล่งโบราณคดี

-เมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง (บริเวณวัดป่าจั่ว)	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
-แหล่งโบราณวัตถุ โลกขยมนัน บ้านเก่า (บริเวณวัดมิ่งสาราม)	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
-โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (วัดร้าง)	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก

2.2 เฉพาะสถานที่ที่ท่านรู้จัก ปัญหาของแต่ละสถานที่ตามความคิดของท่านคืออะไร (กรุณาทำเครื่องหมายในช่องและตอบได้มากกว่า 1 ปัญหา เลือกทำเฉพาะสถานที่ที่ท่านรู้จัก)

ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	เมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง (บริเวณวัดป่าจั่ว)	แหล่งโบราณวัตถุ โลกขยมนัน (บริเวณวัดมิ่งสาราม)	โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (วัดร้าง)	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยว	เมืองโบราณ ณ ทุ่งพญาเมือง (บริเวณวัดป่าจั่ว)	แหล่งโบราณวัตถุ โลกขยมนัน (บริเวณวัดมิ่งสาราม)	โบราณสถาน วัดมิ่งสาราม (วัดร้าง)
ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม				ไม่มีร้านค้า ร้านค้า น้อยมาก			
ถนนแคบ				ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน			
สะพานแคบ				ไม่มีปืมน้ำมัน หรือน้อย			
รถประจำทางน้อย				ไม่มีสุขา หรือน้อยมาก			
ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน				ไม่มีร้านอาหาร			
อื่นๆ (ระบุ).....				ไม่มีการอธิบายให้ท่าน เข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่			
				อื่นๆ (ระบุ).....			

2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมแหล่งโบราณคดี นี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา ☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย ☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่ ☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว ☐ อื่น(ระบุ).....	
3) ท่านเคยไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มแหล่งโบราณคดี จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มแหล่งโบราณคดี จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ มีเมืองโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยาอยู่ด้วย ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ มีโบราณสถานน้อยกว่าอยุธยา ☐ ต่างกัน เพราะ	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ จังหวัดนนทบุรีไม่เน้นประวัติศาสตร์อยุธยา ☐ ต่างกัน เพราะ
4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มแหล่งโบราณคดีนี้ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ซ้ำรถทรุดโทรม ☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ)..... ☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของสถานที่ ☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า	☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่อบอกรายละเอียด ☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ ☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน ☐ ควรมีป้ายบอกหรือจตุรัสรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้ ☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ☐ อื่น(ระบุ).....

ปัญหาเรื่องทั่วไป	วัดบาง เดย กลาง	วัดสิงห์	วัด จันทร์ กระพ้อ	วัด ไถ่เดี้ย	วัด เจดีย์ ทอง	วัดสาม โลก	วัด สะแก	วัดตำ หนัก	โบราณ สถาน เตา โอง อ่าง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เข้า มาดูแล รักษา									
ขาดงบประมาณในการพัฒนา									
ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ									
เป็นพื้นที่ห่างไกลความเจริญ									
ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง									
ปัญหาการแอบอ้างหลอกลวง และเอารัศเอาเปรียบ นักท่องเที่ยว									
อื่นๆ(ระบุ).....									

ชุมชนชาวมอญหรือสถานที่ใดบ้างในความคิดของท่านที่ยังคงเอกลักษณ์ทางประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต แบบดั้งเดิมไว้ได้อย่างดีเยี่ยม (ช่วยแนะนำตามความคิดของท่าน)	
☐ ชุมชนวัดศาลาแดงเหนือ	☐ สถานที่(ระบุ).....
☐ ชุมชนวัดเจดีย์ทอง	☐ สถานที่(ระบุ).....
☐ ชุมชน(ระบุ).....	☐ สถานที่(ระบุ).....
☐ ชุมชน(ระบุ).....	☐ สถานที่(ระบุ).....
☐ ชุมชน(ระบุ).....	☐ สถานที่(ระบุ).....

2.6 ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับบริการพื้นฐาน ในกลุ่มเมืองสามโลก มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ถนนแคบ	☐ สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย
☐ ถนนชำรุดทรุดโทรม	☐ สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย
☐ การจราจรติดขัด	☐ การรักษาความสะอาดไม่ดี
☐ ไม่มีที่จอดรถ	☐ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย
☐ ไฟฟ้าติดๆดับๆ	☐ ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี
☐ ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	☐ น้ำท่วมบ่อย
☐ น้ำไม่ไหล	☐ อื่นๆ.....
☐ น้ำใช้ไม่สะอาด	☐ อื่นๆ.....
☐ ขาดแคลนตู้โทรศัพท์สาธารณะ	
☐ ขาดแคลนตู้ส่งจดหมาย	

2.7 ท่านคิดว่าบริการพื้นฐานที่รัฐจัดให้ สิ่งใดควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนในกลุ่มเมืองสามโลก กรุณาเรียงลำดับจากเร่งด่วนมากไปน้อย

-ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา/น้ำสะอาด โทรศัพท์
ไปรษณีย์ โทรเลข บริการสาธารณสุข การกำจัดขยะ
การระบายน้ำ อื่นๆ(ระบุ).....

2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมแห่งนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา ☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย ☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่ ☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว ☐ อื่น(ระบุ).....	
3) ท่านเคยไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองสามโลก จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองสามโลก จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ พื้นที่ต่อเนื่องกันย่อมมีประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวเดียวกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ ปทุมธานีเน้นไปที่วัฒนธรรมชาวมอญ ☐ ต่างกัน เพราะ	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ มีชาวมอญ และมีวัฒนธรรมประเพณีคล้ายกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ จังหวัดนนทบุรีจะมีการทำเครื่องปั้นดินเผา ☐ ต่างกัน เพราะ
4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มเมืองสามโลกนี้ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แะ ชำรุดทุดโทรม ☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ	☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่น

<p>(ระบุ).....</p> <p>☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของสถานที่</p> <p>☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว</p> <p>ร้านค้า</p>	<p>พับเพื่อบอก</p> <p>รายละเอียด</p> <p>☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ</p> <p>☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน</p> <p>☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้</p> <p>☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม</p> <p>☐ อื่น(ระบุ).....</p>
---	--

กลุ่มเมืองปทุมธานี		
<p>สัมผัสสถาปัตยกรรม สมัย ร. 6 และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ในการก่อตั้งเมืองปทุมธานี ย่านประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมือง เช่น ศาลากลางหลังเก่า ศาลจังหวัดเก่า จวนผู้ว่าฯ เก่า แพขาว เป็นต้น ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมในช่วงสมัย ร.6 ศาลากลางหลังเก่านั้นได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ รวมถึงทัศนียภาพโดยรอบที่จะตกแต่งและปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับย่านประวัติศาสตร์ของเมือง มีการจัดแสดงนิทรรศการ เผยแพร่ความรู้</p>		
1) แหล่งศิลปวัฒนธรรมในกลุ่ม (เฉพาะที่ท่านรู้จัก ให้ทำเครื่องหมายด้านหน้าแหล่งดังกล่าว)		
-ศาลากลางหลังเก่า	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
-ศาลจังหวัดหลังเก่า	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
-จวนผู้ว่าฯ	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
-แพขาว	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก

ปัญหาในกลุ่มเมืองปทุมธานี บริเวณศาลากลางเก่าตามความคิดของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
<p>ปัญหาเรื่องการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>(บริเวณศาลากลางเก่า)</p>	<p>☐ ถนนแคบ</p> <p>☐ ถนนทรุดโทรม เป็นหลุม บ่อ</p> <p>☐ สะพานแคบ</p> <p>☐ รถประจำทางไม่ค่อยผ่าน รอนาน</p> <p>☐ ไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน</p> <p>☐ อื่นๆ</p> <p>(ระบุ).....</p> <p>.....</p>	<p>ปัญหาเรื่องของสภาพแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>(บริเวณศาลากลางเก่า)</p>	<p>☐ โบราณสถานไม่มีคนดูแลรักษา</p> <p>☐ ที่ดินบริเวณนั้น เป็นที่ดินที่มีเจ้าของ ทำให้ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้อย่างสะดวก</p> <p>☐ ชาวบ้านระแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ</p> <p>☐ อื่นๆ</p> <p>(ระบุ).....</p> <p>.....</p>

<p>ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว</p> <p>(บริเวณศาลากลางเก่า)</p>	<p>☐ ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก</p> <p>☐ ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน</p> <p>☐ ไม่มีปั้มน้ำมัน หรือน้อยมาก</p> <p>☐ ไม่มีห้องน้ำ สุขา หรือน้อยมาก</p> <p>☐ ไม่มีร้านอาหาร</p> <p>☐ อื่นๆ (ระบุ).....</p>	<p>ปัญหาเรื่องทั่วไป</p> <p>(บริเวณศาลากลางเก่า)</p>	<p>☐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เข้ามาดูแล รักษา</p> <p>☐ ขาดงบประมาณในการพัฒนาส่งเสริม</p> <p>☐ ไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจ</p> <p>☐ เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ</p> <p>☐ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง</p> <p>☐ อื่นๆ (ระบุ).....</p> <p>.....</p>
---	---	--	---

2.8 ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับบริการพื้นฐาน ในกลุ่มเมืองปทุมธานี บริเวณศาลากลางเก่า มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ถนนแคบ	☐ สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย
☐ ถนนชำรุดทรุดโทรม	☐ สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย
☐ การจราจรติดขัด	☐ การรักษาความสะอาดไม่ดี
☐ ไม่มีที่จอดรถ	☐ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย
☐ ไฟฟ้าติดๆดับๆ	☐ ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี
☐ ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	☐ น้ำท่วมบ่อย
☐ น้ำไม่ไหล	☐ อื่นๆ.....
☐ น้ำใช้ไม่สะอาด	☐ อื่นๆ.....
☐ ขาดแคลนตู้โทรศัพท์สาธารณะ	
☐ ขาดแคลนผู้ส่งจดหมาย	

2.9 ท่านคิดว่าบริการพื้นฐานที่รัฐจัดให้ สิ่งใดควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนในกลุ่มเมืองปทุมธานี บริเวณศาลากลางเก่า กรุณาเรียงลำดับจากเร่งด่วนมากไปน้อย

-ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา/น้ำสะอาด โทรศัพท์
-ไปรษณีย์ โทรเลข บริการสาธารณสุข การกำจัดขยะ
-การระบายน้ำ อื่นๆ(ระบุ).....

2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมกลุ่มเมืองปทุมธานีนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)

- สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา
- เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย
- อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่
- ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว

☐ อื่น(ระบุ).....	
3) ท่านเคยไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์คล้ายกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ ประวัติศาสตร์ต่างยุคสมัยกัน ☐ ต่างกัน เพราะ	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง) ☐ คล้ายกัน เพราะ เกาะเกร็ดมีโบราณสถานที่เป็นประวัติศาสตร์เก่าแก่เช่นกัน ☐ คล้ายกัน เพราะ ☐ ต่างกัน เพราะ เกาะเกร็ดเป็นเกาะเล็กๆ ไม่มีย่านประวัติศาสตร์ ☐ ต่างกัน เพราะ
4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มเมืองปทุมธานีนี้ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แย่ ชำรุดทรุดโทรม ☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ ☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม ☐ ควรแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ)..... ☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของ สถานที่ ☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว ร้านค้า	☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ☐ ควรมีมัคคุเทศก์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่ง ศิลปวัฒนธรรม ☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่อบอก รายละเอียด ☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ ☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน ☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้ ☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ☐ อื่น(ระบุ).....

กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา		
<p>ล่องแม่น้ำเจ้าพระยา และเกาะเกร็ดใหญ่ของจังหวัดปทุมธานี ย้อนรอยแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิม ก่อนที่จะมีการขุดคลองลัด ซึ่งมีลักษณะคล้ายเกาะเกร็ดของนนทบุรี มีชุมชนเก่าแก่มากมาย ลัดเลาะริมฝั่ง สักการบูชาตามวัดที่สำคัญ ชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำที่สวยงาม และชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมแม่น้ำ ชมวัดของชาวมอญ ซึ่งมีเอกลักษณ์ต่างจากวัดไทย เช่น เจดีย์แบบชะเวดากอง และแบบมูเตา เสาหงส์ตะขาบ หอ สวดมนต์แบบมอญ</p>		
1) แหล่งศิลปวัฒนธรรมในกลุ่ม (เฉพาะที่ท่านรู้จัก ให้ทำเครื่องหมายด้านหน้าแหล่งดังกล่าว)		
☐ วัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
☐ วัดไผ่ล้อม	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
☐ วัดเทียนถวาย	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
☐ วัดและชุมชนริมน้ำ บริเวณแม่น้ำอ้อม หรือ เกาะเกร็ดใหญ่	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
☐ วัดเสด็จ	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก
☐ วัดชินวรารามวรวิหาร	☐ ท่านรู้จัก	☐ ท่านไม่รู้จัก

2.10 ปัญหาของแต่ละสถานที่ตามความคิดของท่านคืออะไร (กรุณาทำเครื่องหมายในช่องและตอบได้มากกว่า 1 ปัญหา)

ปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	บริเวณวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป	ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว	บริเวณวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาโดยทั่วไป
เรือโดยสารไม่เพียงพอ		ไม่มีร้านค้า ร้านค้าน้อยมาก	
เรือโดยสารมีราคาแพงเกินไป		ไม่มีที่จอดรถ ชัดเจน	
ทำเรือมีน้อย		ไม่มีปั๊มน้ำมัน หรือน้อย	
เรือไม่สามารถเทียบทำได้บางจุด (ระบุบริเวณ) 1..... (ระบุบริเวณ) 2..... (ระบุบริเวณ) 3.....		ไม่มีสุขา หรือน้อยมาก	
		ไม่มีร้านอาหาร	
		ไม่มีการอธิบายให้ท่านเข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่	
อื่นๆ (ระบุ).....		อื่นๆ(ระบุ).....	

ปัญหาเรื่องของสภาพแหล่งท่องเที่ยว	บริเวณวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยทั่วไป	ปัญหาเรื่องทั่วไป	บริเวณวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยทั่วไป
โบราณสถานไม่มีคนดูแล รักษา		ขาดงบประมาณในการพัฒนา ส่งเสริม	
ชาวบ้านละแวกนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญ		วิถีชีวิตริมน้ำเปลี่ยนไป ไม่เหมือนเมื่อก่อน	
ปัญหาสิ่งก่อสร้างรุกล้ำ ที่ท่องเที่ยว		น้ำเน่าเสีย (ระบุบริเวณ) 1..... (ระบุบริเวณ) 2..... (ระบุบริเวณ) 3.....	
ปัญหาร้านค้าแผงลอย		ไม่ค่อยมีความปลอดภัย เนื่องจากตำรวจเข้าไม่ถึง	
ปัญหาความสกปรก มีขยะ		ปัญหาการแอบอ้างหลอกหลวงและเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	
อื่นๆ(ระบุ).....		อื่นๆ(ระบุ).....	

2) บริเวณสถานที่ใด หรือวัดใด ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมในการสร้างท่าเรือเพื่อเป็นจุดแวะของนักท่องเที่ยวมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บริเวณศาลากลางหลังเก่า ☐ วัดไผ่ล้อม ☐ วัดเทียนถวาย ☐ วัดเชิงท่า ☐ วัดสิงห์ ☐ วัดเสด็จ ☐ วัดชินวราราม	กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่าน ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ).....
--	---

3) ท่านคิดว่าการมีท่าเรือในบริเวณที่เหมาะสมต่างๆ จะเอื้ออำนวยและส่งผลอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ช่วยให้การเดินทางของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีความสะดวกยิ่งขึ้น ☐ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแวะ ตามท่าเรือต่างๆ ได้ ☐ ทำให้บริเวณท่าเรือนั้นๆ คึกคัก มีร้านค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นมากมาย ☐ ทำให้บริเวณท่าเรือปราศจากความสงบ วุ่นวาย ☐ ทำให้บริเวณท่าเรือนั้นเกิดปัญหาอาชญากรรม และความไม่ปลอดภัยขึ้น ☐ ทำให้สิ่งแวดล้อมบริเวณท่าเรือเสื่อมเสีย เกิดมลพิษและปัญหาขยะ ☐ (ระบุ)..... ☐ (ระบุ).....

2.11 ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับบริการพื้นฐาน ในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ถนนแคบ	☐ สถานที่บริการไปรษณีย์มีน้อย
☐ ถนนชำรุดทรุดโทรม	☐ สถานที่บริการสถานสุขมีน้อย
☐ การจราจรติดขัด	☐ การรักษาความสะอาดไม่ดี
☐ ไม่มีที่จอดรถ	☐ ไม่ค่อยมีความปลอดภัย
☐ ไฟฟ้าติดๆดับๆ	☐ ยังไม่มีระบบกำจัดขยะที่ดี
☐ ไม่มีไฟฟ้าใช้บางพื้นที่	☐ น้ำท่วมบ่อย
☐ น้ำไม่ไหล	☐ อื่นๆ.....
☐ น้ำใช้ไม่สะอาด	☐ อื่นๆ.....
☐ ขาดแคลนตู้โทรศัพท์สาธารณะ	
☐ ขาดแคลนตู้ส่งจดหมาย	

2.12 ท่านคิดว่าบริการพื้นฐานที่รัฐจัดให้ สิ่งใดควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา กรุณาเรียงลำดับจากเร่งด่วนมากไปน้อย

-ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา/น้ำสะอาด โทรศัพท์
-ไปรษณีย์ โทรเลข บริการสาธารณสุข การกำจัดขยะ
-การระบายน้ำ อื่นๆ(ระบุ).....

2) ท่านคาดหวังให้แหล่งศิลปวัฒนธรรมกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา มีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ สนุก ตื่นเต้น มีกิจกรรม การแสดงแสงสีเสียงตระการตา ☐ เดินชมทัศนียภาพ และประวัติศาสตร์ต่างๆในพื้นที่ โดยมีมัคคุเทศก์คอยนำทาง และอธิบาย ☐ อยากให้คงสภาพแบบเดิมเอาไว้มากที่สุด ไม่ต้องสร้างอะไรใหม่ ☐ ให้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเอาไว้ที่เดียว ☐ อื่น(ระบุ).....	
3) ท่านเคยไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) หรือไม่ (เลือกตอบเฉพาะที่เคยไป)	
สำหรับท่านที่เคยไปอยุธยา ท่านคิดว่ากลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาอย่างไร	สำหรับท่านที่เคยไปเกาะเกร็ด นนทบุรี ท่านคิดว่ากลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ จังหวัดปทุมธานีนี้ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) อย่างไร
(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง)	(ตอบข้อใดข้อหนึ่ง)

<p>☐ คล้ายกัน เพราะ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านเหมือนกัน</p> <p>☐ คล้ายกัน เพราะ มีวัดและชุมชนริมน้ำที่สวยงามเหมือนกัน</p> <p>☐ คล้ายกัน</p> <p>เพราะ</p> <p>☐ ต่างกัน เพราะ วัดในอยุธยาไม่มีวัดมอญ</p> <p>☐ ต่างกัน</p> <p>เพราะ</p>	<p>☐ คล้ายกัน เพราะ เกาะเกร็ดก็มีชุมชนริมน้ำและวัดที่เก่าแก่เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นของชาวมอญเหมือนกัน</p> <p>☐ คล้ายกัน</p> <p>เพราะ</p> <p>☐ ต่างกัน เพราะ ที่เกาะเกร็ดวัดริมน้ำและชุมชนมอญคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้มากกว่าและยังมีการทำเครื่องปั้นดินเผา</p> <p>☐ ต่างกัน</p> <p>เพราะ</p>
<p>4) ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาในกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำเจ้าพระยานี้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p>	
<p>☐ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น</p> <p>☐ ควรปรับปรุงสภาพถนนที่แคบ ชำรุดทรุดโทรม</p> <p>☐ ควรปรับปรุงถนนและสะพานที่แคบ</p> <p>☐ ควรปรับปรุงโบราณสถาน หรือวัดที่ทรุดโทรม</p> <p>☐ ควรแก้ปัญหการจราจรที่ติดขัด บริเวณ (ระบุ).....</p> <p>☐ ควรปรับปรุงเรื่องขยะ และความไม่เป็นระเบียบของสถานที่</p> <p>☐ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการท่องเที่ยว</p> <p>ร้านค้า</p>	<p>☐ ควรมีรถประจำทางหรือเรือโดยสาร เข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น</p> <p>☐ ควรมีมีคฤหาสน์ในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งศิลปวัฒนธรรม</p> <p>☐ ควรมีป้ายบอกประวัติโดยย่อ รวมถึงแผ่นพับเพื่ออธิบายรายละเอียด</p> <p>☐ ควรพัฒนาเรื่องไฟฟ้า และแสงสว่าง ให้มีเพียงพอ</p> <p>☐ ควรพัฒนาเรื่องน้ำประปา ให้สะอาดและไม่ขาดแคลน</p> <p>☐ ควรมีป้อมตำรวจหรือจุดรักษาความปลอดภัยให้มากกว่านี้</p> <p>☐ ควรแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม</p> <p>☐ อื่น(ระบุ).....</p>

- 2.13 ถ้ามีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี เข้ากับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) ท่านคิดว่าการเชื่อมโยงแบบใดเหมาะสมที่สุด กรุณาออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวของท่าน (ตอบตามลำดับการท่องเที่ยว และเลือกตอบเพียงข้อเดียว)

การท่องเที่ยวช่วงเช้า			
เวลาประมาณ	☐ 8.00-12.00 น. (ระบุ).....	☐ 9.00-12.00 น.	☐ อื่นๆ
เริ่มออกจากภูมิลำเนาไปที่จังหวัดใดก่อน	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อยุธยา
ท่านจะเดินทางไปยังจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
	☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	
เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้ว ท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยวในช่วงเช้าแล้ว ให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่พักผ่อนอาหารกลางวัน)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อยุธยา
ท่านจะเดินทางไปยังจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
	☐ 1-2 ชั่วโมง	☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป
เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้ว ท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยวในช่วงเช้าแล้ว ให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่พักผ่อนอาหารกลางวัน)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อยุธยา
ท่านจะเดินทางไปยังจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
	☐ 1-2 ชั่วโมง	☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป

พักทานอาหารกลางวัน			
เวลาประมาณ	☐ 12.00 น. (ระบุ).....	☐ 12.30 น.	☐ อื่นๆ
ท่านพักทานอาหารที่ จังหวัด	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ ออยุธยา
ท่านเดินทางไปทาน อาหารที่จังหวัดในข้อที่ แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านใช้เวลาทานอาหาร ในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1 ชั่วโมงขึ้นไป
ลักษณะการทานอาหาร ที่ท่านชื่นชอบ	☐ ทานตามร้านอาหารในจังหวัดนั้น ☐ อื่นๆ (ระบุ).....		

การท่องเที่ยวช่วงบ่าย			
เวลาประมาณ	☐ 13.00-17.00 น. (ระบุ).....	☐ 13.00-18.00 น.	☐ อื่นๆ
ออกเดินทางจากที่พักทาน อาหารไปท่องเที่ยวต่อที่จังหวัด	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ ออยุธยา
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อ ที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวใน จังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จ แล้ว ท่านออกเดินทางต่อไป ยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้น การท่องเที่ยวในช่วงบ่ายแล้ว ให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่จากกลับ ภูมิลำเนา)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี ☐ ปทุมธานี ☐ ออยุธยา		
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อ ที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวใน จังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที ชั่วโมง	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
	☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	

เมื่อเที่ยวจังหวัดดังกล่าวเสร็จแล้ว ท่านออกเดินทางต่อไปยังจังหวัดใด (ถ้าท่านเสร็จสิ้นการท่องเที่ยวในช่วงบ่ายแล้วให้ข้ามไปช่วงต่อไปที่จากกลับภูมิลำเนา)	☐ เกาะเกร็ดนนทบุรี	☐ ปทุมธานี	☐ อุทัย
ท่านจะเดินทางไปจังหวัดในข้อที่แล้วโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ
ท่านจะใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว ประมาณ	☐ ไม่เกิน 30 นาที	☐ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
	☐ 2-3 ชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	

จากกลับภูมิลำเนา			
ท่านจะถึงภูมิลำเนา เวลาประมาณ	☐ 17.00 น.	☐ 18.00 น.	☐ อื่นๆ
	(ระบุ).....		
ท่านเดินทางกลับโดย	☐ ทางรถยนต์ส่วนตัว	☐ ทางรถประจำทาง	☐ ทางเรือ

2.14 ความคิดเห็นอื่นๆของท่านเรื่องการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือจากในข้อที่แล้ว (ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

3. ทักษะคิดในเรื่องผลกระทบต่อการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

3.1 ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จะส่งผลต่อเมืองอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา
- โครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่ยังคงเหมือนเดิม
- ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด
- ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น
- อื่นๆ.....

- 3.2 ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จะส่งผลต่อเศรษฐกิจอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ทำให้เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ
 - ทำให้ประชาชนมีโอกาสเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น
 - ทำให้คนต่างถิ่นเข้ามาแย่งงานมากขึ้น
 - ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น
 - อื่นๆ.....
- 3.3 ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จะส่งผลต่อโครงสร้างประชากรอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาทำกินในพื้นที่เพิ่มขึ้น
 - ทำให้ประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งงานจากคนต่างถิ่น
 - อื่นๆ.....
- 3.4 ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จะส่งผลทางสังคมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณี แบบดั้งเดิมให้เป็นแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น
 - ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงเป็นแบบคนเมืองมากขึ้น
 - ทำให้ความผูกพันกับเพื่อนบ้านลดลง
 - ทำให้เกิดปัญหาโสเภณี
 - ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม
 - ทำให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคในการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ
 - ปัญหาการแอบอ้างหลอกลวงและเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
 - ปัญหาชุมชนแออัดบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว
 - อื่นๆ.....
- 3.5 ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี จะส่งกับชีวิตความเป็นอยู่ของท่านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ทำให้เกิดความวุ่นวาย โดยทั่วไป
 - ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้นักท่องเที่ยวที่เข้ามา
 - เหมือนเดิม ความเป็นอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง
 - ทำให้ค่านิยมด้านวัตถุเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น
 - ทำให้เกิดการแข่งขัน แข่งแย่งชิงดีกัน
 - ความเป็นอยู่ดีขึ้นตามไปด้วย เพราะหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาพัฒนาพื้นที่ ให้พร้อมกับการท่องเที่ยว
 - อื่นๆ.....

แบบสอบถาม : สำหรับบริษัทนำเที่ยว

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ลักษณะความเป็นเจ้าของธุรกิจของท่านเป็นอย่างไร
- เจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน ประเภท..... บริษัทจำกัด
- 1.2 ระยะเวลาที่ท่านเปิดดำเนินกิจการ
- น้อยกว่า 5 ปี 5 -10 ปี 11 – 15 ปี
- 16 – 20 ปี 20 ปีขึ้นไป

2. การดำเนินการธุรกิจ

- 2.1 บริการใดบ้างที่ทางธุรกิจนำเที่ยวของท่านมีบริการลูกค้าอยู่ในขณะนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จัดนำเที่ยวในประเทศ รับจองที่พัก/บังกะโล/โรงแรม
- จัดนำเที่ยวนอกประเทศ บริการรถเช่า
- จัดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามา รับเหมาจัดทัวร์ และ/หรือ สัมมนาเป็นหมู่คณะ
- จำหน่ายตั๋วเครื่องบิน บริการติดต่อสถานศึกษาในต่างประเทศ
- จำหน่ายตั๋วรถบัส/รถทัวร์/รถไฟ อื่นๆ(ระบุ).....
- รับทำพาสปอร์ต/วีซ่า อื่นๆ(ระบุ).....
- 2.2 จากโปรแกรมนำเที่ยวทั้งหมดของธุรกิจท่าน แบ่งเป็นกี่เปอร์เซ็นต์
- โปรแกรมนำเที่ยวภาคเหนือ.....% โปรแกรมนำเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....%
- โปรแกรมนำเที่ยวภาคกลาง.....% โปรแกรมนำเที่ยวภาคตะวันออก.....%
- โปรแกรมนำเที่ยวภาคใต้.....% โปรแกรมนำเที่ยวภาคตะวันตก.....%
- 2.3 โปรแกรมนำเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจังหวัดเดียว (ถ้าไม่มีข้ามไป) มีลูกค้าใช้บริการประมาณเท่าไร
- ชาวไทย.....คนต่อทริป ชาวต่างชาติ.....คนต่อทริป
- ชาวไทย.....คนต่อปี ชาวต่างชาติ.....คนต่อปี
- 2.4 โปรแกรมนำเที่ยวเกาะเกร็ด นนทบุรีจังหวัดเดียว (ถ้าไม่มีข้ามไป) มีลูกค้าใช้บริการประมาณเท่าไร
- ชาวไทย.....คนต่อทริป ชาวต่างชาติ.....คนต่อทริป
- ชาวไทย.....คนต่อปี ชาวต่างชาติ.....คนต่อปี
- 2.5 โปรแกรมนำเที่ยว ที่มีกรนำเที่ยวทั้งสามจังหวัดดังกล่าว (ถ้าไม่มีข้ามไป) มีลูกค้าใช้บริการประมาณเท่าไร
- ชาวไทย.....คนต่อทริป ชาวต่างชาติ.....คนต่อทริป
- ชาวไทย.....คนต่อปี ชาวต่างชาติ.....คนต่อปี

2.6 ชาวต่างชาติที่มาใช้บริการของบริษัทท่านส่วนใหญ่มาจากที่ใด

- ยุโรป เอเชีย อเมริกา โอเชียเนีย ตะวันออก
กลางและแอฟริกา

3. ทักษะติดต่อแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มแหล่งโบราณคดี	
<p>เที่ยวชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่นำเสนอความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา บริเวณเขตเมืองโบราณพิจารณาจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์ คล้ายกับอยุธยา เช่น แหล่งโบราณวัตถุที่ตำบลบางกระบือ มีการค้นพบภาชนะ เครื่องเคลือบมากมาย หลายยุคสมัย และเมืองโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ณ บริเวณทุ่งพญาเมือง ซึ่งร้างไปเพราะเสียกรุงครั้งแรก มีการค้นพบแนวกำแพงเมือง ซึ่งเป็นคูน้ำคันดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะผังเมืองคล้ายกรุงศรีอยุธยา ในสมัยก่อนมีฐานะเป็นด่านกักนาวา</p> <p style="text-align: center;"> ☐ ท่านเคยไปและรู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก </p>	
<p>1) ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของท่านในกลุ่มแหล่งโบราณคดี เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)</p>	
☐ มีความเป็นไปได้	☐ ไม่มีความเป็นไปได้
<p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ ☐ เพราะ ลูกค้านิยมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ☐ เพราะ อยู่ใกล้กับอยุธยา สามารถเชื่อมโยงกันได้ ☐ เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา ☐ เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว ☐ เพราะ..... 	<p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ ลูกค้าไม่นิยมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ☐ เพราะ คิดว่าเทียบเท่ากับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้ ☐ เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว ☐ เพราะ.....

กลุ่มเมืองสามโลก
<p>ชมชนบทรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมของชาวมอญ ที่เป็นเอกลักษณ์ สัมผัสวิถีชีวิตสถาปัตยกรรม เรือนมอญขวาง เทศกาลต่างๆ เช่น ประเพณีกินข้าวแช่ในวันสงกรานต์ของชาวมอญ หรือเรียกว่า เป็งสงกรานต์ ประเพณีแข่งลูกหนู เป็นต้น เครื่องปั้นดินเผาสามโลก ชมโบราณสถานเตาโองอ่างหรือเตาสามโลก อ่างสามโลก ซึ่งเป็นต้นกำเนิดการทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญ เนื่องจากอ่างสามโลกเป็นสถานที่ที่ชาวมอญอพยพเข้ามาอยู่ สมัยพระนารายณ์มหาราช เช่น ตุ่มสามโลก หม้อน้ำ หม้อข้าวแช่ เตาวง อิฐมอญ เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ รวมถึงตามรอยตำนานชาวมอญเมืองสามโลกในอดีต และพิจารณาจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ของเมืองสามโลก</p> <p style="text-align: center;"> ☐ ท่านเคยไปและรู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก </p>

1) ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของท่านของกลุ่มเมืองสามโลก เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ มีความเป็นไปได้	☐ ไม่มีความเป็นไปได้
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวมอญ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบงานเทศกาล ประเพณี ของชาวมอญ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบเอกลักษณ์ของวัดมอญ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบการเที่ยวชมวิถีชีวิตท้องถิ่น ☐ เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว ☐ เพราะ.....	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ ลูกค้าไม่นิยมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ☐ เพราะ ชาวมอญไม่อยู่ในความสนใจของลูกค้า ☐ เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว ☐ เพราะ.....
กลุ่มเมืองปทุมธานี	
<p>สัมพัศสถาปัตยกรรม สมัย ร. 6 และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ในการก่อตั้งเมืองปทุมธานี ย่านประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมือง เช่น ศาลากลางหลังเก่า ศาลจังหวัดเก่า จวนผู้ว่าฯ เก้า แพงขาว เป็นต้น ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมในช่วงสมัย ร.6 ศาลากลางหลังเก่านั้นได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ รวมถึงทัศนียภาพโดยรอบที่จะตกแต่งและปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับย่านประวัติศาสตร์ของเมือง มีการจัดแสดงนิทรรศการ เผยแพร่ความรู้</p> <p style="text-align: center;">☐ ท่านเคยไปและรู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก</p>	
1) ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของท่านในกลุ่มเมืองปทุมธานี เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)	
☐ มีความเป็นไปได้	☐ ไม่มีความเป็นไปได้
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบชมสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบชมทัศนียภาพริมแม่น้ำที่สวยงาม ☐ เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว ☐ เพราะ.....	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ ลูกค้าไม่ชอบท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ☐ เพราะ ลูกค้าไม่ชอบชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ☐ เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้ ☐ เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว ☐ เพราะ.....

กลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา	
<p>ล่องแม่น้ำเจ้าพระยา และเกาะเกร็ดใหญ่ของจังหวัดปทุมธานี ย้อนรอยแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิมก่อนที่จะมีการขุดคลองลัด ซึ่งมีลักษณะคล้ายเกาะเกร็ดของนนทบุรี มีชุมชนเก่าแก่มากมาย ลัดเลาะริมฝั่ง สักการบูชาตามวัดที่สำคัญ ชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำที่สวยงาม และชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมแม่น้ำ ชมวัดของชาวมอญ ซึ่งมีเอกลักษณ์ต่างจากวัดไทย เช่น เจดีย์แบบชะเวดากอง และแบบมูเตา เสาหงส์ตะขาบ หอสวดมนต์แบบมอญ</p> <p style="text-align: center;"> ☐ ท่านเคยไปและรู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปแต่รู้จัก ☐ ท่านไม่เคยไปและไม่รู้จัก </p>	
<p>1) ความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวของท่านในกลุ่มวัดและชุมชนริมแม่น้ำ เพราะอะไร (เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง)</p>	
☐ มีความเป็นไปได้	☐ ไม่มีความเป็นไปได้
<p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา ☐ เพราะ ลูกค้าชอบล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบชมเอกลักษณ์ของวัดมอญ ☐ เพราะ ลูกค้าชอบแวะสักการะตามวัดที่สำคัญ ☐ เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว ☐ เพราะ..... 	<p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ เพราะ ไม่เคยได้ยินชื่อเสียง ไม่เคยรู้จัก ☐ เพราะ ลูกค้าส่วนใหญ่ไม่ชอบล่องเรือ ☐ เพราะ ลูกค้าไม่สนใจวัดมอญ ☐ เพราะ การเดินทางโดยเรือ นั้น ลำบาก เสียเวลามาก ☐ เพราะ คิดว่าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้ ☐ เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว ☐ เพราะ.....
<p>3) บริเวณสถานที่ใด หรือวัดใด ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมในการสร้างท่าเรือเพื่อเป็นจุดแวะของนักท่องเที่ยวมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ บริเวณศาลากลางหลังเก่า ☐ วัดไผ่ล้อม ☐ วัดเทียนถวาย ☐ วัดเชิงท่า ☐ วัดสิงห์ ☐ วัดเสด็จ ☐ วัดชินวราราม 	<p>กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านในทำเรื่องอื่นที่เหมาะสมกว่า</p> <p>☐ (ระบุ).....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

- 3.1 หลังจากที่ท่านทราบแหล่งศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดปทุมธานีไปพอสมควร ถ้าทางจังหวัดมีการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมมีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ท่านจะเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวในแพ็คเกจของท่าน (เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่ง)

<p>☐ มีความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยว</p> <p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ เพราะ ลูกค้าชอบสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ</p> <p>☐ เพราะ มีความคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยา</p> <p>☐ เพราะ ลูกค้าชอบท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม</p> <p>☐ เพราะ สามารถไปกลับได้ภายในวันเดียว</p> <p>☐ เพราะ ลูกค้าชอบล่องเรือชมวิวในแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่แล้ว</p> <p>☐ เพราะ.....</p>	<p>☐ ไม่มีความเป็นไปได้ในการเพิ่มโปรแกรมนำเที่ยว</p> <p>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ เพราะ ลูกค้าไม่เคยได้ยินชื่อเสียงมาก่อน อาจไม่สนใจ</p> <p>☐ เพราะ คิดว่าเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอยุธยาไม่ได้</p> <p>☐ เพราะ การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวซ้ำซาก น่าเบื่อ</p> <p>☐ เพราะ ยังไม่มีแผนขยายโปรแกรมการท่องเที่ยว</p> <p>☐ เพราะ.....</p>
--	--

- 3.2 ถ้ามีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี เข้ากับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด) ท่านคิดว่ารูปแบบการท่องเที่ยวลักษณะใดเหมาะสมที่สุด ในการท่องเที่ยวเที่ยวภายในหนึ่งวัน (ตอบข้อใดข้อหนึ่ง)
- ท่องเที่ยวโดยใช้เรือเป็นหลัก
- ท่องเที่ยวโดยใช้รถทัวร์เป็นหลัก
- ท่องเที่ยวโดยใช้รถทัวร์รวมกับการล่องเรือ
- 3.3 ถ้ามีการเชื่อมโยง 3 จังหวัดดังกล่าว ท่านคิดว่ากรท่องเที่ยวในช่วงเช้าควรเป็นที่ใดบ้าง ในการท่องเที่ยวเที่ยวภายในหนึ่งวัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)
- จังหวัดปทุมธานี
- 3.4 ถ้ามีการเชื่อมโยง 3 จังหวัดดังกล่าว ท่านคิดว่ากรท่องเที่ยวในช่วงบ่ายควรเป็นที่ใดบ้าง ในการท่องเที่ยวเที่ยวภายในหนึ่งวัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- จังหวัดนนทบุรี (เกาะเกร็ด)
- จังหวัดปทุมธานี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นายชันยา นวลละออง เกิดวันที่ 3 เมษายน พ.ศ.2522 ภูมิลำเนาจังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2544 และได้เข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย